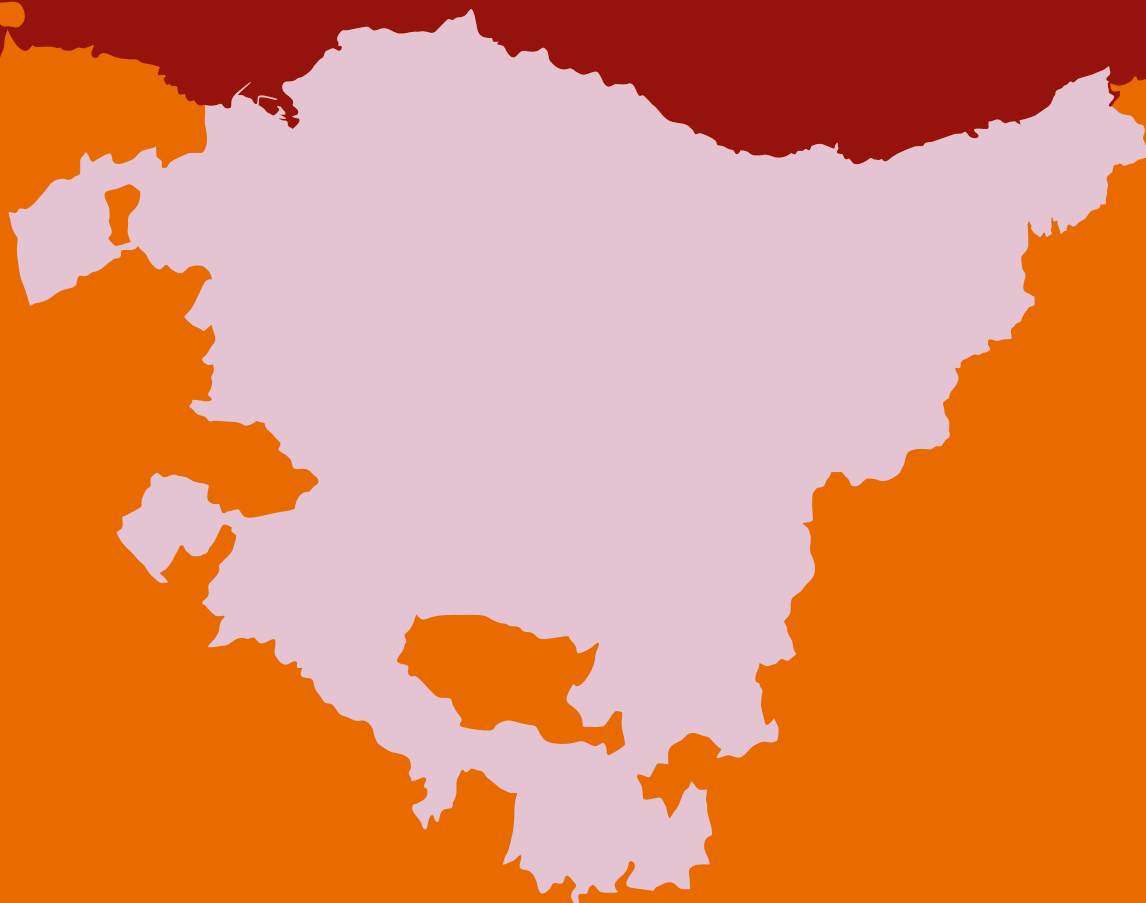

2019

LURRALDEA 2040

*EAEko Lurralde
Antolamenduaren
Gidalerroak*

128/2019 DEKRETUA, uztailaren 30ekoa

LAG

Directrices
de Ordenación
Territorial de la CAPV

DECRETO 128/2019, de 30 de julio

DOT

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

INGURUMEN, LURRALDE PLANGINTZA
ETA ETXEBIZITZA SAILA

DEPARTAMENTO DE MEDIO AMBIENTE,
PLANIFICACIÓN TERRITORIAL Y VIVIENDA

Klima-aldaketa jasango duen lehen belaunaldia gara. Horri buruz zerbait egin ahal duen azken belaunaldia gara.

*Barack Obama, Estatu Batuetako presidentea
2009-2017*

Guztion ondasunaren nozioak barnean hartzen ditu etorkizuneko belaunaldiak ere. Garapen iraunkorraz mintzatzean ezinbestean belaunaldi arteko elkartasunaz mintzatu behar dugu. Hartzekoaren logikan dago kokatuta ingurunea. Belaunaldi bakoitzak jasotzen duen eta hurrengo belaunaldiari transmititu behar dien mailegua da.

*Entziklika-gutuna. Laudato si, 159
Frantzisko Aita Santua*

INGURUMEN, LURRALDE PLANGINTZA ETA ETXEBIZITZA SAILA

Ignacio María Arriola López

Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitzako sailburua

María Aranzazu Leturiondo Aranzamendi

Lurralde Plangintzaren sailburuordea

Ignacio de la Puerta Rueda

Lurralde Plangintza, Hirigintza eta Hiri Berroneratzeko zuzendaria

IDAZLE TALDEA

ZUZENDARITZA ETA KOORDINAZIOA

Jesús Mª Erquicia Olaciregui

Arkitekturan doktorea. Lurralde Antolamendu eta Plangintza Zerbitzuaren arduraduna

LANTALDE TEKNIKOA

LURRALDE ANTOLAMENDU ETA PLANGINTZA ZERBITZUA

Rafael Sánchez Guerras

Arkitektoa. Arabako Lurralde Antolamenduaren arduraduna

José Ramón Varela Balenciaga

Arkitektoa. Gipuzkoako Lurralde Antolamenduaren arduraduna

Pilar Monjas Rubio eta Enrique Ibáñez Pérez de Arenaza

Arkitektoak. Bizkaiko Lurralde Antolamenduaren arduradunak

Tomás Orallo Quiroga

Arduradun juridikoa eta Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolaketaren Batzordearen idazkaria

Helena Biurrun Galarraga, Estíbaliz Martín Zabala, Maite Mendizabal Condon, Victoria Azpiroz Zabala, Leire Urcola Alberdi, Uralde Montón Diego, Aitor Nafarrate Aurrekoetxea, Luis Iriarte Cruzado eta Karmen Marco García

Lurralde Antolamenduko arkitektoak

Marisol Gutiérrez Rodríguez eta Merche Izquierdo Fernández

Lurralde Plangintza, Hirigintza eta Hiri Berroneratze Zuzendaritzako abokatuak

Arturo Ríos Reyes, Miren Abad Arrieta, Mª Carmen Almeida Ramilo, Milagros González Marrodán, Francisco de Borja Cabezuelo Hidalgo eta Inmaculada Saenz de Ugarte Santos

Administrazioa, Maketazioa eta Produkzioa

LURRALDE INFORMAZIO ETA KARTOGRAFIA ZERBITZUA

Isidro García de Vicuña Ruiz de Arkaute

Delineazioa

Juan Carlos Barroso Arroyo, Ion Martínez de Ilarduya Abarquero, Agustín Fernández Maiztegui, Iñaki Garmendia Barrena, Maite Vicuña Peñafiel eta Arantza Guergue Larizgoitia

Informazio Geografikoko Sistema

INGURUMEN-AZTERKETA ESTRATEGIKOAREN LANTALDE TEKNIKOA

EKOS ESTUDIOS AMBIENTALES, S.L.U.

Antonio Bea Sánchez

Biologian doktorea

Amanda Seoane Lomba

Geografian lizentziatua

Yves Meyer, Aitor Tobar, María Jesús Arrayago

PARTE HARTZE PROZESUAREN LANTALDE AHOLKULARIA

Eman den parte hartze prozesuan **Paisaje Transversal** eta **Inguru Ingeniería y Gestión Ambiental** enpresen aholkularitza eta laguntza teknikoak izan da.

AURKIBIDEA:

Aurkezpena	7
I. Memoria.....	9
1 Berrikuspenaren Esparrua.....	10
1.1. Lurralde antolamenduaren esparru juridikoa EAEn.....	12
1.2. 1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak eta haien garapena	15
1.3. 1997ko LAGetatik berrikuspenera: ziklo baten diagnostikoa eta balantzea.....	20
1.4. Testuinguru Sozioekonomikoa, Lurralde-ingurunea eta Klima-aldaketa.....	27
2 Lurralde Ereduaren Oinarriak eta Printzipio Gidariak.....	39
2.1. Lurralde-ereduaren oinarriak	40
2.2. LAGen berrikuspenaren printzipio gidariak	49
3 Lurralde Eredua. Elementu definitzaileak.....	50
4 Ingurune Fisikoa eta Azpiegitura Berdea.....	57
4.1. Ingurune fisikoaren antolamendua	60
4.2. Azpiegitura Berdea eta ekosistemen zerbitzuak	62
5 Landa-habitata.....	70
6 Hiri-habitata	78
6.1. Hiri-sistema: hiriburuen gunen anitzeko sistema, eremu funtzionaletako buruen eta azpiburuen sarea eta eraldaketa-ardatzak.	82
1) Hiriburuen gunen anitzeko sistema	85
2) Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen sarea	97
3) Eraldaketa ardatzak.....	99
6.2. Hiri-berroneratzea	129
6.3. Hiri-hazkundearen perimetroa	134
6.4. Jarduera ekonomikoetarako lurzorua	137
6.5. Bizitegi-kuantifikazioa	141
6.6. Plangintzak bateragarri egitea	143
7 Paisaia, Kultura- eta Natura-ondarea, eta Baliabide Turistikoak.....	146
7.1. Paisaia	148
7.2. Kultura-ondarea	150
7.3. Natura-ondarea.....	152
7.4. Baliabide turistikoak.....	155
8 Baliabideen kudeaketa iraunkorra	159
8.1. Ura	161
8.2. Energia.....	167
8.3. Ekonomia zirkularra	172
A) Hondakinen kudeaketa	173
B) Lurzorua baliabide gisa	175
9 Mugikortasuna eta Logistika	178
9.1. Mugikortasun multimodala.....	182
9.2. Oinezkoen eta bizikleten mugikortasuna	184
9.3. Bide-mugikortasuna	192
9.4. Tren-, portu- eta aireportu-arloko mugikortasuna eta logistika.....	195
10 Zeharkako gaiak	200
10.1. Irisgarritasun unibertsala	202
10.2. Genero-ikuspegia.....	204
10.3. Klima-aldaketa	208

10.4	Osasuna.....	213
10.5	Euskara.....	217
10.6	Lurralde-erlazioa	222
11	Gobernantza	227
11.1	Lurralde-plangintzaren garapena, eremu funtionalak.....	229
11.2	“Parte-hartzearen kultura” sortzea.....	232
11.3	Jarraipena, ebaluazioa eta adierazleak.....	234
11.4	Lurralde plangintza partzial eta sektorialaren arteko koordinazioa	245
11.5	Planen berrikuspena tramitatzean administrazioa integratzea.....	247
12	Memoriari eranskinak.....	249
12.1	Eranskina: Azpiegitura Berdea eta Ekosistemen Zerbitzuak	250
	A.- EAE-ko Azpiegitura Berdea	251
	B.- EAE-n kartografiatutako Ekosistemen Zerbitzuak	256
12.2	Eranskina. Lurralde eta Hirigintza-iraunkortasuneko adierazleak	266
II.	Aplikatzeko Arauak	280
I.	kapitulua. Xedea eta Izaera	281
1.	artikulua.– Xedea.	281
2.	artikulua.– Izaera.....	281
II.	kapitulua. Espazioaren Antolamendurako eta Erabilerarako gidalerroak.....	282
3.	artikulua.– Ingurune fisikoaren antolamendu arloko gidalerroak.	282
4.	artikulua.– Azpiegitura Berdearen eta Ekosistemen Zerbitzuen arloko gidalerroak.	286
5.	artikulua.– Eremu Funtzionalen arloko gidalerroak.....	287
6.	artikulua.– Lurralde-eskalako hiri-sistemaren arloko gidalerroak.	288
7.	artikulua.– Hiriburuen gune anitzeko sistemaren arloko gidalerroak.	289
8.	artikulua.– Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen sarearen arloko gidalerroak.	289
9.	artikulua.– Eraldaketa-ardatzen arloko gidalerroak.	290
10.	artikulua.– Hiri-berroneratzearen arloko gidalerroak.....	291
11.	artikulua.– Hiri-hazkundearen perimetroaren arloko gidalerroak.....	292
12.	artikulua.– Jarduera ekonomikoetarako eta merkataritza-ekipamenduetarako lurzoruen arloko gidalerroak.	293
13.	artikulua.– Bizitegi-kuantifikazioaren arloko gidalerroak.	295
14.	artikulua.– Plangintzak bateragarri egitearen arloko gidalerroak.....	298
15.	artikulua.– Uraren arloko gidalerroak.	299
16.	artikulua.– Energiaren arloko gidalerroak.	300
17.	artikulua.– Ekonomia zirkularraren arloko gidalerroak: hondakinen kudeaketa.	302
18.	artikulua.– Ekonomia zirkularraren arloko gidalerroak: lurzorua, baliabide gisa.	302
19.	artikulua.– Zeharkako gaien eta hiri-ereduaren arloko gidalerroak.	303
III.	kapitulua. Gomendio Mailako Gidalerroak	304
20.	artikulua.– Landa-habitataren arloko gidalerroak.....	304
21.	artikulua.– Paisaiaren arloko gidalerroak.....	305
22.	artikulua.– Kultura-ondarearen arloko gidalerroak.....	307
23.	artikulua.– Natura-ondarearen arloko gidalerroak.	309
24.	artikulua.– Baliabide turistikoen arloko gidalerroak.....	309
25.	artikulua.– Mugikortasun multimodalaren arloko gidalerroak.	310
26.	artikulua.– Oinezkoen eta bizikleten mugikortasunaren arloko gidalerroak.	311
27.	artikulua.– Bide-mugikortasunaren arloko gidalerroak.	312
28.	artikulua.– Tren-, portu- eta aireportu-arloko mugikortasunaren eta logistikaren arloko gidalerroak.	313
29.	artikulua.– Irisgarritasun unibertsalaren arloko gidalerroak.....	316
30.	artikulua.– Genero-ikuspegiaren arloko gidalerroak.	317
31.	artikulua.– Klima-aldaketa arintzearen eta klima-aldaketari egokitzearen arloko gidalerroak.	317
32.	artikulua.– Osasunaren arloko gidalerroak.	318
33.	artikulua.– Euskararen arloko gidalerroak.	319

34. artikulua.— Lurralde-interrelazioaren arloko gidalerroak.	319
35. artikulua.— Parte-hartzearen arloko gidalerroak.	320
36. artikulua.— LPP eta LPSen jarraipen-memoriaren arloko eta iraunkortasun-adierazleen arloko gidalerroak.	320
37. artikulua.— Lurralde plangintza partzial eta sektorialaren arteko koordinazioaren arloko gidalerroak.	320
38. artikulua.— Hirigintza-planak tramitatzean administrazioa integratzearen arloko gidalerroak.	322

APLIKATZEKO ARAUEN I. ERANSKINA: antolamenduko eta espazioaren erabilerako gidalerroen hirigintza-plangintzarako eraginkortasun lotesle zuzen edo zeharkakoen identifikazioa, lurralde-antolamenduaren gidalerroen aplikatzeko arauak II.

kapituluan jasotzen direnak323

Aplikatzeko Arauen II. ERANSKINA: Ingurune Fisikoaren Antolamendua324

1.— Ingurune fisikoaren elementu eta prozesuak eta jardueren kontrola:	324
1.a. Elementuak eta prozesuak.	324
1.b. Jardueren kontrola.	327
2.— Ingurune fisikoaren antolamendua: erabilera-matrizea.	331
2.a. Antolamendu-kategoriak.	331
2.b. Baldintzatzaile gainjarriak.	333
2.c. Erabilerak.	334
2.d. Erabileren arauketa. Erabilera-matrizea.	337

Aplikatzeko Arauen III. Eranskina: Ereku Funtzional bakoitza osatzen duten udalerriak

.....341

Aplikatzeko Arauen IV. Eranskina: Bizitegi Kuantifikazioa.....343

1.— Bizitegi-kuantifikazioa.	343
1.a. Bizitegi Beharrak.	344
1.b. Beharrak kalkulatzeko aplikazio-irizpideak.	345
2.— Bizitegi Ahalmena.	347
2.a. Harrotze-faktorea.	347
2.b. Aurreikusi behar den bizitegi-ahalmenaren murrizketa, dauden jenderik gabeko etxebizitzaren zati bat berreskuratzeko (C2).	348
2.c. Muga gehigarriak.	349
2.d. Etxebizitza kopurua eta eraikigarritasuna.	349
3.— 2018-2026 aldirako kuantifikazio-metodoaren ezarpen argigarria.	350
3.a. Bizitegi-beharrak (2018-2026).	351
3.b. Bizitegi-ahalmena (2018-2026).	351
3.c. 1997ko LAGekiko konparazio-azterketa.	352
4.— Udal plangintzan bizitegi-erakundearen lurzoruen eskaintzaren kuantifikazioa kalkulatzeko fitxak.	354

Aplikatzeko Arauen V. Eranskina: Administrazio zentralaren txostenen arabera

sartutako arloko araudia357

1.— Abiazio zibila.	357
2.— Estatuko Errepide Sarea AP-68 Bilbao-Zaragoza.	358
3.— Interes orokorreko trenbide sarea.	358
4.— Kostaldeei buruzko legedia.	359
5.— Portuak.	360

III. Laborpen mapa..... 361

Eskerrak 363

Aurkezpena

Eusko Legebiltzarrak, 1990ko maiatzaren 31n, Euskal Herriko Lurralde Antolakuntzari buruzko 4/1990 Legea onartu zuen, zeinak lurralde-plangintzako sistema bat ezarri baitzuen hiru figuratan oinarrituta: Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak (LAG), Lurralde Plan Partzialak (LPP) eta Lurralde Plan Sektorialak (LPS).

Lurralde Antolakuntzari buruzko legea garatzeko, 1997an LAGak onartu ziren eta ondoren hamabost LPPak eta hainbat LPS, gure autonomia-erkidegoan zabaldutako lurralde-antolamenduaren lehen belaunaldia konfiguratu zutenak.

2015eko uztailaren 27an, Eusko Jaurlaritzak aipatutako gidalerroak berrikusteko prozesua hastea erabaki zuen, eta epe batzuk ezarri zituen hura izapidetzeko. 2015eko azaroan Oinarritzko Dokumentu bat aurkeztu zen eta horrek partaidetzarako aukera eskaini zuen; 2016ko azaroan, Euskal Hiria 2016 kongresuan, Aurrerapena aurkeztu zen.

2017an, Aurrerapena eta aldi berean partaidetza-prozesuarekin jarraitu zen hiru hiriburuetan egon ziren lan-tailerren bidez, eta sare sozialetan ere parte hartzeko bideak ere ireki ziren; ondorioz, eztabaidak egon ziren eta dokumentua elikatu zuten ekarpen asko aurkeztu ziren.

Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak eta Eusko Jaurlaritzako Lurralde Politikako Aholku Batzordeak txostenak eman ondoren, hasierako onespena eman zaio dokumentuari Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailaren Agindu bidez .

Hasierako onespenaren dokumentuak Aurrerapenaren konposizioa mantentzen du oro har, eta gai hauen inguruan dago egituratuta:

- Ingurune fisikoa eta azpiegitura berdea
- Landa-habitata.
- Hiri-habitata.
- Paisaia, kultura- eta natura-ondarea, eta baliabide turistikoak.
- Baliabideen kudeaketa jasangarria.
- Mugikortasuna eta logistika.
- Zeharkako Gaiak.
- Gobernantza.

Hasierako onespenaren dokumentuarekin batera, Ingurumen Azterlan Estrategikoa idatzi da, Ingurumen Administrazioaren zuzendariak emandako ebazpenari erantzuna emanez.

Dokumentua jendaurrean jarri ondoren eta administrazio publikoen entzunaldi-izapidea egin ondoren, 48 alegazio-idazki jaso dira, zeinak Lurralde Plangintza, Hirigintza eta Hiri Berroneratze Zuzendaritzak erantzun baititu. Halaber, hainbat bilera egin dira administrazioekin edo organismo sozialekin dokumentua adosteko, eta benetan kontsentsu-ariketa emankorra izan da. Horren guztiaren ondorioz, 2018ko azaroaren 21ean, dokumentuari behin-behineko onespena eman zitzaion.

Behin-behineko onespenaren erabaki horretatik aurrera, behin betiko onespenaren Dekretua aurretiazko barne-txosten juridikoen mende jarri da. Eta haien aldeko balioespenari esker, 2019ko uztailaren 30eko Gobernu Kontseiluaren behin betiko onespena jaso zuen dokumentuak.

Vitoria-Gasteiz, 2019ko iraila.

Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitzako sailburua

IÑAKI ARRIOLA LÓPEZ

I. Memoria

1

Berrikuspenaren Esparrua

1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen berrikuspenaren esparruak egungo errealitate juridikoaren, sozioekonomikoaren eta lurralde-errealitatearen hainbat gai hartu behar ditu kontuan.

Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legeak eskaintzen du beharrezko euskarri juridikoa. 1990. urtean lurraldea antolatzeko zenbait figura jarri zituen abian lege horrek, poliki-poliki garatu eta hobetu direnak 1997an berrikuspen honen eraginpeko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak behin betiko onartu zirenez geroztik.

Gidalerroak nabarmen garatu dira 1997an onartu ziren momentutik, Lurralde Plan Partzialen eta Sektorialen bitartez, eta EAEko lurraldea antolatzeko lehenengo belaunaldia osatzen dute. Une honetan litekeena da berrikuspen honek bigarren etapa bati hasiera ematea, eta, beraz, beste ezer baino lehen, hobe genuke balantze moduko bat egitea, lurraldea antolatzeko ziklo honek zer eragin izan duen, zer ekarpen egin dituen, eta, halaber, zer ahulezia dituen ikusteko.

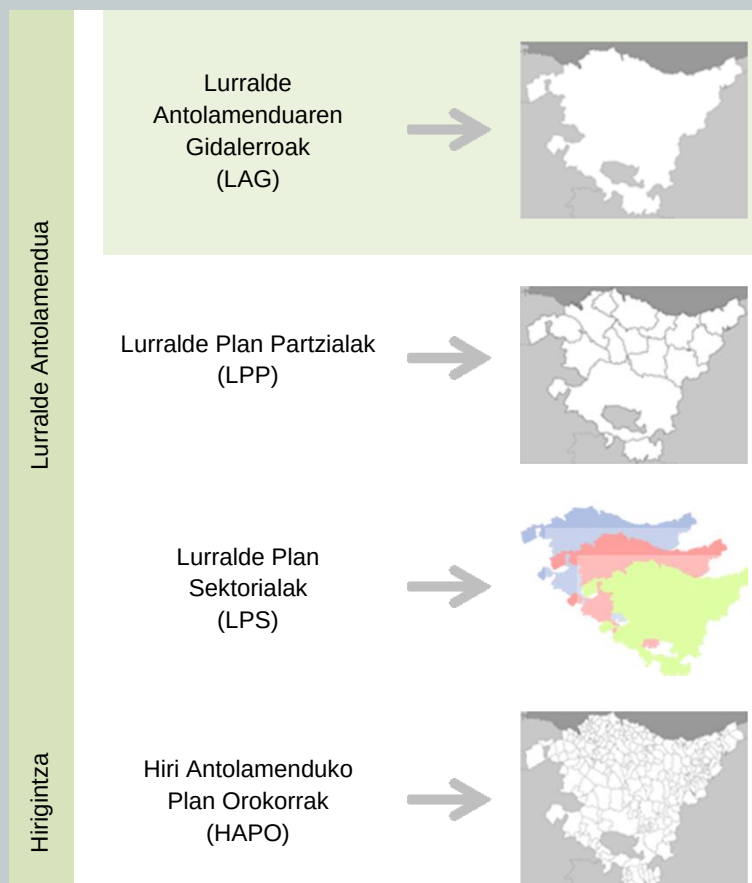
Lehenik eta behin euskarri sozioekonomikoa aztertu behar da, hau da, biztanleriaren banaketa, proiektzio demografikoak, ekonomia eta ekonomiaren oinarrizko sektoreak. Jarraian, azterketa horrekin eta lurraldeari buruz dakigunarekin funtsezko oinarri bat lortuko dugu, lurralde-gidalerroak egoki bideratzea ahalbidetuko duena.

Hortaz, kapitulu hau honako puntu hauetan egituratzen da:

- 1.1. LURRALDE ANTOLAMENDUAREN ESPARRU JURIDIKOA EAEn
- 1.2. 1997KO LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK ETA HAIEN GARAPENA
- 1.3. 1997ko LAGetatik BERRIKUSPENERA: ZIKLO BATEN DIAGNOSTIKOA ETA BALANTZEA.
- 1.4. TESTUINGURU SOZIOEKONOMIKOA, LURRALDE-INGURUNEA ETA KLIMA-ALDAKETA.

1.1. Lurralde antolamenduaren esparru juridikoa EAEn

EAEn, Lurraldearen antolamendurako politika Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legea onartuta hasi zen legalki. Lege horrek lurraldea antolatzeko tresnak gaineratzen ditu ordenamendu juridikoan. Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak (LAG), Lurralde Plan Partzialak (LPP) eta Lurralde Plan Sektorialak (LPS).)

I. EUSKAL HERRIKO LURRALDE ANTOLAKUNTZARI BURUZKO LEGEA

Lurraldearen antolamendurako politika 1990ean hasi zen legalki EAEn, Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legea onartuta, hura garatzeko esparru juridikoaren oinarria ezartzen duena.

Hala, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzko Legean, lehenik eta behin, eskumeneko administrazio ezberdinetako lurralde-arloan eragina duten zehaztapen sektorialak, modu koordinatuan, jasotzeko lurralde antolamendurako tresnak definitzen eta arautzen dira. Lurraldea antolatzeko tresnak hiru dira: Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak, Lurralde Plan Partzialak eta Lurralde Plan Sektorialak. Goitik beherako plangintza bat zabaltzen da horrela, eta, printzipio gidari horren gainean, lurraldea antolatzeko politika eraikitzen da, "lurralde-plangintzaren blokearen" gorputza osatuta.

Halaber, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea eratu da, lurralde-antolamenduaren eta hirigintzaren alorrean aholku emateko eta koordinatzeko organo gisa, baita Eusko Jaurlaritzaren Lurralde Politikarako Aholku Batzordea ere, parte hartzeko organo gisa.

II. LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK

Lege horren arabera LAGek hiru eginkizun dituzte: laburbilduz, udalerrietako sektore-politiketarako edo hirigintza-jarduerarako erreferentziazko esparru bat eraikitzea, lurralde-oreka bermatzeko moduan jarduerak lurraldean finkatzeko prozesuak gidatu eta arautuko dituzten irizpide eta arauak formulatzea, eta Estatuarekin edo beste Autonomia Erkidego batzuekin baterako ekintza eskatzen duten lurralde-ekintzak aurreikustea.

Zehazki, hamaika zehaztapen ezarri dira, hainbat alorretan barrena ibilbide zabala egiten dutenak, hala nola ingurune fisikoa (babes bereziko eremuak, nekazaritza-ustiapeneko zoruak zehaztea eta abar), Lurralde Plan Partzialen bitartez xeheki antolatu behar diren eremuak, azpiegitura eta ekipamendu handietarako eremu egokienak, bizitegi-kuantifikazioa, higiezinaren ondare historiko-artistikoa birgaitzeko premiei buruzko kalkulu orokorra, edo LAGak egokitu edo aldatzeko arrazoi eta kasuak definitzea.

Legearen arabera, LAGak lotesleak izango dira eta haien eragina zuzena izango da orokorki aplikatzeko arau zehatzak direnean. Aldiz, zeharkako eragina izango dute, gerora garatzea eskatzen dutenean, hirigintza edo lurraldea antolatzeke tresnak baliatuz. Lotura hori izan daiteke espazioaren antolamendu eta erabilerarako irizpideei buruzkoa; LAGekin bateraezinak diren irizpideak baztertzeari buruzkoa; alternatibak zehazteari buruzkoa; eta gomendioei buruzkoa, nahiz eta, kasu honetan eskumeneko Administrazioak aukera izango duen haietatik salbuesteko, baina, betiere, modu justifikatuan eta espresuki. LAGen zehaztapenak, era berean, hirigintza antolatzeke tresnetan eragina izango dute; izan ere, plan orokor eta bereziak irizpide horien arabera izan beharko dira.

1997ko LAGak Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak behin betiko onartzeko otsailaren 11ko 28/1997 Dekretuaren bidez onetsi ziren. Dekretu horretako hitzaurrean nabarmentzen denez, beharrezkoak dituen udal-plangintzan zuzenean aplikatzeko zehaztapen lotesle batzuk salbuetsita, LAGen gainerako zehaztapenak Lurralde Plan Partzialak eta Lurralde Plan Sektorialak idazteko erreferentzia dira.

1997ko LAGen bidez lurraldea hamabost Eremu Funtzionaletan banatzen da eta haien lurralde-antolamendua bakoitzari dagozkion Lurralde Plan Partzialen bidez garatzen da. LAGetan identifikatutako Eremu Funtzionalak dagokien bitarteko lurralde-eskalak tamaina fisiko eta funtzional egokia dauka arazoak aztertzeke eta lurraldea antolatzeke programak ezartzeko. Halaber, LAGetan aurreikusten denez, ezinbestekoa da Lurralde Plan Sektorial batzuk ezartzea.

III. LURRALDE PLAN PARTZIALAK

Euskal Herriko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legearen arabera, Lurralde Plan Partzialen bidez garatzen dira LAGak eta haien antolamendu-irizpideak zehazten dira LAGetan aurreikusitako Eremu Funtzional bakoitzerako. LPPEk, gutxienez, honako zehaztapen hauek bildu beharko lituzkete: azpiegitura handietarako guneak zehaztea, interes komuneko ekipamenduen kokapena, birmoldatu, berroneratu edo birgaitu beharreko guneak, bizitegi- eta industria-lurzoruen azalera kuantifikatzea, eta beste bi alderdi orokor, hau da, hirigintza-antolamenduak bete beharko dituen irizpide, printzipio eta arau orokorrak, edota LAGen zehaztapenak garatzeko irizpide, arau edo printzipioak.

IV. LURRALDE PLAN SEKTORIALAK

Lurraldean eragina duten plan sektorialak 4/1990 Legean araututako Lurralde Plan Sektorialak izango dira, eta Eusko Jaurlaritzak edo Foru Aldundiek eskumena izango dute plan horiek formulatu eta onartzeko. Orobat, LAGen (edo LPPen) aurkakoak diren LPSetako zehaztapenak baliogabeak izango dira. Horrela, LAGak lehenesten dira, ondoren LPPak hartuko dira kontuan, eta, azkenik, LPSak.

V. 2/2006 LEGEA, EKAINAREN 30EKOA, LURZORUARI ETA HIRIGINTZARI BURUZKOA

Ekainaren 30eko 2/2006 Legean, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzkoan berretsi egiten da lurraldearen antolamendua gailentzen dela hirigintza-antolamenduaren aurrean, eta hala zehazten da 52. artikuluan. Horren ondorioz, lurralde antolamenduko tresnen zehaztapenak lehenetsi egingo dira hirigintza-plangintzako zehaztapenen aurrean.

3. Lurralde osoa hirigintza eta zerbitzu aldetik oinarri egokiz hornitzeko gaitasuna izango duen hiri ertainen sare bat sendotzea.
4. Berrerekatze-prozesuak sustatzea, saturazio gehien dauden eremuetatik presio demografiko gutxiagoko zonetara.
5. Hirigintzako ekimenetan nahiz ekimen sektorialetan natura babesteko sistemak eta ingurune fisikoa kontuan hartzeko irizpideak ezartzea.
6. Azpiegitura-sistemak eta hornidurak udalerriz gaindiko irizpideekin eta proposatutako lurralde-ereduaren egituraketara bideratuta zehaztea.
7. Plan sektorialak eratzekeo lurralde-irizpideak ematea eta tarteko maila duten lurralde-planetako ezaugarriak konfiguratzeko.
8. Etxebizitzaren parkea handitzeko eta jarduera ekonomikoko lurzorua garatzeko irizpideak ezartzea, lurralde-ereduarekin koherentzia mantenduz.
9. Hondatuta edo gainbeheran dauden espazioak eta eremu berezi batzuk (esate baterako, herrigune historikoak eta landaguneak) berritu eta dinamizatzeko prozesuak aktibatzea.

1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen egitura lau ataletan antolatzen da. Lehenik eta behin, LAGen lurralde-eredua garatzeko oinarriak identifikatzen dira. Bigarrenik, lurralde-eredua bera zehazten da. Hirugarrenik, ongizatea eta berrikuntza ahalbidetzeko lurralde-ekimenak identifikatzen dira. Eta laugarrenik, eta azkenik, LAGak aplikatzeko zenbait gako eta erreferentzia ematen dira.

Zehazki, lurralde-ereduaren oinarriekin industria tradizionalen oinarritutako eredua gainditzeko eta lehiakortasun ekonomikoarekin, gizarte-ongizatearekin eta garapen iraunkorrarekin lotutako irizpideei erantzuteko premiari erantzun nahi zaio, demografia atzera doala eta biztanleria zahartzen ari dela erakusten duen dinamika batean.

Oinarri horietatik abiatuz, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek (1997) lurraldeko hiru geruza gainjarrien inguruan zehazten dute lurralde-eredua: ingurune fisikoa, lurralde-ereduaren oinarri eta euskarri modura, finkapenen sistema eta azpiegiturak. Hala, ingurune fisikoa elementu eta erabilera nagusietarako gidalerro orokor batzuen arabera antolatzen da, eta zazpi erabilera mota eta erabilera-matrize bat aurreikusten dira. Bederatzi eremu babestu eta aisialdiko, eta lurraldera sartzeko gune proposatzen dira. Bestalde, finkapenetan bizitegi-lurzoruetarako politikak aurreikusten dira. Bertan hazkuntza nagusiko zenbait udalerrri planteatzen dira, eta udalerrri bakoitzerako biztanleko hazkuntzaren kalkulu-sistema bat ere bai, LPPetan zehazten diren arte, eta, beste alde batetik, jarduera ekonomikoko lurzoru berriak finkatzeko orientazio eta eremuak iradokitzen dira. Bigarren bizitegia eta aisialdiko eremuak antolatzen dira. Beharrezkoak diren azpiegiturei dagokienez, sistemen hierarkia oso bat planteatzen da, hiriburuak, eremu funtzionaletako buruak, eta gainerako finkapenak konektatuko dituen, errepideen, abiadura handiko, ibilbide luzeko eta aldirietako trenen, aireportuen, portuen, telekomunikazioen eta energiaren bidez. Ura eta hondakin solidoak berezko ezaugarriak dituzten azpiegitura modura antolatzen dira.

LPPak abian jartzeak dinamika berri bat ekarri du. Horren ondorioz, udal eta erakunde arduradun guztiak beren lurraldea ikuspegi konplexu eta elkarlotu baten arabera hautematen hasi dira, tokiko mugak gaindituz. Sarritan, baterako estrategiak eskatzen ditu dinamika horrek, etorkizuneko erronka handiei aurre egin ahal izateko. EAEn hirigintza- eta lurralde-arloko plangintzaren esparru berrian grabitate-zentroa tarteko eskalara mugitu da pixkanaka, lurraldeko Eremu Funtzionaletako Lurralde Plan Partzialen bidez.

LPPen aktibo nagusia hau da: haiek eratu diren modua kontuan izanik, EAEren esparru orokorrean, Eremu Funtzional bakoitzaren abantaila eta berezitasun partikularretatik abiatuz lurraldea egiaz dinamizatu ahal izatera bideratutako tresna izatea. Horrela, LPpek osagai erregulatzailerik bat baitarazten dute, lurralde-prozesuen gaineko nolabaiteko kontrol publikoa mantentzea ahalbidetzen duena eta abaguneak eta ongizatea orokorki galtzea eragiten duten ekintza eta joerak ekiditen dituen. Plan horiek, gainera, ezinbesteko erreferentzia-esparru dira udal plangintzetako ekimenek eta politika sektorialek koherentzia egokia lortzeko Eremu Funtzionalerako lurraldeari dagokion estrategia orokorrarekin.

LAGen bidez identifikatutako hamabost Eremu Funtzionalerako bakoitzerako aurreikusitako LPPetatik, hamalau dagoeneko behin betiko onartu dira, eta beste bat, Tolosaldeko Eremu Funtzionalari dagokiona, behin betiko onesten fasean dago une honetan.

Gainera, hamar Lurralde Plan Sektorial (LPS) onartu dira honako esparru hauetan:

- Ingurumena: Erreka eta Ibaiak Antolatzeko, Hezeguneetako eta Nekazaritza eta Basozaintzako LPSak.
- Azpiegiturak: EAEko Trenbide sare Berriaren LPSa, Energia Eolikoaren LPSa, Bizkaiko Errepideen LPS, Gipuzkoako Hiri Hondakinen LPS eta Gipuzkoako Bidegorrien LPS.
- Lurzorua: Jarduera Ekonomikoetarako eta Merkataritza Ekipamenduetarako Lurzoru Publikoa Eskuratzeko LPSa.

Azkenik, gogorarazi behar da lurraldea antolatzeko tresnak udal-arloko hirigintza-plangintzetan islatu eta txertatu behar direla, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legean nahiz Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legean xedatzen den moduan. Ildo horretatik, eta aipatutako legeekin bat etorritik, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak, lurraldea antolatzeko tresnak udal-arloko hirigintza-plangintzan txertatzeko eginahalean, koordinazio- eta ikuskapen-lan garrantzitsuak betetzen du.

II. 2010EKO LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROAK ALDATZEKO PROZEDURA

2006an LAGak berraztertzeke barne-prozesu bat abiatu zen eta 2010eko urrian Jaurlaritzaren Kontseiluak LAGak modu ez nabarmenean aldatzeko prozedura abiatzea erabaki zuen. Horren ondorioz, 2012ko otsailean "Euskal Hiria Net, lurralde-estrategia berria. LAGak aldatzea berrazterketaren ondorioz" izeneko proposamena aurkeztu zen. Aldaketak ez nabarmenizat jo ziren, proposamenak ez zuelako eragiten indarreko lurralde-eredua aldatzea eta hura baliozkotzat ematen zuelako. LAGak modu ez nabarmenean aldatzeko prozedurak aurrera jarraitu zuen, eta jendaurreko entzunaldiak eta jendaurrean jartzeko tramiteak burutu ziren.

X. Legegintzaldia hasita eta Jaurlaritzaren programa berria onartuta, Eusko Jaurlaritzak Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak modu ez nabarmenean aldatzeaz harago, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak berrikusteko prozesu sakon bat abiatzea erabaki zuen. Gainera, partaidetzazko ikuspegi integral bat eman nahi izan zion prozesuaren hastapenetik amaierara arte. Eusko Legebiltzarra ere ildo beretik mintzatu zen 2013ko otsailean, onartu zuenean 10/2013 Legez besteko Proposamena, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen aldaketa bertan behera uztekoa.

Haatik, LAGak modu ez nabarmenean aldatzeko prozedurako gaiak Gidalerro horiek berrikusteko prozesu berrira eramateari zegokionez, bazen tratamendu berezia eskatzen zuen gai bat: bizitegien

zenbaketa. Indarrean ziren LAGetako eta LPPetako bizitegien zenbaketarako irizpideak, lehenbailehen, iraunkortasun-printzipioetara eta lurraldearen erabilera arrazionalerako printzipioetara egokitzeko premia argia ikusi zen. Inguruabar sozioekonomikoak nabarmenki aldatu ziren, LPPetako ereduaren osagaietako zenbait aurreikuspen dagoeneko haiek sortu zireneko testuinguruan aplikatu zirela ikusi zen, edo testuingurua aldatu egin zela, eta, horrez gain, egoki iritzi zitzaion harrotze-koefizienteak txikiagotzeari eta aurrez kontuan hartu ez ziren gaiak kontuan hartu behar zirela erabaki zen; esate baterako, jenderik gabeko etxebizitzaren fenomenoak edo hiri-birgaitzearen eta -berroneratzearen sustapena.

III. LAGAK ALDATZEKO PROZEDURA, BIZITEGI-KUANTIFIKAZIOARI DAGOKIONEZ (2014)

2014ko ekainean, Ingurumen eta Lurralde Politikako sailburuaren aginduz, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen aldaketaren hasierako onarpena eman zen, bizitegi-kuantifikazioari zegokionez. Aldaketa horren helburua udalerrietan etxebizitza berriak sortzeko aurreikuspenak kalkulatzeko formula egokitzea da, herriak azken urteetan izandako bilakaera, familia-tamainaren aldaketa nahiz etxebizitzetan bizi diren pertsona kopurua eta udalerrietan jenderik gabe edo okupatu gabe dauden etxebizitza kopuruan kontuan hartuz, edo aldaera horien arabera; hori guztia harrotzea murriztuta. Horrenbestez, lurraldearen gainean erantzukizun- edo iraunkortasun-irizpide zenbait hartu behar dira kontuan, behar dena baino lurzoru gehiago okupatu edo sortu beharrik gabe.

Urtarrilaren 19ko 4/2016 Dekretuaren, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak bizitegi-kuantifikazioari dagokionez behin betiko onesten dituenaren bidez onetsitako bizitegi-kuantifikazioa, dena dela, LAGen berrikuspen-prozesuan aztertu dira, eta 4/2016 Dekretua indargabetzen dute.

IV. 2015EKO LAGAK BERRIKUSTEKO PROZEDURA. PARTE-HARTZEA ETA IZAPIDEA

2015eko uztailaren 27an, Eusko Jaurlaritzaren Kontseiluak Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak berrikusteko prozedura abiatzea adostu zuen, otsailaren 11ko 28/1997 Dekretuz onartuak. Horrela, ia hogeitaz gerozko garaia gidalerro horiek onetsi zirenetik, eta, horregatik, egokitzen da Gidalerroak berrikusteko prozesua hastea. Prozesu horrek orain arte pilotutako esperientziari esker ikasitakoa kapitalizatuko du, lurralde-antolamenduaren erronka berriei erantzun die eta, batez ere, parte hartzeko prozesu zabala oinarri hartuta eraikiko da, erakunde publikoek, eragile sozioekonomiko eta politikoen eta herritarrek parte hartuta.

Aldi berean, berrikusteko prozesu formalaren parte hartzeko prozesu gisa planteatzeak EAEko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legea gobernantzaren inguruko ikuspegi berrietara egokitzea dakar. Horren adibidea da "Oinarritzako Dokumentu" hau, hots, "Gidalerroen Aurrerapena" izeneko agiriaren aurreko dokumentua. Izan ere, oinarritzako dokumentu hori ez dago aurreikusita aipatutako legearen nahitaezko izapideen artean, baina beharrezkotzat jotzen da Sailak aurkeztea, parte hartzeko prozesuaren hasiera gisa. Horren ondorioz, geroago, "Gidalerroen Aurrerapena" izeneko agiria egingo da, eta agiri hori maiatzaren 31ko 4/1990 Legearen 10. artikuluan xedatutakoaren arabera izapidetuko da.

Jaurlaritzaren Kontseiluaren Hasierako Akordioaren hitzaurrean, sustatu nahi den partaidetza-ikuspegi horrekin bat etorriz, berrikusteko prozesuaren administrazio arloko tramitazioa eta Euskal Hiria Kongresua aldi berean egiteari buruzko plana aipatzen da. Euskal Hiria Kongresua lurralde antolamenduaren arloko topaketa-foro irekia da, eta urtero egiten da, azaroaren amaieran. Horregatik, administrazio arloko tramitazioa sustatzeko kronograma modura ere funtzionatuko duen lan-programa

bat proposatzen da. Horrela, "Oinarrizko Dokumentua" 2015eko azaroan aurkeztu zen, "Euskal Hiria Kongresuan"; "Gidalerroen Aurrerapena", berriz, 2016ko azaroko "Euskal Hiria Kongresuan"; Gidalerroen hasierako onespena 2017ko azaroko "Euskal Hiria Kongresuan" aurkeztu da, eta, LAGen behin-behineko onespena-behin betiko onespeneren aurretik, berriz, 2018ko azaroko "Euskal Hiria Kongresuan" egin zen.

Parte-hartzeari dagokionez, logikoa denez, entzunaldiaren eta informazio publikoaren nahitaezko izapideez gain, parte hartzeko kanal irekiak ezarri dira, eta parte hartzeko prozesu edo plan bat diseinatu da. Parte hartzeko prozesu edo plan horrek berrikusteko prozesuari lagunduko dio Oinarrizko Dokumentua aurkezten denetik (2015eko azarotik), eta hori ere etengabe eguneratuko da, aldatuz doan egoerara egokitzeko. Parte hartzeko prozesuak bi esparru ditu, partaidetza soziala eta instituzionala. Prozesu hori 2015eko azaroan hasi zen, Euskal Hiria Kongresua 2015ekin batera. Ordutik, erakunde mailako partaidetza eta online bitartezko nahiz aurrez aurreko gizartearena burutu dira. Aurrerapena idatzitakoan, parte hartzeko prozesuaren ardatza agiria hedatzea eta partaidetzarako kanalak ezartzea izan da, legezko tramiteak egiteaz gain. 4/1990 Legeak aurreikusten duenez, Lurralde Politikako Aholku Batzordeak (LPAB) eta EAEko Lurralde Antolamendurako Batzordeak (EAELAB) Aurrerapenari buruzko txostena egin dute, eta jarraian administrazioei 3 hilabeteko entzunaldi-epea eman zaie; horren ostean, agiria prestatu da, hasieran onesteko. Entzunaldi-epe horretan partaidetza presentzialak jarraitu du. Hiru jardunaldi antolatu dira, hiriburu bakoitzeko bat, txostenekin eta tailerrekin, eta partaidetza digitala ere egon da. Azken horretan, hainbat gai proposatu dira, pertsonek sare sozialen bitartez horiei buruz parte hartu ahal izan dezaten.

2018ko otsailean, hasierako onespena jaso ondoren, dokumentu hori jendaurrean jarri da, Euskal Herriko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legearen 10.7 artikulua ezarritakoarekin bat. Prozesu horren ondorioz, 48 alegazio jaso, aztertu eta horiei erantzuna eman zaie. Horrela, behin-behineko onspena jasotzeko den dokumentua aberastu egin da. LPABaren eta EAELABaren aldeko txostenak jaso eta gero, 2018ko azaroan behin-behineko onspena izan zen, 4/1990 Legearen 10.8 artikulua ezarritakoarekin bat. Prozesu horrek aurrera egin ahala, 4/1990 Legeak ezartzen duen prozedurak hartzen du pisu osoa, dokumentua finkatu eta heldu bitartean.

1.3. 1997ko LAGetatik berrikuspenera: ziklo baten diagnostikoa eta balantzea

Egoerari buruzko diagnostiko bat izan behar du abiapuntutzat prozesu orok, sortu diren alderdi guztien balorazio bat, baita detektatutako ahuleziak onartzea ere, gidalerro erabilgarri batzuen bidez helburu koherente batzuk planteatu eta lortzeko.

1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak lurralde-estrategiaren lehen erreferentzia-esparrua izan ziren, Euskal Herriko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legea onartutakoan. Gidalerroak behin betiko onartzen dituen otsailaren 11ko 28/1997 Dekretua onartu zenetik berrikuspen hau egin arte bi hamarkada igaro dira, eta denbora-tarte horretan politika publiko horren garapeneren lehenengo zikloa burutu da ia, Lurralde Plan Partzialak lantzeari eta ondoren onartzeari esker, plan horiek bideratzen baitituzte LAGen zehaztapenak Eredu Funtzional bakoitzera, baita LAG horietan aurreikusitako Lurralde Plan Sektorialen kopuru garrantzitsu bat ere.

Aurrerapeneren aurreko Oinarritzko Dokumentuak LAGen lurralde-estrategiaren lehen bizi-zikloaren balorazio bat egin nahi zuen, baina badirudi hori ez zela nahikoa eta egokia izan parte-hartze prozesuan jasotako ekarpen ugariak ikusita. Izan ere, ekarpen horiek azpimarratzen zuten berrikuspen-prozesuan 1997ko LAGen garapeneren ebaluazio bat jaso behar zela, hasierako diagnostiko bat.

Parte hartzeko prozesuan adierazitakoari jarraikiz, esan daiteke 4/1990 Legean oinarrituta sortutako lurraldearen antolamenduaren lehenengo ziklo baten amaieran gaudela, eta ondorioak atera daitezke horretatik diagnostiko gisa. Ildo horretan, LAGek zenbait lurralde-irizpide definitzea lortu dute, lurralde-eta hirigintza-plangintzak bere gain hartu eta garatutakoak. Hain zuzen, abiapuntutzat har ditzakegun elementu horiek, abian dira gaur egun. Esan daiteke LAGekin eta garatu diren LPP eta LPSekin lurraldearen antolamenduko kultura bat sortu dela EAEn prozesuan esku hartu duten administrazio, gizarte-eragile eta profesionalen baitan. Ildo horretan, kultura horren zati diren elementuak garatzea dagokio, elementu positiboak erakutsiz, baita zuzendu eta gainditu beharreko ahuleziak ere.

I. LURRALDEAREN ANTOLAMENDURAKO POLITIKA ETA LURRALDEAREN ANTOLAMENDURAKO TRESNAK (LAG, LPP, LPS) SENDOTZEA

1990ean Lurraldearen Antolamenduari buruzko Legea onartu zenetik eta 1997an LAGak onartu zirenetik, Lurraldearen Antolamendurako politika sendotu egin da. Horren adierazgarri da 15 LPPetatik 14 eta LAGetan aurreikusitako LPSen kopuru garrantzitsu bat onartu izana, eta hirigintza-plangintzan bete eta aplikatu izana. Horri guztia egiaztatuta geratu zen Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak emandako nahitaezko txostenetan, hirigintza-plangintza lurralde-plangintzari zer mailatan egokitzen zaion aztertzerakoan.

Lurralde Antolakuntzari buruzko Legeak ezarritako Lurralde Antolamendurako politika erakunde publikoen eta eraginpeko sektore-esparruen artean koordinazioa eta eskumen-errespetua izateko pentsatuta dago. Inplikaturako alderdi guztien arteko eskumen-oreka hori lortzea beti gauza erraza izan ez bada ere, administrazioen ohiko jarduna da beren laguntza-lanaren barruan eta Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak bere eskumena egikaritu du elkar ulertzeko eta adostasuna lortzeko organo bideratzaile gisa duen bokazioari jarraikiz.

II. LURRALDE PLAN PARTZIALAK ETA EREMU FUNTZIONALEN MUGAKETA

LAGen ekarpen nagusietako bat Eremu Funtzionalen mugaketa da, lurralde orekatuago bat lortzeko ereduaren proposamen gisa, zeinean hiri ertainek protagonismo berezia izango duten. Horrenbestez, Lurralde Plan Partzial bat idatziko litzateke Eremu Funtzional bakoitzean. 1997an LAGak onartu zirenetik igaro diren hogeitau urteotan aurreikusitako hamabost LPPak onartu dira ia, haietako hiru 2016an onartutakoak (Gernika-Markinako, Mungiako eta Donostialdeko Eremu Funtzionalak dagozkienak), eta Tolosaldeko LPPa soilik geratzen da behin betiko onartzeko.

Bere garaian, Eremu Funtzionalen mugaketa administrazioen adostasun-jardun bat izan zen, Lurralde Historikoak gainditzen zituzten esparruak ezartzen baitzituzten. LPPen idazkuntza-prozesuak udalen hitzartze- eta elkarlan-jarduna izan du azpitik, eta LPParen figura indartu egin du, figura horren bidez udalerrien hirigintzatik hurbil dagoen lurralde bat ezartzeko.

Dena den, parte-hartze prozesuak bi zalantza utzi ditu agerian, dokumentu honetan erantzun beharreko bi zalantza. Alde batetik, Gernika-Markinako Eremu Funtzionalak elkarrekin erlazionatzeko arazoak dituzten bi lurralde biltzen ditu, eta bestalde, Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala lurralde oso zabala da, azpieskualde oso landatiarrak biltzen dituen, tratamendu egokia behar duten azpieskualdeak izanik.

III. EUSKADIKO HIRIEN ETA LANDA-EREMUEN SISTEMA

Esparru horretako LAGen ereduak oinarritzat ditu euskal hiriburuen gunen anitzeko sistema, Eremu Funtzionalak buruen sarea, landagunerako estrategiak eta gunen mugakideekiko eta barne-enklabeekiko erlazioak.

Hiria hiriburuen gunen anitzeko sistemaren formarekin berregituratzeak (ondorengo nazioarteko diziplina-azterlanetan hirien sistema polizentrikoa izenarekin ezagutua) diziplina-ekarpen handia gehitu du. Buru eta azpiburuen sarea funtsezko elementua da EAEko hiri-sisteman: euskal hiriburuak indartzea haien hiri-profilak sendotuz eta sistema polizentriko bat artikulatuz prozesuen buru izateko indar nahikoarekin, edo hiri ertainen sare bat sendotzea, lurralde osoa hiri-oinarri eta zerbitzu-oinarri egoki batekin hornitzeko gai izango dena, Gidalerroek dituzten eta gaur egun guztiz indarrean dauden helburuak.

Gaur egun hiru hiriburuen Eremu Funtzionalak euren Lurralde Plan Partziala dute, baina zaila da zehaztea hiru hiriburuak osagarritasunean oinarritutako hiriburu-sistema gisa jardun duten ala ez zehaztea; laburbilduta, Euskal Autonomia Erkidegoan hiriburuen gune anitzeko sistema bat benetan dagoen. Dena dela, sistema hori sustatzearen planteamendua indarrean dagoela eta baliozkoa dela uste da.

Eremu Funtzionaletako buruen sareari dagokionez, parte hartzeko prozesuan ikusi ahal izan denez, LAGen ereduak hiriburuen euskal gune anitzeko sistema hartu du, eta haiei eman die protagonismo handiagoa Eremu Funtzionaletako buruetako hiri ertainei eta Eremu Funtzionaletako herriei baino. Dena dela, 1990ean onartutako eremu funtzionalen mugaketak berak hiru hiriburuetatik kanpoko lurraldeei aukera ematen die euren nortasuna adierazteko. Era berean, egiaztatu da Lurralde Plan Partzialek beren Eremu Funtzionalak hartu dituztela aztergai eta bazter utzi dela Eremu Funtzional mugakideekin eta haiei dagozkien Lurralde Plan Partzialekin duten erlazioa. Gai horiek aztertu beharrekoak dira LAGen eta indarreko LPPen berrikuspenean, hasieratik aurreikusitako lurralde saretu hori lortzeko.

1997ko LAGen ereduak landa-eremuei balioa ematea sustatzen du, betiere haien idiosinkrasia atxikita eta baldintza egokiak sortuta enplegua sortu eta enplegu hori garatzeko. Landa-garapen integralko politika baten aldeko apustua, jada EAEko Landa Garapeneko Planaren bidez sendotua, baita EAE osotasun gisa hartzen duen lurraldearen antolamendurako eskema orekatu baten bidez ere, osotasun hori landa-eremu zein hiri-eremuak osatzen dutelarik, premia eta potentzialtasun partikular batzuekin. Hori horrela izanik, eta LPPetan irizpide hori kontuan izanda, parte-hartze prozesuan egindako oharrek LAGen izaera nagusiki hiritarra iradokitzen dute. Horregatik, LAGen berrikuspenean lan-ingurunekeo esparrua esplizitatu nahi da lurralde-ereduari buruzko kapitulu espezifiko batekin.

LAGen ereduan aurreikusitako Autonomia Erkidegoaren gune mugakideekiko eta barne-enklabeekiko erlazioen gaia, zehazki mugaz haraindiko eremuan, Irun-Donostia eta Nafarroaren, Logroño eta Arabako Errioxaren eta Arabako Erdialdeko Eremu Funtzionalaren, Bilbao Metropolitarraren eta Kantabriaren eragin-eremuetan, bai eta barne-enklabeen arazoa (Trebiñu eta Trucios-Turtzioz) ere, oraindik ere aztertu beharreko gaia da LAGen eredu berrikusian. Mugaz haraindiko eremuan Euroeskualdearen figura juridikoa dugu orain, oso baliagarria Akitania Berriaren lurralde-antolamenduan lankidetzat ezartzeari begira, Pirinio Atlantikoak-Iparraldearekin bereziki, baita Nafarroarekin ere, Euroeskualdearen kide denez. Lankidetzat-harremanak ezartzeko mugaz haraindiko eremuarekin eta Nafarroarekin zein Errioxa, Burgos eta Kantabriarekin, dagozkion hitzarmenak eta lurralde-antolamendurako eta hirigintza-plangintzako tresnak landu eta adostu beharko dira.

IV. INGURUNE FISIKOA. LURZORU URBANIZAEZINAREN KUDEAKETA. ONARTUTAKO LURRALDE-PLANGINTZA SEKTORIALA

Ingurune fisikoa bere antolamendu-kategoriekin antolatzeak eta ingurune fisikoaren antolamendu-matrizeak irizpide homogeen batzuk erabiltzea ekarri du lurzoru urbanizaezinaren kategorizaziorako eta udal-plangintzaren eskutik egindako lotutako erabileren araubiderako, guztiak ere oso argigarriak eta erabilgarritasun handikoak izan direla. Nekazaritza eta abeltzaintzako ustiategiari lotu gabeko familia bakarreko etxebizitzaren debekuaren zehaztapen espezifikoak adierazi behar da hirigintza-legeriara eramandako zehaztapen gisa.

Hasierako puntu horrekin, zenbait alderdi puntual hobetu eta lotura-mailari buruzko gogoeta egin behar da, eta parte hartzeko prozesuaren arabera ikus daitekeenez, Gidalerroen arau-maila gehitzeko eskaera bat dago horri dagokionez, garapen-eskaletan edo hirigintza-plangintzan xehatzea errespetatuta.

LAGak aplikatzearekin batera, ia osorik garatu dira ingurune fisikoaren esparruan, Naturagune Babestuen sistema, gaur egun esparru eta kategoria ugari bilduta (Parke Naturalak, Biotopo Babestuak, Zuhaitz Bereziak, Natura 2000 Sarea, KBE edo HBBE); legeria zabala garatu da natura eta ingurumena babesteko alorrean; mota askotako jardun jakinak abiarazi dira, hala nola basoko espezieak berreskuratzea, baso-programak eta ingurumen-kudeaketako programak, besteak beste. Dena den, bere ingurumen-balioarengatik lurraldearen babesa eguneratu eta egokitu egin behar da LAGetan, eta hori guztia "lurraldeko azpiegitura berdea" kontzeptuaren barruan bilduko da.

Aipatzekoa da, halaber, Ingurune Fisikoaren arloko Gidalerroek funtsezko garapena izan dutela onartutako lau LPSekin: Ibai eta Errekena, Hezeguneena, Kostaldearena eta Nekazaritza eta Basogintzarena dira LPS horiek. Arlo horretan egindako ekarpena argia izan da, baina, dena dela, zenbait gainjartze edo kontraesan ere ikusi dira LPPeekin, berrikuspen honetan aztertu beharrekoak.

1997ko LAGek ez dituzte biltzen ekosistemek zenbait arrisku direla-eta (hala nola uholde-arriskua edo lehorte-arriskua) edo klima-aldaketa dela-eta lurraldearen egokitzapen-ahalmenerako edo erresilientziarako ematen dituzten zerbitzuak, eta puntu hori berrikuspenean aztertuko da.

V. IBAI ETA ERREKEN LPS ETA UHOLDE-ARRISKUAREN GAIA

Gidalerroen garapen gisa, 1998. eta 1999. urteetan Kantauri Isurialdeko eta Mediterraneo Isurialdeko Ibai eta Errekak antolatze LPSak onartu ziren, hurrenez hurren. Ondoren, 2013an, bi dokumentuek aldaketak izan zituzten, uholde-arriskuarekin lotutako gaia araudi berrietara egokituta. Aipatzekoa da Ibai eta Erreken LPSa lurraldea antolatze eta hirigintzako administrazioen eta administrazio sektorialaren arteko hitzartze-jarduna izan dela, ur-ertz horiei tratamendu eskuzabala emateko eta batez ere uholdeen arazoari behar bezala erantzuteko, prebentzioaren haritik betiere.

VI. ERLAZIO-SISTEMA. LURRALDE-EREDURAKO AZPIEGITURAK

LAGen indarreko ereduak hainbat ekintza biltzen ditu hirien euskal sistema Europan integratzeko, Euskadiko hiru hiriburuak elkarrekin konektatzeko, tamaina ertaineko hirien sarea ehuntzeko, Eremu Funtzionalen barneko lurralde-egituraketa hobea lortzeko eta lurralde-arloko oreka eta osagarritasun handiagoa ahalbidetzeko.

Europako fatxada atlantikoko abiadura handiko Europa barneko trenbide-sarea egiteko lanek egoera estrategikoan jartzen dute EAE pertsonen eta salgaien garraiorako.

Errepide-garraioari dagokionez, hiri arteko errepide-sarea 1997ko LAGek egindako plangintzarekin osatuko litzatekeela uste da.

Mugikortasun kolektiboa ere nabarmen hobetu da zerbitzu berriak abian jartzearekin batera; dena den, konexioak hobetzearen premia jakinarazi da, ez bakarrik hiriburuekin, baita udalerrri guztien artean ere.

Bere horretan jarraitzen du Euskal Aireportu Sistema indartzeko aukerak, eta lankidetza lehiakorra ezartzeko aukerak Bilbaoko, Vitoria-Gasteizko eta Donostiako aireportuen artean, Bilbaoko eta Pasaiako Estatuaren interes orokorreko portuen artean eta EAEko zenbait porturen artean (hala nola Bermeo, Ondarroa, Getaria eta Hondarribia), baita kudeaketa logistikoa ere gure lurraldeko arlo estrategiko jakin batzuetan.

LAGen berrikuspenean, garrantzi bereziko zenbait alderdi gaineratuko zaizkio egungo ereduari, hala nola oinezkoen eta bizikletarien mugikortasuna, eta mugikortasun kolektibo multimodala.

VII. BIZITEGI-KUANTIFIKAZIOA

LAGek aplikazio zuzenarekin modu loteslean ezarritako bizitegi-kuantifikazioa funtsezko diziplina-ekarpena izan zen bere garaian, esku hartu zuten administrazio eta eragile guztiek aitortutakoa. Faktore horren aplikazioa neurri eraginkorra izan da aplikazio erkideko irizpide bat izateko EAEko hirigintza-plangintzan aurreikusi beharreko bizitegi-ahalmena kalkulatzeko aldera, eta koherentzia eta arrazionaltasuna eman dio plangintzak aurreikusi beharreko bizitegi-lurzoruaren dimentsionamenduari. Bizitegi-kuantifikazioko urkila bat zehazteak beren politika propioa zehaztea ahalbidetu die udalei.

Gidalerroen zehaztapenak 2016an egokitu zaizkie lurralde-iraunkortasuneko irizpide berriei, aldaketa baten bidez. Bizitegi-kuantifikazioa bilakaera demografikoari, familia-tasaren aldakuntzari edo bigarren bizilekuari jarraikiz kalkulatzeko hasierako irizpideak jenderik gabeko etxebizitza kargatzearekin eta maiorazioa edo harrotzea egokitzearekin osatu da. Aldaketak horri dagokionez jarduteko beste modu bat ere gaineratzen du, bizitegi-ahalmena finkatutako hirian edo garapen berrietan izatearen arabera, irizpide oso zabalak planteatuz birgaitzeko, berroneratzeko edo birdentsifikatzeko jardunekiko, eta izaera murriztailea, aldiz, garapen berrietarako.

Parte hartzeko fasean eskaera ugari izan dira bizitegi-kuantifikazioko formularen aplikazioak ezartzen duen gutxieneko etxebizitza kopurua kentzeko. Berrikuspenean gutxieneko hori ondoriozko bizitegi-urkilatik kentzea proposatzen da eta, horrenbestez, udalerri bakoitzerako kalkulaturako bizitegi-kuantifikazioaren gehieneko muga mantentzen da.

VIII. JARDUERA EKONOMIKOETARAKO LURZORUAREN ANTOLAMENDUA. MERKATARITZA EKIPAMENDUAK

2004an onartutako Jarduera Ekonomikoetarako eta Merkataritza Ekipamenduetarako Lurzoru Publikoa Sortzeko LPSaren helburua tresna bat eratzea da, erreferentzia gisa baliagarri izango den tresna esku-hartze sektorialerako zein hirigintza esku-hartzerako izaera estrategikoko eta interes orokorreko jarduera ekonomikoen sustapen publikoko eragiketetan. Era berean, jarraibideak ematen dira merkataritza-azalera handiak ezartzeko.

Lehen puntuari dagokionez, Plana erreferentzia izan da lurzoru industrialia sustatzen duten administrazioentzat zein udalerrientzat lurzoru industrialia kalifikatzeko garaian. Bigarrenari dagokionez, aipatzekoa da berriki Auzitegi Gorenak deuseztatu izana Planak gure herri eta hirietako aldirian kokatutako merkataritza-azalera handiei ezartzen zizkien mugak.

LPSa edukitzeak emandako laguntza kontuan izanik, une honetan beharrezkoa da berriz ere gogoeta egitea jarduera ekonomikoetarako lurzoruari buruz, gaur egungo lurzoruak berritzearen eta birdentsifikatzearen ikuspegitik, lurzoru industrialia ondasun eskasa dela kontuan hartuta, eta beharrezkoa da, halaber, LPSa berrikustea merkataritza-ekipamenduei dagokienez, hiri-merkataritza leheneste aldera, gure herriguneetako hiri-bizitza babesteko modu gisa.

IX. LURRALDE PLAN SEKTORIALAK

LAGetan aurreikusitako LPSetatik 9 onartu dira. Onartutako LPSak honako hauek dira: ibai eta erreken ertzen antolamendua, trenbide-sare berria, energia eolikoa, hezeguneak, jarduera ekonomikoetarako eta merkataritza-ekipamenduetarako lurzoru publikoa sortzea, itsasertza babestu eta antolatzea, nekazaritza eta basogintza eta Euskal Autonomia Erkidegoko errepideen plan orokorra. Bestalde, lurralde historikoaren eremurako beste LPS batzuk ere onartu dira: Gipuzkoako bizikleta-bideen LPSa, Gipuzkoako hiri-hondakinen LPSa, eta Bizkaiko errepideen LPSa.

Idatzi gabeko LPSen artean, azpimarratzekoak dira Harrobi Zonetarako LPSa, gizartearen eskari gisa, Baliabide Turistikoen LPSa eta Etxebizitzaren LPSa, beren legeekin adierazita.

LPPekin bezalaxe, baita onartutako LPSen kasuan ere, haien funtzionamenduen eta interkonexioaren ebaluazio bat egin nahi da, eta baterako ondorio batzuk atera lurraldea antolatzeko tresna horren sistematika eta eraginkortasuna hobetzea ahalbidetuko dutenak.

X. BESTE HOBEKUNTZA-ELEMENTU BATZUK

Berrikuspen honetarako adierazitako zereginenez aparte, gertatu diren beste mugaketa batzuk ere aipa daitezke; mugaketa horietako batzuk 97ko Gidalerroei egotzi ahal zaizkie eta beste batzuk idatzitako lurralde-plangintzarekin gertatutako garapen-prozesuei, haien artean honako hauek daudelarik:

1. Lurralde Plangintza Partziala edo Sektoriala ugaltzeak eragin du zenbait kasutan bi figuren arteko behar bezalako koordinaziorik ez izatea. Kritika bat piztu da LPSen idazkuntzan bizkorrago eta LPPen idazkuntzan mantsoago egin delako aurrera, eta hori horrela, beranduegi lortu da Eremu Funtzionalen antolakuntzari buruzko ikuspegi integratu bat izatea.

Une honetan, aipatu den koordinazio-falta gertatzen denean gauzak argitzeko irizpide batzuk definitu behar dira.

2. Bestalde, idatzi beharreko Lurralde Plangintza Sektoriala definitzen zuten LAGek. Idatzitako Lurralde Plangintza gorabehera, izan dira idatzi ez diren LPSak.
3. Ingurune Fisikoaren Antolamenduari dagokionez, nabarmentzeko moduan lan egin da Naturagune guztien babes- eta antolamendu-politika izan daitekeen orotan, baina Ingurune Fisikoak, dena dela, lurralde-kudeaketa behar du egungo landa-munduari erantzuna emateko. Hori da Berrikuspenari dagokion funtsezko zereginetako bat.

LAGek Antolamendu Kategoria batzuk ezarri badituzte eta homogeneizazio bat eragin badute ere, LPP eta LPSak ugaritzearekin batera aztertu beharreko kontraesanen bat ere gertatu da.

4. Lurralde mugakideekiko interrelazioa dela-eta, EAEko lurralde antolamenduko proposamenak ondoko lurraldeetakoekin integratzeko bideari ekin behar zaio, zehazki, Baiona-Donostia korridorean, Santander-Bilbao korridorean, bai eta Nafarroarekin, Errioxarekin eta Gaztela eta Leonekin mugakide diren espazio periferikoetan ere.
5. Aipatzekoa da Lurraldearen Antolamenduak lan zaila duela beti esku artean Lurralde Plangintzaren bidez ezarritako Lurralde Ereduaren gaineko politika sektorialak koordinatu behar dituztenean. Politika sektorialak beren legeria propioan sendotu izanak zaildu egin du koordinazio hori eta prozesuak luzatu izana eragin du. Hori dela-eta, kontu hau bideratzeke dago, eta etengabe hobetu beharrezkotzat jo behar da. LAGen Berrikuspenak gai hori garatu behar du lurralde-gobernantza egokiaren inguruan.

Horri dagokionez, administrazio guztiek planen tramitazioan nabarmenki esku hartzen dutenez, gutxienean integrazio bat beharrezkoa da, bide horretatik plangintza –funtsean hirigintza-plangintza– epe egoki batzuetan berrikusteko zereginak osatzeko.

6. Azkenik, gobernantzari gagozkiola, honako lau esparruei buruzkoa da balantzea: ebaluazioa, lurralde-antolamendurako tresnak, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea eta Lurralde Politikarako Batzordea eta Partaidetza.
- A) Lurralde-antolamendurako tresnen (LAG, LPP, LPS) eraginkortasunaren ebaluazioari dagokionez, argi geratu da beharrezkoa dela tresna horiek ebaluazio-sistema batzuk izatea, aurreikusitako neurrien eraginkortasunaren jarraipen egokia egitea ahalbidetuko dutenak eta, kasuan kasu, etengabeko hobekuntzaren bidetik neurri egokiak hartzearen jarraipena. Ebaluazio-sistema horiek ereduaren berrikuspenean definitu beharko dira eta hainbat adierazle ere izango dituzte, ebaluazio-lan horretarako lagungarriak izango direnak.
- B) Lurralde antolamendurako tresnei (LAG, LPP eta LPS) dagokienez, zenbait hobekuntza-esparru daudela egiaztatu da: izaera lotesleko eta aholku-izaerako zehaztapenen arteko bereizketa garbia; lehentasun-gatazka posibleak LPPen, LPSen eta hirigintza-plangintzaren artean; dokumentu-sinplifikazioa; LPPen eta LPSen egituraren homogeneizazioa; terminologia finkatzea eta haren erabilera erkidea; baita ebaluazio- eta jarraipen-sistema homogeneoak barnean hartzea ere.
- C) Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea funtsezko organoa izan da lurraldearen antolamendua garatzeko eta sendotzeko, baita bere aplikazioan ere hirigintza-plangintzan. Dena den, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordearen eginkizun horrek tramitatzearen inguruko egitekoa izan du ardatz, eta oraingo egitekoa deliberamendua eta baterako lana sustatzea da, dagozkion ponentzia teknikoak ezartzearen bidez, adibidez, LAGen egungo berrikuspen-prozesurako sortutakoa, kasu.

Lurralde Politikarako Aholku Batzordeak ere eginkizun gehienbat burokratikoa izan du, hau da, legearen arabera aurreikusitako tramitatzeko-kasuetan esku hartzea. Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordearen kasuan bezala, Kontseiluaren kontsulta-eginkizuna sustatuko da.

1.4. Testuinguru Sozioekonomikoa, Lurralde-ingurunea eta Klima-aldaketa

EAEren azkenaldiko historiak erakusten digu hainbat etapa jorratu direla, eta etapa horien azterketak ahalbidetzen digu gaur egungo unea ulertzea.

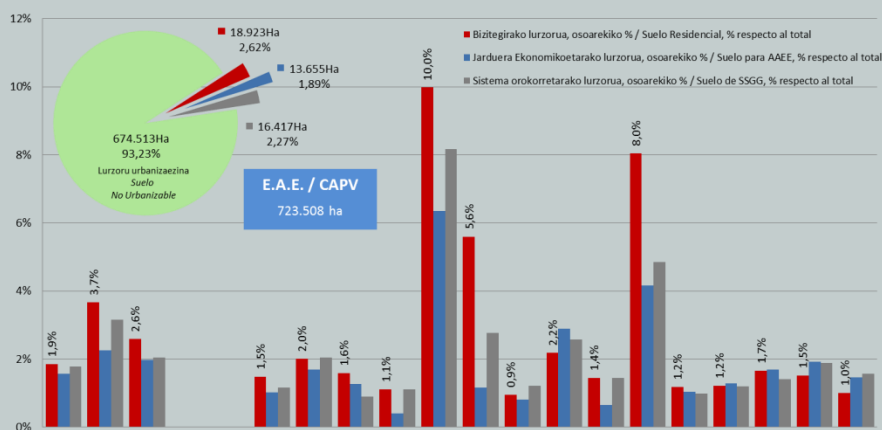
LAGen Berrikuspenaren Lurralde Ereduak oinarritzat duen ikuspegi sozio-ekonomikoa eta lurralde-arlokoa honako hau da:

-Demografikoki biztanleriaren geldialdi bat bat aurreikusten da, biztanleria horren zahartze esanguratsuarekin, mendekotasun-tasa % 67,7ra iritsiko baita 16 urtetik gorako eta 65 urtetik beherako biztanleen artean.

-Ekonomiari gagozkiola, industriaren tertziarizazioak eta energia berriztagarrien tasa areagotzeko premiak I+Gan inbertsio handiagoa egitea eragingo du.

-Lurraldeari gagozkiola, orografia irregularreko eta biztanleriaren kokatze trinkoa duen lurraldea da EAE, batez ere Kantauriko isurialdean, eta kudeaketa iraunkorra eskatzen du horrek.

Klima-aldaketak lurraldearen, biztanleriaren, natura-ingurunearen eta jarduera sozioekonomikoen gaineko eraginak okerragotuko ditu, bereziki itsasoaren mailaren igoerari, prezipitazioen erregimenaren aldaketari eta temperatura, uholde eta bero-boladei dagokienez.

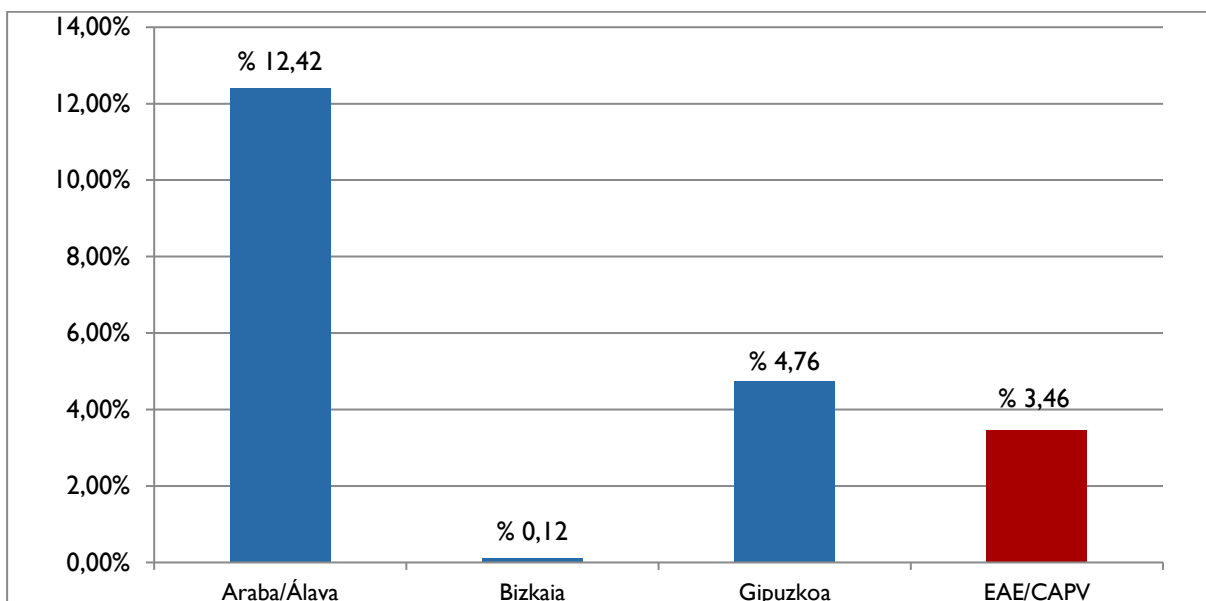

I. DEMOGRAFIA: BILAKAERA ETA PROIEKZIOAK

a) EAE eta metropoli-eremuak

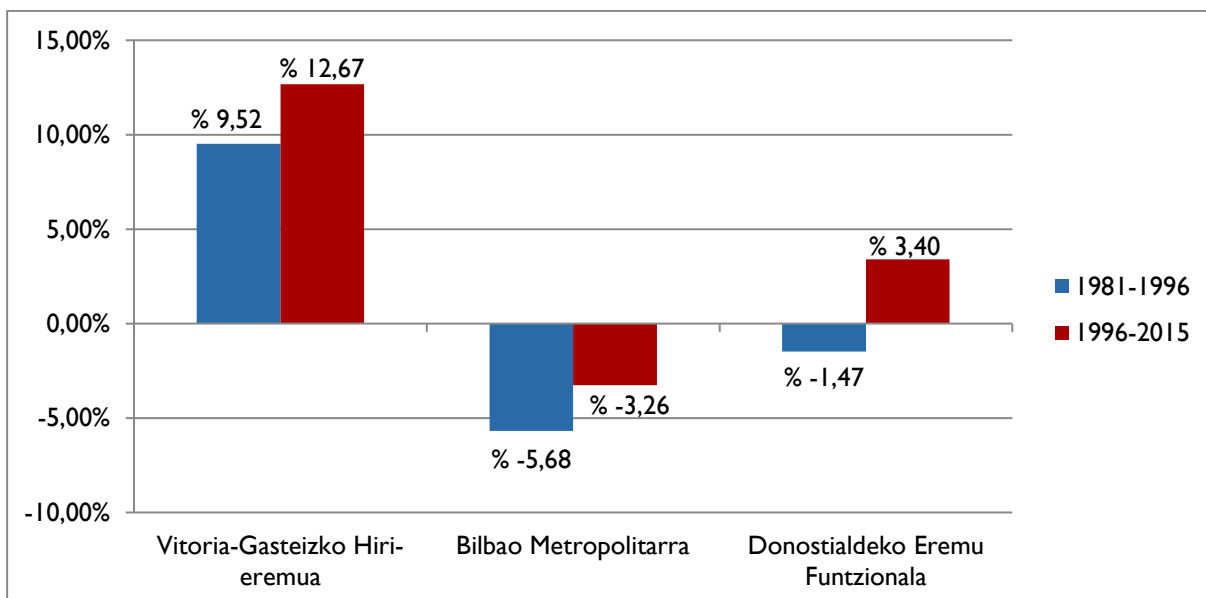
Zenbait hamarkadatan biztanleria modu jarraituan galdu ondoren, biztanleak irabazi ditu EAEk azken 20 urteetan, eta gaur egun geldialdian dago, 2.173.000 biztanle pasatxorekin. Guztizko zifrez haratago, biztanleria horren banaketa ez da modu homogeneoan egin. Bizkaiak biztanleriaren % 0,12 eskas irabazi du azken 20 urteetan, eta Gipuzkoak, aldiz, % 4,76 irabazi du (EAEren batezbestekoa baino zertxobait

gehiago) eta Arabak, bestalde, biztanleriaren % 12,42 irabazi du. Horrela, esan daiteke Bizkaiak galdu egin duela EAE osorik hartuta Arabak irabazi duen biztanleria-pisua orokorki.

EAEri eta lurralde historikoei buruzko biztanleria-aldakuntza 1996-2015 (egileak egina Eustat oinarritzat hartuz)

Hiru hiriburuen metropoli-eremuek burututako bilakaerak neurri handi batean islatzen ditu dinamika global horiek. Gune horiek EAEn biztanleria osoaren % 72 biltzen dute. Beren pisu demografikoak eta garatzen dituzten eginkizunen izaerak hiri-sistemaren elementu erabakigarri bihurtzen ditu: zerbitzu aurreratuen zentroak dira, garraio-sistemen kanpo-konexioko eta zentraltasuneko nodoak dagozkien eremuetan, eta enpleguaren, berrikuntza-zentroen eta enpresa-jardueren gehiengoa metatzen dute, enpleguen % 72arekin eta EAEko etxebizitza guztien % 71ekin.

Hiru hiriburuen eremuei buruzko biztanleria-aldakuntza, 1986-1996 eta 1996-2015 aldiak (egileak egina EUSTATen oinarrituta)

b) Eremu Funtzionalak

Azken urteetako biztanleria-bilakaera desberdina bat dator lurralde bakoitzerako kokagune-eredu desberdin batekin:

b.1. Eremu Funtzionalak Gipuzkoan

Gipuzkoaren lurralde-antolamendua orekatua dela esan daiteke. Herrigune ia guztiek Eremu Funtzionaleko gune nagusiren bat dute beren inguruan, eta oinarri gisa baliatzen dute. Eredu horrek erakutsi du gai dela biztanle-hazkunde jarraituari eusteko azken urteetan.

Dena dela, eta LAGek aurreikusitakoari jarraikiz, garrantzitsua da etorkizunari begira kostaldeko guneen hazkundera barrualdeko eremuen beherakadaren bizkar ez gertatzea. Biztanleria barrualdetik kostaldera erakartzeko fenomeno hori nabarmenago ikus daiteke 1996ra arte, aldi horretan Debabarrenak eta Debagoienak zein Goierri eta Tolosaldeak biztanleria galdu baitzuten. Aldi horretatik hona, Debabarreneko eta Debagoieneko Eremu Funtzionalak soilik galdu dute biztanleria Gipuzkoan.

Gipuzkoan gertatu den beste fenomeno esanguratsu bat Donostialdeak azken 20 urteetan izandako biztanle-hazkundera da, lurralde historikoa gainditzeko duen zerbait da fenomeno hori eta beste testuinguru batean kokatu behar da, hots, euskal hiriburuen gune anitzeko sistemaren sendotzea eta horren ondoriozko azpiegitura eta ekipamenduen hobekuntzek eragindako eremuaren erakartze-ahalmena. Gune beraren inguruan, elkarrekintzak ikus daitezke Frantziako hegoaldeko eta Nafarroako iparraldeko lurraldeekin.

b.2. Eremu Funtzionalak Bizkaian

1997ko LAGek Bizkaian lurraldearen lehenengo industrializaziotik Bilbaok izan duen "erakartze" efektuaren arabera interpretatzen dute lurralde-errealitatea, eta bigarrenik, hiri-garapena Bizkaian batez ere irisgarritasun handieneko ardatzetan finkatu delako. Hori horrela, Bilbao Metropolitarrak EAEko biztanleriaren ia % 40 biltzen du oraindik ere, azken urteetako galera gorabehera.

Oro har, Bilbao Metropolitarrak biztanleria galdu izanak nolabaiteko lurralde-berroreka ekarri du, beste eremu batzuek lehenengoaren biztanleria hartu baitute. Horrela, Arratia-Nerbioik, Durangaldeak, Enkarterriak eta bereziki Mungiak hazkunde nabarmena izan dute biztanleriari dagokionez. Dirudienek, dinamika horrek Eremu Funtzional bakarrean ez du izan eragina, hau da, Gernika-Markinako Eremu Funtzionalan, non biztanleriak beherakada izaten jarraitzen duen, aurreko hamarkadetan baino modu apalagoan bada ere.

b.3. Eremu Funtzionalak Araban

1997ko LAGek ezartzen dutenez, "Arabako Lurralde Historikoa espazio makrozefaliko eta desorekatua da, bai tamaina ertaineko hiri-kopuruari dagokionez, bai horien banaketari dagokionez (...) eta horrek arazo handiak ekartzen ditu gaur egun demografia galtzeko prozesu etengabea gelditzeko gai izango diren programak aplikatzeko".

Gainera, lurraldeak bere mendekotasun funtzionalen egiturari dituen beste ahulezia batzuk aurkeztu dituzte LAGek; alde batetik, Arabako Errioxan Eremu Funtzionalaren kasu bakarra aurkeztu du zeinean haren nukleo polarizatzailea (Logroño) Eremu Funtzional horretatik eta EAEtik kanpo dagoen; eta, bestalde, ertzeko zenbait udalerri Euskal Autonomia Erkidegotik kanpoko hiriguneekiko lotura nabarmena erakusten dute (Miranda de Ebro Lantaronen, Erriberabeitiaren, Armiñonen, Berantevillaren

eta Zantbranaren kasuan). Gainera, Trebiñuko Konderriko enklabeak gunen horren plangintza eta kudeaketa zailtzen du. EAEren barruko klabeak, Eremita Funtzional oso bat erakartzen du Arabatik kanpoko eremu metropolitarrak, horixe gertatzen baita Laudioko Eremita Funtzionalaren kasuan Bilbo Metropolitarrarekin.

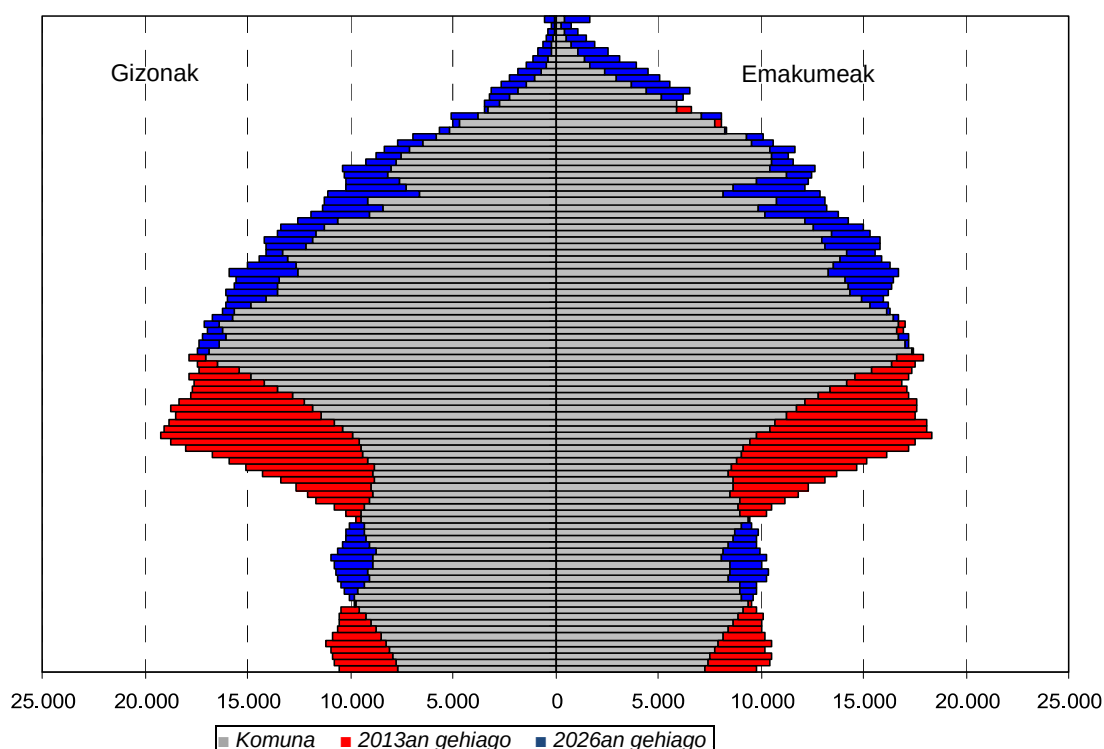
Errealitate horren aurrean, LAGek iradokitzen dute konponbidea izan daitekeela jarduerak gehiago zabaltzea lurraldearen gainerako zatirantz, berrorekatzeko ahalmen handiagoa duten nukleoak indartuz, hala nola Iruña oka, Zuia, Zigoitia, Legutio, Arrazua-Ubarrundia, Agurain eta Asparrena.

Eskualdeen arabera, Arabak ditu biztanleriari dagokionez hazkundera izan duten gehienak, oro har zein termino erlatibotik, Arabako Mendialdearen salbuespen bakarrarekin, hori izan baita azken urteetan biztanleria gehitu ez duen eskualde bakarra. Beste eskualdeek hazkunde esanguratsuak izan dituzte: kantauriarrek Bilbo Metropolitarraren eragin-eremuari lotuta, eta eremu horietaz gain, Arabako Errioxa, Lautada, Arabako Haranak eta Gorbeialdea.

c) Proiekzioak

Epe luzera aurreikusitako dinamika geografikoak erakusten digu eskola-adineko biztanleriaren beherazko joera, potentzialki aktiboa den biztanleriaren murrizketa eta zahartze bizkorra eta adineko biztanleriaren gorakada handia; adineko jende horren artean gainzahartzea areagotu egingo da, eta horrek eragin nabarmena izango du jardueraren eta osasun-arloko eta gizarte-zerbitzuen arloko bilakaeraren gain.

EAEko BIZTANLERIAREN PIRAMIDEA

Iturria: Eustat. Adierazle demografikoak. Biztanleen udal-estatistika eta Proiekzio demografikoak 2026. Oharra: eremu grisa gehi gorria 2013ko piramidea da, eta grisa gehi urdina, aldiz, 2026ko piramidea. Horrenbestez, eremu gorriak 2013arekiko 2026ko efektiboen defizita adierazten du eta urdinak superabita.

Eustatek 2017-2031 epealdirako egindako aurreikuspenak hartzen baditugu, biztanleria ia-ia berdin mantenduko litzateke, baina banaketa desberdinarekin: Bizkaian ziurrenik behera egingo luke eta Araban eta Gipuzkoan, aldiz, gora: Araban gutxi gorabehera 13.000 biztanle gehiago egongo lirateke, Gipuzkoan gutxi gorabehera 25.000 eta Bizkaian 28.000ko beherakada aurreikusten da. Arabak, halaber, gutxiago zahartutako biztanleria izango luke, 65 urtetik gorako % 25,3arekin, eta haurren eta gazteen biztanleriaren pisu erlatiboa atxikiko lukeen lurralde bakarra (% 15) izango litzateke, eta egitura zahartuena, aldiz, orain geratzen den bezala, Bizkaia egokituko litzaioko (adinekoen % 27,1).

	2017	2020	2026	2031	2017-2031
Araba	323,8	327,9	333,7	337,6	4,26%
Bizkaia	1.137,3	1.132,0	1.119,2	1.109,5	2,44%
Gipuzkoa	713,0	720,0	730,3	738,7	3,60%
EAE	2.174,1	2.179,9	2.183,2	2.185,8	0,54%

Eboluzio demografikoa. Milaka biztanle.

Iturria: Eustat, Proiekzio Demografikoak 2017-2031

EAEren mendekotasun-tasa (zatidura gisa kalkulatu ehunekotan adierazia, 16 urtetik beherako edo 64tik gorako biztanleriaren –potentzialki inaktiboak– eta 16-64 urteko biztanleriaren artean) egungo % 53,5etik gehituko da 2026. urtean % 67,7ko tasara iritsi arte, hau da, pertsona ez-aktibo bakoitzeko lan-adinean dauden 1,9 pertsona izatetik ez-aktibo bakoitzeko 1,5 pertsona potentzialki aktibo izatera igarotzea.

	015		16-64		≥65		Mendekotasun maila
	milakotan	%	milakotan	%	milakotan	%	(P015+P65+)/P1664 (%)
2013	319,1	14,6	1.419,7	65,2	440,1	20,2	53,5
2020	324,8	14,9	1.347,2	61,8	507,9	23,3	61,7
2026	301,3	13,8	1.301,2	59,6	578,5	26,5	67,7

Biztanleria adinaren arabera

Iturria: Eustat. Biztanleen estatistika (2013).

II. EKONOMIA

Euskal ekonomiaren historiaren ezaugarrietako bat oinarri industrial sendoa izan da; sektore hori balio erantsi gordinaren (BEG) % 24,5 izan da 2015ean, mendekotasun energetiko handia dela-eta, % 94 ingurukoa, eta kanporako zabaltze maila-handia dela-eta, bere tamaina txikiak mugatuta: 2015ean guztizko esportazioak BPGaren % 65era iritsi ziren eta inportazioak % 68ra.

90eko hamarkadaren hasieran, EAE aitzindaria izan zen kluster-politikak hedatzen lehiakortasun ekonomikoa indartzeko tresna gisa enpresen eta beste eragile sozioekonomikoen (ikerketa-zentroak, unibertsitateak, gobernu-agentziak eta abar) arteko lankidetzaren bidez jarduera-sektore baten barruan.

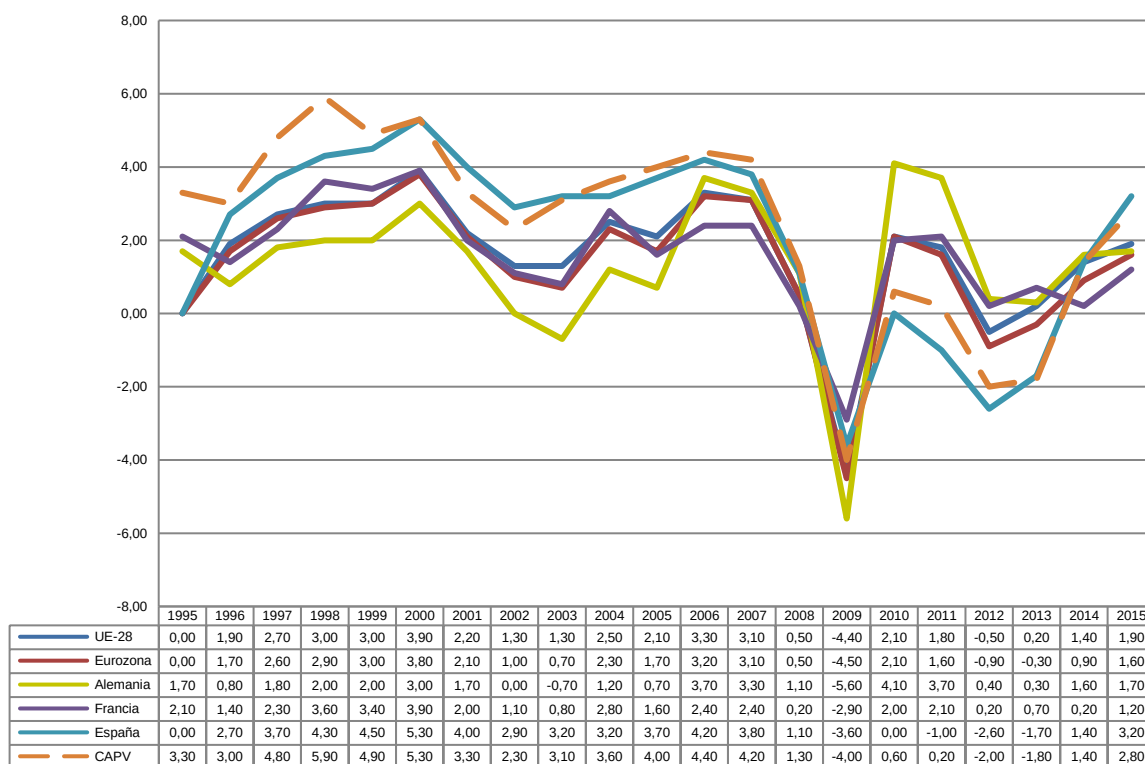
Gaur egun, dauden ahalmen zientifiko-teknologikoetatik eta enpresa-ahalmenetatik abiatuta, RIS3 Euskadi espezializazio adimendunaren estrategian lehentasunezko gisa identifikatutako hiru esparru handi ditu bere ahaleginen helburutzat EAEk: fabrikazioa aurreratua, energia eta biozientziak-osasuna binomioa.

1995-2007 aldian, 1997ko LAGen indarraldiaren lehenengo hamarkada biltzen duen aldian, euskal ekonomia % 4ko batez besteko erritmo handian hazi zen eta, aldi berean, lanaldi osoko 290.000 lanpostu baliokide sortu ziren Eustaten inkesta ekonomikoen arabera, urteko % 3ko batez besteko erritmoan, eta horri esker, langabezia-tasa murriztu ahal izan zen, % 20tik gorako mailetatik langabezia estrukturalaren erregistroetaraino murriztu ere.

Euskal industria-sektoreak mende berriko lehenengo urteetan izan duen hazkundea apala izan da, aurreko 1995-2000 aldian ez bezala, aldi horretan BPG globalaren gainetik hazi baitzen, eta eraikuntzak izan duen gorakada jarraituari esker luzatu da hazkunde-diferentziala Europarekiko.

Euskal ekonomiak, 2008an bere hazkundea % 1,3raino moteldu ondoren krisialdiaren lehenengo efektuekin batera, % 7,4an uzurtu zen termino errealetan 2008tik 2013ra bitartean. Sektoreen arabera, BEG industrialak % 17 murriztu zen eta eraikuntzarena % 30 baino gehiago, eta zerbitzuen sektoreak, aldiz, bere ekarpen-mailari eutsi zion aldi horretan. Bosturteko horretan jarduera hondoratu izanak langabezia-tasa igo zuen biztanleria aktiboaren % 15eraino (% 15,9 Araban, % 16,1 Bizkaian eta % 12,5 Gipuzkoan), EBk izan zuen batezbesteko % 11ren oso gainetik, baina oraindik ere Estatuan izandako % 26tik oso urrun. Inbertsioa 90eko hamarkadaren erdialdeko mailaraino jaitsi zen, BPGaren % 22arekin.

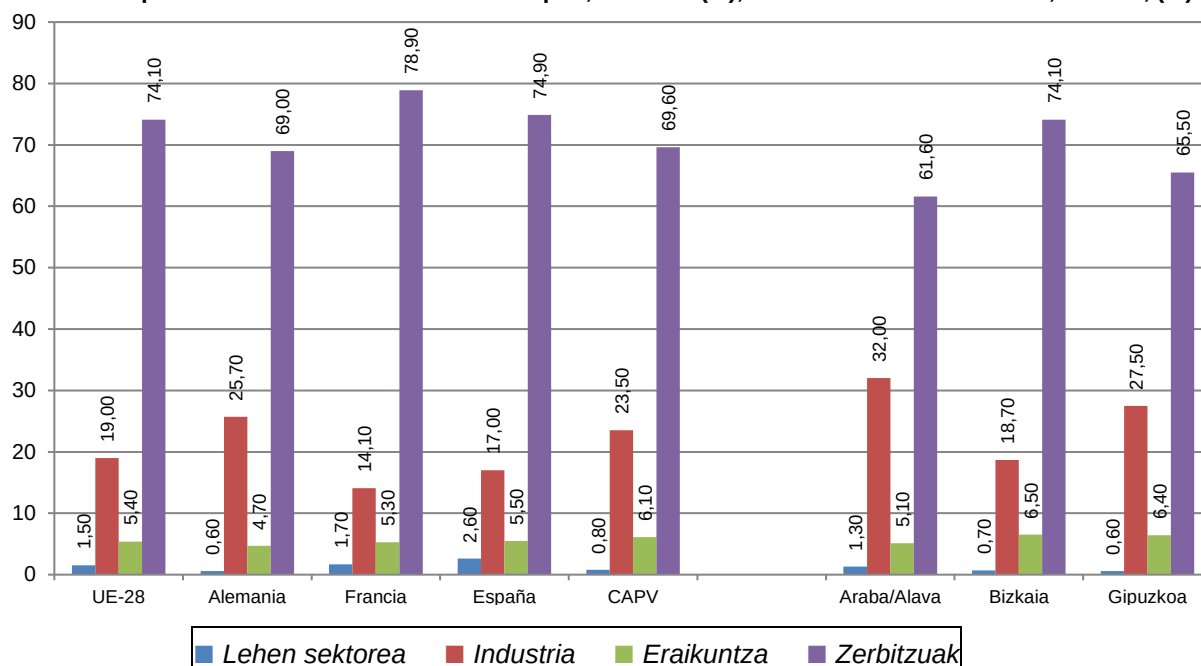
BPGren bilakaera konparatua 1995-2015. Bolumenaren indize kateatua. Urte arteko aldakuntza-tasak (%)

Iturria: Eurostat eta Eustat

Suspertze-prozesua 2014an hasi zen EAEn, EBn izandako batez besteko erritmo berean (% 14), eta bizkortu egin zen 2015ean % 2,8ko hazkundera iristeraino. Industria eta zerbitzuak dira suspertzearen oinarri diren sektoreak. Bestalde, badirudi eraikuntzak gelditu egin duela bere jardueraren gainbehera 2015ean. Aldi berean, enpleguak suspertze-sintomak erakutsi ditu, 2014an pairatzen zuen suntsitzeari amaiera jarri eta 2015ean % 1,7 hazi ondoren.

BEGren konposizioa sektoreka EAEan eta Europan, 2015ean (%), eta Lurralde Historikoetan, 2014an, (%).

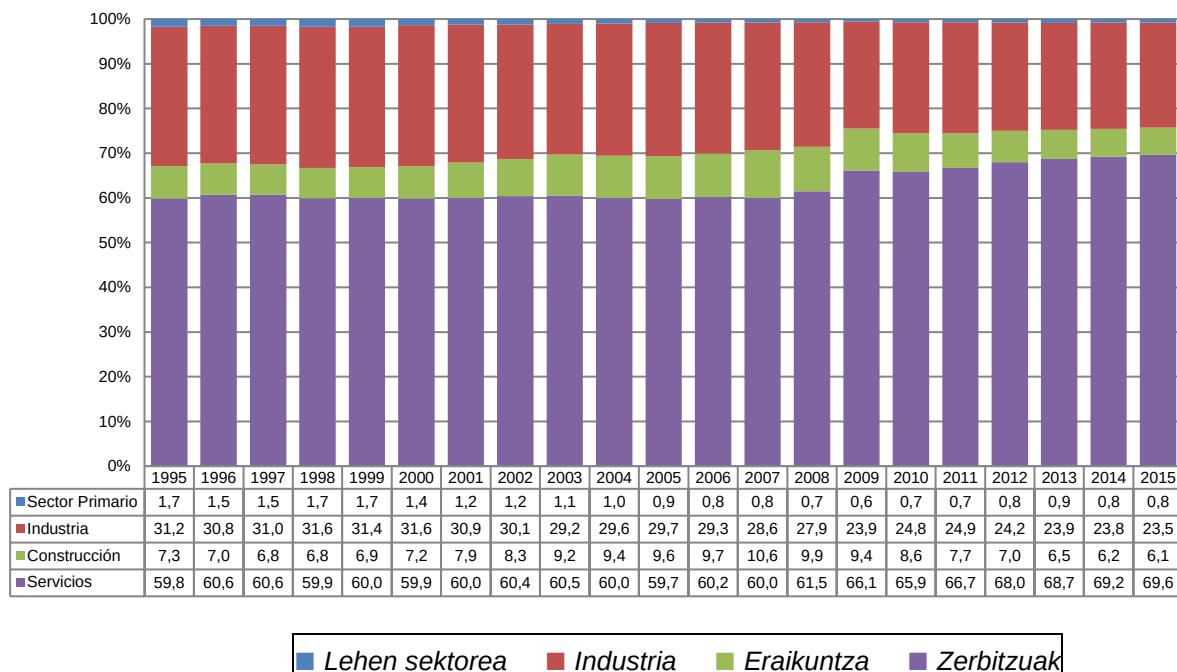
Iturria: Eurostat eta Eustat

EAEk industriaren pisu handia jarraitzen du ezaugarritzat izaten, eta Estatuko eta EB-28ko zein euroguneko batezbestekoaren gainetik dago. Zehazki, euskal BEG industria guztizkoaren % 23,5 izan da 2015ean, EBko % 19aren eta Espainiako % 17arekin alderatuta, sektoreak Alemanian duen pisuaren azpitik badago ere (% 25,8).

Sektore-jardunbidearen bilakaera horren ondorioz, 2015ean zerbitzuak enpleguan, industrian, eraikuntzan eta lehen sektorean kontzentratzen dira (% 71,8, % 20,5, % 6,2 eta % 1,4 hurrenez hurren). Aurkeztutako ekoizpen- eta enplegu-zifrek erakusten duten euskal ekonomiaren desindustrializazioa edo tertziarizazioa, gertatzen ari den aldaketa estrukturalaren barruan kokatu behar da, industriaren eta zerbitzuen integrazio gero eta handiagoarekin, haien mugak ekonomia industrialean desegiten direlarik.

Zerbitzuek zeregin gero eta garrantzitsuagoa dute input gisa ondasunen ekoizpenean eta handitu egin da industriaren "zerbitzizazioa" deitu zaion fenomeno, hau da, enpresek beren produktuari balioa gehitzen dioten prozesua, produktuari berari lotutako zerbitzuak gaineratzearen bidez. Negozio-eredua aldatu beharra eskatzen du horrek, eredu berriak fabrikatzaile-bezero kolaborazio handiagoa beharko baitu, eta zerbitzu aurreratuetan espezializatutako enpresak izatea (ingeniaritzak, aholkularitzak, IKTak...), manufaktura-industriari laguntza eskatuko diotenak beren produktua bereizteko, arrakastaz lehiatze aldera.

EAEko BEGren sektore konposizioaren bilakaera 1995-2015 (%)

Iturria: Eustat. Kontu ekonomikoak

Euskal ekonomiaren tertziarizazio-prozesua askoz ere indartsuagoa izan da Bizkaian eta Gipuzkoan, iraganean pisu industrial handiagoa izan duten lurraldeetan, eta Arabak, aldiz, industriaren hazkundearen zatirik handiena hartu du bere barruan, Vitoria-Gasteiz inguruan eta Arabako Lautadan A-1 errepidearen ardatzaren luzeka erabilgarri dauden lurzoru-erreserbei esker.

III. LURRALDE IKUSPEGIA

Hiri nagusien, industriaguneen eta landaguneen inguruan antolatutako gune batetik abiatuta, non ondo definitu eta hierarkizatutako, eta haien egitura ekonomikoetara oso lotutako funtzioak gauzatzen ziren, EAEk bilakaera izan du hiri eskualde bihurtzeraino, bertan zentroen mugak, funtzioak eta jarduerak lurralde gero eta zabal eta desberdinaragoetan hedatzen direlarik. Beste hiri eskualde batzuen antzeko eskala du, haiek ere tamaina demografiko eta geografiko oso antzekoa baitute eta dentsitate txikiagoak zenbaitetan, hiri-eredu estentsiboagoen ondorio, eta horrenbestez, beren biztanleria-masa kritikoa ez hain modu eraginkorrean aprobetxatzeko gai.

EAEk, 2.175.819 biztanlerekin (1.119.441 emakume eta 1.056.378 gizon) (Eustat, 2018. urtea) 7.229,34 km²-ko azalera baten gainean, 300,73 biz/km² dentsitatea du, eta horren arabera, Europar Batasuneko erregio ez-metropolitarraren artean dentsitate handienekoa duen erregioetako bat dugu. Lurralde historikoei gagozkiela, Arabako dentsitatea 106,38 biz/km² da, Bizkaikoa 514,45 biz/km² eta Gipuzkoakoa 360,30 biz/km²

Biztanleria							
Araba		Bizkaia		Gipuzkoa		EAE	
Gizonak	Emakumeak	Gizonak	Emakumeak	Gizonak	Emakumeak	Gizonak	Emakumeak
159.497	164.095	548.408	591.018	347.755	364.328	1.056.378	1.119.441
323.592		1.138.852		712.801		2.175.819	

UDALPLAN Eusko Jaurlaritzaren hirigintza-plangintzaren datu-basearen 2018ko datuen arabera, hirigintza-erabileretarako kalifikatutako azalera 490,51 km² da, hau da, guztizko azaleraren % 6,78 eta 4.435,81 biz/km² hiri-biztanleriaren dentsitatea, eta hori horrela, hiri-eremu zentralenei dagokien dentsitate propioa duen lurraldea dugu EAE.

Biztanle dentsitatea (Biz/Km ²)							
Araba		Bizkaia		Gipuzkoa		EAE	
Orokorra	Hiritarra	Orokorra	Hiritarra	Orokorra	Hiritarra	Orokorra	Hiritarra
106,38	2.050,40	514,45	5.647,19	360,30	5.444,37	300,73	4.435,81

Iturria: Eustat eta Udalplan 2018

Arabaren kasuan, urbanizatutako azalera 157,82 km²-koa da (% 5,19), 2.050,40 Biz/km² hiri-biztanleriako dentsitatearekin, Bizkaian azalera urbanizatua 201,77 km²-koa da (% 9,11) 5.647,19 Biz/km² hiri-dentsitatearekin, eta Gipuzkoan azalera urbanizatua 130,92 km²-koa da (% 6,62) 5.444,37 Biz/km² hiri-dentsitatearekin.

Espazio berean jende-masa kritiko nahikoa biltzeak kohesio-gradu handia bultzatzen du, jada adierazitakoari jarraituz: trukeak eta komunikazio-harreman berriak pertsonen, erakundeen eta jardueren artean. Halaber, eragina du mugikortasun iraunkorrari eta zerbitzuak emateari lotutako hiri-zereginak eraginkortasunez garatzeko orduan, bai garraio publikoaren esparruan, bai fluxu metabolikoei lotutako azpiegiturretan, baita ekipamendu eta oinarritzko zerbitzuetan ere. Hiru euskal hiriburuen hiri-dentsitateak honako hauek dira:

	Azalera guztira	Biz.	Dentsitate orokorra	Azalera kalifikatua	Hiri-dentsitatea
	(Km ²)	(Hab)	(Hab./Km ²)	(Km ²)	(Hab./Km ²)
Bilbao	40,59	342.397	8.435,50	19,38	17.664,54
Donostia / San Sebastián	61,00	180.558	2.959,97	23,69	7.621,76
Vitoria-Gasteiz	276,30	242.254	876,78	65,49	3.699,00

Iturria: Eustat eta Udalplan 2018

Adierazi denaz gain, lurraldean fenomeno batzuk daude, hain zuzen ere arindu nahi direnak:

- EAEn orain arte garatu diren azpiegiturek askotan eragotzi egin dute natur guneen arteko jarraitutasun ekologiko egokia. Horren ondorioz, sarritan ekosistema osasungaitzak dauzkaten "irlak" sortu dira, haien kanpoko aldeekin trukeak ezin izan delako egin eta ertzak narriatu direlako. Lurralde-zatikatzeko hori zuzendu egin behar da. Horretarako, korridore ekologikoen bitartez ingurumen aldetik garrantzi handiena duten espazioen artean jarraitutasun ekologikoa bermatzea eta EAEn azpiegitura berdearen plangintza egitea proposatzen da.
- Euskal ekonomiak 1995-2007 epealdian izan zuen gorakadari esker bizitegiko eta industriako lurzorua hedatu da. Aurreko urteetan gertatutako zabalkunde hori kontuan hartuta pentsa daiteke neurriak proposatu behar direla jada okupatuta dagoena hobetzeko eta zabalkundea moteltzeko: apustua egitea hiri-berroneratzearen alde, hiri-hazkundearen perimetroaren alde edo jada hiria denaren aurrean birdentsifikazioa lehenetsiko duen bizitegi-kuantifikazio baten alde, lurzoru berriak okupatu beharrean.

- Azken 20 urteetan ingurune fisikoari lan garrantzitsu bat egin dezala eskatu zaio: ingurune horren gainean egindako erabilerak dibertsifikatu dira, erabilera jakin batzuk deslokalizatu dira, eta lurzoru horretan berezkoak ziren beste erabilera batzuk intentsifikatu dira. Horren guztiak lurzorian presio handia eragin du, eta kasu batzuetan lurzoru horren karga-gaitasuna arriskuan egon da. Oso gai konplexua da, eta lurraldearen antolamenduari dagokionez, horri aurre egiteko, erabilerak eta jarduera jakin batzuk definitu nahi dira, lurzoru urbanizaezinetik kanpoko ezarpena mugatu eta jarduerari kokapen arrazionalagoa eman.
- Horrekin lotuta, lurraldeak tokian nahiz modu globalean jasaten dituen presioen ondorioz, biztanleriarentzat arrisku jakin batzuk intentsifikatu dira, eta gainera, arriskuok gero eta maiztasun handiagoarekin gertatzen dira: uholdeak, luiziak, uraren kalitatea, klima-aldaketaren ondorioak. Beharrezkoa da arrisku horiek argiago ikusaraztea eta arriskuon ondorioak prebenitzea, ingurunean gidalerro batzuk ezarriz elementuetarako eta prozesuetarako, eta horrez gain, klima-aldaketa plangintzan garrantzitsua den aldagai gisa ikusarazi eta kontuan hartzea. Laburbilduta, helburua da, azpiegitura berdea bezalako elementuen bidez lurralde erresilienteagoa lortzea.

IV. KLIMA-ALDAKETA

Gidalerroen eskalaren araberako lurralde-antolamenduari dagokion egokitze-kudeaketaren testuinguruan, klima-aldaketari aurre egiteak lurralde- eta hirigintza-agirietan dituen ondorioak jasota geratu behar dira.

Klima-aldaketak lurraldean izan ditzakeen ondorioak argi zehaztu ezin daitezkeenez, «Klima 2050. 2050erako klima-aldaketaren Euskadiko estrategia» lanak Euskadiko klimaren bilakaera eta zaurgarritasuna jasotzen ditu.

Eusko Jaurlaritzak sustatutako zenbait ekimen klima-aldaketak lurraldean izango dituen eraginak ezaugarritzen ari dira; horien artean, «Klima-aldaketaren bereizmen handiko eskualdeko agertokiak Euskadira» lanean jasotzen diren analisiek, 2100. urtera arteko proiektzio klimatikoak lortu dituzte Klima Aldaketari Buruzko Gobernuarteko Taldeko bosgarren txosteneko gidalerroei jarraikiz.

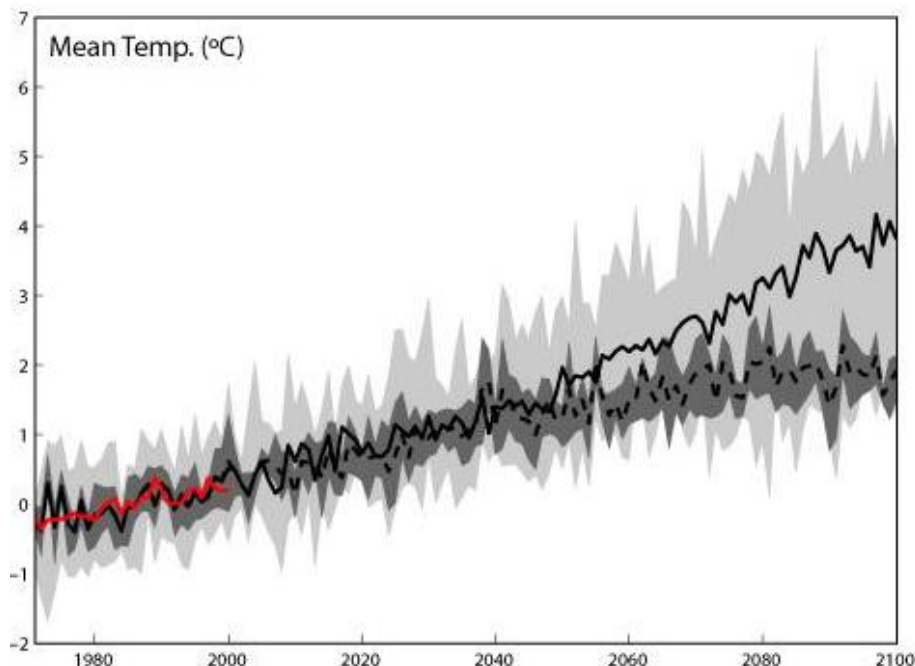
Euriteak

XXI. mendearen amaierarako urteko batez besteko prezipitazioek Euskadin % 15 inguru behera egingo dutela aurreikusten da, eta joera hori nabarmenagoa izango da udaberrian eta EAEko hegoalde eta hego-mendebaldean. Muturreko prezipitazioek % 30eko hazkundea izatea aurreikusten da, eta lehorte-aldi luzeak gertatzea horien ondoren. Bestalde, murriztera joko luke prezipitazio leuneko egunen kopuruak; aldiz, gora egingo lukete euri-egun bakoitzak batez beste ekarritako ur kantitateak, euri-egun batean metatutako gehieneko prezipitazioak, eta ondoz ondoko egun lehorren kopuruak».

Tenperaturak

Temperaturaren datu historikoek, hiru hiriburuen inguruan jasoak, goranzko joera erakusten dute. 1995-2014 aldiko hemeretzi urteak izan dira beroenak lurrazaleko temperaturaren erregistro instrumentaletan (2010. urtea kenduta) eta Euskadiko batez besteko temperatura 2000-2014 aldian 0,8 °C handiagoa izan da 1971-2000 aldian baino. Mendearen amaierarako 1,5 °C eta 5 °C arteko urteko batez besteko temperaturaren igoera aurreikusten da kontuan hartutako berotegi-efektuko gasen emisioen arabera; igoera nabarmenagoa izango da isurialde mediterraneoan.

1,5 °C eta 5 °C arteko tenperaturaren urteko batez besteko igoera 2100. urterako.
Urteko batez besteko tenperaturaren bariazioa EAEn (°C)

Iturria: Eusko Jaurlaritza

2. irudiak 1971-2000 erreferentzia-aldiarekiko urteko batez besteko tenperaturaren bilakaera erakusten du.

Legenda: Marra gorria: aztertutako datu historikoen batezbestekoa; Marra beltz etena: berotegi-efektuko gasen emisioen RCP4.5 batezbesteko mailako egoera baterako proiektzioen batezbestekoa; Marra beltz jarraitua: berotegi-efektuko gasen emisioen RCP8.5 maila oso altuko egoera baterako proiektzioen batezbestekoa; Marradura gris iluna: RCP4.5 egoeraren dispersioa; Marradura gris argia: RCP8.5 egoeraren dispersioa.

Mende amaieran, muturreko tenperatura baxuenak 1-3 °C artean igo daitezke neguko hilabeteetan. Horrez gainera, klima-ereduek erakusten dute izotz-egunen kopurua % 50 jaitsiko dela ($T_{min} < 0\text{ °C}$), eta iraupenean eta maiztasunean gutxitu egingo direla. Aurreikusten da hotz-boladak desagertu egingo direla guztiz mendearen erdialderako.

Muturreko tenperatura altuenen kasuan udako hilabeteetan zehar 3 °C-ko hazkundea izango duen joera positiboa erakusten dute proiektzioek XXI. mendearen amaierarako, hala gau tropikalen areagotzea (> 20 °-ko gutxieneko tenperatura) nola bero-boladen kopurua eta iraupena areagotzea».

Itsasoaren maila igotzea

Bizkaiko Golkoko itsasoaren batez besteko mailak 18 eta 22 cm artean gora egitea aurreikusten da 2050erako, eta 53 eta 80 cm artean 2100erako, Klima Aldaketari Buruzko Gobernuarteko Taldearen bosgarren txosteneko emisio-egoerekin bat etorrira. Hondartzen zabaleraren murrizketa eta estuarioetan uholdeak izateko arriskua eragingo ditu horrek.

Aurreikusitako klima aldaketaren eragin nagusiak Euskadin.

Uholde-arriskua. Uholde-arriskuan klima-aldaketaren efektuei buruzko tokiko ikerketek iradokitzen dute uraldien emari maximoak, uholdeak hartutako azalera, emariaren balioak eta korrontearen abiadura nabarmen hazi daitezkeela prezipitazio bizien areagotzearen ondorioz, zeinak kalteak eta galerak izateko probabilitatea areagotu dezaketen uholdeak direla eta. Era berean, itsasoaren maila

igotzeak eta muturreko olatuak areagotzeak uholdeak sor ditzake, larriagoak suerta daitezkeenak itsasertzetik gertu eraikitako azpiegitura eta baliabideen pilatzea dela eta.

Osasuna. Gure hiri nagusietan gero eta bero-bolada gehiago emango da, eta horien ondorioz, areagotu egingo dira gaixotasunak (arnasketa-gaixotasunak, azaleko gaixotasunak, sektore bidez transmitituak, etab.), okertu egingo da giza konforta eta heriotza-tasa ere igo liteke.

Natura-ingurunea. Kostako hezeguneetako eta paduretako eraginak ebaluatzeko egindako ikerketek adierazten dute egungo azaleraren % 7ri eragingo diola itsasoaren maila igotzeak XXI. mendearen amaierarako. Igoera horri padurek, hezeguneek eta mareen arteko beste komunitate batzuek, fanerogama-larreak kasu, barnerantz naturalki migratzearekin erantzun diezaiokete, nahiz eta kasu askotan hori eragotzi egingo duten hesi finko artifizialek eta naturalek; ondorioz, eragina izango da biodibertsitatean.

Jada nabaritzen da eragina itsas biodibertsitatean; adibidez, *Gelidium* alga gutxitu da, uraren tenperatura igotzeagatik eta eguzki-egunak areagotzeagatik.

Nekazaritza- eta basozaintza-sektoreak. Nekazaritza-sektorean aurreikusten denez, klima-aldaketak zenbait laboreren errendimendua areagotuko du (neguko garia, mahatsondoa); gainera, uraren erabilera eraginkortasuna haziko da, eta faktore hori erabakigarria izango da landareak CO2 maila handiarekin eta lehorteekin aldi berean hazten direnean. Beste ondorio batzuk ere espero dira gainera, hala nola ardoen kalitateak behera egitea mahatsondoen kasuan, ondorio kaltegarriak abelgorrietan mendietako larreak ez direlako hain erraz berriz sortuko, patogenoen hazkunde-erritmoaren azkartzea eta horien hilkortasunak behera egitea, eta abar.

Basozaintzan eragin nabarmena izango da isurialde atlantikoko mendietako eremuetan, 900 metrotik gora batez ere, tenperaturak igo egingo direlako. Mediterraneoko isurialdeko ekosistemetan areagotu egingo dira lehorteak eta defizit hidrikoa. Nitxo ekologikoen ereduak erabiliz egindako iragarpenek erakusten dute eragin nabarmena izango dutela hariztietan (*Quercus Robur*), pagadiengan (*Fagus Sylvática*) eta pinu itzaltsuengan (*Pinus radiata*); espero da horien nitxo ia guztiak desagertuko direla 2080rako eta Europa iparralderantz lekualdatuko direla pixkanaka XXI. mendean. Aurreikusten da baita aldaketak gertatzea baso-ustategien errentagarritasun ekonomikoan, nabarmen areagotzea kaltetutako egurraren urteko kopurua perturbazio naturalak direla-eta, ondorioak gertatzea intsektuen izurrien, beren arerio naturalen eta ostalarien orekaren artean, zuhaitzen osasuna eta bizirautea arriskuan jartzeko probabilitatea ematea udako lehortearen maiztasuna eta laztasuna dela eta, eta abar

2

Lurralde Ereduaren Oinarriak
eta Printzipio Gidariak

2.1. Lurralde-ereduaren oinarriak

1997ko Gidalerroen lurralde-ereduko oinarriek zenbait elementurekin lotutako gaiei erantzuten diete, esate baterako, lehiakortasun ekonomikoko, gizarte-ongizateko eta garapen iraunkorreko irizpide batzuei erantzuteko premia, demografia atzera doala eta biztanleria zahartzen ari dela erakusten duen dinamika batean; industria tradizionalen oinarritako eredua gainditzeko premia; EAEko lurralde-eredua zehaztearekin zerikusia duten gai nagusiei buruzko adostasun zabala eskuratzeko premia; EAEko hiriburuen gune anitzeko sistema garapen ekonomikoko gune garrantzitsuenekin behin betikoz lotzeko premia eta kulturari, ingurumenari eta hirigintzari dagokienez balio handia duten eta ekonomikoki eta demografikoki atzerantz doazen gune txikiak berreskuratzeko estrategia integratuak planteatzeko premia; politika sektoriala eta udal-plangintzak koordinatzeko premia; eta gure lurraldeak Europako testuinguruan eta, bereziki, Arku Atlantikoan, duen kokapen estrategikoari balioa emateko premia.

Oinarri horiek indarrean jarraitzen dute eta, horrenbestez, berrikusitako lurralde-ereduaren oinarrietan integratzen dira, betiere datozen hogeitaz hamar urteetan lurralde-estrategian kontuan hartu beharreko ikuspegi berri batzuek eguneratuta eta osatuta, hala nola hiri-berroneratzeari ematen zaion arreta berezia, lurzorua balioan jartzea baliabide mugatu gisa, klima-aldaketa, mugikortasun iraunkorra, paisaia, azpiegitura berdea, ekosistemen zerbitzuak, baliabideen kudeaketa iraunkorra, generoaren ikuspegia, osasuna, irisgarritasuna, euskara, immigrazioa, parte-hartzea eta gobernantza ona, besteak beste.

Lurralde-estrategia berriaren oinarriak Europar Batasunean zein mundu osoan identifikatutako lurralde-erronkekin lerrotatzen dira.

"2020ko Europar Batasunaren Lurralde Agendak" honako lurralde-lehentasun hauek finkatzen ditu: garapen polizentriko eta orekatua sustatzea; garapen integratua bultzatzea hirietan, landa-erregioetan eta erregio espezifikoetan; lurralde-integrazioa sustatzea mugaz haraindiko eta nazioaz haraindiko erregio funtzioetan; erregioen lehiakortasun globala bermatzea tokiko ekonomia sendo batzuen oinarriaren gainean; partikularren, komunitateen eta enpresen konektibitatea hobetzea; erregioen balio ekologiko, paisajistiko eta kulturalak kudeatzea eta konektatzea; eta gobernantza ona sustatzea.

Mundu osoa hartuta, 2015eko irailean Nazio Batuen Batzar Nagusiak onartutako "Garapen Iraunkorrerako 2030 Agendak" Garapen Iraunkorreko 17 Helburu ezarri zituen hiru dimentsiotan –ekonomikoa, gizarte-arloko eta ingurumen-arlokoa–, planeta osoari aplikatzeko moduan. Garapen Iraunkorreko 17 Helburuen arteko batzuek eragin garbia dute LAGetan lurralde-antolamenduarekin duten zuzeneko harremana dela-eta, hala nola honako hauek: Garapen Iraunkorreko 11. Helburua: Hiriak eta kokaguneak inklusiboak, seguruak, erresilienteak eta iraunkorrak izan daitezela lortzea, Garapen Iraunkorreko 15. Helburua: Lurreko ekosistemen erabilera iraunkorra babestea, ezartzea eta bultzatzea, basoak modu iraunkorrean kudeatzea, desertifikazioaren aurka borrokatzea, lurren degradazioa geldiaraztea eta iraultzea, eta dibertsitate biologikoaren galera etetea, eta Garapen Iraunkorreko 9. Helburua: Azpiegitura erresilienteak eraikitzea, industrializazio inklusibo eta iraunkorra sustatzea, eta berrikuntza bultzatzea.

2016ko urrian Etxebizitzari eta Hiri-garapen Iraunkorrari buruzko hirugarren Biltzarrean (HABITAT III) Garapen Iraunkorrerako 2030 Agendaren garapen gisa onartu zen munduko "Hiri Agenda Berriak" lurralde-garapen iraunkor eta orekatua sustatzen du, non udalerriak eta giza kokaguneak konpaktuak izango diren eta konektatuta egongo diren; hiri-ingurunearen eta landa-ingurunearen arteko erlazioa sendotzeko moduan, baita sektoreen arteko erlazioa ere lurralde-antolamendua administrazio-mailen erakundearteko lankidetzaren eta parte-hartze sozialaren oinarriaren gainean; herri eta hirien erresilientzia, kontsumoaren eta ekoizpen iraunkorraren bidez, ekosistemen zerbitzuaren eta bioaniztasunaren babesa eta balioan jartzea, eta klima-aldaketak hiri-sistemetan duen eraginera

egokitzea eta eragin hori apaltzea; eta hiri-ingurune inklusibo eta iraunkorrak, enplegu bidezko eta ekitatiboa sortuko dutenak, produktiboak, lehiakorrak, dibertsifikatuak eta berritzaileak direnak, besteak beste.

2016ko maiatzean Amsterdamgo Itunak onartutako Europar Batasunaren Hiri Agendak lehentasun berezia ematen die lurraldearen erabilera iraunkorarekin gaiei eta naturan oinarritutako soluzioei; klima-aldaketarako egokitzapena, azpiegitura berdean oinarritutako soluzioak barne; airearen kalitatea; hiri-mugikortasuna; etxebizitza; etorkinen eta errefuxiatuen inklusioa; ekonomia zirkularra; enplegua eta gaitasun profesionalak tokiko ekonomian; trantsizio digitala; kontratazio publiko berritzaile eta arduratsua. Europar Batasunaren Hiri Agendak adierazten ditu, halaber, zeharkako zenbait lehentasun, hala nola: hiri-gobernantza eraginkorra eta partaidetza sustatzen duena; administrazioen arteko erlaziozko gobernantza, hiri-arlokoaren eta landa-arlokoaren artekoa, mugaz harandiko lankidetzan; ikuspegi berritzaileak, smartcity deitutakoak bezalakoak; eta generoa.

Era berean, "Euskal Deklarazioan" ezarritako irizpideak partekatzen dira; duela 20 urte baino gehiago Hiri eta Herri Iraunkorren Europako Konferentziak onartutako Aalborgeko Gutun aitzindariaren jarraitzailea dugu deklarazioa, eta 2016ko apirilean onartu zen Euskadin, zehazki Bilbaon, ICLEI (iraunkortasunaren aldeko tokiko gobernuen nazioarteko sarea) eta Udalsareak (iraunkortasunerako udalerrien euskal sarea) antolatutako 8. Konferentziaren esparruan. "Euskal Deklarazioa" ibilbide-orri berri bat da Europako hiri eta herriak iraunkorrak, produktiboak, erresilienteak, bizigarriak eta inklusiboak izan daitezen, eta horretarako zenbait konpromiso proposatzen ditu ekonomia deskarbonizatzeko eta energia-eraginkortasuna sustatzeko; mugikortasun iraunkor eta irisgarria; biodibertsitatea eta ekosistemen zerbitzuak babestea eta hobetzea; lurzoruaren artifizializazioa mugatzea; baliabideen kudeaketa iraunkorra; klima-aldaketarako egokitzapena; erresilientzia; bizikidetzatza eta segurtasuna gune publikoetan; etxebizitza; gizarteratzea; eta lehiakortasuna eta tokiko enplegua.

Lurralde-ereduaren oinarri berrikusiek euskal lurralde-estrategiaren ikuspegiaren proiektzioa ematen digute gutxi gorabehera hogeitaz urtera begira. Horregatik, planteatzen den ikuspegiak "lurraldea" aipatzen du ez elementu fisiko gisa, baizik eta lurralde-antolamendurako politikaren jardun-esparruarekin mugatzen duen elementu gisa, garatzeko jokaleku duen eskumen-esparru gisa. Hau da, lurraldearen kontzeptua bere hedadura eguneratu eta zabalenean, egitura fisikoa gehi gizartea den lurraldea.

Horrenbestez, berrikusitako lurralde-ereduaren oinarriek lurralde bat edo lurralde-antolamendurako politika bat proiektatzen dute, zeinak ikuspegi gisa lurralde-estrategia iraunkorra, inklusiboa, bizia, adimentsua, orekatua, elkarrekin erlazionatua eta partaidetza sustatzen duen.

I. LURRALDE IRAUNKORRA

Iraunkortasunaren kontzeptuaren esentzia zera da, etorkizuneko belaunaldiak beren beharrianak asetzeko gaitasuna mugatzen ez duen ingurune bat helaraztea. Horrek baliabide naturalak modu arduratsuan kudeatzeko eskatzen du, ez berriztagarriak agortzea ekidinez eta, era berean, baliabide berriztagarriak beren berritze-erritmoa baino erritmo apalagoan aprobetxatzeko eskatzen du, baliabide horiek mugagabeki manten daitezela bermatzeko.

Garapen jasangarriaren kontzeptuarekin lotutako lurralde jasangarritasuna hiru aldagairen (ingurumenekoa, ekonomikoa eta soziala) integraziotzat jo behar da. Hala ere, ez da laugarren bat ahaztu behar, aldagai kulturala, UNESCOk 2003. urtean sartutakoa, alegia.

Iraunkortasuna esparru zabalago batean txertatutako helburu modura planteatuta soilik da bideragarri. Esparru horrek gizarte-batasuna ez ezik, ongizatea nahiz etorkizuneko erronkei aurre egiteko beharrezkoak diren baliabideen erabilgarritasuna ziurtatzeko adina aberastasun sortzeko eskatzen du. Iraunkortasuna ez da ingurumen arloko politiken emaitza soilik, nahiz eta politika horiek iraunkortasunaren arloan duten garrantzia handia izan. Lurralde-eredua eta lurralde- nahiz hirigintza-arloko ekimenak elementu erabakigarriak dira garapen iraunkorra lortzeko, izan ere, elementu horien ekarpenak funtsezkoak dira politika sektorialak egiaz bideragarri eta eraginkorrak izan daitezzen.

Epe luzean garapen egiaz iraunkorra lortzeko gaingitu beharreko erronka nagusiak lurralde- eta hirigintza-arloko gaiekin daude hertsiki lotuta. Lurzoruaren artifizializazioa elementu kritikoa da gure lurraldean. EAEko azaleraren % 6,77 gutxi gorabehera azpiegitura “grisak” eta zona urbanizatuak osatzen dute dagoeneko. Hazkuntza azpimarratzearen aurrean, hiri-kokaguneen trinkotasuna berreskuratzea proposatzen da, eraikitako zonen hedatze-prozesuak mugatzea eta eraikitako guneak berritu eta berrerabiltzeko ekimenak etorkizuneko ekimenen ardatz bihurtzea.

Ikuspegi hau funtsezkoa da iraunkortasunerako; izan ere, prozesu naturalentzako euskarri diren lurzoruak hondatzea ekiditen du, baliabide estrategikoen kudeaketa hobetzea ahalbidetzen du (hondakin eta urarena kasu), joan-etorri motorizatuaren beharria murrizten du, eta garraio kolektiboko sistemen erabilera lehenesten du. Hiri-forma edo erabilera jakin batzuen kokapena, besteak beste, funtsezkoak dira garraio kolektiboa ibilgailu pribatuaren gainean nagusitzeko eta errepide berrien beharra murrizteko.

Lurraldearen iraunkortasun orokorrerako funtsezkoak diren eta aldaketa sakonak izan dituzten nekazaritza-espazioak, espazio naturalen arteko elkarlotura eta lurraldean egiten diren esku-hartzeetan paisaia ikuspegia txertatzea ezinbesteko ekimenak dira biodibertsitatea berreskuratzeke eta ziklo naturalak lehengoratzeko. Era berean, azpiegitura berde bat sustatu behar da, gizarteari zerbitzu ugari hornitzen dizkiona eta ingurumen- eta gizarte-fluxuak ahalbidetuko dituen hiri-esparru, landa-esparru eta natura-esparruen artean.

Garraio, energia, naturagune, gizarte-kohesio, hondakin-kudeaketa edota ur-horniduraren politikak egiaz efizienteak eta bideragarriak dira soilik alde aurretik adostutako eta iraunkortasunaren helburuak lortzera bideratutako lurralde- eta hiri-eredu baten ondorio badira. Laburbilduta, eztabaidaren bidetik, honako ezaugarri hauek dituen lurralde baten alde lan egiten dugu:

- Ekosistema aberatsago eta funtzionalagoak, hobeto zaindu eta konektatuekin, eta paisaia erakargarriagoekin.
- Kokagune-sistema trinkoago eta konpaktuagoekin.
- Kanpora begirako lotura hobeeekin eta barnean ere elkarlotura gehiagorekin.

- Oreka, aniztasun eta elkarlotura gehiago, Sarean egituratutako gunek anitzeko Hiri-Eskualdea konfiguratzeko.
- Garraio kolektiboaren sistemak ahalik eta gehien erabiltzera bideratutako lurralde batekin.
- Berrikuntzaren eta birziklapenaren aldeko jarrera hazkuntzaren aurreko alternatiba modura.
- Energiari dagokionez efizienteagoa, kutsatzaile gutxiago eta berotegi-efektuko gas gutxiago sortuz.
- Erresilientea eta giza arrisku, gizarte-arrisku eta ingurumen-arriskuei aurre egin eta haietatik erreuperatzeko gai dena, haien inpaktua eta herritarren urrakortasuna minimizatuta.

Lurraldearen iraunkortasuna Euskal Autonomia Erkidegoko lurraldearen abantaila lehiakorretan oinarritzen da eta bat dator gaur egun dagoeneko Europako herrialde guztiok partekatzen ditugun lurralde-arloko helburuekin: polizentrismoa, identitatea eta kokagune guztien arteko bateragarritasuna.

Polizentrismoak gunek bakoitzari indarra ematen dio haren ahalmenetan oinarrituta, eta aukera gehiago ahalbidetzen ditu; izan ere, eratzen duen egitura konplexuago, askotarikoago, berritzaileago eta iraunkorragoa da, elementu bakoitza bakarka hartuta baino. Sarean egituratutako lurralde polizentrikoak sinergiak sortzen ditu, eta lurraldeko elementuen aniztasunean eta bateragarritasunean oinarritzen da.

Sareko egiturarekin batera, lurralde-elementuen kalitatea da etorkizunera begira beste faktore erabakigarri bat. Iraunkortasunerako eta bizi-kalitateko baldintzak erakusten dituzten paisaia naturalek (basoetakoek, nekazaritzakoek edo kostaldekoek) eta hiri-paisaiek ingurune aldetiko aniztasuna osatzen dute, ezinbestekoa dena gure lurraldea erakargarria izan dadin.

Hiri-garapenerako teknologia berriak, eraikuntza iraunkorra, garraiatzeko modu berriak, bioklimatismoa eta energia berriztagarriak, bioteknologia eta ingurumenaren kalitatea, domotika eta telekomunikazioak eta beste zenbait alderdi gure lurraldearen eraikuntzan gero eta gehiago txertatu beharreko alderdiak dira, izan ere, elementu horien ekarpena funtsezkoa da lurraldearen kalitateari eta erakargarritasunari.

II. LURRALDE INKLUSIBOA

1997ko LAGak onartu zirenetik badira zenbait alderdi, 1997an berretsitako lurralde-ereduan zuzenean edo zeharka aipatzen baziren ere, gaur egun tratamendu espezifiko eta arreta berezia eskatzen dutenak eta, gainera, alderdi horiek guztiek eragina dute lurralde sozial orekatu baten oinarrian.

Besteak beste, genero-ikuspegiarekin, ingurune osasuntsuekin, euskararen erabilera eta presentzia aintzat hartzearekin, hondatuen dauden zonaldeetan arreta berezia eskaintzen duen hiri-birsorkuntzarekin, irigarritasun unibertsalarekin, etxebizitzaren gizarte-politikak lurraldean islatzearekin, jarraibide demografiko berriekekin (esate baterako, jaiotze-tasa baxua, herritarren zahartzea eta immigrazioa), txirotasun energetikoarekin eta zahartze aktibo eta autonomoarekin lotutako alderdiei buruz ari gara.

Hiri-berroneratzea eta zaharkitutako edo erabileraz kanpoko espazio eraikien berreskurapena, irigarritasun unibertsala, herritarren zahartzea, immigrazioa eta norberaren etxean garatzen den zahartze aktibo eta autonomia 1997ko LAGen lurralde-oinarrietan agertzen diren alderdiak dira. Haatik, denbora honetan zehar, alderdi horiek garrantzia berezia hartu dute eta, era berean, arreta berezia eskaini behar zaie esku-hartze horiek duten efektu biderkatzailea dela medio, hirien alferrikako hedapena eta lurzorua beharrik gabe artifizializatzeko joera mugatzen saiatzen den testuinguru batean.

Genero-ikuspegiari dagokionez, beharrezkotzat jotzen da alderdi hori aztertzea eta ikuspegi hori lurraldearen antolamenduan eta hiri-antolamenduan txertatzeko modua aztertzea. Lan-bizitza eta bizitza pertsonala uztartzea eta segurtasun pertsonala pertsona guztiei eragiten dieten alderdiak dira, baina emakumeengan bereziki eragiten dute. Lurraldearen antolamendutik abiatuz genero-ikuspegiaren gaiari heltzea planteatzen da hainbat eremutan, esate baterako, zainketaren hirigintzan, mugikortasunean, irisgarritasunean, ekipamenduetan, baita merkataritzan, etxebizitzaren arloan eta landa- nahiz hiri-habitatean ere, edota partaidetzan.

Osasunari dagokionez, osasun publikoaren joera tradizionalak ardatz izan du babestea, prebenitzea eta gaixotasunen arrisku-faktoreak murriztea; joera hori osasun positibora birbideratu da. Azken horrek osasunerako aktiboetan jartzen du arreta, esate baterako, pertsonen eta herriek osasuna eta ongizatea mantentzeko duten gaitasuna areagotzen duten faktore edo baliabideetan. Horrek berekin dakar aukera osasuntsuak erraz eta eskuragarriak izateko ingurune eta abaguneak garatzea. Lurralde antolamenduak eta hiri-garapenak eginkizun garrantzitsua betetzen dute, izan ere, eragin nabaria dute hiri-plangintzan, garraioan eta komunikazioetan, etxebizitza-arloan, ingurumenean, aisialdirako guneetan, gizarte-zerbitzuetan edota kulturarekin, kirolarekin, lanarekin, langabeziarekin eta tokiko ekonomiarekin lotutako zerbitzuetan. Horiek denak faktore zinez erabakigarriak dira komunitateetako osasunean eta gizarte desparekotasunetan. Halaber, aipagarria da gizarte-ekitatea; izan ere, ikusi denez, eremu hondatuenean bertan bizi diren pertsonen osasunaren kalitatean ere eragina dute. Horren ondorioz, berrikusitako lurralde-ereduan ingurune osasuntsuen ikuspegia ere barneratzea proposatzen da.

Gure lurraldeko hizkuntza ofizialen hizkuntza-ikuspegian lurraldearen ikuspegitik euskararen presentziaren gainera tratamendua alderdi berritzailea da, ikergai bilakatzen ari dena. Lurralde-antolamendurako gidalerroen berrikuspen-prozesu horretan egokitzea jotzen da lurralde antolamenduak eta hiri-antolamenduak euskararen erabilarekin eta lurralde-arloko proposamenak egiteko aukerarekin zer-nolako harremana duen aztertzea.

III. LURRALDE BIZIA

Adituek diotenez, Antropozeno aroan sartzen ari gara. Aro horren ezaugarria da gizakiaren jardueren ekosistemetan izan duten eragin global nabarmena, hau da, aro honetan gizakiak dira planeta osoaren aldaketaren kausa nagusia, eta horregatik planetarekin dugun harremana birdefinitu behar dugu, pertsonak eta natura harmonian bizi ahal izan daitezen.

Gizakiaren jardueraren diagnostiko batek agerian jartzen du aurrean ditugun aldaketen dimentsio kritikoa, giza garapenak eragindako inpaktuen hazkunde esponenziala, bai eta biziari eusten dioten ekosistemen atzerapena ere. Gogoan hartuta nolako bilakaera izan duten hainbat adierazle, adibidez klima-aldaketak, biodibertsitatearen galerak, estratosferako ozonoak, ozeanoen azidifikazioak, ur gezaren kontsumoak, edo kutsadura atmosferiko eta kimikoak, bada, aztertu egiten da bilakaera horrek zein ondorio izan ditzakeen, Gidalerroen berrikuspenaren antolamendu-ereduan oinarrituta eman behar den erantzunari dagokionez.

Sasoi berrietan sartzen ari garenez, iguripen berriak eta akordio sozial berriak sortu behar dira. Aldaketa global horrek behartuta, nazioarteko foro batzuek eta besteek zehaztu egin dituzte lortu behar diren helburu geostrategikoak, eta helburu horien artean honako hauek azpimarratu behar dira: Adierazle orokorrak erabili beharra, hirien, landa-eremuaren eta sistema naturalen arteko harremanerako jarraibideak birformulatzea; ekonomiaren sektore erregionalari pizgarriak ematea; nekazaritzari eta ekologiarekin arduraz jokatzeko duen dietari arreta ematea; eskari-eskaintza eta energia-eraginkortasunaren gaur egungo oinarriak eraldatzea, klimak jasaten dituen ondorioak murrizteko;

sistema naturalak lehengoratzeari; hondakin gutxiago sortzea eta aldi berean hondakin horiek baliabidea bihurtzeko ahalmena biderkatzea; klima-aldaketari egokitzeko prozesu orokorrak inplementatzea; azkenik, gai anitzeko egoera eta helburuak nahiz ibilbide-orriak eta horiek guztiak lortzeko aukera emango duten ekintzak definitzea.

Egoera horretan sortzen da bioeskualdearen kontzeptua, leku bakoitzeko hiri, landa eta natur sistemen artean harreman berria, iraunkorra eta erresilientea berreraikitze gako den espazioa. Bioeskualdeko ikuspegiak, hainbat egileren esanetan, garapen garaikidearen premietan aldaketa bat dakar: Zainketa, ustiapenaren aurrean, ondasun orokorra, jabetze pribatuaren aurrean; beharrianak betetzea, hazkunde mugagabearen aurrean; autonomia, kanpoaldearekiko mendekotasunaren aurrean; konplexutasuna, espezializazioaren aurrean; elkarlana, hierarkiaren aurrean; lurraldekako garapena, garapen exogenoaren aurrean.

IV. LURRALDE ADIMENTSUA

Euskal gizarteak eta bere ekonomiak euskarri industrial historiko eta sendoa dute eta horren isla dira bertako hiri-paisaia industrial eta gure lurraldean zehar finkatutako enpresak. Industria- eta enpresa-eremu hori merkatu ezberdinen (finantza-arlokoak barne) nazioarteko lehiakortasunaren baitan dago. 2007ko finantza-krisialdiak eta higiezinaren merkatuaren krisialdiak ere euskal gizartea eta ekonomia astindu dituzte. Gastu publikoaren murrizketa handia ere izan da, euroaren sistemaren finantza-egonkortasuneko irizpideak betetzearen ondorioz. Horren guztiaren ondorioz, ezinbestekoa da proiektu berritzaileak bilatu eta abian jartzea enpresa-lehiakortasuna hobetzeko xedez, modu horretan, gure ingurunea dinamizatu eta kalitatezko enplegua sortzeko eta, hori guztia, ingurumena errespetatzeko jardute-irizpide batzuen arabera.

Gainera, badugu nahiko artifizializatutako lurraldea, hobeto erabil eta aprobetxa daitezkeen espazioak dituen. Horrela, dagoeneko urbanizatuta dagoen espaziora errendimendu handiagoa atera ahal zaio, behar baino lurzoru gehiago artifizializatu gabe. Hiri-ingurune hondatuenak, bizitegi erakoak nahiz industrialak, mugikortasun iraunkorrean, eraikin eta enpresen energia-eraginkortasunean, espazio publikoa balioesteko jarreraren, naturan eta herritarren partaidetzan oinarritutako soluzioen erabileran ikuspegi berritzaileekin birstortuz gure eguneroko paisaia eta gure bizi-kalitatea hobetu egingo dira. Lanketa horiek gauzatu ahal izateko soluzio teknologiko eta sozial garrantzitsuak finkatu beharko dira, gure ingurunea dinamizatze aldera. Finean, lurralde adimentsu batez ari gara.

Lurraldeak kokapen berezia dauka berrikuntzarako beharrezkoak diren faktoreen artean. Berrikuntzarako gainerako faktoreekin (hezkuntza, gizarte-balioak, kapitala eta enpresa- eta administrazio-ingurunea) alderatuta, lurraldearena da deslokalizatu ezin den faktore bakarra. Lurraldea abagune bat da identitateari, berezitasunari eta lehiakortasunari dagokienez. Ekonomia berriari dagozkion aktibo ukigarriak ditu eta bertan funtsezkoak dira berrikuntzarako faktore erabakigarriak, esate baterako, talentua eta enpresa berritzaileak erakarri eta finkatzeko gaitasuna eta beste espazio batzuekin modu aberasgarrian uztartzeko gaitasuna. Horrez gain, ezinbestekoa da garraio-sistema eraginkorrak egotea, kalitatezko paisaia eta espazio naturalak izatea eta bizitza- eta jardueraren eremu erakargarri eta iraunkorrak izatea.

EAE lurralde adimentsua izan dadin berrikuntza-faktoreak sustatu behar dira eta gure lurraldea eta gure jardueraren ekonomikoak egoera berrietara egoki daitezela ahalbidetu behar da. Ekosistema naturalak bezalaxe, lurralde adimentsuak aldaketak eta berrikuntzak gertatzen diren espazioak dira, kasu honetan, gizartea egoera aldakorretara egokitzea ahalbidetzen dutenak. Ekosistema sozial horietako ahalmen berritzailea baldintzatzen duten ezaugarriak ekosistema naturaleko ezaugarrien antzekoak

dira oso. Aniztasuna, konplexutasuna, dentsitatea, kanpora begirako jarrera, konektibitatea eta elkarrekiko erlaziorako aukerak dira espazio sortzaile eta berritzaileak bultzatzeko funtseko faktoreak.

V. LURRALDE OREKATUA

Lurralde-oreka hartzen da aintzat LAGen berrikuspenaren lurralde-eredua haren gainean finkatzeko oinarrietako bat bezala, eta eredia garatzen duten lurralde-antolamendurako tresnetan hartu beharko da kontuan.

Lurralde-oreka lortze aldera, 1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek komunikazio-sare bat definitzea planteatzen dute, lurraldea irisgarriagoa egingo duena, eta horrekin batera, hiri-berroneratzearen eta zona degradatuen ingurune-hobekuntza sustatzea; edo gunek txikiak sendotzea. LAGak eta haren ereduak helburu duen lurralde-oreka garatze aldera, Euskadiko hirien eta landa-eremuen sistema euskal hiriburuen gunek anitzeko sisteman egituratzen da, Ereku Funtzionalak eta haien buruen sarea eta landagunerako estrategiak ere hor ditugularik. Planteamendu hori indarrekoztat eta baliozkotzat hartzen da berrikusitako lurralde-ereduan.

Hiru hiriburuen gunek anitzeko sistema hartzen da abiapuntutzat, osagarritasunetik eta elkarrekiko erlaziotik begiraturik, hiri-euskarri integratu bat eraikitze asmoz. Tarteko eskalan, Ereku Funtzionalak eta haiei dagozkien hiri-burutzak funtsezko piezak dira lurralde-orekako estrategia posibleak aplikatzeko EAEren testuinguru globalean. Buruen beharrezko lidertza lortu nahi da, eta komenigarria litzatekeen osagarritasuna Ereku Funtzional bakoitzeko gunek eta lurralde guztien bokazioen artean.

Kokagune-sarearen hirugarren pieza gisa landagunea ageri da, eta 1997ko Gidalerroek zenbait arazo adierazten dituzte, hala nola enplegurako eta errentarako aukera nahiko ez izatea, ezinbesteko ekipamendu eta zerbitzuen gabezia garrantzitsua, despopulatzeari eta jarduera ekonomikoaren beherakadari buruzko prozesu estrukturalak. Funtsezkotzat jotzen da landa-eremuak balioan jartzeko estrategia bat sustatzea, betiere haien idiosinkrasia atxikita eta baldintza egokiak sortuta enplegua sortu eta enplegu hori garatzeko.

1997ko LAGek onartzen dute halaber hiru lurraldeetako bakoitzak arazo desberdinak dituela lurralde-orekaren gaiari dagokionez. Horrela, aipatzen da kontrastea dagoela Gipuzkoaren lurralde-oreka eredugarriaren eta Bilbao Metropolitarraren dagoen biztanleriaren gehiegizko espazio-kontzentrazioaren eta Vitoria-Gasteiz bere Ereku Funtzionalaren testuinguruan duen makrozefaliaren artean. Horregatik proposatu ziren ekintza selektiboak, alde batetik, Gipuzkoan lurralde-orekako egungo mailak mantentzeko eta, bestetik, Bilbao Metropolitarraren inguruan eta Araba Erdialdeko Ereku Funtzionalen detektatutako desorekak zuzentzeko estrategiak proposatzeko.

Azken hogeituroteetako bilakaerari dagokionez, azpiegitura eta ekipamendu berriek hiru hiriburuen indartze orokorra ekarri dute, bakoitzak bere esparruan nazioarteko hedadurako prozesuen buru izateraino. Indartze horrek, Donostialdeko eta Araba Erdialdeko Ereku Funtzionaletan isla demografikoa izan duenak, ez du eragotzi behar lurralde-oreka egokia izatea EAE osoan. Era berean, lurralde historiko bakoitzak zenbait berezitasun ditu:

1. Bizkaian, Bilbao Metropolitarrak biztanleria galdu du, eta horrek beste eremu batzuen biztanleria-hazkundera ekarri du, batez ere Mungiaren kasuan. Markinako eremua dinamika horretatik kanpo dagoela dirudi, biztanleria galtzen jarraitzen baitu.

2. Gipuzkoan biztanleriaren bilakaera jarraitua ikusten da, eta badirudi barrualdea kostalderantz erakartzearen efektua apaldu duela, nahiz eta Urola Kostaren hazkundera termino erlatibotan lurralde historikoko handiena izan, eta Debabarrenak eta Debagoienak, erritmo txikiagoan bada ere, biztanleria galtzen jarraitzen dute.
3. Arabak bere eskualde ia guztien joera atzeragarriak iraultzea lortu du azken 20 urteetan. Alde horretan, Arabako Mendialdea (Arabako Erdialdeko Ereku Funtzionalaren barruan) ageri zaigu biztanleria galtzen duen lurraldeko eskualde bakar gisa.

Landa-inguruneari dagokionez, jardueren dibertsifikazioa gertatu da, baina, dena dela, horrek ez dio amaiera eman LAGetan jada detektatutako arazoei, eta atal honetan adierazi diren eta biztanleria galtzen duten eremuetako zenbait landa-arlokoak dira nagusiki. Ildo horretan, aukera berrietan sakondu behar da, hala nola elikagaien segurtasunean, ekosistemen zerbitzuen babesean, azpiegitura berdean, nekazaritza ekologikoan, banaketa-kanal berrien sendotzean, teknologia berrietan, turismoan eta abar, betiere biztanleria eremu horietan finkatzea ahalbidetzeko moduan, biztanleria horien identitatea eta haien lurraldeen bokazioa konprometitu gabe.

VI. LURRALDE ELKARLOTUA

Euskadi Europako espazio handien testuinguruan kokatzea da 1997ko LAGen lurralde-ereduaren oinarrietako bat eta oinarri hori mantendu egiten da oraindik. Haatik, oinarri hori birmoldatzea proposatzen da, maila guztietan erlazionatuta dagoen lurralde baten premiei erantzungo dien oinarri bilakatuz. Ildo horretatik, Europako errotula izaten jarraitzeko premia azpimarratzen da, bereziki Europako Arku Atlantikoan, Europaz gaindiko sarean barnean funtsezko pieza izaten jarraituz, besteak beste, garraio eta logistikari dagokionez, tren-autopistei dagokionez eta Europako Natura 2000 Sare ekologikoari nahiz korridore ekologikoei dagokionez.

Mugakide diren lurraldeekin ere erlazioak izateko aukera jasotzen da, hala Euskadi-Akitania Euroeskualdearen esparruan, nola Nafarroarekin eta Pirinioetako dimentsioarekin, nahiz Kantabria, Errioxa edo Gaztela Leonekin finka daitezkeen lankidetzak-esparruetan. Elkarrekin erlazionatutako esparruetarako diagnostiko-dokumentu erkideetan aurrera egiteko komenigarritasuna aditzera ematen da, eta azken buruan antolamendu-irizpide erkideak izan ditzakegu.

Halaber, barnetik elkarlotutako lurraldea izan behar du Euskadik, gunen anitzeko egiazko sarea eratuz. Horrela, besteak beste, Lurralde Historiko batzuen eta besteen artean eta horietako eskualdeen artean mugikortasuna ahalbidetuz eta, gainera, garraio publikoaren mugikortasun iraunkorra sustatuz. Barneko erlazio hori funtsezko elementua da ereduaren barnean eta gure lurralde zehaztua antolatzeke lurralde-estrategiaren barnean ere. Estrategia horrek erakundearen arteko lankidetzak eta errespetua nahiz gizartearen partaidetza izan behar ditu oinarritzat derrigorrez.

VII. LURRALDE PARTIZIPATIBOA

Berrikusitako lurralde-ereduaren oinarrietako bat edo lurralde-estrategia berriak erantzun beharreko erronketako bat LAGak berrikusteko prozesua hasieratik amaierara arte prozesu partizipatibo modura gauzatzearena da. Partaidetzaaren erronka hori ez litzateke mugatu behar berrikusteko prozesu horretara; aitzitik, lurralde-estrategiaren garapenean partaidetza modu egonkorrean ahalbidetzeko beharrezkoak diren mekanismoak bilatu beharko lirateke.

Euskadiko Demokraziari eta Herritarren Partaidetzari buruzko Liburu Zurian (2014ko abendua) agerian geratzen da gobernantza onari begira parte-hartze prozesuak kontuan hartzeak duen esanahia eta

garrantzi handia. Horri dagokionez, Eusko Jaurlaritzak LAGen berrikuspen-prozesu hori zehazterakoan partaidetza azpimarratu du prozesu horretako funtsezko pieza modura. Horrela, prozesua ikaskuntza-esperientzia bat izan dadin, partaidetza modu eraginkorrean txertatzeko, gure politika publikoak eratu eta garatzeko pieza irmo modura.

Hortaz, informazioko eta entzunaldi publikoko tramite formalak gainditu behar dira, eta partaidetza kudeaketa publikoan integratu, azken batean, lurralde-antolamendurako politika gobernantza oneko politika bihurtu.

2.2. LAGen berrikuspenaren printzipio gidariak

Lurralde-eredua lurralde-erronka berrietara egokitzeko zenbait printzipio gidaritan oinarritzen da LAGen berrikuspena, eta printzipio horiek nabarmentzen dute, azken batean, berrikusitako lurralde-ereduaren balio erantsia 1997ko LAGen lurralde-ereduarekin alderatuta.

LAGen berrikuspenaren printzipio gidariak proposatutako lurralde-ereduaren deskribapenean zehar garatzen dira eta ondoren laburbildutako honako hauek dira:

1. Azpiegitura berdea eta ekosistemen zerbitzuen baliozkotzea ingurune fisikoaren antolamenduan txertatzea.
2. Landa-ingurune edo -habitata espezifikoki ageriko egitea lurralde-antolamenduan.
3. Eraldaketa-ardatzen figura hiri-sisteman txertatzea.
4. Jada artifizializatutako lurzoruaren erabilera optimizatzea eta horretarako hiri-berroneratzea eta erabileren mistizitatea sustatzea, eta halaber, hazkunde mugagabea saihestea hiri-hazkundeko perimetroa ezarriz.
5. Erantzun arina eta eraginkorra sustatzea lurzoru-premietarako jarduera ekonomikoei begira, batez ere egungo lurzoruaren berroneratzea, berritzea eta birdentsifikazioa proposatuz.
6. Paisaiaren kudeaketa barnean hartzea lurralde-antolamendurako tresnen bidez.
7. Baliabideen kudeaketa jasangarriaren kontzeptua txertatzea: ura, energia-burujaetza, ekonomia zirkularra eta autosufizientzia konektatua (lehengaien baliabideak).
8. Mugikortasun eta logistika iraunkorra sustatzea, arreta berezia emanez oinezkoen eta bizikleten mugikortasunari, garraio publiko multimodalari eta garraiobideen konbinazioaren optimizazioari, abiadura handiko trenaren zerbitzuak emango dituen denborazko jokaleku batean.
9. Gai berriak sartzeko lurraldearen antolamenduan, zeharkako izaeratzat kontuan hartzen direnak, hala nola irisgarritasun unibertsala, genero-ikuspegia, euskara, klima-aldaketa, osasuna eta lurralde-erlazioa.
10. Lurralde-antolamenduaren politika publikoaren kudeaketan gobernantza ona sustatzea, batez ere planen jarraipenaren eta ebaluazioaren, partaidetzaren eta administrazio arloko integrazioaren bidez.

3

Lurralde Eredua.
Elementu definitzaileak

Proposatzen den lurralde-ereduak aurretik gauzatutako oinarriei begiratu behar die; lurralde iraunkor, inklusibo, adimendun, orekatu, erlazionatu eta partizipatibo bat helburu duten oinarriei. 1997ko Gidalerroek ezarritako lurralde-ereduak denboran duen luzapen gisa eta gaur egun gai horri dagokionez izandako diziplina-eguneratzea kontuan izanda, honako elementu hauekin definituta geratuko da Berrikuspen honetan proposatutako lurralde-eredua:

- I. INGURUNE FISIKOA ETA AZPIEGITURA BERDEA
- II. LANDA-HABITATA
- III. HIRI-HABITATA
- IV. PAISAIA, KULTURA- ETA NATURA-ONDAREA, ETA BALIABIDE TURISTIKOAK
- V. BALIABIDEEN KUDEAKETA IRAUNKORRA
- VI. MUGIKORTASUNA ETA LOGISTIKA
- VII. ZEHARKAKO GAIK
- VIII. GOBERNANTZA

Gai horietako bakoitza bereiz jorratzen da dokumentuaren edukian, gaien bat hainbat ataletan zehaztuta, eta ondoren islatuko da sintetikoki atal bakoitza gidatzen duen garapen-ildoak markatzen duen hasierako lema.

I. INGURUNE FISIKOA ETA AZPIEGITURA BERDEA

a) *Ingurune fisikoaren antolamendua*

Ingurune fisikoaren antolamenduak ezartzen du zein erabilera diren egokiak, onargarriak edo debekatuak, sei antolamendu-kategoriari eta zenbait baldintzatzaile gainjarriri jarraikiz. Gainera, gidalerro batzuk adierazten dira ingurune fisikoaren elementu eta prozesuetarako, eta jardueren kontrolerako.

b) *Azpiegitura berdea eta ekosistemen zerbitzuak*

Azpiegitura Berdearen kontzeptua aurrerapauso bat da, diziplina moduan, espazio babestuarekiko eta korridore ekologikoarekiko. Jauzi kualitatiboa da eskala guztiei eragiten dielako eta hainbat aukera ematen dituelako ingurumenari, osasunari, ekonomiari eta aisiari dagokienez, besteak beste. Bestalde, Ekosistemen Zerbitzuen Ebaluazioa oinarri metodologiko bat da, ekosistemek gizarteari egiten dioten ekarpena nolakoa den jakiteko.

II. LANDA-HABITATA

Landa-habitatak funtsezko eginkizuna betetzen du lurralde- eta ingurumen-kudeaketan; dena den, lurralde-errealitate konplexua erakusten du, baita urrakortasun berezia ere, hiri-azpiegitura sozioekonomikotik gauzatzen diren erakarpen- eta eragin-indar handien aurrean: berrurbanizatzeko prozesuak, nekazaritza-jarduerak abandonatzea, hipermugikortasuna, lurzorua prezioaren inflazioa. Landa-espazioen konfigurazio bisual eta funtzionala modulatu behar da, nekazaritza-jarduera atxikita.

III. HIRI-HABITATA

a) **Hiri-sistema: hiriburuen gune anitzeko sistema, Eremu Funtzionaletako buruen sarea eta Eraldaketa-ardatzak**

Lurralde historikoetako hiru hiriburuak osatutako hiri-sistemak gehi Eremu Funtzional bakoitzeko buru eta azpiburuen sareak EAEren biztanleriaren % 90 baino gehiago bizi den lurraldea osatzen dute. Esparru horien arteko artikulazio egokia bermatzeko asmoz, izaera isolatuko lurralde-unitate gisa kontuan hartuak izan daitezela saihestuz, beharrezkotzat jotzen da esparru horietan garatzen diren berriztatze- eta eraldatze-prozesuak bideratzea, bultzatzea eta koordinatzea ahalbidetzen duen elementu bat sartzea. Helburu hori lortzeko, "Eraldaketa-ardatzak" deitutako figura sartzea proposatzen da. Helburu horiek izaera batez ere linealeko lurralde-esparru batzuk eratzen dituzte, hiri-kokaleku guztiekin konektatzen dutenak, kokaleku horiek eraginpean hartzen dituzten eraldaketa-, hobekuntza- eta berroneratze-jardunen plangintza modu koherente eta koordinatuan garatzea ahalbidetuz.

Aldez aurretik adierazitakoaren emaitza gisa, hiru funtsezko elementuren bidez egituratzen da hiri-sistema: Lurralde Historikoetako hiriburuen gune anitzeko sistema, Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen sarea eta Eraldaketa-ardatzak.

b) **Hiri-berroneratzea**

Hiri-berroneratzeak lurraldea berrerabiltzeko eta birziklatzeko aukera bultzatu behar du, jadanik hirigintzak okupatuta dauzkan espazioetan erabilera berriak garatuta. Trantsizio-espazioetarako erabilera iragankorrak ezartzea lankidetzak-gestio baten ondorioz dinamika interesgarri gisa ageri zaigu.

c) **Hiri-hazkundearen perimetroa**

EAEko lurraldearen mugapena esku-hartze eskala guztietan aplikatu beharreko gogoeta da. Ingurumenaren kalitatean eta baliabide naturalen kudeaketan eragin erabakigarria duten faktore kritikoak dira hiriko dentsitatea areagotzea eta hiri berroneratzea –garapen berrien aldean lehentasuna duten jardunak izanik–, eta azkenik, area urbanizatuen hedadura mugatuko duten perimetro eraginkorrak ezartzea.

d) **Jarduera ekonomikoetarako lurzorua**

Gure lehiakortasunaren eta gure ekonomiaren oinarrietako bat EAEko industria-jarduera da, kalitatezko industriaguneak izatearekin batera. Industria-lurzoruetan esku-hartzea ezinbestekoa da, berritzeko, erreformatzeko, birgaitzeko, birdentsifikatzeko edo, azken batean, balioa emateko, ekonomia-jarduerarekin lotuta erabiltzearen.

e) **Bizitegi-kuantifikazioa**

Bizitegi-kuantifikazioaren helburu dira lurzorua artifizializazioa mugatzea bizitegi-erabileretara bideratzeko, lurzorua erabileraren arrazionaltasun-irizpideei eta lurzorua iraunkortasun-irizpideei jarraikiz, eta udalerriei beren hirigintza-plangintzako berrikuspenean kontuan hartu beharreko bizitegi-ahalmenaren kalkulua erraztea.

f) Plangintzak bateragarri egitea

LAGen lurralde-estrategiaren koherentzia eta oreka bermatzeko, egokia da udal- eta lurralde-plangintzak bereziki udalerrri edo Eremu Funtzional mugakideen plangintzekin bateragarri egiteko prozesua sustatzea, aukera- eta hobekuntza-eremu gisa.

IV. PAISAIA, KULTURA- ETA NATURA-ONDAREA ETA BALIABIDE TURISTIKOAK**a) Paisaia**

Paisaiak erreferentzia izan behar du lurraldearen antolamenduan, eta modu integralean hartu behar da kontuan, paisaia bikainak eta egunerokoak aintzat hartuz, hauskorrenak babesteko eta degradatuak lehengoratzeko neurrien bitartez.

b) Kultura-ondarea

Kultura-ondarearen antolamenduak inplikaturako araudi sektorialen arteko koordinazioa eta lankidetzak sustatu behar du, ondare hori kontserbatzeko eta balioan jartzeko premiei erantzunez, lurralde- eta hirigintza-eskala desberdinetara egokitutako ikuspegi integral bati jarraikiz.

c) Natura-ondarea

Osagai biotikoak (biodibertsitatea) eta abiotikoak (geodibertsitatea) osatzen dute natura-ondarea. Bi osagaiek egun lurraldean dauden habitat eta espezieen osaera sortzen dute. Bestetik, natura-ondareak zenbait ingurumen-ondasun eta -zerbitzu sortzen ditu gizakiontzat, gure ongizatea hobetzearen mesedetan.

d) Baliabide Turistikoak

Natura- eta kultura-dibertsitatea da Euskadiko baliabide turistikoen ezaugarri nagusia, eta eredu bat zehaztu behar da baliabide horien garapena eta lurralde-iraunkortasuna bermatzeko, hau da, harrera-ahalmenarekin eta biztanleen bizi-kalitatearekin bateragarria den modu batean. Baliabide Turistikoen Antolamendurako Lurralde Plan Sektorial bat idatziko da.

V. BALIABIDEEN KUDEAKETA IRAUNKORRA**a) Ura**

EAEko ibai eta errekek antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala administrazio-adostasunaren aldeko eta ingurumenaren, hidraulikaren eta hirigintzaren aldagaiak integratzearen aldeko ekimena da. Une honetan, uholde-arriskuaren kudeaketari eta ur-hornidurari eta saneamenduari buruzko ikuspegi eguneratua jasotzen ari da, plangintza hidrologikoarekin bat datorren lurralde-politika bati jarraikiz.

b) Energia

Energia-eraginkortasuna eta energia berriztagarriak 2030erako Euskadiko Energia Estrategiaren (3E-2030) bi ardatz nagusiak dira, eta ezinbesteko betekizunak dira lurralde-iraunkortasuna, lehiakortasuna eta klima-aldaketaren aurkako borroka bermatzeko. Lurralde-estrategiaren energiaren alorrean beste zenbait erronkari ere heldu behar zaie, hala nola energia-eraginkortasunaren eta -efikaziaren igoera nabarmenari; deskarbonizazioari, energia berriztagarrien iturrien erabilera orokortuz; eta energia-autosufizientziarantz aurrera egiteari.

c) *Ekonomia zirkularra*

Ekonomia zirkularrean oinarritutako eredu bateranzko trantsizioa egin behar da, erabilitako produktu eta baliabideek fluxu ekonomikoaren barruan ahalik eta denbora gehien eman dezaten, eta trantsizio hori oinarritzeko lehentasuna da, hondakinen sorkuntza gutxienekora murriztea ahalbidetuko duen garapen iraunkorra lortzeko.

VI. MUGIKORTASUNA ETA LOGISTIKA**a) *Mugikortasun Multimodala***

Garraio multimodal iraunkorra erronka da orain ere administrazioentzat. Eredu horrek lurralde osoaren irisgarritasuna eta zerbitzu publikoaren hobekuntza bilatzen ditu, hainbat moduren konbinazioen bidez.

b) *Oinezkoen eta bizikleten mugikortasuna*

Oinezkoen mugikortasuna da pertsonak hiri mugitzeko duten modu nagusia, eta ildo horretan, hirira egokitu behar da, segurtasun-baldintzetan eta modu erakargarrian gauzatzeko moduan. Bestalde, bizikletak garrantzia eta protagonismoa irabazi du pixkanaka-pixkanaka, batez ere tokian toki, beste garraio mota batzuekin alderatuta, garraibide biguna baita, ingurumen-arloan iraunkorra, energetikoki eraginkorra eta gizarte-alorrean osasuntsu eta berdintasunezkoa.

c) *Bide-mugikortasuna*

1997ko LAGen ikuskera zuzena izan da, errepideen administrazioek garatu beharreko eredu baten definizioarekin, errepide horiek trazatuari zein funtzionaltasunari dagokienez, baita denbora-horizonteari dagokionez ere Hasi gaitezke esaten EAEko errepideen planifikazioa gehienbat amaituta dagoela, bazter uzten baditugu trazatuen hobekuntza, herriko errepide-saihesbideren baten egikaritzapena eta ezinbesteko mantentze-lanak.

d) *Tren-, portu- eta aireportu-arloko mugikortasuna eta logistika*

Gure lurraldearen kanpo-konektibitate handiagoa proposatzen da, mugikortasun iraunkorreko sistemen orokortzearekin batera, faktore kritiko gisa jarduera ekonomikoaren lehiakortasunerako, eta lurraldearen kohesiorako eta orekarako. Garraio-sistema kolektibo eraginkor eta erakargarri bat egin behar da bideragarri, zenbait nodo eta ardatz konektatuko dituen, oso erlazionatutako hiri-sare bat konektatze aldera.

Halaber, Euskadiren erronka gisa proposatzen da salgaien nazioarteko garraiorako nodo logistiko bihurtzea, nodo hori Bilbaoko eta Pasaiako portuek, Aireportu Sistemak eta Jundiz-Foronda, Arasur eta Lezo-Gaintxurizketa guneek osatutako plataforma logistikoen sareak osatzen dutelarik.

VII. ZEHARKAKO GAIAK

Lurralde- eta hirigintza-plangintzak gai berriak jaso behar ditu; gizarteak kontuan hartu behar dituen zeharkako kontuez ari gara. Lurraldearen antolamenduaren edo hirigintzaren alorra gainditzeko duten gaiak dira, baina barneratu beharrekoak. Ildo horretan, honako gai hauek aztertzen dira berrikuspen honetan:

a) *Irisgarritasun unibertsala*

Irisgarritasun unibertsalak, aukera-berdintasunak eta pertsona guztientzako diseinuak, zeharkako gaiak diren aldetik, lurralde-plangintzari eta hirigintzari eragiten diete, eta lurralde-plangintzak eta hirigintzak gai horietan barneratu behar dituzte.

b) *Genero-ikuspegia*

Pertsonen premia eta itxaropen desberdinak dituzte lurraldearekiko eta hiri- eta landa-ingurunearekiko, bakoitzak bere eguneroko bizitzan bere gain hartzen duen genero-rolaren arabera. Lurralde Antolamenduan genero-ikuspegia sartzeak aukera ematen du gizon eta emakumeek baliabide guztiak baldintza-berdintasunean eskuratzen dituztela bermatzeko.

c) *Klima-aldaketa*

Klima-aldaketa gizateriak aurrez aurre izango duen erronka handienetako bat da, eta ongi koordinatuta heldu beharko dio. Funtsezkoa da berotze globala arinagotzen duten berotegi-efektuko gasen isurpenak murriztea, baina funtsezkoa da, halaber, aldaketei aurrea hartzea eta aldaketa horien inguruan planifikatzea lurzorua erabilerara, kokapenak, azpiegiturak, ekoizpena, etxebizitza, nekazaritza eta baliabide berriztagarriak, besteak beste, lotutako arriskuak murrizteko gakoak da.

d) *Osasuna*

Lurralde-eta hiri-plangintzan hartzen ditugun erabakiek inguruneak aldatzen dituzte, bizi garen eta lan egiten dugun lekuetan eragiten dute, baita gure joan-etorrietan edo aisialdian ere, eta biztanleriaren osasunean eragina duten faktoreak dira. Horregatik, beharrezkoa da haien azterketa eta jarraipena egitea, plangintza-prozesuetan ekitatea aintzat hartzea, komunitatearen parte-hartzea eta haiek agerian jartzea errazten duten tresnak garatzea plangintzaren hasiera-hasierako etapetatik.

e) *Euskara*

Eremu honetan garatzen diren lurraldean esku hartzeko tipologia eta politikek lurralde honetako biztanleengan eragina izan dezakete hainbat alorretan, hizkuntzaren alorrean esaterako. Gainera, kontuan hartzen badugu lurralde horretan bi hizkuntza ofizial daudela desparekotasun-egoeran, gertakari horrek garrantzi berezia hartzen du.

f) *Lurralde-erlazioa*

Euskadik Europako errotula gisa jardunez duen kokapen estrategikotik abiatuta, Europa osoko lurralde-garapenerako estrategia berriak diseinatu ahal dira, EAEko lurraldea eta aldameneko eskualdeak biltzen dituen eremu zabalago batean. Halaber, eremu funtzionalen arteko barneko erlazioa funtsezkoa da lurralde-oreka bermatzeko.

VIII. GOVERNANTZA

a) Lurralde-plangintzaren garapena. Eremu Funtzionalak

Udal-plangintza ez da nahikoa lurraldea egituratzeko gai handiei heltzeko, eta gainera, EAE osoaren eskala globalak bere mugak ditu. Horren ondorioz, Eremu Funtzionalei dagokien "bitarteko" lurralde-eskala zehaztu behar izan da, eremu horiek, beren tamaina fisiko eta funtzionalari esker, arazoak aztertzeko eta lurralde-antolamenduko programak ezartzeko egokiak direlako.

b) "Parte-hartzearen Kultura" sortzea"

Parte-hartzea erronka bat da berez, kudeaketa publikoaren eta gizartearen kudeaketaren aldaketa dakarrelako. Parte-hartzean oinarritutako kultura pixkanaka-pixkanaka finkatzeko helburuarekin, lurralde-antolamenduko tresna guztietan parte hartzeko mekanismoak txertatzea proposatzen da.

c) Jarraipena, ebaluazioa eta adierazleak

Lurraldearen gaineko giza ekintza neurtu eta ebaluatu behar da, neurri egokiak hartu ahal izateko. Horretarako, lurralde antolamenduko tresna guztietan jarraipen- eta ebaluazio-sistemak bildu behar dira, adierazle egokien multzoa eta guzti.

d) Lurraldearen plangintza partzial eta sektorialaren arteko koordinazioa

LAGek Lurralde Plan Partzialen eta Sektorialen bidez izan duten garapen garrantzitsuaren eraginez, irizpide batzuk txertatu behar dira, gidalerro horiek hirigintza-plangintzan aplikatzearen ondorioz sortu ahal diren kontraesanak ebazteko.

e) Planen berrikuspena tramitatzean administrazioa integratzea

Administrazioek planen tramitazioan esku-hartze nabarmena dute, eta horregatik gutxieneko integrazio eta konpromisoa behar da, hirigintzako plangintza orokorraren berrikuspen prozesua arrazoizko epe batean burutzeko, gehienez ere lau urteko epean.

4

Ingurune Fisikoa eta
Azpiegitura Berdea

Lurraldea da edozein jarduerak finkatzeko baliatzen duen oinarria. Ingurune fisiko dinamikotzat hartu behar da lurraldea, eta bere espazioetan ezar daitezkeen jarduerak baldintzatu behar ditu horri jarraikiz. Horrela, espazio baten edo bestearen egokitasunak espazio beraren karga-ahalmena eta bere hauskortasuna izan behar ditu funtsezko baldintza gisa. Ingurune fisikoa funtsezko faktorea da ongizaterako, garapen ekonomikorako eta bizi-kalitaterako.

Lurra oinarritzko baliabidea da, lehen mailako ekoizpeneko jardueren funtsezko euskarria eta oinarri fisikoa den aldetik. Era berean, lurra zenbait prozesu naturalen ezaugarriak erabakitzen dituen oinarri fisikoa da, giza taldeen bizilekuetan eragina du eta arrisku naturalak agertzea baldintzatzen du. Horregatik, lurraren kontserbazioa eta lurra narriatu gabe beraren potentzialtasunak aprobetxatzen dituzten erabilerak gauzatzea lehentasunezko helburua izan behar da lurraldea antolatzeko edozein prozesutan.

1997an LAGak onartu zirenetik, ingurune fisikoaren kudeaketa iraunkor baterako ezartzen diren arau-xedapen ugari jarri dira indarrean, lurraldearen antolamenduaren esparruan zein eraginpean hartutako esparruetan, bereziki ingurumenarenean eta lehen sektorean.

Lurralde-antolamendurako tresnei dagokienez, Lurralde Plan Partzialez gain, nabarmentzekoa da zuzenean ingurune fisikoarekin lotutako lau Lurralde Plan Sektorialen bidez egindako garapena, hala nola EAEko Ibaiak eta Errekak Antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala, Hezeguneen Lurralde Plan Sektoriala, Itsasertza Babesteko eta Antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala eta Nekazaritza eta Basozaintzako Lurralde Plan Sektoriala.

Beren ingurumen-balioengatik babestutako guneei dagokienez, epealdi honetan lau parke natural gehitu zaizkie 1997an zeuden bost parkeei, eta zazpi biotopo babestu deklaratu dira, zuhaitz berezien, hezeguneen eta Natura 2000 sarearen onespenez gain (BGL, KBE, BBE), eta hori horrela, gure lurraldearen zati handi bat onetsitako babes-mailarekin geratuko da.

1997ko LAGetan adierazitako arazoek –hala nola basoen atzerakadak, habitaten degradazioak, uren kutsadurak eta kostaldearen narriadurak– tresnak dituzte jada kalte horiek arintzeko. Dena den, orain jauzi kualitatibo bat egin beharra dago ikuspegi integralago baterantz, ingurune fisikoaren kudeaketa eraginkorragoa egitea ahalbidetuko diguna, abiapuntutzat hartuta ekosistemen zerbitzuek pertsonen eskaintzen dieten zerbitzuak atxikitzea eta hobetzea, ingurune fisikoaren narriadurara eramaten duten zatikatzeko-prozesuak saihestuta.

Berrikuspen honen Ingurune Fisikoaren eta Azpiegitura Berdearen kapitulu honen ikuspegiak helburu hirukoitza du:

- Lurzoru urbanizaezina antolatzeko irizpideak definitzea antolamendu-kategoriak ezarrita, izendapenak homogeneizatuz lurzorua kalifikatzeko, eta gidalerroak ere bai kategoria bakoitzean erabilerak erregulatzeko.
- "Azpiegitura Berdea" kontzeptua sartzea lurralde- eta hirigintza-plangintzan, naturak eskaintzen dizkigun zerbitzuak atxikitzeko eta indartzeko modu integral gisa, baita azpiegitura berdeari dagozkion gidalerroak ezartzeko modu gisa ere.
- EAEko ingurumen-espazio esanguratsuenak biltzea, baita espazio horien artean konektibitate ekologikoa lor dezaketen lurraldearen zatiak ere.

Honako bi puntu hauetan egituratzen da atala:

4.1 INGURUNE FISIKOAREN ANTOLAMENDUA

4.2 AZPIEGITURA BERDEA ETA EKOSISTEMEN ZERBITZUAK

Aurrekoaren eranskin gisa, dokumentuaren 12.1 Eranskinak EAE osorako azpiegitura berdea zein den adierazten du, baita kartografiatutako ekosistemen zerbitzuak ere:

- Alde batetik identifikatzen dira naturagune babestuak, Natura 2000 sarea, EAEko korridore ekologikoak eta natura intereseko beste espazio multifuntzional batzuk, EAEko azpiegitura berdearen zati gisa, eta EAEko naturagune babestuen eta azpiegitura berdearen kartografia ekartzen da.
- Beste alde batetik EAEko ekosistemen zerbitzuetarako sarrera ematen da. Ingurumen-unitateak identifikatzen dira eta kartografiatutako zerbitzuei buruzko fitxa batzuk jasotzen dira: biodibertsitate naturalaren kontserbazioa, elikagaien hornidura (nekazaritza eta abeltzaintza), uraren hornidura, egurraren hornidura, karbonoa biltegiratzea, uholdeak arintzea, polinizazioa eta jolasa.

4.1. Ingurune fisikoaren antolamendua

Ingurune fisikoaren antolamenduak ezartzen du zein erabilera diren egokiak, onargarriak edo debekatuak, sei antolamendu-kategoriari eta zenbait baldintzatzaile gainjarri jarraikiz. Gainera, gidalerro batzuk adierazten dira ingurune fisikoaren elementu eta prozesuetarako, eta jardueren kontrolerako

I. GAIA ZERTAN DEN

EAEko lurzorua % 93 baino gehiago ez dago urbanizatua eta ez ditu azpiegitura "grisak" –hau da, normalean gizakiak sortu dituenak– naturan oinarritu gabe.

1997ko LAGek arautzen dutenari jarraikiz, lurzoru hori 6 antolamendu-kategoriatan zatitzea proposatzen da, eta kategoria horien mugak udalerrri bakoitzarentzat ezarriko dira dagokion plan orokorrean: Babes Berezia, Ingurumen Hobekuntza, Basoa, Nekazaritza nahiz Abeltzaintza eta Landazabala, Mendi Larreak eta Gainazaleko Uren Babesa.

Ingurune fisikoari gainjarrita ageri dira zenbait baldintza, eta ingurunearen gainean jarduera jakin batzuk mugatzen dituzte, baldintzatzaile bakoitzaren erreferentzia egiten duen egoera partikularren arabera. Bi baldintza mota har ditzakegu kontuan: arriskuen baldintzatzaile gainjarriak (akuiferoen urrakortasuna, arrisku geologikoak, urak har ditzakeen eremuak) eta azpiegitura berdearen baldintzatzaile gainjarriak (beren ingurumen-balioengatik babestutako espazioen multzoa alde batetik, eta korridore ekologikoak eta interes naturaleko beste espazio multifuntzional batzuk bestetik). Baldintza horiez gain, hirigintza-plangintzak beste baldintza batzuk ere adieraz ditzake, lege-arlokoak, sektorialak (onura publikoko mendiak) eta abar.

Azkenik, klima-aldaketa onduz, aztertutako arriskuak larriagotzen dira (intentsitate handiagoa, aldizkakotasun handiagoa), eta gainera arrisku berriak sortzen dira: itsasoaren maila igozea, ekaitzei edo olatu handiei lotutako arriskuak, lehorte luzeengatik basogintzako alde homogeneoetan suteak gertatzeko arriskuak, edo hiriguneetako bero-irlaren fenomenoak. Lurraldearen plangintzak arrisku horiek kontuan hartu behar ditu, gerora hirigintza-plangintzan txertatzeko, dokumentu honen 10.3 atalak dioenaren arabera.

Horrekin batera irizpide orokor batzuk ezartzen dira antolamendu-kategoria bakoitzeko eta baldintzatzaile gainjarri bakoitzeko erabilera erregulatzeko: antolamendu-kategoriak eta erabilera edo

jarduerak gurutatu dira, ahalbidetu behar diren, onargarriak diren edo debekatuta dauden jarduerak adierazita. Erlazio hori "Ingurune Fisikoaren Antolamendu Matrizea" delakoaren bidez adierazten da.

Kategorizazio horretatik kanpo daude giza kokaguneak (normalean bizitegi-arlokoak eta industria-arlokoak), giza kokagune horiek eskatu dituzten azpiegitura "grisak" (sistema orokorrak) eta landaguneak; izan ere, ingurune fisikoan egonagatik (eta horrenbestez ingurunearen prozesuen eraginpeko dira), sektoreko legeria espezifikoak dute, edo hirigintzaren esparruarena.

Erabileraren araubide hori eta dagozkion elementuak lurralde-plangintzak garatu ditzake. Hori gertatu da gaur egun arte Itsasertzaren LPSarekin, Nekazaritza eta Basozaintzako LPSarekin edo Hezeguneen LPSarekin.

Ingurune fisikoaren antolamenduarekin lotutako gidalerroek planteatzen dituzte, alde batetik, elementu eta prozesuei eta ingurune fisikoko jardueren kontrolari buruzko zenbait gai, eta, bestetik, ingurune fisikoa antolatzeke LAGen proposamena baliatzen da, Ingurune Fisikoaren Antolamendu Matrixean laburbilduta. Ingurune fisikoaren elementu eta prozesuei dagokionez, honako arlo hauei buruzko gidalerroak sartzen dira: lurzorua eta zorupea, biodibertsitatea, gainazaleko eta lurrazpiko baliabide hidrikoen tratamendua, kostaldea eta itsas ingurunea eta interes zientifiko-kulturaleko aztarnategien babesa. Azkenik, jardueren kontrolari buruzko gidalerroak honako hauei buruzkoak dira: azpiegiturak, erauzketa-jarduerak, hirigintza- eta eraikuntza-jarduerak, hondakinen biltegiak, turismo- eta jolas-jarduerak, eta nekazaritza-jarduerak.

Baldintzatzaile gainjarrien informazio grafikoa Eusko Jaurlaritzaren GeoEuskadi atarian egongo da eskuragarri.

II. HELBURUAK

Lurralde-eredua berrikustearen helburuak –ingurune fisikoa antolatzeari dagokionez– honako hauek dira:

1. Lurraldearen erabilera iraunkorra bermatzea, etorkizuneko belaunaldientzat dauden baliabide erabilgarriak konprometitu gabe eta desparekotasunak desagerrarazten lagunduz.
2. Espazio bakoitzarentzat lurralde-bokazio bat definitzea, erabilera egokienak erregulatuko dituen.
3. Lurralde- eta hirigintza-antolamendurako tresna guztien arteko koherentzia bermatzea.
4. Erabileren konplexutasunaren eta metodologia homogeneoen bidez sortutako inpaktuaren jarraipena egitea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Ingurune fisikoaren antolamenduaren arloko lurralde-gidalerroak Araudiaren 3. artikuluan eta araudi horren eranskinean daude.

4.2. Azpiegitura Berdea eta ekosistemen zerbitzuak

Azpiegitura Berdearen kontzeptua aurrerapauso bat da, diziplina moduan, espazio babestuekiko eta korridore ekologikoarekiko. Jauzi kualitatiboa da eskala guztiei eragiten dielako eta hainbat aukera ematen dituelako ingurumenari, osasunari, ekonomiari eta aisiari dagokienez, besteak beste. Bestalde, Ekosistemen Zerbitzuen Ebaluazioa oinarri metodologiko bat da, ekosistemek gizarteari egiten dioten ekarpena nolakoa den jakiteko.

I. GAIA ZERTAN DEN

EAE lurralde murrizta da eta baldintzatzaile nabarmenak ditu bere kokaguneei eta morfologiari dagokionez, eta gune urbanizatuak izan duten hedapenak lurralde-zatikatze nabaria eragin du. Horregatik planteatzen da "azpiegitura berdea" deitutakoaren kontzeptua sartzea plangintzan, hainbat mailatan zatikatze hori saihestu eta berregiteko, eta baita aukera gisa ere ekosistemek eskaintzen dizkiguten zerbitzu baliotsuak zaindu eta indartzeko.

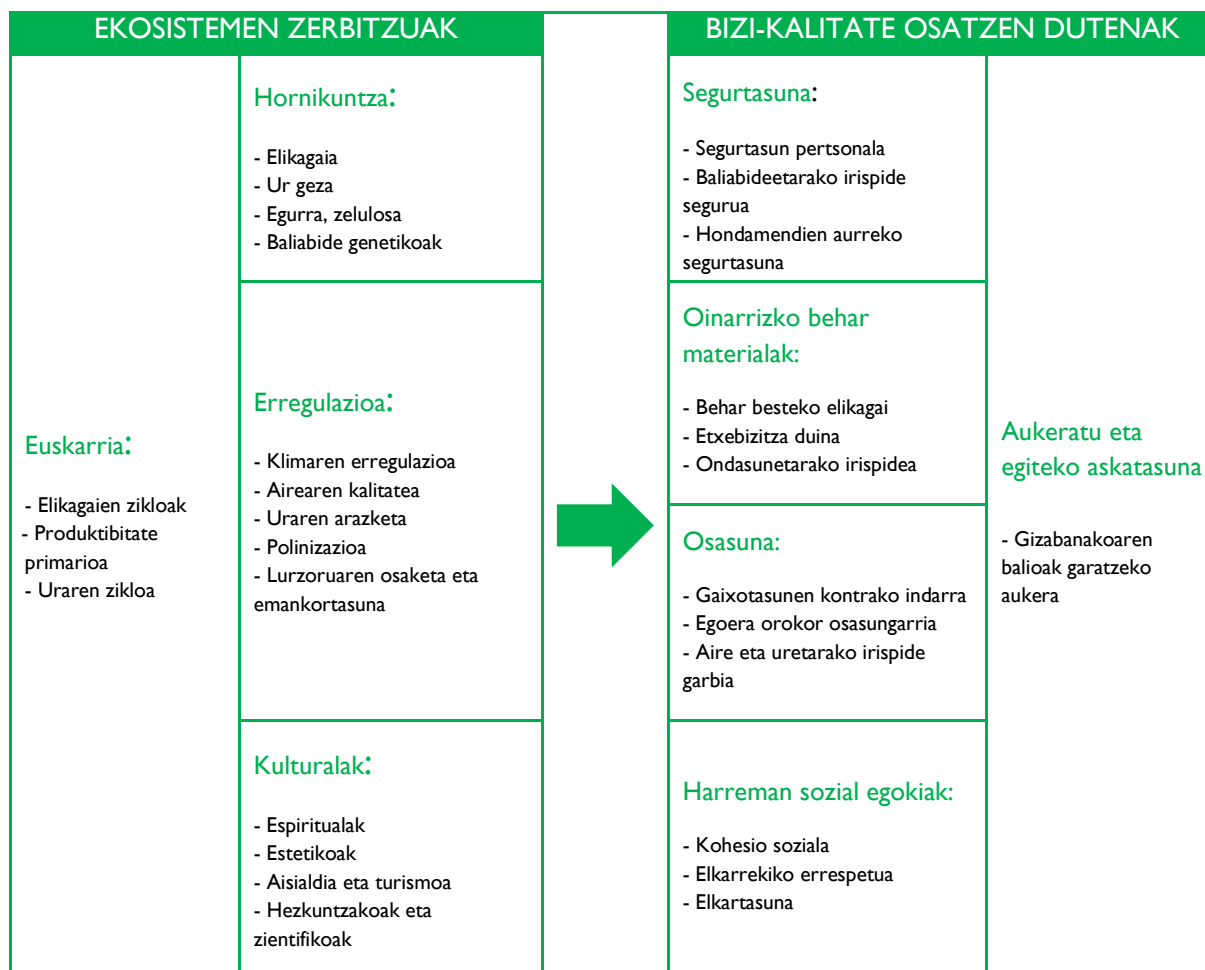
Europako Batzordearen arabera, azpiegitura berdea zera da, «gune naturalen, erdinaturalen eta beste ingurune-elementu batzuen sarea, estrategikoki planifikatua, zerbitzu ekosistemikoen sorta zabal bat emateko diseinaturia eta kudeaturia. Espazio berdeak (edo urdinak ur-ekosistemen kasuan) eta lehorreko espazioetako beste elementu fisiko batzuk (kostaldeko eremuak barne direla) nahiz itsasoko elementu batzuk biltzen ditu. Lehorreko espazioetan, landa- eta hiri-inguruneetan ageri da azpiegitura berdea.»

Azpiegitura berdearen definizioan bertan ageri dira haren garapenaren ipar izan beharko luketen ezaugarri eta printzipioak:

1. Izaera estrategikoa, lehendik dauden ildo eta tresnak aprobetxatuz.
2. Osa dezaketen elementuen zabaltasuna: lehorrekoak zein uretakoak, hiri-arlokoak zein landa-arlokoak, eta eskala desberdinetan. Orientabide modura soil-soilik:

Eskala (tresna)	Nodoa	Lotura
EAE (Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak, Lurralde Plan Sektorialak)	Beren ingurune-balioengatik babestutako guneak ...	Korridore ekologikoa ...
Eremu Funtzionala (Lurralde Plan Partzialak)	Hirien inguruko parkea Nekazaritza eta abeltzaintzako lurzorua Aisiagune metropolitarrak Lurraldera sartzeko espazioak ...	Bide berdea Lurralde-ibilbideak: landa-bideak, egungo bide bigunak Bioingeniaritzako obrak Ekoduktuak ...
Tokikoa (Hiri Antolamenduko Plan Orokorra)	Eraztun Berdea Hiri Parkea Lorategia, euri-urezko lorategia Hiri-baratzea Estalkiak, fatxadak, terrazak ...	Hiribidea Bulebarra, ekobulebarra Zumardia Ibai-aurrealdea Heskaiak ...

3. Zerbitzu ekosistemikoen sorta zabala emateko gaitasuna, hau da, ekosistemetatik zuzenean edo zeharka pertsonak jasotzen ditugun onurak, horniketakoak, erregulaziokoak edo kulturalak direla.

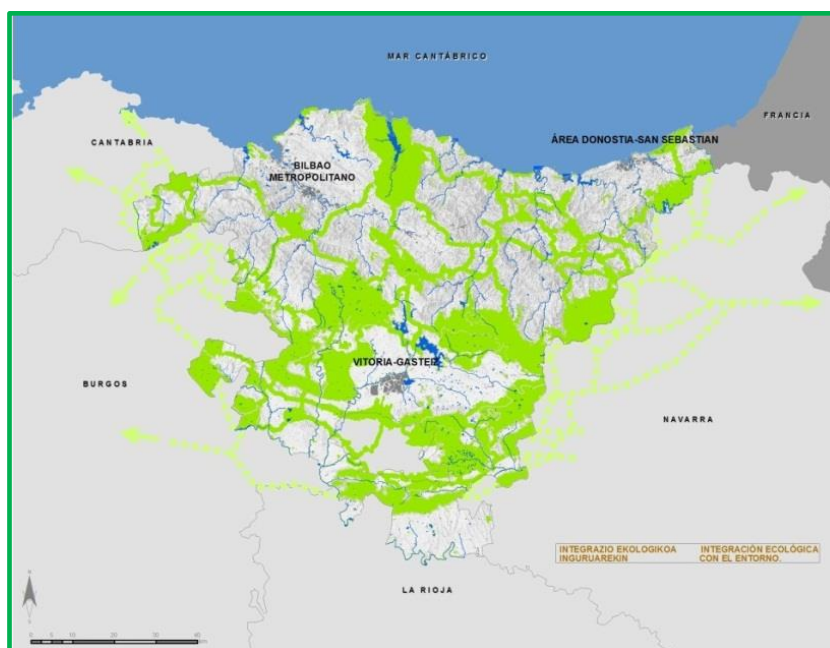

Iturria: www.ingurumena.eus, Millenium Ecosystem Assessment lanekoa, 2013

Azpiegitura berdeak lurzoru-erabileraren ikuspuntu integratua hartzea ahalbidetzen du, konektibitate globala hobetuz eta azpiegitura "grisek" sortutako zatikatzearen ondorioak arinduz, lurraldearen iragazkortasuna areagotuz, eta espazio multifuntzionalak identifikatuz, zeinetan lurzoruaren erabilera bateragarriak bultzatuko diren, ekosistema osasuntsu eta askotariko batzuk lortzeko lagungarriak. Lurzoruaren erabileraren ikuspegi integratu horrek ekintza isolatu independenteek eskaini ahalko lituzketen onurak areagotzen ditu, ekintza horiek helburu berak izanda ere, eta lurralde erresilienteago baterantz aurrera egitea ahalbidetzen du, espero ez diren gertaera naturalei aurre egiteko gai izango dena.

Azpiegitura berdea LAGen lurralde-ereduaren zati da, baita Europa osoan eratzen ari den azpiegitura berdearen zati ere, batez ere espazio mugakideekin duen erlazioaren bidez.

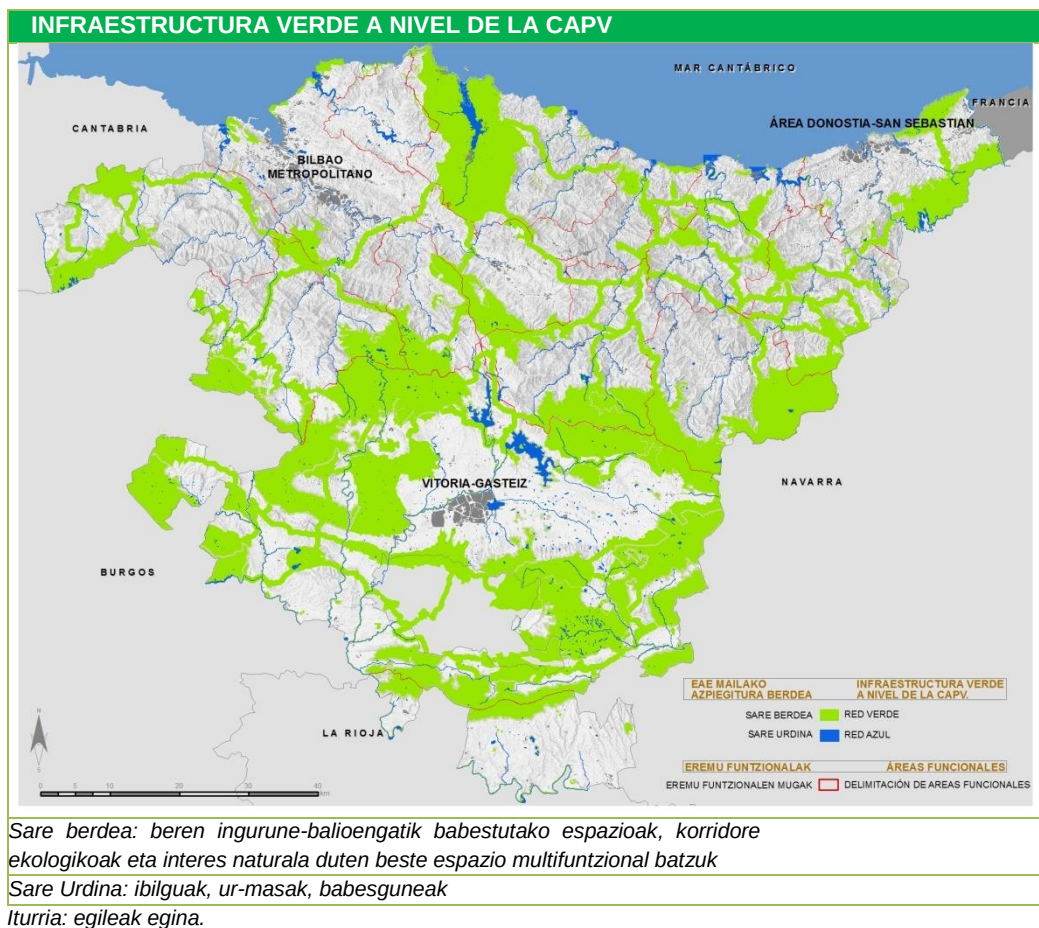
Horrela, ikuspegi sistemiko naturala sartzen da lurralde-plangintzaren bidez, eta horri esker plangintzan agerian geratzen da interes naturala duten zonen hedadura eta lurralde-kudeaketa eta nolako erlazioa duten, hori guztia ekosistemek ematen dituzten zerbitzuak balioztatzeko.

12.1 atalean (Eranskina) EAEko Azpiegitura Berdeari buruzko informazioa jasotzen da, baita ekosistemen zerbitzuak kartografiatzeko lanari buruzko fitxa batzuk ere. EAEko azpiegitura berdea zein zerbitzu kartografiatuak eguneratuta kontsultatu ahalko dira Eusko Jaurlaritzaren Informazio Geografikoari buruzko atarian.

EAEko azpiegitura berdea honako elementu hauek osatzen dute:

1. Beren ingurune-balioengatik babestutako espazioek, eta beren babes-figura propioak dituztenek.
2. Espazio horiek eta lurralde mugakideetako espazioak ere lotzen dituzten korridore ekologikoek, betiere korridore horiek EAEn barruan badaude.
3. Interes naturala duten beste espazio multifuntzional batzuek, EAEko ingurune-balio aipagarriak izanik, onartutako babes-figurarik ez daukatenean.

4. Ibilguak eta gainazaleko uren babesezko zona gisa kategorizatutako haien zonek, RAMSAR hezeguneek eta Hezeguneen LPSak inbentariatutako ur-masa guztiek.
5. Lurralde- eta hirigintza-plangintzek sarea zabalduko dute espazio esanguratsuak bilduta beren ondoz ondoko eskaletan, eta, dena dela, EAEko azpiegitura berdean ez dauden beste espazio babestu batzuk hartu beharko dituzte kontuan (hala nola IGLak, Plan Hidrologikoetako Gune Babestuen Erregistroa eta abar).

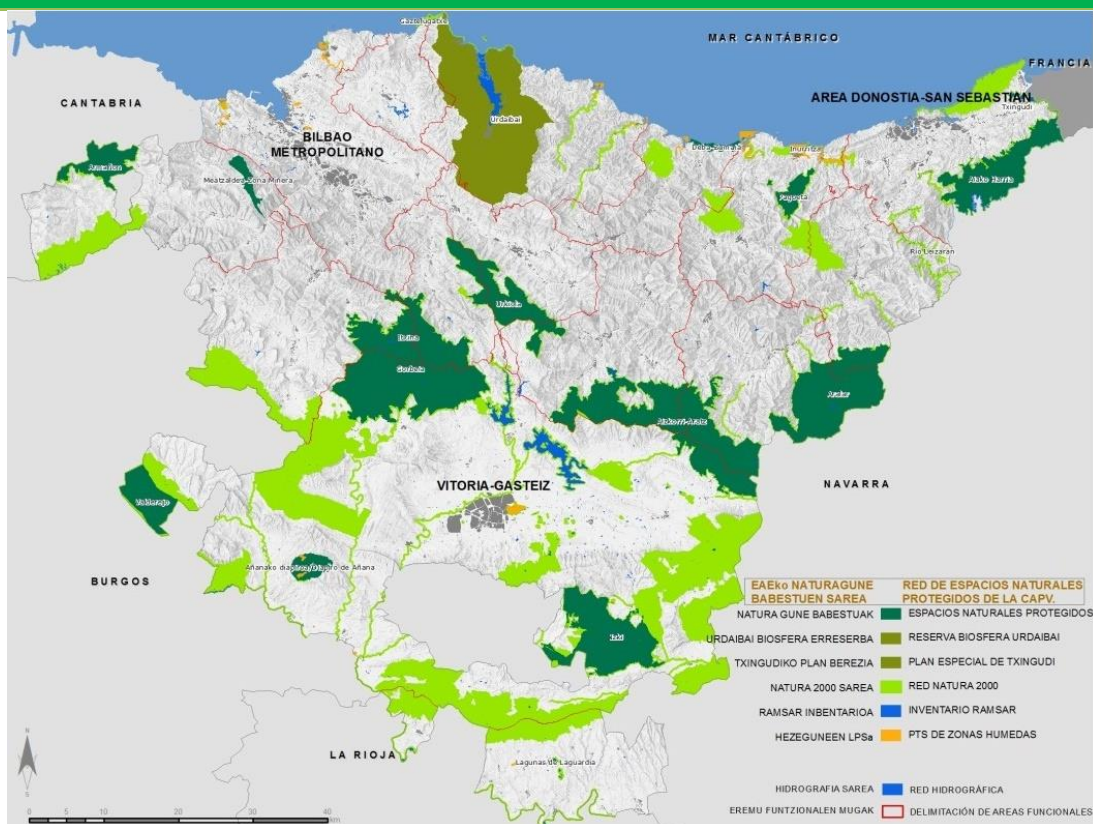
Gaur egun, lurraldearen % 23 gutxi gorabehera natura babesteko figuraren batean edo bestean jasota dago, 1997ko % 9,7arekin alderatuta. EAEko ekosistema eta ingurune-interesa duten eremu nagusien lagina osatzen dute espazio horiek guztiek.

1/2014 Legegintzako Dekretuak, apirilaren 15ekoak, Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Kontserbatzeko Legearen testu bategina onartzen duenak, honela sailkatzen ditu naturaguneak: Natura-parkea, Biotopo babestua, Zuhaitz apartekoa eta Europako Natura 2000 Sarean sartutako eremu edo lekua (Batasunaren garrantzizko lekuak –BGL–, kontserbazio bereziko eremuak –KBE– eta hegaztientzako babes bereziko eremuak –HBBE–), a), b) eta c) aurreko kategoriekin eremuz, osoki edo partzialki, batera suertatzen bada ere (Arau horren 13. artikulua).

1997tik 2016ra bitartean, asko aurreratu da espazio naturalen babesari dagokionez: beste lau parke natural onartu dira, baita beste lau biotopo babestu ere. Horrez gain, zuhaitz apartekoen babesa aitortu da (25 ere bai), hezeguneak (6 Ramsar hezegune, eta 1.237, hezeguneen lurralde-plan sektorialaren

hiru multzoen artean), eta Natura 2000 Sareak dakarren babes-bloke osoa, eta, guztira, EAEko lurralde osoaren % 22,5 hartzen dute.

BEREN INGURUNE-BALIOENGATIK BABESTUTAKO EAEko GUNEAK

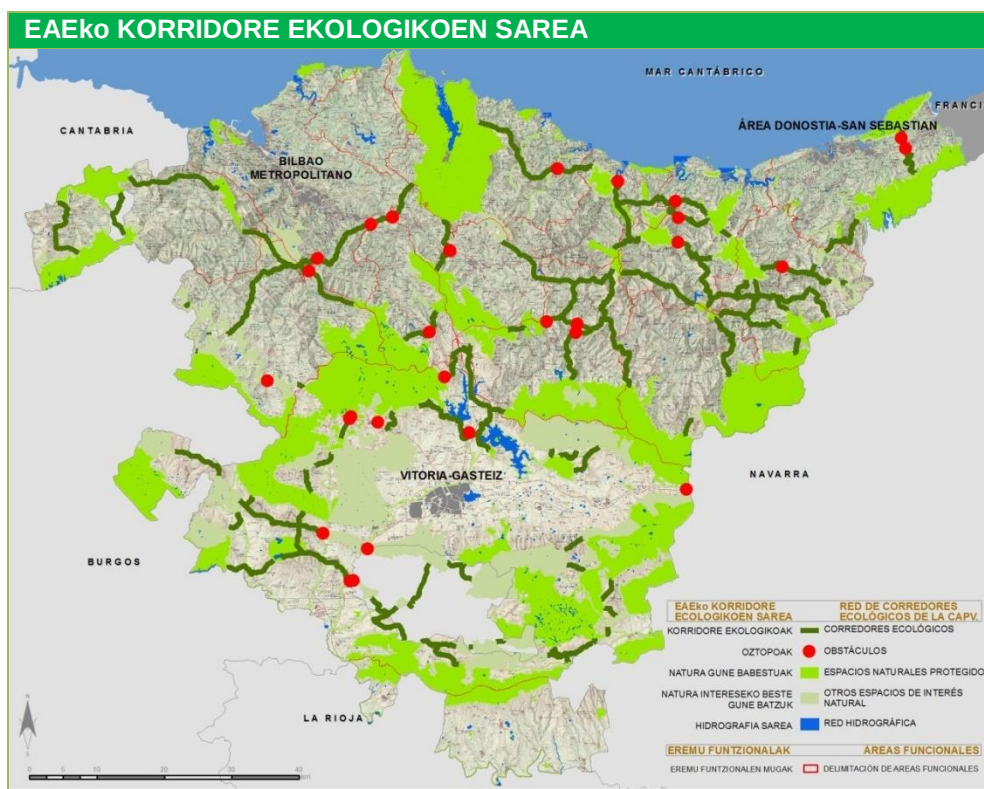

	Kopurua	Azalera (Hektareak)	EAEko azaleraren %-a
Naturagune babestuak	41	81.753,2	11,3%
Zuhaitz Bereziak	25	0,0	0,0%
Biotopo Babestuak	7	5.892,23	0,82%
Parke Naturalak	9	76.559,27	10,6%
Natura 2000 Sarea	58	162.828,6	22,5%
BGL	20	101.021,15	13,99%
KBE	32	22.511,49	3,12%
HBBE	6	39.296,07	5,44%
Urdaibaiko Biosferaren Erreserba	1	22.042,2	3,05%
RAMSAR Hezeguneak	6	1.685,2	0,23%
Babes Plan Berezia (Txingudi)	1	160,8	0,02%
Hezeguneen LPS	1.237	5.247,4	0,7%
I. multzoa	369	738,2	0,1%
II. multzoa	19	1.771,8	0,3%
III. multzoa	849	2.847,0	0,4%
EAE GUZTIRA	1.344		

Iturria: www.ingurumena.eus

Figura horietako zenbait espazio fisiko berean gainjartzen dira. Horregatik, guztizko azalerak ez dira ezinbestean azalera edo ehuneko “desberdinei” buruzkoak, baizik eta ingurumen-babeseko figuraren bat duten hektareei buruzkoak. Dena den, espazio bereko babes-figurak koordinatzeak baino gehiago, figura bakarrean sartzeak izan behar du etorkizunerako joera.

Espazio babestuak biodibertsitatea berreskuratzeko funtsezko elementu moduan eta lurraldearen iraunkortasun orokorraren oinarri moduan finkatzeak ezinbestean eskatzen du haien arteko konexio handiagoa. Horretarako, biotopoen arteko lurralde-zatikatzea eragiten duten elementuen inpaktua gutxitu behar da, eta haiei jarraitutasuna ematen dieten erlazio-eremuak sortu. Konexio hori EAEko korridore ekologikoen sarearen bidez egiten da, baita interes naturala duten beste espazio multifuntzional batzuen bidez ere.

Iturria: egileak egina Eusko Jaurlaritzaren Natura Ingurunearen eta Ingurumen Plangintzaren Zuzendaritzaren txostenari jarraikiz.

EAEko korridoreen sarearen elementuen identifikazioa eta irudikapena biotarako (gune-eremuak) funtsezko habitatak ahalbidetzen dituzten lurraldearen eremu edo elementuen eta eremu horien jarraitutasun ekologikoaren edo konektibitatearen azterketan oinarrituta egin da, betiere EAE osorako eta haren eragin-zonarako. Zehazki, EAEko habitatik adierazgarrienak eta lurralde osoa hartuta zatikatzerako sentsibleak diren habitatak, kontuan izanda habitat horiek lotutako espezie adierazgarriak hartzen dituztela. Gune-espazioek ingurune-balio handia duten espazioak hartzen dituzte, babes-figura bat dutela (beren ingurune-balioengatik babestutako espazioak) edo ez dutela (dokumentu honetan adierazitako interes naturala duten beste espazio batzuk). Dena dela, LPP bakoitzak ingurune-arloan esanguratsuak diren beste espazio batzuk biltzeko aukera balioetsiko du bere Eremu Funtzionalaren barruan.

Identifikatu dira, halaber, korridore horien funtzionaltasuna saihesten edo arriskuan jartzen duten oztopo kritikoak eta gatazka-zonak, gatazka horiek arindu edo desagerraraziko dituzten jardun- edo kudeaketa-neurri posibleak proposatuta, baita konektibitatea indartzen edo babesten duten beste batzuk ere.

Beren ingurune-balioengatik babestutako espazioen arteko konektibitate handieneko korridore edo ardatzak marra batzuen bidez irudikatu dira, eta marra horien zabalerak bistaratze kartografikoko irizpideei erantzuten die soilik. Espazio horien zabalera edo muga aldakorra izango da korridorearen eta lurraldearen ezaugarrien arabera, eta espezifikoki pasatzen duen lurralde-mosaikoak konektatzeko duen interesaren arabera, baita oztopo edo gatazka-zonen presentziaren arabera ere. Jardun horrek azterketa zehatza eta zabalagoa eskatzen duenez, nahitaez garatu beharko da Lurralde Plan Partzialetan. LPPEk kontuan hartu behar dituzte, halaber, korridoreetarako eremu kritikoak, eremu horiek identifikatuz, eguneratuz eta dagozkion neurriak proposatuz zatikatzearen ondorioak arintzeko.

Interes naturala duten beste espazio multifuntzionalak babes-figurarik ez daukaten zenbait espazio dira, ingurune-balioa daukate, eta garrantzitsutzat jotzen dira espazio babestuen jarraitutasuna bermatzeko. Interes naturalistikoa duten eremuen eguneratze bat da, eta lurralde-plangintzak zabaltzeko edo doitu ahalko du. Eusko Jaurlaritzaren Informazio Geografikoari buruzko atarian –GeoEuskadi– kontsulta daiteke eremuen mugaketa.

EAE osoko korridore ekologikoen sarea, natura inguruneaz arduratzen den Eusko Jaurlaritzako arloak definitzen du. Dokumentu honetan irudikapen grafikoa egiteko eta EAEren eskalarako, egindako lanetan bilduta zeuden zenbait korridore isildu dira, eta korridore horiek ere kontuan hartu beharko dira lurralde- eta hirigintza-plangintza egiteko. Sare osoa GeoEuskadi atarian ere kontsulta daiteke.

Aurrekoaz gain, sarearen parte egiten dute baita jarraikortasuna mantentzen duten espazioek, lurralde-eragin nabarmeneko azpiegitura grisak gainditzeko dituztenak eta beren planifikazio egokirako eskualde mailatik aztertu behar direnak, zenbait area funtzionaltan eta lurralde historikotan eragina dutelako. Lurralde-zatiketa saihesten duten espazioak dira, eta dokumentu honetan aztertzen direnak dira, lurralde plan partzialek edo hirigintza-planek proposa ditzaketen beste batzuek gain.

II. HELBURUAK

Honako helburu hauek proposatzen dira azpiegitura berdearen eta ekosistemen zerbitzuen arloan:

1. Ondare naturala eta naturak eskaintzen dizkigun zerbitzuak mantentzea eta aberastea.
2. Ekosistemen zerbitzuak balioan jartzea eta ageriko egitea lurraldearen kudeaketa iraunkorreko erreminta gisa.
3. EAEko Azpiegitura Berdearen elementuei dagokienez:
 - A) EAEko ingurumen balioengatik babestutako espazioak, korridore ekologikoen sarea eta beste espazio multifuntzionalak EAEko integratutako Azpiegitura Berde batean integratzea.
 - B) EAEko azpiegitura berde hori integratzea eremu funtzionaltan eta tokian garrantzia duten naturaguneekin, bai eta eskualde mugakideetakoekin ere, hori guztia batzuen eta besteen eskumenak errespetatuta.
 - C) Gune babestu bakoitzaren integrazioa burutzea ingurumen-arloko babes-figura bakarrean.

4. Azpiegitura berdearen eraginei dagokienez:

- A) Naturaguneen arteko konektibitate ekologikoa kontserbatzea, indartzea eta lehengoratztea, lurralde mugakideetarantz ere bai. Jarraitutasuna tokian tokikora ere zabaltzea.
- B) Giza asentamenduek eta haiek dakartzaten azpiegitura "grisek" sortutako lurralde-zatiketaren ondorioak saihestea eta, kasuan kasu, mugatzea.
- C) Lurraldearen erresilientzia areagotzea, arriskuak edo kalteak gutxituz hondamendi naturalen edo jatorri antropikoa dutenen aurrean, klima-aldaketa barne.
- D) Nekazaritza-praktika jasangarriak eta hurbileko ekoizpen-bitartekoak sustatzea, eta landa-biztanleriaren lana balioztatzea ekosistemen kontserbazioan eta kudeaketan, eta bizi-kalitatea hobetzea.
- E) Elikadura-aztura osasuntsuak bultzatzea, elikagaien nahikotasuna eta segurtasuna eta hurbileko horniketa sustatzea.
- F) Biztanleriaren osasuna eta ongizatea hobetzea airearen eta zarataren kutsadura murriztuta, beroarekin lotutako gaixotasunak murriztuta, jarduera fisikoaren praktika eta egoera emozionalaren hobekuntza ahalbidetuta.
- G) Errepideko ibilgailuen ibilbideekiko ibilbide "bigun" alternatiboak sustatzea, bizikleta eta modu funtzionalean oinez ibiltzea bultzatuz eguneroko ibilbideetan eta landa-bideen sarea eta udalaren egungo bide txikiak aprobetxatuta.
- H) Paisaia zaintzen laguntzea eta inguru bereziki sentsibleen tratamendu paisajistikoa bultzatzea, hala nola periferiak edo inguru degradatuak.
- I) Naturan oinarritutako soluzioen potentzial ekonomikoa eta enplegu-sortzailea balioan jartzea, bere errentagarritasun ekonomiko, sozial eta ingurumen-arloko handiarengatik, eta ikerketa-, merkatu- eta enplegu-nitxo bat delako, ahaztu gabe azpiegitura berdeak eskaintzen duen turismo-erakarpina eta interes kulturalako inguruen zaintza ere.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Azpiegitura berdearen eta ekosistemen zerbitzuen arloko lurralde-gidalerroak Araudiaren 4. artikuluan daude.

5

Landa-habitata

Landa-habitatak funtsezko eginkizuna betetzen du lurralde- eta ingurumen-kudeaketan; dena den, lurralde-errealitate konplexua erakusten du, baita urrakortasun berezia ere, hiri-azpiegitura sozioekonomikotik gauzatzen diren erakarpen- eta eragin-indar handien aurrean: berrurbanizatzeko-prozesuak, nekazaritza-jarduerak abandonatzea, hipermugikortasuna, lurzorua-ren prezioaren inflazioa. Landa-espazioen konfigurazio bisual eta funtzionala modulatu behar da, nekazaritza-jarduera atxikita.

I. GAIA ZERTAN DEN

EAEko udalerrien erdia baino gehiago landa-udalerriak dira eta erkidegoaren azaleraren % 70 hartzen dute, landa-gune horietan biztanleriaren % 8 soilik bizi bada ere.

Euskal landa-espazioak ezaugarri dituen elementuek eta espazio horretan garatzen den nekazaritza-jarduerak, rol ekonomikotik eta elikagaiak hornitzeko roletik haratago, Euskadirentzako faktore estrategikotik bihurtzen dute, lurralde- eta ingurumen-kudeaketan rol protagonista duen neurrian; lurralde-errealitate konplexua eta urrakortasun berezia erakusten du hiri-azpiegitura sozioekonomikotik gauzatzen diren erakarpen- eta eragin-indar handien aurrean: hirigintza-presioak eta beste mota batekoak nekazaritza-zorua-ren gain, baliabideen kudeaketa iraunkorra, hipermugikortasuna edo gero eta globalizatuagoa den testuinguru bat, hazkunde azkarreko ustategietarako erabilitako basogintza-presioak, besteak beste.

Horrek guztiak egokitzeko eta erantzuteko gaitasun berezi bat eskatzen du, baita estrategia integralak planteatzea ere landa-ingurunea mantentzeko, landa-espazioen konfigurazio bisual eta funtzionala modulatzeko lehentasunezko helburuarekin, nekazaritza-jardueraren egikaritzapena mantentzetik aurrera, horretarako egokiak diren esparru guztietan.

Zenbait faktore aldi berean gertatzeak (hala nola, erliebe menditsu baina erraz barneratzeko modukoa), Frantzia Penintsularekin batzen duen korridorean egotea edo biztanleria-dentsitate handia, besteak beste) landa-arloaren eta hiri-arloaren arteko inbrikazio sendoko espazio bihurtzen dute EAE, eta horrek, zenbait kasutan zerbitzuak estaltzea eta hiriguneak tokian tokiko nekazaritza eta elikagaigintzako produktuekin hornitzea errazten du, hainbat aukera eskainiz hurbilen dauden landaguneei, baina aldi berean presio handia eragiten du lurzorua-ren okupazioaren gain –hiri-, azpiegitura- eta jolas-arloko erabilerak, adibidez–, eta ahuldu egiten du landa-edukiko lan-jarduerak atxikitzeko gaitasuna (nekazaritza bereziki) hiri-jarduerako guneek duten erakarpen-ahalmenaren aurrean.

Horri guztiari hiri-sare horren barruan ia distantziarik ez dagoela batu behar zaio (EAEn ez dago isolatutako gunerik), baita landa-arloaren eta hiri-arloaren elkarren arteko sartze-maila handia ere, eta horrek landa-ingurune hibrido bat sortzen du, horrek dituen mehatxu eta aukerekin: landa-ingurunearen jolas-erabilera, horretarako "Lurraldera Sartzeko Guneak" deitutako jolas-bokazio handiagoko lurraldearen eremuen hurbileko landagune txikien sarea lagungarri izango delarik, edo zenbait nekazaritza-erabilera, eta dedikazio-maila desberdinetan (denbora partzialeko nekazaritza) industria-jarduera eta zerbitzuen jarduerekin uztartzea, esaterako.

Bizimodu propio eta jatorrizko baten garapen-esparrua izan da euskal landa-habitata, eta gure gizartearen funtsezko ezaugarrien babesleku bihurtu da neurri handi batean, hiri-kulturaren uniformizazio gero eta handiagoaren aurrean. Landa-espazioak balio handiko ondarea biltzen du, ez bakarrik arlo sozial, kultural edo ekonomikoan, baita baliabide naturalen edo paisaia- edo ingurumen-arlokoen kudeaketaren arloan ere, euskal landa-gizarte eta -inguruak eutsi baitio kudeaketa horri, ehuneko oso handi batean. Espazio hori konfiguratu eta eusteko oinarritzako elementua nekazaritza-espazioen kudeaketa aktiboa da eta izan da. Nekazaritza-, abeltzaintza- eta basogintza-sektoreek funtsezko eginkizuna dute lurralde-antolamendu erresiliente eta iraunkorrean.

Landa-lurzorua kudeaketa aktiboa nekazaritza-lurzorua babes- eta kontserbazio-eskema batetik soilik abiatuta da bideragarria (nekazaritza, abeltzaintza eta basogintza), bereziki balio agrologiko handiko lurzorua, Nekazaritza eta Elikagaigintza Politikako 17/2008 Legeak hedatzen duen nekazaritza-jardueraren egikaritzapenari lotuta. Lege horrek nekazaritza-jardueraren aitorpen soziala lortzea aldeztu du, ez baita elikagai-ekoizle bakarrik, eta gizartearentzako beste onura batzuk ere bai baitakartza (ingurumena babestu eta birsortzea, paisaia eta biodibertsitatea babestea, lurraldea modu orekatuan kudeatzea eta nekazaritza-ingurunea eta kultur ondarea gordetzea).

Nekazaritzako lurzorua ezaugarriak euskarri hutsetik haratago doaz. Lurra ezin da ugaltu, urria da eta jarduera primarioetarako berebiziko garrantzia dauka. Horregatik, EAEn bereziki garrantzitsua den babesa behar luke, kalitatezko lurzoru gutxi daudelako eta hiri-, industria- eta azpiegitura-lurrek presio handia egiten dutelako, kalitatezko lurzoruak suntsituz, batez ere zona jakin batzuetan, esate baterako haranen hondoetan, lur baliagarriagoak direlako.

Nekazaritzako bi eredu bereiz daitezke: alde batetik, nekazaritza periurbanoa, alde aurretik nekazaritza-ingurunearekin lotura eskasa duten nekazari berriek osatutakoa, eskari kolektiboko egitura berrien parte-hartzearekin (esaterako, kontsumo-taldeak), orientazio berriekin (zirkuitu laburrak, hurbileko merkataritza eta abar), eta bestalde, kudeaketako eta ekoizpeneko eredu teknifikatuagoetan oinarritutako nekazaritza; izaera globaleko merkataritza-orientazioetan eta abar.

Baso-lurzoruak, bestalde, eginkizun hirukoitza du, babestekoa, ekoiztekoa eta jolasekoa. Basoak funtsezkoak dira lurraren finkapenean eta babesean. Horregatik, antolaketa berean sartu behar dira espazio babestuen plangintzarekin nahiz basoen kudeaketa orokorrekin zerikusia duten gaiak, basoei esleitutako funtzioak behar bezala betetzean eragina dutenean. Antolamendu hori garrantzitsua da baso-erabilera horri atxikitako lurzorua azalera % 50etik gorakoa den lurraldean.

Espezieak eta erabiltzeko moduak lurralde-helburuen arabera egokitzea ahalbidetzen duen lurraldearen baso-eredu bat ezartzea oinarritzako ekintzetatik sortu beharreko zerbait da. Alde batetik, baso-masak optimizazio-irizpideen arabera antolatzearen bidez, sasoi bakoitzaren ezaugarrien mende, masa produktiboenentzat zein hazkunde mantsagoa dutenentzat, ustiapen-tekniken eta landaketa berriak egiteko tekniken erregulazioa barne. Bestalde, babes-funtzioa duten mendien katalogoaren bidez, batez ere onura publikokotzat deklaraturako mendietan, non higaduraren prebentzioan edo lurren babesean duten zeregina dela-eta ingurunearekin bereziki arduratsua izan behar duen ustiaketa eskatzen duten mendiak bilduko diren.

EAEko landaguneetan garrantzi handia du nekazaritza-sektoreak, nekazaritzako elikagaien sektoreak ere gero eta indar handiagoa du, eta euskarri-lana egiten dute aldi berean beste jarduera batzuk garatzeko, zerbitzuen sektorearen presentzia nabarmenarekin. Landa-enpleguaren egitura konplexua da, zahartzearen eta despopulatzearen fenomenoei oso lotua, zerbitzu eta ekipamenduek hiriguneetan duten kontzentrazioak mugatua eta, autoenpleguko eta mikroenpresak sortzeko ekimen indibidualen mende, neurri handi batean. Horregatik, enpleguaren sustapena funtsezko aldagaietako bat da euskal landa-habitataren garapen sozioekonomikorako, eta horretarako lurralde-ikuspegietan oinarritutako enplegu-politikak behar dira, habitataren baliabideak modu egokian ustiatzea ahalbidetuko dutenak, hori administrazio publikoen esku-hartze gaitasun guztiekin uztartuta.

Hortaz, ezagutzen dugun euskal landagunea zuzenean lotuta dago nekazaritza-enplegua atxikitzeko eta sustatzeko ekimenen babes irmoari; oinarritzko elementu horretatik abiatuta landa-ingurunea dinamizatzeko eta biziberritzeko aukeren sorta artikula daiteke, hala nola tokian tokiko baliabideen balioztatzea, nekazaritza- eta artisautza-dibertsifikazioko proiektuak, ekimen turistikoak edo landa-ingurunerako zerbitzuak.

EAEren administrazio- eta eskumen-egiturak lurralde osoko landagunearen plangintzaren erantzunkide bihurtzen ditu administrazio autonomikoa zein hiru Lurralde Historikoetako foru-administrazioak eta toki- eta eskualde-administrazioak. Euskal landagunearen plangintza jardun integratu eta global batean soilik oinarrituta uler daiteke, jardun horretan administrazio guztiek erreferente eta partaide gisa esku hartuta.

EAEko landa-garapeneko politikei dagokienez, apirilaren 8ko Landa Garapeneko 10/1998 Legeak politika horien helburu orokor eta sektorialak zehazten ditu (Lurraldearen Antolamendua, Nekazaritza eta Basogintza, Sare ekonomikoa eta enplegua landagunean, Hezkuntza, Osasuna, Etxebizitza, Azpiegiturak, Ingurumena eta Turismoa).

Horrenbestez, politika horiek, landagunea modu iraunkorrean ekonomikoki dinamizatzerazuzendutako planteamenduak sartzeaz gain, joera sozial argia dute landa-espazioa osatzen duten askotariko funtzioak sendotzeko eta garatzeko (nekazaritza-jarduera enplegu-sortzaile gisa, prestakuntza-aukerak eta profesionalizazioa landa-ingurunean, elikagaien iturri hornitzailea, ingurunearen kontserbazioa eta landa-ondareak, biodibertsitatearen eta paisaiaren euskarria eta bermea...), guztiak ere Nekazaritza eta Elikagai Politikari buruzko abenduaren 23ko 17/2008 Legeak onetsitako balioak. Hainbat programazio-alditan aplikatzekoak diren landa-garapeneko Programa Autonomikoetan oinarrituta artikulatu dira politika horiek, baina betiere bokazio sozioekonomikorantz bideratuak landa-garapenaren plangintzan.

Era berean, adierazten da Euskadiko agenda digitalean belaunaldi zabaleko banda zabalaren hedapena kokaleku periferikoetan osatzeko helburuak funtsezko zeregina duela, eta hori beharrezko baldintza da landa-ingurunearen eta hiri-ingurunearen artean dagoen hesi digitala minimizatzeko eta, horrela, bizi-kalitate handiagoa bultzatzeko, baita enplegarritasun handiagoa, batez ere telelanaren bidez, eta lehiakortasun handiagoa ere. Horrek eragina du nekazaritza berarekiko alternatiboak eta osagarriak diren aukera berrietan, nekazaritza-etxeen biziraupenerako lagungarri direnak, hala nola turismoa edo nekazaritza-lanei lotutako eraldaketa-jarduerak. Dena den, garrantzitsua da landaguneen aktibo garrantzitsuenetako bat zaintzea, hala nola haien paisaia, ingurune-kalitatea, hiri-ondare eta ondare arkitektonikoa, eta azken batean, hiriguneekin duten osagarritasuna.

Landa-inguruneari lotuta daude landa-nukleoak. Euskal Autonomia Erkidegoan landa-nukleoen ondare oso baliotsua dago, lurraldearen geografia osoan uniformeki kokatuta daudelarik, eta funtsezko zeregina dute landagunearen antolamendu-estrategietan. Lehendabizi 1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek eta gero 2/2006 Legeak, ekainaren 30ekoak, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzkoak, landa-guneak babesteko neurriak ezarri dituzte, haien izaerari eta irudiari eusteko,

lurraldearen erakargarritasuna gordetzeko funtsezko elementua baitira. Dena den, egiazko kasuen konplexutasunak horretarako ezarritako xedapenen interpretazioa zaildu du, eta, hori horrela, egokitzen jotzen da gai hori jorratzea LAGen berrikuspen-prozesuaren esparruan, Ingurune Fisikoa atalaren barruan, zenbait interpretazio-kontu argitzeari begira.

Landa-habitategian baserriak, 1950. urtea baino lehenagoko bizitegi-eraikuntza den heinean, protagonismo berezia du. Baserriak, nekazaritza eta abeltzaintzako ustiatze, habitat eta bizibide gisa betetzen dituen eginkizunekin, funtsezko zeregina du elikagaien nahikotasunean eta segurtasunean eta hurbileko horniketan, baita landaguneen inguru- eta paisaia-balioen bermatzaile gisa ere, guzti hori kalterik egin gabe hirigintzako araudian araututa eta ustiatzei lotu gabe dauden baserriei.

Lurralde-plangintzari dagokionez, 1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek zeregin oso garrantzitsuari ekin zioten lurzoru urbanizaezinen tratamendua homogeneizatzean, udal-plangintzek zer antolamendu-kategoriatarako egokitu behar duten zehaztuta eta, aldi berean, erabileren araubide bat definituta kategoriatara horietako bakoitzarentzat, bereziki azpimarratuz hiri-ingurunearen eraginez landa-espazioan instalatzen diren hirigintza-izaerako erabilerak.

Lurralde-plangintzaren funtsezko erronkak haratago joatea izan behar du, nekazaritzako, ingurumeneko edo natura zaintzeko politikak lurraldean txertatuz eta koordinatuz, eta aldi berean, gainerako politika sektorialekin ere bai; hori guztia gaur egungo ingurune fisikoa balioan jartzeko helburuekin. Horrela, lurralde-plangintza sektorialak plataforma izan behar du, eta hortik abiatuta gauzatu behar dituzte administrazio eskudunek beren politika propioak. Horrela, gaurko egunez, ingurune hau antolatzen duten jada onartutako hainbat dokumentu dauzkagu, hala nola Ibai eta Errekak, Kostaldea eta Hezeguneak Antolatzeko Lurralde Plan Sektorialak; dena den, Ingurune Fisikoaren eta Antolamendu Kategorien garapenari dagokionez, Nekazaritza eta Basozaintzako Lurralde Plan Sektorialak garatzen eta zehazten ditu Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen irizpideak.

Nekazaritza eta Basozaintzako Lurralde Plan Sektoriala irailaren 16ko 177/2014 Dekretuaren bidez onartu zen, nekazaritza-lurra definitzeko eta babesteko helburuekin, eta horrekin batera, plangintza landa-irizpideetatik planteatzen duen lurralde-antolamendu bat bultzatzeko, sektorearen defentsa dakarten jardun-tresna baliagarri eta aplikagarriak ezartzeko, eta nekazaritza-babesa ingurune-babesarekin bateragarri egiteko.

EAEko nekazaritza eta basozaintzako LPSak, Lurraldearen Antolamenduari buruzko Legean xedatutakoaren arabera hierarkia handiagoko bitartekoa denez, bere gisa lotzen ditu hirigintza-legeria aplikagarrian xedatutako hirigintza-plangintzako bitartekoak. Horrenbestez, udal-plangintza EAEko Nekazaritza eta basozaintzako LPSra lotuta dago, eta haren edukira egokitu beharko da.

Horrela, Nekazaritza eta basozaintzako LPSak honako kategoriatan hauek ezartzen ditu LAGen Ingurune Fisikoaren Antolamendu Kategorien garapen gisa: Nekazaritza nahiz Abeltzaintzako eta Landazabalekoa, Balio Estrategiko Handia; Nekazaritza nahiz Abeltzaintzako eta Landazabalekoa, Trantsizioko Landa Paisaia; Basoa-Mendi Barbana; Basoak; Mendi Larreak; Mendi Larreak-Harkaitzak; Ingurumenaren Hobekuntza; eta Gainazaleko Uren Babesa. Era berean, Nekazaritza eta Basozaintzako LPSak LAGen Ingurune Fisikoaren Antolamendurako Matrizea ere zehazten du, erabilerak egokiak, onargarriak edo debekatuak diren kontuan hartuta zenbait kategoriaren arabera arautuz.

Hori guztia Nekazaritza eta Elikagaigintza Politikako abenduaren 23ko 17/2008 Legean ezarritako helburuan biltzen da: nekazaritzako luraren erabilera jarraitua eta egokia sustatzea, nekazaritza-jarduerari lotuta, eta gizarteak eskatzen duenaren arabera. Lege horrek Nekazaritza eta basozaintzako

LPSari esleitzen dio nekazaritza-lurzorua arautzeko esparruaren funtzioa eta, gainera, babes bereziko araubide bat zabaltzen du Balio Agrologiko Handiko lurzoruen gain, izaera estrategikoa ematen dielarik eta interes sozialeko ondasunen kondizioa aitortzen dielarik. Era berean, Nekazaritza eta Elikagaigintza Politikako abenduaren 23ko 17/2008 Legean ezarritako nekazaritza-lurzoruen babesa zaintzeko helburuarekin, Nekazaritza eta Basozaintzako LPSak Nekazaritzako Afektazio Sektorialaren Ebaluazio Prozesuaren aplikazioa aurreikusten du hirigintza-, lurralde- eta sektore-plangintza onartzeko prozesuetan.

EBren Nekazaritzako Politika Bateratuaren esparruan Landa Garapeneko Programa dago bilduta, zeinak Nekazaritzako Politika Bateratuaren finantza-babesa artikulatzen duen bere indarraldian Euskadiko landa-ingurunean bultzatu beharreko jardun eta neurrietarako. Hortaz, gure landa-ingurunea osatzen duten eragileei (nekazariak, baso-jabeak, kooperatibak eta nekazaritzako industriak, toki-erakundeak eta abar) laguntzeko finantza-tresna da, EBk (FEADER/Landa Garapenerako Europako Nekazaritza Funtza) eta euskal erakundeek (Eusko Jaurlaritza eta Foru Aldundiak) aurrekontu-ekarpenek batera finantzatutakoa, eta Euskal Erakundeek funtsezko tresna bilakatu da euskal landa-ingurunean burutu nahi diren politikak bultzatu eta babesteko.

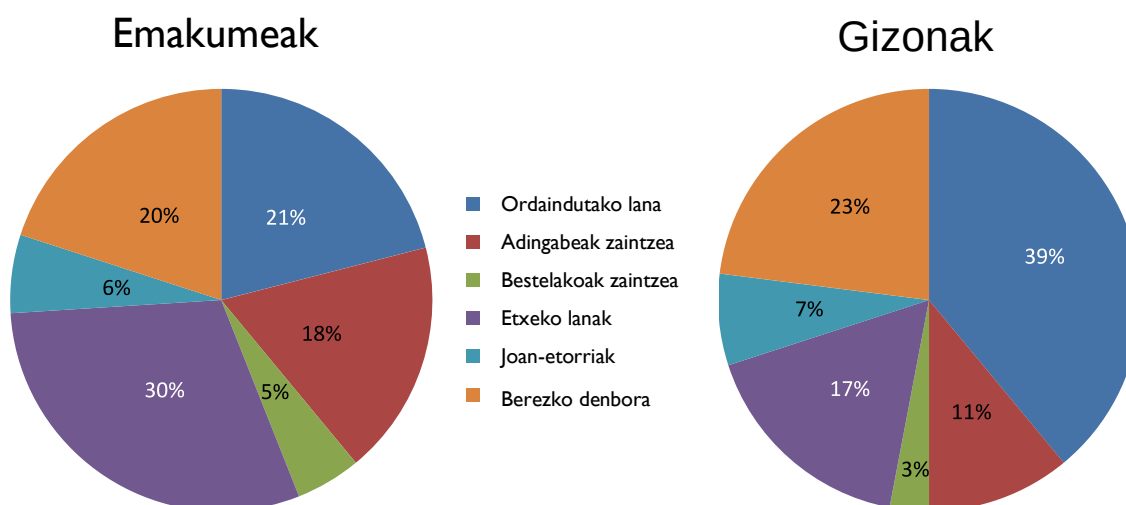
Gure landa-ingurunea osatzen duten esparru guztien diagnostikotik, helburuen eta aurre egin beharreko ildo estrategikoen hautaketatik, eta azken batean, dagokien finantza-esleipenarekin ezarri beharreko neurri eta jardunen hautaketatik eratorritako lehentasuneko premien inguruan egituratzen da Euskadiren Landa Garapeneko Plana.

Landa Garapeneko Planak lortu nahi dituen funtsezko ildoen arteko beste bat euskal nekazaritza-sektorean gazteak sartzeko eta atxikitzeko aukera bultzatzea da, jarduera garatzeko planteamendu batetik eta gainerako euskal herritarrek dauzkatenekin homologagarriak diren bizi-baldintzekin.

Era berean, adierazi beharra dago Programak modu nabarmenean egiten duela ageriko emakumeek ingurune horretan duten rola; izan ere, 2009ko nekazaritza-eroldaren arabera, emakumeek zuzentzen zituzten ustiatzeen % 30.

Landa-habitategen identifikatzen diren generoko desparekotasun edo desberdintasun esanguratsuenak honako esparru hauetan gertatzen dira: garraiorako eta zerbitzuetarako, ekipamenduetarako eta enplegu-lekuetarako sarbidea; ekipamendu eta zerbitzuak erabiltzeko premietan, bereziki zaintzari buruz, zerbitzu eta ekipamenduen sarearen kapilaritateari dagokionez; eta nekazaritza-jardueran, ustiatzeen titulartasuna barne.

Nabarmentzekoa da Emakume Nekazarien Estatutuari buruzko urriaren 15eko 8/2015 Legearen onespena, nekazaritzaren sektorean emakumeek jasaten duten bereizkeriari aurre egiteko, batik bat, aitorpen profesionala lortzeko eta gizartean aintzat hartua izateko, eta beren eskubide profesional, sozial eta fiskalak egikaritzeko. Estatutu honen abiapuntuan emakume nekazarien eskubideak daude, eta eskubide horiek egikaritzea bermatzeko administrazio publikoek dituzten betebeharrak zehazten ditu.

Esparru orokorra EAE: EUSTAT Estatistika I 2010

II. HELBURUAK

Lurralde-eredua berrikustearen helburuak –landa-habitatari dagokionez– honako hauek dira:

1. Nekazaritza-lurzorua babestea, bereziki Balio Estrategiko Handikoa, ingurune fisikoaren kudeaketa-tresna gisa landagunea kontserbatzeko eta sustatzeko, ingurune hori zaintzeko mekanismoak arautzearen bidez hirigintza-, azpiegitura- eta industria-arloko eragin eta esku-hartzeen aurrean, lurzoru horrek nekazaritza-jardueraren produkzio-bitarteko nagusi gisa eta gure landagunea egituratzeko elementu gisa duen zeregina murriztuz.
2. Nekazaritza- eta abeltzaintza-jarduera eta arrantza-jarduera sustatzea, oinarritzakoak direlako elikagaiak hornitzeko eta lurralde baten elikagai-subiranotasunerako, hark biztanleei bizi-kalitate egokia eta osasuntsua eskaini diezaien.
3. Elikagaien nahikotasuna eta segurtasuna bermatzea, hurbileko horniketa bultzatuta hiri-baratzeez haratago.
4. Egungo nekazaritza-lurzorua kontserbatzea eta gutxiegi erabilia egon daitezkeen azalerak aktibatzea, beharrezko sustapen-neurriak ezarriz lurzoru hori modu jarraitu eta egokian erabiltzeko nekazaritza-jarduerari lotuta eta lurralderen kudeaketa orekatua bermatzen duen nekazaritza- eta elikadura-jarduera bultzatuz.
5. Nekazaritza-egiturak eta nekazaritza-ustategien bideragarritasuna eta lehiakortasuna sustatzea, eta pertsona gazte eta prestatuek lana lor dezaten erraztea.
6. Jakintzen transferentzia sustatzea nekazaritza- eta basogintza-sektoreetan, eta ahalegin berezia egitea berrikuntza, lankidetzeta eta zona horien garapen ekonomikoa sustatzeko.
7. Nekazaritzarekin eta basogintzarekin lotutako ekosistemak lehengoratzeta, zaintzea eta hobetzea, zuhaitzak dituzten mendien dibertsitatea eta iraupena bermatuz eta baso-lurraldea antolatuz.

8. Landa-nukleoen izaera eta irudia zaintzea, lurraldearen funtsezko elementuak dira-eta.
9. Gizarteratzea, pobreziaren murrizketa eta gizon eta emakumeen arteko berdintasuna landaguneetan.
10. Landa-inguruneak hiri-ingurunearen maila bera izango duela bermatzea, bereziki ekipamendu eta zerbitzu publikoen erabilgarritasunari dagokionez.
11. Baliabideen eraginkortasuna sustatzea, baita karbono gutxiko eta klima-aldaketara egokitzeko gai den ekonomia sustatzea ere, nekazaritza-, elikadura- eta basogintza-sektoreetan.
12. Nekazaritza-jardueraren aitorpen soziala sustatzea, ez soilik elikagaiena baita berarekin dakartzan beste onura batzuen ere, esaterako, ingurumena babestu eta birsortzea, paisaia eta biodibertsitatea babestea, lurraldea modu orekatuan kudeatzea, euskal nekazaritza-ingurunea eta kultura-ondarea gordetzea, baliabide iraunkorrak kudeatzea ondasun eta zerbitzuen hornidura iraunkorrean.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Landa-habitataren arloan lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 20. artikuluan jasotzen dira.

6

Hiri-habitata

Munduko gaur egungo biztanleen erdia baino gehiago hirietan bizi dira. Gizateriak etorkizunerako soluzioak diseinatzeko sortutako asmakuntzarik bikainenetako bat dira hiriak. Nazio Batuen Batzar Nagusiaren Garapen Iraunkorrerako 2030 Agendak, 2015eko irailekoak, Agenda horri lotutako Garapen Iraunkorreko 17 helburu ezartzen ditu. 11. helburuak hiria du ardatz: "Hiriak eta giza kokaguneak inklusiboak, seguruak, erresilienteak eta iraunkorrak izatea lortzea".

Quiton 2016ko urrian egindako Etxebizitzari eta Hiri-garapen Iraunkorrari buruzko Biltzarrean (Habitat III) "hirirako eskubidea" gobernu nazional zein tokiko gobernu guztiek jarraitu beharreko ideala zela aldarrikatu zuen. Zehazki, 51. puntuan zera ezartzen du:

Konpromisoa hartzen dugu hiri gunea arautzen duten esparruen garapena sustatzeko, barnean direla hiriaren plangintzarako eta diseinurako tresnak, baliabide naturalen eta luraren erabilera eta maneiu iraunkorra nahiz trinkotasun eta dentsitate egokia, polizentrismoa eta erabilera mistoak babestuko dituzten tresnak; horretarako bitartekoak izango dira betelanak edo planifikatutako hiri-hedapeneko estrategia, egokia denean, eskalako eta metaketako ekonomiak bultzatzeko, elikadura-sistemaren plangintza indartzeko, eta baliabideen erabilera eraginkorra, hiri-erresilientzia eta ingurumenaren iraunkortasuna hobetzeko.

Azkenik, eta modu hurbilagoan, 2016an Bilbaon egindako Hiri eta Herri Iraunkorren Konferentzian onartutako "Euskal Adierazpena"k etorkizunerako ibilbide-orria definitzen du, baita konpromiso batzuk ere, eta azken horien artean zehazki honako hauek aipa daitezke: "4.- Berdeguneen eta esparru naturalen erabilera murriztea" edo "7.- Esparru publikoa hobetzea, bizikidetzarako ingurune seguru eta dinamikoak sortzeko".

2015. urteko datuen arabera, EAEko biztanleriaren % 85 baino gehiago 10.000 biztanletik gorako udalerrietan edo hiru hiriburuen eremu metropolitarratan funtzionalki eta espazialki integratutako hiriguneetan kontzentratzen da; tasa hori Europako handienetako bat da. EAEko hirien egungo sistema definitzeko indar handiena izan duten prozesuak joan den mendeko berrogeita hamarreko hamarkadako urteetan gertatu ziren, hirien hazkunde hedakorren bidez eta horren ondorioz espazio metropolitarrak gero eta zabalagoak sortu izanaren bidez. Haatik, prozesu horiek emaitza desberdinak izan dituzte lurralde historikoetako bakoitzean:

- Bilbao Metropolitarra EAEko hiri-sistema handiena da, eta Bizkaiko biztanleriaren % 75 eta Euskal Autonomia Erkidegokoaren % 40 biltzen du bere barruan. Horrela, Bizkaia izaera nagusiki urbanoa duelako nabarmentzen da, Bilbaoren eta ibaiaren ezkerreko udalerri handien inguruko kontzentrazio handiarekin.
- Gipuzkoan, hiri-kokalekuen sistema modu orekatuagoan egituratzen da. Donostiako eremu metropolitarrak Gipuzkoako biztanleriaren % 45 hartzen du, eta EAEkoarenaren % 15, biztanleriaren % 30 baino gehiago 10.000 biztanletik gorako hiri ertain eta guneen sare batean finkatzen da, barrualdeko haranen eta kostaldearen artean banatuta.
- Kontraste gisa, Araba gehienbat landatarra da, eta hiriburuak eta Laudioko nukleoak soilik dituzte 10.000 biztanle baino gehiago. Azpimarratzekoa da Vitoria-Gasteizen eta tamaina txikiko 400dik gora nukleoaren artean dagoen dikotomia; Vitoria-Gasteizen Arabako biztanleriaren % 75 bizi da eta nukleo txiki horien arteko gehienek 200 biztanle baino gutxiago dituzte, eta landa-egitura eta nekazaritza-jatorri baten arabera daude sakabanatuta herrixka guztiak lurraldean Kokalekuen sistemaren konfigurazioan dagoen berezitasun hori antolamendu politiko-administratiboan ere islatzen da, batez ere zenbait figuraren existentziaren bidez, hala nola Kontzejuak.

Oro har, azken hamarkadetan, herrialde garatueta hiri eta hiriguneetan espazio urbanizatuak hedatu egin dira. Lurzoruaren artifizializazio-prozesuari bereziki erreparatu behar diogu EAEko lurralde-garapenaren prozesuaren barruan. Demografia-dentsitate handiaren eta bere konfigurazio orografikoaren ondorioz lurraldearen zati handi batean erabilera-murritzeta handiko lurralde txiki batek garapen berrietarako egokiak diren espazioak agortzeko eta oinarritzko ingurumen zerbitzuak emateko funtsezko espazio libreak aldatu edo desagertzeko arriskua planteatzen du. UDALPLAN 2018ko datuen arabera, EAEko lurzoru artifizializatua 49.051 ha ingurukoa da, hau da, EAEren azalera osoaren % 6,78.

Hazkundera nabarmendu beharrean, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen berrikuspenean zera proposatu da, hiri-kokalekuen dentsitatea berreskuratzea, eraikitako eremuen hedapena mugatzea eta eraikitako espazioak berritzeko eta berrerabiltzeko ekimenak etorkizuneko jardueren erdigune bihurtzea. Ikuspegi hau funtsezkoa da iraunkortasunerako; izan ere, landaretzarako euskarri diren lurzoruak hondatzea ekiditen du, baliabide estrategikoen kudeaketa hobetzea ahalbidetzen du (hondakin eta urarena kasu), joan-etorri motorizatuen beharrezko murrizten du, eta garraio kolektiboko sistemen erabilera lehenesten du; gainera, berotegi-efektua eragiten duten gas-isurketak murrizten, klima-aldaketaren ondorioetara egokitzen eta erresilientzia lortzen laguntzen du, bai eta osasuna eta bizi-kalitatea hobetzen.

LAGek, gainera, hiri-berroneratzeko estrategiak planteatzen dituzte, lurraldea berrerabiltzeko eta birziklatzeko prozesu garrantzitsua ahalbidetzen duen esku-hartze gisa, jadanik hirigintzak okupatuta dauzkan espazioetan erabilera berriak gauzatu. Datozen urteei begirako hedapenari eusteko politika orotan, aukera nagusia eraikitako lurzoruak birziklatu eta berrerabiltzea izaten da, baita zaharkituta geratu diren edo jada erabiltzen ez diren espazioak berritzeko lanak egitea ere. Beste ekimen batzuk ere behar-beharrezkoak dira: plangintzak malguagoa izan behar du, garapen berrien erabilerak, tipologia eta dentsitateak nahasteari dagokionez; eta hirigintza-hazkundera garraio kolektiboko sistemekin lotu behar dira.

Europako eta Ipar Amerikako zenbait hiri-eskualdetan, azken urteotan askotariko esperientziak gauzatu dituzte, kokalekuetarako gehieneko hazkunde-perimetroak finkatuta. Ikuspegi horretatik begiratuta, hiri-hedapenaren mugei buruzko erabakiak har daitezke; horretarako, lurzoru librearen eraldatzeko prozesuak murrizteaz gain, hirigintzak jada okupatuta dituen eremuak hobeto aprobetxatzera bideratutako dentsifikazioko eta berrikuntzako ekintzak sustatzen dira. Joera horiei emandako lehen erantzuna Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko 2/2006 Legea izan zen; lege horretan, lurzoruaren erabilera intentsiboagoa xede duten gutxieneko eraikigarritasunak finkatu ziren. Hiri-garapenetako dentsitatea espazio berritzaile eta iraunkorren gakoetako bat da: paisaia babesten du eta baliabide naturalen kudeaketa eraginkorrago bihurtzen du; garraio-arloko sistema, zerbitzu eta zuzkiduren funtzionaltasuna hobetzen du; eguneroko joan-etorrien premiak murrizten ditu, eta elkarren arteko harremanak egiteko, gizarte-sareak sortzeko eta desberdinak elkartzeko aukerak areagotzen ditu.

Azkenik, dagoen industria-lurzorua lurralde-arloko aktibo garrantzitsua dela esan behar dugu, eta halakotzat tratatu behar dela. Dinamika espekulatiboaren eraginez bizitegi-erabilerarako birkalifikatzearen aldeko jarreraren aurrean horiei eustea, edo gutxiegi erabiltzeagatik edo jardueren husteagatik kargan jartzea nahi badugu, jardun aktiboak gauzatu behar dira.

Eskumenen aldetik, hirigintzaren antolamendua udalei dagokie, eta horretarako hirigintza-plangintza idazten da. Hiri-garapen iraunkorreko testuinguru horretan, LAGen berrikuspenak hiri-habitatan eragina duten osagaien arteko bakoitzaren azterketa du aztergai, eta hori horrela, egungo egoerari buruzko gogoeta eta azken hamarkada hauetan ikusitako bilakaera abiapuntutzat hartuta, helburu eta lurralde-gidalerro batzuk adostu daitezke, erreferentzia izango direnak etorkizuneko lurralde- eta

hirigintza-plangintza garatzeko. Ildo horretan, egokitzeak jo da azterketa honako osagaien bidez egituratzea:

- 6.1. Hiri-sistema: Hiriburuen gune anitzeko sistema, Eremu Funtzionaletako buruen sarea eta Eraldaketa-ardatzak.
- 6.2. Hiri-berroneratzea.
- 6.3. Hiri-hazkundearen perimetroa.
- 6.4. Jarduera ekonomikoetarako lurzorua.
- 6.5. Bizitegi-kuantifikazioa.
- 6.6. Plangintzak bateragarri egitea.

6.1. Hiri-sistema: hiriburuen gunen anitzeko sistema, eremu funtzionalen buruen eta azpiburuen sarea eta eraldaketa-ardatzak.

Lurralde historikoetako hiru hiriburuak osatutako hiri-sistemak gehi Eremu Funtzional bakoitzeko buru eta azpiburuen sarea EAEren biztanleriaren % 90 baino gehiago bizi den lurraldea osatzen dute. Esparru horien arteko artikulazio egokia bermatzeko asmoz, izaera isolatuko lurralde-unitate gisa kontuan hartuak izan daitezela saihestuz, beharrezkotzat jotzen da esparru horietan garatzen diren berriztatze- eta eraldatze-prozesuak bideratzea, bultzatzea eta koordinatzea ahalbidetzen duen elementu bat sartzea. Helburu hori lortzeko, "Eraldaketa-ardatzak" deitutako figura sartzea proposatzen da. Helburu horiek izaera batez ere linealeko lurralde-esparru batzuk eratzen dituzte, hiri-kokaleku guztiekin konektatzen dutenak, kokaleku horiek eraginpean hartzen dituzten eraldaketa-, hobekuntza- eta berronerritze-jardunen plangintza modu koherente eta koordinatuan garatzea ahalbidetuz.

Aldez aurretik adierazitakoaren emaitza gisa, hiru funtsezko elementuren bidez egituratzen da hiri-sistema: hiriburuen gunen anitzeko sistema, Eremu Funtzionalen buru eta azpiburuen sarea eta Eraldaketa-ardatzak.

1. Hiriburuen gunen anitzeko sistema.
 - A) Araba Erdialdeko eremu funtzionala.
Buruak: Vitoria-Gasteiz. Azpiburuak: Agurain.
 - B) Bilbao Metropolitarrako Eremu Funtzionala.
Buruak: Bilbaoko hiri-eremu integratua.
 - C) Donostialdea-Bidasoa Behereko Eremu Funtzionala.
Buruak: Donostiako hiri-eremu integratua. Azpiburuak: Irun.
2. Eremu Funtzionalen buru eta azpiburuen sarea.
 - A) Debarrenen Eremu Funtzionala.
Buruak: Eibar-Ermua.
 - B) Debagoieneko Eremu Funtzionala.
Buruak: Arrasate. Azpiburuak: Bergara.
 - C) Urola Kostako Eremu Funtzionala.
Buruak: Zarautz eta Azpeitia.
 - D) Goierriko Eremu Funtzionala.
Buruak: Beasain-Ordizia-Lazkao. Azpiburuak: Zumarraga-Urretxu.
 - E) Tolosaldeko Eremu Funtzionala.
Buruak: Tolosa. Azpiburuak: Villabona.
 - F) Enkarterriko Eremu Funtzionala.
Buruak: Balmaseda eta Zalla.

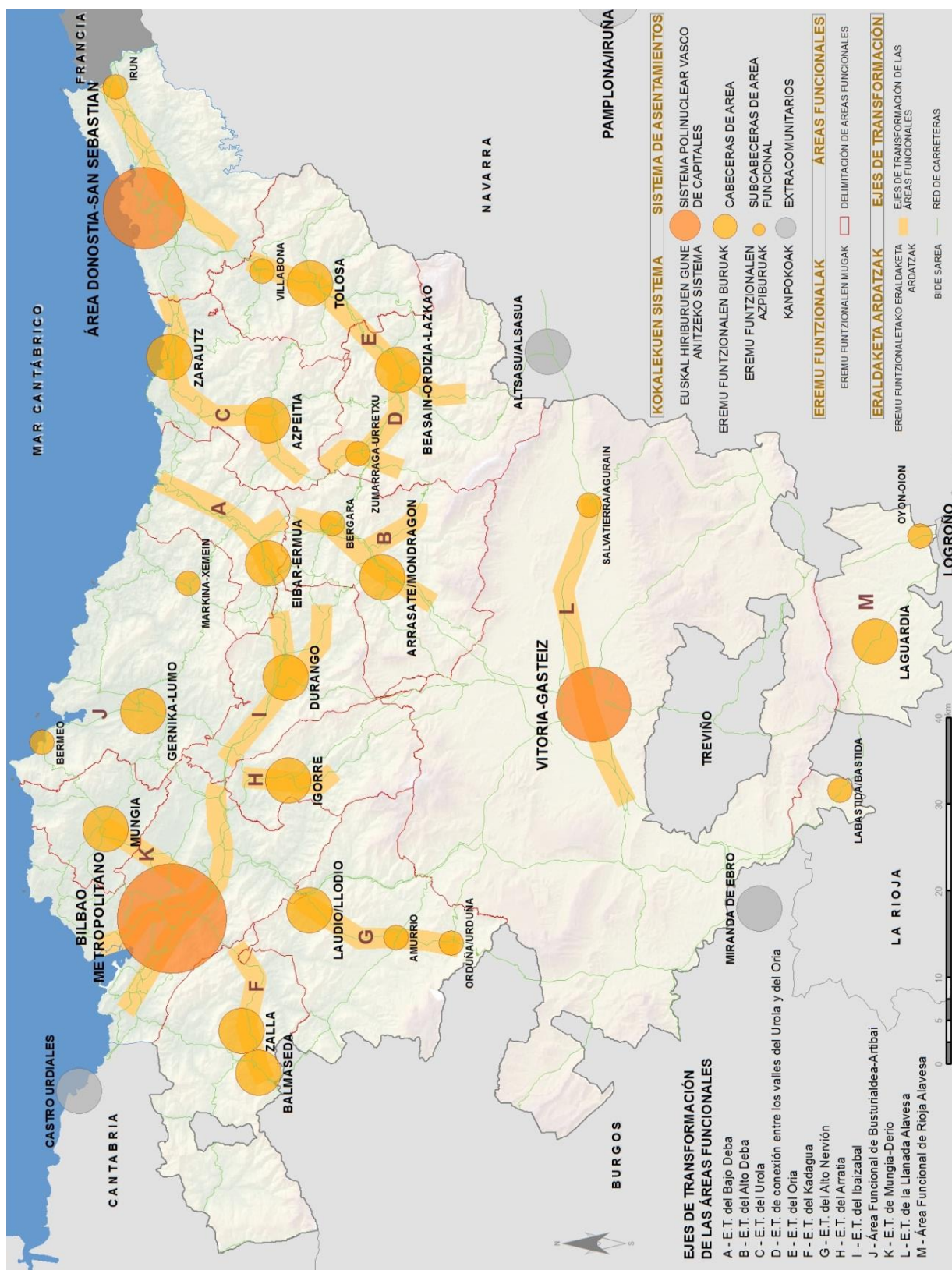

- G) Aiarako Eremu Funtzionala.
Burua: Laudio. Azpiburuak: Amurrio eta Urduña.
- H) Arratiako Eremu Funtzionala.
Burua: Igorre.
- I) Durangaldeko Eremu Funtzionala.
Burua: Durango.
- J) Busturialdea-Artibaiko Eremu Funtzionala.
Burua: Gernika-Lumo. Azpiburuak: Markina-Xemein eta Bermeo.
- K) Mungialdeko Eremu Funtzionala.
Burua: Mungia.
- L) Arabako Errioxako Eremu Funtzionala.
Burua: Laguardia. Azpiburuak: Bastida eta Oyón-Oion.

3. Eraldaketa-ardatzak.

- A) Debabarreneko Eremu Funtzionala. Debabarreneko Eraldaketa Ardatza.
- B) Debagoieneko Eremu Funtzionala. Debagoieneko Eraldaketa Ardatza
- C) Urola Kostako Eremu Funtzionala. Urolako Eraldaketa Ardatza
- D) Goierriko Eremu Funtzionala. Urolako eta Oriako eraldaketa-ardatzen arteko konexioa.
- E) Tolosaldeko Eremu Funtzionala. Oriako Eraldaketa Ardatza.
- F) Enkarterriko Eremu Funtzionala. Kadaguako Eraldaketa Ardatza.
- G) Aiarako Eremu Funtzionala. Nerbioi Garaiko Eraldaketa Ardatza.
- H) Arratiako Eremu Funtzionala. Arratiako Eraldaketa Ardatza.
- I) Durangaldeko Eremu Funtzionala. Ibaizabalgo Eraldaketa Ardatza.
- J) Busturialdea-Artibaiko Eremu Funtzionala.
- K) Mungialdeko Eremu Funtzionala. Mungia-Derioko Eraldaketa Ardatza.
- L) Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala. Arabako Lautadako Eraldaketa Ardatza.
- M) Arabako Errioxako Eremu Funtzionala.

4. Eraldaketa-ardatzei dagokienez, lurralde-eskalako proposamenak Lurralde Plan Partzialean osatuko dira, esku hartzen duen udalez gairik administrazioak proposamen horiek egikaritzeko eta finantzatzeko neurri egokien bidez. Alde horretan, administrazioak koordinatu egingo dira proposatutako agendak programatzeko eta finantzatzeko.
5. Eraldaketa-ardatzen bi aldeetan kokatutako eremu naturalen artean errepidea zeharkatzeko aukera bermatzea, eremu horiek azpiegiturak eta hirigintza-garapenak direla-eta gainezka egitea eragin dezakeen hesi-efektua saihestuta, eta Ardatz osoan dauden espazio-libre eta parkeen hornidurak zainduz eta hobetuz, edo laborantza-lurzorua onenaren kontserbazioa sustatuz.

1) Hiriburuen gune anitzeko sistema

Hiriburuen (Vitoria-Gasteiz, Bilbao eta Donostia) Gune Anitzeko Sistemak biztanleriaren, etxebizitzaren kopuruaren eta enpleguaren % 70 biltzen du. Azken bi hamarkadetan, hiriburuek zabalkunde-prozesu bat bizi izan dute, beren ekipamendu-hornidura gehitzeko eta hiri gisa sendotzeko prozesu bat; hori horrela, gaur egun hiriburu horien lurralde-zabalkundea mugatu behar da, haien aldirien birdentsifikazioaren eta birkualifikazioaren bidez, lurralde bakoitzaren nortasunari eutsiz.

I. GAIA ZERTAN DEN

Hiru hiriburuek eta haien metropoli-inguruneek EAE osoko biztanleriaren, etxebizitzaren eta enpleguaren % 72 hartzen dute gutxi gorabehera. Euren garrantzi demografikoarengatik eta garatzen dituzten eginkizunen izaerarengatik elementu erabakigarriak dira hirien sisteman. Zerbitzu aurreratuen zentroak dira, garraio-sistemen kanpo-konexioko eta zentralitateko nodoak, dagozkien eremuetan, eta enpleguaren, berrikuntza-zentroetan eta enpresa-jardueren gehiengoa metatzen dute. Metropoli-espazio horiek izan duten eraldaketa azken hamarkadetako lurralde-fenomeno garrantzitsuenetako bat izan da. Eraldaketa horren ondorioz, espazio nagusien eginkizunak aldatu egin dira, metropoli-eremuen azalera handitu egin da eta zentralitate berriak agertu dira.

Bilbao Metropolitarraren funtsezko egitura-elementuak gehitzearen bidez gertatu da; hala nola kanpo-portua, itsasadarraren saneamendua eta metroa, gehi jarduera adierazgarriak, esaterako, Guggenheim eta Euskalduna Jauregia, eta hiri-berroneratzeko eragiketa estrategikoak hainbat esparrutan, adibidez Bilbaoko Alde Zaharrean, Barakaldon edo Zorrotzaurreko penintsulan proiektatutakoak.

Azken hamarkadetan, aldaketa funtzional garrantzitsuak gertatu dira eremu metropolitarran. Horrela, industria-jarduerak lekualdatu egin dira. Ibaiaren Ezkerraldeko leku tradizionaletatik ia desagertu eta itsasadarraren kanpo-eremuetan pilatu dira, portu-eremu berrien inguruan, eta Txorierrin, aireportutik gertu egoteagatik etxebizitzatarako hain egokiak ez ziren eremuetako lurzoru-erabilgarritasuna aprobetxatuz. Gainera, instalazio handiekiko lotura askoz ere txikiagoa duen industria da eta

establezimendu txiki eta ertainek garrantzi handiagoa dute bertan. Aldi berean, oraindik ere agertzen dira abandonu-egoeran eta espazio metropolitarraren gune gero eta zentralagoetan dauden industria-enklabe handiak eta goi-mailako ekipamenduei (kanpo-portua, aireportua, BEC, Unibertsitatea, parke teknologikoa eta abar) lotutako zentralitate metropolitarreko eremu berriak eta, batik bat, espazio metropolitarreko merkataritza- eta aisia-eskaerak gero eta gehiago hartzen dituzten azalera handiei lotutakoak. Zentralitate-eremu berri horien garapena oraindik hasiberria da, metropoli-aldaketen prozesuen berritasuna dela-eta. Metropoliaren iparraldeko guneetan oso urria da, izan ere, dentsitate baxuek eta hiri-garapenean jarraitutasunik ez izateak agertzeko erraztasunak murrizten dituzte, baina beharrezkoak ere egiten dituzte.

1997ko Gidalerroek Bilbao Metropolitarran eta el Donostialdeko Eremu Funtzionalean “Hiri-Eremu Integratua”ren kontzeptua aintzat hartu zuten, izaera instrumental hutsarekin, hainbat udal mugartetakoak izanik EAEko hirien sisteman hiri bakarra balira bezala jarduten duten hiri-kokaleku trinko samarrak aipatzeko. Kontzeptu hori indarrean dago gaur egun ere. Honako hauek dira Bilbaoko eremu hori osatzen duten guneak: Alonsotegi, Arrigorriaga, Barakaldo, Basauri, Bilbao, Derio, Erandio, Etxebarri, Galdakao, Getxo, Leioa, Loiu, Portugalete, Santurtzi, Sestao, Sondika, Valle de Trápaga-Trapagaran, eta Zamudio; halaber, Donostiako hiri-eremua osatzen dutenak, hiriburua beraz gain, Erreterria, Lezo eta Pasaia dira.

Donostialdeko Eremu Funtzionala biztanleria-dentsitate handiko eremua da; ezohiko baldintza geografikoak ditu, eta paisaiari dagokionez hiru badia (Txingudi, Pasaia eta Kontxa) eta lau ibai-ibilgu (Bidasoa, Oiartzun, Urumea eta Oria) ditu; topografia ere berezia da, alde batetik, itsas frontea mugatzen duten mendien eta, bestetik, barnealdeko haran eta muinoen artean taxutua.

Eremu Funtzionala estrategikoki kokatuta dago Europarekiko komunikazio-ardatz handiei dagokienez; gainera, Gipuzkoako beste lurralde batzuekin alderatuta, topografian hainbeste muga ere ez dituela aintzat hartuta, hiri-garapenak komunikazio-ardatz horietan zehar hedatu dira, metropoli-eremu handi bat osatuta; metropoli-eremu horretan hamahiru herri biltzen dira eta elkarrekiko mendetasun handia dute. Eremu Funtzional honek krisiarekiko ahulak diren industria-jardueretik mendeotasun txikiagoa du, baina zenbait udalerriren artean aldea dagoela nabarmendu behar da: alde batetik, hirugarren sektoreko jarduerak garrantzi handiena duten herriak daude (Donostia eta Hondarribia) eta, bestetik, industriarako bokazio handiagoa dutenak (Andoain, Hernani, Lezo, Pasaia, Usurbil edo Urnieta). Pasaia Badiaren inguruak izan duen bilakaera bereziaren erreferentzia egitea merezi du; hazkunde ikusgarriak izan zituen 70eko hamarkadaren erdialdera arte eta eskualde-arloko gogoeta estrategiko bat egiteko premia planteatzen da gaur egun, lurralde- eta sektore-eskumen guztiak batuko dituen, badiaren berronartzea hirigintza-, ingurune-, gizarte- eta ekonomia-ikuspuntutik bultzatzeko helburuarekin, azken urteotan hasitako jardunen ildotik.

Metropoliko hedapen-eremua beste eremu funtzional batzuetako guneetara zabaldu da, batez ere Zarautz-Orio eremuko kostaldeko zonetara. Zarautz-Orio eremuan biztanle kopuruak gora egin du, hirigintza-garapen berriak gauzatu dira eta bigarren etxebizitzak lehen etxebizitza bihurtu dira. Industriadunak ere eremu periferikoetara lekualdatu dira, batez ere, Usurbilera eta Urumea Garaira eta Irun-Oiartzun-Pasaia Portua hirukira; erdialderago dauden beste eremu batzuetan, berriz, industriadunak pixkanaka-pixkanaka hirugarren sektoreko jarduerak, bulegoak, aisialdiko eta merkataritzako jarduerak hartzen dituzten eremu bihurtu dira azalera handi eta merkataritzako guneen inguruan jarrita.

Vitoria-Gasteizen kasuan, hiri-garapena hirigunean kontzentratu da, batez ere. Hiriburuaren udal-barrutiak duen zabaltasunak eta haren lurzoru-eskaintzak, gero eta hazkunde-kontzentrazio handiagoa eragin dute hiri-espazio horretan. Beste euskal hiriburuak laurogeiko hamarkadako birmoldaketa-prozesuetan murgilduta zeuden bitartean, Vitoria-Gasteiz Eusko Jaurlaritzaren egoitza bihurtu zen eta

bere lurzoruaren erabilgarritasuna eta kokapena aprobetxatu zituen sektore dinamikoetara eta gorabideko logistika-jardueren garapen ikaragarriara zuzenduriko industria-espazio berrietan oinarritutako garapena sustatzeko.

Zigoitia, Zuia, Legutio eta A-1 errepidearen ardatzean zehar kokatutako beste hainbat herrik bezala, Vitoria-Gasteiztik etorritako dentsitate txikiko bizitegi-eskaerak hartzen dituzten eremuak dira, baina hiriburuak egiten duen eskaintzarekin alderatuta prozesu mugatua da. Beraz, ezin da esan espazio metropolitarra denik, bere eragina inguruko eremuetara hedatzen duen erdigune makrozefalikoa baizik. Industria-lurzoruaren esparruan ere, Lantaronen, Iruña Okan, Erriberabeitian, Legution edo antzeko udalerrietan gauzatutako garapenak garrantzitsuak izan arren, Vitoria-Gasteizen nagusitasuna erabat menderatzailea da: Vitoria-Gasteizko udalerrian dago EAEko ekonomia-jardueretarako lurzoruaren % 20, eta bere eremu funtzional zabalean dagoenaren ia % 60.

Hortaz, ekonomia-jarduerak, hirugarren sektorekoak eta logistikakoak hiriaren mendebaldean garatu ziren (Araba Erdialdeko LPPea "Berrikuntza Arkua" esaten zaionaren barruan), eta ekialdea eta hirigunetik hurbileneko eremuak bizitegitara eta ingurumenara begira espezializatu ziren. Hartara, hiri errota bihurtu da hainbat mailatan: industriaren-logistikaren-hirugarren sektorearen ikuspegitik begiratuta, funtsezko pieza da Miranda de Ebrotik etorrita Araban sartu eta AP-1 errepidetik Deba Garairaino iristen den ardatzean; ingurumenaren-bizitegiaren ikuspegitik begiratuta, ardatz hori ekialderantz luzatzen da, N-1 errepideak eta trenbideak lagunduta, baina baita ibai-ibilguez eta hainbat ibilbide "bigunek" ere. Gainera, ez dugu ahaztu behar ondo finkatutako Eraztun Berdea eta udalerriak proposatzen duen hiri- eta lurralde-arloko Azpiegitura Berdea funtsezko pieza direla kokatuta dagoen espazioaren jarraitutasun ekologikoan; alderdi horien guztien ondorioz, Vitoria-Gasteiz 2012ko Europako Hiriburu Berde izendatu zuten, bultzatutako ingurumen-ekimenen eta hiriburuak garapen iraunkorreko politikekin erakutsitako konpromisoaren errekonozimendu gisa.

Bere testuinguruan aztertuta, Araba Erdialdeak lurralde-ezaugarri bereziak dauzka, eta horregatik eremu hau berezia da EAEn; batetik, Vitoria-Gasteizen garrantzia ez da berdintzen bestelako hirigune garrantzitsuen presentziarekin, eta, gauzak horrela, eremu zabaletan hiri-egitura eskasa da, eta ez, inondik inora, garrantzizko lurralde-garapen eta -kudeaketarako prozesuak abiarazteko gauza; bestetik, eremu horiek dira biztanle-dentsitate txikiak dituztenak. Iparraldean kokatutako eremuetan, aldiz, dentsitatea handia da, eta horregatik Eremu Funtzional honek balio estrategikoa dauka. Araba Erdialdeari dagokionez, Arabako Haranetako eta Arabako Mendialdeko eskualdeak bereizi behar dira, landa-izaera eta problematika espezifikoak dutenez arreta berezia eskatzen dutelako. Ildo horretan, eremu horietan gauzatu beharreko lurralde-ekintza eta Vitoria-Gasteizen abian jarri beharreko ekimenak LAGetan behar bezala koordinatu behar dira, landako eta hiriko eremuen arteko kontrastearen haritik datorren aniztasun hori elkarren artean sendotzeko baliagarria izan dadin. Abantaila horiek aprobetxatu ahal izateko, eremu horiei tratamendu espezifiko eman behar zaie, alde zuzenetik aipatutako bi landa-eskualdeetarako Oinarritzko Hasierako Azterlan bat idatziz Araba Erdialdeko LPParen berrikuspena idatzi baino lehen.

Hiru hiriburu horietan, espazio nagusiak berritzeko eta birkualifikatzeko prozesuak eragin erabakigarria izan du hiri-profilen indartzean eta irudiaren hobekuntzan, eta horri esker, eginkizun berriak eta goi-mailako jarduerak hartzeko potentzialaren zati handi bat garatu ahal izan da, azken urteotan EAEko ekonomia indartzeko funtsezko izanik. Berrikuntza-prozesu horiek lurzorua eta espazio erakargarriak sortzeko aukerak eragin dituzte, eta aukera horiei esker, batik bat Bilbaon, hiriguneeen dinamismo demografikoa berreskuratzeaz gain, hirigune biziagoa eta askotarikoa eratu ahal izan da irudiari eta eginkizunei dagokionez.

Dena den, tertziarizazio-prozesu hori hiru euskal hiriburuetan gure inguruneke beste hiri batzuetan bezain nabarmena ez bada ere, uste dugu gogoeta egin behar dela, erabilera tertziario jakin batzuek

edo bulegoek hiriguneak apurka okupatzeari buruz, horren ondorioz biztanleria aldirietara desplazatzen baita. Joera horrek eragindako ondorio negatiboak saihesteko, zenbait neurri ezarri behar dira hiriguneak ordu jakin batzuetan desertifikatutako eremu bihur ez daitezen; hala nola bizitegi-erabilerak, erabileratertziarioak eta jarduera ekonomiko bateragarrien erabilerak nahastea.

Hiriburuetako erdiguneen egiteko berri horrekin batera, metropoli-esparruak asko zabaldu dira, lurraldea okupatzeko eta aldiriak berrantolatze modu berriak sortu direlako. Deszentralizatzeko eta aldiriak berregituratzeko prozesua hiri-garapenaren eragile nagusia izan da. Metropoli-eremuetan bizi diren EAEko herritarren ehunekoa ez da askorik aldatu azken hamarkadan. Deszentralizazio hori bat dator Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan lurraldea berrerekatze proposamenekin; horrela, bada, aldiri berriak zabaldu egin dira eta lehen baino konplexuagoak dira: metropoli-espazioen mugak gaintitu eta eragin zuzenetik kanpo zeuden eremu funtzionalak eta orain artean landa-eremuak izan direnak ere hartu ditu. Metropoli-inguruneetan bizitegi-hazkunde berriak agertu dira, industria-garapenak, ekipamendu bereziak, enpresa-parkeak eta hirugarren sektoreko konplexuak, merkataritzako eta aisialdiko azalera handiak eta abar, lurralde askoz ere zabalagoa eta sortzaileagoa eratuta, lurralde-erloto zentralitate eta dinamika berriak dituela.

Hiru hiriburuetan hobekuntza garrantzitsuak gertatu dira zuzkiduren aldetik eta funtzionalki; horren ondorioz, lurralde historikoaren barruan zentralitate handiagoa dute eta metropoli-espazio bakoitzaren hiri-profila indartu da.

II. HELBURUAK

1. Hiriburuaren gunen anitzeko sistema sendotzea, hiriburu guzti-guztien arteko osagarritasuna bultzatuta udalaz haraindik lurralde-ikuspegi batetik begiratuta.
2. Oreka bermatzea hiriburuaren lurralde-zentralitatearen eta haien inguruneen lurraldeek beren nortasun propioa atxikitzearen artean.
3. Metropoli-eremuen hedapena mugatzea, eremu horietan jada integratutako lurzoruen erabilerat lehenetsita.
4. Hiriburuak beren ingurunearekin konektatzen dituen mugikortasun-sarea hobetzea, egungo ekipamendu eta horniduren irisgarritasuna bermatuta.
5. Metropoli-eremu hondatuenetako zerbitzu eta ekipamenduen hornidura osatzea, zerbitzu eta ekipamendu horiek defizitarioak diren eremuetan.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Landa-habitataren arloan hiriburuen gune anitzeko sistemari dagokionez lurralde-eredua berrikusteko orokorrean proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko Arauen 7. artikuluan jasotzen dira.

IV. HIRIBURU BAKOITZERAKO GIDALERRO ZEHATZAK.

Bilbao metropolitarrarentzako proposatzen diren gidalerro zehatzak, dagozkion Eraldaketa Ardatzak barne, honako hauek dira:

1. Hiri-garapeneko ekintza nagusiak hiri-trinkotze eta -berrikuntzako ekimenetan zentratzea, Bilbao Metropolitarraren LPPak xedatutakoaren ildoari jarraikiz. Zentzu horretan, honako hauek jotzen dira lehentasunezkoak:
 - Bilbaotik kanpoko Abrarantz itsasadarrean zehar garatutako berritze-prozesuei jarraipena ematea.
 - Abandonatutako lurzoru industrialen eremu handietan lan egitea, erabilera nahasiko espazio berriak hartzeko xedez.
 - Hiri-berroneratzeko ekimenak garatzea ibaiaren Ezkerraldeko udalerrietan, espazio publikoen eta hiri-irudiaren erakargarritasuna eta etxebizitza-parkearen kalitatea hobetuz. Aldi berean, bizitegi-eremuekin bateragarriak diren hirugarren sektoreko eta industriako ekonomia-jarduera berrien kokapena sustatuko da.
 - Garapen berrienak finkatzera zuzendutako trinkotze-ekintzak garatzea, bereziki metropoli-eremuaren iparraldean, eta integrazio funtzionala eta paisaia-integrazioa hobetuko dira eta bizitegi- eta zuzkidura-eremu berriak sortzea bideratuko da udalburuen eta irisgarritasun handieneko hiri-garapenen inguruan garraio kolektiboko sistemen bitartez.
2. Bilbao ekonomia berriko jarduerak erakartzeko gune berezi gisa finkatzen jarraitzea Nerbioi itsasadarrek egituratutako erdiguneko eta nortasun handiko espazioen inguruan (Bilbao Zaharra, Alde Zaharra, Zabalgunea, Deustu).
3. Txorierriko Berrikuntza Ardatza Eraldaketa Ardatz gisa artikulatzea, Aireportua, Euskal Herriko Unibertsitatearen campusa eta Zamudioko Teknologia Parkea barnean hartuta.
4. Bilbaoko Metropoliaren Hegoaldeko Saihesbidearen (Supersur) erabilera sustatzea progresiboki libratzeko A-8 autobideak gaur egun jasaten duen paseko trafikoaren zati handi bat, etorkizunari begira autobidearen beraren trazatua eta lotura egokitzea ahalbidetuz, hiriko bide-sarearekin duten lotunea hobetuz, eta hori guztia mugikortasun iraunkorreko estrategia baten arabera.
5. Intermodalitate handiena bilatzea abiadura handiaren, aireportuaren eta garraio metropolitarrako eta eskualde-hiri osoaren sistemen artean, abiadura handiko geltokiaren ezarpena Abandon hiri-berroneratzeko eragiketa zabal baten esparruan garatuz, eta horrek aukera emango du tren-eremu berria behar bezala integratzeko eta bere ingurunean goi-mailako jarduerak eta ekipamenduak garatzeko.

6. Metropoli-eremuko garraio kolektiboko sistemen bidez sustatzea integrazio fisikoa eta funtzionala eta eremu funtzional mugakideekiko eta Kantabriako ekialdean aritzen direnekiko konexio intermodalen garapena.
7. Trena bultzatzea garraio metropolitarraren funtsezko elementu gisa, eta sistema desberdinen (ADIFen aldiriko trena, Euskotren, zabalera metrikoa, metroa eta tranbia) arteko interkonexioa eta funtzionamendu integratua, eta haien eta gainerako moduen arteko ahalik eta intermodalitate handiena ahalbidetzea.
8. Etxebarri-Basauri-Galdakao korridorea definitzea Eraldaketa Ardatz gisa, azpiegitura- eta hiri-jardun garrantzitsuen euskarria denez. Lurralde hori eraginpean hartzen duten problematikak konpondu beharko lirateke: ibai-ibilgua babestea eta berroneratzea, uholdeak izateko arriskuaren arazoak konponduta, hiri-birgaitzea eta industria-eremuak berritzea, baita azpiegituren integrazioa ere.

Donostiako hiri-eremu integraturako proposatzen diren gidalerro zehatzak, dagozkion Eraldaketa Ardatzak barne, honako hauek dira:

1. Eremu Funtzionaleko garapen-prozesuak eta hiri-berroneratzeko prozesuak kokalekuen gaur egungo zentro anitzeko sistema gordetzera bideratzea, ezaugarri nagusitzat oreka duen sistemara alegia. Horretarako, hiriburuaren eta eremuko udalerrri nagusien lurralde-zentralitatea indartuko da.
2. Gutxiegi erabilitako hiriko eta hiri inguruko sareak trinkotzeko ekintzak lehenestea.
3. Abiadura handiko sare berriaren etorkizuneko geltokietan (Donostia eta Irun) hiriko eta metropoliko tren eta autobusen garraio-sistemekin ahalik eta intermodalitate handiena bilatu beharko da, aldiriko trenbidearen eta autobusaren bitartez.
4. Modu espezifikoan garatzea tren-garraioan oinarritutako garraio publiko garbia, baita autobusetan oinarritutakoa, "Zirkulazio azkarreko autobusak (BRT)" barne, eta oinezko eta bizikleten mugikortasunean oinarritutakoa ere.
5. Lehen errepide nagusien sarearen zati ziren tarteak hiriko bide bihurtzeko prozesua bultzatzea, tarte horiek gaur egun beren ahalmena galdu egin baitute bide-ardatz berriak funtzionamenduan hasi direlako (hala nola AP1/AP8 autobia edo Urumeako korridorea); hiriko bide horiek metropoli-ekobulebar handien modura eratuko dira, eta garraio intermodaleko euskarri bat eskainiko dute, zeinaren inguruan hiri-eraldaketako eta -artikulazioko proiektu estrategiko nagusiak garatu ahalko diren, hala nola zuzkidura berriak edo jarduera berritzaileak.
6. Pasaiaiko badiaren hiri-eraldaketa eta hiri-berroneratze prozesua Portua berritzeko eta modernizatzeko prozesuarekin bateragarri egitea.
7. Jaizkibelgo Korridorea, Lezotik Irunera artekoa, konfiguratzeko bokazio tekno-industrialeko eta paisaia integratutako ardatz handi gisa; korridorean industria-jarduerak, logistikarekin edo teknologiarekin lotutako jarduerak garatu daitezke, baita askotariko ekipamenduak ere, Baiona - Donostia Eurohiriaren testuinguruan.

8. Baiona - Donostia Eurohiriaren artikulazioa hainbat faktoreren inguruan planteatzea: garraio-sistemak integratzeko ekimenak, ekipamendu handien, jarduera-espazioen eta espazio eta baliabide naturalen kudeaketaren arloko esku-hartze bateratuen garapena edo kanpoaldearekin lotzeko azpiegitura handien erabilera integratua. Irungo trenbide-eremua eraldatzeak garrantzi berezia izango du Eurohiriaren antolamenduan.
9. Andoain-Urnieta-Hernani-Astigarraga-Donostia korridorea (Urumeako korridorea) Donostiako Eraldaketa Ardatzean integratzea, lurralde hau eraginpean hartzen duten problematikei erantzuteko, hala nola ibai-korridorearen babesa eta berroneratzea, urak har ditzakeen ibarren tratamendu hidrauliko eta paisajistikoa, ibaiertzen ondoan kokatutako hiri-eremuen berritzea, eta egungo eta programatutako azpiegiturak behar bezala integratzea.

Vitoria-Gasteizko metropoli-eremuarentzat proposatzen diren gidalerro zehatzak honako hauek dira:

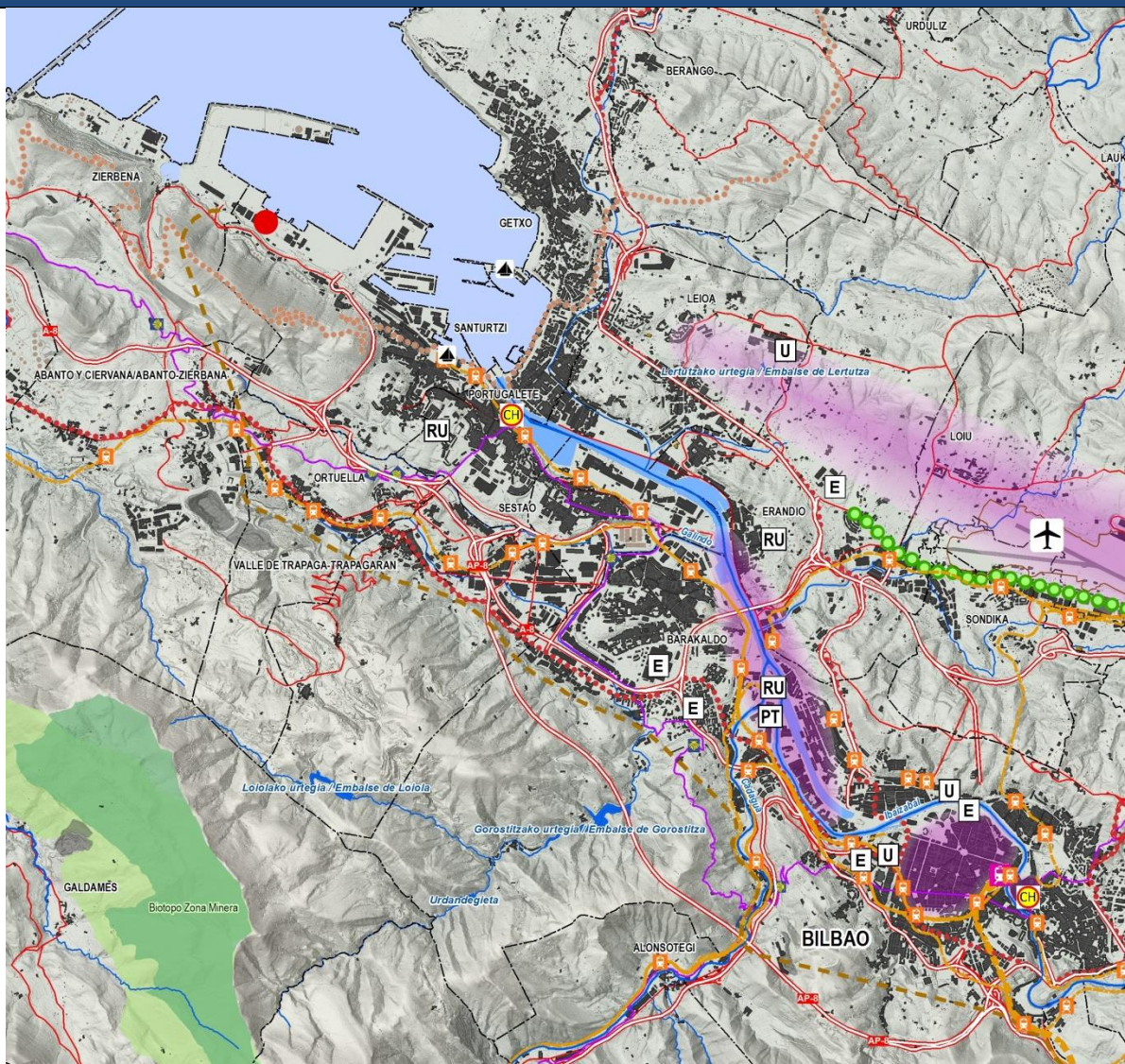
1. Vitoria-Gasteizen garatutako hiri-bikaintasuneko ekimenak osatzea, hala nola Eratzun Berdea eta Hiri Azpiegitura Berdea edo hirigune historikoa leheneratzea.
2. Arabako Lautadako kokalekuen eredua zaintzea hiri-eremuen hedapen-prozesuetan.
3. Vitoria-Gasteizen eta Iruñearen arteko lotura lautadan barrena egitea aztertzea, abiadura handiko trenaren bitartez.
4. Langraiz Okatik Aguraineraino Arabako Lautada zeharkatzen duen trenbidean zeharreko ardatz lineala artikulatzeko prozesua lehenestea, espazio trinko eta iraunkorrak sortuz, Arabako Lautadako ohiko paisaiak eta egungo lurralde-hutsuneak mantentzeko aukera emango duen ingurunean integratuta, elementu horietan lurzoru-kontsumoa eta urbanizazio sakabanatuko prozesuak minimizatuz.
5. Berrikuntza-arkua artikulatzea Arabako Teknologia Parkea, aireportua, bere aldameneko industria-parkea eta merkantzien terminal intermodala osatuko duen eremu gisa, non, behar diren lurralde-hutsak errespetatuz, iragazkortasuna bermatuz eta paisaiarekin bat eginez, balio handiko ekonomia-, industria-, logistika- eta teknologia-jarduerak garatu ahalko diren.
6. Vitoria-Gasteiz hiria bultzatzea nodo ekonomiko gisa, kontuan izanda hiriaren dinamismo demografiko eta industrial, bere hiriburutza politikoari lotutako aukerak, bere konektibitate handia eta bere hirigune historikoaren bikaintasuna eta hiriaren eta ingurunearen ingurumen-kalitatea.
7. Jundizko esparruaren garapena indartzea, haren plataformaren izaera estrategikoa kontuan hartuz Araba Erdialdeko Eremu Funtzionalerako zein EAE osorako.
8. Hiriko bikaintasun-espazioak artikulatzea aireportuak, autobus-geltokiak, hiriaren erdiguneak eta unibertsitateak osatutako ardatzaren bitartez. Jarduera berritzaileak erakarriko lituzkeen eremu gisa eratuko litzateke, berritze-prozesuan dauden Vitoria-Gasteizko iparraldeko industriaguneekin batera.

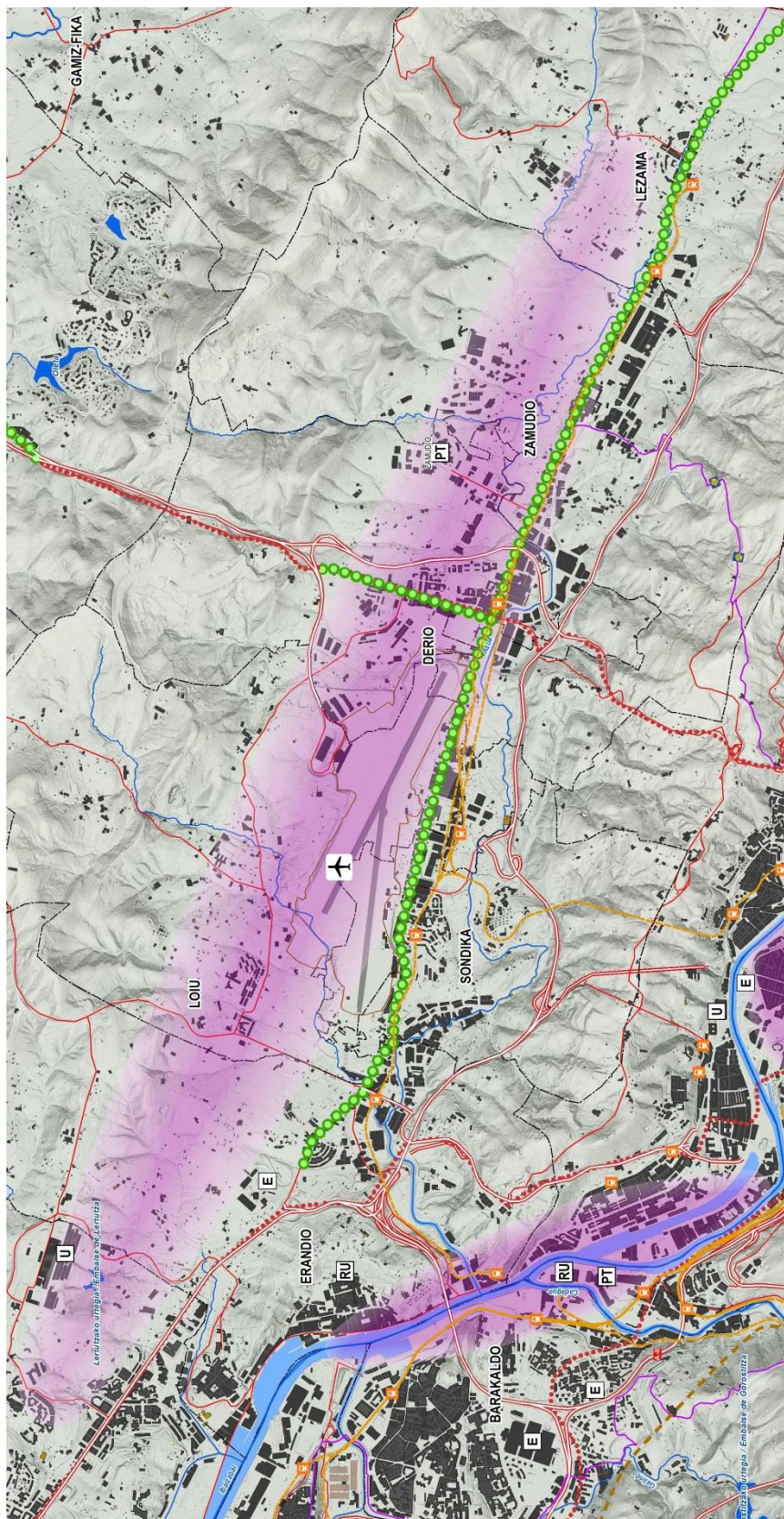
9. Oinezkoentzako eta bizikletentzako ibilbide berriak sortzeko prozesua bultzatzea adierazitako eraldaketa-ardatz osoan, garraio kolektiboko sistemei lotutakoak.
10. Ingurumen-bikaintasunaren bokazioa indartzea, natura-eremu garrantzitsuenen arteko konektibitate ekologikoa bermatuta, eta Hiri eta Lurralde Azpiegitura Berdea finkatuta.

LEGENDA	
Harreman-sistema	
Errepide arruntak	
Autobideak eta autobiak	
Trenbide-sarea	
Tren-geltokia/AHT	
AHTaren trazadura	
Merkataritza-portua	
Kirol- eta arrantza-portua	
Aireportua	
Mugikortasun iraunkorra	
Donejakue bidea	
Oinezkoentzako ibilbideak	
Bizikleta-ibilbideak	
Hiri- eta landa-birkualifikazioa	
Ekobulebarra	
Herrigune historikoa	
Hirigunea	
Teknologia Parkea	
Parke Logistikoa	
Unibertsitatea	
Hiri-berroneratzea	
Ekipamendua	
Azpiegitura berdea	
Naturagune Babestuen Sarea	
Korridore ekologikoak-interes naturala duten beste espazio multifuntzional batzuk	
Ibaiak	

BILBAOKO ITSASADARRA

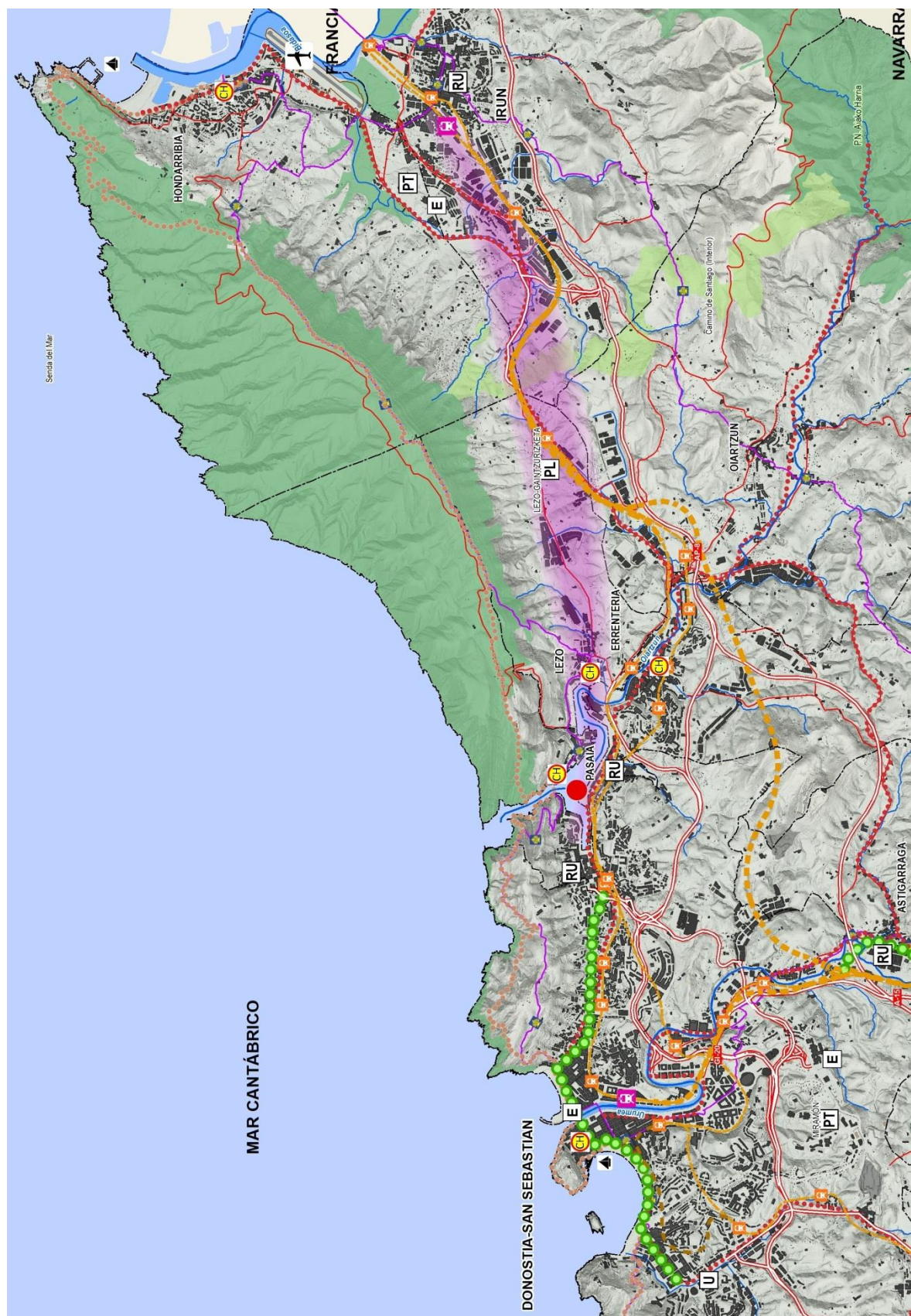

TXORIERRIKO ERALDAKETA ARDATZA

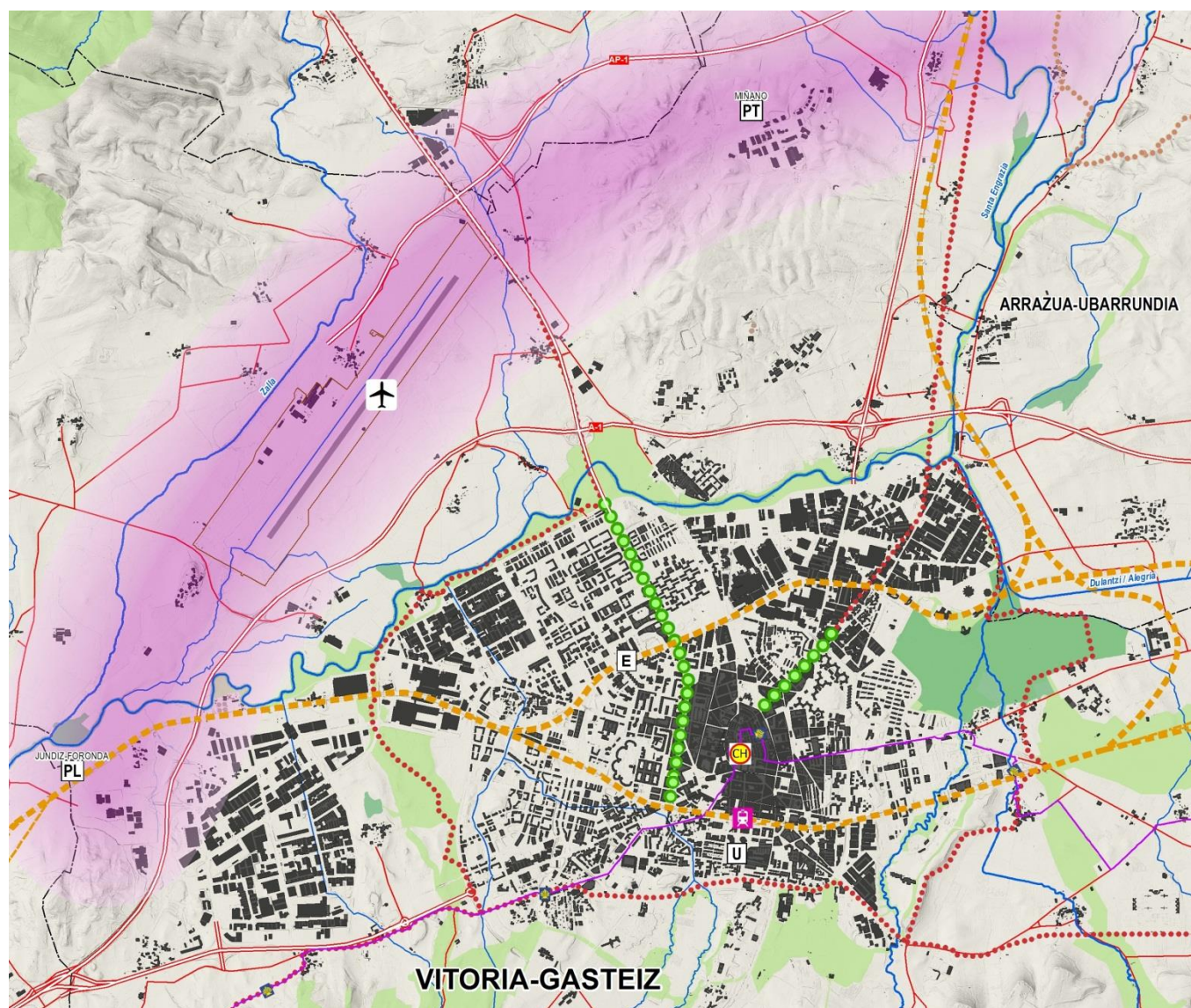

DONOSTIA-IRUNGO ERALDAKETA ARDATZA

VITORIA-GASTEIZKO HIRI-EREMUA

2) Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen sarea

Eremu Funtzionaletako Buru eta Azpiburuen Sareak funtsezko lurralde-rola du euskal hiri-sisteman, eta oinarritzko elementuetako bat da, hiriburuen hiri-sistemarekiko osagarria, lurraldearen esparru guztien arteko beharrezko oreka bermatzeko laguntzan.

I. GAIA ZERTAN DEN

Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuak, 5.000 biztanletik gorako nukleoen talde ugariarekin batera, hiri ertainen multzoa osatzen dute, eta EAEko lurraldean elementu biziki garrantzitsua dira. Hiri horietatik gehienak Kantauriko isurialdean kokatzen dira, eta lurraldearen antolamenduan funtsezko eginkizuna betetzeaz gain, kokalekuen askotariko eskaintza erakargarria osatzen dute. Hiri horietan, espazio metropolitarretatik kanpo, ia-ia EAEko biztanleriaren % 25 bizi da; euren dimentsioa, hiri-eginkizunak eta ekoizpen-espezializazioak direla-eta, lurralde-orekarako eta dinamismorako funtsezko faktorea dira.

Hiri horien hazkundea tokiko eremutik aurrera egin zuten industria-ekimenen garapenarekin lotuta dago, eta biztanle multzo gero eta handiagoak erakarri zituen garapen-dinamika bat eragin zuen. Hiri-garapenerako lurzoru egoki nahikorik ez dagoen testuinguruan, batik bat, Gipuzkoako haranetan, hiri horiek haran-hondoak okupatzen hasi ziren, hiri-dentsitate handiko hazkundeeekin. Haranetako baldintza fisikoek ahalbidetu izan dutenean, hiri-sareek jarraitu egin dute, udal-mugak gaundituta. Baina haranetako gune estuenak ez direnez oso egokiak hirigintzarako, kokalekuen hazkunde linealaren muga izan dira. Hartara, Kantauriko isurialdeko haranetan eremu koherenteak eratu dira naturaren, paisaiaren eta eginkizunen ikuspegitik begiratuta, baina hirigintza-presio handiaren eraginpean daude. Horrela, bada, eremu askotan haran-hondoek gainezka egiteko gero eta arrisku handiagoa dago, eraikitako jarraitutasunak direla-eta.

Hiri horietan, industria-jarduerak garrantzi handia izan zuen, baina lehengo mendeko 70eko eta 80ko hamarkadetan krisialdiak eta birmoldaketa-prozesua iritsi zirelarik, garrantzi hori ahulezia handia izan zen. Hiri horietan guztietan gainbehera izan zuten industria-krisiarekin lotuta, eta biztanleria ere murrizten hasi zen; laurogeita hamarreko hamarkadaren amaierara bitarte iraun zuen joera horrek.

Ekonomia lokalaren sarea dinamizatzen zuten enpresa handi batzuen presentziari lotutako tokiko zirkunstantziek, edo biztanleak birkokatzea eta ekoizpen-jarduerak erakartzea bultzatu duten metropoli-eremuen hurbiltasunak fase atzerakorra gaunditzeko aukera eman dute. Dinamika hori, oro har, industria-oinarriak nolabaiteko garrantzia galtzeari eta hirugarren sektoreko jarduerak garrantzia handitzeari lotuta dago. Espazialki, buru irisgarriaren pilatzen da batik bat; metropoli-eremuetatik urrunago dauden buruak eta azpiburuak, aldiz, eutsi egin diote euren industria-pisuari eta dinamika negatiboak dituzte.

Azken bi hamarkadetan hiri ertain garrantzitsuenek zuzkiduren kalitatearen eta aniztasunaren, zerbitzu publiko eta pribatuaren eskaintza eta hiri-irudiaren hobekuntza nabarmena izan dute. Baina hiriburuen egiteko berriak merkataritza-, kultura- eta aisia-arloko eta zerbitzu pertsonal eta enpresentzakoen eskaintza askoz ere askotariko, zabal, erakargarri eta espezializatuagoa eragingo du. Hiri ertainen eskaintza konbentzional eta mugatuagoek nekez lehia egin diezaioketen erakarpen-elementua da. Errepideen hobekuntzak eta automobilaren hedapenak eragin dute lehen hiri ertainetan eta eskualde-buruetan egiten ziren hirugarren sektoreko eskaeretatik gero eta gehiago hiriburuetara lekualdatzea. Nukleo horiek izan ohi zuten zentralitatea galtzeko arriskua izan da emaitza.

Hiri ertainen protagonismoa berreskuratzea funtsezkoa da. Haien eskalak, lurralde-banaketak eta dinamika ekonomikoek nortasun handiko guneen hiri-eskaintza askotarikoa eskaintzen dute, eta hiri horiek indartuz gero, biztanleria zentro handi gutxi batzuetan metatzearekin lotutako arriskuak asko saihestu daitezke, horrek dakartzan kostu funtzional, sozial eta ekonomikoak aintzat hartuta. Hiri horiek gako-elementuak dira lurralde-oreka lortzeko, askotariko hiri-eskaintzari eusteko eta hiri-garapena iraunkorra izateko. Hiriburuen Gune Anitzeko Sistemako hirien arteko funtsezko konexio-elementuak dira, eta hiru hiriburuen arteko antolamendurako ere oso lagungarriak dira, zentralitate-eremu berriak sortzeko aukera eskaintzen dutela. EAEko hiri ertainak lurralde-erreferente dira eta haien inguruan antolatzen dira bizitegi-hazkundeak eta jarduera-espazioak.

Buru eta azpiburu horiek indartzeak lehentasunezko rola du lurralde-oreka mantentzeko, lagungarria izan liteke gure lurraldeko zenbait zonaren arteko biztanleriaren desplazamendu mailakako eta progresiboa geratzeko, eta gainera funtsezko elementua da landa-habitataren iraunkortasunean, nekazari-exodoa zen biztanleria kostaldeko udalerrietara lekualdatzeagatik barrualdeko zonen despopulazioa gutxituz.

II. HELBURUAK

1. Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen protagonismoa berrestea funtsezko elementu gisa EAEko lurralde-oreka bermatzeko.
2. Haiek indartzea, hiriburuen gune anitzeko sistemaren inguruan jende gehiegi biltzea saihestuta.
3. Hiru hiriburuak artikulatzeko elementu gisa duten zeregina sustatzea, baita zentralitate-eremu berriak agertzeko nahiz landa-habitatari eusteko elementu gisa duten potentziala ere.
4. Biztanleriaren desplazamendua gelditzea, eta zehazki nekazari-exodoa eta biztanleria kostaldera lekualdatzea.

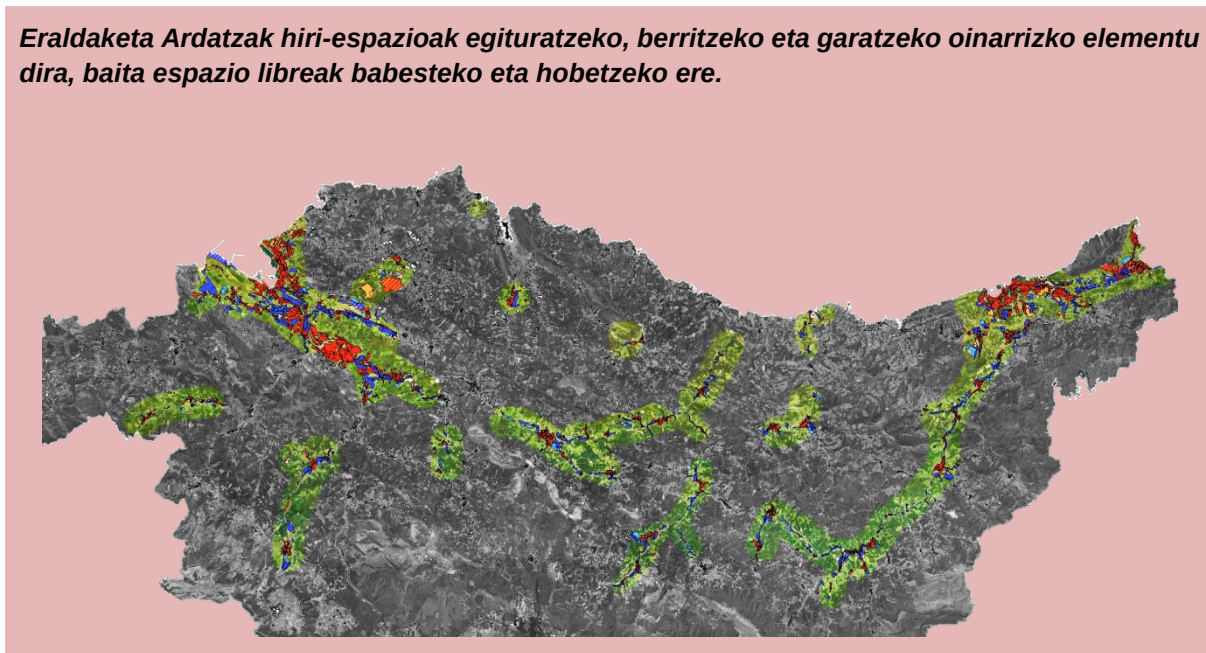
III. LURRALDE-GIDALERROAK

Eremu Funtzionaletako buru eta azpiburuen arloan lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 8. artikuluan jasotzen dira.

3) Eraldaketa ardatzak

Eraldaketa Ardatzak hiri-espazioak egituratzeko, berritzeko eta garatzeko oinarrizko elementu dira, baita espazio libreak babesteko eta hobetzeko ere.

I. GAIA ZERTAN DEN

Hiri ertainen eta haien lurralde-ingurunearen indartzea, artikulazioa eta garapen iraunkorra lortze aldera, "Eraldaketa Ardatzak" deituko figura sartzea proposatu da. Izaera batez ere lineako lurralde-ardatzak dira, garraio kolektiboaren euskarria dutela, eta hiri ertainen garapen-prozesuak artikulatuko dituzte, haien protagonismoa areagotuta iraunkortasun-irizpideei jarraikiz eta hiriek gainezka egiteko prozesuak saihestuta haran-hondoetako eremu berezietan.

Eraldaketa Ardatzek hiri-garapeneko prozesuak bideratzen dituzte eta garraio kolektiboaren erabilera ahalbidetzen dute, lehendik eraikitako espazioak trinkotuta eta eremu berrietan hiri-okupazioa saihestuta. Hiri-pieza guztiei koherentzia eman eta errematatze aukera ematen dute, baita hirigintza lausoa mugatzeko, ingurumenaren eta paisaiaren kalitatea hobetzeko, eta dentsitatea, hiri-berroneratze eta berroneratze-espazioak sortzea ahalbidetzeko aukera ere. Eremu Funtzionalak elkarri lotzeko elementuak dira, eta hiri ertainek metropoli-eremuen garapen-dinamiketan parte hartzeko duten gaitasuna hobetzen dute.

Ardatz linealak dira egokienak garraio kolektiboko sistemak antolatze. Hiri-egitura linealak dira eraginkorrenak eta iraunkorrenak, eta hiri-garapena korridore ekologikoekin, komunikazio-ardatzekin eta garraio kolektiboko sistema oso irisgarriekin bat eginda antolatze aukera ematen dute.

Unitate batzuk eta besteak elkarrekiko harremanean jartzeko aukera dakarte, sistemaren izaera integratzailea sustatuz.

Eraldaketa Ardatzak ez dira azpiegitura-ardatzak, errepide- eta trenbide-konexioko elementuak ere jasotzen dituzten arren. Hiri-espazioak artikulatu, berritu eta garatzeko eta espazio libreak hobetzeko proiektuak dira; izan ere, ibaiertzak aktiboki berreskuratzea sustatzen dute, korridore ekologikotzat jotzen dute eta azpiegitura berdea zeharkako korridoreekin uztartzen dute. Euren garapenerako

espazio-erreferentziatzen LAGen Erlazio Sistemak xedatutako korridoreak hartzen dituzte. Sistema horrek finkatzen ditu lehentasunezko komunikazio-ardatzak eremu funtzionalen interkonexiorako, eremu funtzionalak Hiriburuen Gune Anitzeko Sistemarekin komunikatzeko eta EAEn kanpoaldearekiko harreman nagusietarako.

Eraldaketa Ardatzek, ondo diseinatuta badaude, aukera ematen dute gure lurraldea berritzeko eta lurraldeari balioa emateko interesgarriak diren hainbat eta hainbat helburu lortzeko, herritarren bizikaltatea eta lurraldearen oreka hobetzeko, mugikortasun iraunkorreko sistemei eraginkortasuna emateko, esparru berrien hiri-okupazioa saihesteko eta gure hiri eta paisaien erakargarritasuna handitzeko. Zehazki, euren funtzionalitatea galdu duten errepide-tarteak birplanteatzeko eta hiri-bide bihurtzeko aukera ematen dute.

Eraldaketa Ardatzak lurralde-proiektu integralak dira; eremu naturalak, hiri-espazioak eta azpiegitura-elementuak modu koherentean lantzeko aukera ematen duten proiektu integralak. Eremu libreez osatuta daude; eremu libre horiek eraikitako espazioen mugak finkatzen dituzte eta hirigintzatik babestutako ingurumen-korridore handi moduan eratu dira. Eremu libreez gain, lehendik eraikitako eremuetan eremu urbanizatuak ere badira, eta eremu urbanizatu horietan berrikuntzako eta dentsifikazioko esku-hartzeak garatu behar dira. Bestalde, mugikortasun-korridoreak ere hortxe daude, garraio kolektiboko sistemen eta inpaktu txikiaren joan-etorrietarako (bidegorriak eta oinezkoentzako bideak) sistemen euskarri dira, betiere lehendik dauden azpiegiturak erabilita.

Bakoitzaren ezaugarrien arabera, Eraldaketa Ardatzetan honako gai hauek garatzen dira:

1. Ardatz berdeak.
2. Ekobulebarrak.
3. Hiria artikulatzeko ardatzak
4. Garraio kolektiboko ardatzak.
5. Oinezkoentzako eta bizikletentzako espazioak
6. Errepidea zeharkatzeko aukera.
7. Hiri-intentsitatea eta erabilera-nahasketa.
8. Sormen-ardatzak.
9. Hiri-berroneratzeko ardatzak.
10. Arkitektura eta hirigintza bioklimatikoak.

II. HELBURUAK

Hiri-sistemen eta eraldaketa-ardatzen eremuan, lurralde-eredua berrikusteko helburu hauek proposatzen dira:

1. Eraldaketa Ardatzen bitartez hiri-garapeneko prozesuak artikulatzea, betiere egituratzat hartuta, garraio kolektiboaren erabilera ahalbidetzearen, lehendik eraikitako espazioak trinkotuta eta eremu berrietan hiri-okupazioa saihestuta.
2. Hirigintza lausoa mugatzea, ingurumenaren eta paisaiaren kalitatea hobetzea, eta dentsitatea, hiri-berroneratze eta berroneratze-espazioak sortzeko aukera ahalbidetzea lurralde-elementuen arteko antolamendua ahalbidetuko duten Eraldaketa Ardatzen bitartez.
3. Eraldaketa Ardatz horien bitartez hiri-garapenerako egitura iraunkorrak eratzea, lurraldearen konpartimentazioa saihestuta eta gure jarduera ekonomikoen dinamizaziorako eta berrikuntzarako lurralde-euskarri egokia eskainita.
4. Hiri-intentsitate geroz eta handiagoko espazioak sortzeko aukera ematea, dela bizitegi-dentsitateari dagokionez, egungo dentsitate txikiak ahalbidetzen duenean, dela zerbitzuen hornidurari, eta erabilera eta jardueren aniztasunari dagokionez.
5. Eraldaketa Ardatzen bi aldeetan kokatutako eremu naturalen artean errepidea zeharkatzeko aukera bermatzea, eremu horiek azpiegiturak eta hirigintza-garapenak direla-eta gainezka egitea eragin dezakeen hesi-efektua saihestuta, eta Ardatz osoan dauden espazio-libre eta parkeen hornidurak zainduz eta hobetuz, eta nekazaritza-lurzoru onenen kontserbazioa sustatuz.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Eraldaketa-ardatzen arloan lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 9. artikuluan jasotzen dira.

IV. ERALDAKETA ARDATZAK, EREMU FUNTZIONAL BAKOITZEAN

Eremu Funtzionalak mugatzea LAGen proposamenaren elementu garrantzitsuenetako bat da, proposamen horretatik dagozkien LPPen esparruak, eta baita bizitegi-lurzoru, ekonomia-jardueretarako lurzoru, aisiagune eta abarri buruzko zehaztapen ugari ere ondorioztatzen diren heinean. Eraldaketa Ardatzak eremu funtzionalen gune nagusiak berritzeko, artikulatzeko eta indartzeko jardun egituratzaile moduan planteatzen dira. Horrek aukera ematen du LAGen Erlazio Sistemaren azpiegitura-elementuen bitartez sendoago eta estuago lotutako nodoak dituen Sarean eratutako zentro anitzeko Lurraldea eratzeko.

Eraldaketa Ardatzak garatuko dituzten kantauriar haranetan kokatzen dira 5.000 biztanle baino gehiagoko metropoliak ez diren 36 nukleoetatik 32, eta Eremu Funtzionaletako 18 buru eta azpiburuetatik 14. Euren hiri-dentsitatea eta morfologia lineala kontuan hartuta, Eraldaketa Ardatzen egitura argien definitzen duten eremuak dira.

Beste eremu batzuetan, esaterako, Arabako Lautadan edo Mungiako Eremu Funtzionaletan, ez dituzte hiri-garapenerako baldintza topografiko hain murriztaileak eta, ondorioz, ez dira ageri egitura lineal zehaztuak. Horrek hiri-sakabanaketa errazten du presio urbanizatzaile handiko espazioetan. Horregatik, bide-ardatz egituratzaileen gaineko garraio kolektiboko sistemetan bermatutako Eraldaketa Ardatzen

mugapena proposatzen da dokumentu honetan. Eremuak behar bezala garatzeko artikulazio-estrategiak egiteko aukera ematen dute sistema horiek.

Azkenik, euren landa-izaera nagusiaren eta kokalekuen antolaera eta morfologia kontuan hartuta, ez da egokitzat jotzen Eraldaketa Ardatzaren definizioa. Horixe da Laguardiako eta Gernika-Markinako Eremu Funtzionalen kasua, eta gidalerro espezifiko alternatibo jakin batzuk planteatzen dira bi eremuentzat.

Horri jarraikiz, honako Eraldaketa Ardatz hauek nabarmentzen dira:

LEGENDA	
Harreman-sistema	
Errepide arruntak	
Autobideak eta autobiak	
Trenbide-sarea	
Tren-geltokia/AHT	
AHTaren trazadura	
Merkataritza-portua	
Kirol- eta arrantza-portua	
Aireportua	
Mugikortasun iraunkorra	
Donejakue bidea	
Oinezkoentzako ibilbideak	
Bizikleta-ibilbideak	
Hiri- eta landa-birkualifikazioa	
Ekobulebarra	
Herrigune historikoa	
Hirigunea	
Teknologia Parkea	
Parke logistikoa	
Unibertsitatea	
Hiri-berroneratzea	
Ekipamendua	
Azpiegitura berdea	
Naturagune Babestuen Sarea	
Korridore ekologikoak-interes naturala duten beste espazio multifuntzional batzuk	
Ibaiak	

a) Debabarreneko Eremu Funtzionala. Debabarreneko Eraldaketa Ardatza.

Debabarreneko eremu nagusia Ermuko, Eibarko, Elgoibarko eta Soraluze-Placencia de las Armaseko nukleoan inguruan osatua dago, eta hiri-dentsitate eta industria-espezializazio handiko eremua izan da, baina azken hamarkadetan etengabeko gainbehera demografikoa izan du. AP-1 autobidea martxan jartzeak lurraldearen erdigunean jarri du Eibar, hiru euskal hiriburuetatik ia distantzia berera. Aukera erabakigarria da kokapen estrategiko hori aprobetxatzeko oinarriak –hala nola, biztanle kopurua, enpresa-dimentsioa eta dauzkan unibertsitate-zentroak (EHUren Eibarko campusa, IMHko Ingeniaritza Dualaren Unibertsitate Eskola Elgoibarren, eta IK4-Tekniker zentro teknologikoa Eibarren)– bere baitan hartzen dituen hiri-nodoarentzat.

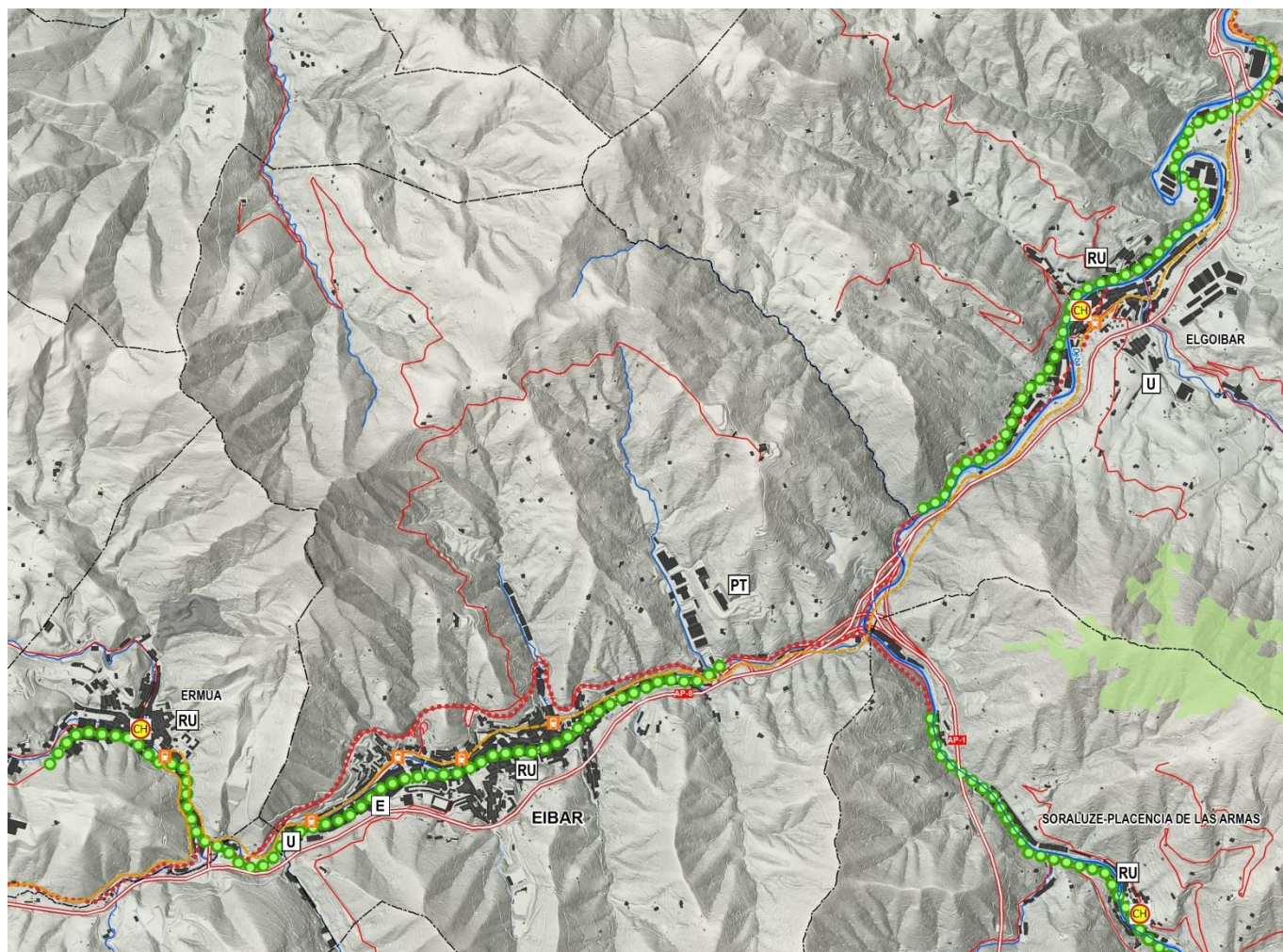
Eraldaketa Ardatza bertan barne hartutako udalerrien garapena artikulatzeko ekimen gisa proposatzen da, erakargarritasun eta maila altuagoko hirigunea taxutzeko asmoz. Hirigune horren inguruan, hiri berritzeko eta eremuan dauden eskualde-arloko hornidura eta ekipamenduak hobetzeko jardunak bultzatu beharko lirateke.

Ardatz hau antolatzeko planteatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- a.1 Eraldaketa Ardatzaren antolamenduan sartzea Ermua eta Deba arteko N-634 errepidea eta Maltzagatik Bergarara doan GI-627 errepidea, Debagoieneko mugaraino, apurka-apurka ekobulebar bihurtzeko prozesua.
- a.2 Euskotrenen linea hiri arteko mugikortasunerako garraio kolektiboko euskarri garrantzitsu gisa erabilia izan dadila bultzatzea, Eremu Funtzional mugakideekin konexioak erraztuz, baita Bilbaorekin eta Donostiarekin ere. Bilbao-Donostia aldirietako zerbitzu metropolitarrak duen garrantzia azpimarratzen da, bere ibilbide osoan duen jarraitutasunarekin.
- a.3 Antolamenduaren helburu gisa txertatzea Deba ibaiaren ertzak leheneratzea eta hobetzea, ibaia bera ingurunearen esparru naturalei konektatutako ingurune-korridore gisa hartzea, zeharkatzen dituen hiriguneak hobetzeko lagungarri izan behar duena, uholde-arriskua aintzat hartuta.
- a.4 Hiri-nukleoak berroneratzeko eta arintzeko jardunak eta hirigune historikoen birgaitze integratua lehenestea, horretarako perimetro urbanizatuan jada sartuta dauden okupatu gabeko lurzoruak berrerabilita, lurzoru berriak okupatzearekiko alternatiba gisa. Alde horretan, LPPak eta udal plangintzek hiri-berroneratzeko eremuak eta esku hartzeko lehentasunezko arloak identifikatuko dituzte.
- a.5 Deba haranean barrena kokatutako hiri-garapenen, alde batetik, eta landa-eremuen, hiri-inguruko parkeen eta ingurunean kokatutako aisialdiguneen, bestetik, arteko egituraketa eta integrazio egokia bermatzea; horretarako, eremu horiek konektatzea ahalbidetuko duen oinezkoentzako eta txirrindularientzako ibilbideen sarea finkatu eta hobetu behar da.
- a.6 Debabarreneko Lurralde-plan Partzialean iparralde-hegoaldea lurralde- eta ekologia-iragazkortasuna bermatzea Areitiotik, Urdaibai-Goierri korridorearen bitartez.

DEBABARRENEKO ERALDAKETA ARDATZA. Ermua-Eibar-Elgoibar Tarte

b) Debagoieneko Eremu Funtzionala. Debagoieneko Eraldaketa Ardatza

Eremu Funtzionala euskal lurraldearen erdigunean dago eta honako hauek dira bere ezaugarri nagusiak: hiri-sendotasuna, unibertsitate- eta ikerketa-zentroak, berrikuntza guneen sorrera – esaterako, Olandiano-Garaia parke teknologikoa–, eta lurralde horretan bereziki garatutako gizarte- eta ekonomia-antolamendurako formula sortzaileak. AP-1 autobidea abian jarri izanak eskaintzen dituen aukeren aldaketa erabakigarria eragin Eremu honetan, eta edukiera handiko konexio-elementua da Debabarrenarekin eta EAEko iparraldeko metropoli-espazioekin, zuzeneko lotura ahalbidetuta Vitoria-Gasteizekin.

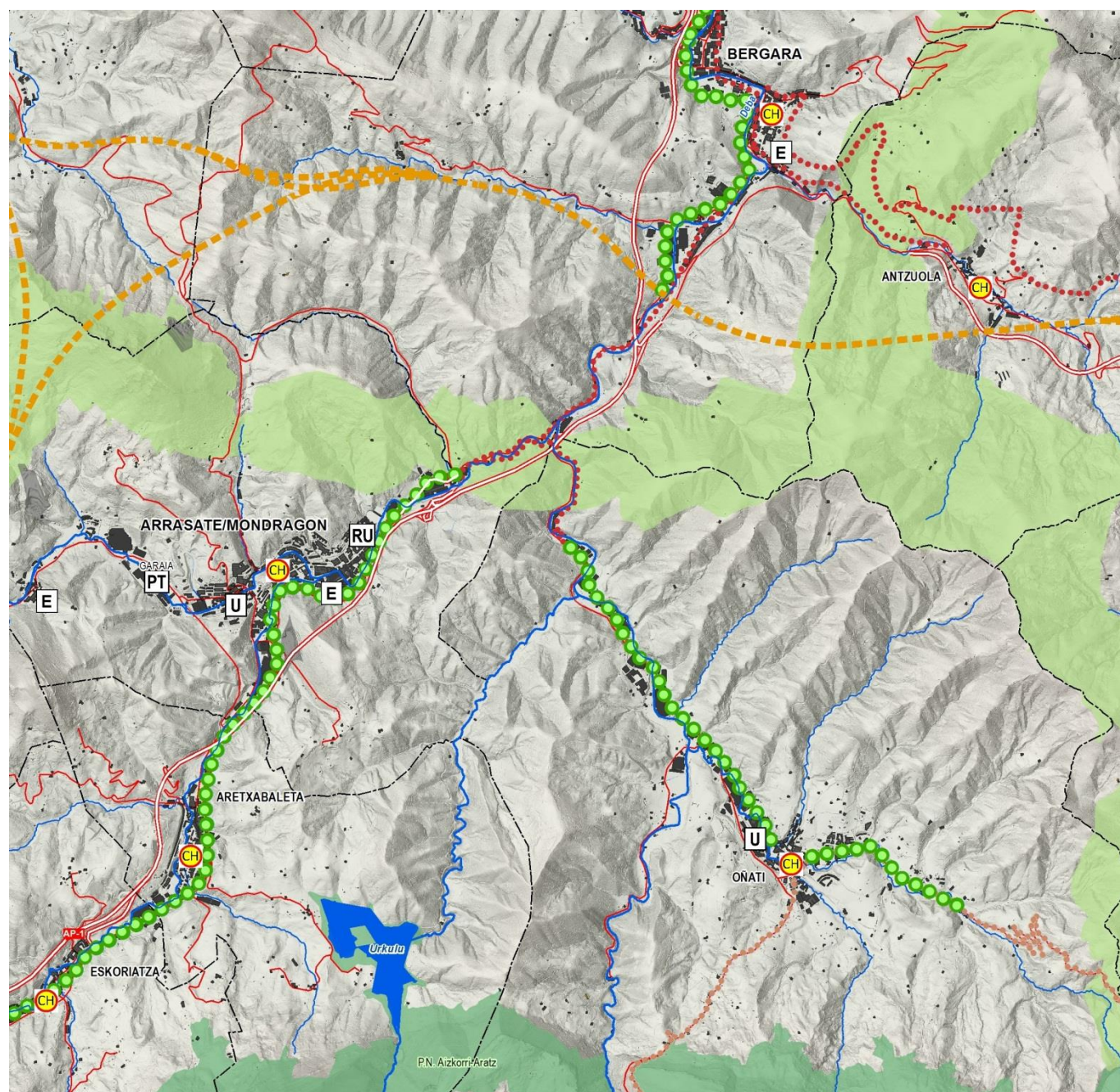
Eskualde-zentralitatea indartzeko eta Eremu Funtzionalaren berritze- eta garapen-dinamikak artikulatzeko Debagoieneko Eraldaketa Ardatza proposatzen da. Ardatzak Eskoriatza, Aretxabaleta, Arrasate eta Bergara udalerriak lotzen ditu, Oñatirekiko lotura barne, eta horrela, zentro anitzeko hirigunea eratu da haranean.

Ardatz hau antolatzeko planteatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- b.1 Ardatzaren antolamenduan txertatzea GI-627 errepidea ekobulebar bihurtzeko prozesua. Ibilbide luzeko trafikotik libre geratu da errepide hori, AP-1 autobidea abian jartzearekin batera.
- b.2 Izaera egituratzailearekin barnean hartzea garraio kolektiboko ardatz bat sortzeko prozesua, ibilbide osoan barrena joango delarik hiriarteko artikulazioa bermatuta.
- b.3 Ardatzaren antolamendua artikulatzea Deba ibaiaren ibilguaren inguruan, eremuaren korridore ekologiko gisa, jardun osoaren irizpide eta helburuen artean bilduta Ardatzaren beraren ingurumen- eta ekologia-balioak hobetzea eta berreskuratzea, uholde-arriskua aintzat hartuta.
- b.4 Hiri-nukleoak berroneratzeko eta arintzeko jardunak eta hirigune historikoen birgaitze integratua lehenestea, horretarako perimetro urbanizatuan jada sartuta dauden okupatu gabeko lurzoruak berrerabilita, lurzoru berriak okupatzearekiko alternatiba gisa, eremu libreetan hirigintza-garapen berriak mugatuta gako-irizpide gisa haren honek gainezka egitera saihesteko.
- b.5 Deba haranean barrena kokatutako hiri-garapenen, alde batetik, eta landa-eremuen, hiri-inguruko parkeen eta ingurunean kokatutako aisialdiguneen, bestetik, arteko integrazio egokia bermatu beharko du Eraldaketa Ardatzak; horretarako, eremu horiek konektatzea ahalbidetuko duen oinezkoentzako eta txirrindularientzako ibilbideen sarea finkatu eta hobetu behar da.

DEBAGOIENeko ERALDAKETA ARDATZA-Bergara-Arrasate-Oñati Tarteak

c) Urola Kostako Eremu Funtzionala. Urolako Eraldaketa Ardatza

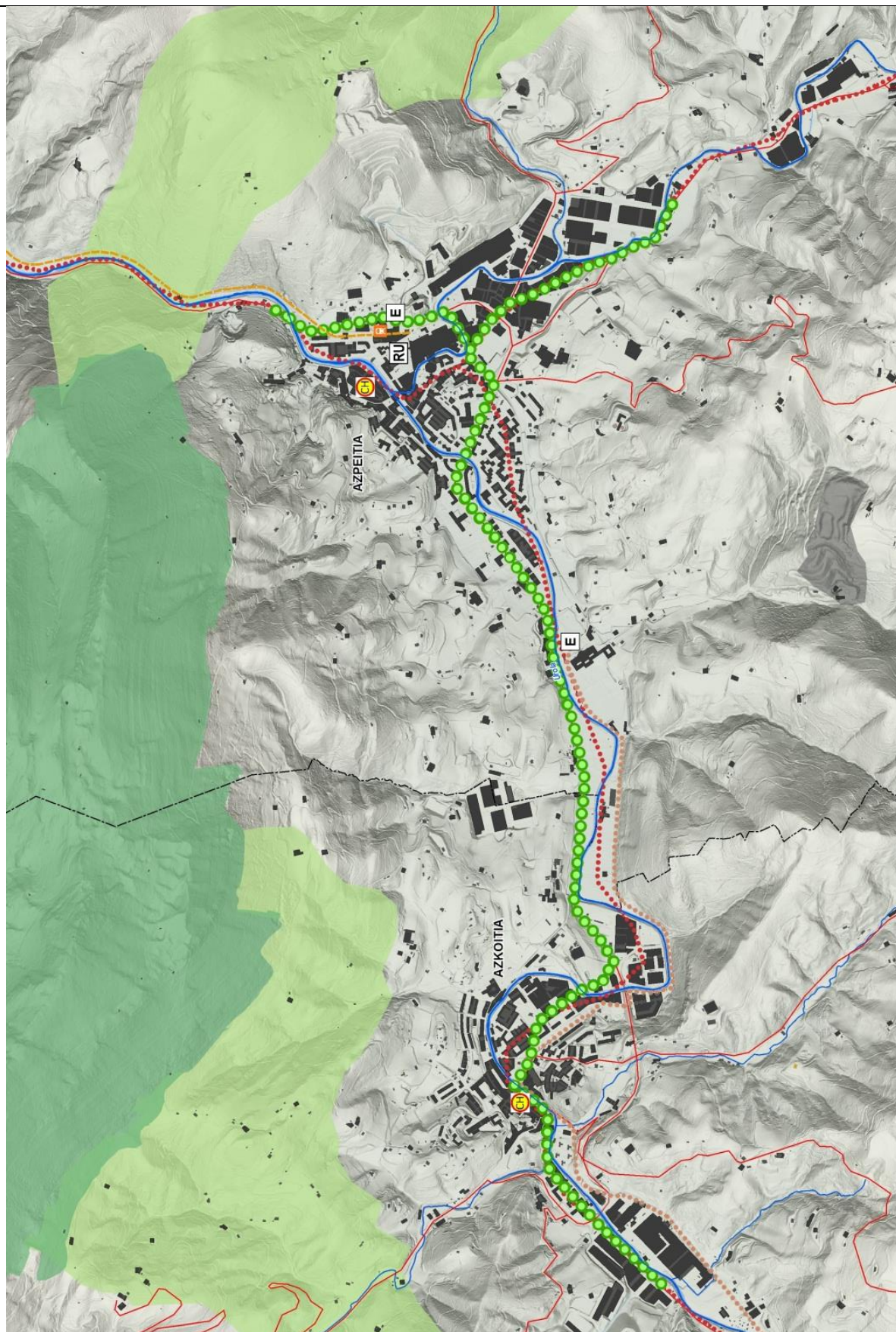
Urola Kostako Eremu Funtzionala 20 km pasatxoko kostaldea –Urola eta Oria ibaiak itsasorutzen dira– eta topografia gorabeheratsua –Izarraitz, Hernio eta Gazume mendiguneak gailur dituela– uztartzen dituen lurraldea bilduta dago. Zumaia, Getaria, Zarautz eta Orio konektatzen dituen kostaldeko ibilbidea Urola ibaiaren harana zeharkatzen duenarekin artikulatzea ahalbidetuko duen Eraldaketa Ardatz bat planteatzen da Eremuan, Zumaia Aizarnazabalekin, Zestoarekin, Azpeitiarekin eta Azkoitiarekin lotuta.

Ardatz hori antolatzeko planteatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- c.1 N-614 (Zumaian, Zarautzen eta Orion) eta GI-631 (Azpeitia eta Azkoitia artean) errepideetatik saihezbide moduan kanpoaldera eraman daitezkeen tarteak "ekobulebar" bihurtzeko prozesua Ardatzaren antolamenduan biltzea, tarte horiek hiri-bilbean txertatuta.
- c.2 Mugikortasun-arloari dagokionez, Urolako trenaren Zumaia eta Urretxu arteko trazatua berreskuratzeko aukera kontuan hartzea, tren arin edo garraio alternatiboko modu baten bitartez; horren ezaugarriak Lurralde Plangintzaren bitartez zehaztu behar dira, eta trazadura hori, aldi baterako, hiriko ekobulebar gisa edo oinezkoentzako edo txirrindularientzako ardatz gisa erabil daiteke.
- c.3 Kultura-nortasunaren adierazgarriak, lurraldeko natura-balioak eta landa-ingurunearen aniztasuna zaintzea bateragarri egitea eremuaren garapen sozio-ekonomiko iraunkorrarekin, Loiolatik abiatuta eraldaketa-ardatz osoa zeharkatzen duten eszenatokiei berriz ere balioa ematea bultzatuz eta arreta berezia eskainiz paisaiari eta kostaldearen babesari.
- c.4 Urola ibaiaren ibilgua lehengoratzeko prozesua bultzatzea korridore ekologiko eta paisajistiko gisa, esparru degradatuak eta ingurumen-egoera eskasa duten ibaiertzak berroneratuta, eta hori guztia uholde-arriskua aintzat hartuta.
- c.5 Hiri-nukleoak berroneratzeko eta arintzeko jardunak eta hirigune historikoen birgaitze integratua lehenestea, horretarako perimetro urbanizatuan jada sartuta dauden okupatu gabeko lurzoruak berrerabilita, lurzoru berriak okupatzearekiko alternatiba gisa.

UROLAKO ERALDAKETA ARDATZA- Azkoitia-Azpeitia Tartea

d) Goierriko Eremu Funtzionala. Urolako eta Oriako Eraldaketa Ardatzen arteko konexioa.

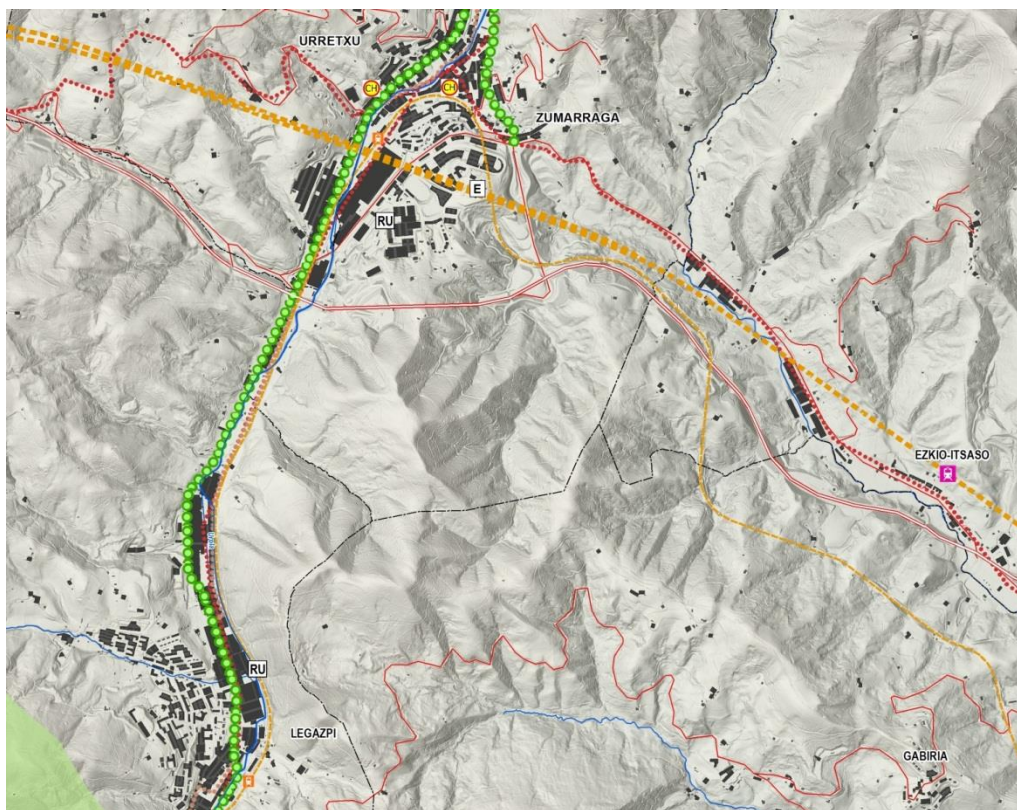
Eremu Funtzionala bi ardatzen inguruan egituratzen da, eta ardatz horietan metatzen da biztanleriaren gehiengoa. Lehenengo ardatza iparraldetik hegoaldera doa Oriaren haranean barrena, eta N-1 errepidean oinarritzen den eskala handiagoko korridore batean sartzen da. Korridore hori hiri-continuum batean hedatzen da, Tolosaldeko eta Donostialdeko eremuetaraino. Bigarrena ekialdetik mendebaldera doa, eta Beasain-Ordizia-Lazkao errotulan bat egiten du lehenengoarekin; Urolako Eraldaketa Ardatzarekin konektatzen du, bigarren hirigune garrantzitsuenera (Zumarraga-Urretxu) iristeraino eta, hortik aurrera, Durangorantz luzatzen da.

Proposatutako Eraldaketa Ardatza goian aipatu ditugun bi ardatz horiek zehaztutako hiri-egituraren oinarritzen da. Ardatzean zehar dauden garapenak finkatzea eta kontzentratzea planteatzen da bertan, Beasain-Ordizia-Lazkao nodoaren (Olaberria eta Idiazabal bertan txertatutako lirateke funtzionalak) garapenak eta Zumarraga-Urretxuri eta Legazpiri dagozkionak artikulatuz, eta hirigune sendoa eratuko du maila handiagoko hiri-eremu batean.

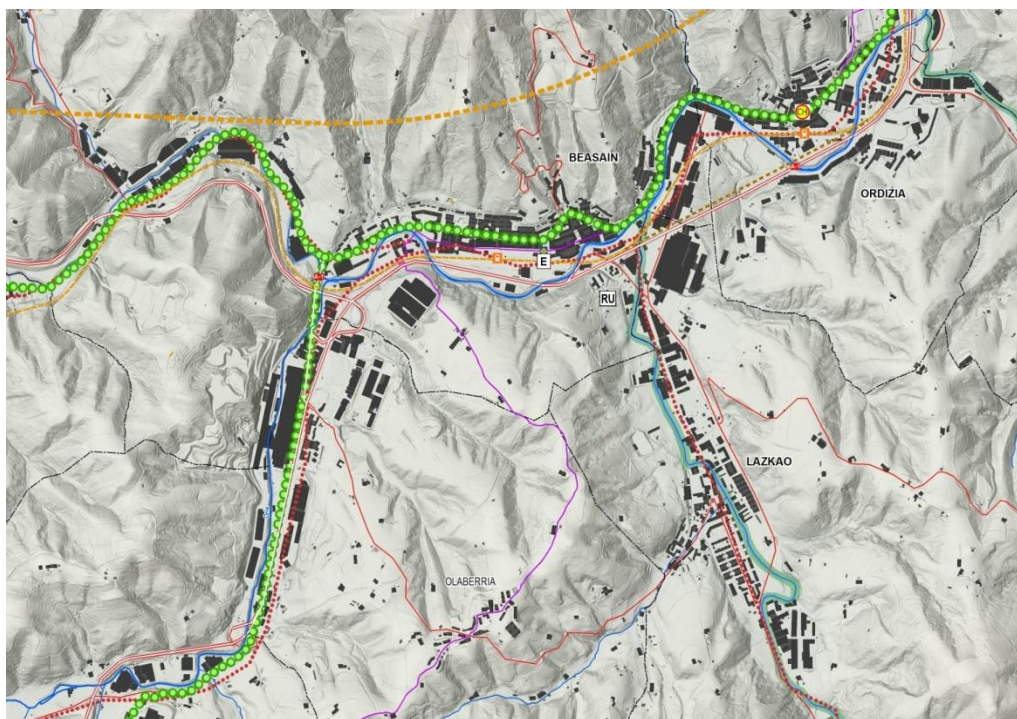
Ardatz hau antolatzeko planteatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- d.1 Ordizia-Beasain trenbide-saihesbidea egikaritzea sektoreko administrazioak emandako definizioaren arabera, N-1 errepidearen ondoan, eta Ordiziako geltoki berria ere egikaritzea.
- d.2 Hainbat nukleo konektatzen dituzten hiriarteko bideen gaineko ekobulebar bat garatzea, funtsean, Zumarragatik Ormaiztegira doan GI-2632, Ormaiztegitik Beasainera doan GI-2632 eta Ordiziatik Tolosaldeko eremu funtzionalera doan GI-2131 errepideak oinarri hartuta, aldi berean lotura finkatuz Debako Eraldaketa Ardatzarekin eta AP-1ekin, GI-632 errepidea Zumarragatik Bergararaino luzatuta, eta Zumarraga eta Azkoitia arteko konexioa hobetuta.
- d.3 Ardatzean barrena dauden nukleoak artikulatzen dituzten errepideak konfiguratzea; oinezkoentzako eta bizikletentzako sareekin artikulatuta eta aldiriko trenen sarearekin eta errepidezko garraio publikoarekin konektatuta.
- d.4 Oria ibaiaren ibilgua eta haren arro isurlea leheneratzeko prozesua lehenestea, korridore ekologiko eta paisajistiko gisa, uholde-arriskuak aintzat hartuta, jardun ororen irizpide eta helburuen artean bilduta ibaiaren beraren ingurumen- eta ekologia-balioak hobetzea eta berreskuratzea.
- d.5 Eremuan dauden naturagune garrantzitsuak babesteko eta indartzeko jarduna bermatzea, batik bat, Aizkorri-Aratzeko eta Aralarreko Parke Naturalak eta haien ingurunea, hirigintza-garapenak definitutako Eraldaketa Ardatzen gaineko hirigintza-garapenak kontzentratzearen bidez.
- d.6 Ardatzean eraikinik ez duten tarte libreak okupazio berrietatik babestu behar dira, eta egungo kokalekuen finkapena eta artikulazioa lehenetsiz, Lurralde Plan Partzialean definitutako lurralde-ereduari jarraikiz.

UROLAKO ERALDAKETA ARDATZA- Zumarraga-Legazpi Tarte

ORIAKO ERALDAKETA ARDATZA-Beasain-Ordizia-Lazkao Tarte

e) Tolosaldeko Eremu Funtzionala. Oriako Eraldaketa Ardatza

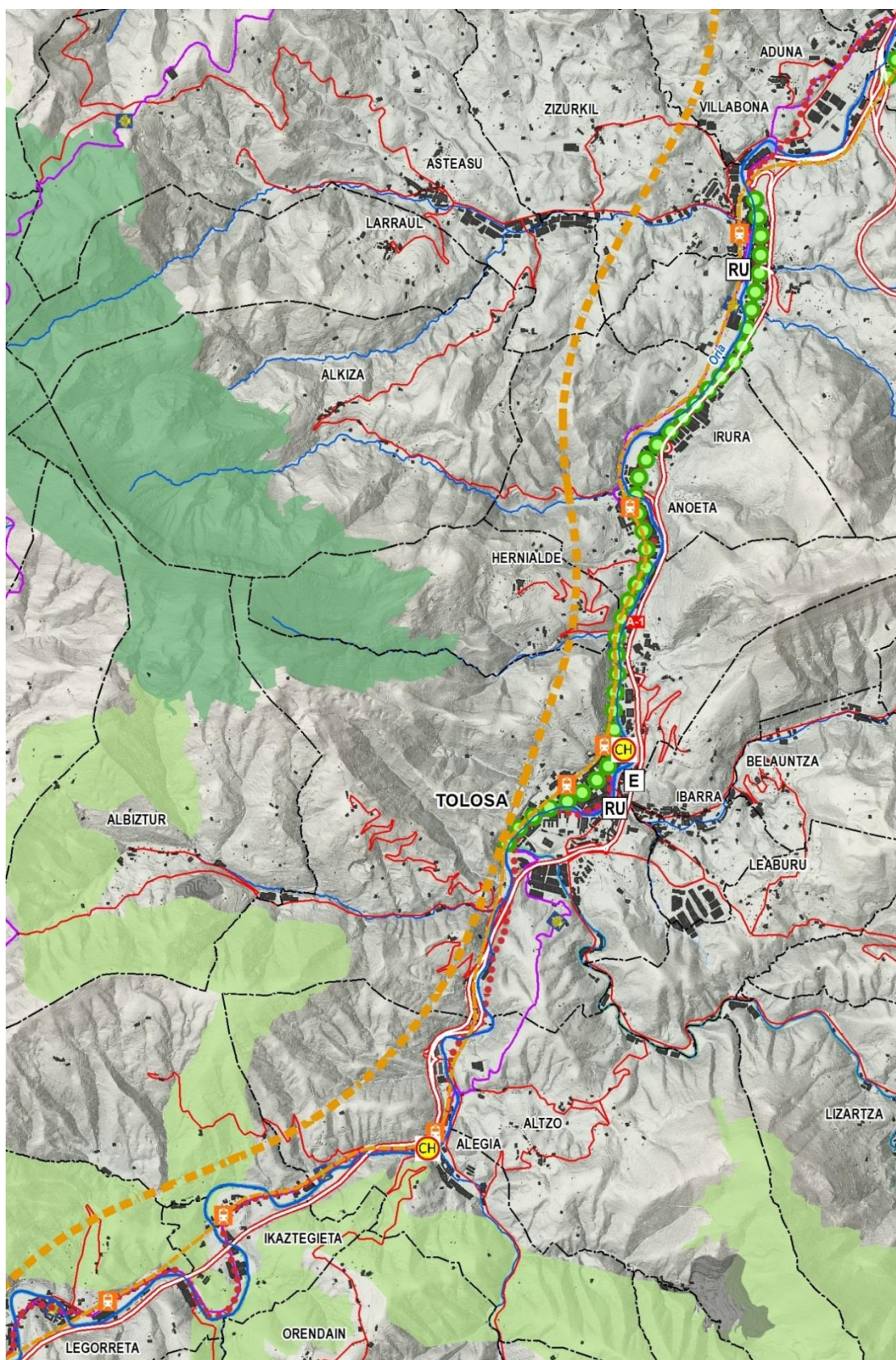
Tolosaldeko Eremu Funtzionalaren ezaugarria da biztanleriaren % 80 baino gehiago Oria ibaiaren haranean kokatutako bederatzi udalerrietan metatzen dela, N-I errepideak definitutako korridorean zehar, zeinak eremua artikulatzen duen Donostialdeko Eremu Funtzionalarekin konektatuz Iparralderantz eta Goierriko Eremu Funtzionalarekin konektatuz Hegoalderantz. Korridore hori egituratzailea da, eta Gipuzkoa osoa ere egituratzen du; halaber, eremuak Donostiarekin dituen harreman funtzionalak eta, batik bat, bi eremu horien artean gertatzen diren biztanleria-fluxuak nabarmen baldintzatzen ditu.

Korridore horretan zehar proposatutako Eraldaketa Ardatzak Tolosa eta Ibarraren inguruan artikulatu du hirigunearen gune nagusia eta, pixkanaka-pixkanaka, eremuko garapen linealak integratzen ari da, iparralderantz, Villabonara arte –Villabonak berak eta Zizurkileko Elbarrena auzoak osatzen dute eremu funtzionalaren azpi-burua–, eta hegoalderantz hedatzen direnekin, Ikaztegieta arte.

Ardatz hori antolatzeko planteatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- e.1 Ekobulebar bat garatzea hainbat udalerrri lotzen dituzten hiriarteko bideen gainean, N-I errepide zaharraren ibilbideari jarraikiz, edukiera handiko bide alternatiboak dituzten tarteetan.
- e.2 Ekobulebarrean zehar hiri-izaerako bide-ardatz bat antolatzea, oinezkoen eta bizikletentzako sarea bertan integratuz eta sarbidea erraztuz aldiriko trenen sareari zein errepidezko garraio publikoari.
- e.3 Oria ibaiaren ibilgua korridore ekologiko eta paisajistiko gisa leheneratzeko prozesua bultzatzea, esparru degradatuak eta ingurumen-egoera eskasa duten ibaiertzak berroneratuta eta uholde-arriskuak aintzat hartuta.
- e.4 Hiri-nukleoak berroneratzeko eta arintzeko jardunak eta hirigune historikoen birgaitze integratua lehenestea, horretarako perimetro urbanizatuan jada sartuta dauden okupatu gabeko lurzoruak berrerabilita, lurzoru berriak okupatzearekiko alternatiba gisa.
- e.5 Ardatzean zehar kokatutako ekipamendu, zerbitzu eta espazio publikoen hornidura finkatzea eta hobetzea, esparru horretan kokatutako biztanleriaren premiak aseko direla bermatuta, Ardatzaren mendekotasun funtzionala orekatuta Donostialdeko Eremu Funtzionalarekin.

ORIAKO ERALDAKETA ARDATZA- Villabona-Irura-Anoeta-Tolosa Tartea

f) Enkarterriko Eremu Funtzionala. Kadaguako Eraldaketa Ardatza

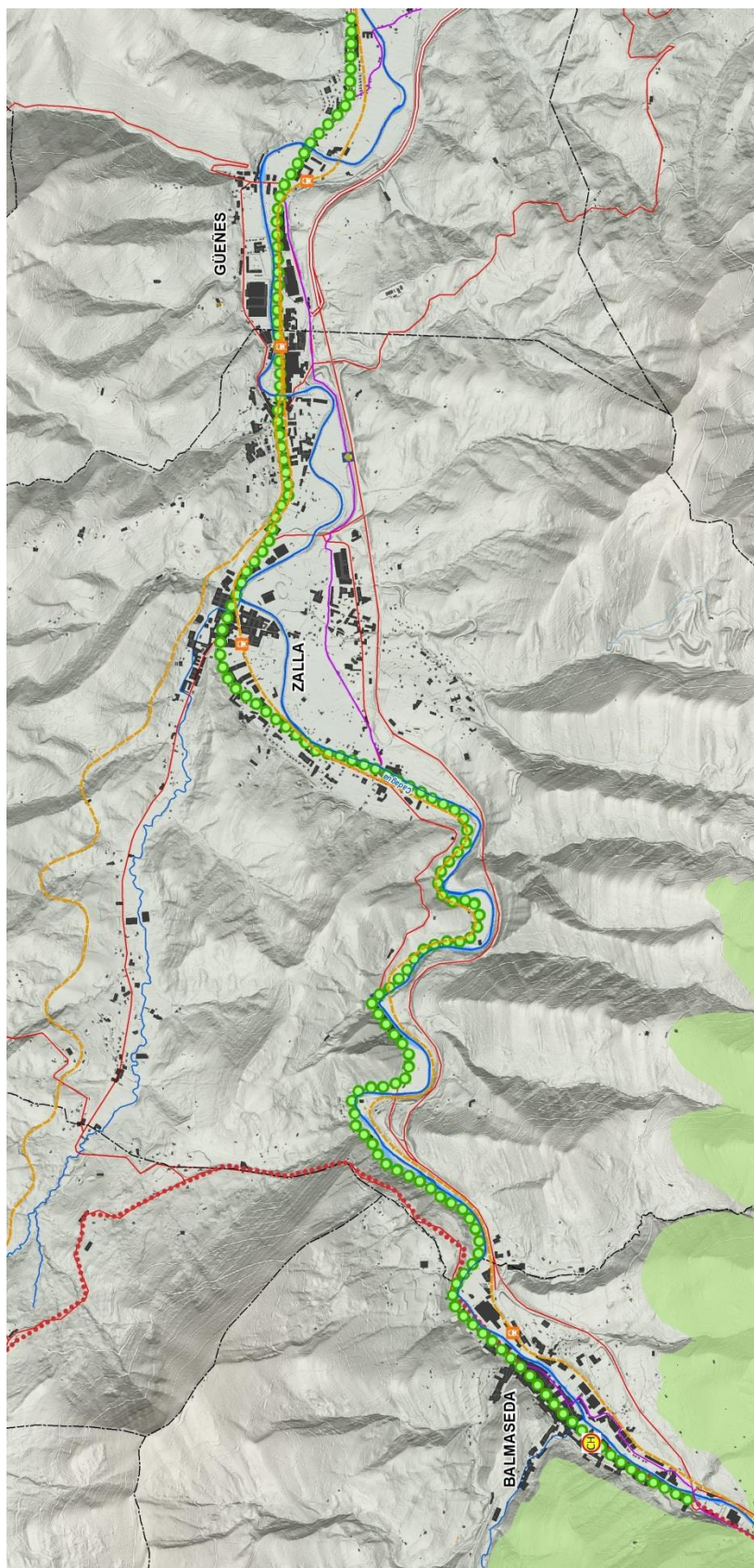
Kadaguako Eraldaketa Ardatza, Balmasedatik Alonsotegira, Kadagua haranari jarraitzen dion eta eratzen ari den hiri-korridorearen gainean planteatzen da, Zallako eta Gueñeseko hirigune nagusiak barne hartzen dituela. Kadaguako autobia martxan jarrita –igarobideko trafikoa xurgatzen du–, hiriguneak elkarrekin lotzen dituzten hainbat errepideren gainean garatuko da ardatza

Zabalera metrikoaren trenbide-linea eraldaketan dagoen bide-ardatzarekiko paraleloan doa, funtsezko elementua da Eremu Funtzionala Bilbao Metropolitarrarekin konektatzeko eta eremu horretako garraio kolektiboko sistementzako euskarri nagusia eratzen du

Eraldaketa Ardatz honi buruzko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

- f.1 Kadagua ibaiak korridore ekologiko gisa jokatu du, eremuko uholde-arriskuak kontuan hartuta ingurumen-interesa duten inguruko eremuekiko berdeguneak eta lotura-espazioak barne hartuta.
- f.2 Hiri-zentralitate eta -nortasun puntuak sortzen dituzten garapen trinkoagoak, ekipamenduak eta ekoizpen-guneak, garraio kolektiboa, ingurumen-ardatzak eta espazio publikoak sustatzea, Eraldaketa Ardatz honi lotutako aukerak dira funtzio-aniztasun handiagoa eta espazio askotarikoagoak eta iraunkorrak lortzeko.
- f.3 Kadaguako ardatzean zehar hutsik dauden edo abandonatuta dauden industriaguneek okupatzen dituzten espazioei balioa ematea eremu horri Supersur saihasbide berriak ematen dion konektibitate handiagoan oinarrituta, aukera egokitza jotzen baita azpiegitura hori da datozen urteetan eremua dinamizatzeko.
- f.4 Hiri arteko bide zaharrak ekobulebar bihurtzea eta hiri-eragiketa egituratzaile funtsezkoak garatzea dentsitate txikiko eta, batzuetan, egiturarik gabeko garapenak nagusi diren espazioaren bilakaerarako.
- f.5 Balmaseda-Zalla-Gueñes ardatzean integratuagoa dagoen hirigunea artikulatzeak aukera emango du zerbitzu-potentzial handiagoko eta eremu osoa erakartzeko eta dinamizatzeko gaitasun handiagoko hiri-oinarria izateko.

KADAGUAKO ERALDAKETA ARDATZA- Balmaseda-Zalla-Güeñes Tarteak

g) Aiarako Eremu Funtzionala. Nerbioi Garaiko Eraldaketa Ardatza

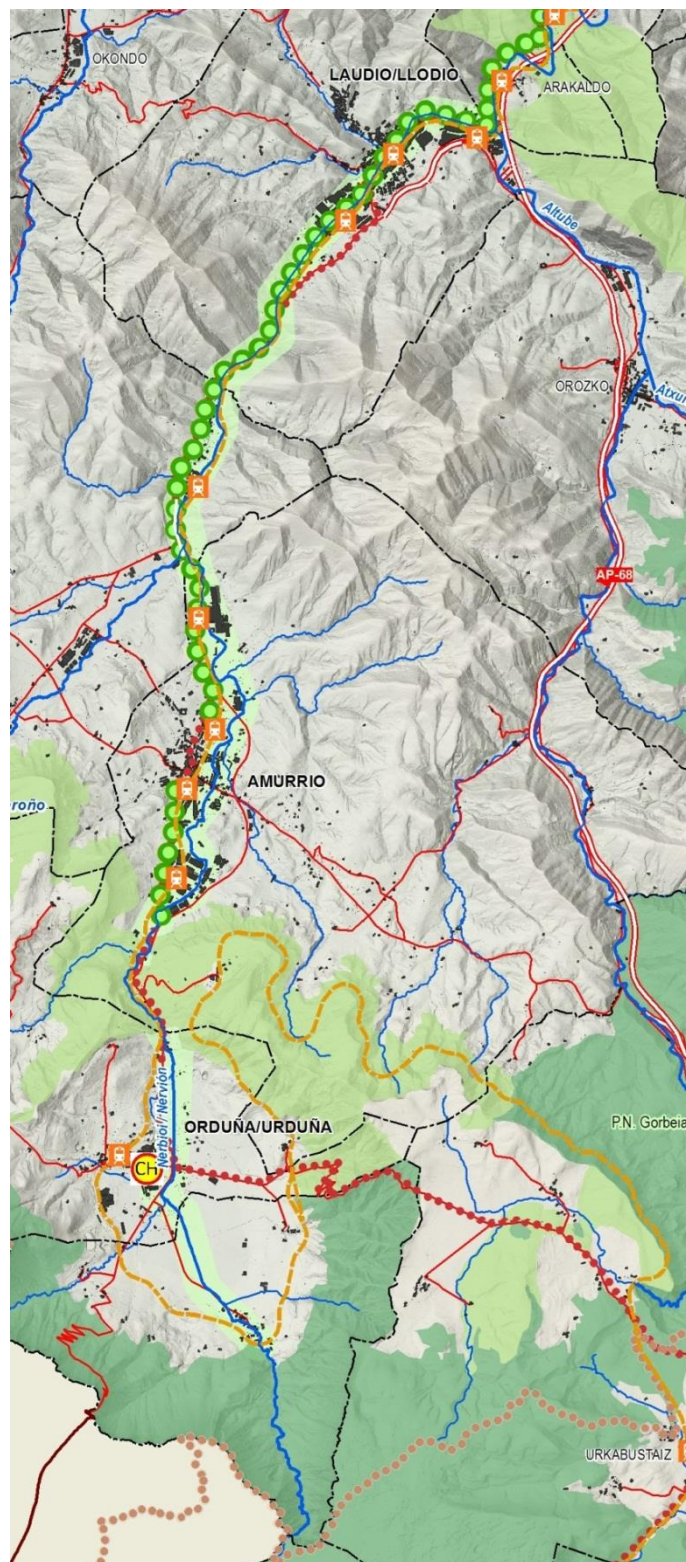
Laudio eta Urduña arteko Nerbioi Garaiko harana ardatz naturala da Bilbao Metropolarrean sortutako aldaketak zabaltzeko, eta bere elementu erakargarrien artean du tamaina demografiko eta funtzional txikiko hirigunea izatea. Hazkunde-potentzial handia du oraindik, batez ere Amurrión eta Urduñan. Ardatzak Nerbioi ibaia du argudio natural, parke lineal bat taxutzen da, ardatz osoa ingurumen aldetik egituratzen duena. Nerbioiko Parke Lineala hiri-inguruko parkea da; konektibitate ekologikoko eta ingurumena berreskuratzeko funtzioak betetzen ditu, eta herritarrak ibaira eta inguruko guneetara hurbiltzeaz gain, herriguneak elkarren artean ere hurbiltzen ditu, modu iraunkorrean, aukerak biderkatuta. Eraldaketa-ardatza azpiegitura-oinarri sendo batean ere oinarritzen da, ekobulebar gisa eratutako A-625 errepidean eta ADIFen trenbidean oinarrituta, azken hori Bilbao-Urduña aldiriko tren-linearekin.

Testuinguru horretan, honako hauek dira Nerbioi Garaiko eraldaketa-ardatzeko proposatzen diren gidalerroak:

- g.1 Nerbioi ibaiarekin batera doan korridorearen gaineko ardatza garatzea Laudio, Aiara (Luiaondo), Amurrión eta Urduña udalerrietan, lurralde osorako azpiegitura berde gisa Nerbioiko Parke Linealak eskaintzen dituen aukerak aprobetxatuta, eta urbanizaziotik babestuta eraikuntza-erabilerarik gabeko esparruak, eta hori guztia uholde-arriskua aintzat hartuta.
- g.2 Hiri-espazioak metropoli-berronera eta -zabalkundearen oinarrien gainean artikulatzea, gune bakoitzak bere ezaugarri espezifikoaren arabera berezitasun-elementuak jarriko lituzkeelarik:
 - A) Laudioko hiri-berronertzeko ekintzak egitea, bere irudiaren kalitatea hobetu eta bere zuzkidura-eskaintza eta hirugarren sektoreko jardueren eskaintza indartuko dutenak.
 - B) Amurrión hazkunde eta jardun berriak hartzeko duen ahalmena kontuan hartzea, bere hiri-bilbea trinkotu eta antolatuko dutenak, hiriak birkualifikatzeko duen potentzial handia aprobetxatuz.
 - C) Urduñako hiri- eta ingurumen-erakargarritasunak aprobetxatzea, bizitzeko, aisia- eta turismo-jardueretarako eta ekonomia berriko enpresentzako erakargarria izango den hiri ekologikoa eratuta.
- g.3 Eremu Funtzionalaren turismo-potentzialtasunak garatzea, kalitatezko natura-, kultura- eta hiri-arloko ondareari jarraikiz.

NERBIOI GARAIKO ERALDAKETA ARDATZA

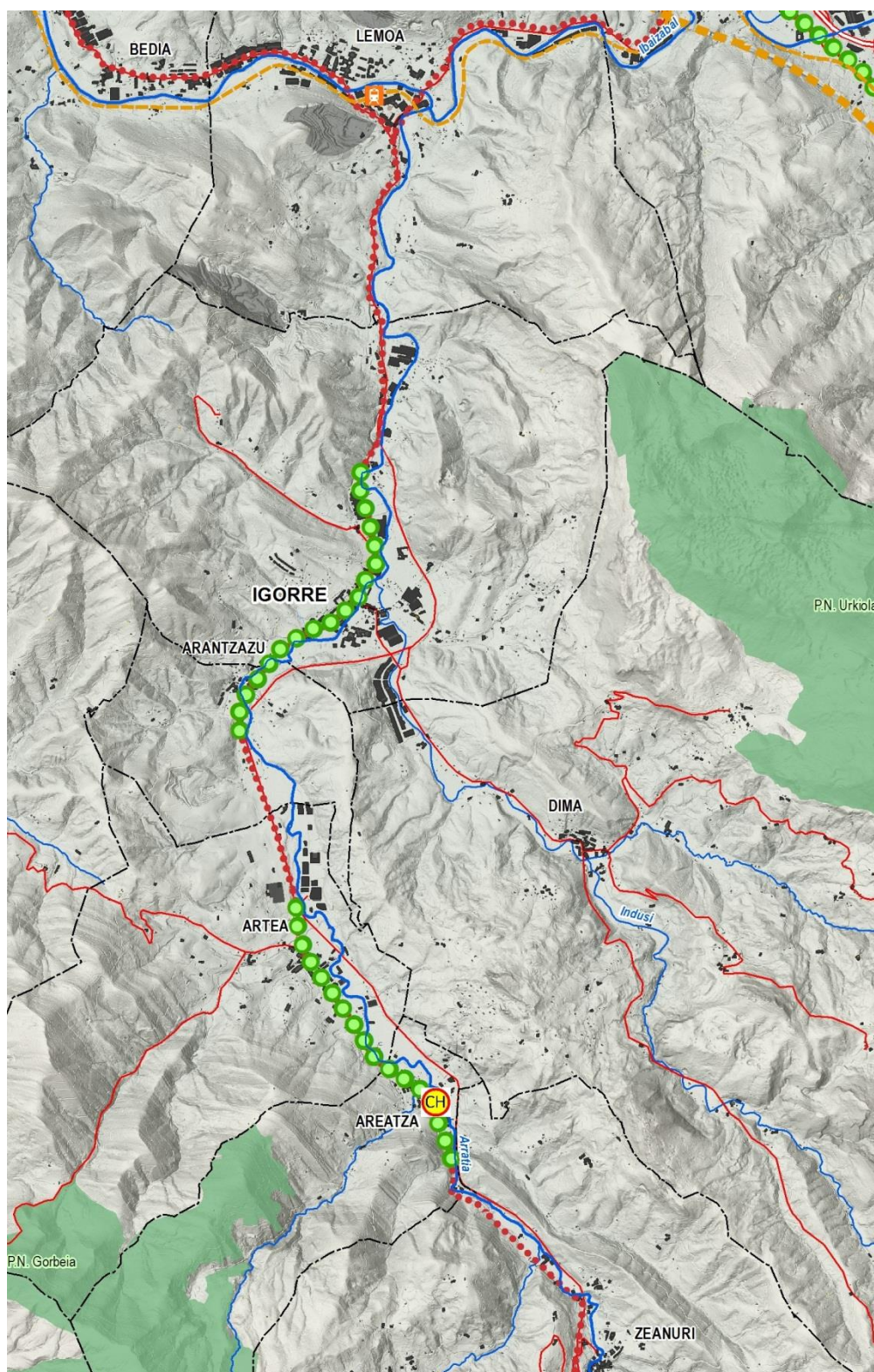
h) Arratiako Eremu Funtzionala. Arratiako Eraldaketa Ardatza

Arratiako Eremu Funtzionala Arratia haranaren sakonean egituratzen da, argi eta garbi, eta natura-
aberastasun handia du: bi parte naturalek –Urkiolak eta Gorbeiak– zehazten dute eremuaren ingurune
fisikoa, eta haien berezitasunari eutsiz, beste eremu funtzional batzuen aldean. Bestalde, N-240
errepidea da errepide-ardatz nagusia zeinaren gainean kokatzen diren Eremu Funtzionala osatzen
duten herrigune gehienak, eta haren gainean daude, halaber, hirigintza-garapenak.

Eraldaketa Ardatz honi buruzko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

- h.1 Arratia ibaiaren ibilgua eta haren ingurunea babestea eremua ingurumen-ikuspegitik egituratuz,
uholde-arrisku handieneko eremuak babesten dituen eta paisaia-ardatza eta naturarekiko
harreman-ardatza eskaintzen dituen korridore ekologiko gisa.
- h.2 Igarreko Eremu Funtzionala indartzea Bilbao Metropolarretik datozen hazkunde berriak
hartzeko espazio gisa; horregatik, Eraldaketa Ardatza datozen urteetan eremuaren garapen
iraunkorra antolatzeke erreferentziatzeko egitura gisa planteatzen da kasu honetan.
- h.3 Udalburuetako zentralitate-elementuak indartzea, N-240 errepidea ekobulebar moduan eratuta
pixkanaka-pixkanaka, balio handiko espazio batean etorkizuneko garapenak artikulatzeko
funtsezkoak diren garraio kolektiboko sistemen euskarri izateko.
- h.4 Egungo hiri-nukleoak birtrinkotzeko eragiketak lehenestea garapen berrien aurretik.

ARRATIAKO ERALDAKETA ARDATZA- Lemoa-Igorre-Areatza Tarte

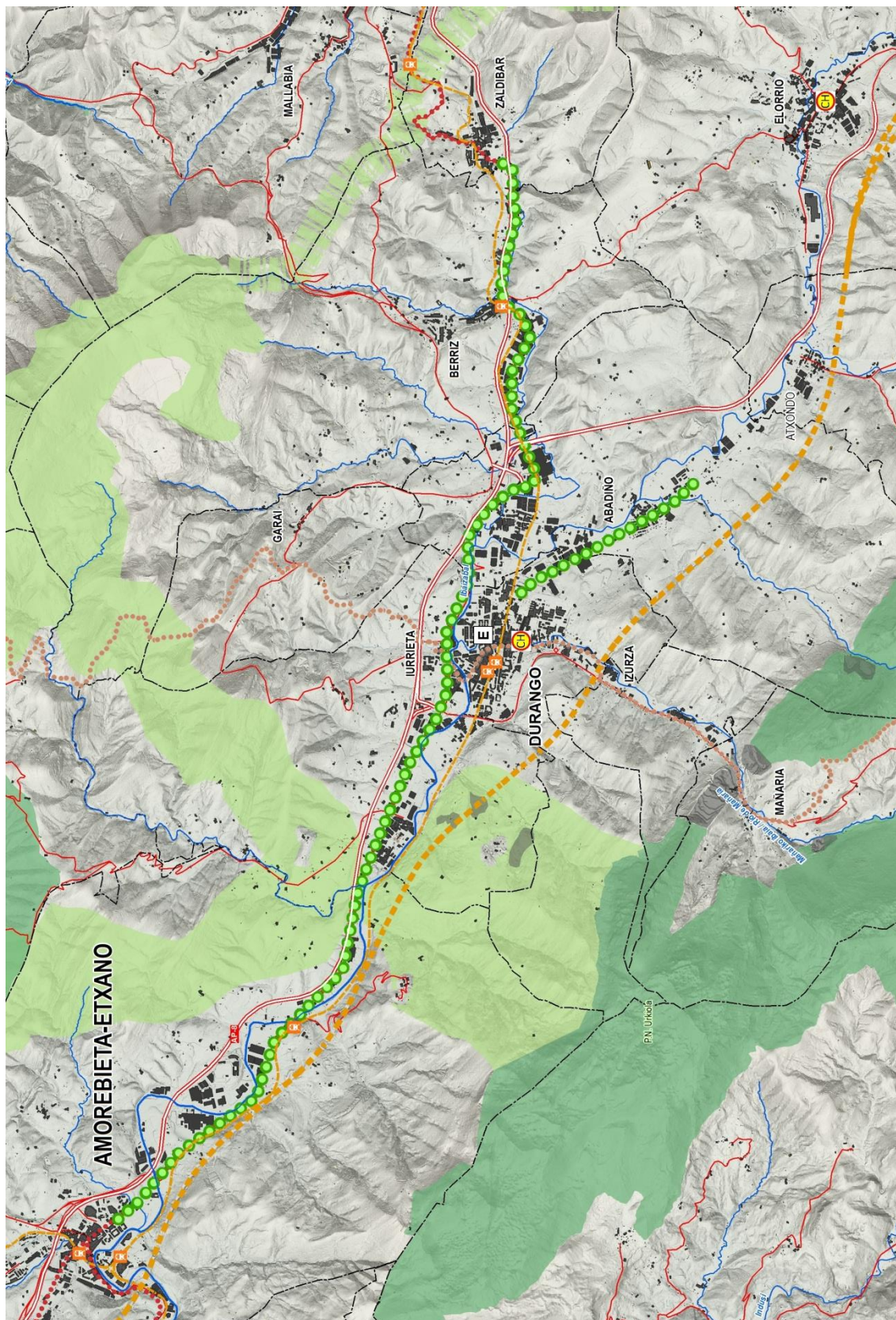
i) Durangaldeko Eremu Funtzionala. Ibaizabalgo Eraldaketa Ardatza

Zornotza-Durango-Zaldibar ardatzean zehar sortutako hiri-eremuak Bilbao eta Donostia arteko hiri-korridore nagusia osatzen du, lurralde-funtzio garrantzitsuak dituzten biztanleguneak bilduz, EAEn duen kokapen barizentrikoaren ondorioz. Bestalde, EUSKOTRENe trenbideak ondo konektatutako eremua da, tratamendu berezi batekin, Durangoren kasuan, trenbideen lurperatzea dela-eta. Gako-eremua da bi hiriburuen artean gero eta erlazio handiagoa izateko.

Eraldaketa Ardatz honi buruzko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

- i.1 N-634 errepidea Zornotzatik Zaldibarreraino ekobulebar bihurtzea, elementu bat emanaz udalerrri horietako garapenak egituratzeko, Durango-Amorebieta-Etxano udalburua eratuta metropoli bati dagozkion funtzioekin. Antzeko ezaugarriak ditu Durango - Elorrio bide-ardatzak ere.
- i.2 Ibaizabal ibaiaren ibilgua hirigune horretako korridore ekologiko bezala kontuan hartzea, hiri-garapenetik babestuta uholde-arriskua duten eremuak, eta Urdaibairen eta Urkiolaren arteko konektibitate ekologikoa bermatzea.
- i.3 Debabarreneko eremu funtzionala eta Gernika-Lumo-Bermeo ardatza Bilbaorekin lotzen dituen Euskotren linea indartzea, hiri-garapeneko prozesuak bideratzeko eta trinkotzeko eta Durango eta Zornotzako geltokien inguruan lurralde-zentralitateko guneak sortzeko garrantzi ikaragarria duen garraio kolektiboko euskarri gisa.
- i.4 Okupazio handia jasaten duen N-634 errepidearen inguruko erdiko korridorearen eraiki gabe dauden eremuak hirigintza-jardun berrietatik babestea, eta babes hori funtsezkoa da eremu horren iragazkortasuna mantentzeko.
- i.5 Durangaldeako Lurralde-plan Partzialean iparralde-hegoaldea lurralde- eta ekologia-iragazkortasuna bermatzea Areitiotik, Urdaibai-Goierri korridorearen bitartez.

IBAIZABALGO ERALDAKETA ARDATZA- Amorebieta-Etxano-Durango-Elorrio Tartea

j) Busturialdea-Artibaiko Eremu Funtzionala. Bermeo-Gernika-Lumo-Amorebieta-Etxano

Gune hau bere ingurumen- eta paisaia-bikaintasunagatik nabarmentzen da, Urdaibaiko Biosfera Erreserbaren presentziarekin eta itsasertzeko paisaia eta landa-paisaia baliotsuekin. Ingurumeneko aktibo horiek babestea da eremu funtzionalaren norabide estrategiko nagusia, lurraldearen kalitate-mailaren eta erakargarritasun-mailaren elementu bereizlea den heinean.

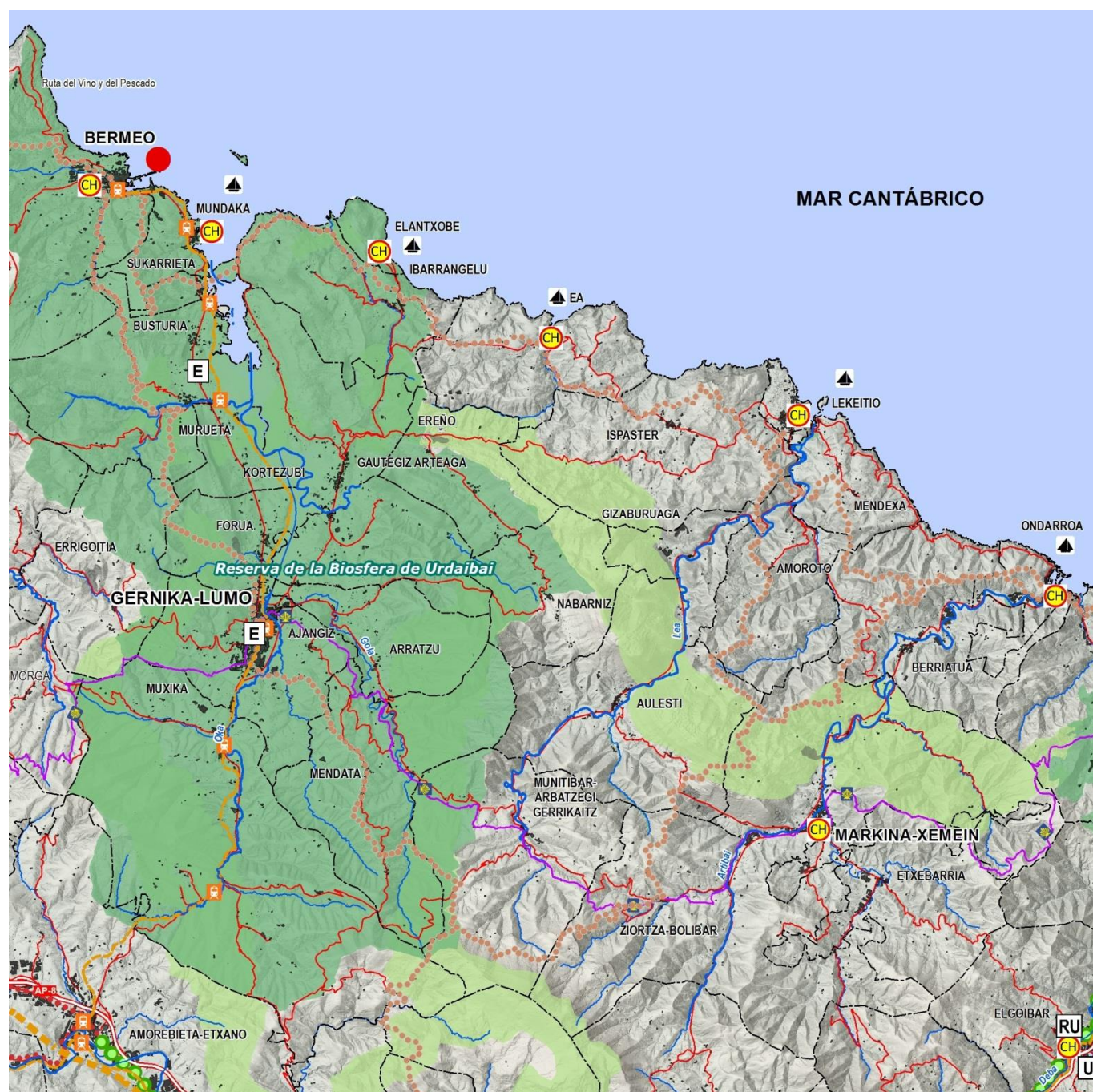
Proposatutako estrategia honako hauetan oinarritzen da: bere interkonexioak hobetzea, eremu horretako garraio-sistemaren ardatz nagusi gisa ageri den Bermeo-Gernika-Lumo-Amorebieta-Etxano tren-linea nabarmenduz, buruak eta azpiburuak indartzea inguruneke eremuen eskaerak asetzeko ahalmena duten zerbitzu-zentro gisa, eta paisaiaren eta ingurumenaren kudeaketa aktiboa egitea, garapenerako gako-elementu gisa. Bermeoko saihasbide berriak udalerrri horretako hiri-espazioa hobetu behar du, egun dagoen igarobideko trafiko guztia horra bideratzen baita.

Eraldaketa Ardatz honi buruzko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

- j.1 Bermeoko eta Gernika-Lumoko geltokiak eskualdeko intermodalitate- eta zentralitate-elementu gisa egituratzea eremuaren konektibitatea, eremu mugakideekiko harremanak eta bi hirien zentralitatea indartzeko aukera bihurtuta.
- j.2 Iparraldean, kostaldea eta A-8 arteko espazioak artikulatzen dituen Mungia bideko Bermeo-Bilbao konexioa indartzea, eta hegoaldean, aldiz, Gernika-Lumoren konexioak Durangoko Eremu Funtzionalarekin eta Markinarenak Durangorekin eta Debarrenarekin.
- j.3 Garapen iraunkorreko estrategia bat bultzatzea Bermeoko eta Lekeitioko hirigune historiko eta portuguneetan, erakargarritasun handiko esparru gisa indartuta eta hirugarren sektoreko zerbitzu-eskaintza sendotuta, zeinak kostaldeko bigarren etxebizitza asko etxebizitza nagusi bihurtzen lagunduko duen.
- j.4 Udalerrri horietan izaten diren garapenak integratzea gaur egungo hiriguneen morfologia- eta egitura-ezaugarriak eta inguruneke paisaiak atxikita. Horretarako, hirigintza- eta arkitektura-tipologia egokiak erabili behar dira eta dagoen arkitektura tradizionalako eraikitako ondare ugariaren birgaitze-ekimenetan ahalegin berezia egingo da.

BERMEO-GERNIKA-LUMO-AMOREBIETA-ETXANO

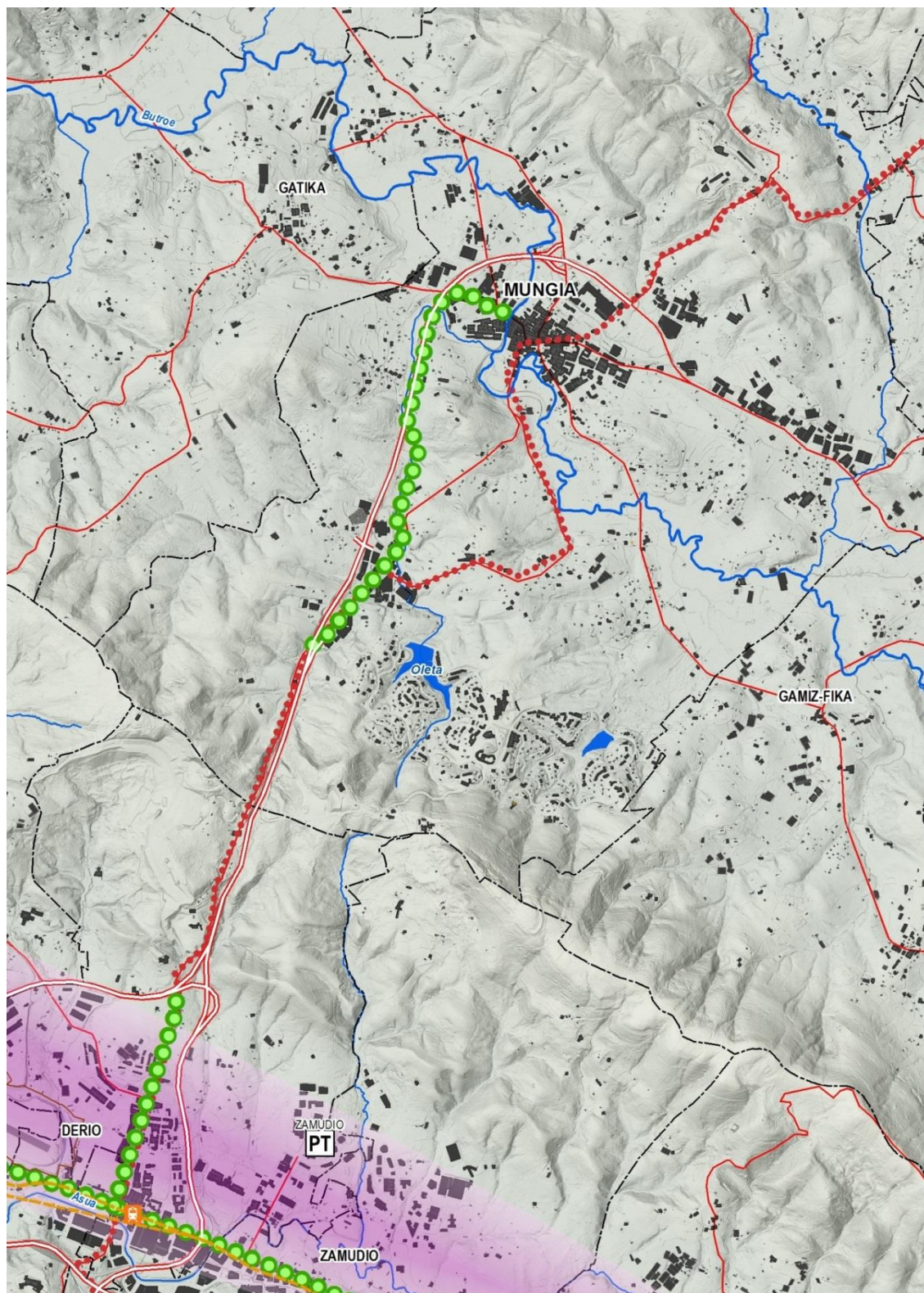
k) Mungialdeko Eremu Funtzionala. Mungia-Derio Eraldaketa Ardatza

Mungialdeko Eremu Funtzionala azken hamarkadan dinamismo handiagoa izan duen eremuetako bat izan da; hala ere, eremuaren hazkunde-ereduaren ezaugarri nagusia, eraikitako guneen dentsitate txikia da, batetik, eta gune tradizionaletan gutxi integratutako urbanizazioak ugaritzea, bestetik. Eremu horretan ezinbestekoa da hiri-garapenetan iraunkortasun-estrategia ezartzea lurzoruaren erabilgarritasun handia kontuan hartuta, lurzoru ardua handiz erabili beharreko aktibo oso baliotsua baita.

Eraldaketa Ardatz honi buruzko lurralde-gidalerroak honako hauek dira:

- k.1 Finkatuta dauden eremuak indartzea, hazkundera ahalbidetuz, erabilera-aniztasuna, garraio kolektiboaren nagusitasuna eta hirigunearen kalitatea irizpide direla, dagoen hiri-bilbea berregituratuz eta, berronertze-, berritze- eta trinkotze-eragiketen bidez, hazkunde berriak jada okupatuta dauden gunetara bideratuz.
- k.2 Nortasun-ezaugarriak indartzeko programak garatzea eta bere nukleoen hiri-irudia hobetzea. Nukleo horietako batzuk, erakargarritasun handiko elementuak badituzte eta nortasun-enklabeak badira ere, urbanizazio lausoa eta morfologia-arazoak dituzte, egitura-arazoak, edo gutxi bateragarriak diren erabileren nahasketa.
- k.3 Gune tradizionaletan zentralitate-eremu berriak garatzea, eremu zentralen gaineko presioa murriztu eta herritar guztientzat bizitegi-, enplegu-, kultura-, ekipamendu-, aisia- eta kirol-aukeren eskaintza-aniztasuna areagotuko duten eremuak hain zuzen ere.
- k.4 Garapen-eremu nagusi gisa, Derio-Mungia errepidea ekobulebar bihurtzea. Horren inguruan artikulatuko lirateke hazkunde nagusiak eta Txorierrirekin konektatzeko Eraldaketa Ardatza sortuko litzateke.
- k.5 Ekobulebar horrekin batera garraio kolektiboko ardatz egituratzaile bat garatzea, etorkizunean aldiriko tren-zerbitzuak sartu ahalko dituen, Mungiako garraio kolektiboko sistemen sarbide-puntua aldageltoki modaltzat eta zentralitate-esparrutzat planteatuta Eremu Funtzional osorako; estrategia hori epe luzeagoan garatu ahalko litzateke Mungia-Sopela ardatzaren gainean.

MUNGIA-DERIO ERALDAKETA ARDATZA

I) Araba Erdialdeko eremu funtzionala. Arabako Lautadako Eraldaketa Ardatza

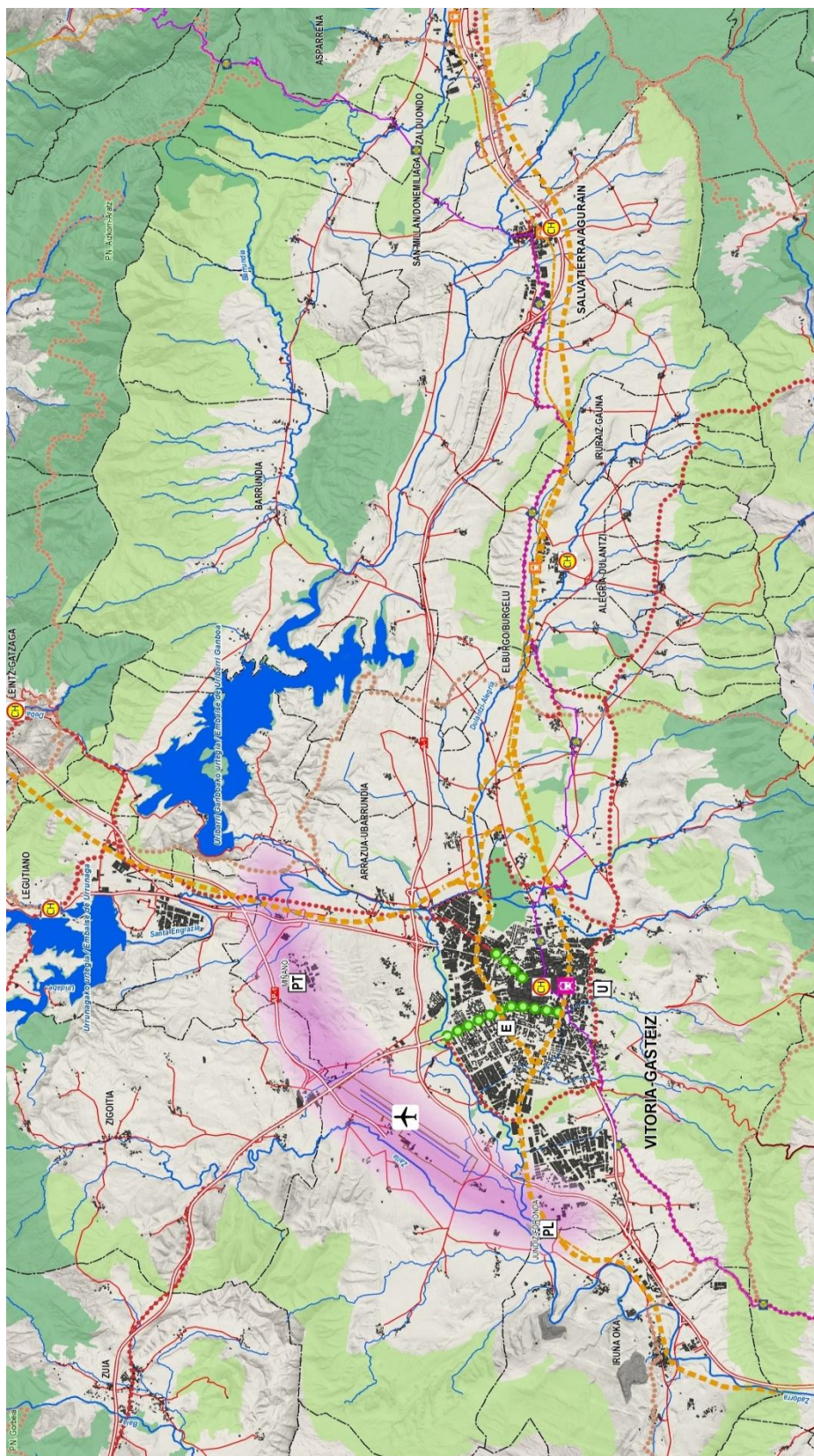
Arabako Lautadak Araba Erdialdeko Eremu Funtzionalaren zatirik handiena hartzen du, eta Vitoria-Gasteiz da elementu nagusia eremu horretan. Ikusmenarekin zerikusia duten zenbait balio funtsezkoak dira eremu horretan, esaterako, ikuspegi-zabaltasuna, nekazaritza-paisaiak, kokaguneen nukleo anitzeko sistema eta nukleo bakoitzaren nortasuna, nukleo horien hiri-ertz zehaztuak, eta nukleoaren eta paisaiaren arteko harremana babestea.

Arabako Lautadako Eraldaketa Ardatzak garraio kolektiboko sistema baten inguruan korridore garrantzitsu bat artikulatu nahi du, aldiriko, ibilbide luzeko eta salgaietarako zerbitzuei oinarri emango liekeena. Gainera, hainbat herriren maila indartu, paisaiaren hobekuntzarako eta espazio libreak egokitzeko elementuak txertatu eta eremu horretan agertzen diren urbanizazio lausoko arriskuak mugatuko lituzke. Ardatza Arabako Lautadaren erdigunean dago eta paisaian txertatutako bizitegi-eremuak, ekipamenduak, ekoizpen-guneak eta eskualde-bokazioko gune logistikoak (Jundizko Geltoki Intermodala, kasu) kokatzeko aukera eskaintzeaz gain, EAEko hirigune handietan, Ebroko ardatzean, nahiz penintsulako iparraldeko eta Frantziako hego-mendebaldeko zonetan proiektu daiteke. Hori guztia eremua inguratzen duten naturagune garrantzitsuen jarraitutasun ekologikoa konprometitu gabe.

Testuinguru horretan, eraldaketa-ardatz honetarako proposatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- I.1 Lautada inguratzen duten naturagune baliotsuen arteko konektibitate ekologikoa bermatzea, baita barrualdeko naturagune garrantzitsuen artean ere (Salburua, irla-hariztiak, ibai-ibilguak eta abar), kontuan izanda testuinguru horretan Vitoria-Gasteizen Eratzun Berdeak (tokiko azpiegitura berdean sartzen da) eta horren luzapenek garrantzi berezia hartzen dutela, eremuko jarraitutasun ekologiko hori bermatzeko "errotula" diren aldetik.
- I.2 Vitoria-Gasteizen ekialdean eta mendebaldean ardatz lineal bat garatzea Langraiz-Iruña Okaraino mendebaldetik eta Aguraineraino ekialdetik, ADIFen trenbidearen ardatzari jarraikiz, zenbait nukleo bilduta, hala nola Burgelu eta Alegría-Dulantzi, ardatz horren eragin-eremua Armiñonetik Araiaraino zabaltzeko aukera aztertuta, bereziki mugikortasunari eta ibilbide bigunei dagokienez.
- I.3 Eraldaketa-ardatz horren barruan hartu behar da Vitoria-Gasteiz barruko ardatza, aireportuak, autobus-geltokiak, hiriaren erdialdeak biltzen duen berrikuntza-nodoak eta Unibertsitateak osatutakoa, baita hiriaren beraren azpiegitura berdea ere, eta ingurunearen ondare naturalarekin duen erlazioa.
- I.4 Eraikuntza-jardunak jada badauden kokaguneen gainean kontzentratzea, trinkotze-jardunen eta lurzorua okupazio puntualen bidez, lurzoru kalifikatuko eremu handiagoak saihestuta, Arabako Lautadaren erabilera industrial eta logistikoetarako hazkunde posiblea betiere paisaiaren ezaugarriekiko eta lurralde horretako kokaguneen sistema tradizionalarekiko modu koherentean eginez.
- I.5 Garraio publikoaren bitartez Arabako Mendiak eta Haranak Lautadarekin eta hiriarekin uztartzen dituzten hainbat ibilbide konektatzea.

ARABAKO LAUTADAKO ERALDAKETA ARDATZA

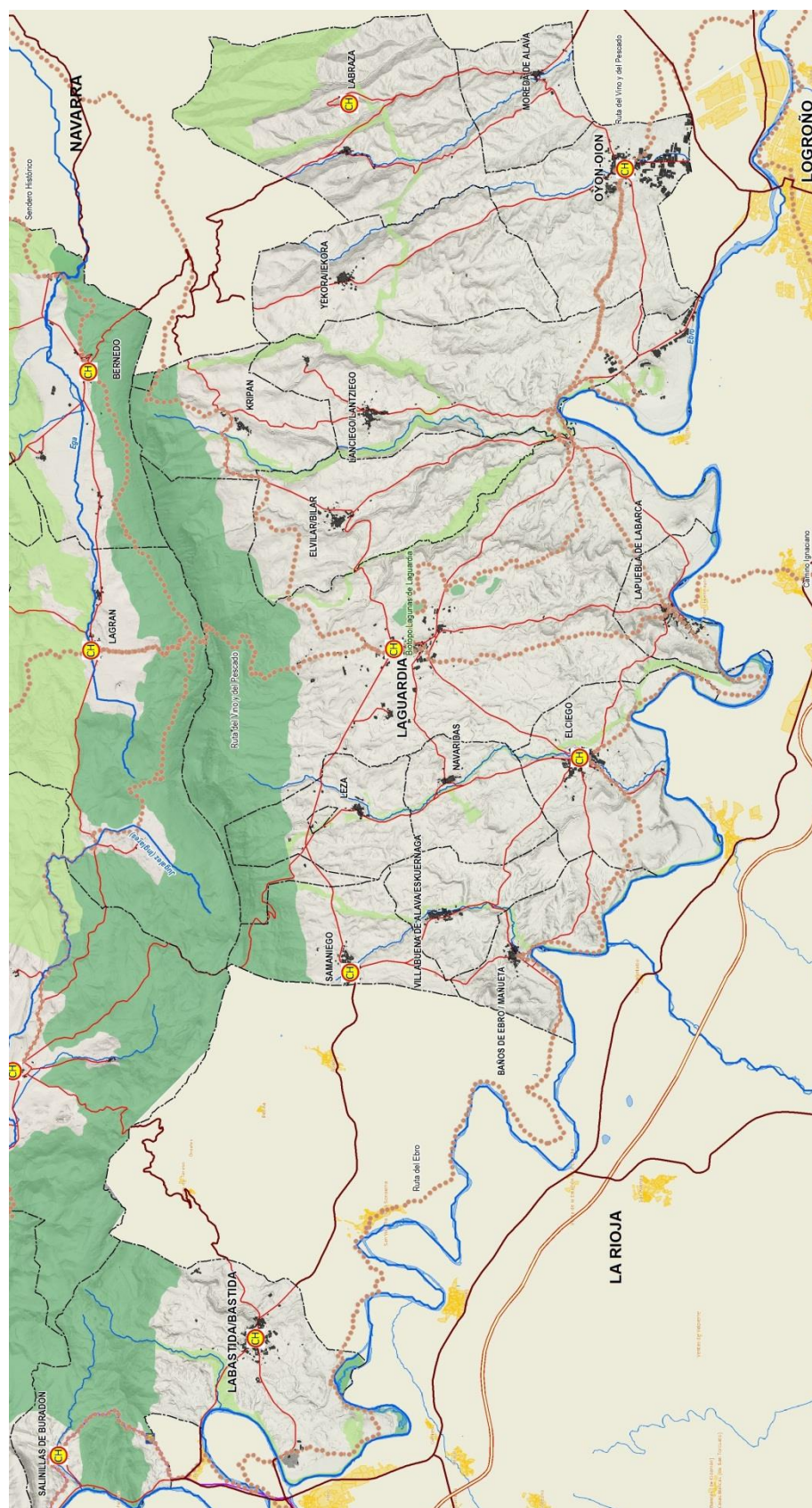
m) Arabako Errioxako Eremu Funtzionala

Arabako Errioxako Eremu Funtzionala kasu bakarra da zeinean haren nukleo polarizatzailea (Logroño hiria) EAEtik kanpo dagoen. Dena den, azken urteetan dinamismo aipagarria izan duen lurraldea dugu eremua, ardoari lotutako kultura batetik abiatuta eta beste labore batzuk eta horrek eskaintzen dituen zerbitzu eta aukerek osatua. Eremu Funtzionalan, Vitoria-Gasteiz eta Logroño arteko lotura zuzena Laguardian barrena, 1997ko LAGek proposatutakoa, konexio garrantzitsua da eremuarentzat. Gainera, aipatzekoa da gune horren kalitate eta berezitasun handia, eta horrek berekin dakartzan aukera guztiak. Horren guztiaren adierazgarri da Arabako Errioxa Paisaia Kultura izendatu izana 2014an. Ardoaren kulturarekin lotuta, upategiak funtsezko elementu dira lurraldean, dimentsio bikoitzean: paisaiaren oinarri den ekonomikoan elementu ikusgai dira, eta aldi berean, paisaian inpaktua eragiten dute; eta hori tratatu egin behar da.

Testuinguru horretan, Eremu Funtzional honetarako proposatzen diren gidalerroak honako hauek dira:

- m.1 Laguardiaren zentralitatea indartzea barne-osagarritasun gisa eta Oyón-Oionena eta Bastidarena osagarritasun-nukleo gisa, paisaia eta nukleoen izaera eskualdearen garapenerako oinarritzko elementu gisa babestuta eta Logroñotik hurbil dagoen Oyón-Oion eremuan ekonomia-jarduerak sustatuta.
- m.2 Eremuko ekonomia-jarduera tradizionalak, lurraldearen berezitasuna eta potentziala adierazten dutenak, ardoaren inguruan bikaintasun-eragiketak sortzeko aprobetxatzea eta, aldi berean, industria berrelikatu behar da eta balio erantsia sortu behar zaio produktuari, ikerketa enologikoko jarduerak, ardoaren kultura sustatzeko jarduerak eta aisia iraunkorreko aukerak garatuta. Testuinguru horretan, nekazaritzako beste elikagai batzuetarako dibertsifikazioa gerta daiteke, ardoarekin gertatu antzeko baldintzetan.
- m.3 Lurraldeko arkitektura-, hiri-, natura-, arkeologia- eta etnografia-arloko erakarpenak aprobetxatzea, kalitatea eta paisaiarekiko errespetua azpimarratuta betiere.
- m.4 Ekialde-mendebalde bide-ardatza (A-124, A-3228, A-3220 eta A-4209 errepideen inguruan) nukleoen arteko lotura-ibilbidetzat interpretatzea, baita eremuaren paisaia-bikaintasuna agerian uzten duten eta indartzen duten beste ibilbide bigun batzuekin konektatzeko ibilbidetzat interpretatzea ere.
- m.5 Upategiak ezartzean elementu horien garrantziarekin bat datorren sentsibiltatea sustatzea, eta ingurunearekin integratzea bolumenari, testurari, koloreari eta abarri dagokienez.

ARABAKO ERRIOXA

6.2 Hiri-berroneratzea

Hiri-berroneratzeak lurraldea berrerabiltzeko eta birziklatzeko aukera bultzatu behar du, jadanik hirigintzak okupatuta dauzkan espazioetan erabilera berriak garatuta. Trantsizio-espazioetarako erabilera iragankorrak ezartzea lankidetza-gestio baten ondorioz dinamika interesgarri gisa ageri zaigu.

I. GAIA ZERTAN DEN

Hiri-berroneratzeaz mintzatzen garenean, gaiaren ikuspegirik zabalena hartu behar dugu, bizitegiatarako lurzorua nahiz industria-lurzoru tradizionala aintzat hartuta. Hala ere, industria-lurzoruan kontuan hartu beharreko estrategiak espezifikoak dira, eta horregatik 6.4 kapituluan (Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua) aztertzen dira.

Hiri-berroneratzeko ekimenak proposatzeko garaian, lurraldea –orokorrean hartuta– berrerabiltzeko eta birziklatzeko aukera emango duen estrategia bat pentsatu behar da, jadanik hirigintzak okupatuta dauzkan espazioetan erabilera berriak garatu ahal izateko eta hiri-bilbean txertatu gabeko lurzoru berriak zertan okupatu gabe. Horrela, aurreko eredu hedakorren aurrean zeinetan birgaitzeak eta berroneratzeak bigarren mailako zeregina duten soilik, azken horrek protagonismo handiagoa izan behar duela proposatzen da, eta datozen urteotako eraikuntza-jardueraren oinarri garrantzitsuen izango da. Beste ekimen batzuk ere behar-beharrezkoak izango dira: plangintzak malguagoa izan behar du garapen berrien erabilera, tipologia eta dentsitateak nahasteari dagokionez; eta hirigintza-hazkundeak garraio kolektiboko sistemekin lotu behar dira.

Esan behar da, 1997ko LAGetan azaltzen zenez, EAEn geografia osoan barreiatutako herrigune historikoen ondare joria (69) dagoela. Gune horiei buruz Birgaitze Integratuko kasuan kasuko Plan Berezia idatzi dira, eta gune horiek babestea, berritzea eta birgaitzea zeregin etengabea da.

Eraikin-parkea pixkanaka zahartu egin da, eta eraikuntzak nahiz hiri-ingurunea egokitu egin behar dira gaur egun sortzen diren ingurumen-arloko eta iraunkortasuneko erronka berrietara; hortaz, hiri-berroneratzeko edo -berrikuntzako eragiketak egin behar diren jardun-eremuetan eskala aldatzea proposatu da. Hartara, jardun-unitate oso mugatu batean tokiko esku-hartze bat egin nahi bada, zenbait kasutan, auzo osoa edo hirigune zabalak eta hiri inguruko ingurunea hartu behar dira eraginpean.

Gau egun, alde batetik, hiri-bilbe batzuk gainezka daude, eraikin-dentsitate handiarekin eta ekipamendu eta zerbitzu publikoen zuzkidura nahikoa dutela; eta, bestetik, zuzkiduren aldetik edo espazio librean aldetik gabezia nabarmenak dituzten beste eremu batzuk ere badira, nahiz eta hutsik eta eskaerarik ez duten lurzoruen poltsak izan badiren; edo bestela, gerta daiteke garai batean eraikin bat jarduera ekonomikoetara bideratuta egon izana, baina gaur egun zaharkituta, jarduerarik gabe eta abandonatutako espazioz inguratuta egotea. Gure lurraldeko eremu zabaletan adierazle soziodemografikoen gainbehera gertatu da (hazkunde begetatiboari, migrazio-saldoari, marjinazioari, pobrezia, gizarte-bazterketari, langabezia-tasari, utzarazpenei eta abarri buruzkoak), eta horrek agerian uzten du hiriguneak berroneratzeko jardun zehatzak adostu eta abiarazi behar direla, eremu horietako gizartearen eta hirigintzaren arloetako desorekak gainditzearen.

Eremu jakin batzuetan eskualdekako hausnarketa estrategikoa egin behar da, betiere leheneratzeko esku-hartzeak udalaz gaidiko ikuspegi batetik begiratuta bidera daitezkeen, eta, hartara, tokiko edo sektoreko ikuspuntuan soilik oinarritzen diren ikuspegiak gaidituko dira. Finkatutako hiri-bilbean txertatuta dauden eskala txikiagoko beste batzuetan, esku-hartzeen bitartez irisgarritasun-baldintzak hobetu behar dira, espazio libre berriak sortu, hornidura eta ekipamenduak hobetu eta abar. Era berean, eraikitako bizitegi-eraikinak birgaitzeko esku-hartze baten garrantzia nabarmentzen da, irisgarritasun-baldintzei eta energia-eraginkortasunari dagokienez.

Beharrezkotzat jotzen da hiri-berroneratzearen arloko hirigintza-plangintzan bildutako proposamenak lurraldearen hiri- eta gizarte-arloko azterketa batean oinarritzea. Hori horrela, plangintza hori lagungarria izango da lurraldean egon daitezkeen problematikei erantzuteko: gizarte-bazterkeria, pobrezia, migrazio-prozesuak, etxebizitza eskuratzeko zailtasuna, marjinatutako kolektiboen integrazioa, gentifikazioa eta abar.

Hiri-berroneratzearen barruan hiria birdiseinatzeko prozesua ere txertatu behar da. Prozesu horren barruan matrize biofisikoarekiko integrazio bertikaleko espazioak sartu behar dira, eta alde horretatik akuiferoen birkarga, lurzoru biziaren berroneratzea eta hiri-erabilarekin bateragarria den biodibertsitatea duten ekosistemen ugaritzea bideratu behar dira, bai ibai-eremuetan, bai hezeguneetan, gune askeetan, hiri-baratzeetan, lurzoru eta landaredia duten patioetan, lurzoru iragazkorretako landaredi-zerrendetan, eta abarretan.

EUSTATen azken datuen arabera, EAEn dagoen etxebizitza-parkeak gutxi gorabehera batez beste 40 urteko antzinatasuna du; parke horren % 46,4k, ordea, 40 urtetik gorako antzinatasuna du (1970. urtea baino lehenagoko etxebizitzak dira). Bestalde, eraikitako parkearen zati handi batek zaharkitze-maila handia du irisgarritasun- eta bizigarritasun-baldintzei, segurtasunari, instalazioei edo inguratzaileen ezaugarri teknikoiei dagokienez.

Bestalde, lurraldea, eta bereziki hirigunea, etengabeko eboluzioan eta eraikuntzan dago beti; inoiz ez dago amaituta. Etengabeko bilakaera horretan, aldi baterako edo iragankorra den hori ere etengabea

izan da: hiri-paisaia beti izan dira unean uneko, bat-bateko edo aldi baterako jarduerak jasotzeko erabili izan diren hutsuneak.

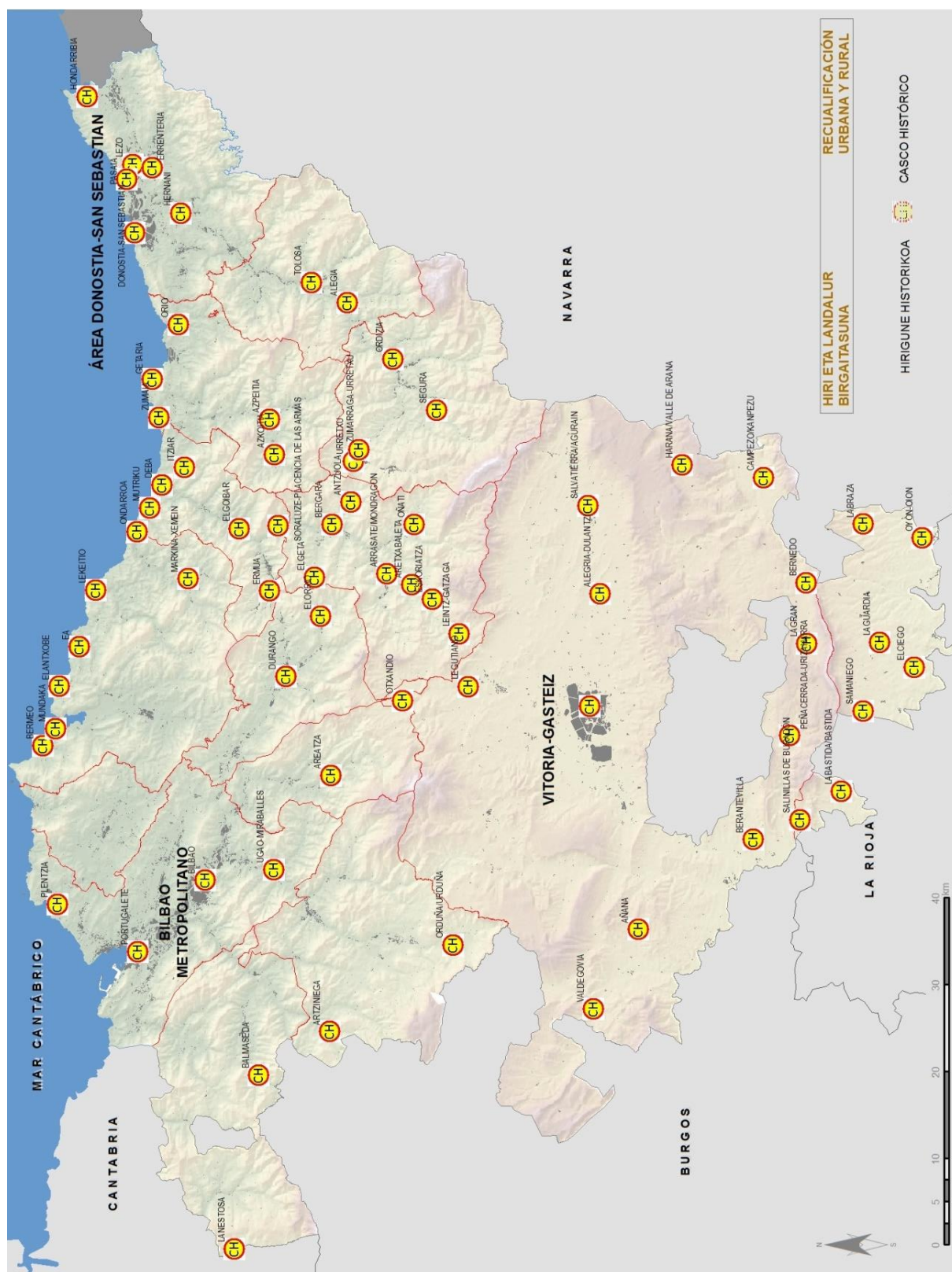
Gaur egun ere hiri-espazio huts edo zaharkitu ugari ere badaude, hirietan eta lurraldean gertatzen diren dinamika askoren emaitza gisa uler daitezkeenak, azken hamarkadetan gertatutako hainbat aldaketa ekonomiko eta sozialen ondoriozkoak: industria-ekoizpenerako eta/edo azpiegituretarako erabiltzen diren eraikin eta lurzoruetan zaharkitzapenak eragiten dituzten eraldaketa ekonomikoetatik hasita, hiriaren erdigunean hutsuneak eragiten dituzten herritarren eta/edo bestelako eragileen lehentasun-aldaketetara. Hutsuneekin batera aurki ditzakegu, halaber, denbora-etengaldietan harrapatutako hamaika hiri-bilbe, bukatu gabeko jenderik gabeko etxebizitzak, gauzatu gabeko espazio urbanizatuak, garatzeko zain egonda gutxiegi erabiltzen diren eremu handiak eta abar.

Aldaketa horien modu paraleloan, lurzoruarekiko eskari eta premia berriak agertu dira; gainera, izaera sortzaile eta sozialeko gizabanakoek, taldeek eta/edo enpresa-jarduerak bat-bateko, herri-izaerako eta/edo aldi baterako esku-hartze hiritarraren ereduak praktikara eramaten dituzte –ohiko hirigintza-plangintzaren, -egikaritzearen eta -kudeaketaren osagarri den eredu gisa–, eta aipatutako eskari eta premiak ekimen horietan islatzen dira.

"Bitartean" hori ekoizteko eta kudeatzeko formula horiek espazioak gutxiengo esku-hartzeen bidez aktibatzeak aukera gisa aurkeztzen dira, eta krisialdi-garaian lurraldea berroneratzeko estrategia baten moduan erabilgarri izatetik harago, jardun mota horiek hiri-bizitzaren eta -ekonomiaren atal oso garrantzitsua dira, eta balio handiko berezko ezaugarriak dituzte: Erabilera iragankorrek aukera ematen dute epe luzerako pentsatutako jardun-esparruetan posible ez liratekeen ereduak, jarduerak eta estrategiak garatzeko eta probatzeko.

Testuinguru horretan premiazkoa da egoera, erabilera eta praxi mota horiek lurraldearen definizioaren eta plangintzaren barruan nahiz haren kudeaketan txertatzeko edo gain hartzeko aukera begiztatzea. Lurralde-aprobetxamendua sustatzea eta lurralde adimentsua sortzea bilatzen da, bere birsorkuntza-beharrei bertan bizi diren eragileen ekimenaren bitartez erantzuteko gai izango den lurralde bat. Hiri-errealitate berri horiek erreferentzia egiten diote hurrengo definizioetan jasotako lurzoru eta erabilera motari eta kudeaketa-ereduari:

1. Trantsizioan dauden espazioak: hutsik edo erabili gabe dauden espazioak, probetxurik atera gabe eta abandonatuta, bi jarduera- eta/edo erabilera-uneren arteko trantsizioan egoteagatik, bai iraganean zuten erabilera zaharkituta geratu delako eta bai etorkizuneko erabilera ez delako erabat garatu. Trantsizioan dauden espazio horiek, iraganeko eta etorkizuneko erabileraren arteko erdibide-egoeran, aukera ona dira lurralde-kontsumoan erabilera eraginkorra egin ahal izateko.

2. Erabilera iragankorrak: erabilerarik gabeko edo epe txikian konponbide bideragarririk ez duten espazioak konpontzeko edo aktibatze modu gisa aurkezten diren behin-behineko eta aldi baterako erabilerak dira. Askotariko funtzioak izan ditzakete, baina aldi baterako eta bat-batekoak dira; hala, aukera ematen dute lurraldeko eskari eta premiei modu arinean erantzuteko. Erabilera-aukera berriak esploratzeko, espazio degradatuak berroneratzeko eta lurzoru zaharkituak aktibatze aukera moduan aurkezten dira.
3. Lurraldearen lankidetzazko ekoizpena: herritarrak eta/edo eragileak buru dituzten eta espazioa diseinatze, eraikitze eta kudeatze aldera elkarsorkuntza eta elkarkudeaketako logiketatik ohikoen paraleloak diren formulak proposatzen dituzten esku-hartzeak edo espazioaren eraldaketa-prozesuak artikulatzeko orduan baliatzen diren ereduak dira.

Eredu hori, trantsizioan dauden erabileretara eta espazioetara eramanez gero, trantsizioan dauden espazioak aldi baterako edo modu iragankorrean berraktibatze diseinu- eta kudeaketa-formula parte-hartzaileetan datza.

II. HELBURUAK

Hiri-birgaitzearen eta -berroneratzearen eremuan, lurralde-eredua berrikusteko honako helburu hauek proposatzen dira:

1. Egoiliarren bizi-kalitatea hobetzea eta hiriguneetan dauden gizarte- eta hirigintza-desoreka sozialak gaingitzen laguntzea.
2. Urbanizatutako espazioaren aprobeitxamendua optimizatzea.
3. Hiri eta herri adimendunak lortzea, iraunkortasunaren eredu izango direnak, garapen teknologikoaren euskarri izan daitezen, zerbitzu eta komunikazioen prestazio aurreratua eskaintzen dutela.
4. Espazio, eraikin publiko eta gizarte-etxeen hornidura bermatzea, bizikidetzaren eta sozializazioa ahalbidetuko dutelarik, baita ondareaz gozatzea eta kirol- edo kultura-jarduerak garatzea ere.
5. Hiri-ingurune seguruagoak lortzea.

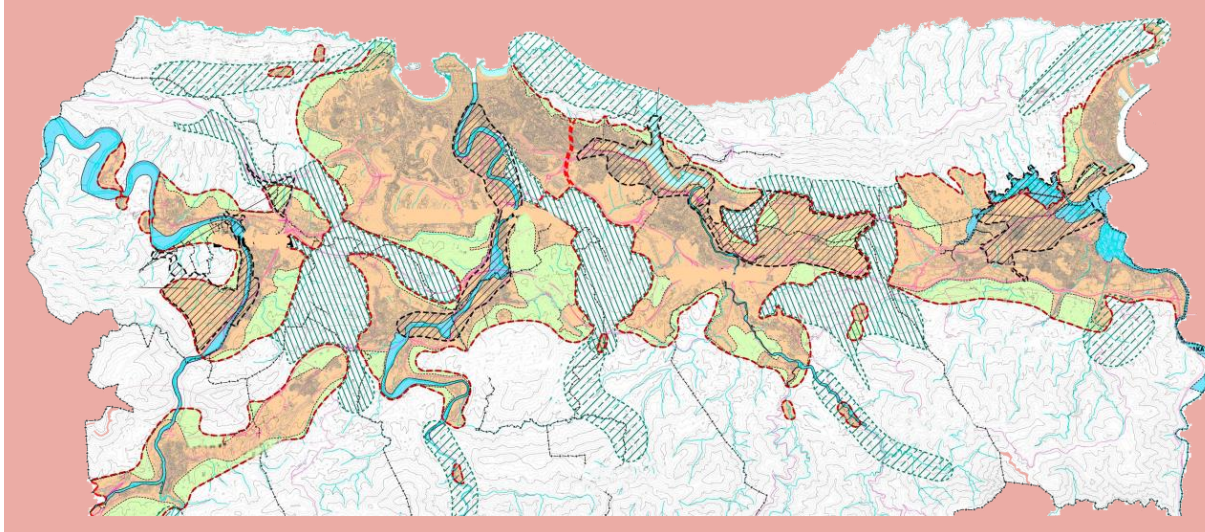
III. LURRALDE-GIDALERROAK

Hiri-berroneratzearen arloan lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 10. artikuluan jasotzen dira.

6.3 Hiri-hazkundearen perimetroa

EAEko lurraldearen mugapena esku-hartze eskala guztietan aplikatu beharreko gogoeta da. Ingurumenaren kalitatean eta baliabide naturalen kudeaketan eragin erabakigarria duten faktore kritikoak dira hiriko dentsitatea areagotzea eta hiria berroneratzea –garapen berrien aldean lehentasuna duten jardunak izanik–, eta azkenik, area urbanizatuen hedadura mugatuko duten perimetro eraginkorrak ezartzea.

I. GAIA ZERTAN DEN

LAGetan araututako bizitegi-kuantifikazioak edo Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua Sortzeko eta Saltoki Handiak Antolatzeko Lurralde Plan Sektorialean zehaztutako industria-kuantifikazioko irizpideek erakutsi dute tresna baliagarriak direla herrietako hiri-hazkundearen dimentsionamendua arrazionalizatzeko. Dena den, lurralde-mugapenaren kontzeptuak hiri-hazkundeko perimetroaren kontzeptua sartzeraz behartzen du, hiri-hedapeneko prozesuetan arrazoizkoa izango den gehieneko muga fisiko bat ezartzeko helburuarekin, ingurumen-, ekonomia- eta gizarte-iraunkortasuneko irizpideen arabera, eta jada urbanizatutako eremuen birrinkotzea eta berritzea lehenetsita. Zenbait hiri-eskualde dinamikok –hala nola Munichek, Portlandek edo Helsinkik– egindako jardunbide egokiak gureraz ekartzen dira horrela.

Planteatutakoaren arabera, betiere Eremu Funtzional bakoitzeko Lurralde Plan Partzialen esparruan, udalerri bakoitzak identifikatuko ditu egungo urbanizatutako bere nukleoen kokaguneak (hiriguneak, industria-eremuak eta abar) eta nukleo bakoitzaren inguruan perimetro bat ezarriko da, Ingurune Fisikoa Antolatzeko Kategorien arabera, nukleo bakoitzeko urbanizatutako espazioaren geroko gehieneko hedapena ezarriko duena, perimetro horren barruan hiri-bilbea osatzea eta trinkotzea helburu duten programak ezar daitezzen.

Hiri-hazkundeko perimetroak ezartzea espazio edo lurralde berritzaile eta iraunkorren funtsezko elementua da honako arrazoi hauengatik: dentsitatea, trinkotasuna, zentralitatea eta hiri-berroneratzea sustatzen dute; paisaia babesten dute eta baliabide naturalen kudeaketa eraginkorrago bihurtzen dute; garraio-arloko sistema, zerbitzu eta zuzkiduren funtzionaltasuna hobetzen dute; eguneroko joan-etorrien premiak murrizten dituzte, eta elkarren arteko harremanak egiteko, gizarte-sareak sortzeko eta desberdinak elkartzeko aukerak areagotzen dituzte.

Hiri-hazkundearen mugak ezartzean kontuan hartu behar da hiri-ingurunearen eta ondoko espazio fisikoaren arteko harremanei eutsi behar zaiela; alde horretatik, konexio-elementuak egon daitezela bultzatu behar da, adibidez bidezidorrak, ur-ibilguak, bertako landarediko espazioak, hiri-baratze gisa erabili ahal diren balio estrategiko handiko lurzoruak, eta abar.

Dentsitatea eta zentralitatea espazio berritzaile eta iraunkorren funtsezko elementu gisa ageri dira: paisaia babesten dute eta baliabide naturalen kudeaketa eraginkorrago bihurtzen dute; garraio-arloko sistema, zerbitzu eta zuzkiduren funtzionaltasuna hobetzen dute; eguneroko joan-etorrien premiak murrizten dituzte, eta elkarren arteko harremanak egiteko, gizarte-sareak sortzeko eta desberdinak elkartzeko aukerak areagotzen dituzte; banaketa-sareen hedadura murrizten da eta areagotu, aldiz, energia-sistemen, ur-horniketaren eta arazketaren nahiz hondakin-kudeaketaren eraginkortasuna; eta, batez ere, lurzoruak babesten da horrela, EAEko baliabide urri eta baliotsuenetako bat baita.

Alde horretatik, indarreko LPPetan sortutako Bizitegirako edo Jarduera Ekonomikoetarako Lehentasunezko Garapen Berrien kontzeptutik abiatuta, kontzeptu hori landu nahi da testuinguru jakin batean, lurralde mugatu batean eta "hazkundearen mugaketa"n, LPP horren indarraldiaren epe ertainaren barruan. Horri dagokionez, bi lurralde-egoera bereizi ahal dira:

- A) Mediterraneoko Isurialdeko Eremu Funtzionalak. Bertako hiri-egitura lurraldean barreiatutako guneetan datza. Gune horietan, hiri-hazkundearen perimetroa definitzean birgaitzeak, berroneratzeak edo birtrinkotzeak lehentasun estrategiko izan behar dute, eta garapenaren aldagai murriztailea beharrezkoa da, hau da, alboko hazkundera, estrategia osagarri gisa.
- B) Kantauriko Isurialdeko Eremu Funtzionalak. Bertako hiri-egituraren ezaugarria konurbazio handiagoa da harenen hondoan. Han, gune barreiatuen definizioari (birgaitzea, berroneratzea eta birtrinkotzea lehentasun gisa, eta hazkundera estrategia osagarri gisa) Eraldaketa Ardatzen gogoeta gehitzen zaio.

Hiri-hazkundeko perimetroa definituz, lurraldean hiri-orbanari mugak jarri ahalko zaizkio, hirigintza-plangintzan xehatu ahal izateko.

Azkenik, adierazi beharra dago Hiri Hazkundeko Perimetroaren definizioa tresna bat dela, eta tresna horren arabera lurzoru urbanizagarrien desklasifikazio posibleen planteamendua justifika daitekeela udal-plangintzaren berrikuspenaren bidez, lurzoruaren erabilera-irizpide iraunkorrak onartzearen ondorioz.

II. HELBURUAK

Hiri-hazkundeko perimetroaren arloari dagokionez lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren helburuak honako hauek dira:

1. Hiri-hazkundera mugak jartzea Eremu Funtzionalaren Hiri Hazkundeko Perimetroa (HHP) ezarrita, Lurralde Plan Partzialaren indarraldirako aurreikusitako edo lehendik dagoen hiri-orbana hartu behar duen lurralde-eskalaren zehaztapentzat hartuta.

2. Hiri Hazkundeko Perimetroa epe ertaineko zehaztapentzat finkatzea, hiri-berroneratzeko eta dentsifikazioko estrategietan eragitearren.
3. Plangintzan bildutako hirigintza-erreserben arteko zenbaiten beherapen posiblea biltzea, erreserba horiek plangintza horren indarraldian garatu ez izanaren ondorioz, baita erreserba horien egokitasuna justifika dezaketen baldintzak berriz aztertzearen ondorioz ere.
4. Hiri Hazkundeko Perimetroa udal-plangintzan zehaztu eta mugatzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Hiri-hazkundeko perimetroaren alorrean lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren lurralde-gidalerroak 11. artikuluan ezartzen dira.

6.4 Jarduera ekonomikoetarako lurzorua

Gure lehiakortasunaren eta gure ekonomiaren oinarrietako bat EAEko industria-jarduera da, kalitatezko industriaguneak izatearekin batera. Industria-lurzoruetan esku-hartzea ezinbestekoa da, berritzeko, erreformatzeko, birgaitzeko, birdentsifikatzeko edo, azken batean, balioa emateko, ekonomia-jarduerarekin lotuta erabiltzearen.

I. GAIA ZERTAN DEN

EAEn industria BPGaren % 24,5 da, eraikuntzaren eta nekazaritzaren aurretik (% 7,8 eta % 0,8, hurrenez hurren), eta zerbitzuen sektorearen atzetik (% 66,9). Horrela, EAEko industria-jarduerak haren ekonomiaren zutabeetako bat izaten jarraitzen du, eta kalitatezko industriaguneak izatea haren lehiakortasunaren oinarrietako bat. Horregatik, adibidez, EAEko hiri-azaleraren guztizkoa hartuta, % 27,87k jarduera ekonomikoetarako lurzoru-kalifikazioa du, Jarduera Ekonomiko gisa (industrial edo zerbitzuetakoa) kalifikatutako lurzoruaren garrantzi handiaren eta tratamendu egokia jaso behar izatearen adierazgarri.

Enpresei bizkor ezartzeko aukera emango dien lurzoru-eskaintza zabal eta irisgarri bat izatea funtsezkoa da bertako eta kanpoko enpresa-ekimenak erakartzeko. Urteotan metatutako esperientziari jarraikiz, beharrezkotzat jotzen da sektore publikotik lurzorua prestatzeko jardunak garatzea kokatzeko oinarritzko faktore hori murriztailea izan dadin saihesteko, kanpoko kokapen alternatiboen aurrean. Horri dagokionez, aurre egin beharreko zenbait erronka aipa daitezke:

- Ekonomiaren ziklo laburrak gizartearen ziklo luzeekin eta lurraldearen luzeagoekin uztartzea, horixe da lurralde-antolamenduak aurre egin beharreko erronka handia, eta horrenbestez, datozen urteetan gauzatzen den lurzoru erabiltzeko eta antolatzeko politika. Ildo horretan, iraganeko herentzia uztartu behar da etorkizuneko proiektuarekin lurzoru-politika egoki bat planteatzeko garaian, eta modu eraginkor eta koherentean berrorekatu iragana zerbitzu- eta industria-gizarte berriak eskatzen dituen premiekin.

- Beharrezkotzat jotzen da gogoeta bat egitea lurzoru industrialen bizi-zikloi buruz, egungo problematika aztertuta industriagune eta fabriken kopuru esanguratsu bat eraginpean hartzen duen abandonu-egoerari, eta baita aurri-egoerari, dagokionez; gogoeta horretan oinarrituta, berriztatze- eta eraberritze-estrategiak har daitezke lurzoru horiek balioan jarri eta berrerabiltzeko.
- Arau-izaerako neurriak bultzatzea, lurzoru industrial zaharkituen kudeaketa bideratzea ahalbidetuko dutenak, lurzoru horiek deskontaminatzea, dauden aurriak eraistea edo berrurbanizatzea ere ahalbidetuta; ekimen publiko eta pribatuek batera aztertu beharreko alderdiak; lurzoru horiek antolamendua eraginpean hartzen duten hornidura-estandar eta hirigintza-parametroak berriz aztertu ahal izatea edo eguneratzea, dagokien erregulazioan lehen aipatutako egungo problematikak kontuan hartzeko moduan.
- Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren banaketa orekatua biztanle-kokaguneen banaketarekiko da kontuan hartu beharreko beste funtsezko faktoreetako bat lurralde-antolamendu integratua eta funtzionalki optimizatua lortzeko.
- Telekomunikazioak eskaintzen dituzten posibilitateek zerbitzu-jarduerak lurraldearen edozein puntutan agertzea ahalbidetuko dute, eta ez nahitaez hiri-eremuetan edo eremu pilatuenetan. Euskal eskualdeak industria kokatzeko eta jarduera berriak sortzeko eskari berriei erantzungo dieten jarduera-eremuekin hornitzeak espazioen antolamendua eskatzen du, industriak eta haiek eskatzen dituzten erantsitako zerbitzuak espazio horietan barne hartuta.
- Garraio publikoen bidaiaren iraupenaren, maiztasunaren eta kalitatearen arabera neurtutako irisgarritasuna garrantzi gero eta handiagoa duen faktorea da lurzoruen eskaintza eta eskuragarritasun alternatiboa zabaltzeko begira, eta erabileraren askotarikotasunaren berme.
- Lurzorua arrazoizko prezioetan eskuragarri izatea muga kritikoenetako bat izango da lurzoruaren politika eraginkor bat planteatzeko garaian. Horrenbestez, espekulazioa kontrolatzea da erronka handienetako bat, espekulazioak lurzoruaren erabilera posibleak eraginkorrak izatea baldintzatzen baitu, eta, gainera, jarduera ekonomikoen garapena eta biztanleriaren ongizatea hipotekatzen du.

Udal-mugapenak desegokiak dira gaur egungo gizartean jarduera ekonomikoetarako lurzoru-arazoak tratatzeko. Horregatik, udalaz gaindiko plangintza-tresnak funtsezkotzat hartzen dira elementu horri dagokionez.

Aldi berean, Euskal Autonomia Erkidegoan parke teknologikoen sare bikain bat ere badago, dela hiru hiriburuetakoko bakoitzaren ingurunean, dela beste lurralde-eremu batzuetan (Debagoiena, Debabarrena...). Arkitektura bereziko espazioak dira, eta teknologia berritzaileekin eta produktu nahiz zerbitzu aurreratuak egiten jarduten duten enpresak, batik bat, biltzen dira espazio horietan. Alabaina, zenbait kasutan, hiri inguruko inguruneetan eraiki dira eta, horren ondorioz, isolatuta geratu dira; hortaz, parke horien erakargarritasuna eta potentzial berritzailea areagotu egin behar dira etorkizunari begira, hiriekin eta ingurunea ezagutzeko espazioekin lotuta.

Hiri askotan, hirigune historikoak, hiri-espazio tradizionalak eta arkitektura bereziak dituzten espazioak erakargarri bihurtzen ari dira artearekin, sormenarekin eta diseinuarekin lotutako pertsona eta jarduerentzat. Sormena eta berrikuntza nortasuna duten tokietan hobeto sortzen dira. EAEn, 69 hirigune historiko daude, hirigintza- eta arkitektura-balio handiko hiri-espazioak (Bilbaoko eta Donostiako zabalgunek, esaterako), baita kostaldeko eta landa-eremuk nukleo ugari eta eremu erakargarri eta

bereziak ere; elementu horiek guztiek egiteko garrantzitsua izan dezakete etapa ekonomiko berrian. Nortasuna duten espazioek eskalako ezaugarri bereziak izaten dituzte, hiri-erakargarritasuna, arkitektura, izaera, lokalizazioa eta zerbitzu eta ekipamenduekiko berehalako sarbidea izateko eta elkarreragiteko aukera, hiri-inguruko garapen berriek ez bezala. Bikaintasun-eremuak dira eta azken belaunaldiko azpiegitura digitalarekin erabat bateragarriak dira.

Beraz, artea eta teknologia berriak uztartzeak aukera-esparru ezin hobe eskaintzen du. Hausnarketa global hori eginda, kokaleku horien etorkizuna goi-teknologiei eta sormenari lotutako jarduera horietara bideratzeko aukera ikusten da, baina horretarako, hiria berritzeko programak egin beharko dira, nortasun-ezaugarriak berreskuratu, izaera hori errespetatuko duen hiria diseinatu, gune horietan azpiegitura telematiko egokia ezarri, eta artea, diseinua eta teknologia berriak uztartzen dituzten profesionalak erakartzeko programa eta proiektuak bultzatu.

Merkataritza-ekipamenduei dagokienez, herriguneen kanpoaldean Merkataritza Ekipamendu Handiak instalatzeko ekimenen aurrean, argi geratu da bateragarritasunak bilatu behar direla merkataritza tipologia berrien eta hirigintza- eta lurralde-plangintzatik ere gure herrietako hiri-bizitza atxiki eta indartzeko exijentzien artean. Era berean, funtsezkoa da hiriguneen aldirian merkataritza-azalera handiek eragindako inpaktuei buruzko gogoeta bat egitea, lurzoruaren okupazioari edo azalera horiek eragindako joan-etorriei dagokienez (batez ere ibilgailu motordun pribatuen erabilerari lotutakoak). Azkenik, kontuan hartu beharko lirateke azkenaldiko joerak ere, hala nola, hiri-lurzoru industrialetan merkataritza-azalerak jartzeko joera, irizpide egokiei jarraikiz. Izan ere, azalera horiek jartzeak herriguneetan merkataritza-jarduerak behera egitea eragin du.

Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua Sortzeko eta Saltoki Handiak Antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala tresna oso baliagarria izan da merkataritzako eta ekonomiako xedeetarako erabiltzen den lurzorua iraunkortasun-irizpideen arabera antolatzeko, baina azkenaldian, Auzitegi Gorenak irizpide ekonomikoen ondoriozko mugak baliogabetzeko epaiak eman dituenek, Lurralde Plan Sektoriala egoera berri horietara egokitu beharko da. Birmoldaketa hori nazioarteko organismoen azken erabakien (HABITAT III-ONU eta Europar Batasunaren Amsterdamgo Ituna) arabera egin beharko da, eta lurralde-antolamendua 2006/123/EB Zuzentarauak aintzat hartutako interes orokorreko ezinbesteko arrazoi bezala hartuta.

II. HELBURUAK

Jarduera ekonomikoen eta merkataritza-ekipamenduen arloko lurraldearen berrikuspenerako proposatzen diren helburuak honako hauek dira:

1. Lehendik dagoen lurzoru industrialari balioa ematea, hutsik dauden industria-pabilioiak birgaitu eta berrerrabiltzea, eta lankidetzak publiko-pribatuko estrategiak diseinatzea lurzoru industrialen urbanizazioaren kontserbazioa sustatzearren.
2. Hainbat administrazio eta erakunde publikoren artean partekatutako ekimenak bultzatzea, kokatuta dauden lurralderako izaera estrategikoa izan dezaketen jarduera ekonomikoetarako lurzoruak batera garatuz.
3. Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren sustapen-jardunen onura publikoa eta interes soziala deklaratzeko, desjabetzei dagokienez zein esku-hartzeak administratiboki koordinatzeari dagokionez.

4. Lurzoru industrialak dentsifikatzea eta erabilera mistoak sustatzea, jarduera ekonomikoak eta hiri-bizimodua uztartzearen.
5. Goi-mailako teknologiekin lotutako espazio berriak hiri-berroneratzeko eta -berroneratzeko eragiketekin konektatzea, landa-ingurunean sakabanatuta gera daitezen saihesteko, eta jarduera berritzaileen parkeak sortzea, kanpoko konektibitate-nodoekin edo unibertsitate-zentroekin lotuta.
6. Jarduera ekonomikoetarako lurzoru berrien bereizgarritzat hartuta, hiri-paisaia eta paisaia naturala uztar daitezen defendatzea, garraio publikoaren bidezko konektibitate handia eskaintzea eta mugikortasun-sistema iraunkorrak txertatzea.
7. Gure herrietako hiri-bizimodua sustatzea, hiriko merkataritza lehenetsita aldiriko merkataritzaren aurrean.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 12. artikuluan jasotzen dira.

6.5 Bizitegi-kuantifikazioa

Bizitegi-kuantifikazioaren helburu dira lurzoruaren artifizializazioa mugatzea bizitegi-erabileretara bideratzeko, lurzoruaren erabileraren arrazionaltasun-irizpideei eta lurzoruaren iraunkortasun-irizpideei jarraikiz, eta udalerriei beren hirigintza-plangintzako berrikuspenean kontuan hartu beharreko bizitegi-ahalmenaren kalkulua erraztea.

I. GAIA ZERTAN DEN

1997ko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan udalerrietako plangintzaren bizitegi kopuruari buruzko irizpideak eskaintzen ziren, eta Lurralde Plan Partzialerako erreferentzia-esparru izan ziren. Haatik, urteen joanaren ondorioz, bizitegi-kuantifikazioaren arloa gaur egungo egoerara egokitu behar da. Gorabeherak izan dira demografian, familien tamaina aldatu egin da, etxebizitza-parkea eta etxebizitzaren erabilera ere aldatu egin dira, eta lurzoruaren artifizializazioa ere gertatu da; faktore horien guztien ondorioz gidalerroak egokitu behar izan dira.

Lurralde-iraunkortasunaren egungo egoeran, eraikitako hirian egindako jardunak garrantzi izugarria du birgaitzeko, berroneratzeko, berrikuntzako edo birdentsifikatzeko eragiketei esker; horrela, bada, jenderik gabeko etxebizitzak ere aintzat hartu behar dira bizitegi kopuruan, kargan jartzearren eta hirigintza-plangintzan balioestearren, bizitegi-ahalmeneko proposamenari dagokionez. Aldi berean, harrotze-koefizienteak –etxebizitza-beharra lurzoruaren eskaintza bihurtzen zuten koefizienteak– gutxitu egin behar dira. Ildo beretik, gai horretan erantzun eguneratua emateko irizpideak xedatzea premiazkoa izaki, berrikuspenarekin batera Gidalerroen aldaketa puntual bat izapidetu da, gai zehatz horri buruz, zeina urtarilaren 19ko 4/2016 Dekretuaren bidez onartu den.

Edonola ere, bizitegi-kuantifikazioa ere LAGen berrikuspenaren zati da, eta parte hartzeko prozesu horren ondorioz hain zuzen ere, aldaketa bat sartzea proposatzen da. Zehazki, gutxieneko bizitegi-ahalmen bat aurreikusteko beharra desagerraraztea hirigintza-plangintzaren berrikuspen orotan.

Proposatzen den bizitegi-kuantifikazioak irizpide bikoitza dauka oinarrian:

1. Hiri-lurzoruaren bizitegi-ahalmenerako baldintzarik ez egotea; hori, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko Legean (2/2006, ekainaren 30ekoa) ezarritako gehieneko eraikigarritasunen bidez soilik mugatzen da.
2. Bizitegi-kuantifikazioaren metodo orokorra aplikatzea lurzoru urbanizagarria sailkatzen duten hirigintza-planei.

Halaber, aukera ematen da erregelamendu bidez EAE osoan edo Lurralde Plan Partzialen bitartez eremu funtzional bakoitzean erabilitako koefiziente guztiak egokitu ahal izateko.

Azkenik, Etxebizitzaren Euskal Autonomia Erkidegoko Legearen (3/2015, ekainaren 18koa) 11.b) artikuluan ezarrita dagoenaren arabera, Etxebizitzen lurraldearen arloko plana idatziko da. Plan horrek, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko Legearen (2/2006, ekainaren 30ekoa) 80., 81. eta 82. artikuluetan azaltzen denaren garapen gisa, eta Bizitegi-kuantifikaziorako Gidalerro hauen esparruan, hirigintza-plangintzak aurreikusten duen bizitegi-ahalmenaren babes-araubidea udalerrien arabera bereiziko du.

II. HELBURUAK

Bizitegi-kuantifikazioaren arloko lurralde-ereduaren berrikuspenerako proposatutako helburuak honako hauek dira:

1. Lurzoruaren artifizializazioa mugatzea bizitegi-erabilerarako baldin bada, lurzoruaren erabileraren arrazionaltasun-irizpideei eta lurzoruaren iraunkortasun-irizpideei jarraikiz.
2. Hirigintza-plangintza berrikustean bizitegi-ahalmena eta bizitegi-beharrak kalkulatzeko aukera ematea udalerriei.
3. Bizitegi-kuantifikaziora hurbiltzeko modu bikoitza ezartzea, hiri-lurzoruaren bizitegi-ahalmenerako mugarik jarri gabe, eta kuantifikazioaren metodo orokorra lurzoru urbanizagarria aurreikusten denean soilik aplikatuz.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Bizitegi-kuantifikazioaren arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 13. artikuluan jasotzen dira.

6.6 Plangintzak bateragarri egitea

LAGen lurralde-estrategiaren koherentzia eta oreka bermatzeko, egokia da udal- eta lurralde-plangintzak bereziki udalerri edo Eremu Funtzional mugakideen plangintzekin bateragarri egiteko prozesua sustatzea, aukera- eta hobekuntza-eremu gisa.

I. GAIA ZERTAN DEN

Honako hau hartzen da hirigintza-bateragarritzetzat: udal plan orokorrak behar bezala koordinatzeko ezarritako mekanismoen multzoa, egiturazko izaera duena eta hori nahi duten udalerrien eremu mugakideen antolamendua antolatze baliagarria dena. EAEko Lurralde Antolakuntzari buruzko 4/1990 Legean jada xedatu zen lurralde-antolakuntzako tresnak lurzoru-araubideari buruzko legedian aurreikusitako plangintza orokorraren eta plangintza bereziaren figuren bitartez garatu behar direla, eta plangintza horietan jasotako zehaztapenak bete beharko dituztela.

Bestalde, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legeak, 63. eta 92. artikuluetan biltzen du plangintza orokorreko Bateragarritze Planaren figura egiturazko antolamenduko planei dagokienez, udalerri bat baino gehiagoren mugako inguruetan, hirigintza-garapenaren ezaugarriak eta beharrak direla-eta, beharrezkoa baldin bada tartean diren plan orokorren egituren antolamendua koordinatzea eta lan hori egingo duen lurralde-antolamenduko tresnarik ez baldin badago, eraginpeko udalek bateragarritze-plan bat egiteko akordioa har dezakete. Era berean, bateragarritze-planen gutxieneko edukia xedatzen da, baita planak tramitatzeko eta onartzeko prozedura ere.

Hala ere, 2/2006 Legearen edukia mugakide diren udalerrien artean sor daitezkeen gatazkak konpontzera bideratuta dagoen araudia dela esan dezakegu; ez da plangintza lantzeko beste modu bat, eraginpeko udalerriak koordinatuta. Orain, bateragarri egite hori tresna bat edo tresna multzo bat dela ikusarazi behar dugu, lurralde-plangintzan proposatu diren udalerriaz gaindiko lurralde-erronkei aurre egiteko beharrezkoa den harmonizazio hori lortzeko baliagarri administrazio-mugak alde batera utzita. Herriarrei eremu horietan bizitzea aukeratzat –ez eragozpentzat– hartzen lagunduko dien faktore oro txertatu nahi da, beste udalerri bat eta bertako azpiegitura, ekipamendu, zerbitzuak eta abar hain gertu izateak dakartzan onurak baliatu ahal izan ditzaten, administrazio-oztopoen zurruntasuna pairatu behar izan ordez.

Era berean, ikusi denez, eta lurralde-plangintzari gagozkiola, erlazio bat ezarri behar da Lurralde Plan Partzialen artean, bereziki mugakide direnen artean, lankidetzako eta elkarlaneko esparruak identifikatzeari eta garatzeari begira, betiere lurralde-politika osoaren koherentzia eta kohesio handiago baten mesedetan.

1997ko Gidalerroek, 19. kapituluan, "Udal Planeamenduen bateragarritasuna", plangintza integratua behar duten hainbat udalerri multzo identifikatzen dituzte, baita mugakide diren edo lotuta dauden udalerrietako plangintza modu koordinatuan idatzi eta garatuko dela bermatzeko mekanismoak finkatzeko premia duten egoera guztiak ere, horrela udal-mugak gaindituta. Era berean, LAGek, adierazitako 19. kapituluaren 6. zenbakian bateragarri egiteko sistema alternatiboak eta bateragarri egin beharreko elementuak zehazten dituzte.

Balorazioa positiboa da; izan ere, plangintzak bateragarri eginda, udal-mugarteak alde batera utzi eta eremu integratu horiek batera hartuta kudeatu ahal izan dira, eta berrikuspen hau eragin duten alderdi guztiak aintzat hartuta, beste hainbat gai aztertzea ere komeni da; esate baterako:

- Bateragarri egin daitezkeen beste udalerri multzo batzuk identifikatzea
- Txertatzeko modukoak diren bateragarri egiteko sistema alternatibo berriak.
- Eremu Funtzionalen artean bateragarri egitea edo haien arteko erlazioa.

Bateragarri egin daitezkeen beste udalerri multzo batzuk identifikatzeari dagokionez, udal-plangintzak bateragarri egiteko mekanismoak Autonomia Erkidegoko zein udalerri multzotan aplikatuko diren identifikatzen da 1997ko Gidalerroetan. Hala ere, lurralde-bereizitasun estrategikoak aintzat hartuta, eremu horiek proposatzeko tokirik egokiena Lurralde Plan Partzialak direla uste dugu, eta, dagokien kasuan, kaltetutako udalerriak berak.

II. HELBURUAK

Plangintzak bateragarri egitearen alorrean proposatzen diren helburuak honako hauek dira:

1. Lurralde-estrategiaren koherentzia indartzea lurralde osoan, udalerrietan zein Eremu Funtzionaletan.
2. Herritarrek eremu mugakide horiek aukera-eremutzat har ditzaten sustatzea, pertzepzio positiboa izan dezaten.
3. Eremu Funtzionalei eta udalerri mugakideei modu berean eragiten dieten gatazkak konpontzeko edo aukerak gauzatzeko lurralde-eskala egokia identifikatzea.
4. Eremu Funtzionalen lurralde-plangintza eta udal-plangintza koordinatzea, ahal dela udalerri mugakideen Plan Orokorren xedapenak modu integratuan pentsatuta daudela, eta dagokien errealitate funtzional eta morfologikoarekin uztartuta.
5. Bateragarri egiteko sistema alternatibo berriak txertatzea udalaz gaindiko kudeaketa-eremuak zehaztu ahal izateko, eta hirigintza-antolamendurako zehaztapenak ere zehaztea, udalaz gaindiko egiturazko jardunak ahalbidetu eta koordinatu edo harmonizatu ahal izan daitezen, lurraldearen orekan eragina izango duen eredu jakin bat ezarri eta erabilerak zehazteko.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Plangintzak bateragarri egitearen arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 14. artikuluan jasotzen dira.

7

Paisaia,
Kultura- eta Natura-ondarea,
eta Baliabide Turistikoak

Paisaia eta kultura- eta natura-ondarea bereizi ezinezko bi kontzeptu dira.

Kultura zeharkako haria da, eta ekonomiaren, gizartearen eta ingurumenaren dimentsioak zeharkatzen ditu. Nortasunaren, adierazpenaren, oroimenaren, sormenaren eta elkarreraginaren iturria den heinean, kulturak pertsonak jartzen ditu lurralde- eta hiri-garapenaren erdian, eta interesdun guztiak iraunkortasunaren bidera eramaten ditu.

2015eko irailean, garapen iraunkorrerako 2030 Agenda ezarri ondoren, UNESCOren kulturarako eta hiri-garapen iraunkorrerako ekimena jarri zen abian, eta horrela lehen aldiz ziurtatu da kulturaren balio erantsiaren onespena, mundu osoan aplikatzekoak diren garapen-helburuen esparruaren barruan. Kulturak, bere dimentsio guztietan, kultura-ondarearekin hasi eta sormenarekin buka, garapen iraunkorraren helburuekin harreman estua dauka, eta ildo horretan aipatzekoa da hiriak eta giza asentamenduak inklusiboak, erresilienteak eta iraunkorrak izan daitezen lortzeko betetzen duen zeregina.

Bestetik, paisaia gizartearen espazio-adierazpena da. Europako Kontseiluko Paisaiaren Europako Hitzarmenak nabarmentzen duenez, paisaiak interes orokorreko rola jokatzen du kulturaren, ekologiaren, ingurumenaren eta gizartearen ikuspegitik, baita ekonomiaren ikuspegitik ere, eta honela definitzen du paisaia: "lurraldearen edozein zati, biztanleriak hautematen duen moduan, zeinaren izaera natur edota giza faktoreen ekintzaren eta elkarreraginaren emaitza baita".

Bestetik, baliabide turistikoen garapenak egungo baliabideak babestu beharko ditu etorkizuneko belaunaldientzat, gure ondarearen babesa eta osotasuna ziurtatuz.

Kontzeptu horien arteko koherentzia eta interrelazioa indartzeko, paisaia, kultura- eta natura-ondarea eta baliabide turistikoak kapitulu berean bildu dira.

- 7.1. PAISAIA
- 7.2. KULTURA-ONDAREA
- 7.3. NATURA-ONDAREA
- 7.4. BALIABIDE TURISTIKOAK

7.1 Paisaia

Paisaiak erreferentzia izan behar du lurraldearen antolamenduan, eta modu integralean hartu behar da kontuan, paisaia bikainak eta egunerokoak aintzat hartuz, hauskorrenak babesteko eta degradatuak lehengoratzeko neurrien bitartez.

I. GAIA ZERTAN DEN

EAEko paisaia oso aberatsa eta askotarikoa da, eta ingurumenaren, kulturaren, gizartearen, historiaren eta ekonomiaren ikuspegitik begiratuta, guztion intereseko ondare eta baliabidetzat hartzen da.

Paisaiak lurraldearen antolamenduari dakarkion ikuspegia, nahitaez, zeharka landu behar da. Gainerako zeharkako eduki guztiak kapitulu berean bildu dira. Paisaiak, ordea, berezko garrantzia hartu du gure ustez, eta horregatik kapitulu espezifiko bat behar du lurralde-ereduaren barruan.

Giza esku-hartzeak asko baldintzatzen du paisaia; izan ere, giza jardueren bitartez edertasun paregabeko paisaiak ez ezik, paisaia degradatuak ere sor baitaitezke. Paisaia bizi-kalitate eta ongizate indibidual eta kolektiborako funtsezko elementua da, eta aldi berean, lurraldearen nortasuna eratzen ere laguntzen du. 1997an Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek ezarri zuten paisaia-balioen kontserbazioa bermatu beharra zegoela, lurraldea antolatzeke tresnen irizpide eta helburuetako bat den heinean. Hori horrela izanik, paisaiaren aldetik tratamendu berezia izan behar duten ikuspen-eremuak katalogatzeko beharra eta paisaiak une horretan duen moldea hausten duen edozein obra edo jardun egin ahal izateko paisaiaren azterlana aurkeztu beharra ezarri zen. Ezarri zen, halaber, lurralde- eta hirigintza-plangintzak bazterretako guneen tratamendua aztertuko duela.

Paisaiaren Europako Hitzarmenak, Firenzeko Hitzarmena ere esaten zaionak, honela definitzen du paisaia: "lurraldearen edozein zati, biztanleriak hautematen duen moduan, zeinaren izaera natur edota giza faktoreen ekintzaren eta elkarreraginaren emaitza baita", eta nabarmentzen du, batetik, paisaia funtsezkoa dela pertsonen bizi-kalitatean, bai hiriguneetan bai landaguneetan, bai eremu

degradatuetan bai kalitate hobea dutenetan, eta, bestetik, paisaiak interes orokorreko rola betetzen duela kulturaren, ekologiaren, ingurumenaren eta gizartearen ikuspegitik, baita ekonomiaren ikuspegitik ere, paisaiaren babesak, kudeaketak eta antolamenduak enplegua sortzeko aukerak ekar ditzakeelako berekin.

Azken buruan, Firenzeko Hitzarmenaren xede bakarra paisaiaren babesa, kudeaketa eta antolamendua sustatzea da, eta horretarako zenbait neurri biltzen ditu, lurraldearen antolamenduari dagokionez gure antolamendu juridikoari erantsi zitzaizkionak Euskal Autonomia Erkidegoko lurraldearen antolamenduan paisaia babestu, kudeatu eta antolatzeari buruzko ekainaren 3ko 90/2014 Dekretuaren bitartez.

Paisaia lurralde- eta hirigintza-plangintzaren arretagunea da ingurumen-ebaluazio estrategikoko azterlanen bitartez, baina nolanahi ere, 90/2014 Dekretuaren xede bakarra mekanismo normalizatuak finkatzea da, arau-aurreikuspenak betetzeko eta paisaia lurralde-antolamenduan integratzeko. Horretarako, paisaia babestu, kudeatu eta antolatzeak bitartekoak identifikatzen ditu, hala nola Paisaiaren Katalogoak, Paisaiaren Zehaztapenak, Paisaiaren Ekintza Planak eta Paisaian Integratzeko Azterlanak eta prestakuntza-, sentsibilizazio- eta babes-neurriak.

Hortaz, 1997an lehen LAGak ezarri zirenetik paisaiaren araudiak eta kontzeptuak izan duten bilakaeran oinarrituta, Gidalerroen eredua berrikusi da, paisaiaren alorreko lurralde-helburu eta -orientazioak eguneratzeko, eta, horrela, eremu horretan lehendik dauden erronkei erantzuna emateko.

II. HELBURUAK

Lurralde-eredua berrikustearen helburuak –paisaiari dagokionez– honako hauek dira:

1. Lurralde- eta hirigintza-plangintzako bitartekoak landu eta garatzeko prozesuetan paisaia txertatzea.
2. Paisaia ikuspegi integraletik begiratuta balioestea, landa- eta hiri-paisaiak aintzat hartuta, kalitate handikoak zein degradatu eta lurpekoak.
3. Herritarren parte-hartze prozesua sustatzea, nola paisaia balioestean, hala paisaia-kalitatearen helburuak zehaztean zein ondare-elementu esanguratsuenak identifikatzean, hain zuzen ere, kolektibo sozial bakoitzaren ustetan, paisaia horiek oroimenezko toki bihurtzen dituzten elementuak.
4. Paisaiari balioa ematea, kalitatezko faktore den aldetik, gizartearen, kulturaren, ekonomiaren eta ongizatearen ikuspegitik begiratuta.
5. Mota guztietako paisaia-inpaktuak (ikusmenari, entzumenari edo usaimenari kalte egiten diotenak) saihestea eta lurraldean garatzen diren elementu eta jarduerak integratzea, batik bat azpiegiturak eta jarduera ekonomikoko eremuak.
6. Energia berriztagarrien garapen eta ezarpena paisaia-ondarearen iraunarazpenarekin bateragarri egiten lagunduko duten azterlan, ekintza eta neurriak sakonago lantzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Paisaiaren arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 21. artikuluan jasotzen dira.

7.2 Kultura-ondarea

Kultura-ondarearen antolamenduak inplikaturako araudi sektorialen arteko koordinazioa eta lankidetzak sustatu behar du, ondare hori kontserbatzeko eta balioan jartzeko premiei erantzunez, lurralde- eta hirigintza-eskala desberdinetara egokitutako ikuspegi integral bati jarraikiz.

I. GAIA ZERTAN DEN

Azken hamarkadetako kontzeptuzko bilakaerak kultura-ondarearen nozio zabala eta integrala ekarri du berekin, LAGak 1997. urtean arautu zirenean nagusi zen monumentu-ikuspegia, murriztagoa eta banako ondasunetan soilik oinarritua, nabarmen gaitzen duena.

Gaur egun, kultura-ondarea aktibo bat da, herrien nortasuna indartzeko, haien bizi-kalitatea hobetzeko, gizarte-koherencia sendotzeko, jardura ekonomikoa dibertsifikatzeko eta garapen iraunkorreko eredu integral batean aurrera egiteko lagungarria.

Gaur egun, kultura-ondareari buruzko begirada zabaldu da, eta adierazpen materialak zein immaterialak hartzen ditu aintzat; materialak, Munduko Kultura eta Natura Ondarea Babesteko UNESCOren 1972ko Konbentzioan onetsi ziren moduan, eta immaterialak, berriz, 2003an UNESCOk Kultura Ondare Immateriala Babesteko Konbentzioaren esparruan onetsi zituen moduan. Azken horiek honako eremu hauetan nabarmentzen dira bereziki: Ahozko tradizio eta adierazpenak; hizkuntza; toponimia lurraldeen izendapen geografikoa zehazteko tresna gisa; ikuskizunen arteak; ekitaldi sozialak; naturarekin eta unibertsoarekin lotutako jakintza eta erabilerak; artisau-teknika tradizionalak; gastronomia; gizarteratzeko moduak, soinu-adierazpenak, musika eta dantza tradizionala.

Kultura-ondare horrek, gure herrialdeko hirigune eta landaguneekin elkarrekin, askotariko kultura-paisaia biziak konfiguratu ditu, etengabe bilakatzen ari direnak eta, kasu askotan, berronertzeko prozesuen premia dutenak, non soluzio eta bide berritzaileak indartzen diren euskal kultura-ondarea aldatuta horietan integratuz, betiere ondare-balio ordezkaezin jakin batzuen osotasuna bermatuz, bereziki hiri-eremuan baliabide mugatuak eta berritzaileak diren heinean. Kultura-ondasunak errazago kudeatzeko eta paisaia eta lurraldean ongi integratzeko, moteltze-eremuak zehaztu beharko lirateke, ondasunaren eta haren ingurunearen arteko erlazioa islatzeko premiari jarraikiz. Gainera, Lurralde Plan Partzialetan garatu beharreko Paisaia Murtzo Industrialak zehazteko eta haietan esku hartzeko

ekimenetarako kontuan hartuko dira, hala badagokio, kultura-ondasun gisa babestu beharrezko elementuak agertzeko eta elementu horiek mantentzeko aukera.

Lurralde- eta hirigintza-adierazleen sistema abiarazteko aukera ere izango da, hiri historikoak kontserbatzeko adierazleak diseinatuz. Adierazle-sistema malgua da, testuinguru bakoitzera egokitzeko gauza, gune horien jarraipena, kontrola eta aurreikuspena ahalbidetzeko modukoa. Ildo horretan, gaur egungo arkitekturak hiri historikoan lehendik dauden tipologietan eragiten duen inpaktuaren adierazleak zerikusia izan behar du, batetik, parametro fisiko eta morfologikoekin (erabilitako materialak, bolumetria, altuerak, fatxada-lerroak eta abar), eta, bestetik, beste balio ukiezin batzuekin.

Globalizazioaren eta informazio-gizartearen eraginez, eraldaketa sozioekonomiko eta kulturetako asko bizkortu dira, eta oraindik goiz da horren guztiaren ondorioak beren osotasunean hautemateko. Ildo horretan, kontserbazioaren eta aldaketaren arteko oreka zaila kontu handiz arautu eta interpretatu behar da, areago kontuan hartzen badugu kultura-ondarea gero eta baliabide garrantzitsuagoa dela, gaur egungo lurralde-lehiakortasunaren testuinguruan balio diferentziala ekartzen duen neurrian.

Kultura-ondarea zeharka balioetsi eta kudeatu behar da, lurralde-antolamendu integrala guztiz ahalbidetuko duten gobernantza-ereduen bitartez. Helburu hori lortzeko ezinbestekoa da administrazio publikoen eta gizarte-eragileen artean koordinazio eta lankidetzaren eraginkorra ezartzea.

II. HELBURUAK

Lurralde-eredua berrikustearren helburuak –kultura-ondareari dagokionez– honako hauek dira:

1. Euskal kultura-ondarea modu integralean biltzea, EAEko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak artikulatzeko erreferentzietako bat den heinean.
2. Euskal kultura-ondarea aktibo bat bihurtzea, garapen-eredu sozioekonomiko iraunkorrarekin eta gure herrialdeko hiri- eta landa-berroneratzeko prozesuekin bateragarria, horretarako beharrezkoak diren tresnak ezarriz.
3. Gizarte zibilak euskal kultura-ondare materialaren eta immaterialaren kontserbazioan parte har dezan sustatzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Kultura-ondarearen arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 22. artikuluan jasotzen dira.

7.3 Natura-ondarea

Osagai biotikoak (biodibertsitatea) eta abiotikoak (geodibertsitatea) osatzen dute natura-ondarea. Bi osagaiek egun lurraldean dauden habitat eta espezieen osaera sortzen dute. Bestetik, natura-ondareak zenbait ingurumen-ondasun eta -zerbitzu sortzen ditu gizakiontzat, gure ongizatea hobetzearen mesedetan.

I. GAIA ZERTAN DEN

Euskadi balio handiko natura-ondare baten jabe da, gizartearen ongizatearen eta bizi-kalitatearen euskarria ere badena. Gure lurraldean 2.500 espezie desberdinetik gora bizi dira, eta, Europar Batasuneko lurraldearen % 1 izanik, Europako habitat interesgarrien % 35 hartzen du Euskadik, gutxi gorabehera, fauna espezieen habitaten % 21 eta flora espezieen habitaten % 2, hurrenez hurren.

Ekosistemak, hala nola lur emankorrak, itsaso produktiboak eta kontsumorako ura, oinarritzkoak dira, pertsonen behar-beharrezkoak dituzten ondasun eta zerbitzuak hornitzen dituzten neurrian. Hala, Ingurune Fisikoari eta Azpiegitura Berdeari buruzko kapituluan jaso denez, pertsonen ekosistemetatik lortzen dituzten onurak oinarritzko hiru motatan sailkatzen dira:

- Hornidura-zerbitzuak: giza ongizaterako ekarpen zuzenak, ekosistemen egitura biotikotik edo geotikotik datozenak, hala nola janariak, edateko ura, zura eta abar.
- Erregulazio-zerbitzuak: giza ongizaterako zeharkako ekarpenak, ekosistemen funtzionamenduaren haritik datozenak, esaterako karbonoa biltegitratzea, klima-erregulazioa, erregulazio hidrikoa, higaduraren kontrola eta abar.

- Kultura-zerbitzuak: pertsonen ekosistemetako esperientzietatik lortzen dituzten ekarpen ez-materialak, hala nola jolas-jarduerak, gozamen estetikoak, kultura-nortasuna, jakintza tradizionala eta abar.

Nazioartean, "Dibertsitate Biologikorako 2011-2020 Plan Estrategikoa - Aichiren xedek" eta "Garapen Iraunkorrerako 2030 Agenda" dira natura-ondarearen erreferentziazko dokumentuak. Azken hori 2015ean onartu zen, eta bere 17 helburuen artean 13. helburua dauka; hona hemen: "Klima-aldaketa eta bere eraginei aurre egiteko neurri urgenteak hartzea", 14. helburua: "Ozeanoak, itsasoak eta itsas baliabideak modu iraunkorren kontserbatu eta erabiltzea, betiere garapen iraunkorra helburu", eta 15. helburua: "Lurreko ekosistemen erabilera iraunkorra babestea, desertifikazioaren aurka borrokatzea, lurren degradazioa geldiarazi eta iraultzea eta aniztasun biologikoaren galera etetea".

Europar Batasunean, 2020rako Biodibertsitateari buruzko Estrategiak honako ikuspegi hau dauka: "2050ean, Europar Batasunaren biodibertsitatea eta hark ematen dituen zerbitzu ekosistemikoak (haren natura-ondarea) ongi babestuta, balioetsita eta lehengoratu egongo dira, biodibertsitatearen berezko balioa eta giza ongizateari eta oparotasun ekonomikoari egiten dion funtsezko ekarpena aintzat hartuta, eta, horrela, biodibertsitatearen galerak berekin dakartzan aldaketa katastrofikoak saihestuko dira". 2020rako biodibertsitatearen galera eta zerbitzu ekosistemikoen degradazioa gelditzea eta zerbitzu horiek ahal den neurrian lehengoratzea da helburu nagusia, eta, aldi berean, Europar Batasunak munduko biodibertsitate-galeraren aurkako borrokan egiten duen ekarpena areagotzea.

Euskadin, honako hauek dira erreferentziazko esparruak alor horretan:

- 2030erako Biodibertsitate Estrategia
- 2020rako Geodibertsitate Estrategia

Biodibertsitate Estrategiaren ikuspegia natura-ingurunearen kontserbazio-egoera hobetzea da, haren narriadura geldituz eragile guztien erantzunkidetasunaren bitartez, eta, aldi berean, herritarrei eskatuz natura-inguruneak giza ongizateari dakartzkion zerbitzu ekosistemikoen aberastasuna balioesteko. Hori guztia funtsezkoa da etorkizuneko belaunaldiak lurralde erresiliente batean integratutako biodibertsitatea eduki dezaten.

Geodibertsitate Estrategiak 150 leku identifikatu ditu "EAEko Geologia Interesdun Lekuen Inbentarioan", eta azaleraren % 5 dira leku horiek. Inbentario irekia da, eta geodibertsitatearen garrantzia eta lekurik adierazgarrienak islatzen ditu.

Lurren artifizializazioa eta lurralde-zatikatzea, nekazaritza- eta baso-jardunbide jakin batzuk eta arrantza, natura-baldintzen aldaketa, kutsadura, klima-aldaketa eta espezie exotiko inbaditzaileak dira Europan zein Euskadin natura-ondarearen eta haren zerbitzu ekosistemikoen galera eta/edo narriadura eragiten ari diren presio nagusiak.

II. HELBURUAK

Natura-ondarearen alorrean lurralde-eredua berrikusteko honako helburu hauek proposatzen ditugu:

1. EAEko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan natura-ondarea modu integralean sartzea, ekosistemen eta bere osagarri guztien babesa sustatuz.
2. Euskal ondare naturala aktibo bat bihurtzea, garapen-eredu sozioekonomiko iraunkorrarekin bateragarri egitea eta aukera-tresna den heinean balioa ematea.
3. Hiri-biodibertsitatea sustatzea, bizi-kalitaterako eta herritarren osasuna hobetzeko elementu garrantzitsua den neurrian.
4. Erantzunkidetasuna eta natura-baliabideen erabilerak bateragarri egiteko aukera eta natura-ingurunearen kontserbazioa sustatzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Natura-ondarearen arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 23. artikuluan jasotzen dira.

7.4 Baliabide turistikoak

Natura- eta kultura-dibertsitatea da Euskadiko baliabide turistikoen ezaugarri nagusia, eta eredu bat zehaztu behar da baliabide horien garapena eta lurralde-iraunkortasuna bermatzeko, hau da, harrera-ahalmenarekin eta biztanleen bizi-kalitatearekin bateragarria den modu batean. Baliabide Turistikoen Antolamendurako Lurralde Plan Sektorial bat idatziko da..

I. GAIA ZERTAN DEN

Turismo iraunkorraren Mundu Gutunak dioenez, turismoa lehen mailako jarduera ekonomikoa da, eraginkortasunez, desparekotasuna murrizten eta gizarte baketsu eta inklusiboak sustatzen lagundu behar duena. Gainera, turismoaren garapenak egungo baliabideak babestu beharko ditu etorkizuneko belaunaldientzat, gure ondarearen babesa eta osotasuna ziurtatuz.

LAGetan aurreikusten zenez, turismoak gero eta garrantzi handiagoa izango zuen EAEko ekonomiaren eta lurraldearen etorkizunean. Euskadiko lurralde-elementuak, natura-paisaiak eta hiri-paisaiak askotarikoak izaki, ingurune erakargarrien aukera handia dago. Gure lurraldean ingurumena eta paisaia hobetu dira, eta erakargarri naturalei eta hiri-erakargarriari balioa eman zaie; hartara, baliabide turistiko bihurtu dira. Helburua zera da, lurralde-bikaintasuna Euskal Autonomia Erkidegoaren nortasun-ezaugarrietako bat izatea, bizi-kalitatearen funtsezko faktore eta iraunkortasun-estrategiaren oinarritzko osagai, lurralde erakargarri eta askotarikoa eratzeko askotariko zerbitzuen eskaintza duela, kalitatezko ingurumen-ingurunea duela eta hiri-espazio bereziak ere badituela.

Erakargarritasuna eta turismo-kontsumoa ekar dezaketen ondasunez gain, turismo-ostatuko establezimendu-azpiegiturak eta turismoari begirako zerbitzuak ere baliabide turistikoak dira. Ostatu-establezimendu horien artean ditugu, besteak beste, hotel-establezimenduak, apartamentu turistikoak, kanpinak, agroturismo eta landetxeak eta aterpetxeak, baita turismo-erabilerako etxebizitza eta gelak ere.

2016. urteko datuen arabera, EAEen turismo-ostatuko 1.886 establezimendu daude guztira; horrek esan nahi du % 49ko igoera izan dela 2009ko datuekin alderatuz gero. Tipologien arabera banaketan, % 56 hotel-establezimenduak dira, % 41 landa-ostatuak eta gainerako % 3 kanpinak.

1. Hotel-establezimenduak, apartamentu turistikoak eta aterpetxeak.

Hotel-establezimenduei (hotelak eta pentsioak) dagokienez, Gipuzkoan dago establezimendu kopuru handiena (guztizkoaren % 49), eta Bizkaian, berriz, plaza kopuru handiena (EAEko plaza guztien % 47). 2012-2015 aldian hotel-eskaintzak gorakada handia izan du hiru lurraldeetan, eta oso nabarmentzekoa da Donostia eta haren eremu metropolitarrean hotel-establezimenduen kopuruak igoera handia izan duela.

8.taula: Hotel-establezimenduak kategoriaren eta eremuaren arabera 2015.

	Guztira		Hiru izar eta gehiago		Izar bat eta bi, eta pentsioak	
Vitoria-Gasteiz	38	%6,9	11	%9,4	27	%6,3
Arabako Errioxa	12	%2,2	4	%3,4	8	%1,9
Arabako besteak	24	%4,4	3	%2,6	21	%4,9
Bilbao	70	%12,8	23	%19,7	47	%10,9
Bilbaoko gune metropolitarra	30	%5,5	10	%8,5	20	%4,7
Bizkaiaiko kostaldea	66	%12,1	13	%11,1	53	%12,3
Bizkaiaiko barnealdea	49	%9,0	7	%6,0	42	%9,8
Donostia	119	%21,8	19	%16,2	100	%23,3
Donostiako gune metropolitarra	27	%4,9	3	%2,6	24	%5,6
Gipuzkoako kostaldea	61	%11,2	15	%12,8	46	%10,7
Gipuzkoa barnealdea	51	%9,3	9	%7,7	42	%9,8%
Guztira	547	%100,0	117	%100,0	430	%100,0

Iturria: Geuk egina, EUSTATen Establezimendu Turistiko Hartzailleen Inkestaren datuetan oinarrituta

2. Agroturismoak eta landetxeak.

2016an, Euskadin landa-turismoari lotutako establezimenduak 414 izan dira guztira. 2009ko kopuruen aldean, agroturismo kopurua % 4 igo da, eta plaza kopurua % 12,1, hurrenez hurren. Lurraldeen arabera, Gipuzkoan daude establezimendu gehienak (% 46). Gainera, lurralde horrek izan du bilakaerarik onena 2012-2015 aldian, plaza berrien ia erdia Gipuzkoan sortu baitira.

3. Kanpinak eta kanpaketako beste turismo-modalitate batzuk.

Hotel-turismo tradizionalarekiko alternatibaren aldeko interesak gora egin du, hau da, turismo ibiltariak eta naturaz gozatzeko turismoak gero eta jende gehiago erakartzen du; gauzak horrela, azken hamarkadetan EAEn turismo mota horretarako establezimendu kopuruak gora egin du nabarmen, besteak beste, kanpinak, kanpaketa-eremuak edo autokarabanetarako eremu bereziak. 2015. urtean 26 kanpin zenbatu ziren guztira, eta gehienak kostaldean kontzentratzen dira. Jarduera horien garapenak eragin handia izan dezake gure lurraldean, eta horregatik nahitaez aintzat hartu behar dira lurralde- eta udal-plangintzako eskala desberdinetatik ezarri beharreko eredu zehaztean.

4. Etxebizitza eta logela turistikoak.

Azken urteetan ostatu-figura berri bat sortu da, indar handiz gainera: erabilera turistikorako etxebizitza eta etxebizitza partikularretako logeletako ostatu-zerbitzua, EAEko Turismoaren uztailaren 28ko 13/2016 Legean jasotakoari jarraikiz. Figura berri horrek merkatuan eragingo du zuzenean, baina baita udalerrien hirigintza-plangintza eta -antolamenduan ere. 2016an figura horiei lotutako establezimenduak 718 izan dira guztira, eta plazak, berriz, 3.264. Lurraldez lurralde, Gipuzkoan bildu dira establezimendu gehien (% 65) eta plaza gehien (% 64), eta jarraian Bizkaian (% 30 eta % 29, hurrenez hurren).

5. EAEko potentzial turistikoak

Oro har, Euskadiko baliabide turistikoak askotarikoak eta elkarren osagarri dira. Beste zenbait helmuga turistikok produktu bakarra eskaintzen dute, baina Euskadik baliabide erakargarri ugari ditu lurralde mugatu samar batean. Bestalde, ohitura turistikoak aldatu egin dira eta eskari turistikoaren joera berriak agertu dira merkatuan; hala nola, turismo berdea eta hiri-turismoa, negozio-aukera berriak izanik.

Lurraldeari lotutako baliabide turistikoen artean honako hauek dauzkagu:

- Naturaguneak, Kontserbazio bereziko eremuak, Parke Naturalak eta gainerako gune babestuak, hala nola Urdaibaiko Biosferaren Erreserba eta Euskal Kostaldeko Geoparkea. Euskadin sare bat osatzen dute, lurraldearen banaketa homogeenan eta irisgarritasunean oinarrituta.
- Itsasertzak 197 km ditu, eta % 90 labarrak dira; gainerakoa, hondartzak eta formazio hareatsuak. Hondartzen ingurunean turismo tradizionala garatu da, herrigune historikoekin eta kirol-portuekin ere lotuta. Urdaibaiko Biosfera Erreserba nabarmendu behar dugu, itsasertzeko baliabideekin lotutako naturagune berezia den aldetik.
- Hiriburuak. Hiri-turismoa gero eta indar handiagoa hartzen ari da Europako turismo-fluxuetan, azken urteotan. Hiru hiriburuak produktu erakargarri bihurtu dira, eta potentzial turistiko handienetako bat osatzen dute.
- Herrigune historikoak. EAEko hirurogeita bederatzi alde zaharrak balio handiko potentzial turistikoa dira, kultura-ondarearekin lotuta.
- Kultura-, historia-, arte-, arkitektura-, hirigintza- edo arkeologia-ondarea, baita natura-, geologia- edo ingurumen-ondarea ere.
- Paisaia. Paisaiaren pertzepziozko alderdiak, alderdi bikainak edo natura- zein kultura-interesari lotutakoak funtsezkoak dira gure lurraldearen nortasunaosatzean, eta beraz, haren baliabide funtsezkoenetakoak dira.
- Oinezko eta bizikletentzako ibilbideak, aisiari, naturaz gozatzeari, kulturari, ondareari edo paisaiari lotutakoak edo beste baliabide turistiko batzuetara iristea ahalbidetzen dutenak.
- Azpimarratzekoa da, halaber, zenbait potentzial turistiko zenbait osagarri batzearen ondorioz sortzen direla. Esaterako, Arabako Errioxan, eskaintza turistikoa turismo gastronomikoan eta enologikoan espezializatu da, baita haiei lotutako paisaietan ere. Lurraldeko beste zenbait lekutan, berriz, zenbait turismo mota elkarbizitzen dira: landa- turismoa, kultura-turismoa, historiko-artistikoa, linguistikoa, kirol-turismoa, termala, negozio edo kongresuei lotutakoa eta abar.
- Azken buruan, Euskadik askotariko baliabideen inbentario zabala dauka ondare immaterialari (gastronomia, nortasuna) loturik.

Halaber, Turismoa Antolatzeari buruzko uztailaren 28ko 13/2016 Legeak turismo-baliabideak antolatzeko araubidea ezartzen du, Lurralde Plan Sektorialaren bidez garatuko dena, plan hori Lurraldea Antolatze 4/1990 Legeak zehaztutako lurralde-antolamenduko tresnetan integratuta. 13/2016 lege horren arabera, LPS tresna bat izango da, lurraldeko baliabideak inbentariatu eta antolatze eta haien erabilera eta garapen turistikoa arautzeko ez ezik, artikulatzeko ere balio duena: batetik, baliabideen eta lurraldearen arteko artikulazioa ahalbidetuko du, haien kontsumoa errazteko produktu turistiko ezberdinak erraztuz, eta bestetik, lurraldea bera artikulatuko du, kontsumo eta jardura turistikoen gertaleku gisa.

Azkenik aipatzekoa da, zenbaitetan baliabide turistikoen garapenarekin eduki dezaketen erlazioa dela-eta, komenigarria litzatekeela fenomeno sortuberri batzuen agerpena saihesteko neurriak ezartzen jarraitzea. Fenomeno horiek lurraldearentzat, ingurumenarentzat edo gizartearentzat ondorio kaltegarriak

sor ditzakete. Besteak beste, eremu, auzo eta hiri jakin batzuen gentrifikazioa, turismoaren garapen masiboaren ondorioz; "parke tematikoa bezalako hiri edo eremuaren" efektua jasatea, turismoa ustiatzeko eredu jakin batzuen ondorioz; hirugarren sektoreko eta bereziki turismo-sektoreari lotutako erabileretako jarduera ekonomikoaren sinplifikazioa eta monolaborantza; gizarte-kolektibo pobreenak lekualdatu beharra, lurzorua garestitzearen ondorioz eta abar. Horren ondorioz, beharrezkoa da plangintza-eskala desberdinetatik beharrezkoak diren irizpide eta neurriak hartzea, lurralde- eta hirigintza-plangintzatik abiatuta problematika guztiei heldu ahal izateko.

II. HELBURUAK

Baliabide turistikoen alorrean, lurralde-eredua berrikusteko helburu hauek proposatzen dira:

1. Baliabide turistikoen gozamina gure lurraldeko natura- eta kultura-ondarearen babesa eta hobekuntzarekin bateragarri egitea, ondare horren babesa bermatzeko etorkizuneko belaunaldiei begira.
2. Baliabide turistikoen plangintza egitean eskaintza dibertsifikatu, irisgarri eta hainbat alorretan (gizartea eta kultura, ekonomia eta ingurumena) iraunkorra lortu beharra aintzat hartzea.
3. Baliabide turistikoen antolamendua lurralde- eta hirigintza-plangintzan ongi txertatzen dela bermatzea.
4. Lurralde- eta hirigintza-plangintzatik, baliabide turistikoen aprobetxamendu iraunkorra bermatzeko behar diren irizpide eta neurriak hartzea.
5. Helmugen karga-ahalmena aintzat hartzea, ez bakarrik naturaguneetan, baita hiriguneetan ere, bereziki bertakoen bizi-kalitatea kolokan jar daitekeenean.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Baliabide turistikoen arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 24. artikuluan jasotzen dira.

8

Baliabideen kudeaketa
iraunkorra

Baliabideen kudeaketa iraunkorra aurrera eramateko behar-beharrezkoa da lurralde-antolamenduko dokumentuen alderdi tradizionaleri ikuspegi berri batetik heldzea.

Urari buruzko puntuaren abiapuntua, lurralde-plangintzak Ibai eta Errekak antolatzeke Lurralde Plan Sektorialaren bidez heldutako gaia da, eta, ildo horretan, ibai-ibilguen antolamenduan biltzen diren ingurumen- eta hirigintza-alderdiak eta alderdi hidraulikoak integratzen dira, honako gai hauei helduz: uholde-arriskuaren kudeaketa, azaleko ur-masen aldaketa morfologikoak, ur-hornidura eta herriguneen saneamendua.

Energiari buruzko puntua 2030erako Euskadiko Energia Estrategiak ezarritako premisetatik abiatzen da, hura onartzeko garatu behar diren lurralde-baldintzak ezartzeko, hiriek iraunkortasun-egoera horretan betetzen duten zeregina ardatz hartuta.

Azkenik, Ekonomia Zirkularraren terminologian, hondakin solidoen kudeaketari eta lur kutsatuen tratamenduari buruzko politika osoa jaso da, legeria propioa onartu zenetik EAEn ibilbide luzea egin duen gaia.

Ekonomia zirkularra hondakinen berrerabiltzean, birziklatzean eta balorizazioan oinarritzen da, eta horrek eskatzen du, halaber, gaikako bilketa eta bereiztea, hondakin horietatik materialak edo energia berreskuratzea ahalbidetuko duen beste edozein birziklatze- edo balorizazio-tratamendu ezarri aurretik. Orobat, aurreikusita dago merkatu berrien garapena indartzea eta arriskutsuak ez diren industria-hondakinen balorizazio-prozesuetatik eratorritako lehengai sekundarioak eraginkortasunez erabiltzea, beste lehengai batzuk ordeztzeko.

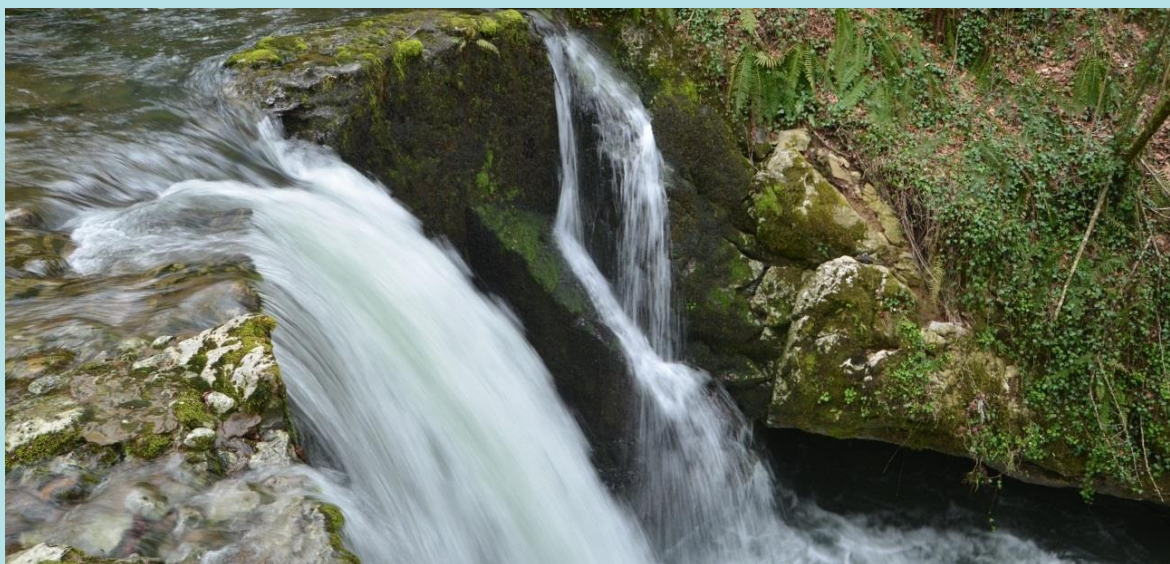
Lurra funtsezko elementua da lurralde-iraunkortasunaren alorrean. Izan ere, asko dira luraren eta luraren kontserbazio-egoeraren mendean daudenak: ura, airea edo beste ingurune batzuen kalitatea; klima-aldaketa, biodibertsitate-galera, uholdeak edo beste ingurumen-problematika batzuk arintzea; eta giza bizitzaren kalitatea ere, luraren ekosistemen zerbitzuak kontserbatuz.

Ildo horretan, Baliabideen Kudeaketa Iraunkorrari buruzko kapitulu hau honako puntu hauetan egituratu da:

- 8.1. URA.
- 8.2. ENERGIA
- 8.3. EKONOMIA ZIRKULARRA.

8.1 Ura

EAEko ibai eta errekek antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala administrazio-adostasunaren aldeko eta ingurumenaren, hidraulikaren eta hirigintzaren aldagaiak integratzearen aldeko ekimena da. Une honetan, uholde-arriskuaren kudeaketari eta ur-hornidurari eta saneamenduari buruzko ikuspegi eguneratua jasotzen ari da, plangintza hidrologikoarekin bat datorren lurralde-politika bati jarraikiz.

I. GAIA ZERTAN DEN

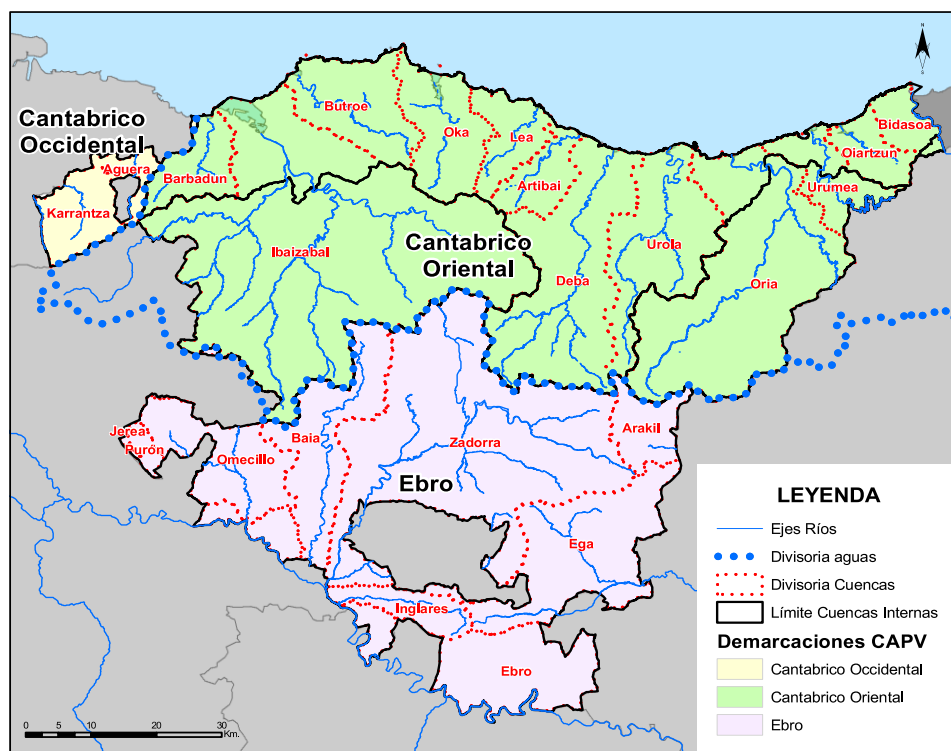
Uraren alorrean garrantzi handiko mugarri juridikoak bete dira, eta horrela jauzi kualitatiboa egin da ura kudeatzeko printzipioetan, 1997an LAGak onartu zirenez geroztik. Bestek beste, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2000/60/EE Zuzentaraua edo Uraren Esparru Zuzentaraua, urriaren 23koa, Europako Erkidegoko jardun-esparrua ezartzen duena ur-politiken eremuan; Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2007/60/EE Zuzentaraua, urriaren 23koa, uholde-arriskuen ebaluazioari eta kudeaketari buruzkoa; 1/2006 Legea, ekainaren 23koa, Euskadiko Urei buruzkoa; 9/2008 Errege Dekretua, urtarrilaren 11koa, eta 638/2016 Errege Dekretua, abenduaren 9koa, Jabari Publiko Hidraulikoaren Erregelamendua aldatzen dutenak; 903/2010 Errege Dekretua, uztailaren 9koa, uholde-arriskuen ebaluazioari eta kudeaketari buruzkoa; eta Kantauri Mendebaldeko, Kantauri Ekialdeko eta Ebroko demarkazio hidrografikoei buruzko Plan Hidrologikoak.

Arau multzo horrek ingurumen-izaera nabaria dakar berekin: ura baliabide soila izatetik ikuspegi zabalago eta ekosistemiko bat biltzera pasatzen da, non epe luzerako iraunkortasunaren, aurreztearen eta eraginkortasunaren irizpideak funtsezkoak diren.

Ura funtsezko faktorea da lurralde-antolamenduan, haren kudeaketa ezinbestekoa baita gizartearen eta lurraldearen arteko harremanean. Uraren Esparru Zuzentarauak, adibidez, ur masen eta horiei loturiko ekosistemen kalitatearen gaineko helburuak ezartzen ditu, eta horiek izan behar dira antolamenduaren irizpen arautzaileak.

Ur saneamenduari eta arazketari dagokienez, saneamendu-sistema orokorretara konektatzea lehenetsita, gauzatu dira lanik gehienak. Hala, urak kudeatzearen alorreko helburuei jarraikiz, lehenik eta behin ur-masen egoera ona lortu behar da; jarraian, ur-eskarien gogobetetze-maila hobetu behar da, irisgarritasun-irizpideen arabera; eta azkenik, uholdeen eta lehorteen ondorioak arintzen lagundu behar da, prebentzio-politikak abian jarritz.

Gainera, gaur egun Plan Hidrologikoak eta Uholde Arriskuak Kudeatzeko Planak ditugu abian, eta funtsezko kudeaketa-tresna horiek, elkarri estu lotuta egonik, gure lurraldeko hiru demarkazio geografikoetan daude indarrean, hau da, Kantauri Mendebaldean, Kantauri Ekialdean eta Ebron.

Demarkazio Hidrografikoak Euskadin.

Iturria: URA

Lurraldea antolatzekeo tresnei dagokienez, EAEko Isurialde Kantauriar eta Mediterraneoko Ibai eta Erreketako Ertzak Antolatzekeo Lurralde Plan Sektorialak, abenduaren 22ko 415/1998 Dekretuaren eta abenduaren 28ko 455/1999 Dekretuaren bitartez onartu zirenak, bateratu ziren eta indarreko araudira egokitu, azaroaren 19ko 449/2013 Dekretuaren bitartez, EAEko Isurialde Kantauriarreko eta Mediterraneoko Ibai eta Errekak Antolatzekeo Lurralde Plan Sektorialaren aldaketa behin betiko onartu zuena. Onartu zenez geroztik, Lurralde Plan Sektoriala tresna eraginkorra izan da lurraldea antolatzekeo, besteak beste, ibai-eremuetako erregulazioan ingurumen-, hidraulika- eta hirigintza-aldagaien tratamendu integratua eta neurrizkoa eginez.

- Ingurumena, ertzak babesteko irizpideei jarraikiz ur-bazterreko landarediaren balio ekologikoaren mesedetan.
- Hidraulikoa, uraldietan uholdeak saihesteko ibilguak babesteko kontuan hartu beharreko irizpideak zehaztuz eta gauzatuz.
- Hirigintza, ibilgu bakoitzeko tarteak antolatzekeo irizpideak zehaztuz, ertzetan eman daitezkeen erabilerei dagokienez, eta bereziki hirigintza- eta eraikuntza-erabilerei dagokienez.

Ur-alorrari dagokionez, lurralde-eredua berrikustean honako hauek hartu behar dira kontuan: uholde-arriskuaren kudeaketa; azaleko ur-masen aldaketa morfologikoak; ur-hornidura eta saneamendua; ur-masen kalitatea; eta babestutako eremuak.

Uholdeak dira Euskadiko arrisku natural handienak. Saihestu ezinezko fenomeno naturalak dira, baina nolanahi ere, giza jarduerak areagotu egin ditzake haien inpaktu negatiboak. Uholdeek isurialde kantauriarrean eragiten dute bereziki, gune gatazkatsuen kopuru handiena bertan kontzentratzen delako, biztanleria-dentsitate handiaren, habitatutako gune kopuru handiaren eta urbanizatze moduko lur-eskasiaren eraginez. Lautada gutxi horietako gehienak ibai eta estuarioetako ertzetan daude, eta urak okupatu egiten ditu gainezka egiten duenean.

Unean uneko isurketekin batera, aldaketa morfologikoak eta itsasoaren eta lehorraren arteko jabari publiko hidraulikoaren okupazioa dira ur-ingurunearen arazo nagusiak EAEn. Erliebearen ezaugarriengatik eta, isurialde kantauriarrean bereziki, biztanleria-dentsitate handiengatik, ibai- eta estuario-ibar eta hezegune askok presio handia jasan behar izan dute hiri- eta industria-erabileren, komunikabide eta azpiegituren, portuen eraginez eta abar. Ibarren okupazio horrek obrak egin beharra ekarri zuen berekin, ur-bazterrek higaduratik babesteko batetik, eta uholdeak prebenitzeko bestetik. Gainera, horri erantsi behar zaizkio ertzen artifizializazioa, ibilguen estaldura eta okupazioak, dragatzeak, ura biltzeko azpiegitura ugariak (presa txikiak; asko, jadanik erabiltzen ez direnak), ur-faunaren migrazioarako beste zenbait oztopo, eta, azkenik, ur-bazterretako landare-estaldura nahikoa eta egokia ez izatea.

Problematika horren konponbideak bi alde ditu. Batetik, gure ibai, estuario eta hezeguneetako ibilgu eta ur-bazterren baldintzak eraginkortasunez babestea, hau da, haien narriadura geldiaraztea, eta, bestetik, azaleko ur-masen eta lotutako eta aldatutako ekosistemen ezaugarri morfologikoak ahal den neurrian lehengoraztea.

Bestetik, plangintza hidrologikoaren esparruan egindako azterketetatik ondorioztatzen denez, oro har, hornidura-sistema nagusiek hornidura bermatzeko baldintzak betetzen dituzte, lehendik dauden baliabide-iturriek sistema horien eskarien zerbitzua ziurtatzen dute, eta haien ur-bilketak bateragarri dira emari ekologikoekin. Nolanahi ere, agorraldian sistema horietako batzuek arazoak izaten dituzte sarri, eta, horren eraginez, arazoak sortzen dira eskari horien zerbitzuaren eta gutxieneko emari ekologikoak mantentzearen artean, gehiegizko ustiatzearekin zerikusia duten arazoez gainera. Hori gutxi balitz, sistema nagusietako batzuetan oso litekeena da garraio-sareetako funtsezko elementuak haustea edo haietan istripua gertatzea, eta horrek herrigune handien hornidurari kalte larriak eragitea. Bestetik, iturburu txikien edo azaleko ur-bilketen mendeko sistema txikietan, arazo horiek zerikusia izaten dute, gehienetan, agorraldi luzeetan edo lehorteetan gertatu ohi den baliabide-eskasiarekin.

Kontuan hartzekoa da, halaber, sistema horien kontrolik gabekoen haritik ageri ohi diren arazoak, eta horren barnean sartzen dira ur-hodietako galerak, kontagailuen akatsak, kontabilizatu gabeko edo iruzurrezko harguneak, tratamendu-instalazioetako kontsumoak eta abar. Euskadin adierazle horrek hobera egin du nabarmen azken urteetan, eta bereziki, kudeatzeko ahalmen handiena duen hornidura-sistemetan, baina nolanahi ere esan beharra dago batzuetan kontrolik gabekoen ehunekoa ez dela egokia izaten, eta beraz, kasu jakin batzuetan sarearen egoerak badu zerikusia, neurri batean behintzat, eskariak gogobetetzeko ezintasunarekin.

Hortik dator eskariaren kudeaketarekin zerikusia duten jarduerak bultzatu beharra, urarekin zerikusia duten zerbitzuen antolamendu eta kudeaketarekin lotutako alderdiak barne, hala nola hornidura-sareen ihesak murriztea, uraren erabilera iraunkorra sustatzeko tarifa-erregimenen ezarpena, aurrezte eta erabilera efizientean sentibilizatzea eta abar. Gainera, sistema jakin batzuetan komenigarritzat jo da

hornidura-azpiegitura berriak edukitzea, hornidura-berme nahikoa eta ibilgu ekologikoen erregimenak mantentzea guztiz bateragarri egitea ahalbidetuko dutenak, ur-bilketa berrien, eta bereziki, sistema-interkonekzioen bitartez. Plan Hidrologikoetako Eremu Babestuen Erregistroan bildutako EAEko hornidurako ur-bilketa nagusiei dagokienez, uren alorreko aplikazio-araudietan haien babesean aurrera egiteko klausula jakin batzuk bildu badira ere, zenbaitetan kutsadura-arazoak agertu dira. Horregatik, ur-bilketa horien babesa beste eremu batzuetara eramatea komeni da, besteak beste, udal-plangintzara.

Ur-saneamenduari eta -arazketari dagokienez, hiriko hondakin-uren saneamendu eta arazketarako oinarritzko azpiegitura gehienak egikaritzeko lanak amaitu dira, eta horri esker, arro askotako ur-masen egoerak hobera egin du nabarmen. Arintze-emarien kontrolari lotutako neurrietan sakondu behar da, gune txikietako saneamenduaren problematikari heldu behar zaio, eta kutsadura sorburuan murrizteko ahaleginak egin behar dira, besteak beste.

Baimen egokien bitartez hondakin-urak ongi kudeatzen aurrera jarraitu behar da, eta saneamendu- eta arazketa-azpiegiturarekin bat datozen hirigintza-aurreikuspenak egin beharra azpimarratu behar da, hondakin-uren isurketak lotutako euri-masaren egoera onarekin bateragarri egiteko.

Ez dugu ahaztu behar Euskadin kontsumitutako uren ia % 75 (bolumen horren zati bat ingurunera itzultzen da, araztu eta gero) biztanleriaren hornidurarako eta hiri-sareei lotutako beste erabilera batzuetarako erabiltzen dela. Ehuneko hori gorabehera, ur-zerbitzuaren prestazioak sekulako garrantzia dauka, ur-masen ingurumen-helburuak lortzeko funtsezko sektorea den heinean. Uraren hiri-zikloaren kudeaketa integrala bultzatzen jarraitu behar da batetik, eta ur-zerbitzuen lurralde-antolaketa-aren optimizazioa bestetik.

Ur-masen kalitateari dagokionez, oro har, EAEko azaleko ur-masek askoz ere presio handiagoa jasaten dute lurpekoek baino, eta hori haien egoeran islatzen da. Gaur egun, azaleko ur-masen % 52k ingurumen-helburuak betetzen dute, eta lurpeko uren artean betetze-maila % 92 da. Hiri jatorriko iturri jakin batzuetan sortutako kutsadura da Euskadiko ur-masen kalitateari eragiten dion presio nagusia, baina beste zenbait kutsadura- edo aldaketa-iturri ere aipatu behar dira, lausoak adibidez, laborantza- edo industria-sektorearekin zerikusia dutenak, kokaleku kutsatzaileak esaterako. Laborantza-sektoreari dagokionez, presio hori handia da isurialde mediterraneoko eremu jakin batzuetan, non gune batzuk laborantza-jatorriko nitratoen kutsadurarekiko urrakor izendatu dituzten, baita isurialde kantauriarreko gune jakin batzuetan ere, non aziendak garapen handia duen.

1997ko LAGen aldean nabarmentzekoa da eremu babestuen zenbait kategoria urari lotu zaizkiola, bakoitzak bere babes-helburu espezifikoak, arau-oinarria eta dagozkion eskakizunak dauzkala izendatzeko, mugatzeko, jarraipena egiteko eta informazioa emateko orduan. Gainera, demarkazio hidrografiko bakoitzak bere Eremu Babestuen Erregistroa ezartzeko eta eguneratuta edukitzeko betebeharra dauka. Azaleko edo lurpeko uren babesari buruzko edo zuzenean uren mende dauden espezieen edo habitaten kontserbazioari buruzko Europako Erkidegoko arau espezifiko bati jarraikiz babes bereziko eremu deklaratu diren eremu guztiak bildu dira erregistro horretan. Eremu Babestuen Erregistroan honako kategoria hauek bereizten dira:

- Hiri-hornidurarako ura biltzeko eremuak.
- Etorkizunean hiri-hornidurarako ura biltzeko eremuak.
- Uretako espezieen babeserako eremu deklaratu diren eremuak, ekonomiaren aldetik esanguratsuak direnak.
- Jolas-erabilerarako deklaratu diren ur-masak.
- Urak nekazaritza-eratorritako nitratoek sortutako kutsaduratik babesteari buruzko arauak

aplikatuz urrakor deklaratu diren eremuak.

- Hiriko hondakin-urak tratatzeko arauak aplikatuz, sentikor deklaratu diren eremuak.
- Habitatak edo espezieak babesteko eremu deklaratu diren eremuak, non uraren egoera mantendu edo hobetzea haiek babesteko faktore garrantzitsua den.
- Ur mineral eta termalen babes-perimetroak.
- Erreserba hidrologikoak
- Hezeguneak.
- Interes bereziko eremuak, hau da, batetik natura- edo ingurumen-aldetik interesa duten ibai-tarteak, eta, bestetik, aurreko ataletan bildu ez diren bestelako babes-figura batzuk. Bigarren tipologia horretan honako gune hauek biltzen dira: Parke Naturalak, Biotopoak, Urdaibaiko Biosferaren Erreserba, Txingudiko Plan Berezia, Euskal Kostaldeko Geoparkea eta espezie mehatxatuen interes bereziko eremuak.

Euskadin ur-hornidurako 953 gunek Uraren Esparru Zuzentarrak ezarritako irizpideak betetzen dituzte eta beraz, hiri-hornidurarako ura biltzeko eremuak direla esan dezakegu. Hornidura-guneen % 70ek lurpeko urak biltzen dituzte eta % 30ek azaleko urak, hurrenez hurren. Hornidurako urtegi nagusiak dira garrantzitsuenak. Haien garrantzia dela-eta, beharrezkotzat jotzen da hirigintza-plangintzak ur-bilketa horiek biltzea, haiek babesteko araubidea ezarri.

Oro har ezartzen da landa-eremuetako ur-ibilguetako lurralde-antolamenduko estrategiaren xede nagusiak haien natura eta ekologia zaintzea behar duela, eta, horren ondorioz, urak har ditzakeen ertzen morfologia babestea, lehentasunezko fluxu-eremua askatzeari lehentasuna emanez noski, eta, hala badagokio, urak har ditzakeen gainerako ertzetako hirigintza-ezarpen bakanak ahal den neurrian babestuz, baina oro har, ibilguetan eta haien uholde-lautadetan okupazio berriak eta/edo hirigintza-aldaketak saihestuz.

Hiri-eremuetan lehentasuna ematen zaio, batez ere, lehendik dauden hiriguneetan uholdeetatik babesteko xedea duten estrategiak hartzeari, eta, horretarako, lehentasunezko fluxu-eremua pixkana-pixkana askatzen da, oztopoak murriztuz edo ezabatuz, drainatze-baldintzak hobetuz, babes-obrak eraikiz, eta, hala badagokio, gune esanguratsuen ibilguak itotzea dakarten eraikinak eraitsiz. Beraz, hiri-eremu horien erregulazio hidraulikoan bereizi beharko dira, batetik, Lehentasunezko Fluxu Eremua, non estrategia bereziki protekzionista eta murriztailea hartu beharko den, eta urak har ditzakeen gainerako eremuak, non eraikuntza-alorrean har daitezkeen esku-hartzeek premisa jakin batzuk bete behar dituzten.

II. HELBURUAK

Lurralde-eredua berrikustearen helburuak –urari dagokionez– honako hauek dira:

1. Ibai-ibilguen lurralde-antolamendu egokia sustatzea administrazio esku-hartzaileak ados jartzeko moduan, ingurumen-, hidraulika- eta hirigintza-aldagaiak integratuz.
2. Uholde eta lehorteek herritarrei, jarduera ekonomikoari eta ingurumenari eragindako kalteak murriztea, ingurune-helburuekin bat datozen neurrien bitartez.
3. Gainazaleko zein lurpeko ur-masa guztien egoera ekologiko ona mantentzea edo leheneratzea, giza presio esanguratsurik ez balitz egongo liratekeen pareko bizidun komunitateak mantenduz, arazketa- eta saneamendu-azpiegiturak osatuz, euri-sasoietan arintze-emariak murriztuz eta hondakin-uren berrerabilera indartuz.

4. Ur-eskariari erantzutea hornidura-berme egokiarekin eta premien araberako kalitatearekin, emari ekologikoei eutsiz eta aurreztearen eta eraginkortasunaren mesedetan doazen irizpide eta soluzioak kontuan hartuz.
5. Ur-bazterreko eta ibilguko baldintzak babestea, eta ibaietako guneak leheneratzea estaldura eta bideratze gogorrak eginez hiri-berroneratzeko eta -birmoldaketarako eragiketetan.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Uraren arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 15. artikuluan jasotzen dira.

8.2 Energia

Energia eta energia berriztagarriak 2030erako Euskadiko Energia Estrategiaren (3E-2030) bi ardatz nagusiak dira, eta ezinbesteko betekizunak dira lurralde-iraunkortasuna, lehiakortasuna eta klima-aldaketaren aurkako borroka bermatzeko. Lurralde-estrategiaren energiaren alorrean beste zenbait erronkari ere heldu behar zaie, hala nola energia-eraginkortasunaren eta -efikaziaren igoera nabarmenari; deskarbonizazioari, energia berriztagarrien iturrien erabilera orokortuz; eta energia-autosufizientziarantz aurrera egiteari.

I. GAIA ZERTAN DEN

Energia-eredu berria, klima-aldaketaren aurkako borrokaren oinarriak aplikatu behar direna, ezin da mugatu energia-iturriak ordezte soilera; behar-beharrezkoa da lurralde-logikak aldatzea. Energia/klima binomioari aurre egin behar zaio, eskaria eta kontsumoak murrizteko estrategiak baliatuta, sistemaren eraginkortasuna hobetuta eta energia-intentsitatea apalduta.

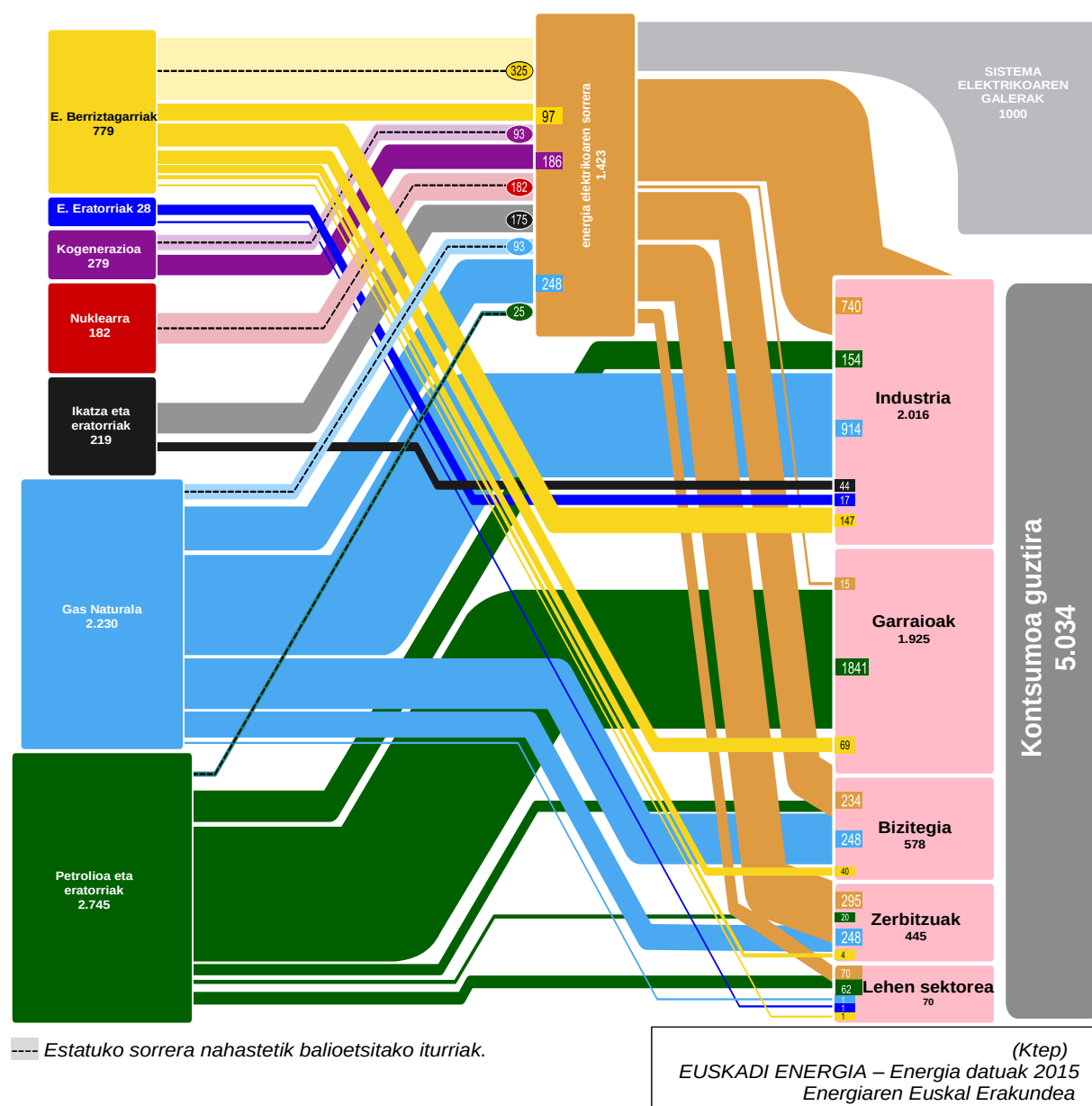
Ekonomia-egituraren aldaketak, eraginkortasunaren hobekuntzak eta gutxiago kutsatzen duten energia-iturri berriak (gas naturala, energia eolikoa) agertzea ez dira nahikoak izan garapen-maila handiagoaren eta mugikortasuna handitzearen haritik eratorritako energia-kontsumoaren igoerak konpentsatzeko. Gauzak horrela, energia berriztagarriek gora egin dute, eta EAEren energia-eskariaren % 7 dira une honetan. Nolanahi ere, petrolioaren eratorriek energiaren azken kontsumoaren % 40 ekartzen dute oraindik ere, eta garraioa, zerbitzuak eta etxeko kontsumoa dira EAEren energia-eskaria gorantz bultzatzen duten sektore nagusiak. Horren ondorioz, airearen kalitate-baldintzek lurralde osoan nabarmen hobera egin badute ere, berotegi-efektuko gasen emisioa oso handia da oraindik ere, eta gero eta handiagoa gainera.

2016ko uztailean onartu zen 2030erako Energia Estrategiak (3E-2030) euskal energia-sistemaren ikuspegia ezartzen du, eta Eusko Jaurlaritzak 2016-2030 aldirako energia-politikaren alorrean bete beharreko helburuak eta oinarritzko jardun-ildoak zehazten ditu. Epe luzera begira, Euskal Energia Sistemaren eredu sozioekonomikoa pixkana-pixkana bilakatu behar da, industriari, eraikinei eta

garraioari dagokienez batik bat, energia-kontsumo txikiagoko eredu berri baterantz, kontsumo hori energia berriztagarriak poliki-poliki txertatzera bideratuz, eta energia elektrikoa energia-bektore nagusia izanik.

2030erako Euskadiko Energia Estrategiaren ikuspegiak honako xede hauek ditu: 2050erako energia-erabileretarako petrolio-kontsumoa zero izatea, garraio-sistemaren egiturazko aldaketa eskatzen duena; 2050erako Klima Aldaketaren Euskal Estrategiaren helburuak betetzen laguntzea, hau da, Euskadiko BEGen emisioak gutxienez % 40 murriztea 2030erako eta gutxienez % 80 2050erako 2005. urtearen aldean; eta 2050. urtean energia berriztagarriaren kontsumoa % 40 izatea azken kontsumoaren gainean; eta, mende honek aurrera egin ahala, erregai fosilak eta BEGen zero emisio garbiak erabat baztertzea, energia berriztagarriak energia-hornidura bakarra izanik.

EAEko energia-balantzea (2015)

2030erako Euskadiko Energia Estrategiak ezartzen du 2030ean amaitzen den aldian honako helburu hauek bete behar direla:

1. Energia primarioan % 17 aurrezte.
2. Energia berriztagarrien erabilera % 126 indartzea, azken kontsumoan berriztagarriek % 21eko kuota lor dezaten.
3. Euskal administrazio publikoaren konpromiso eredugarria sustatzea, 10 urtean instalazioen energia-kontsumoa % 25 murriztuz, eraikinen % 25ean energia berriztagarriak aprobetxatzeko instalazioak ezarriz, eta ibilgailuetarako eta zerbitzu publikoaren flotetarako alternatibak ekarriz.
4. Petrolio-kontsumoa % 26 murriztea egungo joeraren aldean, garraio-sektoretik pixkanaka-pixkanaka aldentuz eta ibilgailu alternatiboen erabilera areagotuz.
5. Kogenerazioak eta berriztagarriek elektrizitatea sortzeko duten parte-hartzea igotzea, 2015ean % 20 izatetik 2030ean % 40 izatera pasatzeko.
6. Energia-sektoreko euskal enpresa eta eragile zientifiko-teknologikoen sarearen lehiakortasuna maila globalean indartzea.
7. Klima-aldaketa arintzen laguntzea, 3 Mt CO₂ murriztuz energia-politikaren neurrien bitartez.

Hortaz, energia-eraginkortasuna eta energia berriztagarriak Euskadiko Energia Estrategiaren bi ardatz nagusiak dira, eta ezinbesteko betekizunak dira lurralde-iraunkortasuna, lehiakortasuna eta klima-aldaketaren aurkako borroka bermatzeko.

Proposatutako ekimenek eskema moduko bat dakarte berekin, espazio-antolaketari eta -funtzionamenduari buruzkoa, helburu hori lortzeko abantaila esanguratsuak sor ditzakeena. Ildo horretan, garraio kolektiboko sistemei gero eta garrantzi handiagoa eman nahi zaie; garapen-ardatz linealak indartu nahi dira, garraio publikoko zerbitzuen garapena eta erabilera sustatzeko; eta polizentrismoan oinarritutako hiri-egitura eraginkorragoa eta trinkoagoa ezarri nahi da, lekualdatze-premiak murrizteko.

Lurralde-ekimen guztiek energia-eraginkortasuna handitzeko eta erabilitako baliabideen dibertsifikazioa areagotzeko dauden aukerak hartu behar dituzte kontuan. Garrantzitsua da hiri-hobekuntzako estrategiek honako hauek aintzat hartzea, besteak beste: hiri-argiteriaren eraginkortasuna, auto-ilarak murriztea, eta gutxiago kontsumitzen duten eta energia-iturri berriak darabiltzaten ibilgailu publikoak erabiltzea. Etxebizitza-alorrean, eraikinak isolatzeko baldintzak hobetzeak eta arkitektura bioklimatikoko teknikak erabiltzeak ondorio esanguratsuak dauzkate gastuaren gainean, eta, horren adierazgarri, % 50 ere aurrez daiteke familia eta enpresen energia-premietan. Kogenerazio-instalazioen hedapenak eraginkortasun handiagoa ekar dezake berekin, eta beraz, industriaguneak hobetzeko eta enpresa-ezarpen barreiatuak murrizteko estrategia batek aukera eman dezake hornidura-establezimendu eta -eragiketa desberdinetarako energia-zerbitzuak zentralizatzeko industrialde bereko enpresen artean.

Gas naturala eta elektrizitatea funtsezko baliabideak dira Euskadiko Energia Estrategiaren esparruan, eta baliabide horien inguruan hainbat ekimen garatzen dira produkzio- eta banaketa-azpiegiturak hobetu eta zabaltzeko, eta, horrela, horniduraren kalitatea, jarraitutasuna eta lehiakortasuna ziurtatzeko. Izan ere, epe ertainera begira, energia berriztagarri ez-kutsatzaileen erabilerak gero eta garrantzi handiagoa eduki behar du EAEren energia-horniduraren egituran.

Nolanahi ere, energia berriztagarrien ekarpena handitzeak eskatzen du, ezinbestean, energia produzitzeko instalazioak ezartzea, baliabidea bertan egonik baliabide hori energia-xedeetarako bideragarritasunez eta errentagarritasunez erabil daitekeen tokian. Eskala jakin batzuetan eta baliabide

natural jakin batzuei dagokienez, hori egingo da, batez ere, ingurune naturalean kokatutako landa-lurretan, eta, askotan, ingurune- eta paisaia-balio garrantzitsuak ez ezik, energia berriztagarrien aprobetxamendutik eratorritako balioa –horrek ere ingurune-garrantzi erabakigarria du klima-aldaketaren aurkako borrokan– ere baduten lurretan. Azpiegitura horiek ongi antolatzea eta haiek hedatzeko pizgarriak funtsezkoak dira, hau da, garapen-eredu iraunkorrako baten energia-euskarria izan behar dute.

Orobat, gogora ekartzekoa da maiatzaren 14ko 104/2002 Dekretuaren bitartez EAEko Energia Eolikoaren Lurralde Plan Sektoriala onartu zela, eta, haren babesean, Elgeako, Badaiaiko, Urkillako eta Oizko parke eolikoak garatu direla. LPS horrek nolabaiteko oreka ekarri zuen ekonomiari eta energia berriztagarria lortzeari lotutako jardueraren eta gure gailurretako paisaia-interesaren artean. Onartu zenez geroztik zenbat denbora igaro den ikusirik, une honetan beharrezkoa da LPS hori berrikustea eta egungo energia-eskakizunetara egokitzea, energia berriztagarriei dagokienez bete beharreko helburuetatik abiatuta.

Azkenik, kontuan hartzekoa da jende gehien biltzen den hiriguneek energia-iraunkortasunaren erronka handiari egin behar diotela aurre, eta, beraz, berrikuntzagune bihurtu behar direla, berotegi-efektuko gasen emisioak zero bihurtzeko bidean, desenergizazioaren bidean –energia-eraginkortasunaren eta -efikaziaren funtsezko igoyerari esker–, deskarbonizazioaren eta energia berriztagarrien erabilera orokortzearen bidean, eta autosufizientzia konektatuaren bidean. Azken buruan, argi eta garbi utzi behar da hiriak eta hiri-eremu guztiak funtsezkoak eta lehentasunezkoak direla energia-eraginkortasuna sustatzeko eta politika jakin batzuk abian jartzeko, kontuan hartuta politika horiek mesedegarri behar dutela mugikortasunerako, hiri-antolamendurako, eraikinak eraiki eta birgaitzeko, guneko publikoak kudeatzeko, energia eraginkortasunez erabiltzeko eta ingurune- eta soinu-kutsaduraren aurka borrokatzeko, besteak beste.

II. HELBURUAK

Energiaren alorrean, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Energia/klima binomioari aurre egitea lurraldearen antolamenduan, energia-eskariak eta -kontsumoak murriztuta autosufizientzia konektatuko irizpideen bitartez.
2. Energia-eraginkortasuna igotzearekin zein energia berriztagarrien iturrien erabilerarekin zerikusia duten helburuak betetzea, baita petrolio-kontsumoa eta berotegi-efektuko gasen emisioa murriztearekin lotutako helburuak ere, 2030erako Euskadiko Energia Estrategian eta Klima Aldaketaren Euskal Estrategian ezarritakoari jarraikiz.
3. Energia-eskakizunak eta haien instalazioak lurralde- eta hirigintza-plangintzara eramatea, energia-iraunkortasunaren gidalerroak politika publikoetan integratuz Euskal Autonomia Erkidegoko sektore publikoaren energia-iraunkortasunari buruzko irailaren 22ko 178/2015 Dekretuan ezarritakoaren arabera.
4. Lurralde- eta hiri-alorreko, etxebizitza-alorreko eta mugikortasun-alorreko estrategien energia-eraginkortasuna handitzea.
5. Garraioan petrolioaren ordeza energia alternatiboak erabiltzeko ekimena bultzatzea, ingurumen-inpaktua eta urrakortasuna murriztuz, etorkizunean energia horren eskasia izango dela aintzat hartuta.

6. Garraio publikoaren erabilera sustatzea, garraio kolektiboko sistema eraginkor eta garbiak abian jarriz.
7. Eraikin eta etxeetan energia-kontsumoa murriztea eta energia berriztagarrien erabilera areagotzea.
8. Elektrizitatea sortzeko parkearen iraunkortasuna hobetzea, berriztagarrien eta kogenerazioaren instalazio berriak erantsiz, banatutako sorkuntza handituz eta autokontsumoa sustatuz.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Energiaren arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 16. artikuluan jasotzen dira.

8.3 Ekonomia zirkularra

Ekonomia zirkularrean oinarritutako eredu bateranzko trantsizioa egin behar da, erabilitako produktu eta baliabideek fluxu ekonomikoaren barruan ahalik eta denbora gehien eman dezaten, eta trantsizio hori oinarritzko lehentasuna da, hondakinen sorkuntza gutxienekora murriztea ahalbidetuko duen garapen iraunkorra lortzeko.

Ekonomia zirkularra eredu edo estrategia berria da, eta produktuek eta produktu horiek egiteko erabilitako baliabideek fluxu ekonomikoaren barruan ahalik eta luzeen irautea du xede. Eredu ekonomiko horretara trantsizioa egitea Europar Batasunaren lehentasun estrategiko nagusietako bat da, eta ekonomia iraunkorra, berritzailea, baliabideen erabileran efizientea eta aldi berean lehiakorra lortzea du xede, hondakinen sorkuntza gutxienekora murriztuta.

Energia aurrezte eta karbono-dioxidoaren emisioak murriztea daude ekonomia zirkularren funtseko helburuen artean, airearen, lurzoruen edo uraren kutsadurak sortutako kalteak arintzeko. Baliabideak izugarritzko erritmoan erabiltzearen ondorioz gertatu da hori, gure planetak baliabide horiek berritzeko duen ahalmenaren gainetik erabiltzearen ondorioz alegia.

Ekonomia zirkularren printzipioak lurralde- eta hiri-plangintzan ere ezar daitezke, lehendik hiri-erabilerekin lotuta dauden guneak zein lehendik dauden azpiegiturak berritzea, birziklatzea eta berrerabiltzea ahalbidetzen duten jardunak bultzatuz. Halaber, hiri-inguruneen eta azpiegituren plangintza eta diseinua baliabideen erabilera efizientean oinarritu behar dira, ingurunearen gainean sortutako inpaktua minimizatzen duten ereduak lehentasuna emanez eta erabilerak berrerabiltzeko eta etorkizuneko premietara egokitzeko aukera aintzat hartuz.

LAGak berrikusteko esparruan, ekonomia zirkularra bi ardatzen inguruan zabaltzen da: hondakinen kudeaketa eta lurzorua baliabide gisa.

A) Hondakinen kudeaketa

Ekonomia zirkularra hondakinen berrerabiltzean, birziklatzean eta balorizazioan oinarritzen da, eta horrek eskatzen du, halaber, hondakinen gaikako bilketa eta bereizketa, hondakin horietatik materialak edo energia berreskuratzea ahalbidetuko duen beste edozein birziklatze- edo balorizazio-tratamendu ezarri aurretik. Orobat, aurreikusita dago merkatu berrien garapena indartzea eta arriskutsuak ez diren industria-hondakinen balorizazio-prozesuetatik eratorritako lehengai sekundarioak eraginkortasunez erabiltzea, beste lehengai batzuk ordeztzeko.

I. GAIA ZERTAN DEN

Hondakinen kudeaketak funtsezko zeregina dauka ekonomia zirkularren zikloan, lehenik eta behin, ziklo horrekin bat eginez hondakin horiek sortzeko prebentzio-fasetik; jarraian, produktuaren diseinua optimizatuz, etorkizunean haren osagaien berrerabilera errazteko, eta, azkenik, osagai horiek birziklatuz.

Gaur egun Europar Batasuneko pertsona bakoitzak urtean 500 kilotik gora hondakin sortzen du, gutxi gorabehera, eta hondakin horien herena baino gehiago zabortegetan metatzen dira. Azken hamarkadetan hondakinen produkzioak gora egin du, hondakinak minimizatzeko garatutako politikak gorabehera, baina nolana ere lortutako emaitzak askotarikoak izan dira. Oro har, hondakinen kudeaketa hobetzen jarraitu behar da, lehenik eta behin hondakinak zabortegetan zuzenean lurperatzea saihesteko, horrek lehendik dauden baliabideak xahutzea dakarrelako, baita ingurumenaren eta giza osasunaren gaineko presioa murrizteko eta hazkunde ekonomikoa eta enplegua bultzatzeko aukerak galtzea ere.

Gaur egun euskal ekonomia intentsiboa da kanpotik datozen baliabideetan, eta inportazioak % 68 dira. Sortutako hondakinak, tonatan, lehengaien guztizko kontsumoaren % 7 dira. Produktibitateak, ordea, hobera egin du hamar urte eskasetan, erabilitako material-kilogramo bakoitzeko 1,5 euro sortzetik 2,9 euro sortzera, gure industria gero eta ekoefizienteagoa denaren adierazgarri. EAEn urtean 5.200.000 tona hondakin sortzen dira, gutxi gorabehera. Hondakin horien erdiak industria-jatorriko hondakin ez-arriskutsuak dira, % 22 eraikuntza- eta eraipen-hondakin ez-arriskutsuak, % 20 hiri-hondakinak, eta % 7 industria-jatorriko hondakin arriskutsuak.

Diseinu-faseak baldintzatzen du produktuen batez besteko ingurumen-eraginaren % 80. Hala, ekodiseinuak baliabideen erabilera murriztu dezake, produktuak konpontzeko aukerak eta produktuen iraunkortasuna hobetuz, materialen birziklagarritasuna handituz, substantzia arriskutsuen erabilera minimizatuz eta produkzio-prozesuen edo produktu eta zerbitzuak erabiltzeko fasearen energia-eraginkortasuna areagotuz.

Europako ingurumen-politikak hondakinen kantitatea jartzen du hondakinen hierarkiaren lehen aukera gisa. Izan ere, bizi-zikloari buruzko azterlanek erakusten dutenez, edozein hondakin-tratamenduren berezko ingurune-inpaktuak handiagoak dira hondakina sortu gabe lortzen direnak baino.

“2020ko EAEko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Plana. Ekonomia zirkular baterantz” planak, Eusko Jaurlaritzak 2015ean onartu zuenak, 2020rako guztira sortutako hondakinen kantitatea % 10 murriztea du helburu, 2010ean sortutako kantitatearen aldean.

Gainera, 2020erako Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planaren helburua prestakuntza areagotzea da, 2020an hondakinen berrerabilera, birziklatzea eta balorizazioa % 60ra iristeko. Gainera, aurreikusita dago gaikako bilketa eta bereiztea sustatzea, hondakin horietatik materialak edo energia

berreskuratzea ahalbidetzen duen beste edozein birziklatze- zein balorizazio-tratamendutarako aldez aurreko funtsezko urratsa den heinean. Orobat, aurreikusita dago merkatu berrien garapena indartzea eta arriskutsuak ez diren industria-hondakinen balorizazio-prozesuetatik eratorritako lehengai sekundarioak eraginkortasunez erabiltzea, beste lehengai batzuk ordeztzeko.

EAEEn sortutako hondakin ez-arriskutsuen kudeaketari dagokionez, balorizazio- eta ezabatze-instalazioen sarearekin bermatuta dagoela esan dezakegu. Alabaina, beren izaerari esker balorizazio-tratamenduak jasotzeko gauza diren korronteen gainean tratamendu horiek aplikatzeko ahalmena desberdina izango da hondakin motaren arabera. Soluzioek, azpiegiturak eraikitzea ez ezik, industria-jatorriko hondakinak erabiltzeko bide berrien sustapena izan behar dute jomugan. Horretarako erabilera-aukerak zabaldu beharko dira, eta erakusteko proiektuei edo azterlanei heldu beharko zaie, erabilera berrietan edo kanpoan onartuta dauden produktu-arauak betetzean sakondu ahal izateko.

2020erako EAEko Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planak jardunak ere biltzen ditu, eta hondakinak sortu eta kudeatzeko helburuak ezartzen ditu, hiri-hondakinak barne. Plan honetan proposatutako helburuak eta Europar Batasunaren araudia bete ahal izateko, egungoen osagarri diren azpiegiturak eduki behar ditugu eskura. Ingurumena Babesteko otsailaren 27ko 3/1998 Lege Orokorrari jarraikiz, Foru Aldundiek hiri-hondakinak kudeatzeko azpiegituren plangintza egiten dute lurralde bakoitzerako. Herrialde gisa plangintza integratu bat egiten ahalegintzea lagungarria litzateke EAEko hondakinak kudeatzeko ereduaren eraginkortasun orokorra hobetzeko teknikaren, ekonomiaren eta ingurunearen ikuspegietatik.

II. HELBURUAK

Ekonomia zirkularraren alorrean, eta, zehazkiago, hondakinen kudeaketaren alorrean, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Ekonomia zirkularreko eredu berri batera trantsizioa egiteko bidea erraztea. Eredu berriaren arabera, produktuek eta produktu horiek sortzeko erabilitako baliabideek ahalik eta denbora gehien eman behar dute fluxu ekonomikoaren barruan, energia aurrezteko, eta karbono-dioxidoaren emisioak eta hondakinen produkzioa murrizteko.
2. Hondakinen kudeaketa lurralde-ikuspegi integral batetik planifikatzea, lurraldeko eskala guztietan lehendik dauden premiak koordinatu ahal izateko.
3. Hondakinen gaikako bilketa sustatzea, hondakinak berreskuratu, berrerabili eta birziklatzeko bidea erraztuz eta zabortegetara ahalik eta gutxien botaz.
4. Hondakinen garraioa optimizatzea, banaketari, hondakinak sortzeko eta biltzeko puntuen artean dauden tarteei eta hondakinak kudeatu eta tratatzeko instalazioei dagokienez.
5. Hondakinak kudeatzeko azpiegiturek ingurumenari, paisaiari eta herritarrei sortutako eragina minimizatzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Ekonomia zirkularraren eta hondakinen kudeaketaren arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 17. artikuluan jasotzen dira.

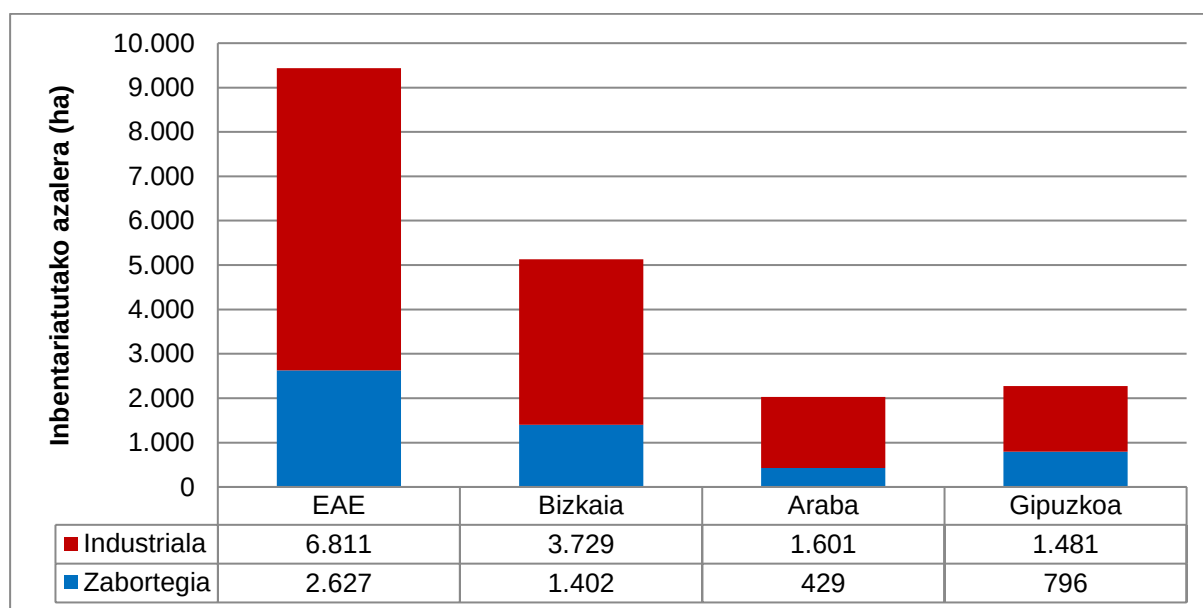
B) Lurzorua baliabide gisa

Lurzorua funtsezko elementua da lurralde-iraunkortasunaren alorrean. Izan ere, asko dira lurzoruaren eta haren kontserbazio-egoeraren mende daudenak: uraren, airearen edo beste ingurune batzuen kalitatea; klima-aldaketa, biodibertsitate-galera, uholdeak edo beste ingurumen-problematika batzuk arintzea; eta giza bizitzaren kalitatea ere, lurzoruaren ekosistemen zerbitzuak kontserbatuz berma daitekeena.

I. GAIA ZERTAN DEN

Lurzoru kutsatuen politika asko garatu da estrategiari, plangintzari, metodologiari eta lurzoruaren kutsadura prebenitzeko eta zuzentzeko legeriari dagokienez. Lurzorua baliabide gisa eraginkortasunez kudeatzea, lurzoruaren erabilera iraunkorra, ekosistemen zerbitzuak babestu eta mantentzea, lurzoruaren erabilera zirkularra edo naturan oinarritutako soluzioen aplikazioa funtsezko baldintzak dira, 2050. urterako lurzoruaren degradazioa zero izateko azken helburua lortzeko.

Lurzorua babesteko eremu partikular horretan jardun beharrak arazo jakin batean du abiapuntua, 90eko hamarkadan garrantzitsua zirudien arren orain askoz neurri handiagoan zehaztu daitekeena. 2016an, Lurzorua kutsa dezaketen jarduerak eta instalazioak kokatutako EAEko tokien Inbentarioan 12.412 lurzati bildu dira, 9.438 Ha-ko azalera guztira, non lurzoruaren kalitatea kaltetuta egon litekeen kutsatzaileen presentziaren eraginez. Termino erlatibotan, arrazoi horrengatik EAEko azalera osoaren % 1,3k eta azalera erabilgarriaren % 19,7k tratamendu bereziak behar dituzte giza osasuna eta ekosistemen funtzionamendua babesteko.

1. irudia. Lurzorua kutsa dezaketen jarduerak eta instalazioak kokatutako tokien inbentarioaren arabera azalera

Arazoaren tamaina kuantifikatzeak aukera eman du EAEren egoera espezifika egokitutako tresnak diseinatzeko. Industria-jatorriko lurzoruaren kutsadura da Euskadin ingurune horri eragiten dion lehen mehatxua eta mehatxu nagusia, eta gaur egun ere lurzorua babesteko politikaren erdigunean dago.

Alabaina, Europar joera naturala kutsaduraren aurkako borroka izan bada ere, fenomeno horrek bereziki kaltetutako eremu geografikoen artifizializazioaz gainera, azken urteetan aurrerapen handiak egin dira lurzorua babesteko kontzeptu orokorrean. Lurzorua funtsezko elementu bihurtzen ari da

ingurumenaren alorrean. Izan ere, asko dira lurzoruen eta haren kontserbazio-egoeraren mende daudenak: ura, airea edo beste ingurune batzuen kalitatea; klima-aldaketa, biodibertsitate-galera, uholdeak edo beste ingurumen-problematika batzuk arintzea; eta giza bizitzaren kalitatea ere, luraren ekosistemen zerbitzuak kontserbatuz berma daitekeena.

Hala, Elikadura eta Nekazaritzarako Nazio Batuen Erakundearen Lurzoruen Mundu Gutunak (2015) honela dio: "Lurzoruak funtsezkoak dira Lurraren bizitzarako, baina lurren baliabideen gainera presioak muga kritikoetara iristen ari dira. Lurzorua kontu handiz kudeatzea funtsezkoa da nekazaritza iraunkorarentzat, eta balio handiko baliabidea ere bada klima arautzeko eta zerbitzu ekosistemikoak eta biodibertsitatea babesteko."

Lurzoruen gainera mehatxu desberdinak (kutsadura, artifizializazioa edo zigilatzea, higadura, basamortutzeak, biodibertsitate-galera eta abar) pilatzeak, ingurune horrek zerbitzu ekosistemiko izugarri baliadunak (elikagaien eta bestelako biomaseko produkzioa, uren arazketa, karbono-bahiketa, besteak beste) horniduran betetzen duen zereginak, hura kapital naturaltzat jotzen denaren barruan sartzeak eta lurzorua erabilera antropiko eta naturalen euskarri gisa duen zereginak baldintzatu dute lurzoruen babesa askotariko legeria eta estrategietan txertatzea.

Hortaz, lurzoruen degradazio garbia zero izateko helbururantz aurrera egitea proposatzen da, lurraldea berrerabiliz eta birziklatuz eta ekonomia zirkularra sustatuz, horretarako eraikuntza-proiektuen premien ondorioz hondeatutako lurzorua berrerabiliz.

Azpiraratzekoa da, halaber, lurzoruen erabilerak antolatzekeko prozesuen hasiera une ezin hobea dela, beste edozein jardun ekin aurretik, lurzoruen kalitatea balioesteari eta saneamenduari ekiteko, azken kasu horretan beharrezkotzat jotzen bada, pertsonen osasunari eta ingurumenari kalterik ez egiteko helburu nagusiarekin.

II. HELBURUAK

Ekonomia zirkularraren alorrean, zehazkiago lurzoru baliabide gisa kudeatzearen alorrean, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Ekonomia zirkularraren estrategia lurralde- eta hirigintza-plangintzan integratzea, eskuragarri dagoen lurzoruen erabilera administratuz ondasun urria dela, eta beraz, haren erabilera eta garapena optimizatu beharra dagoela kontuan hartuta.
2. "Lurzoruen degradazio garbia zero izateko" helburua bete dadin sustatzea.
3. Dagoeneko antropizatu diren lurzoruen berrerabilera sustatzea lurzoru birjinen mesedetan, eta ekonomia zirkularraren printzipioak aplikatuz.
4. Lurzoruen kalitatea zaintzea, elikagaien, uraren eta energia-segurtasunaren premia orokorrak betetzeko oinarritzko baliabidea den heinean.
5. Lurzoruek ematen dituzten laguntzako, hornidurako, erregulazioko eta laborantzako zerbitzuak mantentzea edo hobetzea, zerbitzu horiek ahalbidetzen dituzten lurzoruen eginkizunetan eta biodibertsitatean nabarmen eragin gabe. Landare-produkzioarako laguntza- eta hornidura-zerbitzuen eta lurzorua uraren kaliterako eta eskuragarritasunerako eta berotegi-efektuko atmosfera-gasak osatzeko ematen dituen zerbitzu erregulatuak arteko oreka bilatzea.

6. Lurzorua**ren** biodibertsitatea mantentzea, lurzoruekin lotutako ondasun eta zerbitzu ekosistemikoak babesteko.
7. Oinarrizko eginkizunen berrezarpena eta degradatu diren lurzoruen zerbitzu ekosistemetarako ekarpena sustatzea, birgaitze-teknika egokiak aplikatuz.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Ekonomia zirkularraren eta lurzorua Baliabide gisa hartzearen arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 18. artikuluan jasotzen dira.

9

Mugikortasuna eta Logistika

LAGek barne- eta kanpo-konexioko harreman eta azpiegituren sistema bat ezarri zuten, azken urteetan apurka garatu dena Lurralde Plan Partzial eta Sektorialen bitartez eta proiektu espezifikoaren bitartez. Horren guztiaren ondorioz, garraio eta komunikazioen azpiegitura eta zerbitzuak nabarmen hobetu dira. Garraio-eskaria gero eta handiagoa da, eta, aldi berean, kanpo-konektibitate handia eta barne-konexioen eraginkortasun handia ezinbesteko baldintza dira lehiakortasuna, bizi-kalitatea eta komunikazioak bermatzeko. Garraio-eskariak gero eta handiagoak dira, eta, hortaz, kanpo-konektibitatearen hobekuntza eta barne-konexioen efizientzia handia ezinbesteko baldintza dira lehiakortasunerako eta bizi-kalitaterako.

Urte hauetan funtsezko diziplina-aldaketak gertatu dira alor horretan. Lehen garraio- eta komunikazio-sistemak hartzen ziren hizpide; gaur egun, ordea, mugikortasunaz eta logistikaz, eta zehazkiago, mugikortasun eta logistika iraunkorrez hitz egiten da. Izan ere, mugikortasun iraunkorrak aukera ematen du joan-etorriek dakarten kostu eta ondorio negatiboak murrizteko, eta hainbat alorretan eragiten du: motorizatu gabeko mugikortasunak eta garraio kolektiboko sistemak (funtsean behartutako mugikortasun-bidaletan) duten garrantzian; joan-etorrien irisgarritasun, segurtasun eta erosotasunean; intermodalitatean; eta joan-etorrien premiak modu iraunkorrenak erabiliz betetzeko gauza diren hiri-garapenerako prozesuak lortzean.

Mugikortasun iraunkorrari buruz, Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen eta Azpiegitura Sailak Euskadiko Garraio Iraunkorraren 2030 Gida Plana bultzatu du. Plan horrek, aurreko 2002-2012 epealdiko planaren jarraipen gisa, Garraio Iraunkorrerako Europako Batzordearen 2011-2050 ibilbideari jarraitzen dio. Ekonomia-, gizarte- eta ingurumen-iraunkortasunaren bidean aurrera egiteko konpromisoan oinarritzen da. Euskadiko gizartea kohesionatzen eta gizartea eta ekonomia garatzen laguntzeko garraio eredu iraunkorra lortzea da helburua. Sei helburu ditu oinarri: Garapen ekonomiko iraunkorra, zentzuzkoa eta arduratsua bultzatzea; Irisgarritasun unibertsal eta iraunkorra lortzea, lurraldearen plangintza egokiarekin batera; Garraio moduen arteko bestelako oreka bat bultzatzea; Euskadiren kokaleku estrategikoa indartzea Europan; Garraio sistemen erabilera eraginkor eta arduratsua sustatzea eta Garraio publiko integratuko sistema garatzea.

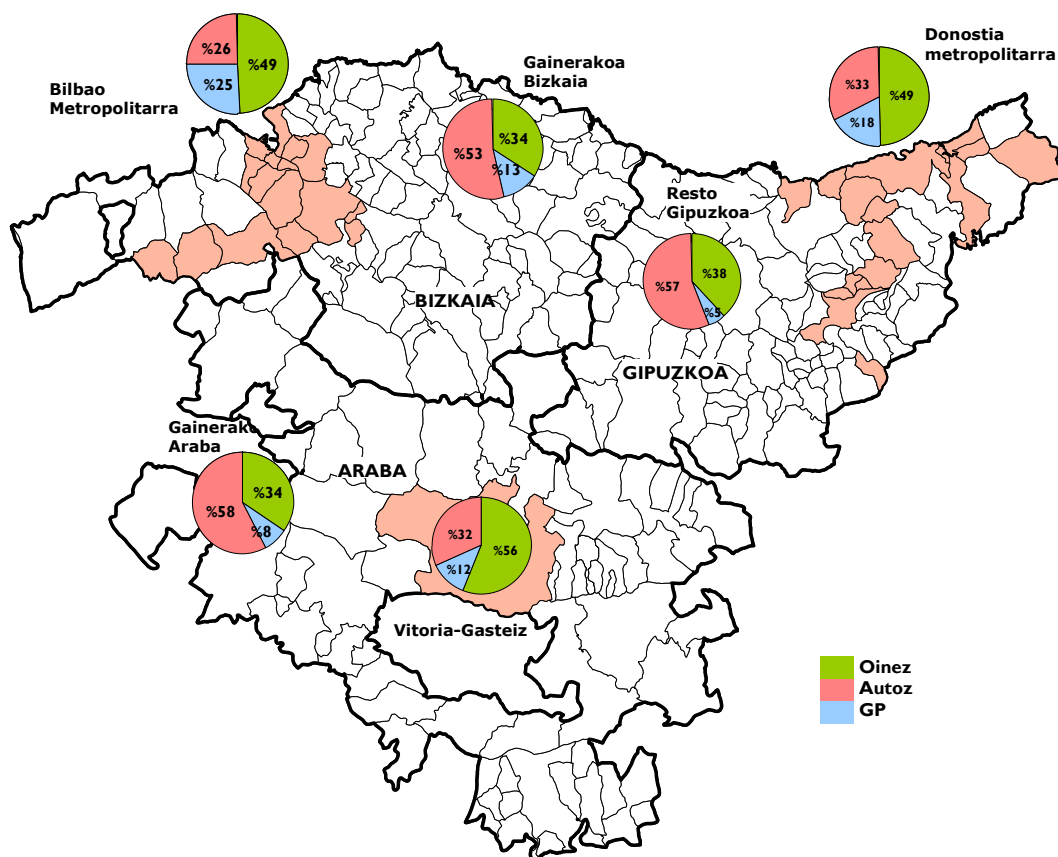
Logistika iraunkorrak, berriz, garraiobideen erabilera efizientea sustatzen du, eta logistika-azpiegituren (portuak, aireportuak, trenbideak, errepideak logistika-jardueretarako lurzorua) arteko interakzioetik sortzen da, baita eskariari erantzuteko beharrezkoak diren salgaietarako zerbitzuen baturatik ere. Hala, logistika iraunkorrak honako hauek biltzen ditu: garraiobideen arteko sinergiak, portuak edo aireportuak plataforma intermodal gisa, trenbidea indartzea salgaiak garraiatzeko bitarteko gisa, eta logistika-plataformak egokitzea, salgaiak eraginkortasunez banatzeko.

Aurreko ikuspegiaren aldean, mugikortasun iraunkorrak hurbiltasunari eta irisgarritasunari lehentasuna ematen die mugikortasunaren eta garraioaren aldean, hiri trinkoagoetan oinarritutako eredu baten alde eginez, non hiri barruan lekualdatzeak laburragoak eta autonomoak izango diren, motorizatu gabeko mugikortasunaren eta garraio kolektiboaren alde eginez, energia-, ingurumen-, gizarte- eta ekonomia-alorrean efizienteagoa delako ibilgailu pribatua baino, eta hiriguneari tratamendu berria emanez, hau da, protagonismoa oinezkoen esku utziz.

Familia mota bakoitzerako mugikortasun espezifikoak ez du gora egin azken 25 urteetan. Alabaina, haren bilakaera ikusirik esan dezakegu modu-aldaketa esanguratsua gertatu dela, automobilaren mesedetan, eta bizileku-udalerriaz kanpoko bidaia kopurua gora doala. Hortaz, bideetako ibilgailu kopuruak gora egiten du urtetik urtera, batetik, automobila gero eta garrantzi handiagoa hartzen ari delako mugikortasunaren alorrean, eta, bestetik, joan-etorrien erradioak ere gora egin duelako. Gorakada hori gertatu da, halaber, udalerrien arteko lan-mugikortasuna gora eta gora ari delako, hau da, gero eta gehiago dira udalerriri batean bizi eta beste batean lan egiten duten pertsonak, enpleguaren

suburbanizazioa gertatu da nolabait. Gainera, garraiotik kanpoko beste zenbait faktorek (etxebizitzaren prezioa, familia-unitate bakoitzeko langile kopurua eta abar) prozesu hori areagotzen dute. Ildo horretan, onartzekoa da bide-azpiegituren etengabeko hobekuntzak lurraldea egituratzeko aukera eman duela, baina baita ibilgailu pribatuan egindako bidaien tarteak handitzeko aukera ere.

Eusko Jaurlaritzaren Mugikortasun Inkestaren emaitzetan ikus dezakegunez, moduen banaketa oso desberdina da ingurune geografikoen arabera. Azpimarratzekoa da trenbide modu berriak zerbitzu-maila egoki batekin abian jartzeak automobilarekiko irisgarritasun-etena murrizteko aukera ematen duela. Horrek mugikortasunean duen inpaktua argi eta garbi ikus daiteke gure hiriburuetako modu-banaketa konparatzean. Bilbaok trenbide-eskaintza handiagoa dauka Donostiak eta Vitoria-Gasteizek baino, eta ibilgailu pribatua gutxiago erabiltzen da Bilbaon Donostian eta Vitoria-Gasteizen baino.

EAEko mugikortasunari buruzko azterlana. Etxebizitza, Herri Lan eta Garraio Saila. 2011. urtea

Nazioartean, eta UITPren (Garraio Publikoaren Nazioarteko Elkarte) txostenak iturri hartuta, garraio iraunkorraren arloan gure mugikortasuna postu lehiakor batean dago Mendebaldeko Europan. Eta hori hala da bizitegi-dentsitate handiagoa motorizatu gabeko moduen eta garraio publikoaren mesedetan doalako.

Honako hauek ere egiaztatu dira: EAEn, trenbide-sistema berrietara jo duten bidaiarietako asko autobus-zerbitzuen eta beste trenbide modu batzuen erabileratik datoz; 2000. urteaz geroztik, garraio publikoaren bidaiari kopuruari eutsi egin zaio, gutxi gorabehera; eta, aitzitik, ibilgailu pribatuan egindako bidaiak kopuruak gora egin du; garraio publikoan egindako bidaien barruan, bereziki hiri eta metropoli moduetako bidaiak egin dute gora, eta hiriartekoek, aldiz, behera, hiri-bilbearen barruan ibilgailu pribatuak garraio publikoari ateratzen dion abantaila lehiakorra txikiagoa delako hiriarteko bidaietan baino.

Halaber, egiaztatu da pertsonen mugikortasun-ereduak desberdinak direla haien genero-rolen arabera. Estatistikari jarraikiz, emakumeak dira garraio publikoaren erabiltzaile nagusiak; bidaia gehiago egiten dituzte beste pertsona batzuk zaindu behar dituztelako, etxeko lanak egiteko bidaiatu behar dutelako edo antzeko arrazoiak direla medio; bidaia gehiago lotzen dituzte; eta ibilgailu pribatua erabiltzeko aukera gutxiago daukate. Horregatik genero-ikuspegiari eta zaintzaren mugikortasunari arreta berezia eskaini behar zaie, mugikortasun iraunkorraren eremuan.

Mugikortasun-alorrean, lurralde- eta sektore-ekimenetarako helburu nagusia mugikortasun iraunkorreko sistemak orokortzea da, jarduera ekonomikoen lehiakortasunerako eta lurraldearen kohesio eta orekarako faktore kritikoak diren heinean, eta nagusiki, honako hauek dira:

1. EAEko pertsona eta salgaien kanpo- eta barne-konexioko elementuak indartzea, bizi-kalitaterako, lehiakortasunerako eta berrikuntzarako faktore kritikoa den heinean.
2. Mugikortasun-premiak murriztea, bizitzeko, lan egiteko, zaintzeko, aisiako eta ekipamenduetako guneen artean erlazio egokiago bat ezarri.
3. Motorizatu gabeko mugikortasuna –oinezkoak eta bizikletak– eta garraio publiko multimodala eta energetikoki eraginkorra sustatzea, hiriguneen mugikortasun modu nagusia den heinean, CO2 emisioak murrizteko eta zaintzaren mugikortasuna kontuan hartzeko moduan.
4. Dentsitate egokia lortzea, garraio publikoaren zeregina errazteko, bereziki trenbidea ahalmen handiko garraio gisa duten ardatzetan.
5. Ekobulebarrak garatzea, garraio kolektiborako eta oinezko eta bizikletentzako erreserbatutako plataformekin, hiri-pieza desberdinak artikulatzeko eta zentralitateko gune eta garapen berriak kokatzeko.
6. Mugikortasun-azpiegituren lurralde-iragazkortasuna handitzea, ahal dela lurraldearen gainean duten hesi-efektua minimizatuz.

Mugikortasun iraunkorraren alorrean Lurralde Antolamenduaren Gidalerroei buruzko berrikuspena mugikortasun multimodalaren inguruan zabaltzen da, honako hauek aintzat hartuta: motorizatu gabea edo oinezkoak eta bizikletak; bide-mugikortasuna; trenbide-, portu- eta aireportu-mugikortasuna; eta eredu logistikoa.

Hortaz, kapitulu hau honako puntu hauetan egituratzen da:

- 9.1.- Mugikortasun multimodala.
- 9.2.- Oinezkoen eta bizikleten mugikortasuna.
- 9.3.- Bide-mugikortasuna.
- 9.4.- Tren-, portu- eta aireportu-arloko mugikortasuna eta logistika.

9.1 Mugikortasun multimodala

Garraio multimodal iraunkorra erronka da orain ere administrazioentzat. Eredu horrek lurralde osoaren irisgarritasuna eta zerbitzu publikoaren hobekuntza bilatzen ditu, hainbat moduren konbinazioen bidez.

I. GAIA ZERTAN DEN

Orain arte egindako bideari jarraikiz, euskal administrazio publikoak ahalegin handia egiten ari dira garraio publikoaren erabilera garraiobide iraunkor gisa sustatzeko, eta hainbat baliabide bideratzen dituzte xede horretara. Garraiobideen erabilera optimoak lankidetzazko lan koordinatua eskatzen du, EAE osoari garraio-zerbitzu publikoa eskainiko diona, elkarren arteko eragiketak ahalbidetuko dituen, txartel bakarraz erabiltzeko modukoa; fisikoki zein ekonomikoki irisgarria; azkarra eta segurua erabiltzaile guztientzat.

Eusko Jaurlaritzak aldian-aldian egiten duen mugikortasunari buruzko inkesta (azken edizioa: 2016) aztertuz, ikusten da mugikortasunak gora egin duela. Azterketa horretan egiaztatu denez, gora egin du motorizatu gabeko (oinez eta bizikletaz) joan-etorrien kopuruak, eta horiek dira garraiobide nagusia (% 47,1 2016an, eta % 44,8 2011n). Autoak bigarren postuan jarraitzen du, eta aldaketa txikia izan du aurreko inkestekin alderatuta (% 36,4), eta garraio publiko kolektiboak, bide diferenteak barnean hartuta (hegazkina, trena, autobusa, eta abar) gutxi gorabehera 3 puntuko jaitsiera izan du 2011z geroztik; 2011n % 16,1, eta 2016an, aldiz, % 13,3.

Biztanleriaren egiturak aldaketak izan ditu, eta horien artean nabarmentzekoa da 2016 eta 2026 bitartean aurreikusita dagoen jaitsiera, % 3,9koa, eta biztanleriaren apurkako zahartzea, hazkunde demografiko naturala eta migrazio-hazkunde ezaugarri direla. Hori dela-eta, lehentasunezkoak dira garraio publikoan oinarritutako mugikortasun-politikak, irisgarritasuna eta gizarte eta ekonomia arloko iraunkortasuna hobetzea helburu dutenak, baina mugikortasun-erlazio berriak ere daudela kontuan hartuta.

Beste alde batetik, klima-aldaketaren aurkako borrokaren erronkari heldu nahi zaio, garraiobide garbiak erabiliz berotegi-efektuko gasen emisioa nabarmen mugatuko duen garraio publiko bat ezarri. Halaber, erregai fosilen mende dagoen ibilgailu-parkea ibilgailu elektrikoekin ordeztzea sustatu nahi da, eta hala, gainera, eragin akustikoari ere on egin nahi zaio.

Kontuan hartu beharreko beste erronka bat mugikortasun multimodalean eta zaintzaren mugikortasunean genero-ikuspegia txertatzea da, garraio publikoa planifikatzen denean eta mugikortasun-estatistikak berrikusten direnean, joerak saihesteko eta zaintzaren zereginekin zerikusia duen mugikortasuna hobeto deskribatzeko.

Erakundeak eta garraiobideak koordinatzeko ikuspegi berritzaileak eskatzen ditu horrek guztiak. Ildo horretan, Euskadiko Garraio Agintaritzak funtsezko zeregina betetzen du erakundearteko koordinazio eta laguntzarako organoa den heinean. Era berean, Lurralde Plan Partzialen idazketaren markoan, Eremu Funtzionalaren lurralde-ereduaren definizioaren barruan eta horren funtsezko elementu gisa, mugikortasun multimodalaren eredua planteatu behar litzateke eremu funtzionalaren mailan.

II. HELBURUAK

Mugikortasun multimodalaren arloan, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Garraio publikoaren erabilera sustatzea, garraio-sare irisgarri, praktiko, eroso, seguru eta fidagarri baten bitartez.
2. Garraio publiko osorako tarifa-integrazioko eta txartel bakarreko sistema sustatzea.
3. Berotegi-efektuko gasen emisioak murrizten laguntzea garraiobide garbiak erabiliz.
4. Genero-ikuspegia aplikatzea garraio publikoaren plangintzan eta kudeaketan, eta zaintzaren mugikortasunari behar bezala erantzutea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Mugikortasun multimodalaren alorrean lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 25. artikuluan jasotzen dira.

9.2 Oinezkoen eta bizikleten mugikortasuna

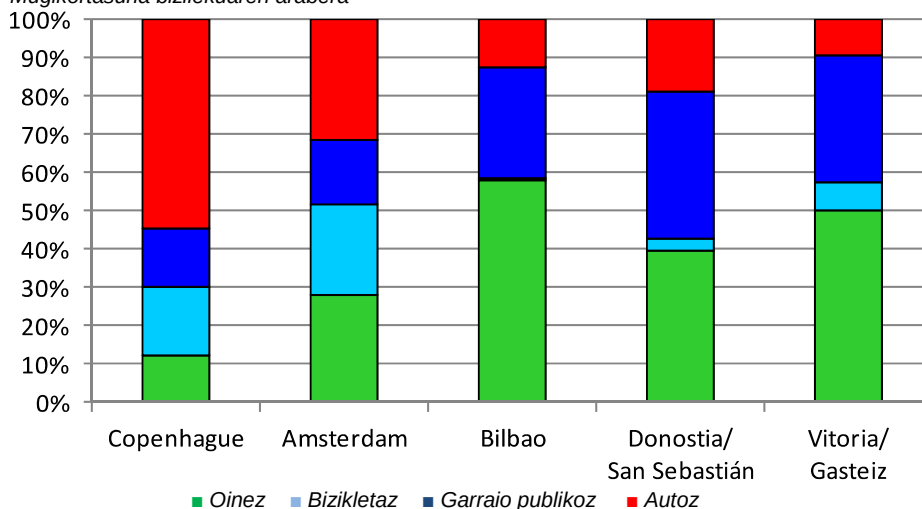
Oinezkoen mugikortasuna da pertsonak hirian mugitzeko duten modu nagusia, eta ildo horretan, hirira egokitu behar da, segurtasun-baldintzetan eta modu erakargarrian gauzatzeko moduan. Bestalde, bizikletak garrantzia eta protagonismoa irabazi du pixkana-pixkana, batez ere tokian toki, beste garraio mota batzuekin alderatuta, garraiobide biguna baita, ingurumen-arloan iraunkorra, energetikoki eraginkorra eta gizarte-alorrean osasuntsu eta berdintasunezkoa.

I. GAIA ZERTAN DEN

EAEren mugikortasun iraunkorraren esparruan motorizatu gabeko mugikortasuna da nagusi, bereziki oinezkoen mugikortasuna, eta hori babestu beharreko balioa da.

Mugikortasuna bizilekuaren arabera

Iturria: UITP eta 2011 EAEko mugikortasun inkesta

Oinezkoen mugikortasuna pertsonak mugitzeko modu nagusia da, eta, ildo horretan, hiri-bilbea egokitu behar da mugikortasun hori segurtasun-, erosotasun- eta irisgarritasun-baldintzetan eta erakargarritasunez lortzeko. Ildo horretan, eguneroko joan-etorrien ikuspegitik (bizilekua, lana/ikasketak, zaintza, aisia eta ekipamenduak), oinezkoentzat irisgarritasunak erabatekoa eta hirigintza-oztoporik gabea izan behar du mugikortasuna sortzen duten bizitegiguneetako lurzoruetan, bereziki lanarekin, zaintzarekin eta aisiarekin zerikusia dutenetan.

2013-2020 epealdiko Euskadiko Osasun Planak pertsonen bizi-kalitatearen eta osasunaren faktore determinatzaileen artean identifikatzen du hiri-mugikortasunaren eta garraio publikoaren planifikazioa, oinezko eta bizikleta bidezko lekualdaketa bezalako aukera osasungarriak erraztu behar baititu. Gainera, zahartze aktiboa sustatzen du; horretarako, adinekoekin adiskidetsua den hiria sortu nahi du, adinekoen autonomia sustatuko duen inguru integratzaile eta irisgarria eskainiz.

Bizikletak, bere aldetik, garrantzia eta protagonismoa irabazi du pixkanaka-pixkanaka, batez ere tokian toki, beste garraio mota batzuekin alderatuta, garraibide biguna baita, ingurumen-arloan iraunkorra, energetikoki eraginkorra eta gizarte-alorrean osasuntsu eta berdintasunezkoa. Ildo horretan, funtsezkoa da ongi planifikatutako, eraikitako, zaindutako eta babestutako hiriarteko bizikleta-sarea edukitzea, EAEko herrigune nagusiak antolatuko dituen.

Oinezkoen eta bizikleten mugikortasunek bi erabilera mota bereizten dituzte:

1. Funtzionala, eguneroko erabilera erregularra duena, gehienez 10-15 km-ko ibilbideekin bizikleten kasuan.
2. Aisia-erabilera, irregularra eta kirol-, paisaia- eta jolas-gozamenari edo gozamen historiko-kulturalari lotua.

a) Oinezkoen mugikortasuna

Hiri-eremuan, hirigintza-plangintzaren antolamendu-esparruan, hain zuzen ere, EAEn oinezkoen mugikortasuna bereizgarria da beste toki batzuen aldean, orografia askotan malkartsuari egin behar baitio aurre. Horregatik, elementu mekanikoen instalazioa erraztu behar da, esaterako, eskailerak, arrapala mekanikoak, pasabide gurpildunak eta igogailu eta funikularrak; batetik, bidaietan pertsonen nekea murrizten eta mugikortasuna handitzen dutelako, eta, bestetik, hartze-arroak zabaltzean garraio publikoaren mugikortasuna bultzatzen dutelako. Alde horretatik, haren kokapena diseinatzean, garraio kolektiboko zerbitzuetako geltokiak non kokatuko diren hartu behar da kontuan.

Garrantzitsua da, halaber, hiri-bideen kalitatea bermatzea, haien paisaia, ikuspegiak eta abar zainduz, herritarrentzat ibilbide atsegin eta erakargarriak itxuratzeko moduan. Era berean pertsonak erakartzeko gune handietara (ospitaleak, osasun-zentroak, ikastetxeak, unibertsitateak eta abar) hurbiltzeko bideak zehaztu beharko dira.

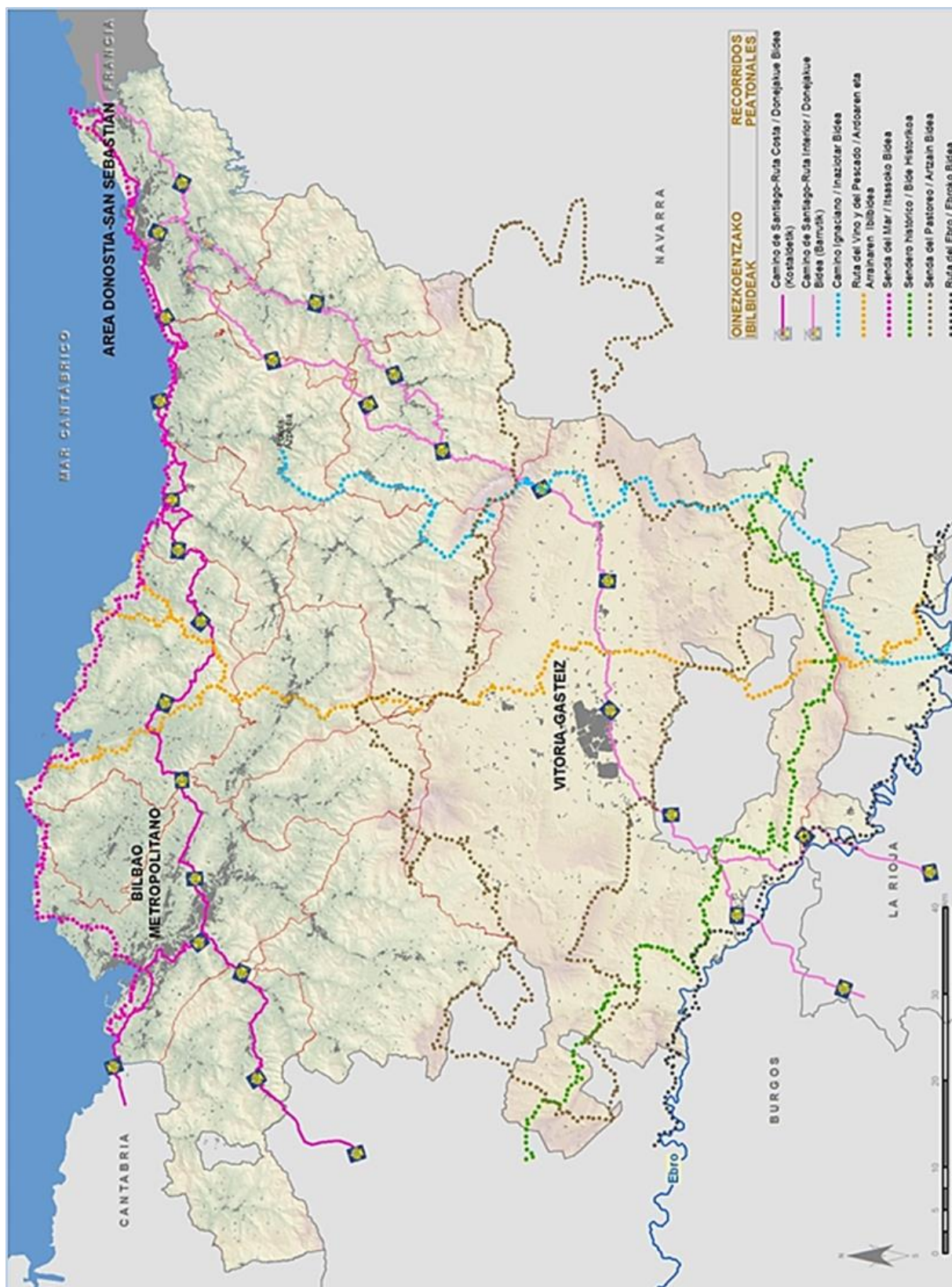
Hiriarteko eremuan, badira askotariko bide historikoak merkataritza-bide gisa zein pertsonen joan-etorrietarako erabiltzen direnak. Bide historiko horietatik garrantzitsuenak honako hauek dira, haien garrantzi historiko-kulturalarengatik eta EAEko lurraldea egituratzeko duten ahalmenarengatik: Donejakue Bidea, Inaziotar Bidea, Ardoaren eta Arrainaren Bidea, Bidezidor Historikoa (Katalunia-Galizia) eta Itsasoaren Bidea.

- Donejakue Bidea Gizateriaren Ondarea da, urtarilaren 10eko 2/2012 Dekretuak Kultura Ondasun deklaratu. Bi bide dauzka Euskal Autonomia Erkidegoan barrena egiteko:

kostaldekkoa eta barnealdekkoa. Kostaldeko Bideak Gipuzkoako itsasbazterrean aurrera egiten du Bizkaian barneratu baino lehen, eta Santiagora erromes doazenentzako bide zaharrenetako bat da. Barnealdeko Bideak, berriz, Gipuzkoa eta Araba zeharkatzen du, geografia-dibertsitate handiko lurretan barrena, eta, erromatarren garaitik, penintsularen iparraldeko komunikazio-ardatz nagusietako bat izan da.

- Inaziotar Bidea San Inazio sortu zeneko etxetik abiatzen da, Loiolan, eta Cova de Sant Ignasin amaitzen da, Manresan. Loiolako Inaziok 1522an egin zuen bidea oroitzen du horrela.
- GR-38 mahatsaren eta arrainaren Bideak Araba eta Bizkaia lotzen ditu, Oyón-Oiondik Bermeoraino, eta garai batean arrainaren eta ardoaren merkataritzarako baliatu zen, baita beste produktu batzuk merkaturatzeko ere, hala nola garia, burdina eta artilea. Oyón-Oiondik abiatura, Laguardiarantz aurrera egiten du bideak, Kantabriako Mendilerroa zeharkatzen du, Arabako Lautadan barrena segitzen du eta Vasco-Navarro trenbidearen trazatuan barrena jarraitzen du, ondoren Urkiolarantz segi eta Durangora jaisteko. Azkenik, Urdaibaiko Biosfera Erreserba zeharkatzen du Bermeoko helmugara iristeko. Ondarroak eta Lekeitiok ere merkataritza-bideak ezarri zituzten, eta haien bideek Bermeotik zetorrenarekin bat egiten zuten. Jende gehienak ez du bidea ezagutzen, baina lurraldea egituratzeko ahalmen handia du.
- Kataluniatik Galiziara doan GR-1 Bidezidor Historikoak Arabako hegoaldea zeharkatzen du punta batetik bestera, Arabako Mendiko eta Haranetako eskualde historikoetan barrena. Lurralde horrek garrantzi handia izan zuen Erdi Aroan, gatza eta beste hainbat salgai merkaturatzeko eta erlijio-erromesaldietarako bide gisa. Araban, Santikurutze Kanpezun hasten da Nafarroatik datorren ibilbidea, eta Berantevillan amaitzen da, handik ipar-ekialdera egiteko, Finisterreko azken helmugarako bidean.
- Itsasoko Bidea, berriz, motorizatu gabeko mugikortasuneko ibilbide biguna da, itsasertzaz eta itsasoaz gozatzeko pentsatua, eta euskal kostaldeko itsasertz osoa egiten duena. Hendaian bat egiten du Miarrizetik datorren euskal kostaldeko Itsasbazterreko Bidearekin, eta Muskizen, berriz, Galiziako Estaca de Baresen helmuga izanik Kantabriarako bidean doan Kantauriko Itsasbazterreko Bidearekin. Zeharkatzen dituen guneen balioarengatik, ingurunearen gozamina konektibitate ekologikoarekin eta paisaia-kalitatearekin uztartu behar du.

Beste zenbait bide ere baditugu, hala nola GR-282 Artzaintza Naturbidea, Arabako, Gipuzkoako Bizkaiko eta Burgosko eremu berezien artean ekologiarik lotutako jolas- eta kultura-konektorea sortzen duena, edo GR-99 Ebroko Bidea.

EAEko oinezkoen ibilbideak

b) Bizikleta-mugikortasuna.

Bizikletari buruzko Mundu Konferentziak idatzitako bizikleta erabiltzeko eskubideari buruzko 2000ko ekaineko Amsterdamgo Deklarazioan, bizikleta garraibide gisa erabiltzeak gizakiontzat zein gizarte eta ingurumenarentzat dauzkan abantailak nabarmentzen dira. Besteak beste azpimarratzen du garraio azkar eta eraginkorra dela, pertsonentzat osasungarria dela, hirietako trafikoa hobetzen duela, toki-ekonomiaren garapena sustatzen duela eta jendea bizi den inguruneari mesede egiten diola. Bizikletaren erabilera sustatzeko aliantza unibertsal jakin batzuk ezarri dira Deklarazio horretan: bizitegi-dentsitate txikia saihestea eta lurzoruaren erabilera mistoa bultzatzea; bizikletari beste zenbait garraibideri ematen zaien balioa ematea; azpiegiturak diseinatzea abiadura desberdinetatik eratorritako gatazkak saihesteko moduan; bide-hezkuntza egokia eskaintzea; haurrei bizikletaz beren kasa mugitzeko aukera ematea.

EAEn, Lurralde Historiko bakoitzak Bizikleta Bideei buruzko bere Foru Araua dauka, eta horrek izaera juridikoa ematen dio bizikleta-bidearen kontzeptuari, motorizatu gabeko mugikortasuna (bizikleta bidezkoa, batik bat) garatzeko bide-azpiegitura espezifiko berria den heinean, errepideei buruzko araudiak aintzat hartzen zuen bide tradizionalaz bestelako ezaugarriak dauzkana.

XIX. mendean hainbat trenbide eraiki ziren Euskadi osoan. Lehenik eta behin, Bizkaian meatze-trenbideak egin ziren, eta, azkenik, Gipuzkoan, jada XX. mendean, haran handi guztiek beren trenbidea eduki zuten. Pixkana-pixkana trenbide horiek abandonatu dira, errepide bidezko garraioa garatu ahala eta trenbidea sortzea eragin zuten jardueretako batzuk desagertzearekin batera. Trenbide horiek zeuden tokian, pixkana-pixkana, beste era bateko bideak diseinatu dira: bide berdeak. Horren adierazgarri ditugu Vasco-Navarro Trenbidea Araban; Burdinmendi/Itsas lur, Arrazola eta Atxuri Bizkaian; eta Urola, Bidasoa, Plazaola-Leizaran, Arditurri eta Mutiloa-Ormaiztegi Gipuzkoan. Lehengo trenbideek aukera handiak eskaintzen dituzte oinezko eta bizikleten bide berdeak izateko, irisgarritasunagatik, malda leunen erosotasunagatik eta jarraitutasunagatik, eta horregatik aprobetxatu behar dira oinezko eta bizikletetarako bide berriak egiteko.

EAEko Bizikletentzako Ibilbideei buruzko Plan Zuzentzaileak bizikletentzako hiriarteko azpiegitura-sarea zehaztu du gure lurraldearen eremuan. EAEko bizikletentzako ibilbideen oinarritzko sarea egiteko hamahiru ibilbide zehaztu dira, guztira 1.057 km-ko luzerarekin, gutxi gorabehera, eta EAEko herriarren % 90 baino gehiago bizi diren udalerriak lotzen ditu, baita enplegu eta jardura ekonomikoetako egungo eremu nagusiak, udalerriaz gaindiko ekipamendu nagusiak, garraio kolektiboko geltoki intermodal nagusiak, portu garrantzitsuenak eta aireportuak lotu ere. Plan horrek Autonomia Erkidegoko mailan osatzen du Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Lurralde Historikoetan onartutako planak, Lurralde Historikoen arteko konektibitatea ziurtatzeko helburuarekin. Gainera, Eremu Funtzional guztietako hiriburuak sare horretan integratu dira, eta sarea planteatzerakoan kontuan hartu da garapen-maila nahikoa eduki behar duela Eremu Funtzional populatuena egituratzeko, baita gaur egun bizikleta garraibide gisa neurri handian erabiltzen duten edo etorkizunean erabiltzeko aukera handiak dauzkaten lurralde-eremuak egituratzeko ere, lurralde bakoitzak alor horretan egiten duen plangintzan alderdi horiek guztiak jasota daudelarik.

EAEko Bizikletentzako Ibilbideei buruzko Plan Zuzentzaileak aintzat hartzen du, halaber, Kantabriarekiko (Castro Urdiales), Gaztela eta Leonekiko (Miranda de Ebro, La Puebla de Arganzón), Errioxarekiko (Haro, San Vicente de la Sonsierra, Ábalos eta Logroño) eta Nafarroarekiko (Bera, Leitza, Olazagutia, Zuñiga eta Viana) konexioa. Iparralderekiko eta Frantziarekiko konexioa Irun-Hendaian barrena egiten da, Gipuzkoako Bizikletentzako Bideei buruzko Lurralde Plan Sektorialean jasotako zehaztapenekin bat etorriz.

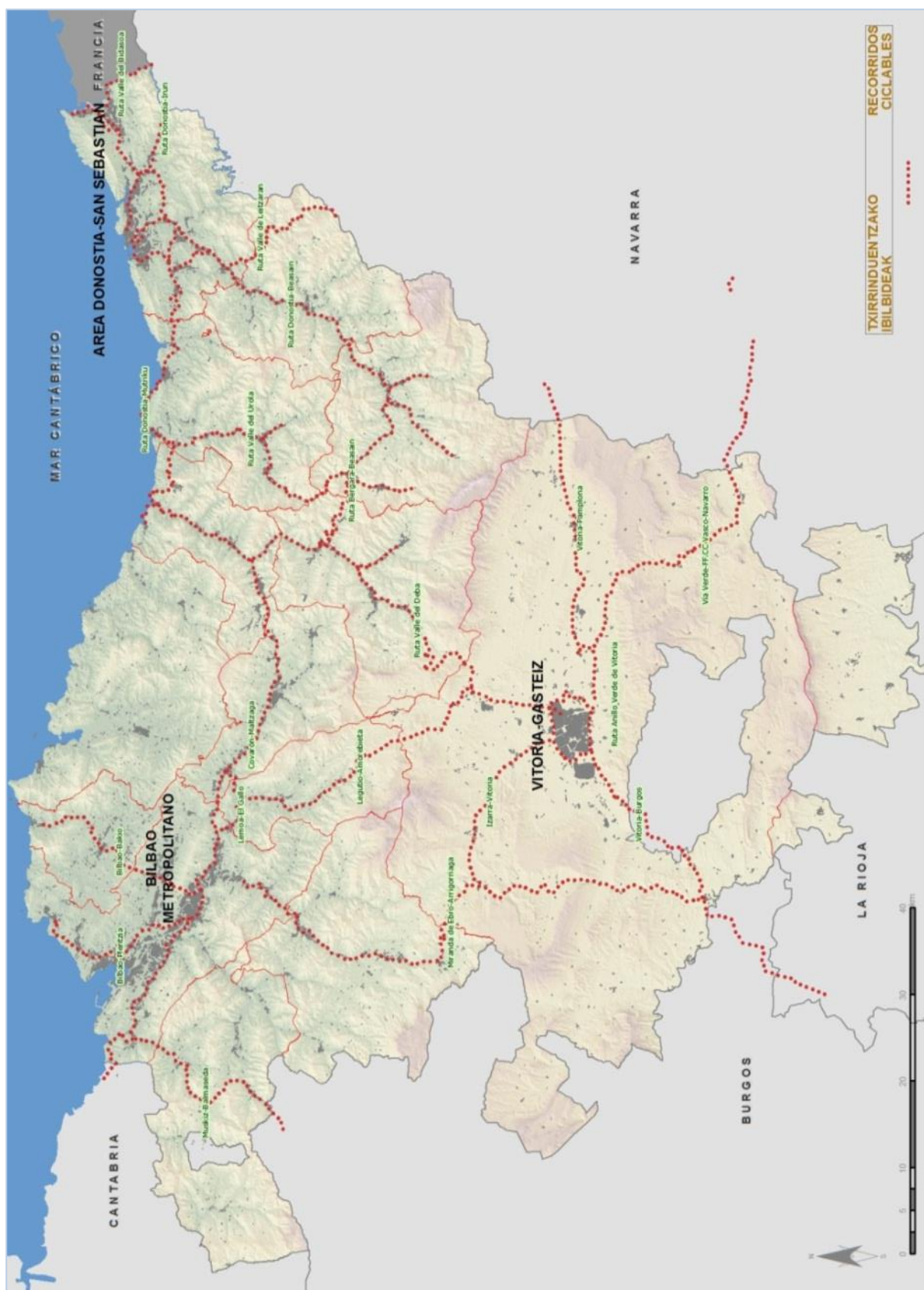
Iturria: EAEko Bizikletentzako Ibilbideei buruzko Plan Zuzentzailea. Eusko Jaurlaritzako Garraio Plangintzaren Zuzendaritza

Gainera, garrantzitsutzat jotzen dira bizikletaren eta garraio kolektiboko zerbitzu publikoaren arteko intermodalitateak betetzen duen zeregina eta bizikleta elektrikoa garraiobide gisa erabiltzeko potentziala.

II. HELBURUAK

Oinezko eta bizikleten mugikortasunaren alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Oinezko eta bizikleten mugikortasuna aisialdiaz haratago sustatzea, garraio publikoa den heinean, eguneroko erabilera erraztuz eta egungo garraiobide-banaketan eraginez, segurtasun-, erosotasun- eta konektibitate-irizpideetan oinarrituta.
2. Oinezkoei eta bizikletei lehendik dauden eta etorkizunean egongo diren bizitegi-, lan-, zaintza- eta aisia-eremuetan sartzeko aukera ematea, baita aldameneko hiriguneetatik ere, eta joan-etorrien intermodalitatea sustatzea.
3. Hirietan oinezkoentzako bideak sustatzea, paisaiari eta joan-etorrien kalitateari balioa emanez. Halaber, pertsonak erakartzeko gune handietara (ospitaleak, osasun-zentroak, ikastetxeak, unibertsitateak eta abar) hurbiltzeko bideak zehaztea.

EAEko bizikletentzako ibilbideak

4. EAEko lurraldea Bizikletentzako Azpiegituren Euskal Sarearen bitartez egituratzea, oinezko eta bizikletentzat hiriarteko eta eskualdearteko motorizatu gabeko mugikortasuna garatzeko, barne-ibilbideak eta aldameneko eskualdeekiko konexioak sendotzeko moduan.
5. Donejakue Bidea, Inaziotar Bidea, Itsasoaren Bidea, Ardoaren eta Arrainaren Bidea, Kataluniatik Galiziara doan GR-1 Bidezidor Historikoa, Arabako Artzaintza Naturbidea eta Ebroko Bide Naturala sendotzea eta bultzatzea, bereziki Euskadi zeharkatzen duten tarteetan.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Oinezko eta bizikleten mugikortasunaren alorrean lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 26. artikuluan jasotzen dira.

9.3 Bide-mugikortasuna

1997ko LAGen ikuskera zuzena izan da, errepideen administrazioek garatu beharreko eredu baten definizioarekin, errepide horiek trazatuari zein funtzionaltasunari dagokienez, baita denbora-horizonteari dagokionez ere. Hasi gaitezke esaten EAEko errepideen planifikazioa gehienbat amaituta dagoela, bazter uzten baditugu trazatuen hobekuntza, herriko errepide-saihesbideren baten egikaritzapena eta ezinbesteko mantentze-lanak.

I. GAIA ZERTAN DEN

1997ko LAGen helburua ez zen Errepide Plan berri bat idaztea, lortu nahi zen eredia konfiguratzeko garrantzitsutzat jotzen ziren konexioak iradokitzea baizik. Hortaz, gidalerroek erreferentzia baliagarria izan nahi zuten etorkizunean EAEko Errepideei buruzko Plan Orokorra edo Foru Aldundiek idatzitako Lurralde Historiko bakoitzeko LPSak berrikusi eta berridazteko.

Kontzeptuzko ikuspegitik, eredia egituratzen duten konexioak zein diren azaldu zen, ezarritako bide tipologiak eta bideen diseinuak ez zutela zertan bat etorri adierazi zen, bide horien trazatua eta sekzioa zegokion Errepideei buruzko Plan Orokorren arabera zehaztuko zirelako; eta bide-konexioetarako honako tipologia hau ezarri zen:

1. Euskal Hiriburuen Gune anitzeko Sistemaren kanpoko konexioak.
2. Euskal Hiriburuen Gune anitzeko Sistemaren interkonexioak.
3. Eremu Funtzionalen interkonexioak.
4. Paisaia-interesa duten kostaldeko ibilbideak.

LAGak behin betiko onartu ondoren, gaiak oso garapen emankorra izan du EAEko Errepideei buruzko Plan Orokorren, Lurralde Historiko bakoitzeko Lurralde Plan Partzialen edo Lurralde Plan Sektorialen bitartez. Esan dezakegu eremu horri buruzko LAGak sortzean asmatu egin dela, batez ere trazatuari, funtzionalitateari eta egikaritzeko denborari dagokienez errepide-administrazioek garatu beharreko

eredua zehazterakoan. Ildo horretan, 1997ko LAGen mugikortasuna diseinatzeko lurralde-eredua sinatzen da une honetan.

Esan dezakegu urte hauetan "Euskal Hiriburuen Gune Anitzeko Sistemaren kanpoko konexioen" zati handiena sendotu eta egikaritu dela (Kantauriko korridorea Asturiaseraino garatu da, Gipuzkoaren eta Nafarroaren arteko konexioa egikaritu da A-15 errepidearen bitartez), baita "Euskal Hiriburuen Gune Anitzeko Sistemaren Interkonexioak" ere (AP-1 Vitoria-Gasteiz-Eibar egikaritu da, Durango-Bergara-Beasain konexioan aurrera egin da, oraindik burutu ez bada ere). "Eremu Funtzionalen interkonexioei" dagokienez, behin eredua ezarri ondoren, errepideei buruzko LPPeK eta LPSeK gaia behar bezala garatu dute. Dokumentu honetan ez gara errepide bidezko mugikortasunaren ereduaz arduratuko, LPPeK behar adinako arreta eskaini diotelako alor horri.

Aldiz, mugikortasunean integratutako ikuskerari jarraikiz, errepideen alorrean egin beharreko funtsezko zeregina gainerako garraio-bideekin integratzean datza, eta hori horrela, aurrekontu-mugak ikusirik, azpiegituretan inbertitzeko lehentasunak ezarri beharko dira, azpiegitura horiek mugikortasun iraunkorreko sistema integratu baten barruan ulerturik. Esan dezakegu EAEko errepideei buruzko mapa ia-ia amaitua dagoela, trazatu batzuk hobetzea, beste batzuk perfektionatzea eta herriko errepide-saihesbideren bat egikaritzea gorabehera, baina nolana ere errepide-sareak ustekabeko egoeretan – gertakari, istripu edo ohiz kanpoko klima-baldintzetan, adibidez – betetzen duen funtzionalitatea aztertu beharko litzateke. Hortaz, «gune degradatu baten aurrean» bide-sare osoak duen erredundantzia eta sendotasuna aztertzea komeniko litzateke, diseinuan aldaketa batzuk egiteko (errei alderantzikagarriak, ihesbideak, tokiko ahalmen-egoerak eta abar), gertakari horiei aurre egiteaz gain bide-segurtasuna eta sareko gertakari eta ahulezien kudeaketa hobetuko dutenak.

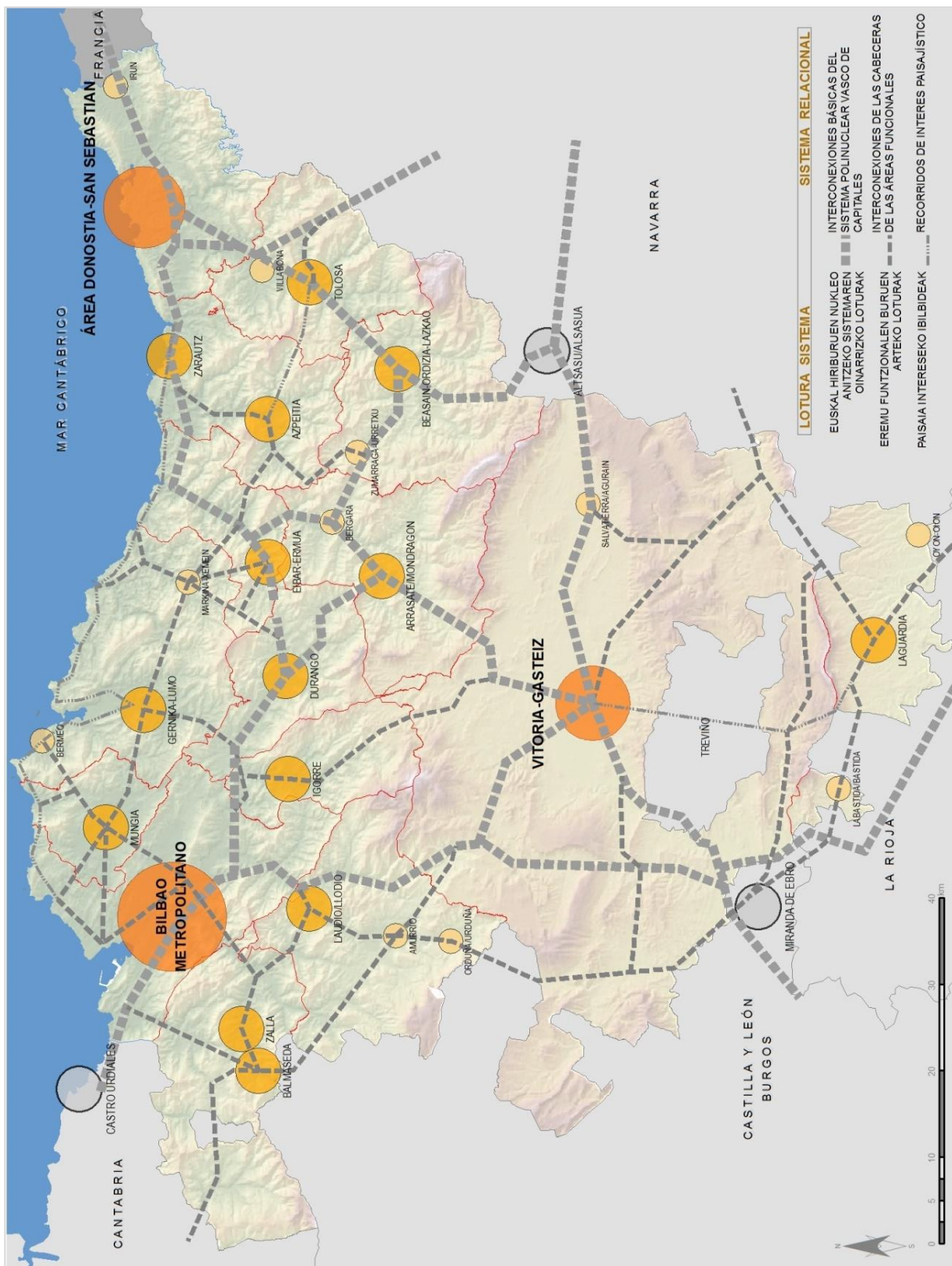
II. HELBURUAK

Bide-mugikortasunaren alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

- 1- Ingurumen-, ekonomia- eta gizarte-alderdietan iraunkorra den bide-mugikortasun iraunkorra zaintzea.
- 2- EAEko errepideen planifikazioaren zati handiena burututzat jotzea, Lurralde Plangintza Partzial edo Sektorialean jaso beharreko proposamen zehatzak gorabehera, Europa barneko azpiegitura izanik behar duen kudeaketaz gainera.
- 3- Distantzia handietarako salgaien garraioak sortutako ingurumen-kalteei erantzun integratua ematea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Bide-mugikortasunaren alorrean lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren lurralde-gidalerroak aplikatzeko arauen 27. artikuluan jasotzen dira.

Euskal Autonomia Erkidegoko bide-mugikortasuna

9.4 Tren-, portu- eta aireportu-arloko mugikortasuna eta logistika.

Gure lurraldearen kanpo-konektibitate handiagoa proposatzen da, mugikortasun iraunkorreko sistemen orokortzearekin batera, faktore kritiko gisa jarduera ekonomikoen lehiakortasunerako, eta lurraldearen kohesiorako eta orekarako. Garraio-sistema kolektibo eraginkor eta erakargarri bat egin behar da bideragarri, zenbait nodo eta ardatz konektatuko dituen, oso erlazionatutako hiri-sare bat konektatze aldera.

Halaber, Euskadiren erronka gisa proposatzen da salgaien nazioarteko garraiorako nodo logistiko bihurtzea, nodo hori Bilbaoko eta Pasaia portuek, Aireportu Sistemak eta Jundiz-Foronda, Arasur eta Lezo-Gaintxurizketa guneei osatutako plataforma logistikoen sareak osatzen dutelarik.

I. GAIA ZERTAN DEN

Otsailaren 27ko 41/2001 Dekretuaren bidez, Euskal Autonomia Erkidegoko eremuan Trenbide Sarearen Lurraldearen Antolamendurako Arloko Plana behin betiko onetsi zen. Orobat, otsailaren 22ko 34/2005 Dekretuaren bitartez, Bilbao Metropolitarrako eta beste udalerri batzuetako trenbide-antolamenduari buruzko LPSaren Aldaketa onartu zen.

Dokumentu horren bitartez, planifikatzeko eta arautzeko tresna bat sortu nahi zen, trenbide-sektorean zein hirigintza-alorrean esku hartzeko erreferentzia baliagarria izango zena. Lurralde-plangintza hori oinarritzat hartuta, trenbide-azpiegiturei dagozkien zehaztapenak erantsi zaizkio hirigintza-plangintzari. Ondorengo urteetan, zehaztapen horiek egikaritzen ari dira, eta sektore- eta hirigintza-arloen artean sor daitezkeen kontraesanak konpontzeko aukera izan da hasierako faseetan, abiadura handiko trenaren lineari dagokionez batik bat.

Abiadura Handiko Trena funtsezko azpiegitura da EAEn eta kanpoaldearen arteko konektibitatea bermatzeko, baita Euskadiko hiri nagusiak elkarri lotzeko eta Euskadi Sareko Gune anitzeko Lurralde gisa artikulatzeko ere, AHTaren geltokien eta garraio publikoko sistemen arteko konexioa bermatuta egonik.

Aldiriko Trenbide Zerbitzuaren Oinarrizko Ardatzei dagokienez, 1997ko LAGen aurreikuspena asko garatu da urteek aurrera egin ahala, Bilbao Metropolitarrako Metroko lineen bitartez edo Donostialdeko Metroaren ("Topoa") azpiegitura eguneratuz, ADIFek edo ETSk gainerako lineetan egindako hobekuntzaz gainera. Alde horretatik adierazi behar da aldirietako sarea hobetzea aurreikusita dagoela Ordizia-Beasain tren-saihesbidearen proiektuarekin.

Euskadik baldintza ezin hobeak ditu trenbide-sistemekin babestutako mugikortasun iraunkorreko sistemak garatzeko, biztanleria-dentsitate handia duelako, zenbait herrigunetan kontzentratuta ardatz linealetan barrena. Hortaz, trenbide-sistemetan oinarritutako garraio kolektiboko sistema indartsua eratzea da erronka.

Aldiriko zerbitzuek ekarpen handia egiten diote mugikortasun iraunkorrari, hiri ertainak garapen metropolitarrako dinamikak erakartzeko esparru gisa dinamizatzeari eta gure lurraldearen iraunkortasunari. Garraiobide seguru eta eraginkor baten aldeko apustua ere da; zerbitzuak funtsezko dituen landa-eremua egituratuko duen garraiobidea. Ulertzen da trena, zerbitzu publikoaz gain, oinarritzko zerbitzua ere dela.

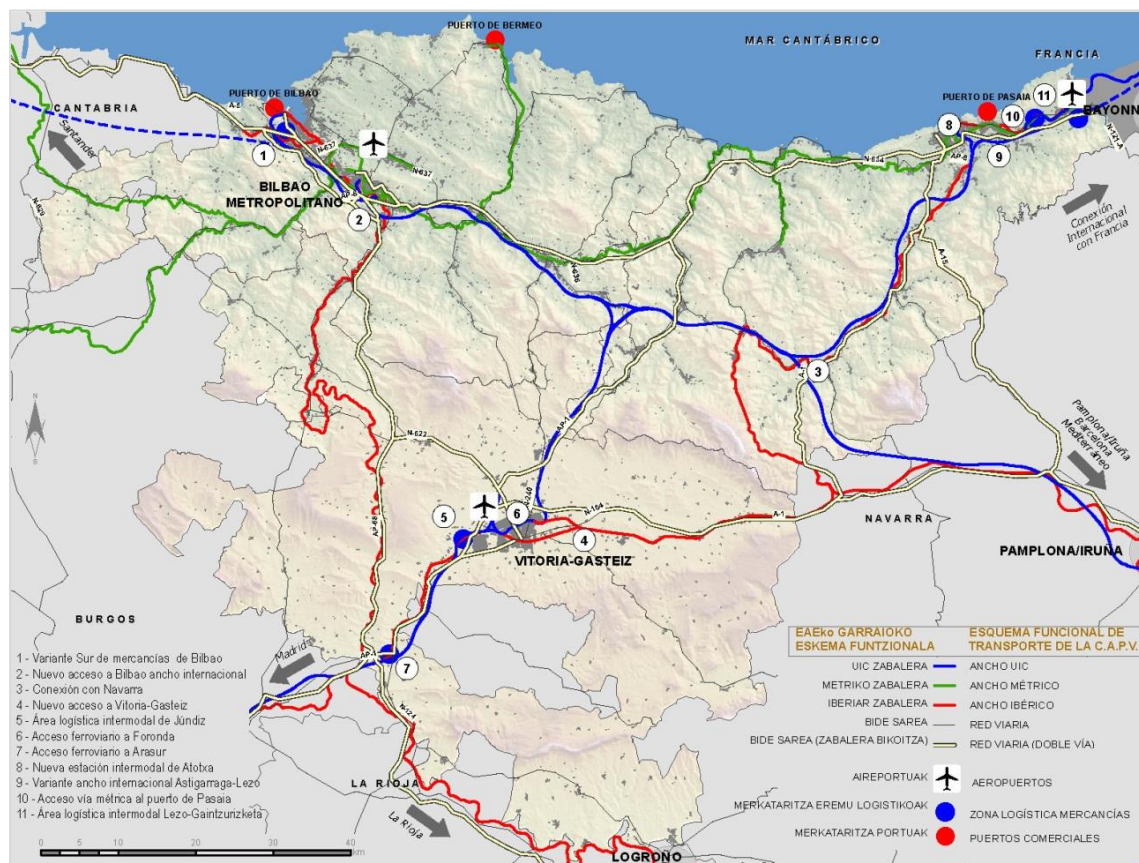
Bestetik, tranbia inbertsio egokia da, lurzoruaren erabilerak eta garraio-sistemaren kudeaketa-politikak eraldatzeko ahalmena duelako, eta horrela azken urteetako joera irauli egingo litzateke, lurraldea egituratzeko ardura automobilaren esku utzi baitugu azkenaldian, nahiz eta gure hiri eta eremu metropolitarrak, hasiera batean, trenbide-ardatzen arabera eratu ziren.

Portuei dagokienez, 1997ko LAGetan jasotako irizpideei jarraikiz, Bilbaoko portua garatu da, eta Pasaia lehen mailako merkataritza-portu gisa sendotu beharra edo gainerako portuetako (Bermeo, Ondarroa, Getaria eta Hondarribia, bereziki) arrantza-jarduera indartu beharra ezarri da.

Aireportuei dagokienez, "Euskal Aireportu Sistemaren" kontzeptuak eta EAEko aireportu guztiak osagarritasuneko eta lehiakortasun-elkarlaneko irizpideei jarraikiz antolatu beharrak, ikuspegi globalari jarraikiz eta inguruneko aireportuekin integratuz, indarrean segitzen dute bete-betean.

Eredu Logistikoari dagokionez, Euskadi, bere kokapen geografikoarengatik, ezinbesteko igarobidea da lurreko azpiegituretako Europa barneko ardatz handien barruan. Nabarmentzekoa da Arku Atlantikoaren barruan duen kokapena, funtsezko kate-maila baita, intermodalitateko gunea Ardatz Atlantikoaren barruan eta ezinbesteko igarobidea Mesetatik Europarako bidean, hainbat autonomia-erkidegorentzat eta Portugalentzat Europar Batasunean sartzeko atea izanik.

Euskadi Europar Batasunaren Europa barneko Garraio Sarearen (RTE-T) barruan dago; beraz, ezinbestekoa da salgaiak garraiatzeko premia horri aurre egiteko azpiegitura logistikoak prestatuko dituzten politikak aktibatzea, kanpo-merkataritzaren ikuspegitik bereziki. Gainera, Euskadin garraio-azpiegituren sarea oso garatua dago eta, gainera, orain abiadura handiko trenbide-sarea ere badagoenez, Euskal Trenbide Sare Berria ere esaten zaiona, garraio-sistema globalaren konfigurazioa errotik aldatuko da. Azpimarratzekoa da trenbide-sare berria mistoa dela, bidaiariak eta salgaiak garraiatzen dituelako, eta salgaiak Europarantz/Europatik garraiatzeko ahalmen handiko azpiegitura da.

Garraioaren eskema funtzionala Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Politika Sailaren aurreikuspenen arabera.

Trenbide-sare berria erabakigarria da, baina ez Euskadiko garraio-sistemari balio diferentziala dakarkion bakar, eskuragarri dauzkagun azpiegitura guztiak dira funtsezkoak, azaletik bada ere jarraian zerrendatuko ditugunak: trenbideak (ohiko zabalerako trenbide-sarea, zabalera metrikoko trenbide-sarea), bide-azpiegiturak (A-1 / AP-1, A-68 eta A-8), portu-azpiegiturak (Bilbaoko, Pasaia eta Bermeoko portuak), karga-aireportua (Vitoria-Gasteiz eta bere 24/48 konektagarritasuna) eta plataforma logistikoak.

II. HELBURUAK

Trenbide-, portu- eta aireportu-mugikortasunaren eta -logistikaren alorrean, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Kanpo- eta barne-konektibitatea indartzea abiadura handiko trenbide-garraioko Europa barneko sarearen bitartez, eta sare hori hiri, portu, aireportu eta logistika-plataformetan sar dadin bultzatzea.
2. Trenbide-mugikortasunak eta -logistikak duten nagusitasuna sendotzea, sistema intermodal integratu baten barruan eta mugikortasun iraunkorraren esparruan.
3. EAEko portu-sistema eta portuaren eta hiri-ingurunearen arteko harremana indartzea.
4. Euskal Aireportu Sistema indartzea, haren aukerak optimizatuz.

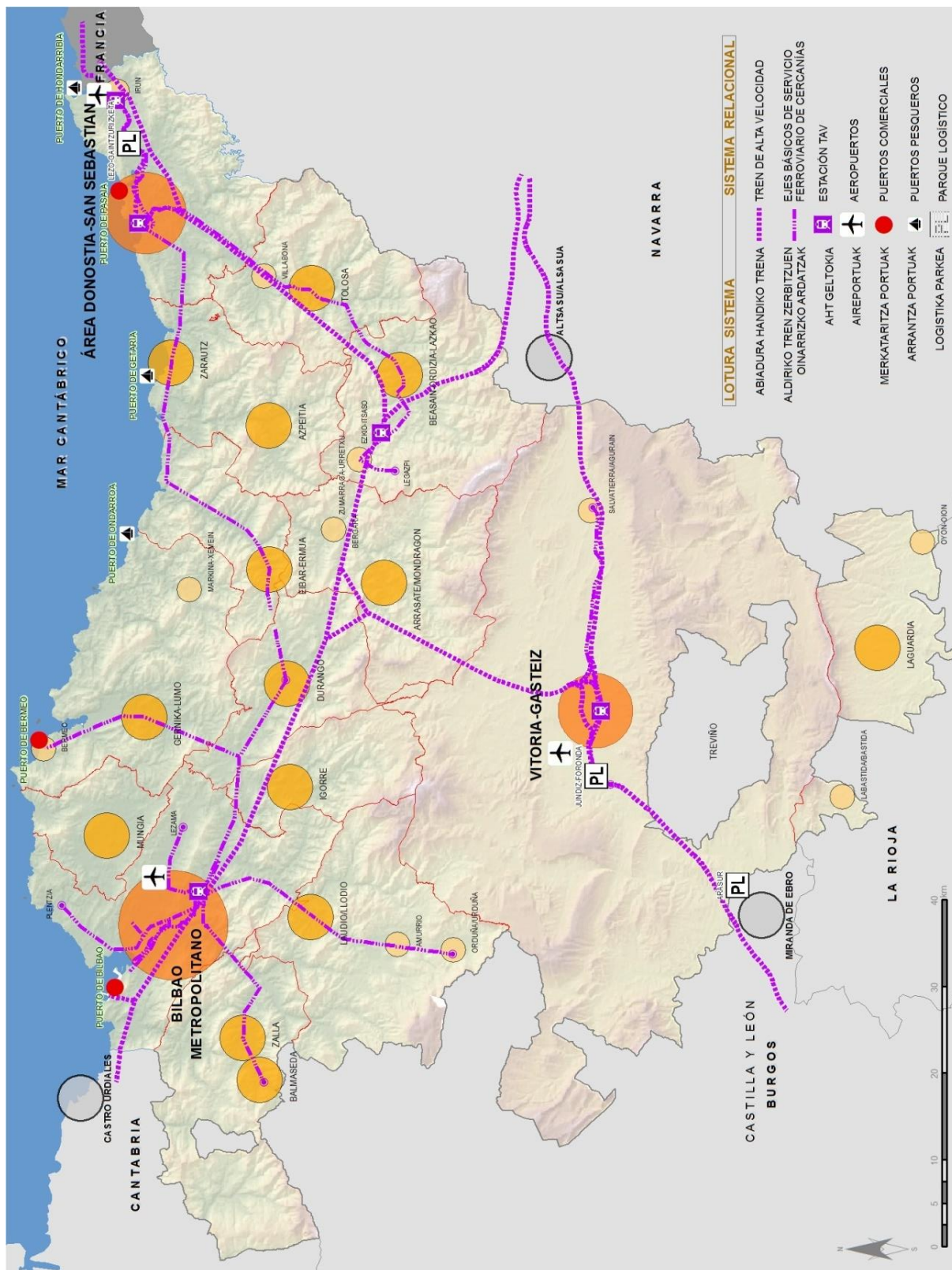

5. Euskadiren potentziala sustatzea salgaiak nazioartean garraiatzeko Europako nodo logistikoa den heinean, garraiobide guztiak konbinatuz, eta plataforma logistikoen sare batean oinarrituta.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Gidalerroak aplikatu eta garatzeko tresnek kontuan izan beharko dute indarrean den arloko legeria, eta, hain zuzen ere, besteak beste, abiazio zibilean edo garraioaren azpiegituretan aplikatzekoa dena, Aplikatzeko Arauen V. eranskinaren arabera: Administrazio zentralaren txostenen arabera sartutako arloko legeria.

Trenbide-, portu- eta aireportu-mugikortasunaren eta -logistikaren alorrean lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 28. artikuluan jasotzen dira.

EAEko Trenbideak, Portuak, Aireportuak eta Parke Logistikoak

10

Zeharkako gaiak

1997an LAGak onartu zirenez geroztik, gai jakin batzuek garrantzi handia hartu dute politika publikoen diseinu eta kudeaketaren alorrean, eta gai horiek ere kontuan hartu behar dira lurraldea antolatzean, eta, beraz, LAGak berrikustean.

Berez lurraldeari estu lotuta ez badaude ere, lurraldean nolabaiteko eragina duten gai batzuek ari gara. Irigarritasun unibertsala, genero-ikuspegia, klima-aldaketa, osasuna, euskara, eta lurralde arteko erlazioa, kasu.

Arlo horietako batzuk hainbat prozeduratan aztertzen dira, adibidez ingurumenaren gaineko eraginaren ebaluazioan, baina batasun gisa tratatu behar dira, hiri-eredu trinko, konplexu eta kohesionatu batean elkartzan direlako; eta hori, Aplikatzeko Arauen 19. artikuluan proposatzen diren gidalerroetan islatzen da.

Zeharkako gai horiek LAGen berrikuspenean sartuz erronka jakin batzuk jarri nahi ditugu agerian, gai horien atzean egonik lurralde- eta hirigintza-plangintzari ekitean ere planteatzen diren heinean

Hain zuzen ere proposatzen diren zeharkako gaiak lurralde-izaera argirik ez edukitzeak zailtasunak ekar ditzake ikuspegi horiek lurralde-plangintzan aplikatzeko prozesuan. Gainera, gai horiek berriak dira lurralde-diziplinan, eta horregatik, orain sustatu nahi diren ikaskuntza eta esperientzia behar dira.

Hortaz, lurralde- eta hirigintza-plangintza zeharkako gaiak aintzat hartzea berrikuspenaren erronka da, gure lurraldearen antolamenduaren kalitatearen eta gure bizi-kalitatearen mesedetan doana.

Jarraian, honako zeharkako gai hauek garatuko ditugu:

10.1. IRISGARRITASUN UNIBERTSALA

10.2. GENERO-IKUSPEGIA

10.3. KLIMA-ALDAKETA

10.4. OSASUNA

10.5. EUSKARA

10.6. LURRALDE-ERLAZIOA

10.1 Irisgarritasun unibertsala

Irisgarritasun unibertsalak, aukera-berdintasunak eta pertsona guztientzako diseinuak, zeharkako gaiak diren aldetik, lurralde-plangintzari eta hirigintzari eragiten diete, eta lurralde-plangintzak eta hirigintzak gai horiexek barneratu behar dituzte.

I. GAIA ZERTAN DEN

Irisgarritasun unibertsalak lehentasunezkoa eta zeharkakoa behar du, eta horrek eskatzen du lurralde-eta sektore-politika guztietan integratzea, besteak beste lurraldea eta hirigintza antolatzeko politiketan.

Irisgarritasun unibertsala da inguru, prozesu, ondasun, produktu eta zerbitzuek nahiz objektu edo bitartekoek, tresnek eta gailuek bete behar duten baldintza, pertsona guztiek ulertu, erabili eta praktikatu ahal ditzaten segurtasunez eta erosotasunez eta ahalik eta era autonomo eta naturalenean.

Honako premisa hau du abiapuntu: **aukera-berdintasuna**, hau da, desgaitasunarengatik zuzeneko edo zeharkako diskriminaziorik ez egotea, eta desgaitasunaren ondoriozko desabantailak saihesteko edo konpentsatzeko ekintza positiboko neurriak hartzea.

Aurretiaz honako estrategia hau egotea beharrezkoa da: **diseinu unibertsala edo pertsona guztientzako diseinua**, inguru, prozesu, ondasun, produktu, zerbitzu, objektu, bitarteko, tresna eta gailuak pertsona guztiek erabili ahal izateko, ahalik eta hedadurarik handienean, sortzen eta proiektatzen den jarduera, hasiera-hasieratik eta posible den guztietan.

Azken hamarkadetan Euskadin aurrerapen handiak egin dira irisgarritasunaren alorrean, indarreko legegintza-esparruan oinarrituta. Izan ere, desgaitasuna duten pertsonen arretarako hainbat politika, plan eta eredu bultzatu dira, eta horri esker irisgarritasunak hobera egin du nabarmen gure ingurunean.

Bizi-itxaropenaren igoeraren ondorioz, 2050ean hirurogei urtetik gorako pertsonak bi aldiz gehiago izango dira 2006. urtean zeudenak baino. Gainera, biztanleria zahartzearekin batera, urbanizazio-prozesua azkartu da mundu osoan, eta, horren eraginez, 2007. urtetik munduko biztanleen erdia hirietan bizi dira. Euskadiri dagokionez, proiektzio demografiko ofizialek erakusten dutenez, 2030ean biztanleriaren erdiak 55 urte baino gehiago izango ditu, eta biztanleriaren % 10ek 80 urte baino gehiago izango ditu.

Ildo horretan, 2005. urtean Osasunaren Mundu Erakundeak adinekoentzako hiri atseginak sustatzeko ekimena bultzatu zuen, zahartze aktiboaren aldeko esparru bat eratzeke; hiri-ingurune integratzailea eta irisgarria dutenak dira ingurune eta hiri atseginak.

2015-2020ko Zahartze Aktiboko Euskal Estrategiak aipatzen duenez, bizitza luzatzeak berekin dakarren erronkak hainbat sektoreri eragiten die zeharka, esate baterako etxebizitzari, industriari, garraioari, gizarte-harremanei edo enpleguari. Eta zeharkakotasun hori beste zenbait gaitan ere islatzen da zuzenean, esaterako irisgarritasunean, eta, harekin lotuta egonik, lurraldearen antolamenduan eta hiri-plangintzan kontuan hartu behar diren helburu eta orientazioetan.

II. HELBURUAK

Irisgarritasun unibertsalaren alorrean, lurralde-eredua berrikusteko helburuak honako hauek dira:

1. **Irisgarritasun unibertsala** edo integrala pertsonen bizitzako espazio guztietan lor dadila sustatzea: etxebizitzan, hiri-eremuan, landa-eremuan, ekipamendu eta zuzkiduretan, garraioan eta mugikortasunean.
2. **Aukera-berdintasunaren** premisa sustatzea, hau da, desgaitasunaren zioz diskriminaziorik ez egotea, eta hori lortzeko neurri positiboak hartzea.
3. **Diseinu unibertsalaren edo pertsona guztientzako diseinuaren kontzeptua biltzea**, plangintzaren edo proiektua egiteko lanaren hasierako faseetatik.

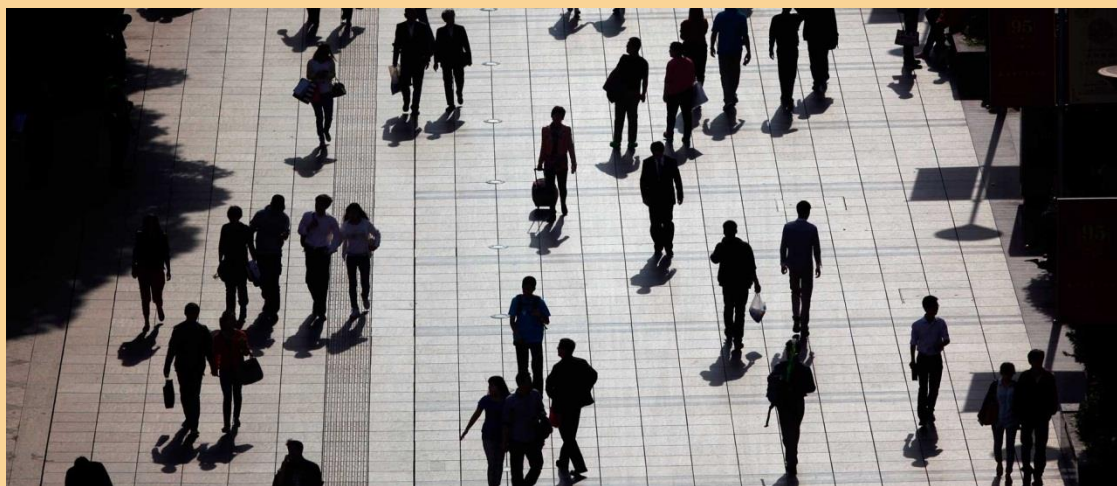
III. LURRALDE-GIDALERROAK

Irisgarritasun unibertsalaren arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 29. artikuluan jasotzen dira.

10.2 Genero-ikuspegia

Pertsonak premia eta itxaropen desberdinak dituzte lurraldearekiko eta hiri- eta landa-ingurunearekiko, bakoitzak bere eguneroko bizitzan bere gain hartzen duen genero-rolaren arabera. Lurraldearen Antolamenduan genero-ikuspegia sartzeak aukera ematen du gizon eta emakumeek baliabide guztiak baldintza-berdintasunean eskuratzen dituztela bermatzeko.

I. GAIA ZERTAN DEN

Emakume eta gizonen arteko berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legearen 18.1. artikuluan honako hau ezarri da: "Araua garatu eta aplikatzerakoan, bai eta planak, programak eta politika publikoak formulatzeko beste tresna batzuk garatu eta aplikatzerakoan ere, euskal herri-agintariek modu aktiboan izango dute kontuan emakume eta gizonen berdintasuna lortzeko helburua". Amsterdameko Itunak Europar Batasuneko estatu kideetan emakume eta gizonen arteko berdintasun-politikak aplikatzeko gidalerrotzat ezarritako genero-ikuspegiko printzipioari erantzuten dio 18.1 artikuluko horrek.

Pertsonak premia eta itxaropen desberdinak dituzte lurraldearekiko eta hirigunearekiko, bakoitzak bere eguneroko bizitzan hartzen duen genero-rolaren arabera. Ordaindu gabeko lanaren eta lanaren sexu-bereizketaren kontzeptuak funtsezkoak dira horretarako. Ordaindu gabeko lana edo **zaintza** esaten dugunean, inoren laguntza behar duten adingabe eta adinekoak zaintzeko eta etxea mantentzeko pertsona helduek alor pribatuan eta konpentsaziorik gabe egiten dituzten lanez ari gara. Lanaren sexu-bereizketa diogunean, berriz, gizarteak pertsonen sexuaren arabera esleitzen dizkien lan desberdinez ari gara. Estatistikoki, emakumeek beren gain hartzen dute ordaindu gabeko zaintza-lanaren zati handiena.

Denboraren erabilerari buruzko inkestetako datuek erakusten digutenez, gizonak eta emakumeak denboraren erabilera desberdina egiten dute, beren eguneroko bizitzetan hartzen duten genero-rol desberdinen ondorioz. Emakumeak zaintza-lanen zati handienaz arduratzen dira, hau da, etxeko lanak egitearekin, eta seme-alaba zein senide gaixo eta adinekoak zaintzearekin zerikusia duten lan gehienak egiten dituzte; gizonak, aldiz, ezer gutxi laguntzen dute oraindik alor horretan.

Eguneroko bizitza mantentzeko egiten den lana, ugalketa-lanarekin zerikusia duten zereginak: hezkuntza, osasuna, kirola, aisia, erosketak, administrazio-tramite eta -gestioak, eta abar. Toki horietara joateko, zaintza-erantzukizunak dituzten pertsonak eskuragarri dauzkaten garraio-sistemak erabili behar dituzte Hori egiteko aukera bermatu behar da, egunean, astean edo hilean zeregin bakoitzak eskatzen duen ordutegiaren eta denboraren arabera. Horrez gain enplegu bat daukaten pertsonentzat, horrek guztiak bateragarri behar du ordainpeko enplegura fisikoki iristeko aukerarekin.

Eguneroko bizitzaren eta zeregin-katearen kontzeptu operatiboak ere kontuan hartzekoak dira. Eguneroko bizitzaren kontzeptuak agerian jartzen ditu hiriguneko eta landaguneko pertsonen eguneroko premiak, enplegua eta besteak zaintzeko lanak uztartzen dituztenen zeregin ugariak jasoz. Hirigunea, hiriarteko gunea edo landagunea erabiltzean eguneko, asteko, hileko edo bizitza osoan zeharreko denbora-zikloetan gertatzen diren erregularitasunak edo zeregin-kateak ulertzeko aukera ematen du eguneroko bizitzaren kontzeptuak. Hori garrantzitsua da lan-karga bikoitza dutenentzat, eguneroko bizitzako jarduerak eguneroko aldizkakotasunak ez ezik, asteko eta hileko aldizkakotasunak ere badituztelako; gainera, zeregin-kateak desberdinak izaten dira sarri, astegunen arabera.

Enplegua eta zaintza bateragarri egiten dituzten pertsonen eguneroko bizitzaren zeregin-kate horien haritik datozen premia espezifikoak hirigintzaren alor sektorial guztietan nabari dira, esaterako mugikortasunean, azpiegitura eta ekipamenduetan, lantoki eta saltokietan, etxebizitzan eta gune publikoetan, eta lurralde-plangintzak eta hirigintzak horiek guztiak kontuan hartu behar dituzte. NBEk eta Europar Batasunak adierazi dute hirigintza eta lurraldearen antolamendua politika publikoaren funtsezko esparruak direla emakumeen eta gizonen aukera-berdintasunaren bidean aurrera egiteko.

Bestetik, azterlan askok erakutsi dute emakumeek mugikortasuna murrizten dutela eta hirigunea gutxiago erabiltzen dutela segurtasunik gabe sentitzen direlako sexu-erasoak eta emakumeen aurkako bestelako indarkeriak jasateko arriskuaren aurrean. Eta automugaketa horrek oztopatzen du pertsonaren erabateko garapena eta hiri-ondasun eta -zerbitzuak erabiltzeko eskubidea.

Emakumeen pobrezia erlatiboa ere kontuan hartzekoa da, gizon eta emakumeek hiri-ondasun eta -zerbitzuetara iristeko aukeretan eragiten duen neurrian. Are gehiago faktore hori diskriminazioa eragin dezaketen beste ezaugarri batzuekin nahasten denean, esaterako, egoera zibilari (amaren ardurapeko eta pertsona bakarreko etxekoen unitateak, batez ere), arrazari, adinari, ahalmen funtzionalari edo genero-indarkeriaren biktimei lotutako familia-kargekin.

Bestetik, emakumeek ordezkaritza eskasa dute hiriaren eraikuntzarekin lotutako lanbideetan eta lurralde-gobernuko egituretan, eta horrek zer eraikitzen den eta nola eraikitzen den baldintzatzen du. Nolanahi ere, emakume gehiagoren presentzia soilak ez du esan nahi, inondik inora, genero-gaiei eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren agendari arreta handiagoa eskaintzen zaienik. Agenda eta kultura profesionalean benetako aldaketa-egoerak gerta daitezen behar-beharrezkoak dira, batetik, masa kritiko bat, emakume kopuru nahikoa alegia, eta, bestetik, aditu-mailako jakintza genero-gaietan.

Faktore horiek guztiek espazio-inplikazioak dituzte, lurralde-plangintzak eta -antolamenduak kontuan hartu behar dituztenak. Genero-ikuspegia lurralde- eta hiri-plangintzan sartzeak honako hauek dakartza berekin: batetik, eremu publikoak, ekipamenduak eta etxebizitzak egiterakoan, familia zaintzeko eguneroko zereginak eta ordainpeko lana ahalegin eta zailtasun gutxiagorekin egin daitezkeela aintzat hartzea; eta bestetik, urrakortasun-egoeran dauden emakumeen espazio- eta hiri-premiak, ekonomikoki iristeko mugak barne, kontuan hartzea. Horrela, hiri eta lurralde bidezkoago eta seguruagoak sortzeko bidean egongo gara, herritar guztien bizi-kalitatearen mesedetan.

Zaintza-premiei ondoen erantzuten dien hiri-habitataren eredua honako hau da: hiri trinkoa, nahiko dentsoa, distantzia labur eta hurbiletakoa, garraio-sistema publiko on batekin, kalitatezko eremu publiko eta garraio seguruekin, erabilerak nahasten dituena, eta, auzoetan adingabeak eta mendekotasuna duten adinekoak zaintzeko ekipamendu-sistema batez hornitua dagoena, Estatuko ohiko plangintza-sisteman jada jasota dauden asistentzia-, eskola-, osasun-, hezkuntza-kirol- eta kultura-ekipamendu tradizionalei eransteako modukoa. Horrek guztiak ordainpeko enplegua eta zaintza-lanak bateragarri egitea ahalbidetzen du, erantzukizun bikoitz hori hartzen dutenei enplegu-tokietara eta bizitzari eusteko behar diren ekipamenduetara iristeko aukera emango dielako, gutxieneko denboran, eskatutako ordu-tarteetan, erosotasun- eta segurtasun-baldintzetan eta arrazoizko kostu ekonomikoekin.

Gainera, zaintzaren eta eguneroko bizitzaren premia horiei erantzun behar zaie ez bakarrik hirigunean bizi direnen ikuspegitik, baita landa-ingurunean bizi direnen ikuspegitik ere.

Eraginkortasunaren mesedetan egokia iruditzen zaigu genero-zeharkakotasuna eremu jakin batzuetako ekintza hautatu batzuetara mugatzea, horrela jardun-espektro handiegi bat eraginpean hartzeko arriskua saihesteko, horrek azkenean ekintzen inpaktua moteltzea ekar lezakeelako. Ildo horretan, honako eremu hauek hautatu dira: garraioa eta mugikortasuna (hirikoa eta hiriartekoa); hurbileko hirigintza; eguneroko bizitzarako ekipamendu eta eremu publikoak (merkataritza-zentroak eta -ekipamenduak barne); segurtasuna; etxebizitza; landa-ingurunea; eta gobernantza.

Identifikatutako jardun-eremuetan atzemandako desperekotasunen ondorioz egingo da ekintza-hautaketa hori, eta honako hauek dira adierazgarrienak:

- Lurralde-antolamenduan eta hirigintzan: mendeko pertsonen zaintzarako ekipamenduen existentzia eta irigarritasuna; hiri-eremuen eta eraikinen erabilera-eredu desberdinak, pertsonak bereganatzen dituzten genero-rol desberdinak direla eta; bikoterik ez duten emakumeek etxebizitza bat lortzeko dituzten zailtasun handiagoak, talde kalteberek batez ere, familia gurasobakar amadunek eta genero-indarkeriaren biktimek, esaterako; emakumeek eremu publikoan eta hiri-zuzkiduretan sentitzen duten segurtasun-gabezia handiagoa.
- Mugikortasun iraunkorrean: pertsonen mugikortasun-ereduak aldatzen dira gizon eta emakumeek beren gain hartzen dituzten genero-rolen arabera, eta, estatistikoki, emakumeek neurri handiagoan erabiltzen dute garraio publikoa; arrazoi gehiagorengatik egiten dituzte bidaiak, bidaia gehiago kateatzen dituzte eta ibilgailu pribatua erabiltzeko aukera gutxiago dituzte; beste pertsona batzuk zaintzeko eta etxea mantentzeko egindako bidaiak ez dira behar bezala zenbatzen estatistiketan.
- Landa-ingurunean: genero-desberdintasunak garraiora eta garraio-zerbitzuetara, ekipamenduetara eta enplegu-tokietara iristean; genero-desberdintasunak ekipamendu eta zerbitzuak erabiltzeko premietan, zaintzaren alorrean bereziki, zerbitzu eta ekipamenduen sarearen kapilaritateari dagokionez; genero-desberdintasunak nekazaritza-jardueran, ustategien titulartasuna barne.
- Gobernantza: emakumeen presentzia txikiagoa herritarren parte-hartzeko prozesuetan eta talde teknikoetan; ahuleziak politika, plan eta jardunak diseinatu eta egikaritzeko eta haien jarraipena egiteko fase guztietan generoari buruzko aditu-mailako jakintza integratzean.

II. HELBURUAK

Genero-ikuspegiaren alorrean, lurralde-estrategia berrikusteko helburuak honako hauek dira:

1. Lurralde- eta hirigintza-jardunean, genero-ikuspegia integratzen duen plangintza sustatzea, denboran sendotzeko modukoa.
2. Genero-ikuspegia sartuta, lortu nahi den lurralde-ereduaren oinarriak ezartzen laguntzea, bereziki lurralde iraunkor, inklusibo, adimendun eta partizipatiboa eraikitzeko.
3. Bere eskala guztietan zaintza-premiei erantzuna ematen dien lurraldea sustatzea, **zaintzaren hirigintzaren** jarduna sartuz lurralde- zein hirigintza-plangintzan.
4. Berdintasunaren helburua lortzen eta herritar guztien bizi-kalitatea hobetzeko lurralde eta hiriak sortzen laguntzea, edozein desberdintasun-ardatzetik (sexua, adina, maila sozio-ekonomikoa, etnia, arraza eta abar) haratago.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Genero-ikuspegiaren arloko lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 30. artikuluan jasotzen dira.

10.3 Klima-aldaketa

Klima-aldaketa gizateriak aurrez aurre izango duen erronka handienetako bat da, eta ongi koordinatuta heldu beharko dio. Funtsezkoa da berotze globala arinagotzen duten berotegi-efektuko gasen isurpenak murriztea, baina funtsezkoa da, halaber, aldaketei aurrea hartzea eta aldaketa horien inguruan planifikatzea lurzorua erabilera, kokapenak, azpiegiturak, ekoizpena, etxebizitza, nekazaritza eta baliabide berriztagarriak, besteak beste, lotutako arriskuak murrizteko gakoa da

I. GAIA ZERTAN DEN

Giza jatorriko klima-aldaketa, hau da, berotegi-efektuko gasak atmosferara emititzearen ondorioz gertatzen dena, lurralde-arloko erronka ere bada. Atmosfera berotzean eragiten du, eta horren ondorioz klima-aldagaiak apurka aldatzen dira, adibidez prezipitazioen eta batez besteko tenperatuen erregimenak. Halaber, itsasoaren maila goratzean ere eragiten du, eta muturreko fenomeno agertzeko aukerak handitzea dakar, uholdeak, lehortek edo bero-boladak, batzuk aipatzearen.

Klima-aldaketaren haritik datozen arazoak funtsezkoak dira iraunkortasunaren gai orokorretan, eta haren hiru dimentsio nagusitan eragiten dute, hau da, ingurunean, gizartean eta ekonomian. Berotegi-efektuko gas-emisio globalen, biosferan emisio horiek xurgatzeko ahalmenaren eta espero diren eraginetarako egokitzapenaren arteko orekan dago iraunkortasunerako giltzarria.

Klima-aldaketa gai globala da, eta beraz, alor horretan jarduteko akordio eta irizpideak nazioartean ezartzen dira, Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Konbentzioaren bitartez. Nazioarteko esfera horren esparruan, nabarmentzekoa da 2016ko azaroan Klima Aldaketari buruzko indarreko Akordioa hasi zela indarrean, 2015eko abenduan Parisen egindako Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Konbentzioaren Gailurrean onartu zena. Ildo horretan oso kontuan hartzekoa da eskualde eta udalerriek klima-aldaketaren alorreko ekintza globalari egiten dioten ekarpen handia.

Halaber, nabarmentzekoa da honako hau, Klima Aldaketaren Gobernu Arteko Taldearen bosgarren ebaluazio txostenak ondorioztatzen duenez: botere ekonomiko eta politikoko guneek eta gobernuek berotegi-efektua eragiten duten gas-isurketak eta kutsadura berehala geldiarazteko borondate irmoa balute ere, jada sortu diren magnitude handiko kalteak daude, eta kasu askotan kalteak atzera gabekoak eta behin betikoak dira. Beraz, halakoak arintzea ezinbestekoa da, baina ez da nahikoa, eta egokitzea nahitaezkoa izango da.

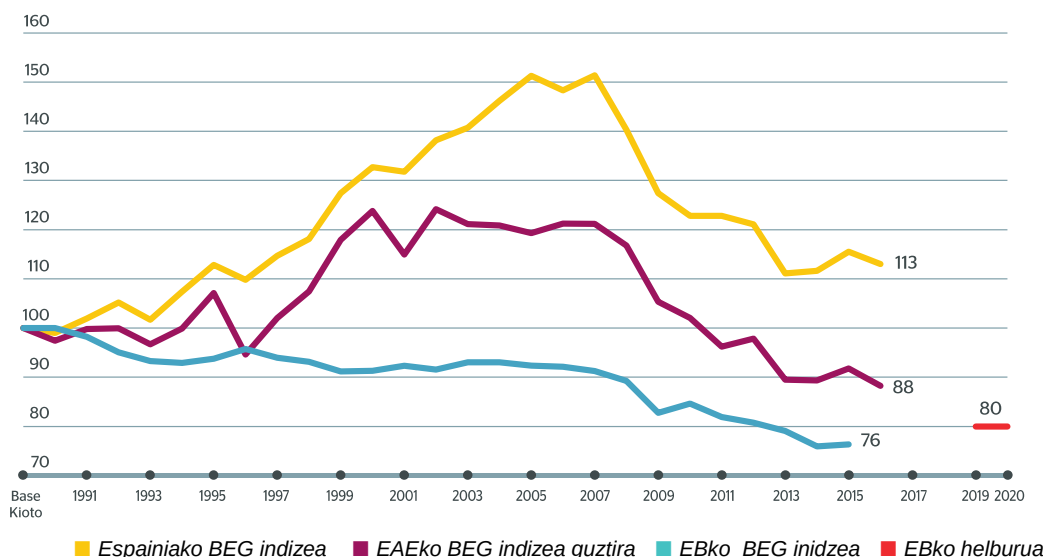
Testuinguru horretan, 2015eko ekainean "Klima-aldaketaren aurkako 2050erako Euskal Autonomia Erkidegoko Estrategia. KLIMA 2050" onartu zen, honako bi helburu nagusi hauekin:

1. Euskadiko BEGen emisioak 2030erako gutxienez % 40 eta 2050erako % 80 murriztea 2005. urtearen aldean, 2050. urtean berriztagarrien energia-kontsumoa % 40 izan dadin azken kontsumoaren gainean.
2. Bestetik, euskal lurraldearen klima-aldaketarekiko erresilientzia ziurtatzea, helburu hori, beraz, lurralde-ereduaren berrikuspenean ezinbestean islatu behar delarik.

Bestetik, eta Parisko Akordioaren harira, Eusko Jaurlaritzak akordio horri atxikitzeko zortzi puntuko deklarazioa eman zuen, eta haien artean nabarmentzekoak dira munduko batez besteko tenperaturaren igoera industriaurreko mailarekiko 2°Cren azpitik mantentzeko behar diren neurriak lehenbailehen hartu beharra eta tenperaturaren igoera 1,5°Cra mugatzeko ahalegintzen jarraitzearen garrantzia azpimarratzen duten puntuak, garapen iraunkorraren eta pobrezia desagerrarazteko ahaleginen testuinguruan. Azpimarratzen da, halaber, eskualdeak eta udalerriak, lurraldetik hurbil egonik, ingurumen-eraginak ondoen ezagutzen dituzten administrazio publikoak direla, eta beraz, klima-aldaketaren aurkako ekimenen garapenean zeregin aktiboa betetzea funtsezkoa dela.

Hortaz, klima-aldaketaren aurkako jarduna elkarri estu lotutako bi alderditan egituratzen da: BEGen emisioak murriztea edo **arintzea**, eta haien efektuetara **egokitzea**. Egoera globala garrantzitsua da berotegi-efektua eragiten duten gas-isurketak murrizteari dagokionez nazioarteko benetako erantzun bat planteatzerakoan, baina klima-aldaketaren eraginetara egokitu ahal izateko estrategiak tokian edo eskualdean inplementatu beharko dira. Are gehiago, arintzeak mundu osoan dauka eragina, baina bestalde egokitzearen onurek eta emaitzek lurraldeari berari egiten diote mesede.

BEROTEGI-EFEKTUKO GASEN ISURKETEN EBOLUZIO-TASA EUSKADIN (2016), EUOPAR BATASUNEAN (2015), ETA ESPAINIAN (2016) (%)
(2005 = 100)

Iturria. Euskal Autonomia Erkidegoko berotegi efektuko gas-isurketen 2016ko inbentario. Ihobe, Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoa, Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila. Honako hauen datuetan oinarrituta: Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Hitzarmena (CMNUCC). Nekazaritza, Arrantza, Elikadura eta Ingurumen Ministerioa (MAPAMA). Jarraian laburbiltzen dira EAEko sektore edo esparru batzuei eragin ahal dieten mehatxu klimatiko nagusiak:)

Jarraian laburbiltzen dira EAEko sektore edo esparru batzuei eragin ahal dieten mehatxu klimatiko nagusiak:

- Lehen sektorea. Lehorte handieneko epealdien gorakadak, jarduera ekonomikoekin alderatuta, interes berezia dauka abeltzaintza arloan. Nekazaritza-sektorean klima-aldaketak laborantza mota jakin batzuen etekinean ondorio positiboa izango duela espero da, baina ondorio negatiboak izango ditu beste alderdi batzuetan: adibidez izurrite eta gaixotasunek gora egitea edo espezie inbaditzaileak agertzea. Eragin horiez gain, lehortekaldiek eta lurraren higadurak sorrarazitako sute kopuruak gora egingo du.
- Biodibertsitatea. Mende amaierarako hariztiaren, pagadiaren eta intsignis pinuaren (*Pinus radiata*) zoko ekologikoa ia-ia guztiz desagertzea eta apurka iparralderantz lekualdatzea espero da. Isurialde atlantikoak mendialdeetan jasango du eragina, tenperaturaren gorakadarengatik, batez ere 900 m-etatik gora (bereziki pagadiak eta mendiko bazkalekuak). Isurialde mediterraniarreko ekosistemek lehorteen eta defizit hidrikoaren gorakadaren eragina jasango dute.
- Osasuna. Klima-aldaketak osasunaren arloan ziurrenik izango dituen eraginek zerikusia dute tenperaturaren gorakadarekin, airearen kalitateak txarrera egitearekin eta uholdeak eta luiziak ugaritzearekin. Horregatik guztia eragatik gaixotasun- eta heriotza-tasa handiagoak egongo dira, gaixotasunek gora egingo dute (arnas aparatukoek, azalekoek, bektoreek transmititutakoek, eta abar), eta giza-erosotasunak txarrera egingo du. Bero-boladek osasunean duten eraginaren kasu zehatza da mundu osoan datozen hamarkadetarako arazorik larrienetako bat.
- Azpiegiturak. Lurralde-eskalan, klima-aldaketak eragin handiak izan ditzake eraikitako azpiegituren gainean, eta horregatik azpiegitura urrakorren identifikazioan eta monitorizazioan jardun behar dugu, neurriak berrezartzeko eta mantentzeko premiak atzemateko, aldi berean soluzioen diseinuan berrikuntza bultzatuz erresilientzia handitzeko.
- Hiri-ingurunea. Hiri-eremuak erabakigarriak dira lurralde-sistemarentzat, biztanleria-dentsitate handiko guneak izanik ur-, material-, energia- eta elikagai-eskari handia dutelako, eta beraz hondakin eta emisio ugari sortzen dituztelako. Klima-aldaketa arintzearen ikuspegitik, hau da, hiri-sistemek sortutako emisioak murrizteari dagokionez, jomuga nagusitzat produkzioaren sustapena eta azpiegituren inguruko soluzioak dauzkan ikuspegi sektoriala ez da nahikoa. Hiri-plangintzak epe laburrera, ertainera eta luzera erantzun egokiak koordinatzeko duen ahalmena bultzatzen ahalegindu behar dugu bereziki, hiri-eraginkortasunean argi eta garbi eraginez. Hala, deskarbonizazio-alorreko erronkei aurrea hartzea, eta azpiegiturak, produkzioa, etxebizitza, nekazaritza, mugikortasunaren kudeaketa eta baliabide berriztagarriak eta antzeko erronkak planifikatzea funtsezkoa da ingurune horiek sorrarazten dituzten emisioak murrizteko.

Lurzoruari eta hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legeak edo EAEko etxebizitzari buruzko ekainaren 18ko 3/2015 Lege berriak energia-eraginkortasunarekin, emisio kutsatzaileak murriztearekin, arkitektura bioklimatikoarekin, isolamendu termikoarekin edo eraikinak aireztatzeko baldintzekin zerikusia duten irizpideak aurreikusten dituzte, eta tresna eraginkorrak dira klima-aldaketaren alorrean eragiteko eta jarduteko.

Klima-aldaketak hiri-ingurunean dituen efektuen ikuspegitik, efektu horiek ugariak eta askotarikoak izan daitezke kokalekuaren arabera, baina gure kasuan hiru nabarmendu behar dira, pertsonen segurtasunaren eta ondasunen osotasunaren gainean eragiten dutelako zuzenean:

- 1) Estres termikoarekiko esposizioa, eta bereziki bero-irlaren efektuarekiko esposizioa; hirietan beroa metatzean eta gaueko orduetan beroa barreiatzeko zailtasunean datza efektu hori.
- 2) Itsas mailaren igoerarekiko eta olatuen eraginak handitzearekiko esposizioa. Itsasoaren maila igotzeagatik eta muturreko olatuak handitzeagatik uholdeek ingurune eraikian sor ditzaketen galera pertsonalak eta materialak oso handiak izan daitezke, kostaldetik hurbil biztanlegune eta azpiegitura ugari biltzen direlako.
- 3) Uraldien ondoriozko ibai-uholdeekiko esposizioa eta itsasoaren maila igotzearekiko elkarrekintzaren eragina eta olatuek itsasadar eta estuarioetan izango dituzten eraginak. Espero da klima-aldaketaren ondorioz arrisku naturalak handitzea, eta horren adibide da uholde-arrisku gero eta handiagoa. Klima-faktore horiek, eta klimarekin zerikusirik ez duten beste batzuek, adibidez udalerrien garapen sozioekonomikoak, topografiak, drainatze-sistemek, iragazkortasunak, eraikitakoaren formek eta abarrek, uholdeengatik kalteak eta galerak sortzeko probabilitatea handitzen dute.

Hiru efektu horien inpaktuak erronka garrantzitsuak dakartza gure lurraldearen segurtasunarentzat. Hortik abiatuta, erantzuna bitan zatitu behar da: batetik, jardun planifikatu eta aurreratua, fenomeno horiek pertsonen osasunaren gainean dituzten efektuak nahiz ondasunen, azpiegituren, bizibideen, zerbitzugintzen, ingurumen-baliabideen eta biodibertsitatearen kalteak eta galera minimizatzeke, eta, bestetik, muturreko gertaeren aurrean esku hartzeko erantzun-mekanismoak ongi antolatzea.

Lurralde-plangintza, zeharkako politikoa publikoa izanik, eta LAGak bereziki, esparrurik aproposena dira erresilientzia klimatikorako, argi eta garbi euren asmoa lurralde bakoitzean beste politika sektorial batzuen nahiz eragile pribatuen jardunaren hedapen koordinatua artikulatzea delako.

Klima-aldaketa arintzeko lana eta klima-aldaketarako egokitzapena lurralde- eta hiri-plangintzan integratzea, klima-aldaketaren efektuen gaineko jakintza hobetzea eta sektore- eta lurralde-urrakortasuna aztertzea funtsezkoak dira arriskuei aurrea hartzeko eta ekintza zehatz eta efikazak bultzatzeko. Arintzeari dagokionez, karbono urriko energia-eredu baten aldeko konpromisoa, emisiorik gabeko garraioa, lurralde efizientea, emisio-murrizketarekin konprometitutako lehen sektorea, hiri-hondakinen sorkuntza murriztea eta hiri-hondakinen kudeaketa optimizatzea ere funtsezkoak dira karbono urriko lurralde bat lortzeko. Egokitzeari dagokionez, ziurtatu behar dugu, itunpeko ekintzaren bitartez, lurraldeak funtsezko zeregina bete dezala klima-aldaketaren aurkako borrokan, betiere muturreko gertaeren aurrean erantzuteko ahalmena duela ziurtatuz.

Erakundeak prestatzea eta haien eskura jardun planifikatu hori benetan gauzatzeko eta gertaeren aurrean erantzuteko mekanismoak jartzea, eta herritarrak haien inpaktuaren inguruan kontzientziaztea funtsezkoak dira.

II. HELBURUAK

Klima-aldaketaren alorrean, lurralde-estrategia berrikusteko helburuak honako hauek dira:

1. Plangintzan klima-aldagaia eta horri lotutako ziurgabetasunen murrizketa txertatzea, zientzia-ezagutzaren hobekuntzan oinarritutako eguneraketa-mekanismoen bitartez, ezagutza hori ekoizpen- eta kontsumo-moduei nahiz klimaren bilakaerari berari eta bilakaera horren ondorioei buruzkoa dela.
2. Karbono urriko energia-eredu baten alde egitea, energia-eraginkortasuneko irizpideak eta energia berriztagarriak indartuz, "zero emisioen" araberako eraikuntza jomugan, intermodalitatea eta BEGen emisio gutxien sortzen dituzten garraiobideak indartuz eta berrikuntza eta garapen teknologikoa bultzatuz, sektore guztietan berotegi-efektuko gasen emisioak murriztu ahal izateko.
3. Hondakinen sorkuntza minimizatzea eta kontsumo iraunkorragoa erraztea.
4. Lurraldearen erresilientzia handitzea natura-, landa- zein hiri-ingurunean, natura-ekosistemen funtzio-aniztasuna eta beren leheneratzea sustatuz, erabilera mistoko hiri-egitura trinko baten bitartez, eta kostaldeko eremuen kudeaketan klima-aldaketaren aldagaia integratuz. Halaber, lehen sektorearen erresilientzia handitzea eta haren emisioak murriztea, karbono-hustubide gisa duen potentziala areagotuz.
5. Arintzeko nahiz egokitzeko helburuak hedatzea lurralde-eta hirigintza-plangintzaren bitartez, plangintza horrek lurraldearen erabilerak antolatuko baititu eraginkortasun eta erresilientzia helburuen arabera.
6. Plangintzaren dimentsio ekonomikoan klima-aldaketa arintzeko eta klima-aldaketari egokitzeko ekintzak txertatzea, modu horretan beharrezkoak diren ekintzen kudeaketa bideratuko baita.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Klima-aldaketa arintzearen eta klima-aldaketari egokitzearen arloko lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 31. artikuluan jasotzen dira.

10.4 Osasuna

Lurralde-eta hiri-plangintzan hartzen ditugun erabakiek inguruneak aldatzen dituzte, eta bizi garen eta lan egiten dugun lekuetan eragiten dute, baita gure joan-etorrietan edo aisialdian ere; horiek guztiak, biztanleriaren osasuna baldintzatzen duten eragileak dira. Horregatik, beharrezkoa da haien azterketa eta jarraipena egitea, plangintza-prozesuetan ekitatea aintzat hartzea, komunitatearen parte-hartzea eta haiek agerian jartzea errazten duten tresnak garatzea plangintzaren hasiera-hasierako etapetatik.

I. GAIA ZERTAN DEN

Historian zehar, plangintzak eta hirigintzak hainbat neurri proposatu eta diseinatu dituzte, osasun-erronka handiak gainditzeko baliagarri gertatu direnak, hala nola XIX. mendean Europa suntsitu zuen kolera-izurriteak eta XX. mendean nagusitu zen tuberkulosia. Besteak beste, giza pilaketa saihesteko dentsitate demografikoak behera egitea, estolderia- edo berdegune-sareak egitea eta etxebizitzaren bizigarritasun-baldintzak (argitasuna, aireztapena, komunak) hobetzea lagungarri gertatu dira osasuna hobetzeko. Gaixotasunen prebentzioan eta osasunaren sustapenean izan diren lorpen handi batzuk plangintzatik eta hirigintzatik pertsonen bizi- eta lan-baldintzei buruz hartutako erabakien ondorioz etorri dira. XXI. mende honen hasieran, Osasun Publikoaren erronkak aldatu dira, eta gaur egun transmitigarriak ez diren gaixotasun kronikoei egin behar diegu aurre, hala nola minbiziari, gaixotasun kardiobaskularrei, diabetesari, obesitateari, asmari edo buru-gaixotasunei.

Gaur egun badakigu lurralde-antolamendua eta hirigintza-plangintza, osasuna eta ingurumena dimentsio konplexuak direla, aldagai ugarien bitartez elkarren artean lotuak. Hiriek eta hirietan bizi direnek hainbat arazo izaten dituzte gaur egun, hala nola atmosfera-kutsadura eta zarata-arazoak,

jarduera fisikoaren murrizketa, elikadura-ohituren aldaketa, gizarte-konexioaren galera edo hirikoa gehiago garatzea landakoa edo naturala baino gehiago. Arazo horiek guztiak elkarren artean lotuta daude, eta, ezbairik gabe, osasuna baldintzatzen dute.

Hirigune mota desberdinen eta osasunaren eta ongizatearen arteko erlazioaren haritik oso askotariko azterlanak sortzen ari dira, gaixotasun kronikoei, buru-osasunari eta bestelako efektuei buruzkoak, eta estresarekin, bizi-ohitura osasungarri eta osasungaitzekin, segurtasunarekin edota herritarren bizi-kalitatearekin lotutako alderdiei buruzkoak. Tipifikazio berrienetako baten arabera, guneei koloreak esleitzen zaizkie, erabilera eta jardueraren, gogora ekartzen digutenaren eta eragiten duten gogo-aldartearen arabera. Hala, hiru gune mota bereizten dira: berdeak, grisak eta urdinak. Gune berdeak landaredia (zuhaitzak, basoak, belardiak edo parkeak) duten eremuak dira, eta gune urdinak, berriz, ur-azalerak dira, hala nola ibaiak, urmaelak, lakuak edo itsasoa. Gune grisak, ordea, hiri-bilbeko, merkataritzako eta garraioko edo industria-jarduerako inguruneak dira.

Osasun-alorrean, planteamendu horren azpian dagoen hipotesiaren arabera, berdegune eta urdinguneetarako irisgarritasuna eta hiri-bilbearen diseinua, osasuna sortzen duten edo osasunaren alor guztietarako mesedegarri diren elementuak izan daitezke. Sarri askotan azterlan espezifikoek adierazle konplexuak erabiltzen dituzte geografia aztertzeko, pertsonen eta komunitatearen interesetarako esanguratsuak diren adierazleak, hain zuzen. Besteak beste, honako termino hauek aurkitzen ditugu: oinez ibiltzeko aukerak, konektibitatea, ingurune atseginak edo erabilera mistoko guneak, guztiek ere definizio operatibo desberdinak izan ditzaketenak eskuragarri dugun informazioaren arabera eta oinarrian dauzkagun neurrien (fisikoak, pertzepzio- eta psikologia alorrekoak edo bi motakoak) arabera. Jendea gero eta gehiago eskatzen ari da ingurumen-alorrean atseginak diren inguruneak eskuragarri edukitzea, baliabide berdeez eta aisiagune eta topagune irisgarriez hornituak. Ildo horretan komenigarria litzateke helburu hori betetzea, baina ez bakarrik norberaren osasunaren ikuspegitik, baita osasun publikoaren ikuspegitik, eta, beraz, osasun-politiken ikuspegitik ere.

Lurraldea eta hirigintza antolatzeko erabakiak palanka eragingarriak dira, herrien osasuna sustatzeko ezinbestekoak. Eta funtsezkoak dira osasunarentzat, ongizatearentzat eta bizi-kalitatearentzat lagungarri diren baldintzak hobetzeko bidean. Aukerarik errazena betiere osasungarriena dela bermatzea da giltzarria.

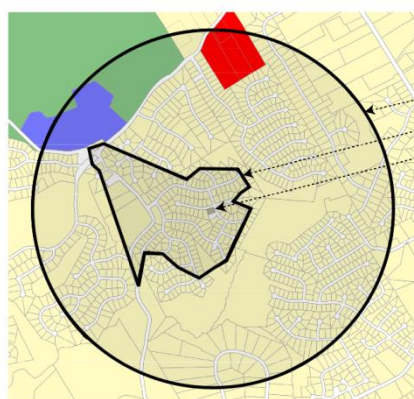
Bestetik, **osasun-alorreko ekitateak** esan nahi du pertsona guztiek goreneko osasun-maila lortzeko aukera berdinak dauzkatela lortzea, posizio soziala edo faktore sozialek baldintzatutako beste gorabehera batzuk direla medio desabantaila-egoeran geratu gabe. Esparru horretan, hainbat estrategia garatu dira herritarren osasuna sustatu eta babesteko, Europar Batasunaren Garapen Iraunkorreko Estrategia adibidez. EAEn, Osasun Planak bere lehentasunezko ekintza-arloetan desparekotasunak murrizteko helburu eta ekintzak ezartzen ditu.

Oso kontuan hartzekoa da osasun-alorrean gradiente bat badagoela gizarte-eskalan. Zenbait azterlanek egiaztatu dutenez, nolabaiteko erlazioa dago pertsona bat bizi den ingurunearen maila sozialaren eta bizi-kalitatearen artean, berdeguneetara iristeko aukera gutxiago daudelako edo kalitate okerragoko airearekiko esposizioa handiagoa delako, eta horrek osasunean ere badu bere isla. Hortaz, osasunaren aldeko hirigintza edo hiri-garapen osasungarria da garapen iraunkorraren oinarriak errespetatuz herritarren osasuna eta ongizatea sustatzen duena. Berdintasunaren, sektorearteko lankidetzaren eta parte-hartzearen balioetan oinarritzen da, OMEren "pertsona guztientzako osasunaren" aldeko politikaren funtsezko balioak diren heinean.

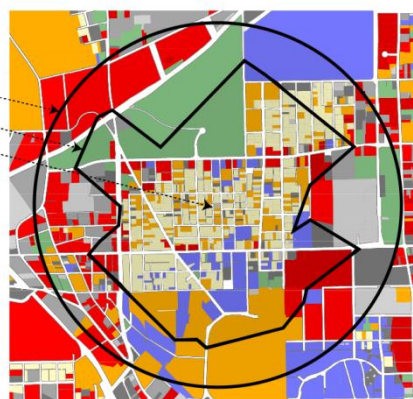

Hiri-ingurunearen diseinuak zenbait alorretan eragiten du bereziki, **mugikortasun aktiboan** adibidez. Joan-etorriak egiteko hartzen dugun erabakiak –oinez joatea edo motorizatu gabeko garraiobide bat hartzea– zuzenean eragiten du herritarren osasunean. Beheko diagraman aztertzen da nola eragiten duten hurbiltasunak eta distantzia laburrek mugitzeko jokabidean.

HIRI LOTU GABEA

HIRI LOTUA

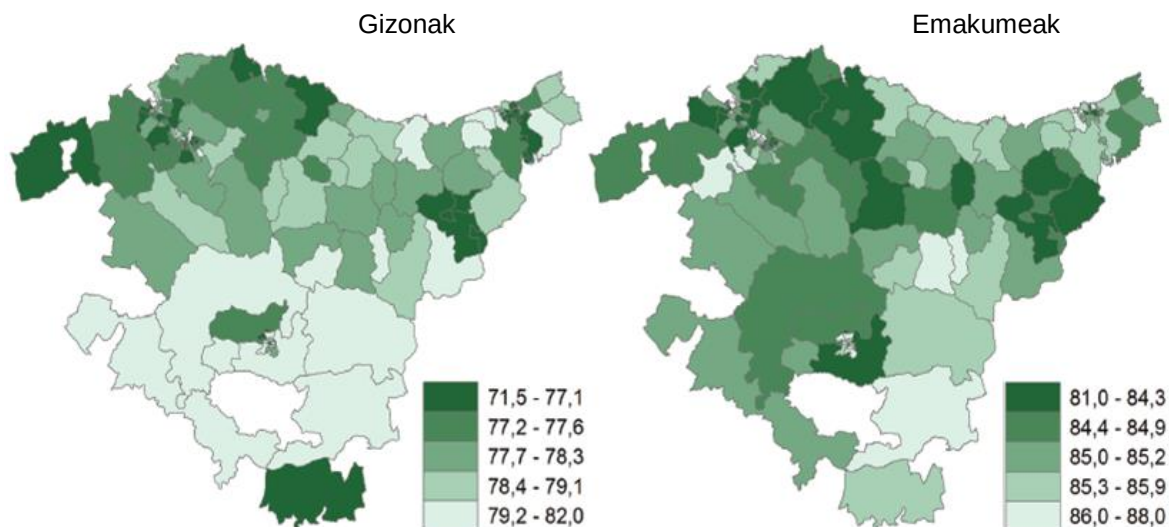
Iturria: Frank et al. 2004

Hiri inguruko ohiko auzo batean (lotu gabea, dentsitate txikikoa eta erabilera bereizietakoa) kokatutako familia-etxebizitza bat (irudiaren ezkerrean) eta lotutako eta erabilera mistoetako auzo trinkoago batean (irudiaren eskuinaldean) kokatutako familia-etxebizitza bat alderatu dira diagrama honetan. Zirkuluak 1 km-ko distantzia irudikatzen du (lerro zuzenean) hautatutako familia-etxebizitza bakoitzetik, eta barnealdeko polilerro irregularraren barruan, berriz, km 1eko tartean berehalakotasuna), kale-sarean oinez benetan egin daitekeen azalera hartu da. Diagrama horrek erakusten du, batetik lotu gabeko kale-eredu batek oinezkoen irisgarritasunean eragin dezakeela (berehalakotasuna), eta, bestetik, erabilera bakarreko eta dentsitate txikiko eredu batek oinezkoentzat irisgarri diren helmugen kopurua murrizten duela (hurbiltasuna).

Euskadin, osasun-politikei esker eta lan-osasunean, etxebizitzan, hezkuntzan eta ingurumen fisikoaren hobekuntzan egindako aurrerapenei esker, azken hamarkadetan osasun-adierazleek hobera egin dute, eta bizi-itxaropena luzatu da. Horren ondorioz, gizarteak biztanleria zahartzearen erronka zailari egin beharko dio aurre, Zahartze Aktiboaren Euskal Estrategiaren esparruan. Nolanahi ere, hurbilagotik begiratuta ikus dezakegu osasun-egoeraren hobekuntza ez dela berdin banatzen biztanleria osoaren artean, 2006-2010 aldirako oinarritzko osasun-eremuei buruzko azterketaren honako emaitza honetan ikus dezakegunez (1. irudia):

1. irudia. Bizi-itxaropena jaiotzean oinarritzko osasun-eremuetan EAEn, 2006-2010

Iturria: Calvo M, Esnaola S. Desigualdades en la esperanza de vida en las zonas básicas de salud de la CAPV, 2006-2010

II. HELBURUAK

Osasunaren alorrean, lurralde-estrategia berrikusteko helburuak honako hauek dira:

1. Bultzatzea eta indartzea lurraldeak osasunean duen eraginaren azterketa sistematikoa eta eragin horiek lurralde- eta hirigintza-plangintzan kontuan har daitezela.
2. Osasun alorreko berdintasuna sustatzea, herritar guztiek komunitate-zerbitzu guztiak edukitzeko, eskuratzeko eta erabiltzeko aukera berdinak eduki ditzaten, beren generoa, adina, etnia, estatus sozioekonomikoa edo egoera funtzionala edozein izanik ere.
3. Osasun-desparekotasun sozialak murriztea bizi-kalitatearen mesedetan doazen giro eta inguruneetara iristeko aukera emanez.
4. Jarduera fisikoaren, mugikortasun fisikoaren eta elikaduraren bitartez ohitura edo bizi-estilo osasungarriak sustatzea.
5. Zahartze aktiboak bizi-ohitura osasuntsuagoen garapenean eta ingurune adiskidetsuago baten beharrezan duen zeregina barneratzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Osasunaren arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 32. artikuluan jasotzen dira.

10.5 Euskara

Eremu honetan garatzen diren lurraldean esku hartzeko tipologiak eta politikek lurralde honetako biztanleengan eragina izan dezakete hainbat alorretan, hizkuntzaren alorrean esaterako. Gainera, kontuan hartzen badugu lurralde horretan bi hizkuntza ofizial daudela desparekotasun-egoeran, gertakari horrek garrantzi berezia hartzen du.

I. GAIA ZERTAN DEN

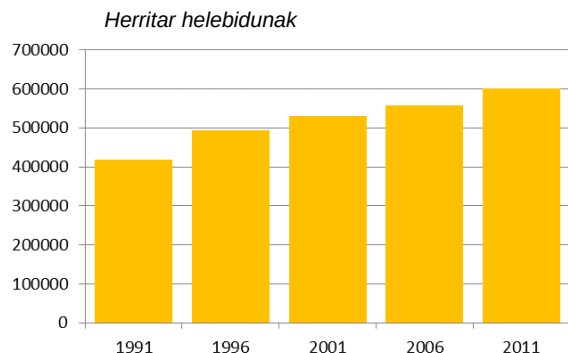
Azken urteetan, euskararen bilakaera positiboa izan da, argi eta garbi. Euskara ezagutzen eta erabiltzen duten pertsonen kopurua dugu horren adierazgarri, baita erabilera horren eraginpeko eremuak eta euskara garatzeko jarduerak publikoaren eta pribatuaren oso askotariko eremuetan sortu den azpiegitura espezifikoarekin ere. Bizitza sozialaren eta ekonomikoaren maila guztietan sartutako hizkuntza da. Euskara dinamizatzeko garaia da, orain arte arreta handirik eskaini ez zaien eremuetatik abiatuta. Lurraldearen antolamendua da horietariko bat.

Oro har datuek aldeko bilakaera babesten dute, baina badira zenbait gauza indartu behar direnak.

1982an Euskararen Normalizazioari buruzko Oinarrizko legea onartu zenez geroztik asko aurreratu da alor horretan. "Euskera 21" dokumentu estrategikoak¹ XXI. mendeko hizkuntza-politikaren oinarriak ezarri ditu, eta lurralde-antolamenduaren eta euskararen sustapenaren arteko erlazioaren harira hainbat gai planteatzen ditu, hala nola euskara ohiko hizkuntzatzat duten bizi-nitxoak (arnasguneak) zaindu, indartu eta hedatu beharra, euskararen belaunaldiarteko transmisioa bermatzeko eta euskarak gizartearentzat duen erreferentzia-izaera indartzeko; euskaldunen komunitatea sendotzearen

¹ "Euskera, 21. XXI. mende-hasierako hizkuntza-politikaren oinarriak. Itun berri baterantz. Gogoeta irekiaren ondo-rengo txostena." Euskararen Aholku Batzordea – Consejo Asesor del Euskera. Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Vitoria-Gasteiz, 2009.

garrantzia, sare birtualak eta presentzialak hedatuz eta indartuz, gunee publikoetan bereziki; eta hiri handietan euskararen erabilera igo beharra, eta bereziki euskara hiri-inguruneetan sustatzeko jarduerak garatzeko aukera ematen duten gunee fisikoaren bitartez. Hala, espazio-osagaiaren balioa onesten da, euskara biziberritzeko ikuspegitik egokiak diren espazio fisikoaren balioa alegia.

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa, 2011.

Bestetik, Euskadiko Toki Erakundeei buruzko apirilaren 7ko 2/2016 Legearen 7. artikuluko 7. zenbakiak honela dio: "Udalen egoera soziolinguistikoan eragina izan dezaketen proiektu edo plangintzak onesteko prozeduran, ekimen horiek euskararen erabileraren normalizazioari dagokionez izan lezaketen inpaktua neurtuko da, eta ebaluazio horien emaitzen arabera egokien irizten zaizkien neurriak proposatuko dira."

2015ean Eusko Jaurlaritzak aurkeztutako "Eta hemendik aurrera zer?"² gogoeta-dokumentuak azpimarratzen duenez, hizkuntza-politikaz eta euskara biziberritzeaz ari garenean gizarte-bizikidetzaz ari gara. Hortaz, maila fisikoan eta lurralde-arloan gauzatzen direnean, giza eskalako proiektuen bitartez garatzen dira, harremanak, komunikazioa eta trukea sustatuz.

Asko dira lurralde batean hizkuntza baten bilakaeran, osasunean eta presentzian eragina duten elementuak. Euskaraz jakiteaz gainera, hiztunen dentsitatea ere funtsezkoa da euskara erabiltzeko.

EAEko udalerrriak biztanle kopuruaren eta euskaldunen ehunekoaren arabera³

Euskaldunak	Tamaina (Biztanleak)				
	<1.000	1.000 - 3.000	3.000-5.000	>5.000	Guztira
Z1. <%20	16	2	1	3	22
Z2. %20-50	18	23	8	31	80
Z3. %50-80	22	25	8	32	87
Z4. >%80	45	13	2	2	62

Iturria: EUSTAT 2011. Egileak egina..

2-2015ean Eusko Jaurlaritzak Euskararen Aholku Batzordeari aurkeztutako dokumentua.

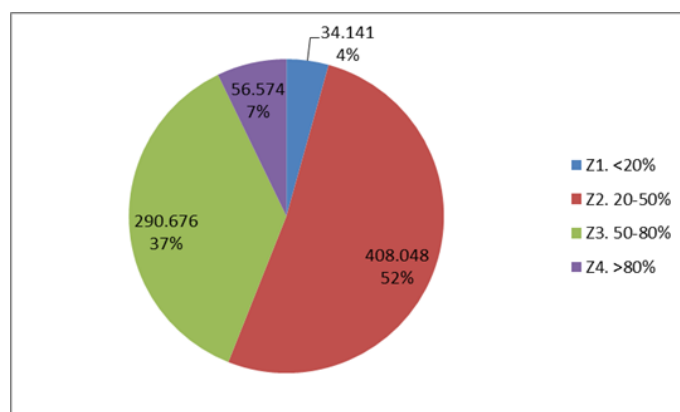
3-EAEko Inkesta Soziolinguistikoaren Eremu Soziolinguistikoei buruzko sailkapena erabiltzen da. 1. eremuan, % 20ko edo gutxiagoko euskaldunen ehunekoa duten udalerrriak bildu dira; 2. eremuan % 20tik " 50era bitarteko ehunekoa dutenak; 3. eremuan % 50etik % 80ra bitarteko ehunekoa dutenak; eta 4. eremuan % 80tik gorako ehunekoa dute-nak (arnasguneak azken eremu horretan daude).

Euskaldunak bizileku-udalerriaren arabera, udalerriaren tamainaren eta euskaldunen ehunekoaren arabera sailkatua

		Tamaina (Biztanleak)			
Euskaldunak		<1.000	1.000 - 3.000	3.000-5.000	>5.000
	Z1. <%20	970	694	528	31.949
	Z2. %20-50	2.494	13.513	12.043	379.998
	Z3. %50-80	9.348	27.412	20.860	233.056
	Z4. >%80	14.957	17.280	6.798	17.539
Total		27.769	58.899	40.229	662.542
					789.439

Iturria: EUSTAT 2011. Egileak egina.

Beren burua euskalduntzat duten 789.439 pertsonetatik 698.724 2. eta 3. eremuetako udalerrietan bizi dira. Euskaldunek presentzia nabaria dute udalerri txikietan, baina kontrako egoera ere ikusten da, hau da, % 20tik beherako ehunekoa duten 22 udalerrietatik 16k 1.000 biztanle baino gutxiago dituzte. Azken urteetan euskaldunen hazkundera erregistratu da, eta hazkunde hori gertatu da biztanle kopuruak ere gora egin duen lekuetan. Gainerakoan, euskaldun gehienak, % 84, 5.000 biztanletik gorako udalerrietan bizi dira.

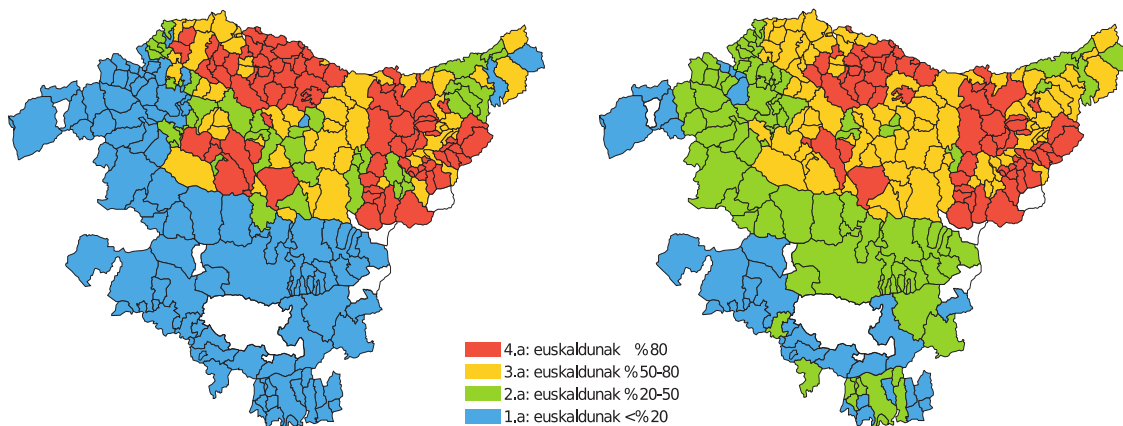
Arnasguneetan euskararen jakintza eta erabilera naturaltasunez eta intentsitate handiz sortzen dira, eta arnasguneak eremu geografikoak (hiriak, herriak, herrixkak, auzoak...) edo gune funtzionalak (lanerako, ikasteko, aisiarako eremuak) izan daitezke. Gune geografiko gisa arnasgunea izateko, bertako biztanleen % 80k euskaldunak behar dute. Gaur egun, EAEko 62 udalerri arnasguneak dira. Haietan bizi dira EAEko biztanleen % 3,2, euskaldunen % 7,2, euskaldun pasiboen % 1,1 eta erdaldunen % 0,6. Udalerri mota horren espazio-kokapena garrantzitsua da, eta ondorengo mapetan udalerri udalerriko banaketa ikus dezakegu, euskaldunen ehunekoaren bilakaera barne.

EAEko eremu soziolinguistikoen bilakaera, 1981-2011 (%)

1981

2011

Iturria: Biztanle eta etxebizitzaren errolda, 2011.

V. Inkesta Soziolinguistikoak ondorioztatzen duenez, laugarren eremuko udalerrietan euskararen erabilera behera egin du (7,5 puntu 1991z geroztik), hiri gaztelaniadunenetatik gune euskaldunenetara bizitzera joan diren herritarren hizkuntza-ezaugarriak direla medio. Azpimarratzekoa da, halaber, euskaldunak % 20ra iristen ez diren udalerrien kopuruak behera egin duela nabarmen. Hortaz, bilakaera argi bat gertatu da udalerri guztietan euskaldunen presentzia erlatiboa neurtzen duen parametroan.

Arnasgune gisa identifikatutako gune gehienak kolektibitate txikiak dira, landa-osagai sendoa dutenak, eta, oro har, mota guztietako esku-hartzeen aurrean, hirigintza-alorrekoen aurrean esaterako, oso hauskorrak direnak. Arnasguneen ia % 80 landa-eremukoak dira. Gune horien arazoa oso espezifiko da, eta enplegua eta hauskortasun sozioekonomikoa dira enklabe horien biziraupenaren giltzarrietako batzuk. Eta puntu horri beste zenbait arrazoi erantsi behar zaizkio, hala nola zahartzea, eta hainbat zerbitzutara iristeko edo telekomunikazio-zerbitzuetara homogeneotasunez iristeko zailtasunak. Ezaugarri horien arabera, oso askotariko gaiak balioetsi behar dira eta premia jakin batzuei erantzun behar zaie. Euskara biziberritzearen ikuspegitik funtsezkoak badira ere, haietan proposatzen diren esku-hartzeek hainbat faktore bildu behar dituzte, gune horien etorkizuna baldintzatzen dutenak.

5.000 biztanletik gora biltzen dituzten guneetan biltzen dira euskaldun gehienak, % 84raino. Orobat, gaztelaniadunen % 92 kontzentratzen dira gune horietan. Hizkuntza biziberritzearen eta normalizazioaren ikuspegitik, leku horietan garatzen dira euskararen erabilera sustatzeko prozesuen arrakasta bermatu ahal izango duten harremanak eta jarduerak. Izan ere, hirigune horietan beste era bateko arnasguneak garatu behar dira: arnasgune funtzionalak. Haietan, euskararen erabilera hainbat jarduerari lotuta sustatzen da, jolas-, hezkuntza-, kultura- zein asistentzia-jarduerei lotuta adibidez.

II. HELBURUAK

Euskara-alorrean, honako hauek dira lurralde-estrategiaren berrikuspenaren helburuak:

1. Euskarak lurraldean duen presentzia kontuan hartzea lurralde-antolamenduko eta hirigintza-plangintzako tresnak egitean eta garatzean.
2. Arnasgune diren udalerriak sendotzea hizkuntza-baliabideak sortzeko eta hizkuntza transmititzeko eta naturaltasunez erabiltzeko guneak diren heinean.
3. Euskara hiri-izaerako eremuetan erabil dadin laguntzeko jardunak ahalbidetzea, arnasgune funtzionalen garapena bultzatuz.
4. Udalerrien esku lurralde-plangintzako eta -antolamenduko irizpide eta tresna egokiak jartzea, euskararen aldekoagoak diren egoera soziolinguistikoetarantz bultzatzea egiteko aukera izan dezaten.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Euskararen arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak aplikatzeko arauen 33. artikuluan jasotzen dira.

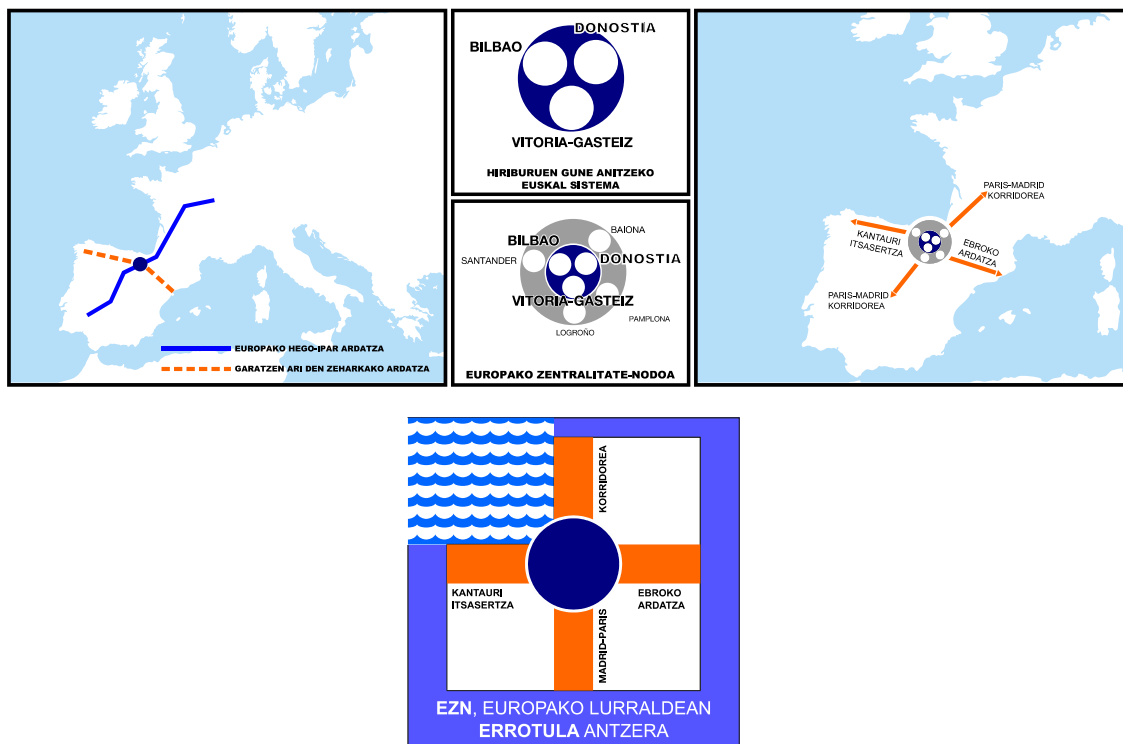
10.6 Lurralde-erlazioa

Euskadik Europako errotula gisa jardunez duen kokapen estrategikotik abiatuta, Europa osoko lurralde-garapeneko estrategia berriak diseinatu ahal dira, EAEko lurraldea eta aldameneko eskualdeak biltzen dituen eremu zabalago batean. Halaber, eremu funtzionalen arteko barneko erlazioa funtsezkoa da lurralde-oreka bermatzeko

I. GAIA ZERTAN DEN

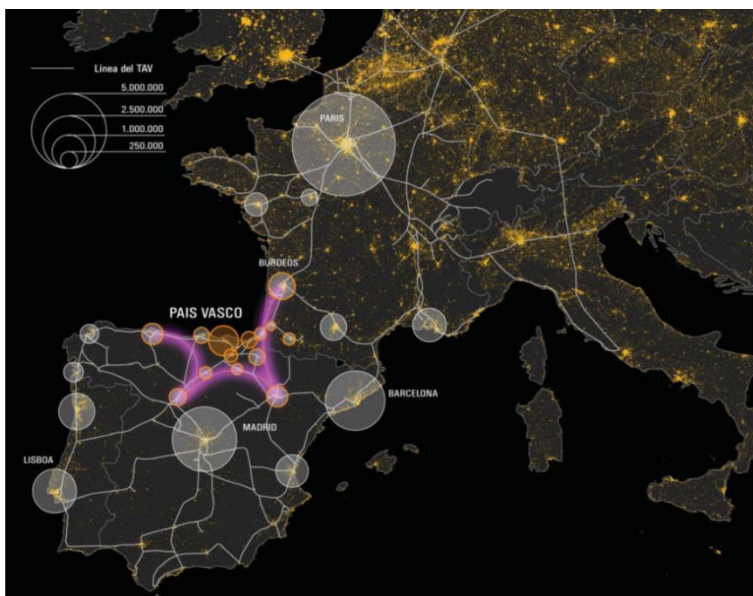
1997ko Lurralde Antolamenduko Gidalerroek EAeri esleitutako errotula-rol garrantzitsuak balio osoa du oraindik ere.

Iturria: 1997ko LAGak

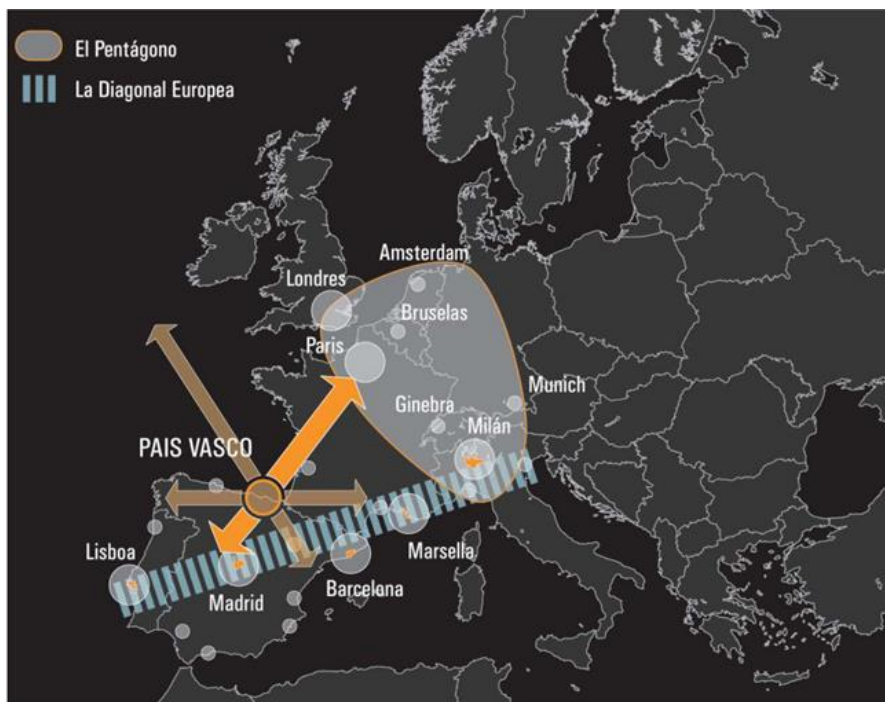
EAE kokapen estrategiko batean dago, ipar-hegoaldeko europar korridorearen (Madril-Paris grafikoan) eta Ebroko Ardatzaren eta Kantauri Itsasertzeko Ardatzaren zeharkako korridoreen arteko elkargunean. Arku Atlantikoaren eta Hegoko Iparraren arteko integrazio-gontz garrantzitsua da, bi euroeskualde horiek oso garrantzitsuak izanik. Gainera, Arku Atlantikoa Europako zentralitate-nodo garrantzitsu baten grabitate-zentroan dago, non, EAErekin batera, Kantabria, Gaztela eta Leon, Errioxa, Nafarroa eta Akitania biltzen diren. Zehazki, integrazio handiagoa izateko aukera duten garrantzi handiko hiri batzuk biltzen dira (Bilbao Metropolitarra, Donostiako hiri-eremua, Vitoria-Gasteiz, Baiona, Iruñea, Logroño eta Santander). Eta bestetik, garraio- eta komunikazio-sistemetan egindako aurrerapenen haritik sortu diren baldintza berriak eta lurraldeen arteko interakzio ekonomiko eta sozialek industria-garapeneko estrategia berriak diseinatzea ahalbidetzen dute. Hurbileko eta urruneko guneein harremanetan jartzeko aukera berriak zabaltzen dira, lurraldeen arteko elkarrekiko mendetasunak handitzen dira, eta, horrekin batera, integrazioko, lehiako eta lankidetzako egoera berriak eratzeak aukerak ere.

Iturria: Egileak egina.

Gauzak horrela, EAE errotula-lurralde baten antzera eratzean bi eskala osagarri bereizi behar dira: kontinentala, gero eta protagonismo handiagoa hartzen ari den estrategia, eta eskualdekoa, lurralde-sistema Euskadiren inguruan integratzen duena.

Eskala kontinentalean "Europako Diagonala" sortzen da, "Pentagonoak", "Hegoko Iparrak", "Arku Atlantikoak" eta "Aldiriek" osatutako Europako lurraldearen ikuspegi konbentzionalaren aldean. Diagonal hori gorantz doan gunea da, eta Lisboa, Madril, Bartzelona, Marseilla eta Milan hiriak ditu buruan. Hiri horiek gunee ekonomiko zabalen buruan daude beren lurraldeetan, eta aldameneko hiri-sistemekin elkarrenergiteko potentzial itzela dute. Hiri- eta ekonomia-ardatz horren artikulazioa giltzarrietako bat da norainoko globaleko europar hazkundegune berria sendotzeko bidean.

Iturria: Egileak egina.

Eskualdea hartuta, inguruneko lurraldeekin elkarlanean aritzeko aukerak daude, eta aukera eta errealitate horiek lurralde-antolamenduaren ikuspegitik hartu behar dira kontuan. Frantziako Hegoaldearekin, Nafarroarekin, Kantabriarekin, Errioxarekin eta Burgosekin artikulatzeko aukerari dagokionez, antzeko erantzuna behar duten arazo zehatz batzuk ikusten dira, baita lurralde arloko potentzialtasun batzuk ere, eta horiek batera edo modu koordinatuan garatu beharko dira. Akitaniarekin eta Nafarroako, Errioxako, Gaztela eta Leoneko eta Kantabriako Autonomia Erkidegoekin egindako bileren barruan agerian jarri ziren lurralde guztientzako baterako aukerak eta guztien arazoak; hortaz, halako lurralde arteko foroek aurrera jarraitzea komenigarria da, baita gai zehatzei buruzko aldi-aldi lan-mahaiak ezartzea ere.

Europako Lurralde Estrategiak onartu egiten du muga-eremu horiek Europan “esangura bereziko” guneak direla. Alde horretan bidezkoa da Baiona eta Donostia artean dabilen hiri-korridorea bereiztea Pirinioetako mugaren aurrealde atlantiarrean. Gutxi gorabehera 700.000 biztanle izanik **Baionatik Donostiara** 50km-tan barrena hedatzen da, eta, aldi berean, Akitaniak, Euskadik eta Nafarroak osatutako Euroeskualdearen zati da, azken horrek bere Plan Estrategikoa duelarik, lurralde horien arteko lankidetzak-lerroak garatzeko sortua.

Nafarroarekiko artikulazioari dagokionez alde biko lankidetzak-eremu bat ezarri beharko da, kontuan hartuta kultura-alorreko loturak partekatzeaz gain, Nafarroako iparraldeko eta mendebaldeko eremu askok Euskadirekin lotura funtzional estua dutela, eta Iruñea Euskadiko inguruetakoko hirigune eta produktiogune nagusia dela. Eta hori guztia ahaztu gabe funtsezko konexio-azpiegiturak garatu ahala, bi lurraldeen arteko harremanak areagotzen ari direla, euskal errepide-sarearekin lotuta dauden Iruñea-Donostia eta Iruñea-Altsasu autobideak nabarmentzen direlarik.

Alde horretan, koordinaziorako edo lurralde-erlazioetarako irizpideak aplikatzeko baterako plan edo estrategiak egin beharko lirateke, adibidez Bortzirien eta Irun-Hondarribiaren artean, Goizuetaren eta Hernani-Donostiaren artean, Altsasuren eta Agurain-Vitoria-Gasteizen artean, A-15en eta A-1en korridorea, eta Sakanako eta Bidasoako korridoreak. Paisaiari dagokionez arreta berezia jarri beharko

litzateke baterako espazioetan, adibidez Aiako Harria, Bortziriak, eta abar. Gainera, jarraitutasun ekologikoa bermatu behar da, adibidez korridorea sendotuz Arakilen bitartez (Nafarroa Atlantikoarekin), Kanpezuko Kuadrilla-Valdegaren bitartez (Nafarroako erdialdeko zonekin) edo Ebroren ardatzarekin, non nekazaritza aldetik ahalmen handia duten lurzoruen babesean koordinatzea proposatzen den.

Kantabriarekiko artikulazioari dagokionez kontuan hartzekoa da ekialdeko kostaldeko eremu batean Kantabriako hirigintza-garapenaren zati handi bat kontzentratzen dela, Bilbaoko metropoli-garapenaren zati esanguratsu batekin batera. Demografikoki gora eta gora ari den ia 90.000 biztanleko eremua da, Euskadirekin egunean 60.000 bidaiatik gorako fluxuari eusten diona.

Tren-abiadura handiko Santander-Bilbao tartearen prestazio handiko Kantauriko korridore baten zati gisa lehenesten sakontzea proposatzen da, baita A-8aren ahalmena handitzea ere. Gainera, oinezkoentzako eta bizikletetarako sareen arteko jarraitutasuna bermatu beharko litzateke. Sare horietako bat da Kantabriarekiko "Kostaldeko Bidea". Asentamendu-sistemari dagokionez, Kantabriako ekialdeko herritarrentzako zerbitzu publikoen kudeaketan laguntzea sustatu behar dela uste da, zehazki, Kantabriako Lurralde Antolamenduko Eskualde Planean definituta dagoen azpieremu funtzionalean. Azkenik, kostaldearekiko eta Kantabriar mendikatearekiko jarraitutasun ekologikoa sendotzea beharrezkotzat jotzen da, eta ikuspuntu zehatzago batetik, Aguera ibaiaren arroa (bi autonomia-erkidegok konpartitzen dutena).

Errioxarekiko artikulazioari dagokionez, azpimarratzekoa da Logroñoren garapen funtzionalak ahalbidetu duela Errioxako hiriburuak gero eta zentralitate handiagoa izatea Ebroren ibaiertzetakoa lurraldeen gainean. Ikus daitekeenez, Errioxako udalerrietatik Logroño alderako trafiko-fluxuek eta eguneko joan-etorriek gora egin dute, eta Errioxako hiriburuaren merkataritza- eta zerbitzu-eskaintzak funtsezko zeregina betetzen du lurralde-egitura horretan. Ardoak eskualdearen ekonomian duen oinarritzko zereginaren haritik datozen lotura ekonomikoak ahaztu gabe.

Burgosi dagokionez aipatzekoa da Madrilekiko eta penintsularen erdialdearekiko harremanek Euskadiren intereserako garraio-ardatz nagusietako bat osatzen dutela, eta harreman horiek Burgosen barrena antolatzen direla. Ildo horretatik, trenbide-sare berria abiadura handian gauzatzeak Valladolid eta Madrilerako abiadura handiko jarraikortasuna lortzeko bidea emango du. Gainera, Miranda de Ebroko eremuak hiri-harreman bizia du Arabaren hegoaldearekin, eta Vitoria-Gasteiz du erreferentziazko hirigunea, Arabako hiriburuari lehentasuna emanez bere probintziako hiriburuaren aurretik. Trebiñuko enklabea Arabako lurraldean dagoela ahaztu gabe.

Lurralde mugakideekiko lurralde-erlazioarekin edo kanpoko lurralde-erlazioarekin batera funtsezkotzat jotzen da, halaber, hiru Lurralde Historikoen eta EAE osatzen duten hamabost Eremu Funtzionalen arteko barneko lurralde-erlazioan sakontzea. Parte hartzeko prozesuan egiaztatu ahal izan dugunez, Eremu Funtzionalen arabera lurralde-plangintza egitean beste Eremu Funtzionalakiko erlazioak ez dira kontuan hartu, edo, adibidez, garraio publikoaren mugikortasunaren plangintza Lurralde Historikoen arabera konpartimentatu da edo hiriburuetarako irisgarritasunean zentratu da, hiriburuetatik igaro beharra eskatzen ez duen udalerrien arteko mugikortasunaren eskaintza publikoa alde batera utziz. Horrelako gaiak adibidez, lurraldez lurralde planifikatu beharko lirateke, lurraldeari barne-kohesioa emateko ikuspegi bati jarraikiz.

II. HELBURUAK

Lurralde-erlazioen alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Lurralde-antolamenduaren alorrean elkarlan-eremuak identifikatzeko lana errazten duten lan-esparruak ezartzea.
2. EAEk kontinentearen eskalan Europako errotula gisa duen potentzialtasuna garatzea, Europako garapenaren ipar-hegoko ardatz nagusietako baten gainean kokatzeak aukera berriak sortuko dituen neurrian.
3. Lurralde-lankidetzak eta-erlazioak estutzea bereziki Nafarroarekin eta Akitaniarekin, baita Errioxarekin, Kantabriarekin eta Gaztela eta Leonekin (Burgos) ere, eremu mugakideetan bizi direnen bizi-kalitatea hobetzeko, ingurumena babesteko sinergiak sortzeko eta lankidetzak lehiakorra sustatzeko baldintzak ahalbidetzeko.
4. Eremu Funtzionalen edo Lurralde Historikoen arteko barneko interrelazioa sendotzea, hala lurralde-konpartimentazioa saihestuko baita.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Lurralde-interrelazioaren arloko lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 34. artikuluan jasotzen dira.

11

Gobernantza

1997ko LAGak hogeiei urte hauetan zabaldu dira, dagozkion Lurralde Plan Partzialak eta Lurralde Plan Sektorialak onartuz eta ezarriz, eta Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak eta Lurralde Politikarako Aholku Batzordeak garatutako jardueraren bitartez, eta esan beharra dago esperientzia emankorra izan dela, eta hartatik zenbait ondorio ere atera ditugula, aurrerantzean kontuan hartuko ditugunak etengabe hobetzeko prozesuaren esparruan. Hala, 1997ko LAGen aldean, gobernantzaren dimentsio jakin batzuk erantsi zaizkio berrikuspenari, lurralde-estrategiaren berezko elementu gisa.

Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen gobernantzak hainbat arlotan sailkatutako gaiak hartzen ditu barnean: Lehenengo arlo bat, LAGak LPPen eta LPSen bitartez garatzearekin eta koordinazio, antolaketa eta kudeaketako estrategiekin lotuta dagoena; bigarren arlo bat, partaidetzari eta administrazioa integratzeari buruzkoa; eta hirugarren arlo bat, jarraipenarekin lotuta dagoena. Azkenik, eta guneko elementu gisa Aplikatzeko Arauak daude. Arau horiek behar bezala hartzen dira formatu bereizi eta propio batean, legeriak ezartzen duenez.

Ikuspuntu sektorial huts batetik, LAGak zehaztea eta "Eremu Funtzional" gisa ezarrita dauden udalez gairako eremuetara aplikatzea, Lurralde Plan Partzialak antolatzeako oinarri geografikoa da. Hori osatzeko, planen homogeneizaziorako eta koordinaziorako beharrezkoak diren jarraibideak ezartzen dira, sistemaren koherentzia eta oreka bermatze aldera. Bestetik, parte-hartzearen eta gardentasunaren aktiboak politika publikoen kudeaketari erantsi zaizkio; eta lurralde-ereduan eta planen tramitazioan administrazioa lurraldearen antolamenduan berezko beharrezkoa da. Halaber, gobernantza on batek ebaluazio-sistema bat eta adierazle batzuk behar ditu lurralde-estrategiaren ezarpenak zer trebetasun- eta arrakasta-maila eta zer errore- eta porrot-maila izan dituen jakiteko, eta horrela erabaki egokiak hartu ahal izateko. Azkenik, LAGak inplementatzeko arau argi batzuk behar dira, gidalerroak behar bezala aplikatzeko.

Gobernantzaren kapitulu hau honako puntu hauetan egituratzen da:

- 11.1 Lurralde-plangintzaren garapena. Eremu Funtzionalak.
- 11.2 "Parte-hartzearen Kultura" sortzea
- 11.3 Jarraipena. Adierazleen ebaluazioa.
- 11.4 Lurralde Plangintza Partzial eta Sektorialaren arteko koordinazioa.
- 11.5 Planak tramitatzean administrazioa integratzea.

11.1 Lurralde-plangintzaren garapena, eremu funtzionalak

Udal-plangintza ez da nahikoa lurraldea egituratzeko gai handiei heltzeko, eta gainera, EAE osoaren eskala globalak bere mugak ditu. Horren ondorioz, Eremu Funtzionalak dagokien "bitarteko" lurralde-eskala zehaztu behar izan da, eremu horiek, beren tamaina fisiko eta funtzionalari esker, arazoak aztertzeko eta lurralde-antolamenduko programak ezartzeko egokiak direlako.

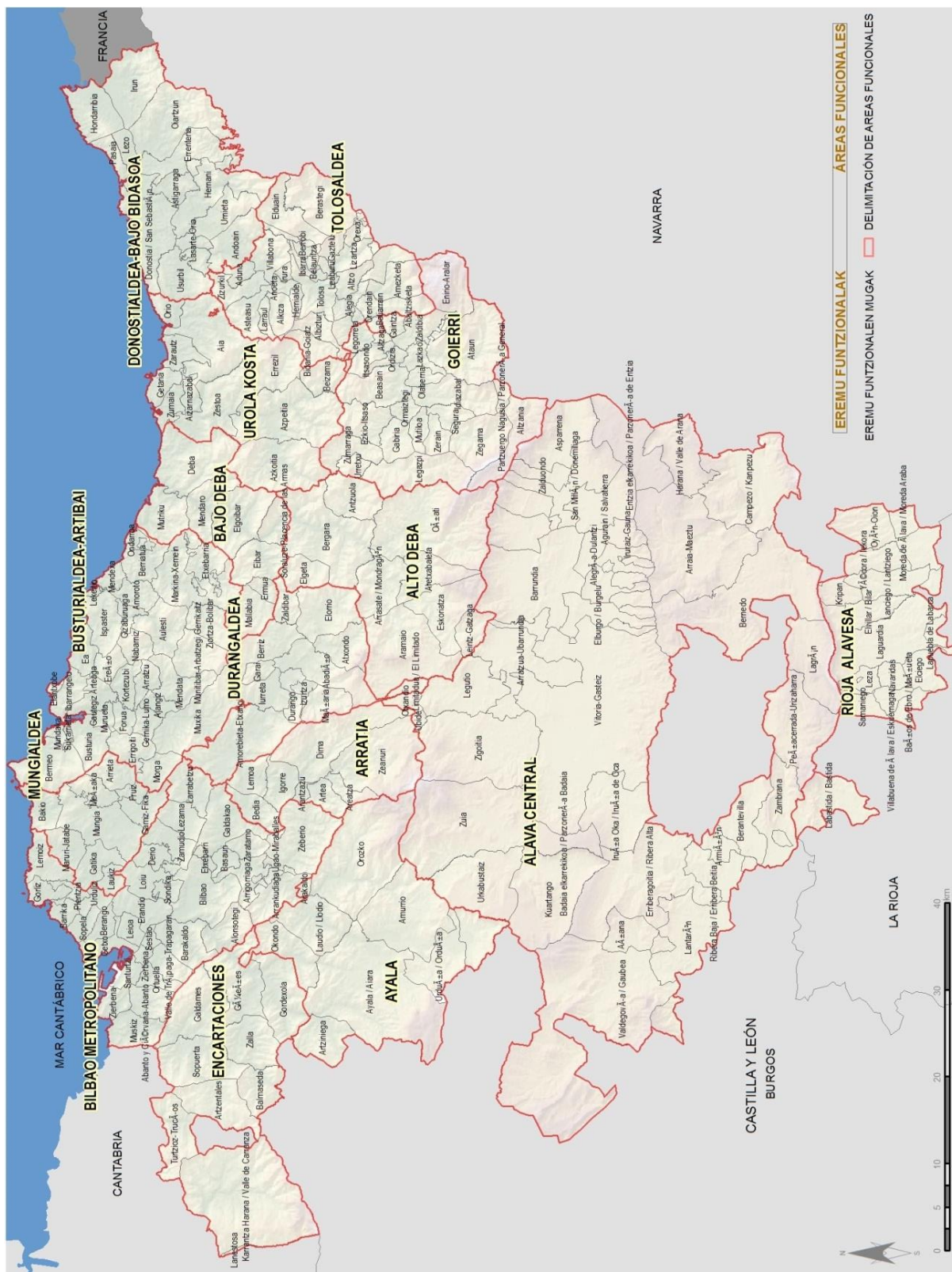

I. GAIA ZERTAN DEN

1997ko Gidalerroen testuari jarraikiz, lurralde-orekako estrategiak ezartzeak lurralde-eskala egokia mugatzea eskatzen du, zehaztutako orientazio orokorren eraginkortasuna bermatuko duten planak garatu ahal izateko. Udal-plangintza ez da nahikoa lurraldea egituratzeko gai handiei heltzeko, eta Lurralde Antolamenduaren alorrean badiara zenbait gauza Autonomia Erkidegoaren eskala globaletik behar adinako koherentziarekin kudeatu ezin direnak. Hori da gure abiapuntua.

Lurraldeko Eremu Funtzionalak dagokien "bitarteko" lurralde-eskalak, aldiz, tamaina fisiko eta funtzional egokia dauka arazoak aztertzeko, eta lurraldea antolatzeako programak ezartzeko. Gidalerroetan Eremu Funtzionalen barneko lurralde-egituraketako mekanismoak proposatzen dira, haien buru eta azpiburuetarako polarizazioa ahalbidetzeko batetik, eta haien gune eta lurraldeetako bokazioen elkarren osagarritasuna bilatzeko bestetik.

Gidalerroak onartu zirenez geroztik, hamabost Lurralde Plan Partzial idatzi dira Eremu Funtzional bakoitzeko, eta haietatik hamalau onartu dira behin betiko. Bere garaian ezarritako Eremu Funtzionalen mugaketa babestu du aipatutako idazkuntzak eta onarpenak, baina berrikuspen honen haritik bideratutako parte hartze prozesuak gogoeta bat edo beste ekarri du Gernika-Markinako (Gernika eta Lea Artibai eskualdeak egituratzeko zailtasunarengatik) eta Araba Erdialdeko (zabalerarengatik, eta tratamendu espezifiko eskatzen duten landa-eremuak biltzeagatik) Eremu Funtzionalen mugaketari dagokionez.

Azkenik esan behar da Eremu Funtzionaletako askoren izendapena moldatu egin dela, eta buruaren izenaren ordezkari modu informalean erabiltzen den eskualde administratiboaren izena erabili dela.

II. HELBURUAK

Eremu Funtzionalen mugaketaren alorrean, honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-ereduari dagokionez:

1. Mugaketak eta proposatutako lurralde-ereduaren garapenetik eratorritako eskakizunak bat etor daitezela lortzea.
2. Lurraldearen garapen orekatua sustatzea, Autonomia Erkidego osoarentzat eta hura osatzen duten eremuen barne-egituraketari dagokionez.
3. Autonomia Erkidegoaren eta udalerriaren artean bitarteko lurralde-esparru bat eratzea, LAGen zehaztapen globalak zehaztu eta udal-plangintzaren mugak gainditu ahal izateko.
4. Eremuak zehaztea lurralde-plangintza partziala idazteko soilik, administrazio-maila berririk zehaztu beharrik gabe eta beste xede batzuetarako balio duen eskualdez eskualde banatzeko eskemarik ezabatu beharrik gabe.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Eremu Funtzionalen mugaketaren alorreko lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 5. artikuluan jasotzen dira.

11.2 “Parte-hartzearen kultura” sortzea

Parte-hartzea erronka bat da berez, kudeaketa publikoaren eta gizartearen kudeaketaren aldaketa dakarrelako. Parte-hartzean oinarritutako kultura pixkana-pixkana finkatzeko helburuarekin, lurralde-antolamenduko tresna guztietan parte hartzeko mekanismoak txertatzea proposatzen da.

I. GAIA ZERTAN DEN

Parte-hartzea lurraldea antolatzeko politikaren berezko osagaia da, Euskadiko Demokrasiari eta Herritarren Parte-hartzeari buruzko Liburu Zuriaren ildo beretik. Parte-hartzea ez da LAGen berrikuspen honetara mugatzen, eta, logikoa denez, lurralde-plangintzaren blokea osatzen duten lurralde-plangintzako tresna guztietara zabaldu behar da.

Betidanik parte-hartzea administrazioei entzuteko eta jendaurrean jartzeko faseetara mugatu da, administrazio arloko tramitazioaren esparruan. Hortaz, parte-hartze mugatu eta formal hori gainditu behar da parte hartzeko prozesuak gaitzeko lurralde-plangintzako tresnen bizitzan zehar.

Aurrerapenaren aurreko oinarritzko Dokumentua, prozedurazko berrikuntzaren adibide garbia da, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak berrikusteko parte-hartzeko prozesua abiatu zelako, Gidalerroen Aurrerapena aurkeztu baino lehen. Aurrerapen hori, benetan, Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legean aurreikusitako lehen dokumentu-tramitea da. Oinarritzko Dokumentuak xede bikoitza zeukan: LAGen berrikuspenaren inguruan duen jarrera aurkeztea eta parte-hartze prozesu bat abiaraztea Aurrerapena modu partaidetuan egiteko.

Halaber, partaidetza hori plan batean zehaztea berrikuntza da. Horrela jasotzen baita 2015eko uztailaren 27ko Jaurlaritzaren Kontseiluaren Erabakian, LAGak berrikusteko prozedura abiatzeari buruzkoan. Parte hartzeko plan bat ezarri zen Oinarritzko Dokumentuaren aurkezpenetik (2015eko azaroa) Gidalerroen Aurrerapena aurkeztu arte (2016ko azaroa) abian jartzeko, eta ondoren 2018ko otsailean hasierako onespina jaso zuen dokumentuarekin jarraitu da, jasotako esperientziaren oinarriaren gainean.

Hasierako onespenaren ondoren, 4/1990 Legeak Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetarako ezartzen duen tramitazioak garrantzia osoa hartzen du, parte-hartze publikorako aukera murrizten delarik dokumentuak zilegitasuna eta heldutasuna irabazi ahala.

Nolanahi ere, azpimarratzekoa da LAGak berrikusteko lurralde-eredurako aurreikusten den parte-hartzea 4/1990 Legeak ezarritako lurralde-antolamenduko tresnetara mugatzen dela, hau da, LAGetara, LPPetara eta LPSetara, eta beraz, ez duela zerikusirik udal-plangintzaren esparruan edo toki-proiektuetan parte hartzearekin.

Parte hartzeko eta kontsultarako organoei dagokienez, 4/1990 Legeak bi kontsulta-organo ezartzen ditu lurraldea antolatzeko eremuan: Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea koordinazio- eta kontsulta-organo gisa, eta Lurralde Politikarako Aholku Batzordea, Eusko Jaurlaritzako Saitetako ordezkariak eta adituek kopuru berean osatua. Orain artean bi organoek izapidetze-lanetan jardun dute bereziki, eta hemen ere jauzi kualitatibo bat egin beharko litzateke eta haien eginkizun aholku-emailea sustatu, ponentzia teknikoak eratuz esaterako.

Parte hartzeko prozesuan zenbaitek adierazi dute bestelako topagune egonkorak eskuragarri eduki beharra, erakundeak eta eragileak bilduko dituztenak, Euskararen Aholku Batzordearen antzekoak. Alabaina, lurralde-antolamenduaren diziplina-aniztasunak nekez egingo luke bideragarri inplikaturako sektore guztiak ordezkatzeko moduko organo bat, ekimenaren tamainarengatik eta konplexutasunarengatik. Hortaz, lehendik dauden organoak erakundearteko koordinazioko eta aholkularitzako eginkizunak bermatzeko nahikotzat eta egokitutak jotzen dira, baina nolanahi ere LPP eta LPS bakoitzerako koordinazioko, jarraipeneko eta parte-hartze mekanismo espezifikoak ezartzeko aukera aztertu beharko litzateke, haien berezitasunetara egokituta.

Kudeaketaren gardentasuna ere funtsezkoa da parte-hartzea benetakoa izan dadin bermatzeko. Horregatik, garrantzizko informazio interesgarria zabaldu eta argitaratu beharra ere azpimarratzen da.

II. HELBURUAK

Parte-hartzearen alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

1. Erakundearen eta gizartearen parte-hartzea sustatu eta erraztea.
2. Parte hartzeko prozesuak eta lurralde-antolamenduko tresnen jarraipena eta garapena gardentasunez kudeatzea.
3. Garrantzizko informazio interesgarria argitaratzea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Parte-hartzearen alorrean lurralde-eredua berrikusteko proposatzen diren gidalerroak aplikatzeko arauen 35. artikuluan jasotzen dira.

11.3 Jarraipena, ebaluazioa eta adierazleak

Lurraldearen gaineko giza ekintza neurtu eta ebaluatu behar da, neurri egokiak hartu ahal izateko. Horretarako, lurralde-antolamenduko tresna guztietan jarraipen- eta ebaluazio-sistemak bildu behar dira, adierazle egokien multzoa eta guzti.

I. GAIA ZERTAN DEN

Berrikuste-prozesu honetan argi geratu da LAGen, LPPen eta LPSen garapena eta eraginkortasuna balioesteko ebaluazio-sistema egokiak ezarri behar direla. Horregatik, beharrezkoa da lurralde-antolamenduko tresna guztiek ebaluazio-sistema espezifikoak edukitzea, hartutako neurrien eraginkortasuna zein den jakiteko eta tresna horien errendimendua hobetzeko jardun egokiak aztertzeke.

LAGak, LPPak eta LPSak ebaluatzeko sistemez gain, beste hainbat adierazleren balioak jakitea ere komeni da, giza ekintzak lurraldearen gainean duen eragina neurtzeko baliagarri diren heinean. Hala, Udalplan 2018 Eusko Jaurlaritzaren hirigintza-plangintzaren datu-basearen gainean hainbat lurralde-eta hirigintza-iraunkortasuneko adierazle proposatzen dira, EAEn hirigintza- eta lurralde-bilakaera erakusten dutenak hartutako lurralde- eta hirigintza-antolamendurako tresnen egokitasuna neurtzeko tresnak diren heinean. Lurraldearen antolamenduan erabiltzen diren parametro guztien arteko harremana neurtzen dute adierazle horiek, zenbakitan. Eskuragarri dagoen lurzorua, lurzoru horri ematen zaion erabilera eta erabilera horien intentsitatea lotzen dituzte, eta horrek guztiak eraginpeko herrian eta ingurunean nola eragiten duen neurtzen dute.

Egungo egoera aztertzeke ahalmenak eta gure ekintzek lurraldearen gainean eragin ditzaketen kalteak iragartzeko ahalmenak ahalbidetuko dute diseinatutako giza asentamenduaren eredia iraunkor izatea.

II. LURRALDE ETA HIRIGINTZA IRAUNKORTASUNeko ADIERAZLEAK

Guztira lurralde- eta hirigintza-iraunkortasuneko sei adierazle proposatzen dira. Adierazle horiek hiri-eta lurralde testuingurua, hiri-garapenaren eragina eta lurzoruen artifizializazioa aztertzen dituzte. 12.2 Eranskinak ("Lurralde eta Hirigintza Iraunkortasuneko Adierazleak") adierazle bakoitza Eredu Funtzional bakoitzean garatzen du taulen eta grafikoaren bitartez.

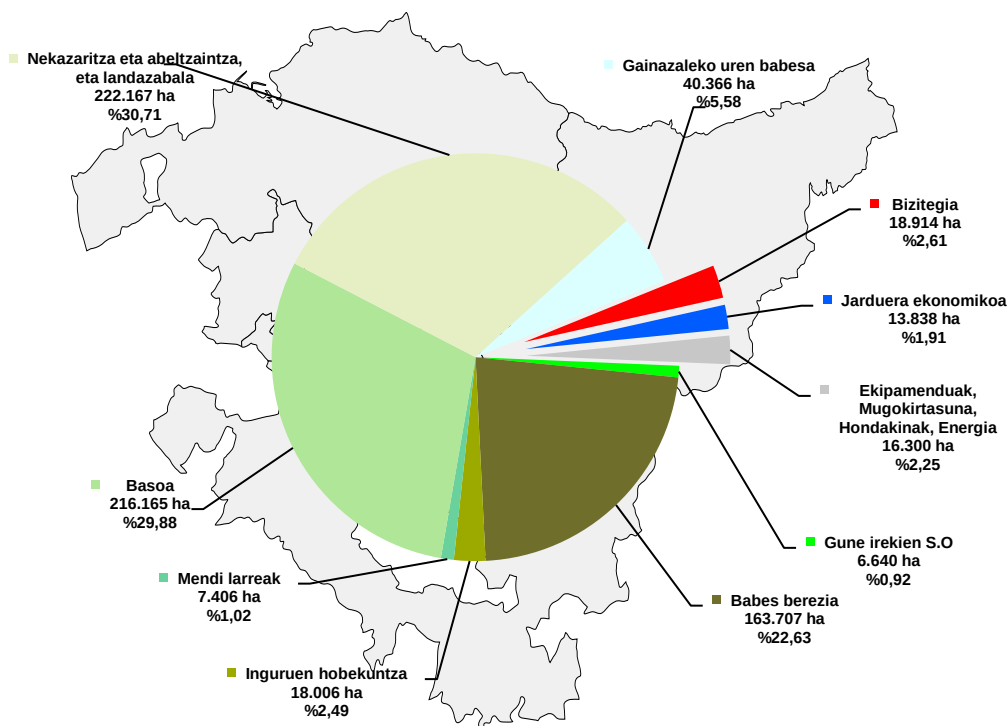
1. Gidalerro hauetan proposatzen diren lurralde- eta hirigintza-iraunkortasunaren adierazleak honako hauek dira:
 - a) LURRALDE-EREDUA. LURZORUAREN KALIFIKAZIOA. Indarrean dagoen lurralde-eredua deskribatzen du lurzoruaren kontsumoa kontuan hartuta, hirigintza-eraldaketaren mende dagoen lurzoru-azaleraren proportzioa eskuragarri dagoen lurzoru-azalerarekin alderatuta neurtuz.
 - b) BIZTANLERIA-DENTSITATEA. Alde batetik dentsitatea aztertzen du dena delako esparruaren azalera osoa kontuan hartuta, eta bestetik hiri-dentsitatea aztertzen du; Azken horrek hirigintza aldetik kalifikatutako lurzorua soilik hartzen du kontuan.
 - c) HIRI-EREDUA. Lurzorua eraldatzeko aurreikuspenak aztertzen ditu, lurzoru urbanizagarriaren azalera hiri-lurzoruaren azalerarekin konparatuz.
 - d) BIZITEGI-GARAPENA. PLANGINTZAKO ETXEBIZITZA-AURREIKUSPENA. Aurreikusitako bizitegi-hazkundera aztertzen du, dauden etxebizitzaren kopuruarekin alderatuta, hiri-lurzorua nahiz lurzoru urbanizagarria kontuan hartuta.
 - e) ETXEBIZITZA-DENTSITATEA. Dagoen bizitegi-sarea eta aurreikusita dagoena agertzen du. Hiru azpi-adierazle aztertzen dira, kontuan hartuta hiri-lurzoruan dauden etxebizitzaren kopurua, hiri-lurzoruan aurreikusita dauden etxebizitzaren kopurua eta lurzoru urbanizagarrian aurreikusita dauden etxebizitzaren kopurua.
 - f) LURZORUAREN ARTIFIZIALIZAZIOAREN/KALIFIKAZIOAREN BILAKAERA. Hiri-orbanak azken urteetan izandako bilakaera deskribatzen dute, eta zehazkiago lurzoruaren hirigintzako artifizializazioak/kalifikazioak izandako bilakaera (bizitegi-erabileretarako, jarduera ekonomikoetarako, azpiegitura eta ekipamenduetarako).

Lurralde- eta hirigintza-iraunkortasuneko adierazleak ez ezik, garrantzitsuak dira EAEko egoera sozioekonomikoa, ingurumen-egoera eta azpiegituren egoera osotasunez hartzen duten eta sektore-egoeren ikuspegi globala ematen duten beste erreferentziazko adierazle batzuk; esaterako: ingurumenari, biztanleriari, lan-merkatuari, ekonomiari, berrikuntzari, lehen sektoreari, industriari, energiari, mugikortasunari, etxebizitzari eta osasunari buruzkoak.

1. LURRALDE EREDUA. LURZORUAREN KALIFIKAZIOA

Hirigintzazko erabilerarako (bizitegi-erabilerak, jarduera ekonomikoak, azpiegitura eta ekipamenduak) kalifikatutako lurzoru-azalera jasota, azalera osoarekin alderatuta aztertutako esparruan hirigintza-eraldaketaren mendean dagoen lurzoruaren proportzioa agertzen du. Erabileren arabera azpiadierazleak kalkulatu dira; bizitegia, jarduera ekonomikoak, sistema orokorrak eta lurzoru urbanizaezina.

UDALPLAN 2018	1.-LURRALDE EREDUA			
ESPARRUA ÁMBITO TERRITORIAL	Kalifikatua guztira (bizitegia+ jarduera ekonomikoak+sistema orokorrak) Total calificado (residencial+actividades económicas+sistemas generales)		Lurzoru Urbanizaezina Suelo no urbanizable	
	ha	%	ha	%
E.A.E./CAPV	49.051	6,78	674.457	93,22
LURRALDE HISTORIKOAK / TERRITORIOS HISTORICOS				
ÁLAVA/ARABA	15.782	5,19	288.405	94,81
BIZKAIA	20.177	9,11	201.307	90,89
GIPUZKOA	13.092	6,62	184.745	93,38

UDALPLAN 2018	1(d) 1		1(d) 2		1(d) 3		1(d) 4		1(d) 5		1(d) 6		1(d) 7	
ESPARRUA ÁMBITO TERRITORIAL	Gune irekien S.O. S.G. Espacio Libres		Babes Berezia Especial protección		Ingurune Hobekuntza Mejora Ambiental		Mendi Larreak Pastos Montanos		Basoa Forestal		Nekazaritza eta abeltzaintza, eta landazabala Agroganadera y Campiña		Gainazaleko Uren Babesa Protección de Aguas Superficiales	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
E.A.E./CAPV	6.640	0,92	163.707	22,63	18.006	2,49	7.406	1,02	216.165	29,88	222.167	30,71	40.366	5,58
LURRALDE HISTORIKOAK - TERRITORIOS HISTORICOS														
ÁLAVA/ARABA	1.083	0,36	72.735	23,91	5.426	1,78	5.032	1,65	91.086	29,94	92.350	30,36	20.693	6,80
BIZKAIA	2.502	1,13	42.654	19,26	5.510	2,49	520	0,23	60.771	27,44	76.875	34,71	12.476	5,63
GIPUZKOA	3.054	1,54	48.319	24,42	7.070	3,57	1.854	0,94	64.308	32,51	52.942	26,76	7.197	3,64

2. BIZTANLERIA DENTSITATEA

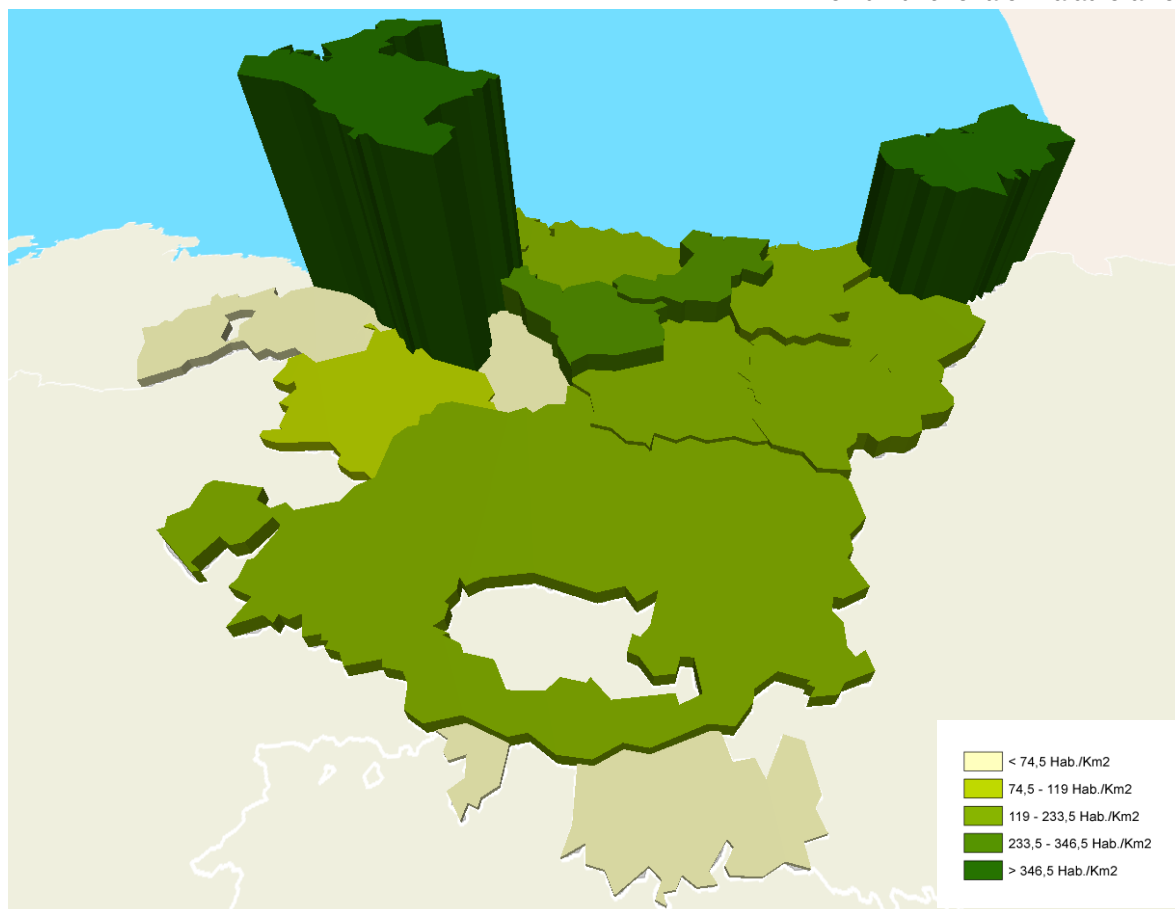
Biztanleria-dentsitateak bi parametro dakartza berekin:

- Dentsitatea: Esparruko biztanleria eta azalera osoa erlazionatzen ditu
- Hiri-dentsitatea: Biztanleria eta hirigintza aldetik kalifikatutako azalera (bizitegia, jarduera ekonomikoak eta sistema orokorrak) erlazionatzen ditu

UDALPLAN 2018	BIZTANLERIA / POBLACION			DENTSITATEAK / DENSIDADES			
	Guztira Total	Gizonak Hombres	Emakumeak Mujeres	Azalera guztira Superficie Total	2 a Dentsitatea / Densidad	Kalifikatutako hiritar azalera Superficie urb. calificada	2 b Hiritar dentsitatea / Densidad urbana
ESPARRUA ÁMBITO TERRITORIAL	Biz. - Hab.	Biz. - Hab.	Biz. - Hab.	Km ²	Biz./km ² - Hab./km ²	km ²	Biz./km ² -Hab./km ²
E.A.E./CAPV	2.175.819	1.056.378	1.119.441	7.235,08	300,73	490,51	4.435,81
LURRALDE HISTORIKOAK - TERRITORIOS HISTORICOS							
ÁLAVA/ARABA	323.592	159.497	164.095	3.041,87	106,38	157,82	2.050,40
BIZKAIA	1.139.426	548.408	591.018	2.214,84	514,45	201,77	5.647,19
GIPUZKOA	712.801	348.473	364.328	1.978,37	360,30	130,92	5.444,37

2a. BIZTANLERIA-DENTSITATEA Aztertutako lurzoruaren kilometro karratu bakoitzean dauden biztanleen kopurua.

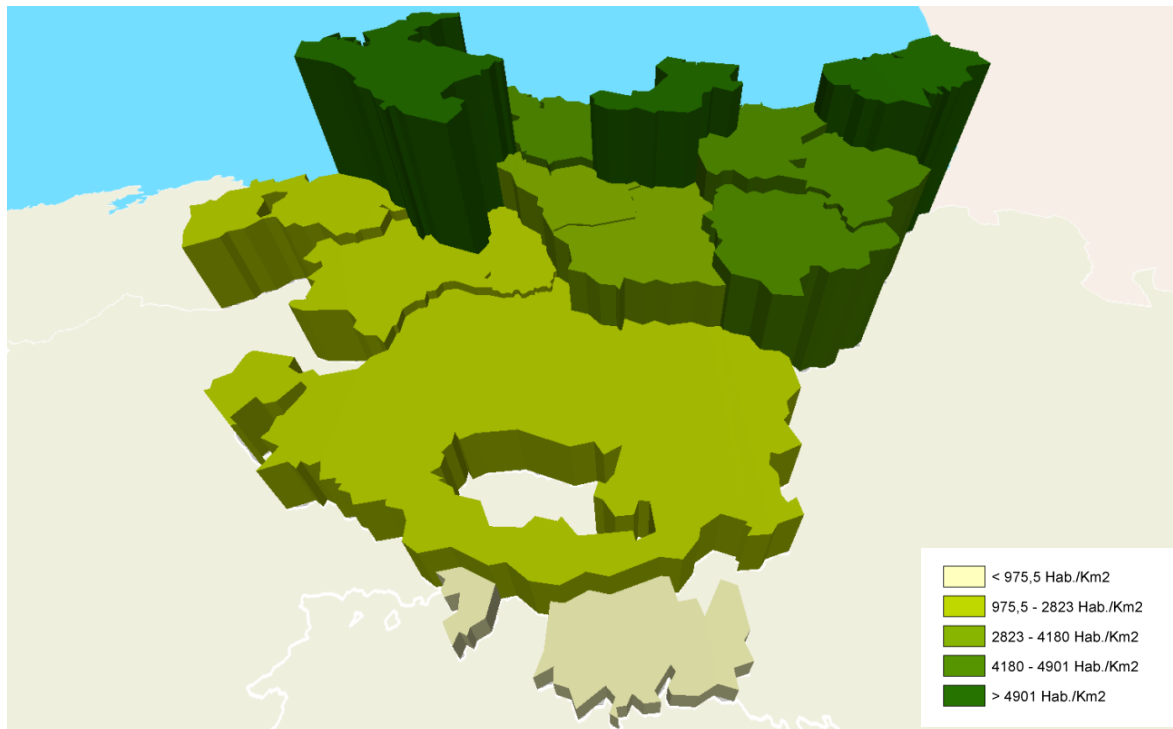
Eremu Funtzionalen 2a adierazlea

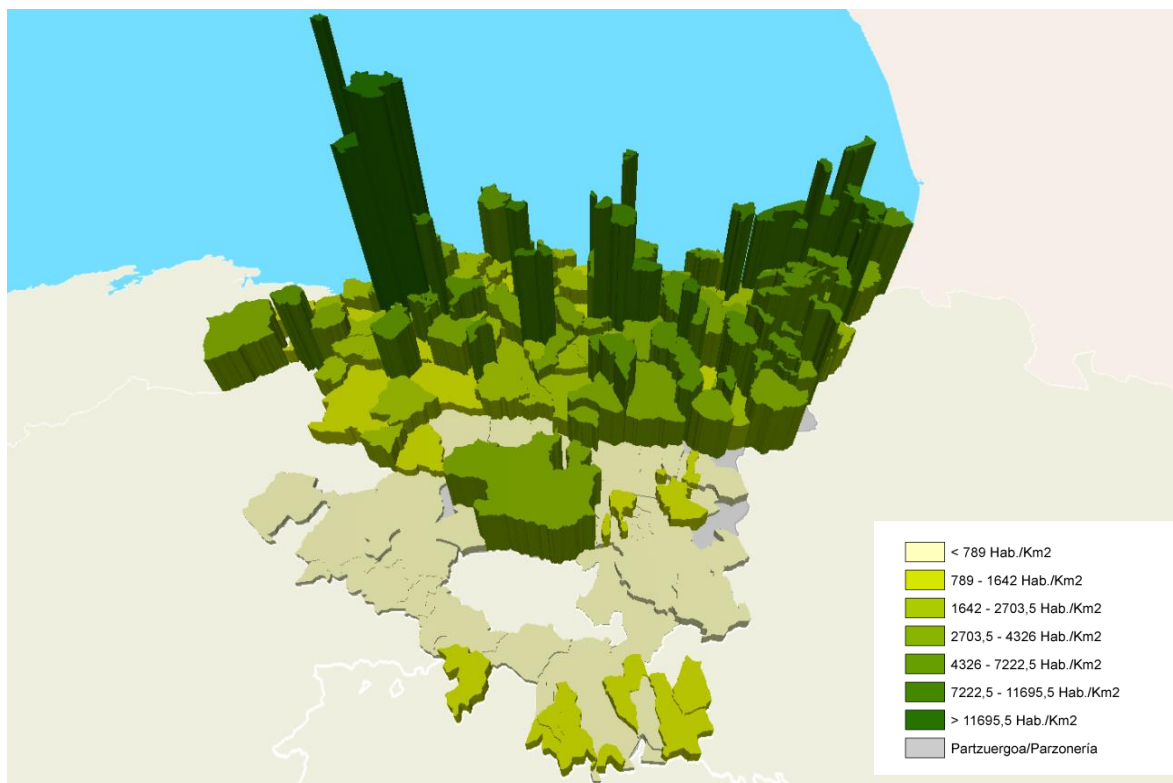

2b. HIRI-BIZTANLERIAREN DENTSITATEA: Hirigintza aldetik kalifikatutako lurzoruaren (Bizitegia, Industria, Ekipamenduen Sistema Orokorrak, Garraioetako eta Komunikazioetako Azpiegiturak eta Oinarrizko Azpiegiturak) kilometro karratu bakoitzean dauden biztanleen kopurua.

Eremu Funtzionalen 2b adierazlea

Udalerrien 2b adierazlea

3. HIRI EREDUA

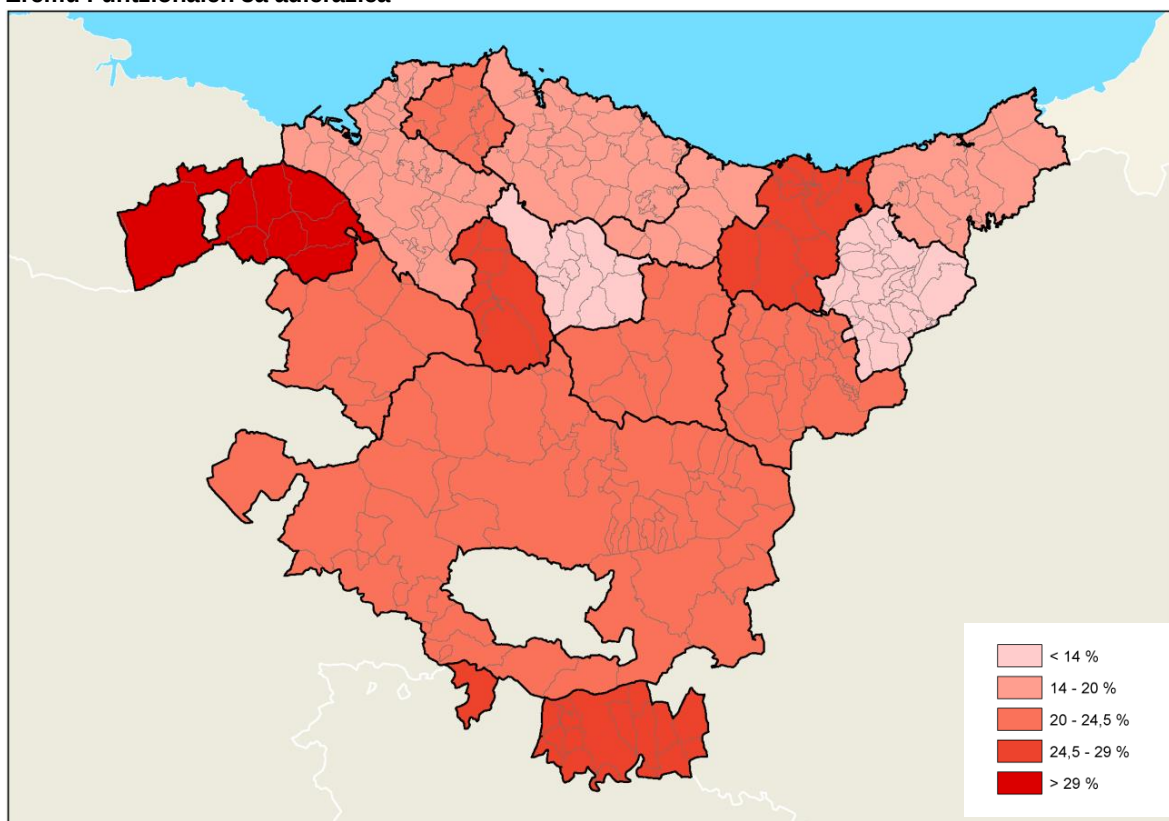
Lurzoru urbanizagarriaren azaleraren portzentajea, hiri-lurzoruaren azalerarekin alderatuta.

Adierazle horrek, gaur egun dagoen hiri-lurzoruarekin alderatuz, lurzoruaren hirigintza-eraldaketaren aurreikuspena egiten du, plangintza-tresnetan jasotakoari jarraituz, aurreikusitako hirigintza-garapenaren arrazionaltasuna aztertzeke. Lurzoru urbanizagarria da antropizatzeke egokitzen definitzen den lurzorua, eta, hortaz, lurzoru urbanizagarriaren definizioan arrazionalizazioa baliatzeak ekarriko du aurreikusitako artifizializazio-prozesua bera ere arrazionala izatea.

Adierazlearen xehapen gisa, lurzoru urbanizagarriaren barruan, bizitegiatarako lurzorua eta jarduera ekonomikoatarako lurzorua bereizten dira, lurzoruaren xedea aztertzeke.

UDALPLAN 2018 ESPARRUA ÁMBITO TERRITORIAL	3 (a) Lurzoru urbanizagarria hiri lurzoruarekiko portzentaia Porcentaje de suelo urbanizable respecto a suelo urbano %	3 (b) Egoitzarako lurzoru urbanizagarria urbanizagarri lurzoru osoarekiko portzentaia / Porcentaje de suelo urbanizable residencial respecto a suelo urbanizable total %	3 (c) Jarduera ekonomikoatarako lurzoru urbanizagarria lurzoru urbanizagarri osoarekiko portzentaia / Porcentaje de suelo urbanizable para AAEE respecto a suelo urbanizable total %
E.A.E./CAPV	20,29%	47,78%	52,22%
LURRALDE HISTORIKOAK - TERRITORIOS HISTORICOS			
ÁLAVA/ARABA	23,61%	37,48%	62,52%
BIZKAIA	18,38%	60,54%	39,46%
GIPUZKOA	19,45%	43,64%	56,36%

Eremu Funtzionalen 3a adierazlea

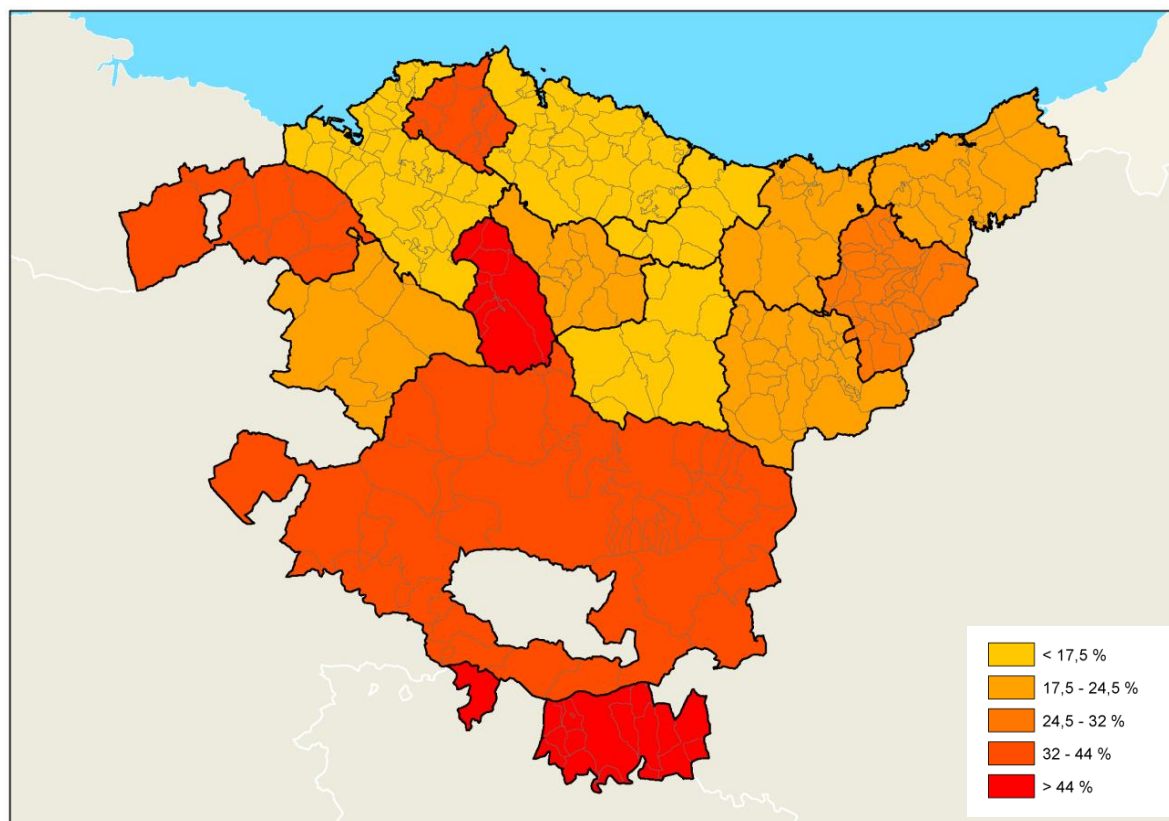
4. BIZITEGI GARAPENA. PLANGINTZAKO ETXEBIZITZA-AURREIKUSPENA

Etxebizitza-parkearen hazkundeak lurraldearen gainean duen inpaktua eta egindako aurreikuspenen arrazionalizazioa aztertzen ditu. Dauden etxebizitzaren kopuruari plangintzan aurreikusitako lurzorua bizitegi-ahalmena gehitzen zaio. Lurzoru bihurtzeko, bizitegi-ahalmena beharrezanean maiorazio edo harrotze handiagoa aplikatuzetik ondorioztatzen da.

UDALPLAN 2018	4 (a). EGOITZA GARAPENA - DESARROLLO RESIDENCIAL			4 (b)
	Egungo etxebizitzak Nº de viviendas existentes Etx. - Viv.	Aurreikusten den etxebizitza gehikuntza Incremento de viviendas previsto Etx. - Viv.	Aurreikusten den etxebizitza gehikuntza Incremento de viviendas previsto %	Etxebizitza kopurua guztira ehun biztanlekiko Número de viviendas totales por cada cien habitantes Etx./100biz. - Viv./100hab.
ÁMBITO TERRITORIAL				
E.A.E./CAPV	977.512	193.005	19,74%	53,80
LURRALDE HISTORIKOAK - TERRITORIOS HISTÓRICOS				
ÁLAVA/ARABA	152.154	49.537	32,56%	62,33
BIZKAIA	503.562	83.589	16,60%	51,53
GIPUZKOA	321.796	59.879	18,61%	53,55

ETXEBIZITZA-GEHIKUNTZA: Udal plangintzak dauden etxebizitzaren kopuruarekin alderatuta aurreikusten duen gehikuntza.

Eremu Funtzionalen 4a adierazlea

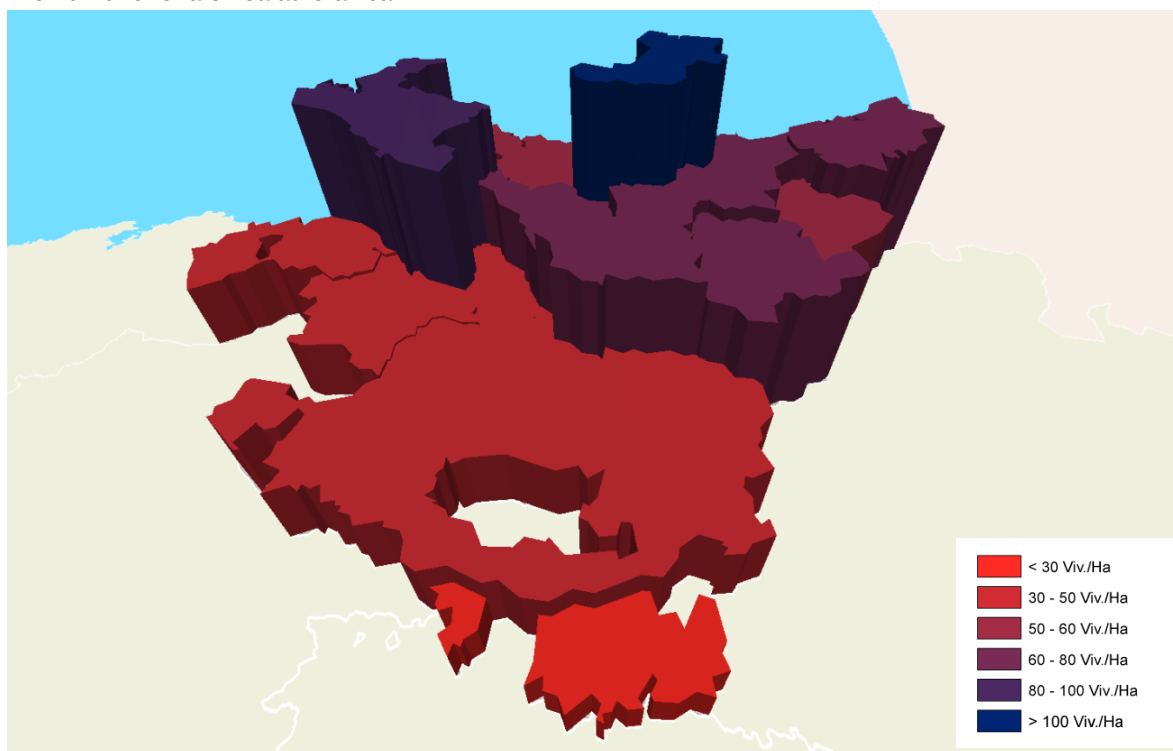
5. ETXEBIZITZA-DENTSITATEA

Adierazle horrek hiri-sarea adierazten du, hiru egoeratan: gaur egungo hiri-lurzoruaren egoera, hiri-lurzoruak aurreikusitako etxebizitzaren gehikuntzarekin izango duen egoera, eta lurzoru urbanizagarrian aurreikusitako dentsitatea. Hiri-ereduetan bizitegi-lurzoruaren erabileraren optimizazioa zer-nolakoa den definitzen du.

UDALPLAN 2018	5. ETXEBIZITZA DENTSITATEA / DENSIDAD DE VIVIENDA		
	5 (a)	5 (b)	5 (c)
Egoitzarako hiri lurzoruaren dauden etxebizitzaren dentsitatea / Densidad de viviendas existente en suelo urbano residencial	Hiri lurzoruaren aurreikusten diren etxebizitzaren dentsitatea / Densidad de viviendas prevista en suelo urbano	Lurzoru urbanizagarrian aurreikusten diren etxebizitzaren dentsitatea / Densidad de viviendas prevista en suelo urbanizable	
Etx./ha - Viv./ha	Etx./ha - Viv./ha	Etx./ha - Viv./ha	Etx./ha - Viv./ha
ESPARRUA ÁMBITO TERRITORIAL			
E.A.E./CAPV	59,90	67,97	26,33
LURRALDE HISTORIKOAK - TERRITORIOS HISTÓRICOS			
ÁLAVA/ARABA	31,08	38,50	19,05
BIZKAIA	73,00	81,44	23,25
GIPUZKOA	71,22	79,43	41,08

5a HIRI-LURZORUKO ETXEBIZITZA-DENTSITATEA: Hiri-lurzoruan hektarea bakoitzeko dauden etxebizitzak

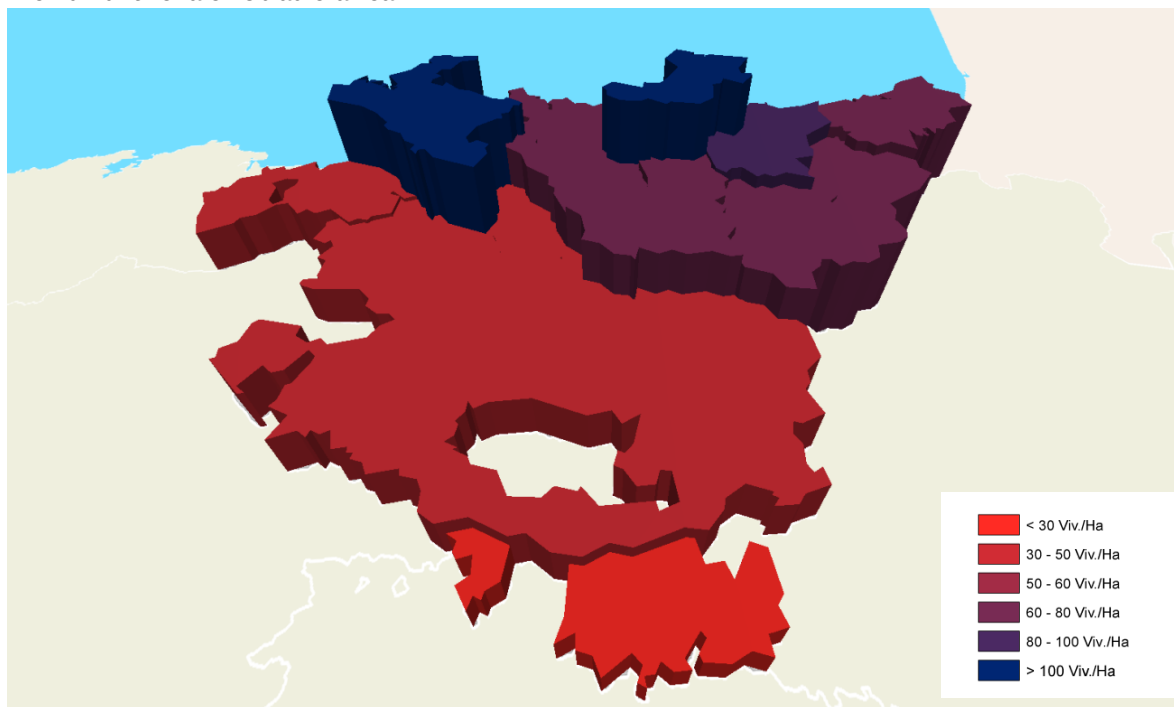
Eremu Funtzionalen 5a adierazlea

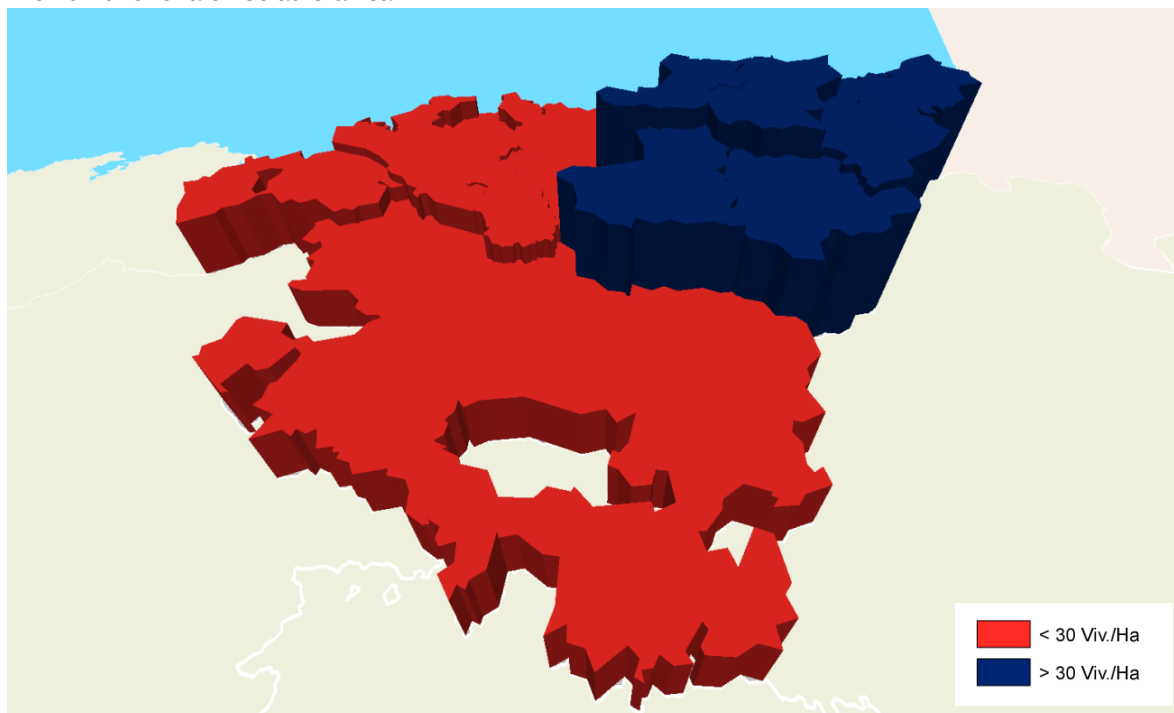
5b HIRI-LURZORUAN AURREIKUSITAKO ETXEBIZITZEN DENTSITATEA: Dauden etxebizitzaren kopurua, bai eta plangintzak hiri-lurzoruan hektarea bakoitzeko aurreikusten dituen etxebizitzaren berriak.

Eremu Funtzionalen 5b adierazlea

5c. LURZORU URBANIZAGARRIKO ETXEBIZITZA-DENTSITATEA: Lurzoru urbanizagarrian hektarea bakoitzeko aurreikusita dauden etxebizitzaren kopurua.

Eremu Funtzionalen 5c adierazlea

6. LURZORUAREN ARTIFIZIALIZAZIOAREN/KALIFIKAZIOAREN BILAKAERA

Kalifikazioa: bizitegi-erabilerarako, jarduera ekonomikoetarako edo azpiegitura eta ekipamenduetarako lurzorua.

Artifizializazioa bi alor handitan egiten da: eraikuntzan eta azpiegiturretan. Azterlanean EAEren egoera orokorra aztertzen da. Honako aldagai hauek aztertzen dira lurzoruen artifizializazio-maila aztertzeko:

- Bizitegitarako lurzorua (hirikoa eta urbanizagarria).
- Jarduera ekonomikoetarako lurzorua (hirikoa eta urbanizagarria).
- Sistema Orokorrak: Ekipamenduak, Bideak, Trenbideak, Portuak, Aireportuak eta Oinarritzko Azpiegiturak (egikarituak eta planifikatuak, Gune Libreak eta Ibai-ibilguak aparte utzita).

Grafikoan irudikatu da EAE hirigintza-erabileretarako guztira kalifikatutako lurzoru-azalera, aztertutako urte bakoitzeko eta hektarea kopuruan adierazita.

Bi alditan (2005-2012 eta 2012-2017) urteko artifizializazioaren bidean aldaketa nabari da, lurzoruen okupazioaren hazkundera murriztu baita.

III. HELBURUAK

Ebaluazioaren eta adierazleen alorrean honako helburu hauek proposatzen dira lurralde-eredua berrikusteko:

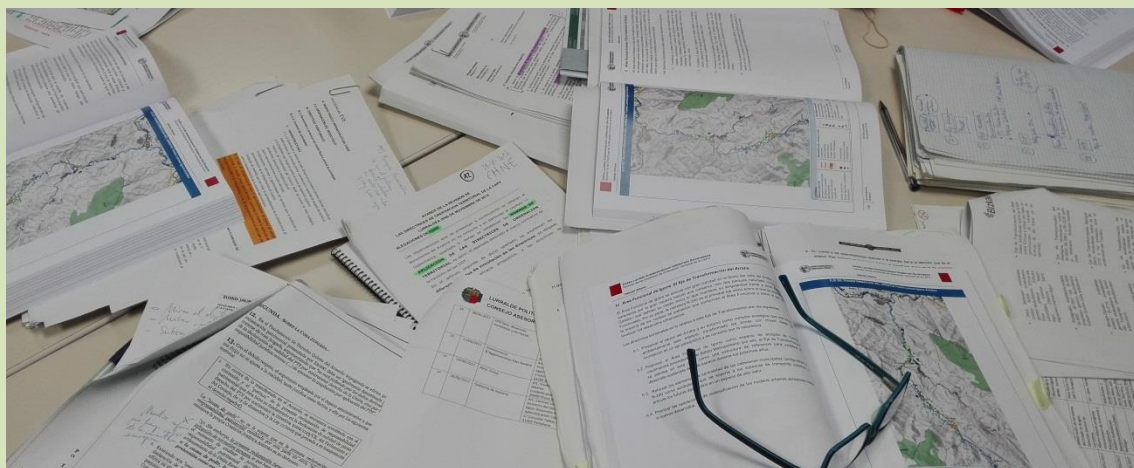
- 1.- Lurralde-antolamenduko tresnen eraginkortasuna ezagutzea, zuzenketa-neurri egokiak hartu ahal izateko eta zehaztapenen balioa eta eraginkortasuna mantendu eta indartzea.
- 2.- Gizakiaren jarduerak lurraldean duten eraginaren bilakaerari buruz informazio homogeneousatua edukitzea, jarraipena eta beste lurralde batzuekiko konparaketa egin ahal izateko.
- 3.- Gidalerro hauek aplikatzearen oinarrian dagoen lurralde-eredua nola betetzen ari den ebaluatzen uztea.

IV. LURRALDE-GIDALERROAK

Jarraipenaren, ebaluazioaren eta adierazleen arloko lurralde-ereduaren gidalerroak Aplikatzeko arauen 36. artikuluan jasotzen dira.

11.4 Lurralde plangintza partzial eta sektorialaren arteko koordinazioa

LAGek Lurralde Plan Partzialen eta Sektorialen bidez izan duten garapen garrantzitsuaren eraginez, irizpide batzuk txertatu behar dira, gidalerro horiek hirigintza-plangintzan aplikatzearen ondorioz sortu ahal diren kontraesanak ebazteko.

I. GAIA ZERTAN DEN

LAGak onartu zirenetik une honetara arte garapen nabarmena izan da LPPen bitartez (14 daude behin betiko onartuta) eta LPSen bitartez (10 daude behin betiko onartuta). Hala ere, 1.3 kapituluaren ("1997ko LAGetatik berrikuspenera: ziklo baten diagnostikoa eta balantzea") azaltzen denez, Lurralde Plangintza Partziala eta Sektoriala ugaritzearekin ondorioz, zenbait kasutan bi figuren arteko behar bezalako koordinaziorik ez da egon.

Lurraldea Antolatzeko Legeak 17.5 artikuluan dioena ("Lurraldearekiko Alor-Egitamuek eta Lurralde-Antolakuntzako Artezpideekin eta, hala egokituz gero, Lurraldearekiko Zati-Egitamuekin izan ditzaten aurkakotasunak, horiek bere baitan izan ditzaten Alor-Egitamuen zatia edo zatiak indargabetzeko zio izango dira") abiapuntu hartuta, koordinaziorako jarraibide batzuk eman behar dira.

Lurralde Plangintza Sektorialak gehienetan EAE du esparru (Ibaiak eta errekek, Kostaldea, Nekazaritza eta Basozaintza, Trenbide-sarea berria, eta abar), eta esparru horren antolamendu orokorrak homogeneoa izan behar du, puntu bat edozein Eredu Funtzionaletan kokatzen dela ere. Beste alde batetik, Lurralde Plangintza Partzialak Eredu Funtzionalaren eredu zehatz bat dakar, eta eredu hori errespetatu behar da.

Esan behar da, halaber, Euskadiko Lurralde Antolamendurako Batzordeak, EAEn lurralde-antolamenduaren eta hirigintzaren alorrean aholku emateko eta koordinatzeko organo interpretatu behar dituela Lurralde Plan Partzialak eta Sektorialak.

II. HELBURUAK

Lurraldearen plangintza partzial eta sektorialaren arteko koordinazioaren estrategian, berrikuspenaren helburuak honako hauek dira:

Lurraldea Antolatzeko Legetik eta Lurraldearen Antolamenduko Gidalerroetatik eratorritako lurralde plangintza partzial eta sektorialaren arteko koordinaziorako gutxieneko irizpide batzuk sustatzea.

Esku hartzen duten lurralde-eragileei planen arteko prebalentziaren inguruko interpretazio-gatazkak konpontzeko lana erraztea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Lurralde plangintza partzial eta sektorialaren arteko koordinazioaren arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 37. artikuluan jasotzen dira.

11.5 Planen berrikuspena tramitatzean administrazioa integratzea

Administrazioek planen tramitazioan esku-hartze nabarmena dute, eta horregatik gutxieneko integrazio eta konpromisoa behar da, hirigintzako plangintza orokorraren berrikuspen prozesua arrazoizko epe batean burutzeko, gehienez ere lau urteko epean.

I. GAIA ZERAN DEN

Hirigintza-planen berrikuspen-prozesuek koordinazio administratibo formal eta material konplexua eskatzen dute, beren proposamenen koherentzia globala bermatzeko batetik, eta, bestetik, tramitazio-epeak gehiegi luzatzea saihesteko. Eta, hori, administrazioaren ikuskera global eta integratu baten markoan.

Planen onarpenaren tramitazioa konplexuago bihurtu da hainbat arrazoiengatik: Dokumentuen idazketa bera; hirigintzari buruzko legeriak eskatzen duen tramitazioan hainbat dokumenturen idazketa (hirigintzako informazioa, aurrerapena, hasierako onespenerari buruzko dokumentua) eta dokumentuen onarpenak kateatzea; Ingurumen Ebaluazio Estrategikoaren tramitazioa, berak dakarren guztiarekin, prozesuan ingurumen organoak hainbat aldiz esku hartu behar baitu; derrigorrezkoak eta lotesleak diren txosten sektorialak, azkenik Euskal Herriko Lurralde Antolamendurako Batzordeak esku hartzea, eta abar. Horrekin guztiarekin batera, sasoi honetarako egokiak diren parte-hartze publikoko prozesuak.

Sustapenerako, idazketarako, tramitaziorako eta behin betiko onarpenerako epea denboran luzatzea dakar horrek eta, gehienetan, tokiko agintean 4 urteko epea gainditzea.

Gobernantzako kapitulu honen barruan funtsezkotzat jotzen da gutxieneko irizpide batzuk hartzea, honakoetarako: plangintzaren tramitazioan esku hartu behar duten administrazio guztien proposamenen koordinazioa eta bateratzea sustatzeko, horien denen ikuskera unitario baten markoan; hirigintza-plangintzako ingurumen-ebaluazioko prozesuak formalki eta materialki arrazionalizatzea, eta baita beste materia eta/edo ikuskera batzuk sartzea bertan (generoa, hizkuntza); arintze

administratiborako ahaleginak egitea udal-planak tokiko aginte baten markoan sustatu eta onartu ahal izateko; plangintzaren elaboraziorako eta tramitaziorako prozesuak sinplifikatu eta azkartzea; txosten sektorialen koherentzia global eta bateratua sustatuko duten jarraibideak ezartzea; Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeari dagozkion eginkizunak zehaztea, Eusko Jaurlaritzako sailen, foru-aldundien, administrazio zentralaren eta udalen integrazio horizontalerako organo gisa. Horiek eta beste batzuk dira kapitulu honetan lantzen direnak.

Gobernantzako Gidalerro bat da, eta planen onarpenean esku hartzen duten eragile batzuen eta besteen administrazio arloko konpromiso bat jasotzen du. Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordearen ponentzia tekniko bat sustatzea, puntu honetan ezarritako Gidalerroak aurrera eraman ahal izateko tresna da.

II. HELBURUAK

Hirigintza-planak tramitatzean administrazioa integratzearen arloan estrategia berrikusteko helburuak honako hauek dira:

- 1- Lankidetzako eta elkarlaneko printzipioen argitan jarduketak integratzeko gutxieneko akordio batzuk sustatzea, hirigintza-planen tramitazio eta onarpenean esku hartzen duten eragile guztientzat.
- 2- Udalerriei hirigintza-planak sustatzeko eta tramitatzeko lana erraztea.

III. LURRALDE-GIDALERROAK

Planen berrikuspena tramitatzean administrazioa integratzearen arloan proposatzen diren lurralde-gidalerroak Aplikatzeko arauen 38. artikuluan jasotzen dira.

12

Memoriari eranskinak

12.1 Eranskina: Azpiegitura Berdea eta Ekosistemen Zerbitzuak

A. EAEko Azpiegitura Berdea

- Naturagune babestuak
- Kontserbazio Bereziko Eremuak (KBE) Natura 2000 Sarea
- EAEko Korridore Ekologikoen Sarea
- Interes naturala duten beste espazio multifuntzional batzuek

Eusko Jaurlaritzako Lurralde Plangintza, Hirigintza eta Hiri Berroneratze Zuzendaritzaren Kartografia Zerbitzuak egin du atal hau, Eusko Jaurlaritzako Natura Ingurunearen eta Ingurumen Plangintzaren Zuzendaritzaren informazioa baliatuz.

B. EAEn kartografiatutako Ekosistemen Zerbitzuak

EHUko Garapen Iraunkorrari eta Ingurune Hezkuntzari buruzko UNESCO Katedrak egin du atal hau, Eusko Jaurlaritzaren eta Bizkaiko Foru Aldundiaren diru-laguntzarekin.

*Eranskin honi buruzko informazio eguneratu guztia GeoEuskadin dago eskuragarri:

<http://www.geo.euskadi.eus/>

A.- EAE-ko Azpiegitura Berdea

NATURAGUNE BABESTUAK (2016)	
Parke Naturalak	
	Aiako Harria
	Aizkorri-Aratz
	Aralar
	Armañon
	Gorbeia
	Izki
	Pagoeta
	Urkiola
	Valderejo
Babestutako biotopoak	
	Gaztelugatxe
	Inurritza
	Itxina
	Laguardiako urmaelak
	Bizkaiako Meatzaldea
	Leizaran ibaia
	Deba-Zumaia itsasertzeko tartea
Txingudiko Plan Berezia	
Urdaibaiko Biosferaren Erreserba	
KONTSERBAZIO BEREZIKO EREMUAK (KBE) NATURA 2000 SAREA (2016)	
Aiako Harria	Urdaibaiko ibai-sarea
Aizkorri-Aratz	Barbadunen itsasadarra
Oria Garaia	Oriaren itsasadarra
Aralar	Urolaren itsasadarra
Arkamu-Gibillo-Arrastaria	Arakil ibaia
Armañon	Araxes ibaia
Arno	Artibai ibaia
Astondoko dunak	Baia ibaia
Zadorra ibaiaren sistemako urtegiak	Barrundia ibaia
Urdaibaiko kantauiar artadiak	Ebro ibaia
Entzia	Ega ibaia
Garate-Santa Barbara	Ihuda ibaia
Gorbeia	Lea ibaia
Hernio-Gazume	Leizaran ibaia
Izarraitz	Omecillo-Tumecillo ibaia
Iñurritza	Urumea ibaia
Jaizkibel	Zadorra ibaia
Caicedo de Yusoko eta Arreoko lakua	Arabako lautadako harizti-irlak
Laguardiako urmaelak	Urkabustaizko harizti-irla
Gasteizko mendi garaiak	Gaztelugatxeko Doniene
Aldaiako mendiak	Txingudi-Bidasoa
Baljerri	Ulía
Pagoeta	Urkiola

EAEko KORRIDORE EKOLOGIKOEN SAREA (loturen identifikazioa)

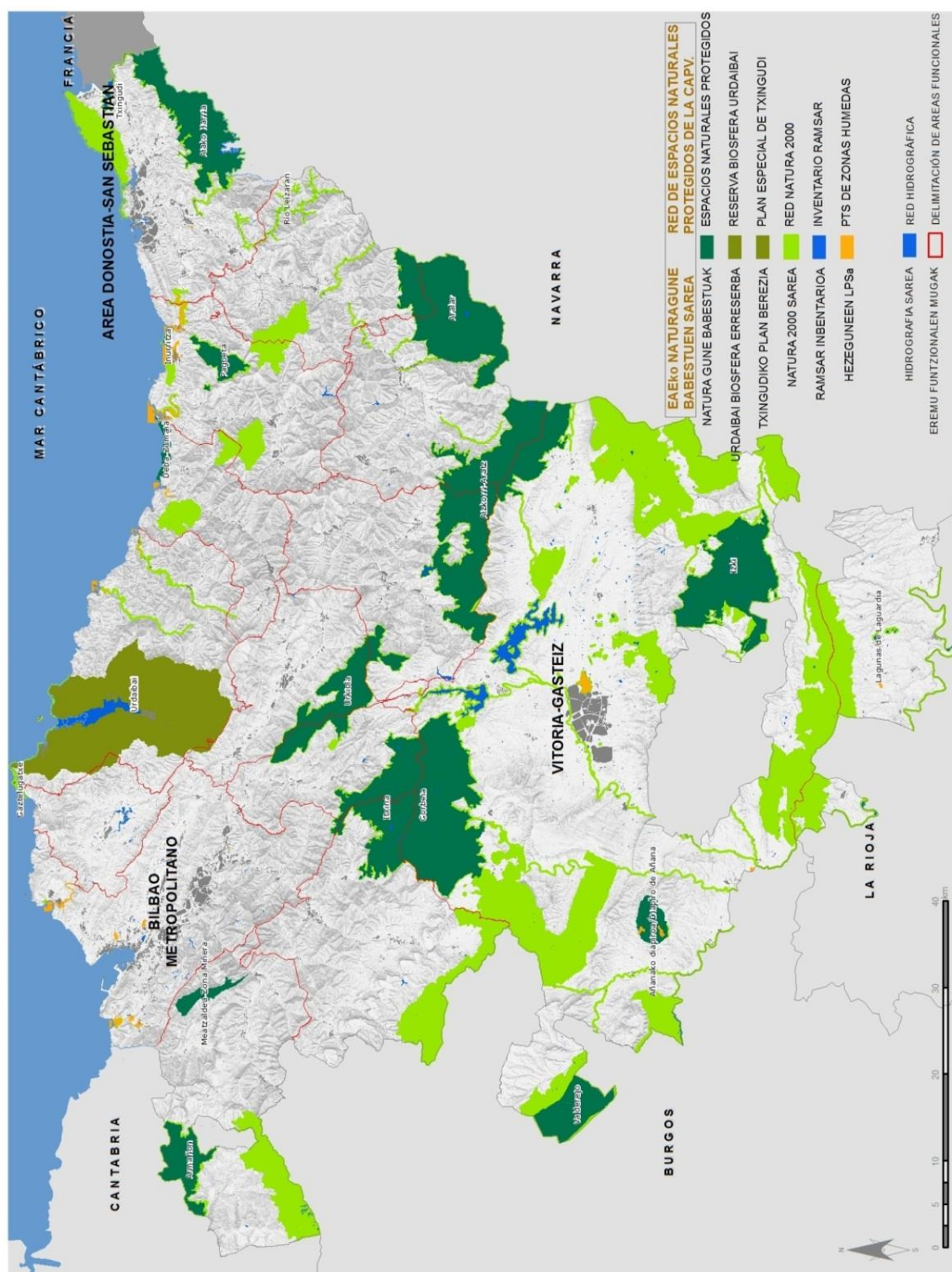
Aiako Harria - Leitzaran	Izki - Jaunden mendiko eremua
Aizkorri – Aldaiako mendiak	Jaizkibel-Aiako Harria
Aizkorri - Aralar	Jaundel mendiko eremua – Prado sakana
Aizkorri - Udaltz	Jaundel mendiko eremua- Arabako hegoaldeko mendilerroak
Araxes ibaiaren harana - Aralar	Karakate – Aizkorri
Arkamu - Badaiaiko eta Arratoko mendilerroak	Karakate - Izarraitz
Arkamu - Caicedo de Yusoko eta Arreoko lakua	Karakate - Udaltz
Arkamu - Raso mendia	Leitzaran – Araxes ibaiaren harana
Arkamu - San Formerio mendia	mendilerroak
Arkamu - Tuyoko mendilerroa	Murumendi - Aralar
Armañon - Baljerri	Murumendi - Araxes ibaiaren harana
Arno - Izarraitz	Murumendi - Izarraitz
Arno - Urdaibai	Murumendi - Karakate
Entzia - Aizkorri	Pagoeta - Arno
Entzia - Araba hegoaldeko mendilerroak	Pagoeta - Izarraitz
Erkameztiak Cerro mendian-Arabako hegoaldeko mendilerroak	Prado sakana - Arabako hegoaldeko mendilerroak
Erkameztiak Cerro mendian-Gasteizko mendebaldeko mendiak	Raso mendia - Bovedako mendilerroa
Gasteizko ekialdeko mendiak - Entzia	Raso mendia - Caicedo de Yusoko eta Arreoko lakua
Gasteizko mendebaldeko mendiak - Gasteizko Mendi Garaiak	Raso mendia - San Formerio mendia
Gasteizko Mendi Garaiak - Gasteizko ekialdeko mendiak	Raso mendia - Sobrón
Gorbeia - Armañon	Raso mendia - Tuyoko mendilerroa
Gorbeia - Badaiaiko eta Arratoko	San Formerio mendia - Erkameztiak Cerro mendian
Gorbeia – Gorobel mendilerroa	San Formerio mendia- Arabako hegoaldeko mendilerroak
Gorbeia - Urdaibai	Sobrón - Caicedo de Yusoko eta Arreoko lakua
Gorbeia – Urkabustaiz irlako hariztiak	Udaltz - Urkiola
Gorobel mendilerroa - Armañon	Urdaibai – Areitio – Goierri – Arriola
Hernio - Aralar	Urdaibai - Armañon
Hernio - Araxes ibaiaren harana	Urdaibai - Gorobel mendilerroa
Hernio - Izarraitz	Urdaibai - Urkiola
Hernio - Leitzaran	Urkiola - Aizkorri
Hernio - Murumendi	Urkiola – Arroiabeko erkameztiak
Hernio - Pagoeta	Urkiola - Gorbeia
Izki - Araba hegoaldeko mendilerroak	
Ibai-korridore nagusiak	Arakil, Artibai, Baia, Barbadun, Bidasoa, Butroe, Deba, Ebro, Ega, Ibaizabal, Inglares, Karrantza, Lea, Oiartzun, Oka, Omecillo, Oria, Purón, Urola, Urumea, Zadorra.

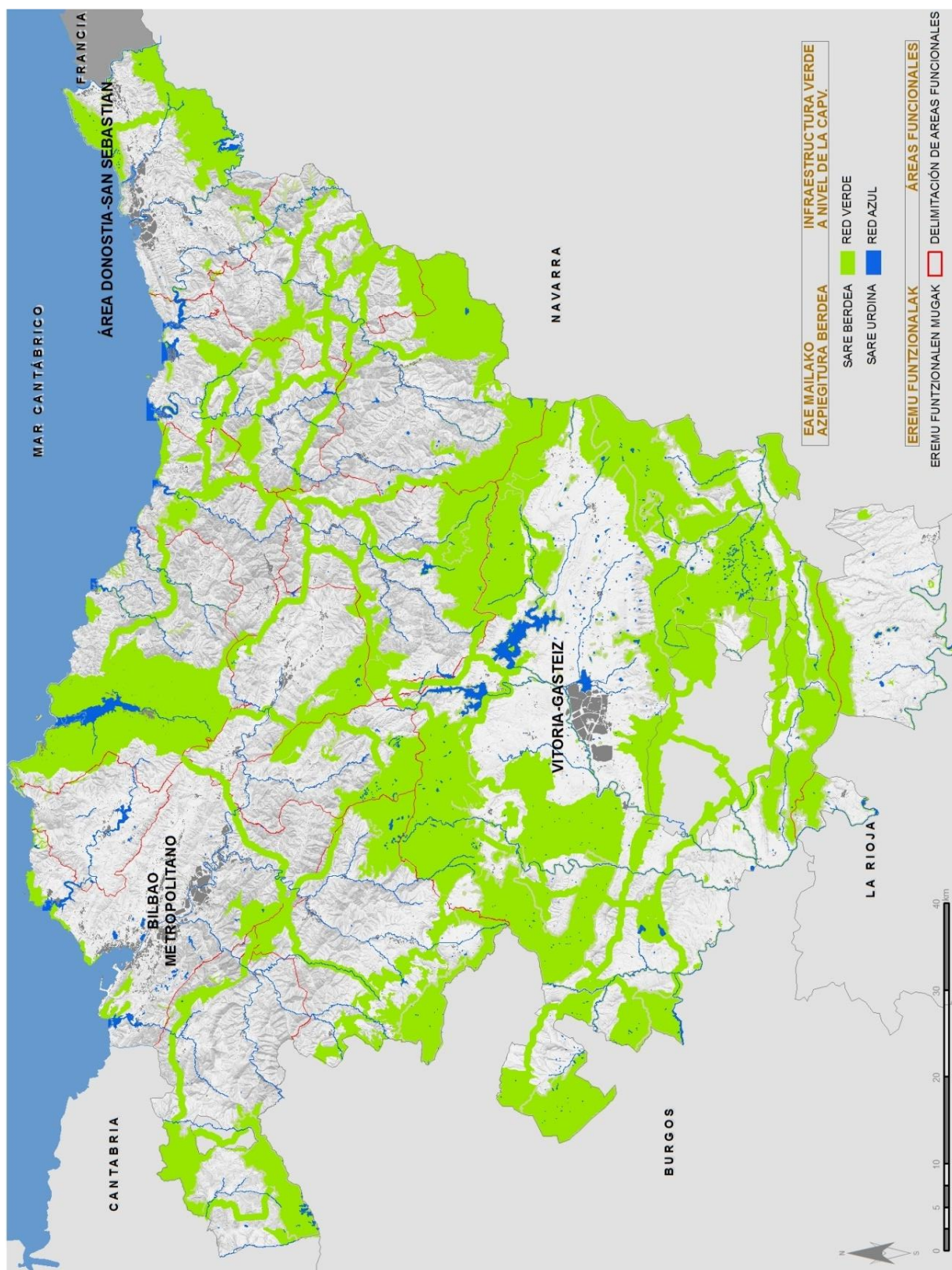

NATURA-INTERESA DUTEN BESTE ESPAZIO MULTIFUNTZIONAL BATZUK

Adarra-Usabelartza
Andutz mendia
Araxes ibaiaren harana-Jazkugane eta Bas
Armintza-Bakio
Arroiabeko erkameztia
Atxulondo-Abaloz
Dueñasko pinudia (Labraza)
Getariako San Anton (sagua)
Gorliz-Armintza
Gorostiaga mendia (Satui)
Halbinagoiako pagadia
Haranerrekako harana
Karakate-Irukurtzeta-Agerre Buru
Kripango artadiak
La Solana muinoko erkameztia
Lasernako abarizketa
Mendexa-Berriatuko kostaldeko ibarrak
Mendizorrotzeko errekaetoak
Murumendi
Mutriku-Saturrarango itsaslabarrak
Navaridasko artadia
Otoiko mendiak eta itsaslabarrak
Udalaitz
Zierbenako eremua

Iturria: egileak egina

B.- EAE-n kartografiatutako Ekosistemen Zerbitzuak

Ekosistemen zerbitzuak pertsonak naturatik lortzen dituzten onurak dira. Natura-dibertsitatea eta ekosistemen zerbitzuak estu lotuta daude. Argi eta garbi dago natura-dibertsitatearen aldaketek zuzeneko edo zeharkako eragina dutela giza ongizatean, ekosistemen funtzionamendua eta ekosistemek gizartearentzat funtsezkoak diren zerbitzuak sortzeko duten ahalmena kolokan jartzen duten heinean.

Ekosistemen zerbitzuak hiru taldetan sailkatzen dira:

- Hornidura-zerbitzuak: ekosistemak zuzenean ematen dituen onurak dira, hala nola elikagaiak, ura edo lehengaiak.
- Erregulazio-zerbitzuak: ekosistemen funtzionamendutik eratorritako zeharkako onurak dira, hala nola klimaren erregulazioa, uholdeen kontrola edo polinizazioa.
- Kultura-zerbitzuak: herritarrek ekosistemekiko zuzeneko esperientziaren bitartez lortzen dituzten onura ukiezinak dira, hala nola paisaiaren gozamen estetikoa, jolas-jarduerak edo jakintza zientifikoa, besteak beste.

Ekosistema-zerbitzuen kuantifikazioa eta kartografiatzea funtsezko eskakizunak dira ekosistemen zerbitzuen kontzeptua ezartzeko lurraldearen plangintzari eta kudeaketa iraunkorrari buruzko erabakiak hartzean. Zerbitzuen espazio-banaketa berri izatea funtsezkoa da babestu eta/edo lehengoratu beharreko eremuak identifikatzeko eta azpiegitura berdera biltzeko.

Jarraian, Euskadin kartografiatutako ekosistema-zerbitzuen fitxak erantsi ditugu. Deskribapen labur bat, mapa bat eta taula bat ageri dira fitxa horietan. Taulan, berriz, proxiak, metodoa, balioespenak eta zerbitzuak kartografiatzeko datuak azaldu dira. Gainera, haiek kartografiatzeko erabilitako ingurune-unitateei buruzko definizio laburra jaso dugu, baita unitate horiek lortzeko metodologia ere.

Aurkezten diren EAEko ekosistema kartografiatuen zerbitzuak honako hauek dira: naturar-dibertsitatea zaintzea, elikagaien hornidura (nekazaritza eta abeltzaintza), ur-hornidura: lurralderen ur-baliabideak, zur-hornidura, karbonoa biltegiratzea, ur-zikloaren erregulatzea: uholdeak arintzea, polinizazioa eta jolas-jarduerak. Zerbitzuen fitxak hemen eguneratuko dira:

http://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/revision_dot/es_def/adjuntos/Fichas%20DOT%202018.pdf

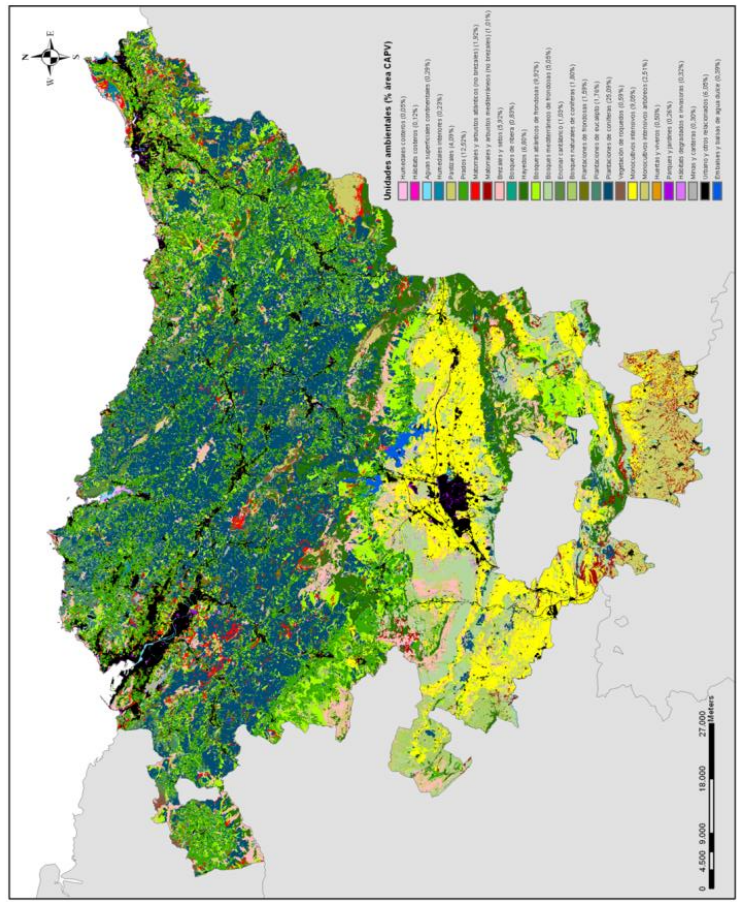
EHUko Garapen Iraunkorrari eta Ingurune Hezkuntzari buruzko UNESCO Katedrak egindako Euskadiko ekosistemen zerbitzuak kartografiatzeko gida metodologikoan informazio gehiago aurki daiteke Euskadiko ekosistemen zerbitzuak kartografiatzeko erabilitako metodologiaren inguruan:

(www.ingurumena.ejgv.euskadi.eus/contenidos/documentacion/cartografia_ecomilenio/es_def/adjuntos/cartografia_servicios_ecosistemas.pdf).

INGURUNE-UNITATEAK

Ingurune-unitateak ekosistema multzo operatiboak dira, ekosistemek gizarteari ematen dizkieten zerbitzuak balioetsi eta kartografiatzeko erabiltzen direnak. EAEn dauden EUNIS habitat guztiak elkartuz identifikatu dira (ftp:geoeuskadi.deskarga-zerbitzua: CT_HAB_EUNIS_2009_10000_ETRS89.zip), zenbait faktore kontuan hartuz (egitura, naturaltasuna, erabilera eta abar).

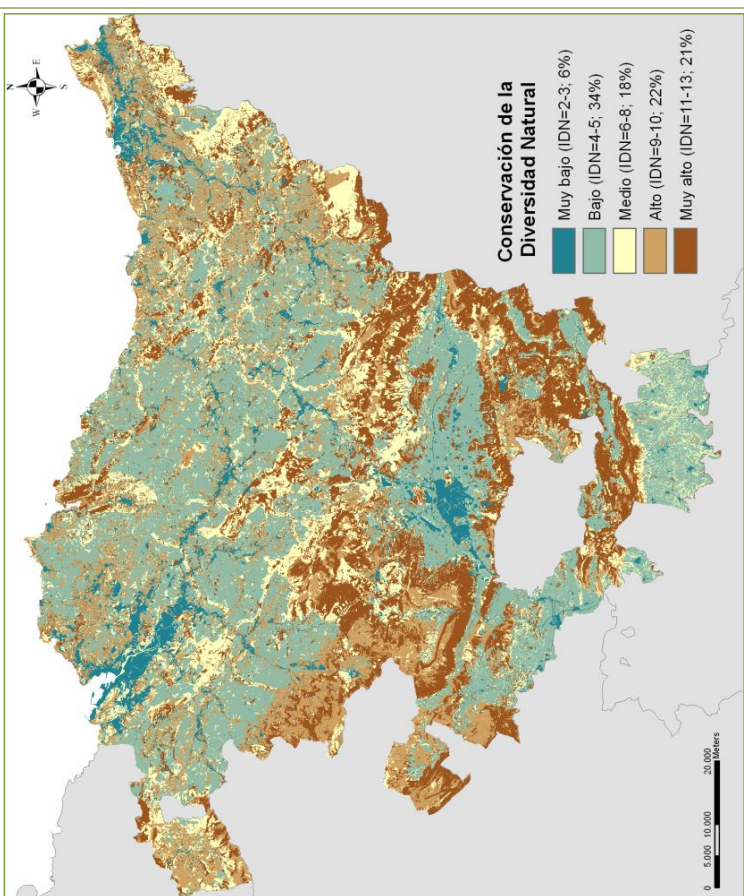
Hala, EAerentzat 27 ingurune-unitate identifikatu dira guztira.

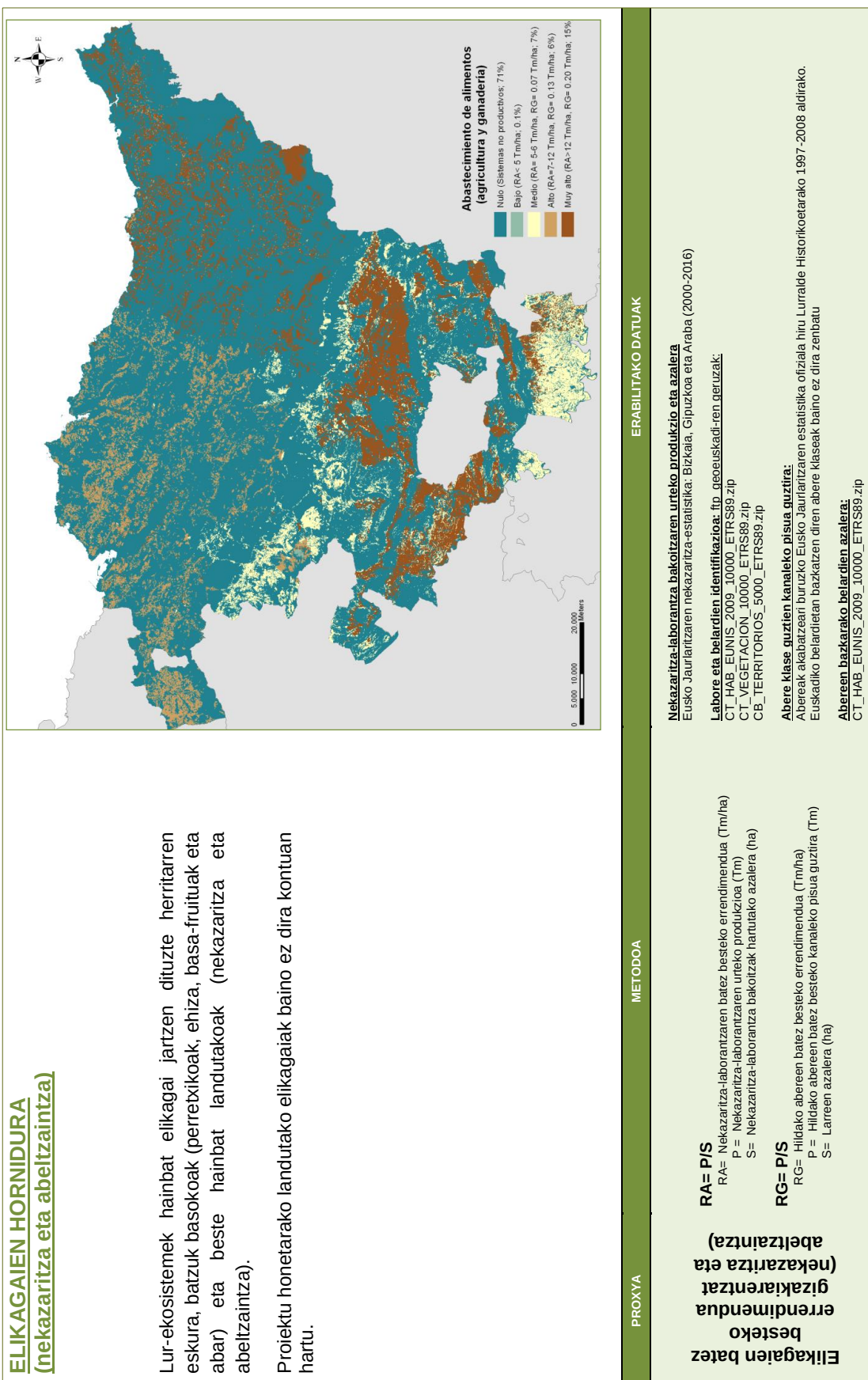
INGURUNE-UNITATEAK	EUNIS KODEAK
1. Padurak eta gatz-lekuzdiak	A2.511; A2.63C; A2.636; A2.651; A2.654; A2.658
2. Kostaldeko habitata	B1.1; B1.21; B1.31; B1.32; B1.42; B2; B2.12; B3.11; B3.23; B3.31
3. Gainazaleko ur kontinentalak	C1; C1(X); C1.1; C1.32; C1.33; C1.34; C1.6; C1.66; C2; C2.12; C2.12(X); C2.3; C2.4
4. Barrualdeko hezeguneak	C3.2; C3.21; C3.22; C3.23; C3.24; C3.26; C3.42; C3.52; C3.55; D1.2; D2.3; D4.11; D4.14; D4.15; D5.11; D5.13; D5.21D5.24; D5.3; D6.21; D6.23; E3.1; E3.1(X); E3.2; E3.41; E3.51; E3.52; E5.6; E6.1; E6.11; E6.13(X)
5. Mendiko larreak	E1.26; E1.27; E1.31; E1.42; E1.53; E1.53(X); E1.6; E1.72; E1.72(X); E1.73; E1.91; E1.A
6. Belardiak	E2.11; E2.11(X); E2.13(X); E2.13(Y); E2.21
7. Sastraka eta zuhaixka atlantikoak (ez txilardiak)	E5.31(X); E5.31(Y); F3.11(X); F3.13; F3.15(X); F3.15(Y); F4.21(X); F5.21(Y); F6.11(Z)
8. Sastraka eta zuhaixka mediterraneoak (ez txilardiak)	E5.33; F2.23; F3.12(X); F3.12(Y); F3.22; F5.132; F5.21(X); F5.22; F5.246; F6.11(X); F6.11(Y); F6.12
9. Txilardiak	F4.12; F4.21(Y); F4.22; F4.23(X); F4.231; F4.237; F7.44(X); F7.44(X1); F7.44(X2); F7.44(Y); F7.44(Z); FA.1; FA.3
10. Ibai-ertzeko basoak	F9.12(X); F9.12(Y); F9.2(X); F9.2(Y); G1.21; G1.21(X); G1.21(Y); G1.21(Z); G1.31; G1.33
11. Pagadiak	G1.62; G1.64; G1.66
12. Hostozabalen baso atlantikoak (Quercus nagusi izanik)	F3.17; G1.77(T); G1.781; G1.7D; G1.82; G1.86; G1.86(X); G1.91; G1.92; G1A1; G1A1(X); G1A1(Y); G1A4; G1B2; G4(V); G4(X); G4(Y); G4(Z); G4(C); G5.61; G5.62
13. Hostozabalen baso mediterraneoak	G1.71; G1.77(Y); G1.77(X); G1.77(Y); G1.77(Z); G1.7B2; G2.121(X); G2.124(X); G2.124(Y); G2.124(Z)
14. Artadi kantauriarrak	G2.11; G2.121
15. Konifero-baso naturala	G3.49; G3.71; G3.74; G5.63
16. Hostozabalen sailak	G1.C(X); G1.C(Y); G1.C1; G1.C2; G1.C3; G2.83(X); G4.F; G5.72; G5.75; G5.81*
17. Eukalipto-sailak	G2.81; G5.73; G5.81*
18. Konifero-sailak	G3.F(U); G3.F(M); G3.F(N); G3.F(O); G3.F(P); G3.F(Q); G3.F(R); G3.F(S); G3.F(T); G3.F(U); G3.F(V); G3.F(X); G3.F(Y); G3.F(Z); G5.74; G5.82
19. Harkaitzetako landaredia	H2.52; H2.6; H2.64; H3.1; H3.1(X); H3.2
20. Monolaborantza intentsiboak	I1.1; I1.1(X); I1.5
21. Zuhaitz-monolaborantza intentsiboak	FB.4; G2.91; G1.D(X); G1.D3
22. Baratzak eta haztegiak	I1.2
23. Parkeak eta lorategiak	I2.1; I2.2; I2.3
24. Habitat degradatuak; inbaditzaileak	A2.627; E5.43(X); E5.6(X); H5.31; H5.5; H5.6
25. Industria-erazketako eremuak: meatze eta harrobiak	J3.2; J3.3
26. Hirikoak eta lotutako beste batzuk	E2.6; J1; J2; J4; J4.1; J4.2; J4.3; J4.4; J4.5; J4.6; J4.7; J5.1; J6
27. Urtegiak eta ur-baltsak	J5.3

NATURA-DIBERTSITATEA ZAINTZA

Natura-dibertsitatea ekosistemen zerbitzuen funtzionamenduaren oinarria da, eta horregatik, natura-dibertsitatea zaintzea eta iraunkortasunez kudeatzea funtsezkoa da zerbitzu horien funtzionamendu egokia bermatzeko. Lurralde baten natura-dibertsitateak bi osagai ditu: ondare biologikoa eta ondare geologikoa.

PROXYA	METODOA	BALORAZIOA	ERABILITAKO DATUAK
Natura-dibertsitatearen indizea IDN= B +G* B= R + S + P IDN= Natura-dibertsitatearen indizea B = Biologia-ondarea G*= Geologia-ondarea R = Espezie-aberastasuna (landare baskular natiboen espezieak) S = Segidaren egoera P = Babestutako eremuak edo natura-intereseko eremuak		Espezie-aberastasuna (sp): 1-5 1=<5 sp; 2=5-25 sp; 3=26-50 sp; 4=51-75 sp; 5=>75 sp Segidaren egoera: 1-5 1 = Segida natural edo erdinatural etaparik ez ; 2= Hasierako segida-etapak; 3= Bitarte-hasierako segida-etapak; 4= Bitarte-aurreratuko segida-etapak; 5 = Azkeneko segida-etapak Babestutako eremuak edo natura-intereseko eremuak: 0-2 2= Babestutako eremuak 1= Natura-intereseko eremuak 0= Gainerakoak	Espezie aberastasuna eta segidaren egoera: Bibliografia Babestutako eremuak edo Natura-intereseko eremuak : ftp: geoeuskadi-ren geruzak RN2000_ES21_25000_ETRS89.zip; HAB_INT_COMMUNIT_2012_10000_ETRS89.zip; CT_0713GOTrasFigurasProtección.shp; URA0704LProteccionYdaPiscicola.zip; DOT_otros_esp_interes_A_200000_ETRS89.zip; URA0711GZonasHumedas.zip; DOT_corr_ecolog_A_200000_ETRS89.zip; URA0705GMarisqueoZonificación.zip; DA_PG_25000_ETRS89.zip; PG_NECROFAGAS_25000_ETRS89.zip; PLANES_RECUP_FLORA_1000_ETRS89.zip; Geologia-ondarea : ftp: geoeuskadi-ren geruza: Geologia intereseko lekua: CT_LIG_25000_ETRS89.zip
		Geologia-ondarea: 0-1 1= Gilak babestu gabeko eremuetan; 0= Gainerakoak	

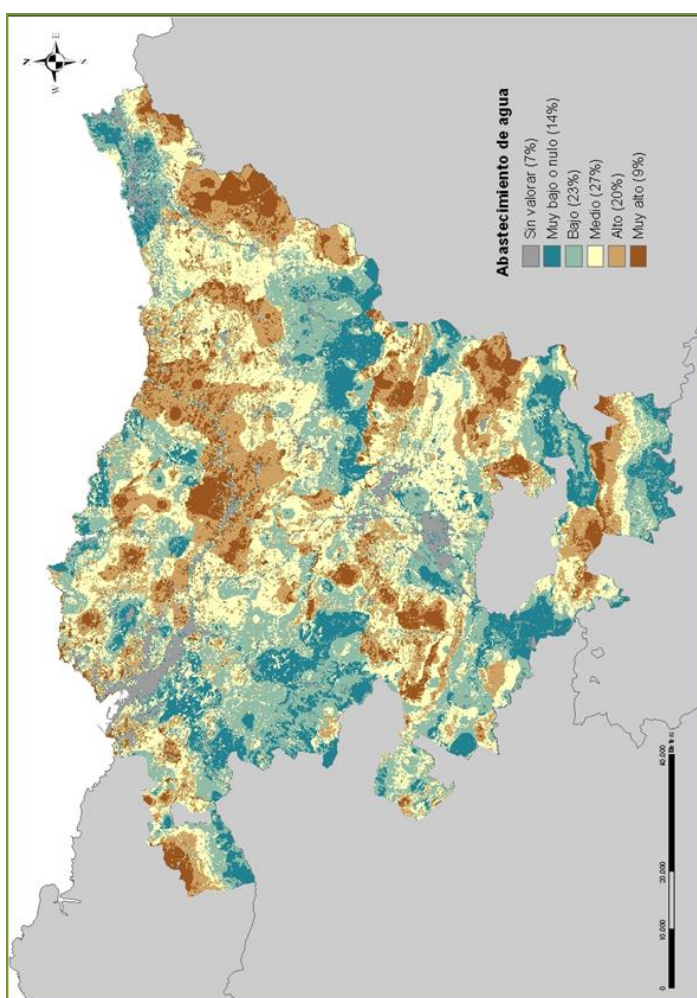

UR-HORNIDURA: LURRALDEAREN UR-BALIABIDEAK

Bereziki bi faktorek baldintzatzen dute lurralde batean eskuragarri dagoen ur kantitatea: prezipitazioak eta ebapotranspirazioak.

Nagusiki tenperaturak eta lurzorua landare-estaldurak eragiten dute ebapotranspirazio-erregimenean; prezipitazioak, berriz, arro hidrografikoaren ezaugarrien (klima eta topografia adibidez) oso mendeakoa dira.

*Ur Horniduraren balioak (mm/urtea) arro hidrografiko bakoitzerako lortzen dira, eta beraz ebakiballoak ezin daitezke legendan erakutsi.

PROXYA

METODOA

ERABILITAKO DATUAK

Aztertu beharreko unitateak arro hidrografikoak dira: ftp://geo.uskadi-ren.guruza:URA0202GUnidadesHidrologicasCAPV_ETRS89.zip

AB= P-ET

AB= Urteko hornidura guztira (mm/urtea)

P= Urteko prezipitazioa guztira (mm/urtea)

ET= Urteko ebapotranspirazioa guztira (mm/urtea)

Urtean hornitutako ur kantitatea

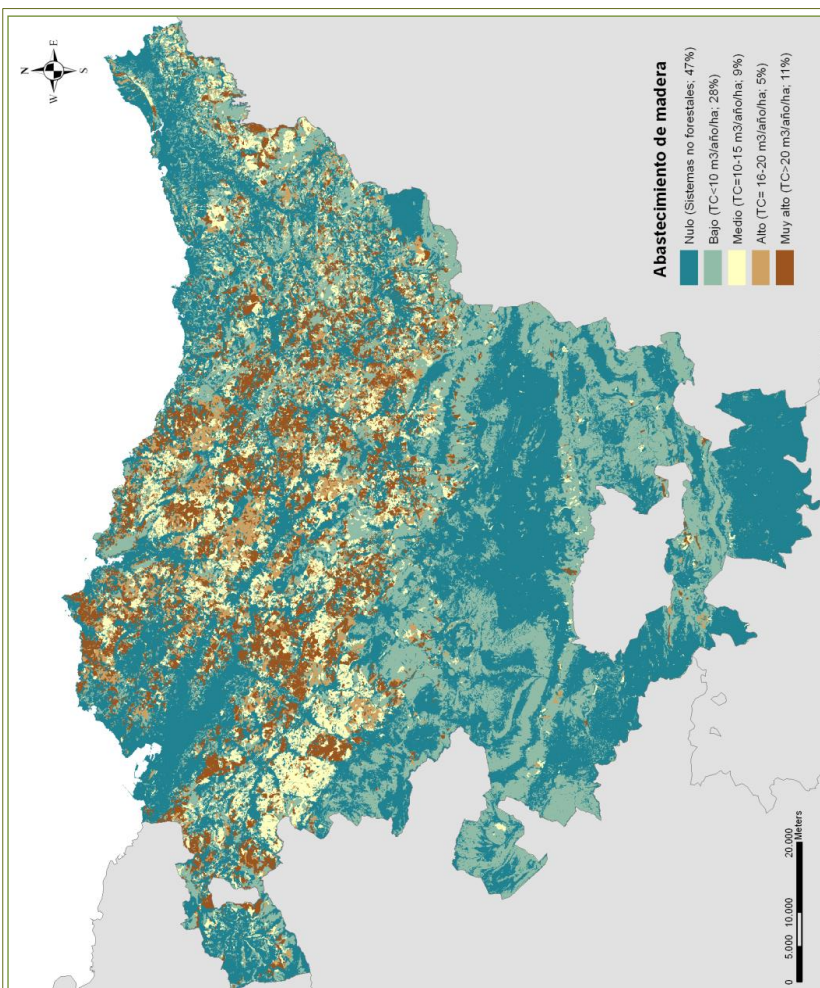
Urteko prezipitazioa guztira eta urteko ebapotranspirazioa guztira:

1980/81. aldizk 2005/06. aldizkara bitarteko urteko prezipitazioari eta urteko balizko (ET0) eta benetako (ETR) ebapotranspirazioari buruzko mapak. Uraren Informazio Sistema Integratua, Nekazaritza, Elikadura eta Ingurumen Ministerioa.

ET0: zuzendu da landarearen (InVEST Programaren zuzenketa-faktoreak) eta prezipitazioaren efektua biltzeko.

ZUR-HORNIDURA

Baso-ekosistemek (baso naturalak eta baso-landaketak) zura jartzen dute herritarren eskura, hainbat gauzatarako (altzaria, papera, egurra eta abar) erabil dezaten.

PROXYA

ERABILITAKO DATUAK

Urteko hazkunde-tasa (m³/urte/ha)

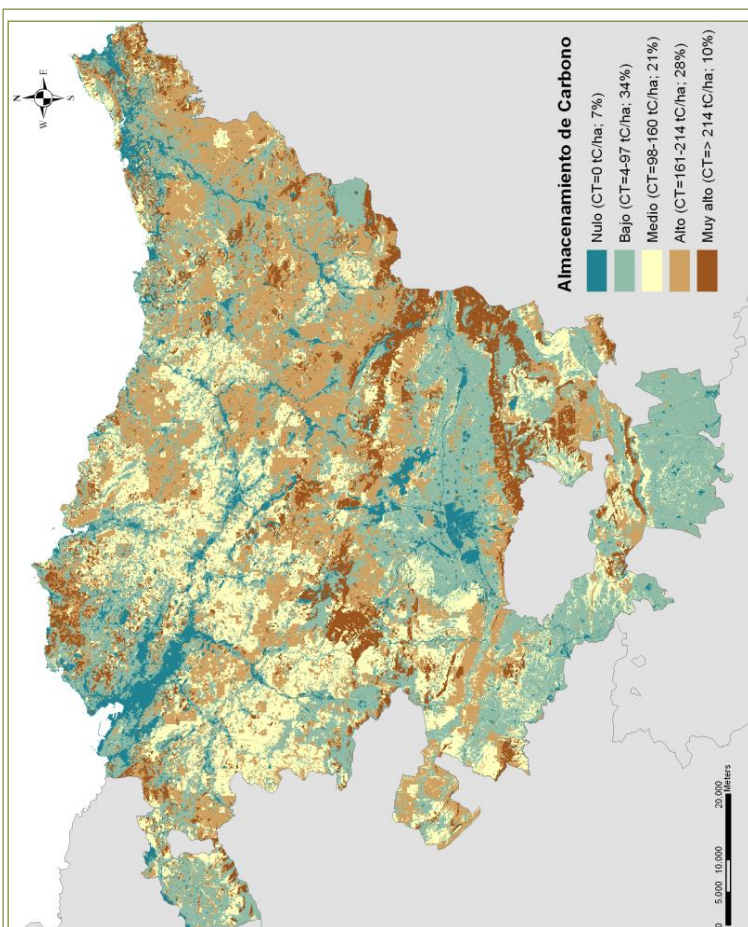
2011 urteko "Inventario Forestal Nacional"-aren lursailetan, 2008 eta 2012 urteetan egindako LIDAR hegaldien bidez, HAZik kalkulaturako datua. ftp_geoeuskadi-ren geruzak: Crecimiento_anual_2012.zip

Baso-landaketaren egungo hazkunde-tasa (m³/urte/ha)

Baso-landaketa moten identifikazioa: ftp_geoeuskadi-ren geruzak: CT_HAB_EUNIS_2009_10000_ETRS89.zip

KARBONOA BILTEGIRATZEA

Landarediak karbono-biltegiaren edo -hustubidearen antzera dihardu, atmosferatik CO₂ hartu eta karbono hori bere biomasan finkatzen duelako. Biltegitratutako karbonoa ekosisteman banatzen da, nagusiki hiru konpartimentutan: biomasa bizia, biomasa hila eta lurzorua.

PROXYA

$$CT = CBv + CBm + CS$$

CT= Ekosistemaren Karbono Edukia guztira (tC/ha)
CBv= Biomasa biziaren Karbono Edukia (tC/ha)
CBm= Biomasa hilaren Karbono Edukia (tC/ha)
CS= Lurzoruaen Karbono Edukia (tC/ha)

$$CBv = V \cdot CC \cdot FEB \cdot (1 + R) \cdot Dm \cdot FCms$$

VCC= Azaldun enborren bolumena (m³/ha)= Azaldun zur-izakinak (m³/) Espezie bakoitzak hartutako azalera (ha)
FEB= Biomasaaren hedapen-faktorea
R= Sustirakikimua erlazioa
Dm= Zuraren dentsitatea (tms/m³)
FCms= Karbono zatia materia lehorrean (gC/gms)

$$CBm = V \cdot Dm \cdot FCms$$

V= Zur hilaren bolumena (m³/ha)

METODOA

Biomasa biziaren Karbono Edukia:

Basokoak ez diren sistemen eta ibaitzako basoak: Bibliografia) Fonseca et al., 2012; Serrano et al., 2016; Juhos & Tókei, 2012)

Baso-sistemak: IPCCren formula (2003)

Azaldun enborren bolumena: EAEren 2011. urterako Baso Inbentarioa
Biomasaaren hedapen-faktorea: Bibliografia (Montero et al., 2005)
Sustirakikimua erlazioa: Bibliografia (Montero et al., 2005)
Zuraren dentsitatea: Inventario Forestal Catalán (CPF 2004) y de las tablas de producción para los montes españoles (Madrigal et al., 1999)
Karbono zatia materia lehorrean: Bibliografia (Montero et al., 2005)

Biomasa hilaren Karbono Edukia:

Zur hilaren bolumena: EAEko baso-inbentarioa, 2011 eta 2005

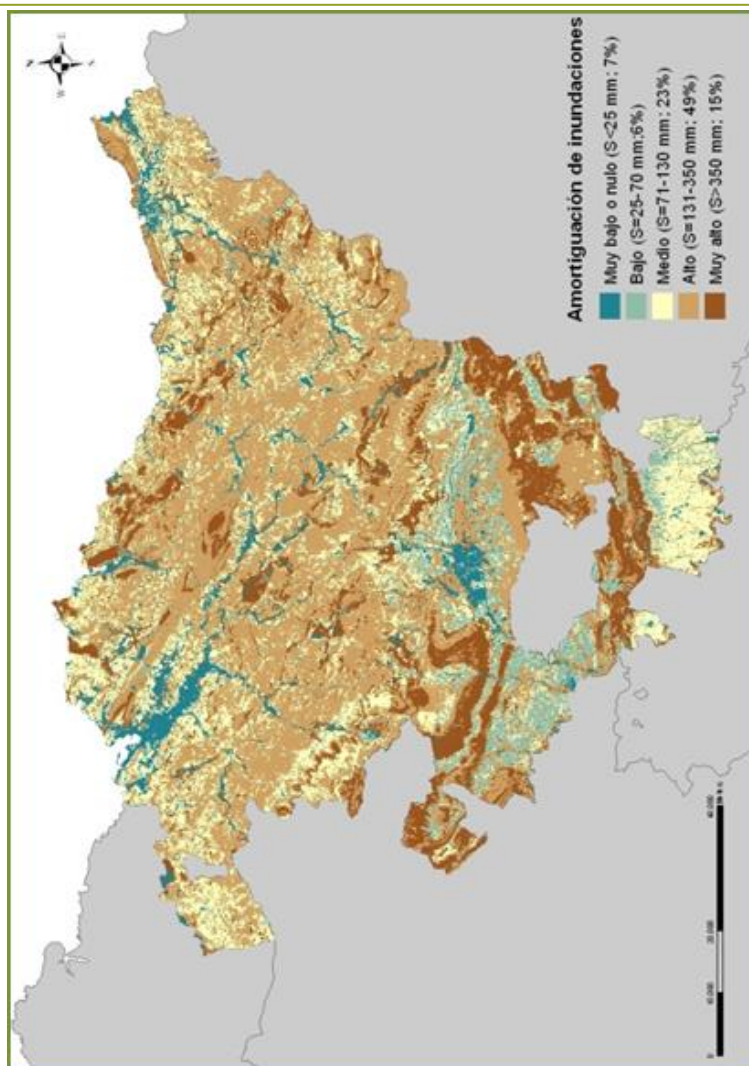
Lurzoruaen Karbono Edukia:

EAEko lurzoruaen lehen 30 zentimetroetan biltegitratutako karbono organikoaren inbentarioa 1:25.000 (Neiker, 2004).

ERABILITAKO DATUAK

UR-ZIKLOAREN ERREGULATZEA/ UHOLDEAK ARINTZEA

Eurite handien garaietan landarediak moteldu egiten du euri-jasak lurzoruan eragindako efektua, eta uraren fluxua geldotzen du; horri esker, euri-ura errazago iragazten da lurzoruan barrena, eta ibaien deskarga ere errazten da.

PROXYA

**Ekosistemaren euri-ura
atxikitzeko gehieneko
potentziala**

S = (254100/NC) - 254

S = Ekosistemaren euri-ura atxikitzeko gehieneko
potentziala (mm)
NC = Bihurgune zerbakia

METODOA

Bihurgune-zerbakia:

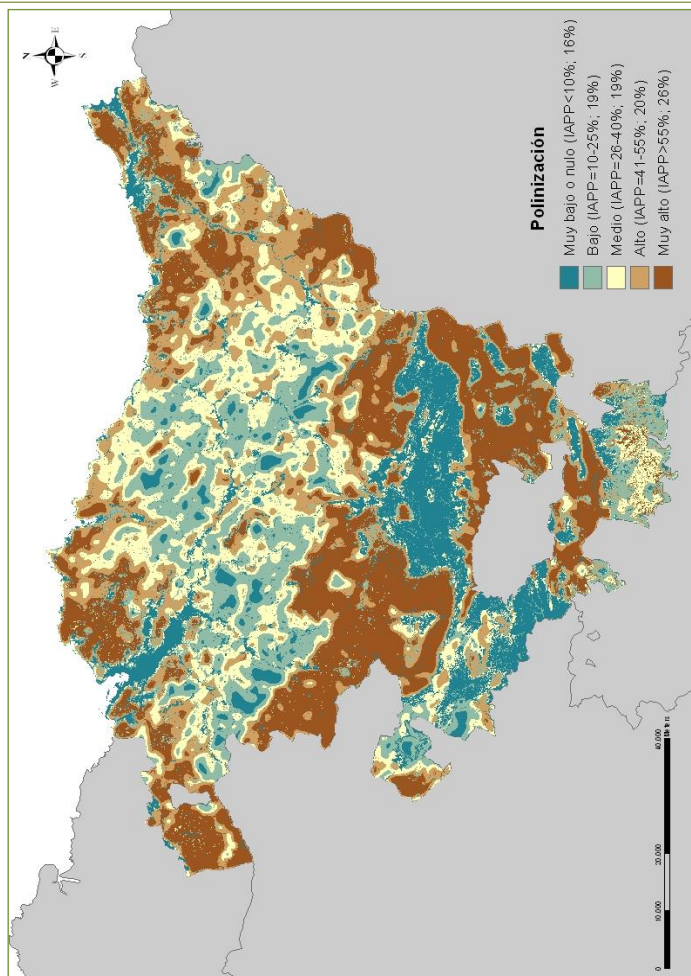
CEDEX Azterlan Hidrografikoaren Zentroak egindako taulak. Datu horiek ingurune-unitateekin lotzeko honako hauek erabili ziren:

- CORINE LAND COVER 2000 sailkapena
- ftp:geoeuskadi-ren geruzak:
PENDIENTES_LIDAR_2013_ETRS89.zip
CT_0403GPermeabilCAPV_25000_ETRS89.zip

ERABILITAKO DATUAK

POLINIZAZIOA

Polinizazioa ekosistemetan gauzatzen da haizearen, animalien edo uraren eraginez. Intsektuak dira polinizatzaile nagusietako batzuk.

PROXYA

Eremu bakoitzean habia egiten duten polinizatzaileen litekeen ugartasun-indizea (IAPP)

METODOA

INVEST programaren polinizazio-modulua
 Basa-intsektu polinizatzaileak baino ez dira kontuan hartu eredu hau egitean, honako hauek oinarrituta:
 1) intsektuen baliabide-premiak, habia egiteko habitaten eskuragarritasuna eta janariaren eskuragarritasuna.
 2) desplazamendu-distantziak.
Ikus Ereduari mugak Euskadiko ekosistemen zerbitzuak kartografiatzeko gida metodologikoan.

BALORAZIOA

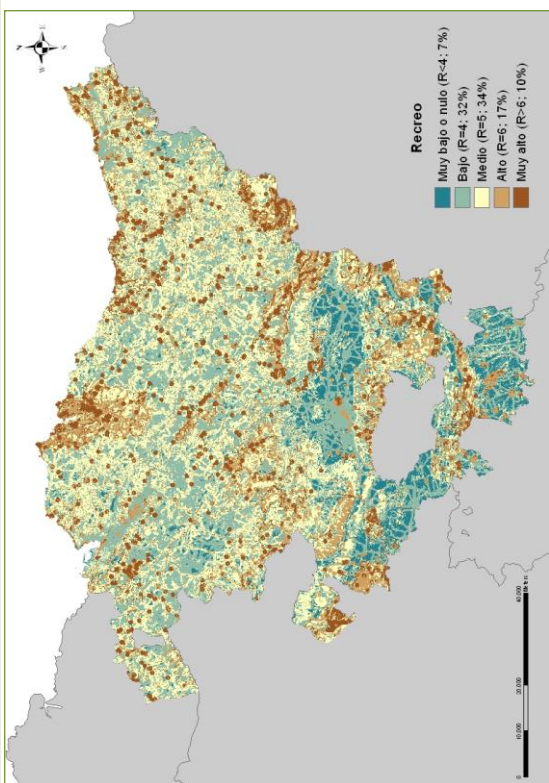
Habia egiteko habitaten eskuragarritasuna: 0-1
 0= oso eskuragarritasun txikia edo nulua
 1= eskuragarritasun handia.
Landa-baliabideen eskuragarritasuna: 0-1
 0= oso eskuragarritasun txikia edo nulua
 1= eskuragarritasun handia.
Apis mellifera (Euskadin ere bizi den basa-erlea) espeziearen desplazamendu-distantzia:
 700 m.

ERABILITAKO DATUAK

Balioetsitako habitatak: ftp://geoekuska.dti.gob.es/CT_HAB_EUNIS_2009_10000_ETRS89.zip
Habia egiteko habitaten eskuragarritasuna: Bibliografia
Landa-baliabideen eskuragarritasuna: Bibliografia
Apis mellifera (Euskadin ere bizi den basa-erlea) espeziearen desplazamendu-distantzia: Bibliografia

JOLAS-JARDUERAK

Ekosistemek aire zabalean jolas- eta aisia-jarduerak egiteko eskaintzen duten aukera lurraldeak jolas-erabilerarako duen ahalmenaren (jolas-jardueretarako azpiegiturak eta erabili beharreko tokietarako irisgarritasuna) eta beren potentzialaren (berezko ezaugarriak) araberakoa da.

PROXYA METODOA

R = PR + CR

R = Olatu-indizea
PR = Jolasarako potentziala
CR = Jolasarako ahalmena

PR = N + P + A + G + R

N = Naturaltasun-indizea
P = Babes-malla
A = Gaiatzaleko ur-masen presentzia (latai, lakuak, trantsizio-urak, kostaldeko urak eta urtegiak)
G = Turismo-intereseko geologia-ondarea
R = Gailurren (mendiak) presentzia

CR = A + I

A = Irisgarritasuna
I = Azpiegitura artifizialen (jolas-eremuak, upelgiak, musoak, parke tematikoak, parke ekologikoak, parke probintzialak, interpretazio- zentroak, zentro tematikoak eta BTT zentroak) eta naturalen (hailzuak eta eskalada-eremuak), paisaia-mugarrien eta hegaztiak behatzeko guneen presentzia.

Jolas indizea

BALORAZIOA

Jolasarako potentziala

Naturaltasun-indizea: 1-7

1 = naturaltasun-indize txikiko unitateak- 7 = naturaltasun-indize handiko unitateak.

Babes-malla: 0-2

2 = babestutako eremuak (Natura 2000 sarea izan ezkiz); 1 = Natura 2000 Sareko eremuak, natura-intereseko eremuak eta interesguneak, 0 = Gaiatzaleko ur-masen presentzia: 0-3

Gaiatzaleko ur-masen presentzia: 0-3

3 = hondartzak; 2 = arrantza-barrutiak dituzten ur-masak edo bainatzeko egokiak direnak eta urtegiak; 1 = arrantza-barrutiak ez duten edo bainatzeko egokiak ez diren ur-masak eta hondartzak ez diren kostaldeko urak; 0 = gainerakoak.

Turismo-intereseko geologia-ondarea: 0-1

1 = Turismo-intereseko GILak z2 (Euskadiko Geodibertsitate Estrategia) eta geoeremuak (EAEko geoturismo iraunkorra); 0 = gainerakoak.

Gailurren presentzia (mendiak): 0-1

1 = gailurren eta hauen ingurunearen presentzia; 0 = gainerakoak.

Jolasarako ahalmena

Irisgarritasuna: 0-2

2 = azpiegitura linealak (errepideak, autobideak eta abar); 1 = azpiegitura linealak (bideak, bidezidorrak eta bidegorriak); 0 = gainerakoak.

Azpiegituren, paisaia-mugarrien eta hegaztiak behatzeko guneen presentzia: 0-3

3 = jolas-jardueretarako, paisaia-mugarrietarako eta hegaztiak eta hauen inguruneak behatzeko guneak; 0 = gainerakoa.

ERABILITAKO DATUAK

Jolasarako potentziala

Naturaltasun-indizea: Bibliografia

Babes-malla: ftp: geoeskadi-ren geruzak: Natura 2000 Sarea: RN2000_ES21_25000_ETRS89.zip
RAMSAR hezeguneak: Ramsar_ES21_25000_ETRS89.zip
Naturagune Babestua: ENP_ES21_25000_ETRS89.zip
Biosferaren Erreserba: MaB_ES21_25000_ETRS89.zip
Interesguneak: CT_ESPACIOS_INTERES_25000_ETRS89.zip
Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetako interes naturalistikoak eremuak: CT_INT_NATURALISTICO_DOT_25000_ETRS89.zip

Gaiatzaleko ur-masen presentzia: ftp: geoeskadi-ren geruzak:

Ibaiek: URA0202LTramosRioCAPV_ETRS89.zip
Urtegiak: URA0205GMasaAguaEmbalses_ETRS89.zip
Bainu-eremuak 2009 eta tisa eragineko paisaiak: CT_PAISAJE_MAR_CAT_25000_ETRS89.zip
Ur-masak: EAEko Paisalen Katalogoa, 2005.
Arrantza-barrutiak eta bainatzeko egokiak diren urak: Bibliografia

Turismo-intereseko geologia-ondarea:

Geologia Intereseko Lekuak: CT_LIG_25000_ETRS89.zip
Geoeremuak: Geozonas_ed50_v2_eir89.shp.

Gailurren (mendiak) presentzia:

Gailurren mapa, euskal mendietako UTM koordinatuetatik abiatuta egina: egileak egina

Jolasarako ahalmena

Irisgarritasuna: ftp: geoeskadi-ren geruza:

BTA_TRA_EJES_REDVIARIA_L_5000_ETRS89_DICIEMBRE_2014.zip

Azpiegituren, paisaia-mugarrien eta hegaztiak behatzeko guneen presentzia:

Azpiegiturak: UTM koordinatuetatik
Paisaia-mugarriak: ftp: geoeskadi-ren geruza: CT_HITOS_PAISAJISTICOS_25000_ETRS89.zip
Hegaztiak behatzeko guneak: Itinerarios.zip

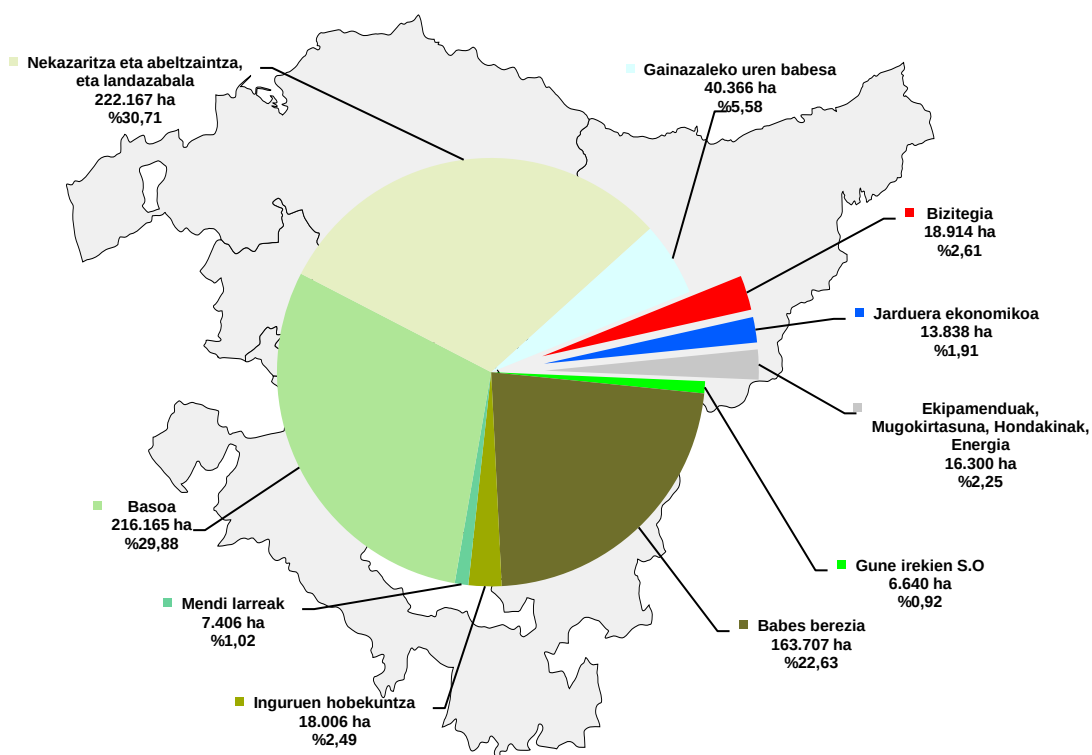
12.2 Eranskina. Lurralde eta Hirigintza-iraunkortasuneko adierazleak

Atal honetan lurralde- eta hirigintza-iraunkortasuneko adierazleak garatzen dira. Datuak Lurralde Historikoen eta Eremu Funtzionalen arabera eskaintzen dira, eta taula numerikoen eta grafikoen bitartez azaltzen dira, eta azterketa Udalplan 2018an oinarrituta egiten da.

Adierazleei buruzko informazio guztia, bai eta udalerrien arabeko informazioa, grafikoak, taulak eta 2D-ko 3D-ko mapak, Lurralde Plangintza, Hirigintza eta Hiri Berroneratze Zuzendaritzaren web orrian daude:

www.euskadi.eus/adierazleak

www.geoeuskadi.eus

Grafikoa: Lurralde Eredua. EAEko lurzorua kalifikazioa (UDALPLAN 2018)

1. – LURRALDE EREDUA. LURZORUAREN KALIFIKAZIOA.

UDALPLAN 2018 ESPARRUA ÁMBITO TERRITORIAL	1(d) 1		1(d) 2		1(d) 3		1(d) 4		1(d) 5		1(d) 6		1(d) 7		1(d)	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Gune Irekien S.O. S.G. Espacio Libres	143	0,33	9.724	22,64	549	1,28	449	1,05	9.080	21,14	20.382	47,45	1.493	3,48	41.820	97,37
Enkarterriak	170	0,39	9.689	22,51	1.692	3,93	121	0,28	18.541	43,07	9.874	22,94	1.377	3,20	41.464	96,31
Goleerri	1.768	3,47	7.020	13,78	2.161	4,24	0	0,00	11.416	22,41	13.734	26,96	2.355	4,62	38.454	75,50
Bilbo Metropolitarra	2.128	5,66	9.719	25,83	896	2,38	116	0,31	7.793	20,72	8.869	23,58	1.667	4,43	31.188	82,90
Donostia	308	1,21	5.683	22,29	655	2,57	0	0,00	9.008	35,33	6.855	26,89	995	3,90	23.504	92,19
Durango	467	2,22	3.154	15,01	2.559	12,18	192	0,91	9.034	43,00	3.902	18,57	586	2,79	19.893	94,68
Debarrena	156	0,32	7.257	14,98	651	1,34	71	0,15	16.621	34,30	16.374	33,79	5.604	11,57	46.734	96,45
Busturialdea-Artibai	19	0,09	4.408	21,68	1.171	5,76	0	0,00	7.396	36,37	6.160	30,29	576	2,83	19.730	97,02
Arratia	33	0,11	4.077	12,91	1.003	3,18	0	0,00	7.116	22,53	16.303	51,61	1.876	5,94	30.408	96,26
Arabako Errioxa	201	0,43	8.642	18,37	782	1,66	1.205	2,56	17.492	37,19	15.433	32,81	1.557	3,31	45.313	96,34
Alara	110	0,26	9.243	21,89	37	0,09	96	0,23	17.400	41,20	12.015	28,45	1.627	3,85	40.529	95,97
Debagoiena	41	0,27	1.697	11,30	19	0,13	0	0,00	2.760	18,38	8.350	55,61	721	4,80	13.588	90,49
Mungia	80	0,25	8.973	27,73	755	2,33	1.090	3,37	9.466	29,26	9.707	30,00	1.243	3,84	31.315	96,79
Toloserri	859	0,37	64.353	27,62	3.927	1,69	3.827	1,64	65.701	28,20	63.707	27,34	17.274	7,41	219.647	94,26
Araba Erdialdea	157	0,48	10.067	31,06	1.149	3,54	239	0,74	7.342	22,65	10.502	32,40	1.415	4,37	30.871	95,24
Urola-Kosta																
E.A.E./CAPV	6.640	0,92	163.707	22,63	18.006	2,49	7.406	1,02	216.165	29,88	222.167	30,71	40.366	5,58	674.457	93,22

LURRALDE HISTORIKOAK - TERRITORIOS HISTÓRICOS

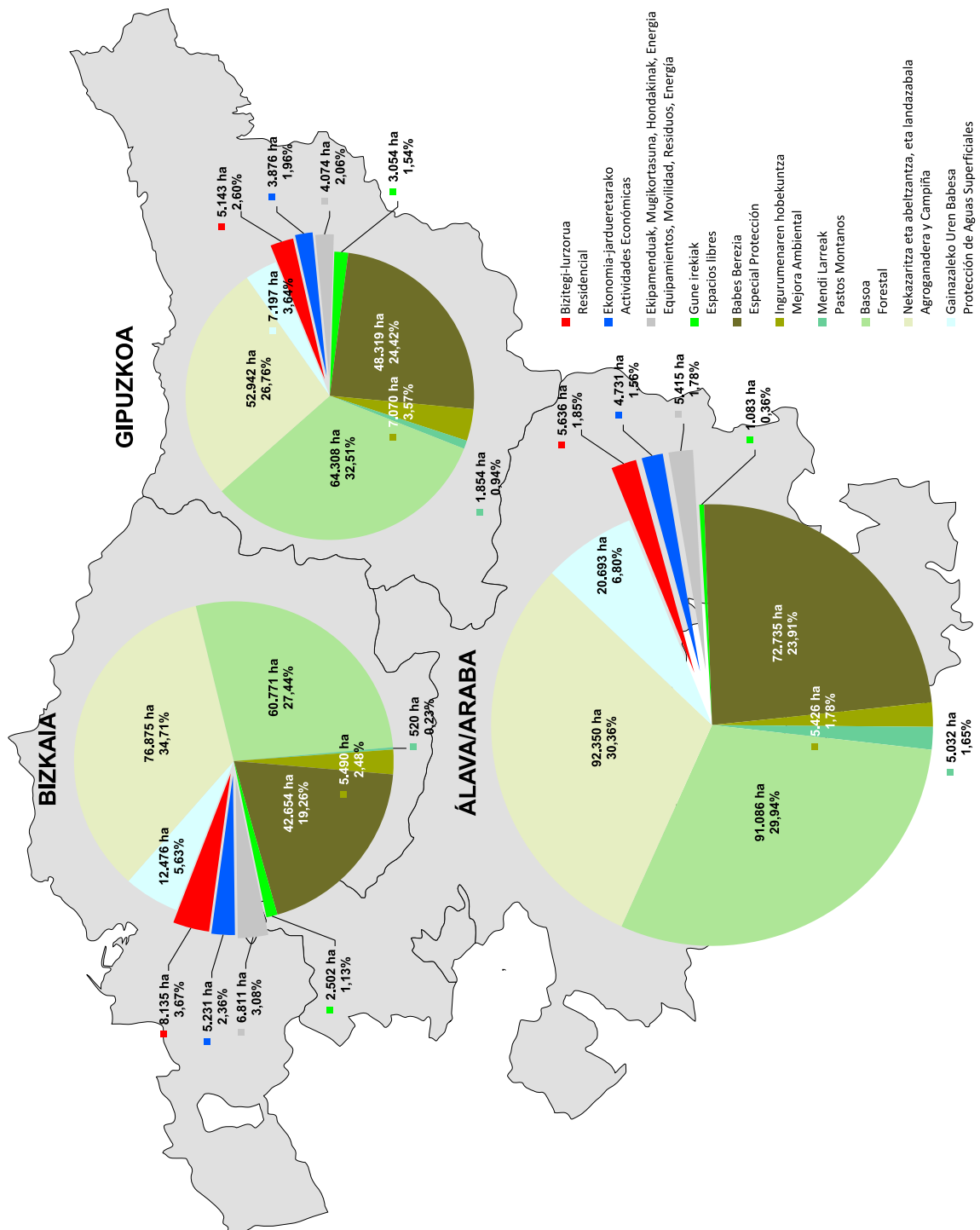
ÁLAVA/ARABA	1.083	0,36	72.735	23,91	5.426	1,78	5.032	1,65	91.086	29,94	92.350	30,36	20.693	6,80	288.405	94,81
BIZKAIA	2.502	1,13	42.654	19,26	5.510	2,49	520	0,23	60.771	27,44	76.875	34,71	12.476	5,63	201.307	90,89
GIPUZKOA	3.054	1,54	48.319	24,42	7.070	3,57	1.854	0,94	64.308	32,51	52.942	26,76	7.197	3,64	184.745	93,38

EREMU FUNZIONALAK - ÁREAS FUNCIONALES

Enkarterriak	143	0,33	9.724	22,64	549	1,28	449	1,05	9.080	21,14	20.382	47,45	1.493	3,48	41.820	97,37
Goleerri	170	0,39	9.689	22,51	1.692	3,93	121	0,28	18.541	43,07	9.874	22,94	1.377	3,20	41.464	96,31
Bilbo Metropolitarra	1.768	3,47	7.020	13,78	2.161	4,24	0	0,00	11.416	22,41	13.734	26,96	2.355	4,62	38.454	75,50
Donostia	2.128	5,66	9.719	25,83	896	2,38	116	0,31	7.793	20,72	8.869	23,58	1.667	4,43	31.188	82,90
Durango	308	1,21	5.683	22,29	655	2,57	0	0,00	9.008	35,33	6.855	26,89	995	3,90	23.504	92,19
Debarrena	467	2,22	3.154	15,01	2.559	12,18	192	0,91	9.034	43,00	3.902	18,57	586	2,79	19.893	94,68
Busturialdea-Artibai	156	0,32	7.257	14,98	651	1,34	71	0,15	16.621	34,30	16.374	33,79	5.604	11,57	46.734	96,45
Arratia	19	0,09	4.408	21,68	1.171	5,76	0	0,00	7.396	36,37	6.160	30,29	576	2,83	19.730	97,02
Arabako Errioxa	33	0,11	4.077	12,91	1.003	3,18	0	0,00	7.116	22,53	16.303	51,61	1.876	5,94	30.408	96,26
Alara	201	0,43	8.642	18,37	782	1,66	1.205	2,56	17.492	37,19	15.433	32,81	1.557	3,31	45.313	96,34
Debagoiena	110	0,26	9.243	21,89	37	0,09	96	0,23	17.400	41,20	12.015	28,45	1.627	3,85	40.529	95,97
Mungia	41	0,27	1.697	11,30	19	0,13	0	0,00	2.760	18,38	8.350	55,61	721	4,80	13.588	90,49
Toloserri	80	0,25	8.973	27,73	755	2,33	1.090	3,37	9.466	29,26	9.707	30,00	1.243	3,84	31.315	96,79
Araba Erdialdea	859	0,37	64.353	27,62	3.927	1,69	3.827	1,64	65.701	28,20	63.707	27,34	17.274	7,41	219.647	94,26
Urola-Kosta	157	0,48	10.067	31,06	1.149	3,54	239	0,74	7.342	22,65	10.502	32,40	1.415	4,37	30.871	95,24

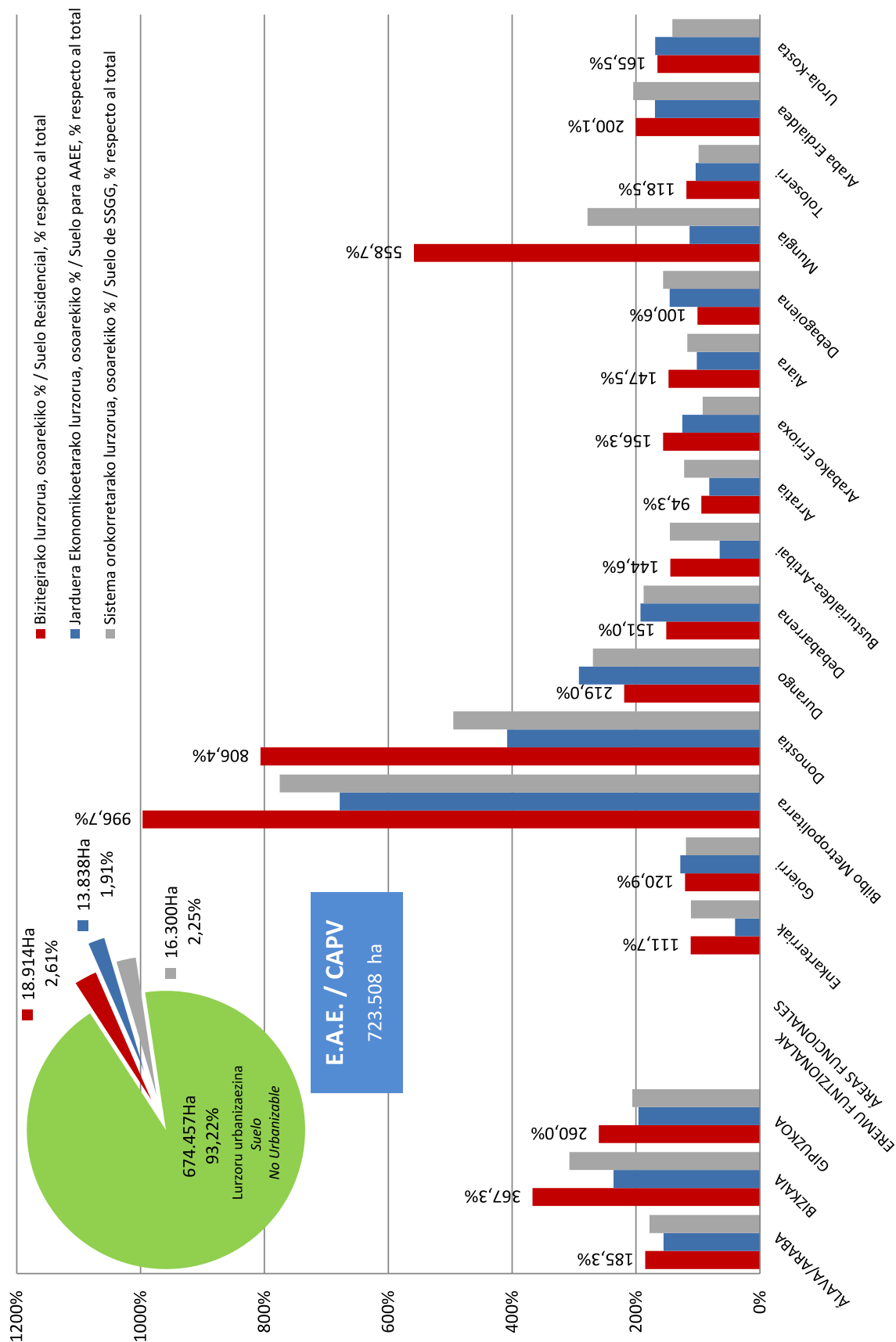
1. – LURRALDE EREDEUA. LURZORUAREN KALIFIKAZIOA.

1. – LURRALDE EREDUA. LURZORUAREN KALIFIKAZIOA

UDALPLAN 2018 ESPARRUA ÁMBITO TERRITORIAL	1(a) Egoltza Residencial		1(b) Jarduera Ekonomikoak Actividades Económicas		1(c) Sistema Orokorrak Sistemas Generales		1 (Lurralde Eredua - Modelo Territorial) Kalifikatua guztira Total calificado		1(d) Lurzorru Urbanizaezina Suelo no Urbanizable		1 (Lurralde Eredua - Modelo Territorial) Guztira Total	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
E.A.E./CAPV	18.914	2,61	13.838	1,91	16.300	2,25	49.051	6,78	674.457	93,22	723.508	
LURRALDE HISTORIKOAK - TERRITORIOS HISTÓRICOS												
ÁLAVA/ARABA	5.636	1,85	4.731	1,56	5.415	1,78	15.782	5,19	288.405	94,81	304.187	
BIZKAIA	8.135	3,67	5.231	2,36	6.811	3,08	20.177	9,11	201.307	90,89	221.484	
GIPUZKOA	5.143	2,60	3.876	1,96	4.074	2,06	13.092	6,62	184.745	93,38	197.837	
EREMU FUNTZIONALAK - ÁREAS FUNCIONALES												
Enkarterriak	480	1,12	172	0,40	479	1,11	1.130	2,63	41.820	97,37	42.950	
Goierrri	521	1,21	554	1,29	513	1,19	1.587	3,69	41.464	96,31	43.051	
Bilbo Metropolitarra	5.077	9,97	3.456	6,79	3.949	7,75	12.481	24,50	38.454	75,50	50.935	
Donostia	3.034	8,06	1.535	4,08	1.862	4,95	6.431	17,10	31.188	82,90	37.619	
Durango	558	2,19	745	2,92	688	2,70	1.991	7,81	23.504	92,19	25.495	
Debabarrena	317	1,51	405	1,93	394	1,88	1.117	5,32	19.893	94,68	21.010	
Busturialdea-Artibai	701	1,45	315	0,65	703	1,45	1.719	3,55	46.734	96,45	48.453	
Arratia	192	0,94	166	0,82	249	1,22	607	2,98	19.730	97,02	20.337	
Arabako Errioxa	494	1,56	395	1,25	291	0,92	1.180	3,74	30.408	96,26	31.588	
Alara	694	1,47	478	1,02	551	1,17	1.722	3,66	45.313	96,34	47.035	
Debagolena	425	1,01	616	1,46	660	1,56	1.700	4,03	40.529	95,97	42.229	
Mungia	839	5,59	171	1,14	418	2,78	1.427	9,51	13.588	90,49	15.015	
Toloserri	383	1,19	335	1,04	320	0,99	1.039	3,21	31.315	96,79	32.354	
Araba Erdialdea	4.664	2,00	3.947	1,69	4.766	2,05	13.376	5,74	219.647	94,26	233.023	
Urola-Kosta	537	1,66	548	1,69	458	1,41	1.543	4,76	30.871	95,24	32.414	

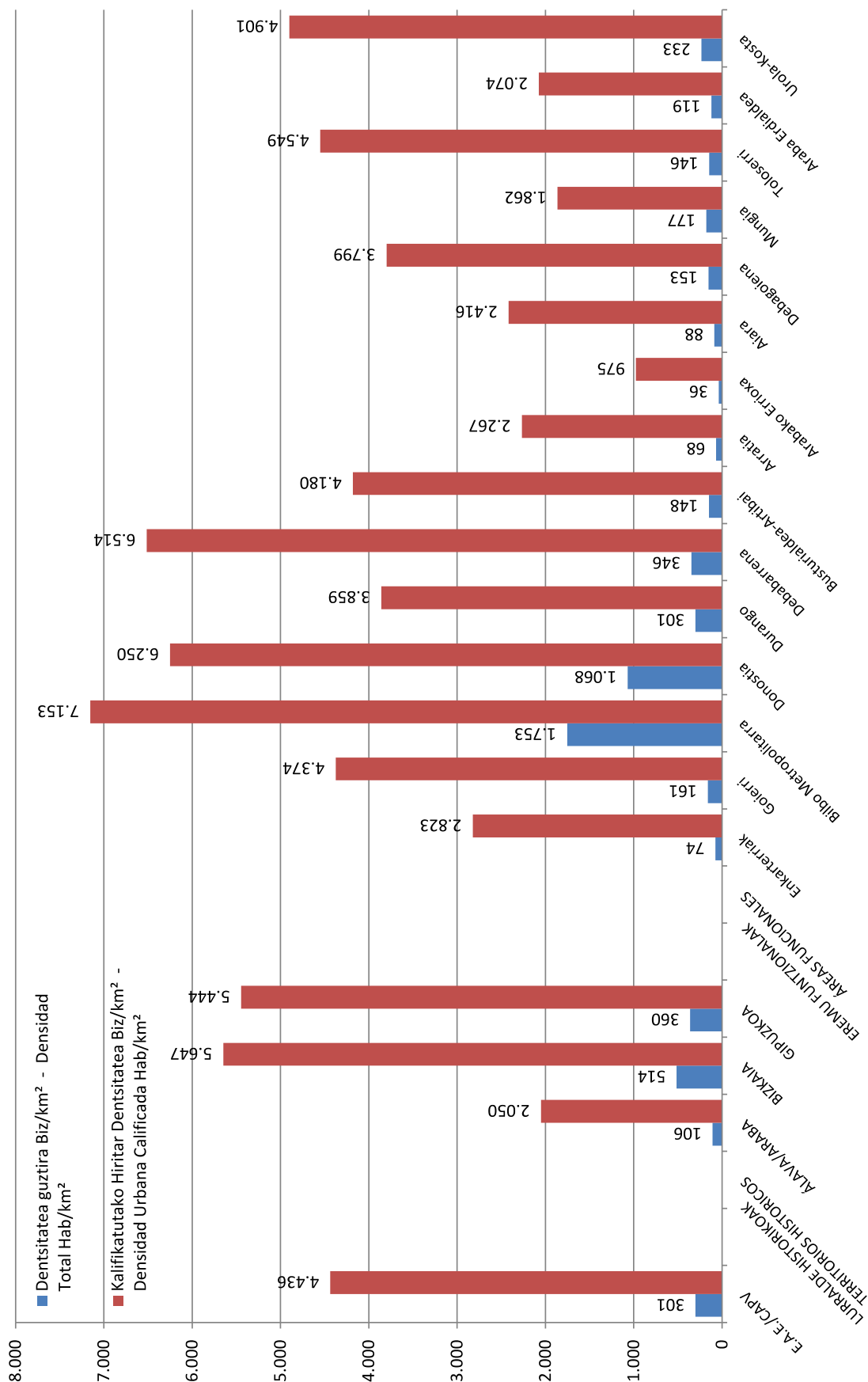
1. – LURRALDE EREDUA. LURZORUAREN KALIFIKAIOA

2. – BIZTANLERIA-DENTSITATEA

UDALPLAN 2018	BIZTANLERIA / POBLACION			DENTSITATEAK / DENSIDADES		
	Guztira Total Biz. - Hab.	Gizonak Hombres Biz. - Hab.	Emakumeak Mujeres Biz. - Hab.	Azalera guztira Superficie Total Km ²	2 a Dentsitatea / Densidad Biz./km ² - Hab./km ²	2 b Hiritar dentsitatea / Densidad urbana Biz./km ² -Hab./km ²
ESPARRUA ÁMBITO TERRITORIAL						
E.A.E./CAPV	2.175.819	1.056.378	1.119.441	7.235,08	300,73	490,51
LURRALDE HISTORIKOAK TERRITORIOS HISTORICOS						
ÁLAVA/ARABA	323.592	159.497	164.095	3.041,87	106,38	157,82
BIZKAIA	1.139.426	548.408	591.018	2.214,84	514,45	201,77
GIPUZKOA	712.801	348.473	364.328	1.978,37	360,30	130,92
EREMU FUNTZIONALAK ÁREAS FUNCIONALES						
Enkarterriak	31.909	15.796	16.113	429,50	74,29	11,30
Goierri	69.423	34.946	34.477	430,51	161,26	15,87
Bilbo Metropolitarra	892.797	426.367	466.430	509,35	1.752,82	124,81
Donostia	401.939	193.279	208.660	376,19	1.068,45	64,31
Durango	76.825	37.821	39.004	254,95	301,33	19,91
Debarrena	72.751	35.958	36.793	210,10	346,27	11,17
Busturialdea-Artibai	71.850	35.711	36.139	484,53	148,29	17,19
Arratia	13.754	6.804	6.950	203,37	67,63	6,07
Arabako Errioxa	11.509	5.951	5.558	315,88	36,43	11,80
Aiara	41.617	20.653	20.964	470,35	88,48	17,22
Debagoiena	64.593	32.172	32.421	422,29	152,96	17,00
Mungia	26.584	13.034	13.550	150,15	177,05	14,27
Toloserri	47.255	23.597	23.658	323,54	146,06	10,39
						4.435,81
						2.050,40
						5.647,19
						5.444,37
						2.822,81
						4.373,79
						7.153,23
						6.249,84
						3.858,96
						6.513,71
						4.180,17
						2.266,57
						975,34
						2.416,19
						3.798,61
						1.862,43
						4.548,69

2. – BIZTANLERIA-DENTSITATEA (orokorra eta hiritarra).

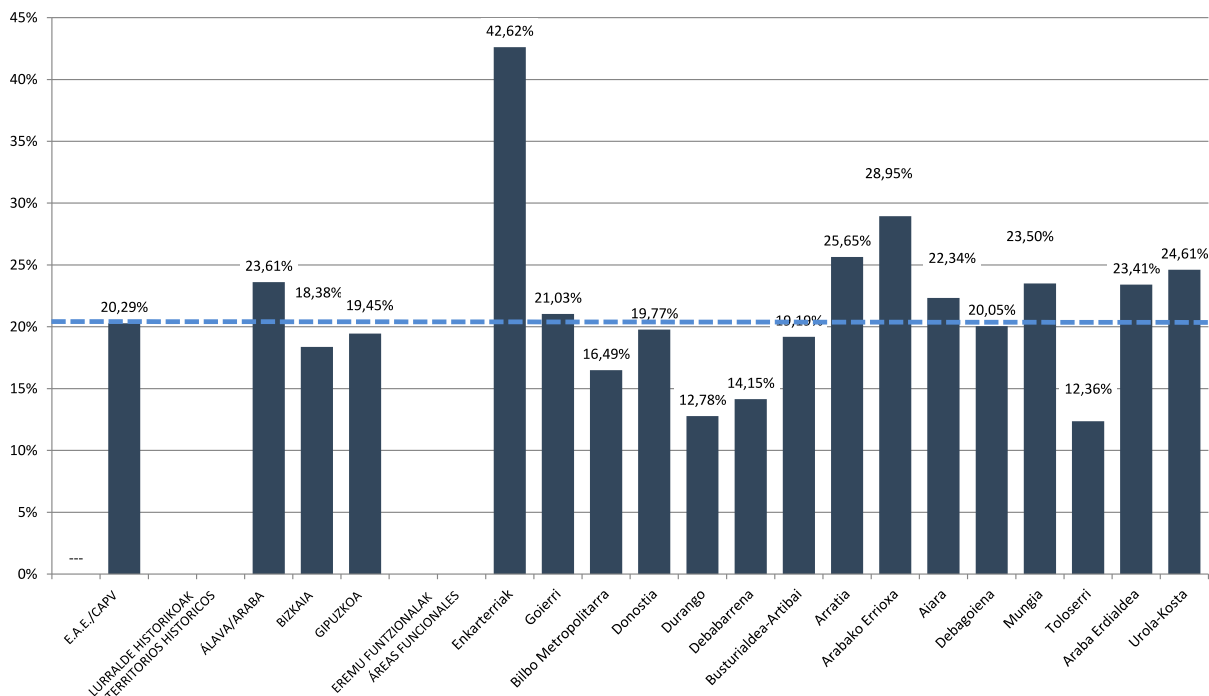

3. –HIRI-EREDUA

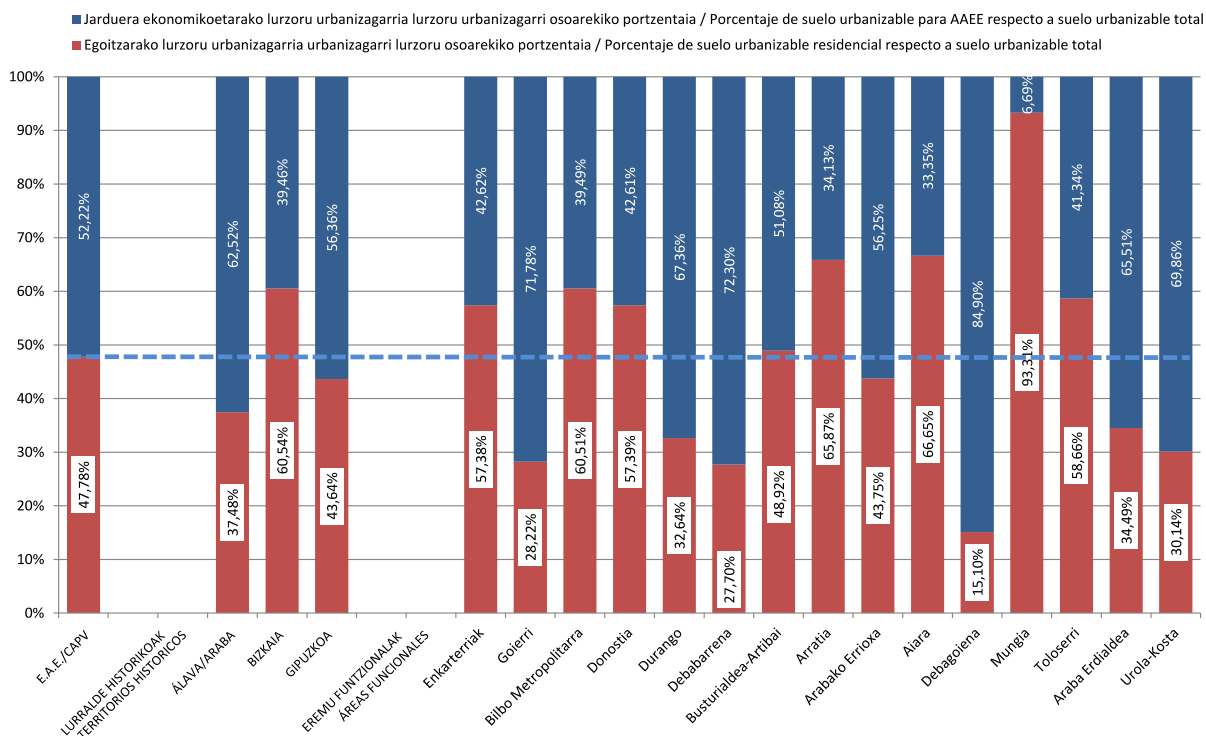
UDALPLAN 2018	3 (a)	3 (b)	3 (c)
	Lurzoru urbanizagarria hiri lurzoruarekiko portzentaia Porcentaje de suelo urbanizable respecto a suelo urbano %	Egoitzarako lurzoru urbanizagarria urbanizagarri lurzoru osoarekiko portzentaia / Porcentaje de suelo urbanizable residencial respecto a suelo urbanizable total %	Jarduera ekonomikoetarako lurzoru urbanizagarria lurzoru urbanizagarri osoarekiko portzentaia / Porcentaje de suelo urbanizable para AEEE respecto a suelo urbanizable total %
ESPARRUA ÁMBITO TERRITORIAL			
E.A.E./CAPV	20,29	47,78	52,22
LURRALDE HISTORIKOAK - TERRITORIOS HISTORICOS			
ÁLAVA/ARABA	23,61	37,48	62,52
BIZKAIA	18,38	60,54	39,46
GIPUZKOA	19,45	43,64	56,36
EREMU FUNTZIONALAK - ÁREAS FUNCIONALES			
Enkarterriak	42,62	57,38	42,62
Goierri	21,03	28,22	71,78
Bilbo Metropolitarra	16,49	60,51	39,49
Donostia	19,77	57,39	42,61
Durango	12,78	32,64	67,36
Debabarrena	14,15	27,70	72,30
Busturialdea-Artibai	19,19	48,92	51,08
Arratia	25,65	65,87	34,13
Arabako Errioxa	28,95	43,75	56,25
Aiara	22,34	66,65	33,35
Debagoiena	20,05	15,10	84,90
Mungia	23,50	93,31	6,69
Toloserri	12,36	58,66	41,34
Araba Erdialdea	23,41	34,49	65,51
Urola-Kosta	24,61	30,14	69,86

3. – HIRI-EREDUA

3. A LURZORU URBANIZAGARRIAREN EHUNEKOA, HIRI-LURZORUAREKIN ALDERATUTA

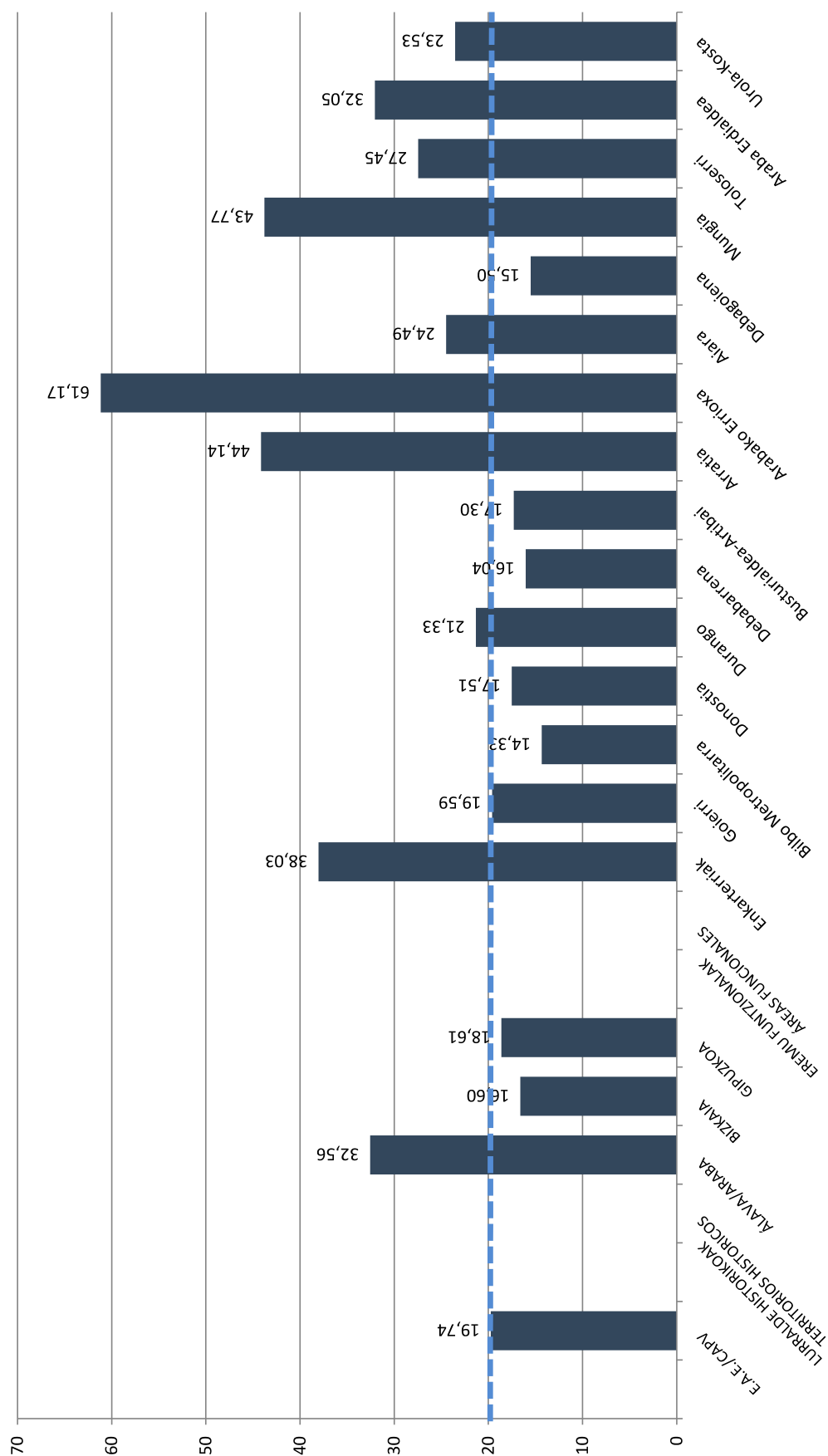
3. B. BIZITEGIRAKO LURZORU URBANIZAGARRIAREN EHUNEKOA, LURZORU URBANIZAGARRI OSOAREKIN ALDERATUTA

4. – BIZITEGI GARAPENA. PLANGINTZAKO ETXEBIZITZA AURREIKUSPENA

UDALPLAN 2018	4 (a). EGOITZA GARAPENA - DESARROLLO RESIDENCIAL			4 (b)
	Egungo etxebizitzak Nº de viviendas existentes Etx. - Viv.	Aurreikusten den etxebizitza gehikuntza Incremento de viviendas previsto Etx. - Viv.	Aurreikusten den etxebizitza gehikuntza Incremento de viviendas previsto %	
ÁMBITO TERRITORIAL				Etxebizitza kopurua guztira ehun biztanlekiko Número de viviendas totales por cada cien habitantes Etx./100biz. - Viv./100hab.
E.A.E./CAPV	977.512	193.005	19,74	53,80
LURRALDE HISTORIKOAK TERRITORIOS HISTORICOS				
ÁLAVA/ARABA	152.154	49.537	32,56	62,33
BIZKAIA	503.562	83.589	16,60	51,53
GIPUZKOA	321.796	59.879	18,61	53,55
EREMU FUNTZIONALAK ÁREAS FUNCIONALES				
Enkarterriak	12.588	4.787	38,03	54,45
Goierri	29.724	5.823	19,59	51,20
Bilbo Metropolitarra	399.478	57.254	14,33	51,16
Donostia	186.365	32.640	17,51	54,49
Durango	31.617	6.745	21,33	49,93
Debarrena	33.501	5.372	16,04	53,43
Busturialdea-Artibai	34.127	5.904	17,30	55,71
Arratia	4.531	2.000	44,14	47,48
Arabako Errioxa	7.929	4.850	61,17	111,03
Aiara	17.963	4.399	24,49	53,73
Debagoiena	28.350	4.395	15,50	50,69
Mungia	10.056	4.402	43,77	54,39
Toloserri	19.012	5.218	27,45	51,27
Araba Erdialdea	129.577	41.523	32,05	61,68
Urola-Kosta	32.694	7.693	23,53	53,41

4. - BIZITEGI GARAPENA. PLANGINTZAKO ETXEBIZITZA AURREIKUSPENA

5. – ETXEBIZITZA-DENTSITATEA.

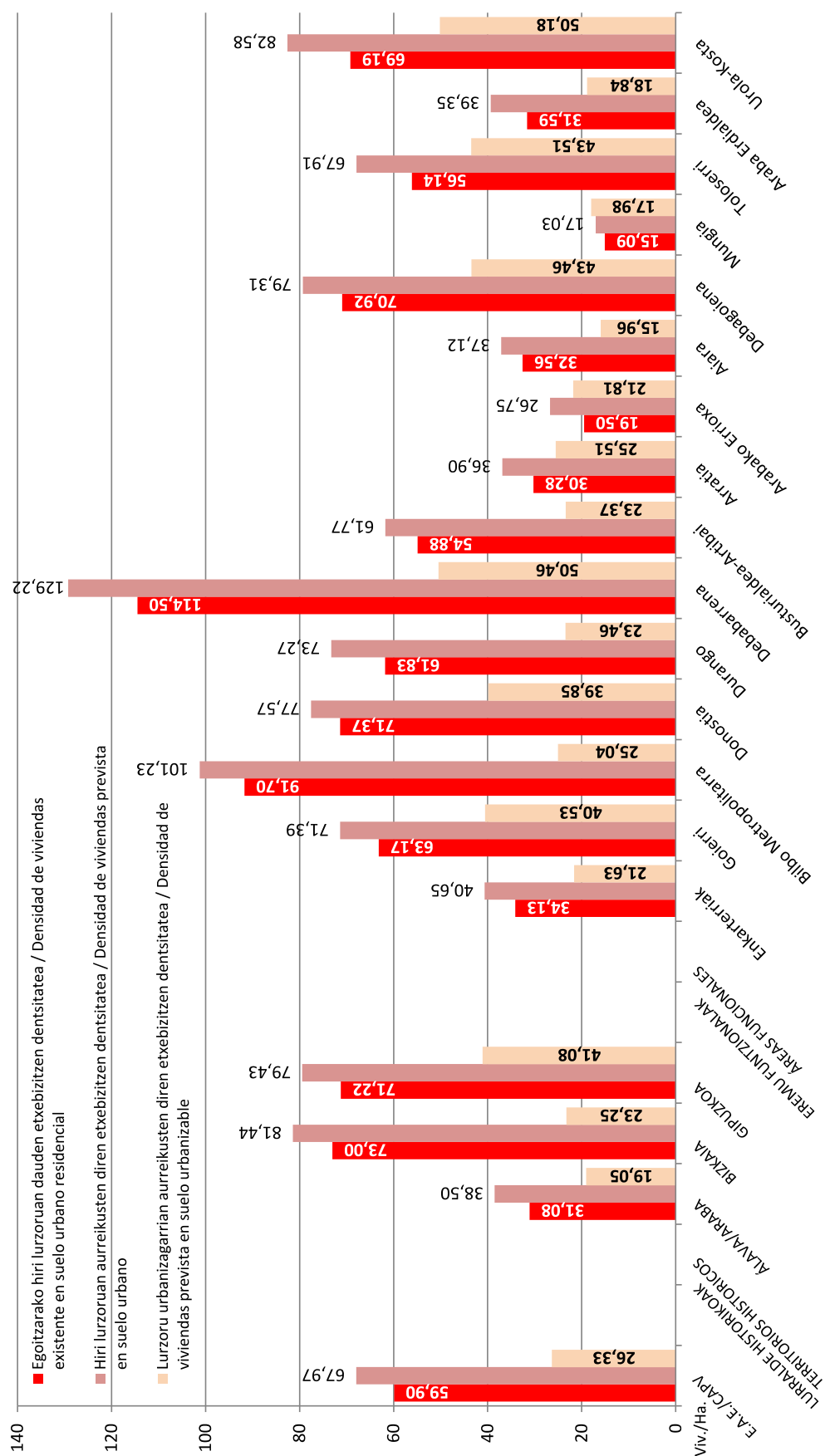
UDALPLAN 2018	5. ETXEBIZITZA DENTSITATEA / DENSIDAD DE VIVIENDA		
	5 (a)	5 (b)	5 (c)
	Egoitzarako hiri lurzoruan dauden etxebizitzaren dentsitatea / Densidad de viviendas existente en suelo urbano residencial Etx./ha - Viv./ha	Hiri lurzoruan aurreikusten diren etxebizitzaren dentsitatea / Densidad de viviendas prevista en suelo urbano Etx./ha - Viv./ha	Lurzoru urbanizagarrian aurreikusten diren etxebizitzaren dentsitatea / Densidad de viviendas prevista en suelo urbanizable Etx./ha - Viv./ha
ESPARRUA ÁMBITO TERRITORIAL			

E.A.E./CAPV	59,90	67,97	26,33
-------------	-------	-------	-------

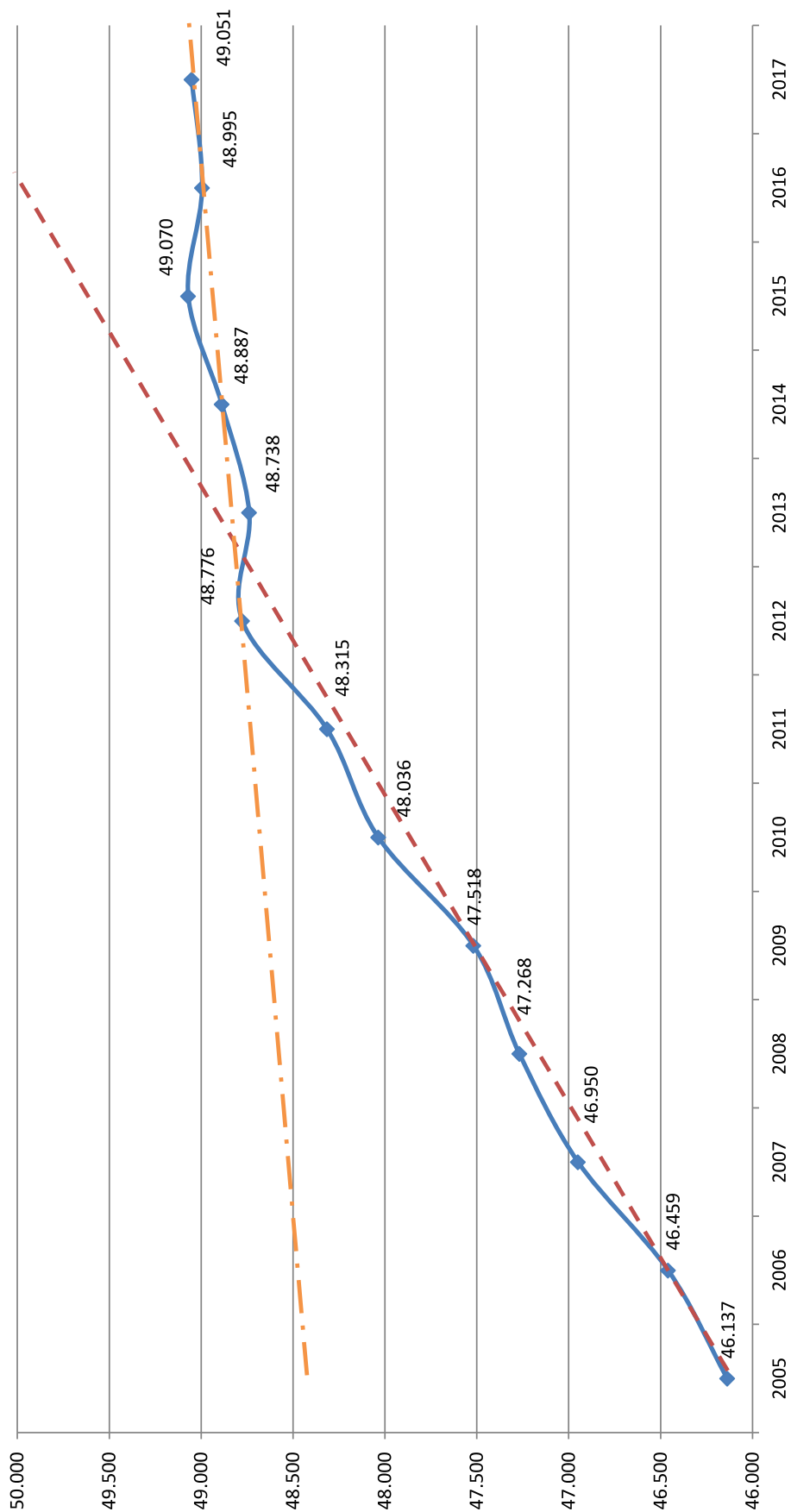
LURRALDE HISTORIKOAK - TERRITORIOS HISTÓRICOS			
ÁLAVA/ARABA	31,08	38,50	19,05
BIZKAIA	73,00	81,44	23,25
GIPUZKOA	71,22	79,43	41,08

EREMU FUNTZIONALAK - ÁREAS FUNCIONALES			
Enkarterriak	34,13	40,65	21,63
Goierri	63,17	71,39	40,53
Bilbo Metropolitarra	91,70	101,23	25,04
Donostia	71,37	77,57	39,85
Durango	61,83	73,27	23,46
Debabarrena	114,50	129,22	50,46
Busturialdea-Artibai	54,88	61,77	23,37
Arratia	30,28	36,90	25,51
Arabako Errioxa	19,50	26,75	21,81
Aiara	32,56	37,12	15,96
Debagoiena	70,92	79,31	43,46
Mungia	15,09	17,03	17,98
Toloserri	56,14	67,91	43,51
Araba Erdialdea	31,59	39,35	18,84
Urola-Kosta	69,19	82,58	50,18

5. – ETXEBIZITZA-DENTSITATEA.

6. – LURZORUAREN ARTIFIZIALIZAZIOAREN /KALIFIKAZIOAREN BILAKAERA

II. Aplikatzeko Arauak

I. kapitulua. Xedea eta Izaera

1. artikulua.– Xedea.

Arau hauen xedea Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen aplikazioa ezartzea da.

2. artikulua.– Izaera.

- 1.– Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek administrazio publikoak eta partikularrak lotetsiko dituzte.
- 2.– Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Legearen (maiatzaren 31ko 4/1990 Legea) 4. apartatuaren 8. artikuluan xedatutakoaren arabera, desberdintasun bat ezartzen da antolamenduko eta espazioaren erabilerako gidalerro lotesleen eta gomendio mailako gidalerroen artean.
 - a) Antolamenduko eta espazioaren erabilerako gidalerro lotesleak II. kapituluan jasotzen dira eta inposatze-, baztertze- edo alternantzia-irizpideak dira irizpide onargarri batzuen artean.
 - b) Gomendio mailako gidalerroak III. kapituluan jasotzen direnak dira. Administrazio eskuduna gidalerro horietatik aldentzen denean, berariaz justifikatu beharko du hartutako erabakia eta bere bateragarritasuna xede dituen helburuekin.
- 3.– Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolakuntzari buruzko maiatzaren 31ko 4/1990 Legearen 8.artikuluaren 2. eta 3. apartatuetan xedatutakoaren arabera, gidalerroak eraginkortasun zuzen edo zeharkakoak izango dira.
 - a) Gidalerroen eraginkortasuna zuzena izango da orokorrean aplikatu beharreko arau zehatzetan adierazten denetan.
 - b) Gidalerroen eraginkortasuna zeharkakoa izango da gidalerroak lurralde-plangintzaren arloko eskuduntzako administrazio publiko desberdinei zuzenduak daudenean berariaz, eta hirigintza-plangintzaren bitartez garatu behar direnean.
 - c) II. kapituluko gidalerroak eraginkortasun zuzenekoak dira hirigintza-plangintzarako, ataletako termino berberetan, salbu lurralde-plangintza partzialari edo sektorialari erreferentzia egiteagatik zeharkako eraginkortasuna badute edo eraginkortasunik ez badute, arau hauetako I. Eranskinean zehazten den bezala.

II. kapitulua. Espazioaren Antolamendurako eta Erabilerarako gidalerroak

3. artikulua.– Ingurune fisikoaren antolamendu arloko gidalerroak.

1.– Antolamendu-kategoriak eta baldintzatzaile gainjarriak:

- a) Antolamendu kategorien arabera, lurraldea eremu homogeneotan zonifikatzen da, eremuen lurralde-bokazioaren arabera, eta bakoitzaren erabilerak berariaz arautzen dira, haren ezaugarrien arabera. Funtzio bikoitza dute: lurzoru urbanizaezinean hiri-plangintzak erabiltzen dituen izendapenak homogeneizatzea batetik, eta haiek lurralde-plangintzan eta hirigintza-plangintzan antolatzeke irizpide orokorrak ezartzea bestetik, lurzoru urbanizaezinean erabilera eta jarduerak arautzeko modua gidatuz.
- b) Sei antolamendu-kategoria ezarri dira EAEko lurzoru urbanizaezina sailkatzeko:
 - Babes Berezia.
 - Ingurumenaren Hobekuntza.
 - Basoa.
 - Nekazaritzako, Abeltzaintzako eta Landazabalekoa.
 - Mendi Larreak.
 - Gainazaleko Uren Babesa.

Antolamendu-kategoriak II. eranskineko 2.A idatz-zatian garatzen dira

- c) Baldintzatzaile gainjarriek ingurune fisikoaren antolamendu-kategoria bakoitzerako ezarritako erabilera-araubidea mugatzen edo baldintzatzen dute, eta honako hauek dira:
 - 1) Arrisku naturalari eta klima-aldaketari buruzkoak:
 - Akuiferoen urrakortasuna.
 - Arrisku geologikoak.
 - Urak har ditzakeen eremuak.
 - Klima-aldaketari lotutako arriskuak.
 - 2) Azpiegitura berdeari buruzkoak:
 - Beren ingurune-balioengatik babestutako gunek eta Urdaibaiko Biosferaren Erreserba.
 - Korridore ekologikoak eta interes naturala duten beste espazio multifuntzional batzuk.Espazio hauen definizio zehatza II. eranskineko 2.b.2 apartatuan garatzen da.

Baldintzatzaile gainjarriak I. eranskineko 2.B idatz-zatian garatzen dira.

2.– Ingurune fisikoko erabilerak:

- a) Ingurune fisikoko erabilerak bost bloketan sailkatzen dira:
 - Ingurumen Babesa: horren barruan sartzen dira kontserbazioa, ingurumenaren hobekuntza eta jarduera zientifiko-kulturalak.
 - Aisialdia eta zabalaldia: horren barruan sartzen dira jolas-jarduera estentsiboa, jolas-jarduera intentsiboa eta ehiza- eta arrantza-jarduerak.
 - Lehen sektoreko baliabideen ustiapena: horren barruan sartzen dira nekazaritza, berotegiak, abeltzaintza, baso-jarduera, nekazaritzako industriak eta erauzketa-jarduerak.
 - Azpiegiturak: horren barruan sartzen dira garraioetarako bideak, aireko lineak, izaera lineala ez duten zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin solidoak biltze-irratze espazioak.

- Eraikuntza Erabilerak: horren barruan daude lehendik dauden guneetan oinarritzen diren nahiz oinarritzen ez diren hirigintza-hazkundeak, erabilgarritasun publikoko eta interes sozialeko eraikinak, nekazaritzako ustategiari lotutako bizitegi isolatua, bizitegi isolatua eta instalazio arriskutsuak.

b) Ingurune fisikoko erabilerak II. eranskineko 2.C idatz-zatian garatzen dira.

3.– Ingurune fisikoaren antolamenduko matrizea:

- a) Ingurune fisikoaren erabileren araubidea ezartzen da antolamendu kategoria eta gainjarritako baldintza bakoitzerako, I. eranskineko 2.D idatzi-zatian (ingurune fisikoaren antolamendu-kategoriak) adierazitakoaren arabera, artikuluko honen amaieran bildutako «EAEko ingurune fisikoaren antolamendu-matrizean» jaso dena.
- b) Matrizeak irudikatzen duen araubidean antolamendu-kategoriak eta baldintzatzaile gainjarriak erabilera batzuekin eta besteekin gurutzatzen dira eta horiek arautzeko kode bat ezartzen da:
 - «1»: erabilera egokia.
 - «2»: erabilera onargarria.
 - «3»: erabilera debekatua.
- c) Erabilera onargarrien barruan:
 - «2¹»: Nekazaritza eta basozaintzako LPSean garatzen dena.
 - «2*»: Nekazaritza eta basozaintzako LPSa Trantsiziozko Landa Paisaian eta debekatua Balio Estrategiko Handian.
 - «2²»: Ibai eta Erreken LPSaren eta Plan Hidrologikoen bitartez garatua.
 - «2³»: Babes-figura aplikagarriak dauzkate (NBAP, Urdaibaiko EKZP, KBE)...edo Hezeguneen LPS edo Kostaldeko LPS.

4.– Ingurune fisikoaren antolamendua garapeneko lurralde-plangintzan eta hirigintza-plangintzan:

- a) Lurralde- eta hirigintza-plangintzak erabileren kategorizazioa eta erregulazioa zehaztuko du ingurune fisikoan, bakoitza bere eskumenen eta eskalen arabera:
 - 1) Nekazaritza eta basozaintzako LPSak, Ibaiek eta erreken LPSak, Kostaldeko LPSak eta Hezeguneen LPSak gidalerro honek adierazten duena garatuko dute, bakoitzak bere arloan duen helmenaren arabera.
 - 2) Lurralde plangintza partzialak antolamendu kategorien zonifikazioa eta baldintzatzaile gainjarriak mugatuko ditu, eta dokumentu honetan ezarrita dagoen erabileren erregulazioa bere eremu funtzionalaren arabera egokituko du. Baldin eta lurralde-plangintzaren eremuaren barruan ingurumen-balioengatik edo Urdaibaiko Biosfera Erreserban egoteagatik babestutako guneren bat badago, horien sektore-legerian jasotako zonakatzea eta erabilera-arauketa txertatuko ditu.
 - 3) Hirigintza-plangintzak, lurzoru urbanizaezina arautzean, kategorien eta gainjarritako baldintzen mugaketa doituko du, eta baita lurralde-plangintzan ezarritako erabileren erregulazioa, eta kategoria, baldintzatzaile eta erabilera erregimen horiek birdoitzeko aukera izango du, udalerrri bakoitzaren baldintzetara eta lan-eskalara egokitzeko. Edonola ere, aipatutako kategorien eta erabileren erregimenaren azken doitzea hirigintza-plangintzari berari dagokion eginkizuna da.

- 4) Dokumentu honetan azaltzen diren antolamendu-kategoriez gain, hirigintza-plangintzak bere udalerrian egon daitezkeen sistema orokorrak eta landaguneak kalifikatuko ditu, ekainaren 30eko 2/2006 Legearen, Lurzoruari eta hirigintzari buruzkoaren esparruan araututa dagoenaren arabera.
- b) Lurralde- eta hirigintza-plangintzak ingurune fisikoaren elementu eta prozesuei buruzko irizpideak hartuko ditu kontuan, baita II. eranskinaren 1. puntuan (gai honi buruzkoa da puntu hori) bildutako jarduerak kontrolatzeko irizpideak ere.

EAEko INGURUNE FISIKOAREN ETA ANTOAMENDU-MATRIZEA																								
ERABILERAK																								
Ingurunearen babesa	Aisia eta astialdia			Lehen sektoreko baliabideen ustapena					Azpiegiturak				Eraikuntza erabilerak											
	Jolas-jarduera Estentsiboa	Jolas-jarduera Intentsiboa	Ehiza- eta arrantza-jarduerak	Nekazaritza	Berotegiak	Abeltzaintza	Basoa	Nekazaritza-industriak	Erauzketa-jarduerak	Garraiobideak	Aireko linea elektrikoak	Lurpeko lineak	A motako zerbitzuen instalazio tekniko ez-linealak	B motako zerbitzuen instalazio tekniko ez-linealak	Zakartegiak eta hondakin solidoak biltegitartzeko espazioak	Aurretik zeuden guneak oinarri ez dituzten hirigintza-hazkundeak	Aurretik zeuden guneak oinarri dituzten hirigintza-hazkundeak	Onura publiko eta interes sozialeko eraikinak	Nekazaritzako ustiategiari lotutako bizitegi isolatua	Bizitegi isolatua	Instalazio arriskutsuak			
1- Egokia 2- Onargarria 3- Debekatua Garapen-plangintza 2 ¹ Nekazaritza eta basogintza LPS 2* Nekazaritza eta basogintza LPS Trantsizioko landa paisaian, debekatua Balio Estrategiko Handikoan 2 ² Ibalen eta erreken LPS, plan hidrologikoan 2 ³ NBAP, EKGU Urdaibai, KBE, Hezeguneen LPS, Kostaldeko LPS																								
ANTOLAMENDU-KATEGORIAK																								
Babes Berezia	1	2 ³	3	2 ³	3	3	3	2 ³	2 ³	3	3	2 ³	3	2 ³	3	3	3	2 ³	3	3	3	3		
Ingurune Hobekuntza	1	2	2 ³	2 ³	3	3	3	2 ³	2 ³	3	2 ³	2 ³	3	2 ³	3	2 ³	2 ³	3	2 ³	3	3	3		
Basoa	2	2	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	1	2 ¹	2	2	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	3	2 ¹	2 ¹	3	3		
Nekazaritza eta Abeltzaintza, eta Landazabala	2	2	2 ¹	2 ¹	1	2 ¹	1	2*	2 ¹	2	2	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	2 ¹	3	2 ¹	2 ¹	3	2 ¹		
Mendi Larreak	1	2	2 ¹	2 ¹	3	3	1	3	3	3	2	2 ¹	2 ¹	3	2 ¹	3	3	2 ¹	3	3	3	3		
Gainazaleko Uren Babesa	1	2	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	3	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	3	3	2 ²	3	3	3	3		
BALDINTZATZAILE GAINJARRIAK																								
Arrisku naturalari eta klima-aldaketari buruzkoak																								
Akuiferoen urrakortasuna			2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	3	2 ²	2 ²	2 ²	3	3	2 ²		
Arrisku geologikoak			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2		
Urak har ditzakeen eremuak			2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	2 ²	3	3	2 ²		
Klima-aldaketari lotutako arriskuak			2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	2 ^{2,3}	3	2 ^{2,3}		
Azpiegitura Berdea																								
Beren ingurune-balioengatik babestutako guneak eta Urdaibako Biosfera Erreserba	1	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	2 ³	3	3	2 ³		
Korridore Ekologikoak eta interes naturala duten beste gune batzuk	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2		

4. artikulua.— Azpiegitura Berdearen eta Ekosistemen Zerbitzuen arloko gidalerroak.

1.— Azpiegitura Berde bat ezartzea, honako elementu hauez osatua:

- a) Beren ingurune-balioengatik babestutako espazioak.
- b) Dokumentu honek aipatutako korridore ekologikoen sarea.
- c) Ibilguak eta gainazaleko uren babeseko zona gisa kategorizatutako haien zonak, RAMSAR hezeguneak eta Hezeguneen Lurralde Plan Sektorialak inbentariatutako ur-masa guztiak.
- d) Dokumentu honek aipatutako interes naturala duten beste espazio multifuntzional batzuk.

2.— Azpiegitura Berdea inklusiboa, malgua eta estrategikoa izango da. Lurraldearen lotura bermatuko du, biodibertsitatearen galera motelduko du eta giza kokaguneek eta azpiegitura grisek (errepideak, trenbideak eta beste azpiegitura lineal batzuk) sortutako lurralde-zatikapenaren ondorioak arinduko ditu, naturak eskaintzen dizkigun zerbitzuak indartzeko.

3.— Horretarako, irizpide hauek hartu beharko dira aintzat:

- a) Natura-gune babestuetako zenbait figura leku berean gainezarriko balira, horien arauak zein plangintza-mekanismoak dokumentu bakar batean koordinatu beharko dira, espazioaren planifikazioa osatuko duen dokumentu bakarrean bateratzeko, kategoria bakoitzaren arabera aplikatu daitezkeen araubideek osotasun koherente bat osatzeko helburuarekin.
- b) Ingurune-balioengatik babestutako espazioen bokazioa zainduko da, haien bilakaera aztertuta, adierazleak ezarri eta edozein planen, programaren edo proiekturen inpaktuak neurtuz, baldin eta lurraldeetan eragina badute.
- c) Azpiegitura «gris» batek EAEko azpiegitura berdearen jarraitutasun ekologikoa arriskuan jartzen badu, hori gertatzen den lekuak identifikatzea. Azpiegitura berdea eta azpiegitura «grisa» leku berean agertzen direnean, lehenengoa lehenetsiko da, leheneratze ekologikorako beharrezkoak diren zereginak egiteko.
- d) Konektibitate ekologikoaren eginkizun nagusia betetzearen mende jartzea EAEko azpiegitura berdean egiten diren erabilera edo jarduera guztiak, eta hori arautzeko baldintzatzaile gainjarriak erabiltzea.

4.— Azpiegituren garapenean naturan oinarritutako soluzioak lehenetsi daitezela bultzatzea —eta edozein kasutan ere jarraitutasun ekologikoaren bateragarriak direnak inpaktu handiko soluzio teknikoaren aurrean—, hala nola ekoduktuak, tunelak eta bioingeniaritzako obrak.

5.— Ekosistemen zerbitzuen balorazioan, zerbitzu horien helmenari eta egoerari buruzko informazioa bilduko da, bai eta zerbitzu horien balioari buruzkoa ere. Ekosistemen iraunarazpena neurtuko da, ematen dituzten zerbitzuak mantentzearekin edo handitzearekin alderatuta.

6.— Lurralde Plan Partzialen kasuan:

- a) EAEko eta Eremu Funtzionaleko azpiegitura berdea mugatzea eta hirigintza-plangintzarentzat tokiko mailarainoko jarraitutasuna izateko baldintzak ezartzea. Hiri-garapeneko perimetroen inguruko eraztun berdeak haien eskalako azpiegituraren zatitza hartuko dira.
- b) Jarraitutasun ekologiko eraginkor bat lortzeko irizpide, neurri eta ekintzak ezartzea: landaredia eta ekosistemak leheneratzea, nekazaritza-matrizea iragazkortu eta konektore ekologikoak eratzen dituzten elementuak berrezartzea, baita nekazaritza-erabilera tradizionalak mantentzea ere.

- c) Azpiegitura berdeak azpiegitura «grisekin» dituen interakzio-puntuak identifikatzea eta interakzio horiek kudeatzeko neurriak ezartzea.
- d) Ekosistemen zerbitzuen ebaluazioa kontuan hartuko duten adierazleak txertatzea.
- e) Lurralde-eskalako proposamenak osatzeko, dagozkien betearazpen-neurriak eta udal-mailaz gaindiko erakunde esku-hartzailearen finantzaketa-neurriak jasoko dira LPPn. Horretarako, erakundeak koordinatuta arituko dira, proposamenok programatu eta finantzatzeko.

7.– Hirigintza-plangintzaren kasuan:

- a) Eremu Funtzionalako azpiegitura berdearekin eta EAEkoarekin konektatuta dagoen tokiko azpiegitura berdea jasotzea.
- b) Tokiko azpiegitura berde horren barruan kontuan hartzea espazio libreen eta berdeguneen sistema orokor gisa kalifikatutako lurzorua, eta, aukeran, espazio libreen eta berdeguneen tokiko sistema gisa kalifikatutakoa, zeinen gainean aplikatuko diren honako printzipio hauek:
 - 1) Berdeguneen espazioen jarraitutasuna.
 - 2) Ekosistemen balio ekologikoa eta zerbitzuen indartzea babestea; horretarako, elementu ekologikoz hornitzea, halakoek bizi kalitatea hobetu ahal baitute eta natura pertsonengana hurbildu ahal baitute. Klima-aldaketari arreta berezia eskainiz, eraikitako hiriko espazio libreak iragazkor bihurtzea sustatuko da.
- c) Ingurune-balioengatik babestutako gune bakoitza mugatzea gune horretan eragina duten korridore ekologikoetatik eta beste espazio multifuntzional batzuetatik, eta horretarako araubide egokia ezartzea.

5. artikulua.– Eremu Funtzionalen arloko gidalerroak.

1.– Lurraldea antolatzeko honako Eremu Funtzional hauek ezarriko dira:

- a) Enkarterriko Eremu Funtzionala.
- b) Goierriko Eremu Funtzionala.
- c) Bilbao Metropolitarrako Eremu Funtzionala.
- d) Donostialdea-Bidasoa Behereko Eremu Funtzionala.
- e) Durangaldeko Eremu Funtzionala.
- f) Debarrenen Eremu Funtzionala.
- g) Busturialdea-Artibaiko Eremu Funtzionala.
- h) Arratiako Eremu Funtzionala.
- i) Arabako Errioxako Eremu Funtzionala.
- j) Aiarako Eremu Funtzionala.
- k) Debagoieneko Eremu Funtzionala.
- l) Mungialdeko Eremu Funtzionala.
- m) Tolosaldeko Eremu Funtzionala.
- n) Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala.
- o) Urola Kostako Eremu Funtzionala.

2.– Eremu Funtzional bakoitza osatzen duten udalerriak III. eranskinean (Eremu Funtzional bakoitza osatzen duten udalerriak) jasotzen dira.

3.– Lurralde Plan Partzialek Lurralde Antolamenduaren Gidalerroak garatzen dituzte Eremu Funtzional bakoitzean, eta Euskal Herriko Lurralde Antolakuntzari buruzko Legearen (4/1990, maiatzaren 31koa) 12. artikuluan ezarritako zehaztapenak eta dokumentazioa jaso behar dituzte.

6. artikulua.– Lurralde-eskalako hiri-sistemaren arloko gidalerroak.

EA Eren lurralde-eskalako hiri-sisteman honako funtsezko hiru elementu hauek bereizten dira:

- a) Hiriburuen guneko anitzeko sistema.
 - 1) Araba Erdialdeko eremu funtzionala.
Buruak: Vitoria-Gasteiz. Azpiburuak: Agurain.
 - 2) Bilbao Metropolitarrako Eremu Funtzionala.
Buruak: Bilbaoko hiri-eremu integratua.
 - 3) Donostialdea-Bidasoa Behereko Eremu Funtzionala.
Buruak: Donostiako hiri-eremu integratua. Azpiburuak: Irun.
- b) Eremu Funtzionalak buru eta azpiburuak sarean.
 - 1) Debarrenako Eremu Funtzionala.
Buruak: Eibar-Ermua.
 - 2) Debagoieneko Eremu Funtzionala.
Buruak: Arrasate. Azpiburuak: Bergara.
 - 3) Urola Kostako Eremu Funtzionala.
Buruak: Zarautz eta Azpeitia.
 - 4) Goierriko Eremu Funtzionala.
Buruak: Beasain-Ordizia-Lazkao. Azpiburuak: Zumarraga-Urretxu.
 - 5) Tolosaldeko Eremu Funtzionala.
Buruak: Tolosa. Azpiburuak: Villabona.
 - 6) Enkarterriko Eremu Funtzionala.
Buruak: Balmaseda eta Zalla.
 - 7) Aiarako Eremu Funtzionala.
Buruak: Laudio. Azpiburuak: Amurrio eta Urduña.
 - 8) Arratiako Eremu Funtzionala.
Buruak: Igorre.
 - 9) Durangaldeko Eremu Funtzionala.
Buruak: Durango.
 - 10) Busturialdea-Artibaiko Eremu Funtzionala.
Buruak: Gernika-Lumo. Azpiburuak: Markina-Xemein eta Bermeo.
 - 11) Mungialdeko Eremu Funtzionala.
Buruak: Mungia.
 - 12) Arabako Errioxako Eremu Funtzionala.
Buruak: Laguardia. Azpiburuak: Bastida eta Oyón-Oion.

c) Eraldaketa-ardatzak.

- 1) Debabarreneko Eremu Funtzionala. Debabarreneko Eraldaketa Ardatza.
- 2) Debagoieneko Eremu Funtzionala. Debagoieneko Eraldaketa Ardatza.
- 3) Urola Kostako Eremu Funtzionala. Urolako Eraldaketa Ardatza.
- 4) Goierriko Eremu Funtzionala. Urolako eta Oriako eraldaketa-ardatzen arteko konexioa.
- 5) Tolosaldeko Eremu Funtzionala. Oriako Eraldaketa Ardatza.
- 6) Enkarterriko Eremu Funtzionala. Kadaguako Eraldaketa Ardatza.
- 7) Aiarako Eremu Funtzionala. Nerbioi Garaiko Eraldaketa Ardatza.
- 8) Arratiako Eremu Funtzionala. Arratiako Eraldaketa Ardatza.
- 9) Durangaldeko Eremu Funtzionala. Ibaizabalgo Eraldaketa Ardatza.
- 10) Busturialdea-Artibaiko Eremu Funtzionala.
- 11) Mungialdeko Eremu Funtzionala. Mungia-Derioko Eraldaketa Ardatza.
- 12) Araba Erdialdeko eremu funtzionala. Arabako Lautadako Eraldaketa-ardatza.
- 13) Arabako Errioxako Eremu Funtzionala.

7. artikulua.– Hiriburuen gune anitzeko sistemaren arloko gidalerroak.

- 1.– Hiriburu bakoitzaren ekipamendu-hornidura bideratzea sistema polizentrikoek berezko duten orekako, integratze eta osagarritasuneko testuinguru batean, zentralitatea bere inguruneke lurraldeen nortasuna atxikitzearekin bateragarri eginez.
- 2.– Hiriburuetako eremu metropolitarrak eta gainerako lurraldearen arteko konexioa artikulatzea intermodalitatea bermatuko duten garraio kolektiboko sistemen bitartez.
- 3.– Hiri-garapen eta -berrikuntzako prozesuak bideratzea espazio libreen eta beste horniduren arloan dauden defizitak gainditzeko.
- 4.– Hiriburu bakoitzean dauden ekipamendu eta espazio libre handietarako irisgarritasuna hobetzea, haien zerbitzuaren eraginpeko funtzio-esparrutik.
- 5.– Lehen errepide-sarearen zati ziren baina gaur egun bide-ardatz berriak martxan jarri direlako beren gaitasuna murriztuta ikusi duten tartekak hiri-bide bihurtzeko bultzatzea.
- 6.– Hiriburuetako hiri-ehunak trinkotu edo dentsifikatzeko prozesua lehenestea, baita abandonatuta edo gutxi erabili dauden industria-esparruak berronartzea, lurzoru berrien kolonizazioarekiko alternatiba gisa.
- 7.– Hiru hiriburuetako bakoitzerako Lurralde Plan Partzialetan hiriburu bakoitzerako gidalerro zehatzak kontuan hartuko dituzte Memoriaren 6.1.1 idatz-zatiko IV. puntuan (Hiriburu bakoitzerako gidalerro zehatzak).

8. artikulua.– Eremu Funtzionalak buru eta azpiburuaren sarearen arloko gidalerroak.

- 1.– Buru edo azpiburu bakoitzaren ekipamendu-hornidura bideratzea Eremu Funtzional osoan duten zeregina indartzeko, biztanleria hiriburuetara lekualdatzea saihestuz eta haien irisgarritasuna hobetuz.
- 2.– Kasu bakoitzeko, buruak eta azpiburuak hiriburuarekin edo beste azpiburu mugakideekin duten konexioa artikulatzea, garraio kolektiboko sistemen bidez, bere inguruneke nukleo txikien irisgarritasun hobea sustatuz.

- 3.– Hiri-garapen eta -berrikuntzako prozesuak bideratzea espazio libreen eta beste horniduren arloan dauden defizitak gainditzeko.
- 4.– Lehen errepide-sarearen zati ziren baina gaur egun bide-ardatz berriak martxan jarri direlako beren funtzionaltasuna galduta ikusi duten tarteak hiri-bide bihur daitezela bultzatzea.
- 5.– Hiri-sareen trinkotzea lehenestea, baita abandonatuta edo gutxiegi erabilita dauden industria-esparruak berroneratzea, lurzoru berrien kolonizazioarekiko alternatiba gisa.

9. artikulua.– Eraldaketa-ardatzen arloko gidalerroak.

- 1.– Lurralde Plan Partzialek honako zehaztapen hauek garatuko dituzte eraldaketa-ardatzetara dagokienez:
 - a) Antolamendu-irizpideak eta Eraldaketa Ardatzak konfiguratzeko beharrezkoak diren ekintzak barnean hartzea Eremu Funtzional etako buru eta azpiburu hiri-sistemaren definizioaren osagarri gisa.
 - b) Eraldaketa Ardatzetan txertatzen diren ibai-ibilguak eta urbazterreko espazioak korridore ekologiko bihurtzea.
 - c) Eraldaketa Ardatzetan honako hauek biltzea: garraio kolektiboko sistemarako euskarri diren elementu linealak, hiri-berroneratzeko eremuak eta hirigintza-erabilerarik gabe izan behar diren espazio libreak.
 - d) Continuum urbanizatuak saihestea, urbanizaziorik gabeko lurzoruen poltsak txertatuz, lurraldeko elementu naturalen eta hiri-elementuen arteko oreka ezarri.
 - e) Saihesbide edo bide alternatibo berriak eraiki direlako funtzionalitatea galdu duten errepide tarteak berridiseinatzea, tarte horiek ekobulebar bihurtuz Eraldaketa Ardatzetako hiri-esparruen bide-euskarri gisa baliatu ahal izateko.
 - f) Sakabanatutako sareen berrikuntza, trinkotzea eta artikulatzea, nukleo tradizionalen hiri-irudia hobetu eta nortasun-ezaugarriak indartuta, hazkunde berrien aurrean.
 - g) Soilik garraio kolektiboko sistemarako izango diren plataformak txertatzea eta geltokiei hiri-zentralitateko nodoen izaera ematea, etxebizitzetarako, lantokietarako eta ekipamenduetarako askotariko erabilerekin, baita aparkalekuetarako erabilerarekin ere, oinezkoen eta bizikleten ardatz nagusiekin trukea eta konexioa errazteko lagungarri izan daitezkeenak.
 - h) Hirigintzako eta arkitekturako diseinu bioklimatikoaren printzipioak sustatzea, Eraldaketa Ardatzen ingurumen-iraunkortasuneko elementutzat hartuta.
- 2.– Eraldaketa-ardatz bakoitza barnean hartzen duten Lurralde Plan Partzialean ardatz horietako bakoitzerako gidalerro zehatzak kontuan hartuko dira Memoriaren 6.1.3 idatz-zatiko IV. puntuan («Eraldaketa Ardatzak, Eremu Funtzional bakoitzean»).
- 3.– Lurralde-eskalako proposamenak Lurralde Plan Partzialean osatuko dira, esku hartzen duen udalez gaindiko administrazioak proposamen horiek egikaritzeko eta finantzatzeko neurri egokien bidez. Alde horretan, administrazioak koordinatu egingo dira proposatutako agendak programatzeko eta finantzatzeko.

10. artikulua.– Hiri-berroneratzearen arloko gidalerroak.

- 1.– Lurralde Plan Partzialek berroneratu beharreko espazioak definituko dituzte, erabat degradatu daitezen saihesteko, edo erabat edo zati batean beste erabilera baterako berreskuratzeko. Halaber, ondorio horietarako garatu beharreko programak eta horiek gauzatu ahal izateko babes-neurriak definituko dituzte. Nolanahi ere, eremu horiek udalek mugatuko dituzte, euren planen bitartez.
- 2.– Lurralde- eta hirigintza-plangintzak honako zehaztapen hauek garatuko ditu hiri-berroneratzearen arloan:
 - a) Hiri-berroneratzeari, urbanizatutako espazioen birdentsifikazioari eta espazio zaharkitu, degradatu edo gutxiegi erabiliak birziklatzeari lehentasuna ematea lurzoru okupazio berrien ordezt, etxebizitzaren, jarduera ekonomikoaren eta horniduren eskariari erantzuteko edo lehendik dauden desorekak konpontzeko.
 - b) Gizarte kohesioa, garapen ekonomikoa eta enplegua sustatzea, eta hezkuntzarako eta prestakuntzarako neurriak sustatzea. Era berean, etxebizitzaren kalitate baldintzak eta orokorrean eraikinen eta hiri-ingurunearen kalitate baldintzak hobetzea bultzatu beharko du, eta horretarako birgaitzea, bizigarritasuna, irisgarritasuna, ingurumen iraunkortasuna eta energia-eraginkortasuna erabiliko ditu.
 - c) Espazio libre berriak sortzea ahalbidetuko duten berroneratze-jardunak bultzatzea, eraikindentsitate handiegia onduz pilatuta dauden eremuetan, edo beharrezkoak diren hornidurak ez dituztenetan.
 - d) Erabilera iragankorrak hirigunea berroneratzeko estrategia gisa sustatzea, herritarren eta administrazioaren arteko lankidetzaren bidez trantsizioan dauden espazioen berrabilpenari eta talde-erabilpenari garrantzia emanda.
 - e) Bide-sistema berrantolatzearen garaian, garraio publikora bideratutako bideei lehentasuna ematea, ibilgailu elektrikoaren bidezko garraioa eta salgaien banaketa garbia, bereziki, ahalbidetuta, eta ibilgailu elektrikoak kargatzeko azpiegiturarako eta aparkalekuak eta bizikletak alokatzearen postuetarako espazioak gordeta.
 - f) Finkatutako hiri iragazkortzearen jardunak sustatzea, horretarako, etxadietan eta bideetan berdeguneak sortuz.
 - g) Hiri-ingurunearen ingurumen-kalitatearekin lotutako inpaktu negatiboak murriztea: kutsadura atmosferikoa, akustikoa, urea eta lurzoruarena.
 - h) Energia-kontsumoa murrizteko eta eraginkortasuna areagotzeko ekintza espezifikoak ezartzea, baita kutsatzen ez duten energia-iturri eta -sistemen erabilera areagotzeko ere.
 - i) Plangintzan irizpide bioklimatikoak sartzeko aukera aztertzea, honako hauek ahalbidetuko dituen erabilera- eta eraikuntza-erregimenaren erregulazio bat ezarriz: energia berriztagarriak ezartzea eta garatzea eta hiri-hondakinen kudeaketa hobetzea.
 - j) Hiri-azpiegitura berdea sustatzea naturan oinarritutako soluzioen erabilaren bitartez, hiri-eremuko natura-prozesuak hobetzeko, hala nola drainatzearen hobekuntza eta uren kalitatea, hiri-uholdeen arintzea, airearen kalitatearen hobekuntza eta isolamendu akustikoa. Ildo horretan, arboladiak areagotzea proposatzen da azpiegituren inguruan, isolamendu akustikoa hobetzeko eta konfort klimatikoaren faktore erregulatzailer gisa eragiteko.

- k) Lurzoru kutsatuen kudeaketa eta lurzoruaren kalitatearen hobekuntza biltzea lurralde- eta hirigintza-plangintzako aldez aurreko faseetan, plangintza hori oinarritzko faktore gisa hartuta hiri-berroneratzea bultzatzeko.
 - l) Telekomunikazioen azpiegitura komunaren erako gidalerroak garatzea auzoan, udalerrian, eskualdean eta Autonomia Erkidegoan. Gidalerro horiek administrazioek (Eusko Jaurlaritza, Aldundiak, Udalak) aplikatuko dituzte hiri-berroneratzeko eragiketetan: kaleak, bideak, ur edangarriko sareak, saneamendua, gaueko argiak, semaforo-sarea, trenbidea, tranbia, metroa, garraio publikoa, hiri adimentsuko proiektuak, eta abar.
- 3.– Hiri-berroneratzearen arloko lurralde-eskalako proposamenak Lurralde Plan Partzialean osatuko dira, esku hartzen duen udalez gaindiko administrazioak proposamen horiek egikaritzeko eta finantzatzeko neurri egokien bidez. Alde horretan, administrazioak koordinatu egingo dira proposatutako agendak programatzeko eta finantzatzeko.

11. artikulua.– Hiri-hazkundearen perimetroaren arloko gidalerroak.

1.– Lurralde plangintza partzialerako gidalerroak.

- a) Lurralde Plan Partzialetan hiri-hazkundeko perimetro batproposatzea, udal-planek egokitu ahalko dutena eta udalerrri guztien bizitegitarako eta jarduera ekonomikorako eskariak kontuan hartuko dituen.
- b) Hiri-hazkundearen perimetroa proposatzea eta horretarako, indarrean dauden Lurralde Plan Partzialetan definitutako bizitegi-garapen berriko jarduera ekonomikoetarako lehentasunezko eremuak egokitzea.
- c) Hiri Hazkundeko Perimetroa proposatzea egungo hiri-orbanaren morfologia, inguruko lursailen ezaugarri fisikoak eta ekologikoak, eta hazkunde-itxaropenak aintzat hartuta. Horren harira:
 - 1) Hiri Hazkundeko Perimetroa definitzeak ahalbidetuko du hiria lehendik dauden kokagune bakartuekin integratzeko. Lehendik dauden edo aurreikusita dauden garraio kolektiboko sistemekin bat datozen hazkunde-prozesuak bideratzeko aukera ere emango du.
 - 2) Eraldaketa Ardatzetan barne hartutako udalerrietan, Hiri Hazkundeko Perimetroaren mugapena aipaturiko ardatz horiek eratzeraz eta finkatzeraz bideratuko da, guneen arteko lurralde-hutsuneak babestuz eta zeharkako konexio ekologikoak indartuz.
 - 3) Hiri Hazkundeko Perimetroaren kanpoko hiri inguruko ingurunean ez dago bilduta eremuaren hirigintza-okupazioa beharrezkoa denik LPParen barruan. Lurzoru urbanizagarriko esparruak izanez gero, hirigintza-plangintzaren berrikuspenean erabakiko da esparruari landa-kalifikazioa ematea edo bere adskripzioa atxikiko duela justifikatzea hirigintza-hedapeneko zona berriei dagokienez.
- d) Hiri Hazkundeko Perimetroan ezingo dira sartu Lurralde Antolamenduaren Gidalerro hauetan Ingurune Fisikoaren Gidalerroan xedatutakoaren arabera hirigintza-aldaketa debekatuta duten lursailak.
- e) Hiri Hazkundeko Perimetroa hiri-ehunaren inguruan ezartzea.

2.– Hirigintza-plangintzarako gidalerroak.

- a) Hiri Hazkundeko Perimetroaren barruan, hirigintza-ekimen berrien xedea izatea garapen berriak aldeaz aurretik dagoen hiri-bilbean txertatzea, hiri-bilbe hori osatuta, lurzoruaren erabilerari dagokionez intentsitate txikikoak diren eremuak dentsifikatuta, eta okupazioak ez duten edo erabileraz berriak izan ditzaketen espazioak berrituta.

- b) Garraio sistemetara heltzeko puntuen inguruan kokatutako dentsifikazioko, berrikuntzako edo hazkundeko jardueri lehentasuna ematea, betiere metroaren, aldiriko trenen eta hiriarteko tranbien geltokietatik oinez joateko moduko gunek izanik eskaera-maila handia duten zuzkidura eta ekipamenduak kokatzeko lehentasunezko eremu.
- c) Hiri hazkundearen perimetroaren arabera aztertzea balio handiko nekazaritza eta abeltzaintzarako lurzoru urbanizaezin gisa sailka daitezkeen hiriko etxebizitza-dinamiken edo jarduera ekonomikoen poderioz zaharkituta geratu diren lurzoru urbanizagarriak.

12. artikulua.– Jarduera ekonomikoetarako eta merkataritza-ekipamenduetarako lurzoruaren arloko gidalerroak.

- 1.– Industriadako eremu tradizionaletarako, berritze, birgaitze, eraberritze eta balioztatze estrategiak sustatzea, honako gidalerro hauen arabera:
 - a) Gutxiegi erabilitako jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren aprobetxamenduari lehentasuna ematea lurzoru berrien okupazioaren aurrean:
 - 1) Gutxiegi erabilitako ekonomia-jardueretarako lurzoruak kontuan hartzea, landa-eremuko lurralde berri gutxiago kolonizatu behar izateko.
 - 2) Erreminta administratibo eta fiskalak diseinatzea jabe industrialen eta udalen arteko lankidetzat izan dadin orain arte industria-arloko lurzoru izan direnen mantentze-lanak eta kontserbazioa egiteko.
 - b) Hiri erabileren arabera segmenta dadin sailketa, baita bizitegi-erabilerarekin bateragarriak diren jarduera ekonomikoak kanpoaldeko poligonoetara kanpora daitezkeen ere.
 - c) Jarduera ekonomikoetarako lurzoruak sustatzea, lurzoru horietan zenbait solairutako eraikuntzen egikaritzapena ahalbidetuta, betiere inguruak dituen balio eta ezaugarri natural, ingurune-arloko, topografiko eta paisajistikoekin bat etorritik, baita garatu beharreko jardueren izaerarekin ere.
- 2.– Goi-mailako teknologiei lotuta dauden edo berritzeko ahalmena duten lurzoru etarako, honako gidalerro hauek kontuan hartzea:
 - a) Teknologia-parkeetarako espazio berriak hirien barnealdean edo mugaren inguruan kokatutako eremuekin lotzea, proposamen berriak hiri-berronertzeko eragiketen ondorio direla.
 - b) Berrikuntzaren espazio berriak sustatzea hirigune historikoetan, kostaldeko gunetan, aspaldiko industrializazio-eremuetan, arkitektura bereziko hiriguneetan eta abarretan.
 - c) Kanpoko konektibitate-nodo handiekin (hala nola aireportuak eta abildura handiko geltokiak) lotutako eremuak espazio kritikotzat hartzea, jarduera berritzaileak hartzeko potentziala duten aldetik.
 - d) EAEko unibertsitateko campusekin lotutako parke zientifikoak sor daitezkeen sustatzea, hezkuntza-arloa eta enpresa-arloa uztartzeko, eta espazio multifuntzional moduan eratuta egon daitezela, irudiaren, arkitekturaren kalitatearen, gune publiko eta berdeguneen ikuspegitik begiratuta zainduta, eta aldi berean, irisgarritasun-baldintza egokiak, garraio kolektiboko sistemak eta telekomunikazioetako azpiegitura sendoa ere izanik.
 - e) Euskal Autonomia Erkidegoan internet globalaren adabegi-zentroa ezartzearen aldeko apustua sendotzea, industria eta telekomunikazio zerbitzu globalak garatzen lagunduko duen eredu batekin.

- 3.– Jarduera ekonomikoetarako lurzoru berriekin lotutako beste elementu batzuei buruz, honako gidalerro hauek kontuan hartzea:
- a) Kokaleku berezi edo bereizietan kokatzea, lurraldearen bikaintasuneko hainbat osagai uztartzen direla.
 - b) Inguruko paisaia hiritar eta naturalean txertatzeko aukera bilatzea, eta balioa handitzeaz gain, hobetzeko lagungarri ere izango dira.
 - c) Konektibitate handia izatea, errepide bidezko eta garraio kolektiboko konexio onak izanik, hirigune garrantzitsuenekin eta kanpoko konexio-azpiegiturekin azkar eta modu eraginkorrean lotuko dituztela.
 - d) Mugikortasun iraunkorreko sistemak sartzeara eta azpiegitura digital egokia izatea, ingurune-bikaintasunera bideratutakoa, eta espazio publikoen kalitatea bereziki azpimarratuta.
- 4.– Merkataritza-ekipamenduei buruz honako gidalerro hauek kontuan hartu behar dira:
- a) Gure herrietako hiri-bizimodua sustatzea, hiriko merkataritza lehenetsita aldiriko merkataritzaren aurrean.
 - b) Merkataritza-ekipamendu handien gehieneko azalera mugatzea interes orokorreko ezinbesteko arrazoiengatik arabera, hala nola lurraldearen antolamendua eta hirigintza.
- 5.– Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua Sortzeko eta Saltoki Handiak Antolatzeko Lurralde Plan Sektorialean honako gidalerro hauek txertatuko dira:
- a) Jarduera ekonomikoetarako lurzoruaren sorrera publikorako eragiketak ezartzea.
 - b) Udal-kategorizazioa mantentzea lehentasunezko interesa duten eta hazkunde apalekoak eta garapen txikikoak diren udalerrietan, udal-planetan horri dagokionez burutu beharreko lurralde-politikaren elementu definitzaile gisa.
 - c) Gaur egun «industriarako» edo «jarduera ekonomikoetarako» kalifikatutako lurzoruak «bizitegirako» edo antzeko erabileretarako birkalifikatzeko prozesuak onartzea soilik alde aurretik eta dokumentu egokien bidez justifikatzen denean teknikoki, ekonomikoki eta hirigintza-arloaren ikuspegitik ezinezkoa dela beste hirigintza-eragiketa bat planteatzea. Kasu horretan, jarduera ekonomikoetarako sabai-azalera-erakigarrria —azalera baliokidearekin— txertatuko da hirigintza-plangintzan.
- 6.– Jarduera ekonomikoetarako lurzoru-pakete handien dimentsionamenduaren azken erantzuleak izango dira Lurralde Plan Partzialak.
- 7.– Lurralde Antolamenduaren Gidalerro hauetan ezarritako eta EAEko Jarduera Ekonomikoetarako Lurzorua Sortzeko Lurralde Plan Sektorialean adierazitako erreferentzia orokorrak alde batera utzita, udalerrri bakoitzak gehienez lurzoruaren 3 hektarea aurreikusi ahaliko ditu ingurune naturalaren gain inpaktu esanguratsurik eragin gabe harrera-ahalmen nahikoa dagoenean.

13. artikulua.– Bizitegi-kuantifikazioaren arloko gidalerroak.

1.– Gidalerro nagusiak:

- a) Udalerrriaren bizitegi-ahalmena finkatzea lehendik dagoen etxebizitza-beharraren osagaiak batuta, eta emaitzari harrotzeko edo maiorazioko koefizientea aplikatuta.

Udalerrriaren bizitegi-ahalmena, hiri-lurzoru gisa eta lurzoru urbanizagarri gisa sailkatutako esparruetan hirigintza-plangintzak ahalbidetzen duen etxebizitzaren gehikuntza dela ulertuko da.

- b) Plangintzak bete behar dituen etxebizitza-beharrak zehaztea honako hauek aintzat hartuta: bilakaera demografikoa, familia-tasaren bilakaera edo bigarren etxebizitza. Beharrei maiorazio edo harrotze bat aplikatuko zaie.
- c) Bizitegi-kuantifikazioari udalerrian jenderik gabeko etxebizitzak gehitzea, plangintzak sustatu beharreko bizitegi-ahalmenerako funtsezko faktore diren aldetik.

Bizitegi-kuantifikazioa, IV. Eranskinean (Bizitegi-kuantifikazioa) jasotako irizpideen bitartez plangintzan aurreikusi beharreko etxebizitza-beharrak eta gehieneko bizitegi-ahalmena ezartzeko bidea ematen duen kalkulu-prozesua da.

- d) Tratamendu berezia ematea hiri finkatuan gertatzen diren bizitegi-hazkundeei, lurzoru berrien okupazioaren bidez sortzen direnekin alderatuta:

- Kuantifikazio-irizpideetatik sortzen den bizitegi-ahalmenaren gainerako bizitegi-gehikuntzak onartuko dira, betiere hiri-lurzorua birgaitzeko, berroneratzeko edo birdentsifikatzeko eragiketen bidez gertatzen badira.

- Ez da onartuko bizitegi-kuantifikazioaren kopuruaren gainerako proposamenik landa-egoeran dagoen lurzoru urbanizagarrian sortzen direnean; hortaz, kuantifikaziorako irizpideak aplikatzeak aipatutako lurzoru horren desklasifikazio oso edo partziala ekar dezake hirigintza-plangintzaren ondoriozko berrikuspena egiten denean.

2.– Lurralde- eta hirigintza-plangintzarako gidalerroak:

- a) Bizitegi-kuantifikaziorako prozedura.

- 1) Plangintzako bizitegi-kuantifikazioa ezartzeko prozedura Aplikatzeko Arau hauen IV. eranskinean («Bizitegi-kuantifikazioa») dago jasota.
- 2) IV. eranskin horretan azaldutako metodologia Lurralde Plan Partzialak nahiz hirigintza-plangintzak berrikustean edo aldatzean aplikatu beharko da, eta eranskin horretan jasota dauden balio zehatzak argibide modura hartuko dira kontuan.
- 3) Hirigintza-plangintzaren kasuan, bizitegi-kuantifikazioa kalkulatzeko, planaren behin betiko dokumentua idazteko irizpide-hartzearen erabakiaren data baino lehenagoko datuen estatistika ofizialean oinarritu behar da.

- b) Bizitegi-beharrak honako magnitude hauek batuta kuantifikatzen dira:

- 1) Etxebizitza nagusiaren beharrak, bizi den biztanleria edo familiaren batez besteko tamaina aldatzeagatik.
- 2) Bigarren etxebizitzaren eskaria.
- 3) Jenderik gabeko etxebizitzaren aurreikuspena okupatutako etxebizitzak aldatzeagatik.
- 4) Lurralde-ereduaren zuzenketak, Lurralde Plan Partzialean ezarritakoak.

- c) Harrotze-faktorea.
- 1) Harrotze-faktorea indize bat da, zeinak gehieneko bizitegi-beharraren zifra plangintzan kalifikatutako lurraren gehieneko bizitegi-ahalmen bihurtzen baitu, izan litezkeen beharrak asetzea bermatzeko.
 - 2) Harrotze-faktorea 2,2tik 3,0ra bitarte izango da, eta udalerriak IV. Eranskineko («Bizitegi-kuantifikazioa») 4. taularen arabera sailkatzen diren bost mailen arabera aplikatuko da.
- d) Bizitegi-ahalmena murriztea, dauden jenderik gabeko etxebizitzaren zati bat berreskuratzeagatik:
- 1) Bizitegi-kuantifikazioari dagokionez, bizitegitarako parkean dauden etxebizitzaren guztizkoaren % 2, gutxienez, izango da jenderik gabeko etxebizitzaren balioa.
 - 2) Jenderik gabeko etxebizitza guztien % 10 bizitegi-kuantifikazioan sartzea gomendatzen zaie LPPei, betiere etxebizitza mota horren ehuneko tekniko IV. eranskinean zehaztutakoa– kendu ostean.
- e) Bizitegi-kuantifikazioa hirigintza-plangintzan:
- 1) Udal plangintza orokorrean aurreikusitako hiri-lurzoruaren eta lurzoru urbanizagarriaren bizitegi-ahalmenak ez du gaindituko bizitegi-beharren kalkulatik sortutako gehieneko balioa, behar horiei harrotze-faktorea aplikatu ondoren.
 - 2) Bizitegi-ahalmen horrek bi baldintza bete beharko ditu, gainera:
 - a.– Ezin izango du gainditu hirigintza-plangintza onartzen denean dagoen etxebizitza-parkearen % 50.
 - b.– Edozein udalerri hasierako etxebizitza-parkearen % 10eko bizitegi-ahalmena proposatu ahal izango du.
 - 3) Honako hauek ez dira zenbatuko bizitegi-ahalmenaren gehikuntza moduan:
 - a.– Etxebizitza kopuruaren gehikuntza eta/edo hornidura-jardunetako hirigintza-eraikigarritasunaren gehikuntza.
 - b.– Lurzoru urbanizaezinean kokatutako baserriak zatitzea.
 - c.– Aurreikusita dauden eta oraindik eraiki gabe dauden eraikinak, lizentzia badutenak.
 - d.– Hiri-lurzoru eta zoru urbanizagarrian dagoeneko dauden bizitegi-eraikinen birgaitze-, ordezte-, eraberritze- edo zatitze-eragiketen ondorioz sortuko diren etxebizitzaren gehikuntza.
 - e.– Merkataritzako lokalen erabileratik etxebizitza erabilerara aldatzearen ondorioz sortzen diren etxebizitzak.
 - 4) Aukeran, hirigintza-planeamenduak landaguneen ahalmena sartu ahal izango du bizitegi-kuantifikazioan.
 - 5) Etxebizitza kopurua eraikigarritasun bihurtzeko prozesua Aplikatzeko Arau hauen IV. eranskinean xedatzen denari jarraikiz egingo da.

- 6) Hirigintza-plangintza berrikusteko prozesuetan –baldin eta indarreko plangintzaren bizitegi-ahalmena handiagoa bada gidalerro hauetako irizpideak aplikatzearen ondoriozkoa baino–:
- a.– Ahalmen handiagoa honartuko da, baldin eta hiri-lurzorua birgaitzeko, berritzeko edo trinkotzeko eragiketen ondorio bada.
 - b.– Lurzoru urbanizagarriari dagokionez, indarreko plangintzan jada onartuta dagoena errespetatu ahal izango da, betiere justifikatzen bada hirigintza-garapenerako sustatutako jarduteken edo plangintza egikaritzearen arabera; dena den, kasu horretan ez da onartuko lurzoru urbanizaezina lurzoru urbanizagarri bihurtzeko birsailkapen gehiagorik.
 - c.– Plangintza berrikusteko prozesuak irizpide horien arabera egokitzearen ondorioz lurzoru urbanizagarriaren desklasifikazio garrantzitsua gertatzen bada, udalerri horietan bizitegi-ahalmen handiagoa onartu ahal izango da, justifikatuta betiere, eta gehieneko muga kalkulatzeko, udalerriko biztanleriari eutsi egiten zaion hipotesia baliatu behar da. Irizpide horrek Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak berariazko balorazioa ematea dakar.
- 7) Bizitegi-ahalmena plangintza behin betiko onartu zenetik emandako lizentzien gainetik handituko duen aldaketarik ezin izango da sustatu, betiere hiri-berroneratzeko edo -trinkotzeko eragiketak salbuespen izanik, edo hirigintza-planeamenduak hasieran planteatutako egoitza-ahalmena kuantifikazioaren irizpidetik ateratzen dena baino gutxiago baldin bada, eta baimentzen den muga gaingitzen ez bada. Plangintzan bertan aurreikusitako bizitegi-ahalmena gehituko duten plangintza-aldaketen garrantzia plangintza-aldakuntzei dagokienez hirigintza-legeriak ezarritako mugen mende egongo da (hirigintza-antolamendu estrukturalaren erabateko edo partezko berrikuspenerako, edo aldaketa puntualerako baldintzak).
- 8) Herrigune anitzeko udalerriak edo kontzeju-egitura dutenak.
- a.– Herrigune anitz edo kontzeju-egitura duten udalerrietan, irizpide orokorren ondoriozko bizitegi-kuantifikazioaren zifra herrigune nagusiari aplikatuko zaio, baita bizitegi-garapenak planteatzen dituzten guneei ere (lurzoru urbanizagarriko sektoreak).
 - b.– Kontzeju-egitura duten udalerrietako gainerako guneeetan etxebizitza gehiago egin ahal izango dira, baina hazkundeak ez du izan behar lehendik dauden etxebizitzaren kopurua baino handiagoa.
 - c.– Aukeran, kontzeju guztien bizitegi-ahalmena sartu ahal izango da kuantifikazioaren kalkulu orokorrean.
 - d.– Landaguneei dagokienez, ekainaren 30eko 2/2006 Legean, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzkoan xedatuta dagoenari jarraituko zaio.
- f) Bizitegi-kuantifikazioa Lurralde Plan Partzialetan.
- 1) Lurralde Plan Partzialetan Eremu Funtzionaleko esparruaren barruko udalerri bakoitzari dagokion bizitegi-lurzoruaren eskaintza kuantifikatu beharko da, eta, zehatzago, lurralde-ereduaren osagaia.
 - 2) Lurralde Plan Partzialek, Eremu Funtzionalaren ezaugarri espezifikoak aplikatu ahal izango dizkiete erabilitako koefizienteak. Era berean, Eusko Jaurlaritzak, erregelamendu bidez, erabilitako koefizienteak Autonomia Erkidegoaren esparrurako egokitu ahal izango ditu.

3.– Etxebizitzak Lurralde Plan Sektorialak bizitegi-kuantifikazioari buruzko gidalerroak kontuan hartuko ditu, eta udalerrien arabera bereiziko du hirigintza-plangintzak aurreikusten dituen etxebizitzaren babes-araubidea.

14. artikulua.– Plangintzak bateragarri egitearen arloko gidalerroak.

1.– Lurralde Plan Partzialetan honako hauek kontuan hartzea:

- a) Udalez gaindiko izaera estrategikoko eremuen definizioa, zeinetan Bateragarritzeko Plan bat idatziko den bizitegi- edo -industria lurzoruko politikak garatzeko, edo bestela Plan Berezi bat ekipamenduak, azpiegiturak edo lurzoru urbanizaezina koordinatu behar den kasuetan.
- b) Beste Lurralde Plan Partzialekin erlazionatzeko esparruen identifikazioa.
- c) Udalez gaindiko azpiegitura linealak.
- d) Inplikaturako udalerrien plangintzan hartu beharreko irizpide espezifikoak udalerrri horiek beren hirigintza-estrategien integrazio eraginkorra lor dezaten.

2.– Bateragarritasunetako tresna alternatibo gisa bateragarritze-proiektu baten idazkuntza ezartzea, eraginpeko udalerrri bakoitzaren plangintza orokorrean barne hartu beharreko zehaztapen espezifikoak bilduko dituen, lortu nahi den bateragarritzea bermatzeko. Inplikaturako udalerrrien Hiri Antolamenduko Plan Orokorren Aurrerapenaren idazkuntza bateratua.

3.– Plangintzak bateragarri egiteari dagokienez, lurralde-eskalako proposamenak Lurralde Plan Partzialean osatuko dira, esku hartzen duen udalez gaindiko administrazioak proposamen horiek egikaritzeko eta finantzatzeko neurri egokien bidez. Alde horretan, administrazioak koordinatu egingo dira proposaturako agendak bideratzeko eta finantzatzeko.

4.– Eraginpeko udalerrri bakoitzean bateragarri egitekoak diren elementuak definitzea.

- a) Erreferentzia-esparrua zehaztea:
 - 1) Bateragarri egitea justifikatzen duten arrazoiak bete beharreko udalez gaindiko eginkizunen oinarriaren gain.
 - 2) Bateragarri egiteko estrategiarekin lortu nahi diren helburu global eta espezifikoak.
 - 3) Hiri-erabilera eta -jardueren proposamena eraginpean hartzen duten oinarritzko magnitudeak, baita garatu beharreko hiri-programak zehatz-mehatz ezartzea ere.
- b) Plangintzak bateragarri egiteko aplikatu behar diren edukia eta irizpideak ezarriko dituzte Lurralde Plan Partzialek beren jardun-esparruan. Honako elementu hauek kontuan hartzea iradokitzen da:
 - 1) Bateragarri egiteko eremua mugatzea.
 - 2) Irizpideak ezartzea lurzoru-erabilerrari, eraikigarritasunari eta hiri-diseinuari dagokienez Hiri Lurzoru edo Lurzoru Urbanizagarria antolatzeke, eta, kasuan kasu, lurzoru Urbanizaezina antolatzeke.
 - 3) Hornidurak xehetasunez zehaztea eta kokatzea, eta bereziki, espazio libre eta berdeguneen sistema, edo azpiegiturazko eskema.
 - 4) Udalerrien plangintza orokorraren idazkuntzarako erreferentziak.

5.– Plangintzak bateragarri egiteko espazio gisa azaltzea Bilbaoko itsasadarren eta Pasaiaiko Badiaren inguruko eremuak. Dagokion Lurralde Plan Partzialak definituko du bateragarri egiteko eremua.

15. artikulua.– Uraren arloko gidalerroak.

- 1.– Ur-bazterreko eta ibilguko baldintzak babestea ur-masetako eta eremu babestuetako ingurumen-helburuak lortzeko, eta ibaigune, estuario eta hezeguneen dinamika eta morfologia lehengoratu ez ezik sustatu ere egingo dira, hiri-berroneratzeko eta -berritzeko eragiketetan.
- 2.– Politika egiterakoan egiturazko neurriak ezartzea arriskupeko hirigune sendotuetan, eta neurri horiek egiturazkoak ez diren beste hainbat neurriekin uztartuko dira, urak har ditzakeen eremuetan lurren erabilerak arautuz eta mugatuz, eta honako bi premisa hauek kontuan hartuz: gertaeraren edo uholdearen arriskugarritasuna, eta jardunaren eraginpean jarri nahi den luraren oinarritzko baldintza: landa-lurra edo urbanizatua.
- 3.– Hirigintzako aurreikuspenetan aurreikustea honako hauek:
 - a) Ur-eskariak behar bezala gogobetetzeko behar adinako baliabideak, eta, aldi berean, harguneetako emari ekologikoen erregimenekiko bateragarritasuna.
 - b) lotutako euri-masaren ingurumen-helburuak betetzeko nahikoa eta egokia den saneamendu-eta -arazketa azpiegitura.
- 4.– Lurpeko urak babesteko lurralde-dimentsioa garatzea, prebentzio-politiken aplikazioan oinarrituta batez ere.
- 5.– Prebentzioaren alorrean, lurralde-antolamendutik laguntza eskaintzea ur-alorreko helburuak lortzeko laborantza- edo erauzketa-sektorearekin zerikusia duten presioetan, eta batez ere eremu babestuen alorrean, eremu babestuen erregistroko herriak hornitzeko ur-bilketak barne.
- 6.– Plangintza hidrologikoan aurreikusitako hornidura- eta saneamendu-azpiegiturak eranstea.
- 7.– Gutxienez, Eremu Babestuen Erregistroan jasotako honako eremu hauek jasotzea:
 - a) Hiri-hornidurako ur-bilketak eta haien isurketa zuzeneko arroak.
 - b) Urtegien kasuan kontuan hartuko da, halaber, urtegira isuralda litezkeen ibaien arroa.
 - c) Erreserba hidrologikoak.
 - d) Ingurumen- edo natura-intereseko ibai-tarteak.
- 8.– Ibai eta Erreken Lurralde Plan Sektorialak eta hirigintza-plangintzak, gainera, hau egin beharko dute:
 - a) Plangintza orokorrean, lurzoru urbanizaezinaren ibai, erreka, aintzira eta urmaeletako ertzetan «Gainazaleko Urak Babesteko Lurzoru Urbanizaezina» kategoria ezartzea, Gidalerro hauetako ingurune fisikoari buruzko artikuluan ezarritako irizpideak aplikatuta.
 - b) Hirigintza-garapen berriak dituzten landa-ertzetan urak har ditzakeen eremuaren okupazioa saihestea, eta, ezinezkoa balitz, itzulerako 100 urteko uraldia mugatzen duen lerrotik abiatuta kokatuko dira.
 - c) Hiri-lurretako ibaiertzei garrantzi handia ematea hiri-paisaia itxuratzean eta ingurune naturala hirien barruan integratzean, eta eraikuntza-erretiro oparoak sartzeko, ibaiaren tamainaren arabera.

- d) Lur urbanizagarriko eremuetako ertzetan, ibilguaren aldamenean lur askeak eskuragarri izateko aukera gehiago izateak espazio-antolamendu zabalagoa ahalbidetzen duela aintzat hartzea. Beraz, eraikuntzaren eta urbanizazioaren erretiro jakin batzuk planteatu behar dira, berdeguneak sartzeara eta lehendik dagoen ur-bazterreko landaredia babesteko moduan.
- e) Hiri-berroneratzeko eta -birmoldaketarako eragiketetan, estaldurak eta bideratze gogorrak dituzten ibai-eremuak leheneratzea.
- f) Hirigintza-plangintza egiterakoan, uholdeak prebenitzeko problematika hidraulikoaren soluzioa kultura-intereseko zubi edo elementuak zaintzearekin bateragarri egitea.
- g) Ur-ibilguak aldatzeko debekua errespetatzea, baldin eta ibaiadarraren arroa 1 km²-tik gorakoa bada isurialde kantauriarrean, eta 2 km²-tik gorakoa bada isurialde mediterraneoan. Salbuespenez, 2 km²-rainoko eta 3 km²-rainoko tartek baimentzea, hurrenez hurren, Lurralde Plan Partzialean zehaztutako hirigintza-azpiegitura edo -jardunak direnean.
- h) Etxadien, plazen eta espaloien iragazkortasuna sustatzea, hiriaren drainatze-ahalmena handitzeko.

16. artikulua.– Energiaren arloko gidalerroak.

1.– Lurralde-plangintza partzialak honako hauek bete beharko ditu:

- a) Erabilera-eskema orokor bat ezartzea, nahitaezko mugikortasunaren ondoriozko lekualdaketak murrizteko.
- b) Baliabide berriztagarriak aprobetxatzeko behar diren azpiegiturak ezartzeko lur-erreserba egokiak biltzea, energia-alorrean ezarritako helburuak betetzeko behar adinako kopuruan eta ahalmen nahikoarekin.
- c) Energia Elektrikoa Garraiatzeko Sarearen plangintza kontuan hartzea, sare horretan bildutako instalazioak kokatzeko behar diren lur-erreserbak eginez.
- d) Garapen-ardatz linealak indartzea, garraio publikoko zerbitzuen erabilera bultzatzeko eta polizentrismoan oinarritutako hiri-egitura eraginkor eta trinkotuak sustatzeko, hartara lekualdatze-premiak murrizteko.
- e) Energia-iraunkortasuna ebaluatzeko azterketa egin dadin bultzatzea, plangintza horrek energia-kontsumoaren eta energia-aurrezpenaren eta -eraginkortasunaren gainean nola eragiten duen aztertze, eta energia berriztagarrien erabilera sustatzea.

2.– Hirigintza-plangintzak honako hauek sustatuko ditu:

- a) Eraikinak, auzoak eta hiriak energia-burujabetasuneko sistema hobeez horni daitezela.
- b) Lehendik dauden eraikinen eta urbanizatutako guneen energia-eraginkortasuna hobetzea.
- c) Eraikin eta espazio publikoen plangintzaren, proiektuaren eta egikaritzaren faseetan irizpide bioklimatikoak erabiltzea, batik bat orientazioari, diseinuari eta materialei dagokienez, eta energia-kontsumoa minimizatzen duten sistema pasibo eta aktiboen erabilerari dagokionez.
- d) Eraikin eta espazio publikoetan landaredia erabiltzea isolatzeko elementu moduan eta konfort klimatikoa urtaro batetik bestera erregulatzeko faktore moduan.

- e) Energia-alorrean efizienteak diren argiteria publikoko gailuak erabiltzea.
 - f) Hiri-berroneratze eta -birgaitzeko eremuetan eta garapen berriko esparruetan hiriko bero-sareen bitartez energia termikoa sortzeko eta eraikinetan banatzeko sistema zentralizatuak ezartzea, energia berriztagarrien iturriak erabiliz.
- 3.– Petrolioaren eratorriez bestelako energia alternatiboen bidezko garraio-sistemak sustatzea, elektrizitatea eta gasa naturala erabiltzen dutenak adibidez.
- 4.– Eraikin eta instalazioen energia-autohornidura erraztea, eguzkia, haizea, biomasa eta abarren aprobetxamendu-sistemen bidez, iturri berriztagarrietako energia lortzeko soluzioei lehentasuna emanaz. Horrez gain, lur urbanizaezinetan kokatutako eraikin isolatuetan energia-autokontsumoko sistemak erabiltzea erraztu.
- 5.– Energia Berriztagarrien Lurralde Plan Sektorialak honako irizpide hauek hartuko ditu kontuan:
- a) Berriztagarriek elektrizitatea sortzean duten parte-hartzea handitu beharra, produkzio- eta hornidura-azpiegiturak zabaldu beharra eta EAEko berriztagarrien energia-potentzialetik ahalik eta aprobetxamendurik onena lortzeko behar diren azpiegituren ezarpena erraztu beharra kontuan hartzea, hori guztia natura-, paisaia- eta kultura-ondarea zaintzearekin bateragarri eginez.
 - b) Baliabide berriztagarrien inbentarioa egitea.
 - c) Baliabide berriztagarriak aprobetxatzeko behar diren azpiegiturak ezartzeko lur-erreserba egokiak identifikatzea, behar adinako kopuruan eta ahalmen nahikoarekin.
 - d) Energia sortzeko eta garraiatzeko azpiegituren eta erabileren eta lurraldeko beste erabilera batzuen arteko bateragarritasuna ezartzea.
- 6.– Energia Eolikoaren LPS berrikustea eta egungo energia-eskakizunetara egokitzea, energia berriztagarriekin –eta zehazkiago energia eolikoarekin– bete beharreko helburu sektorialetatik abiatuta. Gainera, honako hauek ere bete beharko ditu:
- a) Energia eolikoaren ezarpenari dagokionez paisaia-aldagaia arautzen duten zehaztapenak jasotzea.
 - b) LPSean bildutako instalazioak ezartzeko ikus- eta ingurune-baldintzak biltzea, baita LPSean bildu ez badira ere 10 MW-tik beherako instalazioei eskatzen zaizkienak ere.
 - c) Energia berriztagarrien LPSean sartzeko aukera aintzat hartzea.
- 7.– Preskripzio tekniko osagarriak aplikatzea Babes Bereziko Antolamendu Kategorian bildutako lurretan barrena doazen linea elektrikoetarako, eta zehazkiago:
- a) Eremu menditsu edo malkartsuetan, oro har, paisaiak eduki ditzakeen edozein ikuspegitatik paisaiaren itxitura bisualak gainditzen dituzten aire-lineen euskarririk ez da jarriko.
 - b) Oro har, instalazioen ibilbideak erliebearen kota topografikoei jarraituko die, eta lurraren morfologiara egokituko da.
 - c) Ahal dela, lehendik dauden komunikabideekiko (errepideak, trenbidea eta abar) paraleloan joango da ibilbidea, haietatik gertu, lurraldean trazatu berririk ireki gabe.

- d) Hurbileko beste linearik badago, lehendik daudenak bikoizteari emango zaio lehentasuna, linea berri bat eraiki beharrean.
- e) Euskarriak diseinatzean paisaia-inpaktua minimizatzeari garrantzi handia emango zaio, lurrera egokituz eta lur-berdinketa eta -mugimenduen premia murriztuz.
- f) Natura babesteko edozein figuratan bildutako eremuetan edo korridore ekologikoetan barrena doazen linea elektrikoek hegaztiak babesteko behar diren gailuak bildu beharko dituzte, segurtasunari buruzko indarreko araudiaz gain.
- g) Elektrizitatea garraiatzeko linea berriak eraiki beharra justifikatzea, linea zaharrak ezabatzeak alternatibak aztertuz, eta lehendik dauden korridoreak (linea-trinkoketa) edo eratorritako ingurumen-inpaktuak ezabatzea edo mugatzea dakarten beste linea batzuk aprobetxatzea.
- h) Aprobetxamendu hidroelektrikoetan instalazioen metatze-efektua aztertzea, ezaugarri ekologiko eta morfodinamikoaren gainean eta ebaluatutako ibaietako ur-erabileren gainean efektu negatiborik sor dadin saihesteko.

17. artikulua.– Ekonomia zirkularraren arloko gidalerroak: hondakinen kudeaketa.

- 1.– Hondakinak instalazio egoki hurbilenetan tratatzea, eta horretarako, azpiegitura-sare nahikoa ezartzea eta azpiegituren, ekipamenduen eta zerbitzuen erabilera optimizatzea.
- 2.– Lurralde plangintzan hondakinen gaikako bilketarako eta birziklapenerako helburu batzuk zehaztea, helburu horiek kudeatzeko behar diren erreserbak zehaztuz, haien banaketak eremu funtzional osoari zerbitzu bikaina eta orekatua bermatzeko moduan.
- 3.– Industria-sektoreak, eraikuntza-sektoreak, eta, bereziki, eraipen-obren sektoreak sortutako hondakin-bolumenaren haritik etorritako problematika aintzat hartzea, lurralde plangintzan adieraziz erabilitako materialak identifikatzeko, gaika sailkatzeko, berreskuratzeko eta berrerabiltzeko behar diren hornidurak, egun dauden azpiegituren berrerabiltzea lehenetsiz.
- 4.– Eraikuntzako eta urbanizazioko udal-ordenantzen bitartez, material iraunkor eta birziklagarrien erabilera sustatzea, baita biologia-jatorriko materialen erabilera ere, baldin eta haien diseinuan, produkzioan eta ondorengo birziklatzean, ingurunearen gainean sortutako inpaktuak minimizatzen badira.
- 5.– Proiektu eta obren kontratazioan, ingurumen-alderdiak, diseinua eta material ekologikoen erabilera sustatzea eta balioestea, baita material horien beste zenbait alderdi ere, hala nola iraunkortasuna, inpaktua eta ingurumen-portaera, eta birziklatzeko eta berrerabiltzeko erraztasuna.
- 6.– Lurralde Historiko, mankomunitate eta toki-erakunde bakoitzaren hondakinak kudeatzeko politiken integrazioa EAEko Hondakinatarako Azpiegituren Lurralde Plan Sektorialaren bitartez bermatuko da.

18. artikulua.– Ekonomia zirkularraren arloko gidalerroak: lurzorua, baliabide gisa.

- 1.– Lurralde- eta hiri-plangintzako ereduen garapena bultzatzea, lehendik dauden azpiegiturak eta hiriguneak berritzeko, birziklatzeko, leheneratzeko eta berrerabiltzeko jardunei lehentasuna emanaz, zabortezi zahar zigilatutako esate baterako, azpiegitura edo ingurumen-ekipamendu bezala kalifikatu beharko direnak.
- 2.– Lurzorua erabilerak planifikatzea «lurzorua kalitatearen» faktorea kontuan hartuz giza osasunarentzat eta ekosistemen funtzionamenduentzat onartezinak diren arriskuen prebentzioa ziurtatzeko, eta kutsatzaileak beste ingurune-konpartimentu batzuetara barreia daitezen saihesteko eta baliabideen erabilera optimizatzeke.

- 3.– Kutsa dezaketen jarduerak bertan behera uztean aurreikusitako erabileraren arabera eta hirigintza garatzeko edozein jarduni ekin aurretik saneamendu-premiak zein diren jakiteko ikerketak egin daitezen sustatzea, bide batez giza osasunerako edo ekosistemetarako kalteak saihesteko.
- 4.– Lurzoru kutsatuen ikerketa eta leheneratzeak hiri-berroneratzeko prozesuetan biltzea.

19. artikulua.– Zeharkako gaien eta hiri-ereduaren arloko gidalerroak.

- 1.– Kontuan hartzea lurraldean eragina duten zeharkako gaiak: irisgarritasun unibertsala, genero-ikuspegia, klima-aldaketa, osasuna, euskara eta lurralde-interrelazioa.
- 2.– Zeharkako gaiak kontuan hartuta hiri-eredu trinkoa, erabileren nahasketari dagokionez konplexua sustatzea, gizarte arloan kohesionatutako eredua.

III. kapitulua. Gomendio Mailako Gidalerroak

20. artikulua.– Landa-habitataren arloko gidalerroak.

- 1.– Egungo laborantza-lurzorua zaintzea hirigintzazko eta azpiegiturazko eragin eta esku-hartzeen aurrean.
- 2.– Nekazaritza-ustategien jarraitutasuna ziurtatzea landa-inguruneko garapen sozioekonomikoaren oinarritzko tresna gisa nekazaritza-jarduerak egikaritzen dituen ingurune- eta lurralde-funtzioekin bat datozen produkzio-ereduetatik abiatuta, nekazaritza-ustategien errentagarritasuna indartuz faktore erabakigarri gisa biztanleria finkatzeko eta landa-enplegua sustatzeko.
- 3.– Landa-ingurunea ekipamendu eta komunikazio egokiekin hornitzea, oinarritzko zerbitzu publikoen prestazioa hobetzearekin batera, hala nola garraioa, energia, ura, telekomunikazioak eta herritarren segurtasuna, besteak beste.
- 4.– Teknologiaren erabilera eta banda zabalerako sarbidea sustatzea landaguneetan bizi diren pertsonen bizi- eta lan-kalitatea hobetzeko, eta landa-ingurunearen eta hiri-ingurunearen artean dagoen hesia gutxitzea.
- 5.– Lurralde antolamenduko tresnen bitartez, lurralde-plangintza baserrien mantentzearekin lotzen duten irizpideak ezartzea eta haien galera saihestea, nekazaritza-jardueraren egikaritzapenetik eta administrazio desberdinek horri dagokionez egin beharko duten kudeaketatik abiatuta.
- 6.– Landa Nukleoak zaintzea nukleo txikietan dauden eraikuntzen birgaitzea eta aprobetxamendu hobe bultzatuz, alde zuzeneko kokaguneen izaera errespetatuz morfologiari, bolumetriari eta materialei dagokienez, lurzorua kalitatea eta inguruko paisaia atxikiz.
- 7.– Genero-ikuspegia sartzeko laborantza-sektoreko esparru guztietan eta Emakume Nekazarien Estatutuari buruzko urriaren 15eko 8/2015 Legean ezartzen diren neurriak gauzatzea, aitortzea lortzeko, baita haien eskubide profesional, sozial eta fiskalen onspena ere emakumeen eta gizonen arteko aukera-berdintasuna lortzeko.
- 8.– Garraio publikoko edota eskatu ahalako garraio-zerbitzuen sarea hobetzea.
- 9.– Landa-inguruan bizi diren pertsonen aitortze soziala ageriko egitea, janariak hornitzeko eta lurraldea zaintzeko egiten duten lanarengatik, emakumei arreta berezia emanez.
- 10.– Euskadiko Landa Garapen Programaren proposamenak kontuan hartzea nekazari gazteak ingurunera sartzeko bultzatzen duten tresnak sortzeko eta hobetzeko; ekimen publiko eta pribatuak martxan jartzea azpimarratuko dute, hala nola nekazaritza-herrixkak, nekazaritza-lurren bitartekaritza-zentroak, lur-bankuak edo helburu berak betetzen dituzten beste batzuk.
- 11.– Landa-gizarteari eustea, hark gordetzen baititu gure kultura-ondarea, ondare artistikoa, historikoa eta etnografikoa, eta gure errituak eta ohiturak; hau da, gure idiosinkrasiaren atal diren balioak eta bizimoduak.
- 12.– Nekazaritzako eta abeltzaintzako jarduerari lotutako instalazio eta eraikinak eraikitzearako orduan eskatzen diren baldintzak malgutu eta homogeneizatzea, nekazaritza-ustategi profesionalen garapena erraztuz.

21. artikulua.– Paisaiaren arloko gidalerroak.

- 1.– Lurraldearen gaineko jardunak haren morfologia mantentzera egokitzea, eta zehazki topografiara, landaredi eta zuhaitz klimazikoei eutsiz honako neurri hauek kontuan hartuz:
 - a) Elementu nagusien gainean edo mendi-gandor, labar-ertz eta lurreko puntu gorenetan ez eraikitzea.
 - b) Lurren malda naturala ez aldatzea, mendi-hegalei eta erliebearen irtenguneei eutsiz, hormak, zuhaitz-lerrokatutakoak eta bide tradizionalak desagertzea saihestuz adibidez.
 - c) Eraikinak, lurzatiak, bide-sarea eta azpiegiturak luraren topografiara egokitzea, ahal dela mugarriak, lehendik dauden goragune topografikoak eta paisaia-elementu bereziak babestuz eta mantenduz, elementu berriak lehendik daudenak baino gehiago nabarmendu ez daitezen.
 - d) Landarediari eta baso naturalei eustea, tamaina handiko zuhaitzen presentzia bultzatuz lurraldearen kalitatearen adierazgarri, eta baso naturalen berezko espezieen hazkuntza bultzatuz.
 - e) Landaguneetako berezko laborantza-paisaiak kontserbatzea, hala nola landazabalak, mahastiak, baratzeetako laboreak eta zuhaiztiak, paisaiaren aniztasunari ekarpen handia egiten diotelako, testura-nahasketari eta erabilera-mosaikoaren haritik datorren geometria bereziari arreta berezia eskainiz, lurralde-ingurune horiek berezi egiten dituen heinean.
 - f) Lehendik dagoen landaredia desagertzen bada, konpentsazio-neurri jakin batzuk ezartzea, lurren testura eta baso-masa kontserbatzeko eta paisaia naturala eta landare-estaldura kontserbatu eta bertako espezieak, edo, hala badagokio, produkzio- eta biziraupen-baliabide tradizionalak lotuta betidanik ustiari direnak, indartzeko.
 - g) Bertako landaredia berreskuratzea, zuhaitzik gabeko gunetan eta espezie exotikoen ustiapenetan batez ere.
 - h) Sail handi mono espezifikoa saihestea, baso autoktonoa berronertzeko eremuekin konbinatuz, espezie autoktonoak eta errekek babesteko zerrendak behar bezala errespetatuz.
- 2.– Itsasertzeko paisaia eta hondartzetako eta portuko ingurunea babestea, honako neurri hauek kontuan hartuz:
 - a) Lurmutur eta muinoak babestea, gozamen eszenografikorako gunek eta kostaldeko paisaiaren erreferentziazko mugarriak diren heinean.
 - b) Hondartzen paisaia eta beste elementu berezi batzuk (labarrak adibidez) babestu eta hobetzea, erabilera eta jarduerak antolatuz eta ingurune honen berezkoak ez diren elementuak saihestuz, are gehiago inpaktu negatiboa badakarte.
 - c) Portuak hiri-bilbean integratzea, ertzak eta portu-hira trantsizioa ongi tratatuz, ertzik gabeko guneei arreta berezia eskainiz. Integrazio hori ikusmenara zabaltzea, baina baita beste zentzumenetarako inpaktu negatiboak murriztera ere.
- 3.– Ibai-paisaien lehengoratzea eta kontserbazioa sustatzea, eraikin itsusgarriak ezabatuz, ur-bazterreko landaredia babestuz, oinezko eta bizikletentzako bide-sarea indartuz eta komunikazioko (zubiak, ibai-portuak edo ontziralekuak), produkzioko (errotak, burdinolak, ur-bazterreko ontziolak), bizitegi edo aisiako elementuak leheneratuz.

- 4.– Ondare historiko-kulturala sustatzea proposamen irekien bitartez, kontakizun erkideen bidez oroimenezko tokiak lotzeko lagungarri.
- 5.– Kultura-bideei balioa ematea eta ibilbideen, bideen eta begiratokiak –kostaldeko ibilbideak ere barnean hartuta– sarea sortzea, herritarrek paisaiarako sarbidea izan dezaten, honako neurri hauek kontuan hartuz:
- a) Ibilbideetan ondare-intereseko ondasunak eta tokiak biltzea, baita instalazio eta azpiegitura historikoak ere, ibilbide tematikoak ezartzeko aukera aintzat hartuz. Bista ugari tokietan begiratokiak sustatzea.
 - b) Kostaldeko ibilbideak integratzea oinezko eta bizikleten erabilerarako egokitzuz eta seinaleak jarritz, itsasertzeko paisaia hautemateko oinarritzakoak diren heinean.
 - c) Ahal den neurrian, ibilbide eta begiratokietatik bistetarako oztopoak kentzea.
- 6.– Kokatze-sistema iraunkor eta tradizionalak babestea, sendotutako guneen hazkunde trinkoa erraztuz eta urbanizazio-dinamika desagokiak saihestuz, besteak beste honako neurri hauen bitartez:
- a) Lur berriak okupatu beharrean lehentasuna emango zaio dagoeneko urbanizatuta dauden eremuak gainezka egiteari eta optimizatzeari, baita egungo egiturarekin jarraitzeko jarduera ekonomikoak ezartzeari ere.
 - b) Hiri-ertzetako edo hirien kanpoaldeko paisaia babestea eta hobetzea.
 - c) Hiri-baratzeak ongi integratu eta bateratzeko irizpideak ezartzea.
- 7.– Herriguneak inguruko ingurune fisikoan integratzea, ertzak, espazio libreak eta sarbideak zehaztuta landa-hiria trantsizioa behar bezala antolatzeko, honako neurri hauek kontuan hartuz:
- a) Herrigune txikiak garapena haien irudi tradizionala babestearekin eta, nekazaritza-ustategirik ezean, inguruko paisaia kontserbazioarekin estuago lotzea.
 - b) Bolumenari, tipologiari eta dentsitatei dagokienez gune bakoitzaren ezaugarri morfologikoetan integratuta dauden eraikuntza-baldintzak zehaztea, eta eraikuntzak ezartzeko moduak arautzea, kasuan kasuko eraikinen ezaugarrietara (isolatuak, lerrokatuak edo mehelinen artekoak) egokituz.
 - c) Kanpoko ertzen eta haien soslaia ezaugarriak zehaztea, guneen irudi tradizionala babesteko, lehendik dauden elementuak integratuz, eta bereziki, gunea landagune gisa mugatzeko baliagarri izateaz gain kontserbatzea merezi dutenak. Gainera, udalerriaz gaindiko komunikazio-azpiegiturekiko lotuneak ongi zehaztea. Nekazaritza-pabiloiak paisaia integratzeko arreta berezia jartzea, herriguneei eta herriguneak finkatzen diren lurralde-egiturari dagokienez.
 - d) Hiriguneetarako sarbide jakin batzuk diseinatzea, natura- edo landa-ingurune gune irekietatik hiri-paisaietara bitarteko trantsizioa erraztu behar dutela kontuan hartuta, eta guneak lotzeko bide-sareak sendotu edo leheneratzea.

- 8.– Industrialde sendotuen irudia hobetzea eta hiri-berroneratzeko programak garatzeko eremuak zehaztea, honako neurri hauek kontuan hartuz:
- a) Industrialde sendotuen irudiaren hobekuntza sustatzea, ibai-ibilguen integrazioa hobetzea, espazio publikoa eta lorategiak mantendu eta kontserbatzea eta eraikinaren irudia eta kontserbazio-egoera zaintzea barne, eta porrot egindako enpresen inguruan degradazio-arriskuak saihestea.
 - b) Jarduera ekonomikoen eremu berrietan paisaiaren integrazioa erraztea, topografiara egokituz eta eraikuntzaren diseinu-irizpideak aintzat hartuz, mimetizazio-teknikak erabiliz eta materialei, kromatismoei eta itxiturei arreta eskainiz.
- 9.– Hiri-paisaia berezi eta historikoen izaera mantentzea, haien nodo, mugarri, bidezidor edo ertzak osatzen dituzten erreferentzia materialak eta eraikitako ondare-elementu bereziak galdu gabe, besteak beste honako neurri hauen bitartez:
- a) Estetikaren, eraikuntzaren, funtzionaltasunaren eta tipologiaren ikuspegitik gune, hiriko gune edo hiri-paisaia historikoaren ezaugarri morfologikoetan guztiz integratuta dauden eraikuntza-baldintza batzuk ezartzea.
 - b) Eremu publikoen –eta, oso bereziki, bideen– beharrezko erregulazioa zehaztea, hirigunearen paisaia-ikuspegiak zaintzeko, funtsezko faktorea delako espaloien neurriei, lorategiei eta bide-sekzio motei dagokienez, eta fatxadek osatzen duten eraikuntzarekiko loturari dagokionez.
 - c) Inguruneko balio handiko elementuak (hegal eta mendiak, itsas eremuak eta abar) hiri-eszenan biltzea, eta eraikitako guneetatik haiek ikusteko aukera ematea, historian zehar gure hiriak modelatzean elementu horiek izan duten garrantziaren erreferentzia ez galtzeko.
- 10.– Lurralde Plan Partzialetan beren Eremu Funtzionalari eta eragin-eremuari dagozkien paisaia-zehaztapenak bildu beharko lirateke, paisaia kudeatu, babestu eta antolatze dagozkion tresnen (Paisaiaren katalogoak adibidez) ondorio direnak.
- 11.– Paisaian eragina izan dezaketen azpiegitura, obra eta jarduera guztien oinarritzko baldintzak betetzen direla bermatzea, ingurunea ebaluatze dagozkion tresnen edo paisaia integrazteko azterlanen bitartez.
- 12.– Lurraldea antolatze dagozkion eremuan EAEko Administrazio publikoek paisaiaren alorrean sustatutako prozesu orotan herritarren parte-hartzea bermatzea.

22. artikulua.– Kultura-ondarearen arloko gidalerroak.

- 1.– Lurralde Plan Partzialek euskal kultura-ondarea bere osotasunean bilduk beharko lukete, tipologiaren arabera egituratuta: kultura-ondare materiala (higiezina eta higigarria) eta kultura-ondare immateriala.
- 2.– Hirigintza-plangintzak honako irizpide hauek hartu beharko lituzke aintzat:
- a) Ondasunaren eta haren lurralde-ingurunearen arteko erlazioa islatzea, nola kultura-ondarea babestean hala, ondasunaren inguruko gunean, erabilerak antolatu eta programatzean.
 - b) Ondasuna kargen eta onuren berdindaketa ahal izateko moduko hirigintza-esparru batean biltzea.
 - c) Ondasuna bere jatorrizko kokapenean mantentzea, ezinbesteko eta interes sozialeko arrazoiak tartean izan ezik.
 - d) Kultura-ondasuna bere osotasunean babestea.

- 3.– Lurralde-plangintzan eta udal-plangintzan toponimiaren tratamendu bateratua hartu beharko litzateke aintzat.
- 4.– Kultura Ondarearen Lurralde Plan Sektorialak, besteak beste honako zehaztapen hauek bildu beharko litzuzke:
- a) Eremu Funtzional bakoitzerako, banako monumentuak lehengoratzeko lehentasunezko ordena ezartzea, lege ezarritako ordenatik abiatuta.
 - b) Plangintzak, eta, oro har, Plan Bereziek, monumentu multzoei edo kultura-paisaiei dagokienez kontuan hartu beharreko irizpide eta orientazioak zehaztea.
 - c) Ondare Arkitektonikorako honako irizpide eta orientazio hauek zehaztea:
 - 1) Maiatzaren 9ko Euskal Kultura Ondarearen 6/2019 Legean kultura-ondasun arkitektonikoetarako ezartzen diren babes-mailak aintzat hartzea.
 - 2) Monumentu Multzoak mugatzean aintzat hartutako kultura-ondarea sailkatzea, honako kategoria hauen arabera:
 - a.– Babes berezia duten elementuak: Kultura Ondasun Kalifikatuak edo, haien arkitektura-, arte-, historia- edo kultura-balio bikainak direla-eta, halakotzat jo daitezkeenak.
 - b.– Babes ertaineko elementuak: Ondasun Inbentariatu deklaraturako higiezinak, edo, dauzkaten balioak direla medio, kategoria horretara asimila daitezkeenak.
 - c.– Oinarritzko babesa duten elementuak: garrantzizko baliorik eduki gabe, ondare-interesa dute tipologiaren edo ingurumenaren ikuspegitik.
 - d.– Elementu ordezkagarriak: balio txikia dutenez ordezkari daitezke, baldin eta eraikin berria lehendik dagoen multzoarekin integratzen bada, hartara egokituta.
 - e.– Bat ez datozen elementuak: beren ingurunera egokitzen ez direnak.
 - f.– Hiriguneak: eraiki gabeko guneak, erabilera publikokoak izan edo ez, Hirigune Historiko baten hiri-egituraren zati direnak.
 - d) Arkeologia Ondarerako honako irizpide eta orientazio hauek zehaztea:
 - 1) Kultura-ondasun arkeologikoei lehen aipaturako Legean ezarritako babes-mailak ematea.
 - 2) Arkeologia Ondarearen babesa artikulatzea, arkeologia-eremu multzo hauetan oinarrituta:
 - a.– Historiaurreko santutegiak kobazuloetan: harkaitz-barrunbeak, barnealdean animalien eta askotariko zeinuen irudiak pintatuta eta grabatuta gordetzen dituztenak, historiaurre osoan barrena egin zirenak eta normalean «Labar-arteak» esaten zaienak.
 - b.– Hiribilduak: Erdi Aroan «Hiribilduen» kategoria jaso zuten herriguneak.
 - c.– Beste aztarnategi eta elementu interesgarri batzuk: bizilekuak edo bizileku zatiak; leku edo elementu zibilak, defentsarakoak edo militarrik; erlijiosoak; hilobiak; merkataritza- edo industria-erabilerakoak; edo azpiegiturak.
 - 3) Honako babes-maila hauek honako arkeologia kategoria hauei esleitzea: arkeologia-erreserba, babes zorrotza eta babesik gabea.

- 4) Babesa antolatzea honako aztarnategi mota hauen arabera:
 - a.– Historiaurreko santutegiak kobazuloetan: «Babes zorrotza» maila aplikatzea.
 - b.– Hiribilduak: Plan Bereziek, Azterlan Historiko-Arkeologikoetan oinarrituta, jardun-eremuak zehaztuko beharko lituzkete eta babes-maila ezarri beharko lukete.
 - c.– Erreserbako aztarnategiak: Kultura Ondarearen Lurralde Plan Sektorialak ezarri beharko luke historia ezagutzeko bereziki garrantzitsuak direlako eta urriak direlako ondorengo ikerketetarako erreserbatu behar diren aztarnategien zerrenda.
- 5) Dagozkion hirigintza-plangintzako figuretan, Arkeologia Ondarearen antolamendu kategorietatik arkeologia-eremu bakoitzerako behin betiko zer zehaztapen egin beharko liratekeen ezartzea.

23. artikulua.– Natura-ondarearen arloko gidalerroak.

- 1.– Lurraldeari buruzko jardunak egokitzea, EAEko azpiegitura berdea sendotzeko ingurune fisikoari eta azpiegitura berdeari buruzko kapituluan deskribatutakoari jarraikiz.
- 2.– Biodibertsitatearen aldagaia lurralde- eta hirigintza-plangintzan integratzea, geodibertsitatea barne, ondare naturalak gizarteari, ekonomiari, ingurumenari eta kulturari dakarzkion onurei balioa emanez.
- 3.– Naturan oinarritutako soluzioen aplikazioa sustatzea, horiek baitira ekosistemen funtzionamendua hobetu, biodibertsitatea areagotu, habitaturiko guneen erresilientzia hobetu eta biztanleriaren osasuna eta ongizatea hobetzeko bidea ematen dutenak.
- 4.– Lurraldea zaintzeko akordioak eta gizartearen lurraldeko biodibertsitatearen kontserbazioan inplikatzeko sustatu eta onartzeko beste tresna batzuk bultzatzea.

24. artikulua.– Baliabide turistikoaren arloko gidalerroak.

- 1.– Elementu berezizat hartzea honako hauek, potentzial turistikoari erreparatuta:
 - a) Baliabide naturalak.
 - b) Itsasertza.
 - c) Paisaia.
 - d) Hiru lurralde historikoetako hiriburuak.
 - e) Herrigune historikoak.
 - f) Monumentu multzoak.
 - g) Ondarea eta hainbat alorretan (natura, historia, kultura, arkitektura, hirigintza, ingurumena, geologia edo arkeologia) interesa duten elementuak.
 - h) Oinezko eta bizikletentzako ibilbideak.
 - i) Ondare immateriala (gastronomia, nortasuna).
- 2.– Naturaren eta kulturaren aldetik dagoen potentziala modu iraunkorrean garatzea. Garapen turistikoaren ereduak bat etorri behar luke natura-eremuaren nahiz hiri-ingurunearen harrera-ahalmenarekin.

3.– Lurralde plangintza partzialari dagokionez:

- a) Lurralde plangintza partzialaren Lurralde Ereduan, Eremu Funtzional bakoitzean dauden baliabide turistikoen antolamendua integratzea.
- b) Lurralde Plan Partzialetatik Baliabide Turistikoen LPSean bildutako aurreikuspenak ongi txertatzeko lana koordinatzea, baliabide naturalen eta ingurumenaren babesarekin eta antolamenduarekin eta lurraldearen erabilera iraunkorrarekin bateragarri direla bermatzeko moduan.

4.– Euskadiko mapa turistikoa egitea, helmuga turistiko guztiak zehaztuz, lehendik dauden lurralde-osagaiei, kudeaketa-ereduari eta turismo-eskaintzari buruzko azterketa oinarritzat hartuta.

5.– Baliabide Turistikoen Lurralde Plan Sektorialak Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-garapen turistikoaren eredia definitu behar luke, eta honako hau arautu beharko du:

- a) baliabide turistikoen babesa.
- b) ingurumen-inpaktua ebaluatzeko irizpideak eta turismo-jardueraren iraunkortasun-ratioak.
- c) lurraldeari buruzko nahiz gizarte, ekonomia eta kulturari buruzko alderdiak hobetzeko neurriak
- d) Azpiegitura turistikoa kuantifikatzeko jarraibideak, lurralde- eta hirigintza-plangintzarako.
- e) Laguntza-ekipamenduak.
- f) Saturazio-egoerak prebenitzeko behar diren neurriak.

25. artikulua.– Mugikortasun multimodalaren arloko gidalerroak.

- 1.– Garraio publikoko modu diferenteak konbinatzea mugikortasun-kudeaketa integraleko ereduak osatzeko, eta horrela EAE osoa lurralde irisgarri egiteko.
- 2.– Garraiobide publiko garbiak erabiltzea, hala nola trenak, tranbiak, autobus elektrikoak eta bizikletak, elektrikoak barne.
- 3.– Paraleloan dabiltzan garraiobide publikoen arteko lehia saihestea eta zerbitzu publikoa hobetzen duten konbinazio multimodalak bilatzea.
- 4.– Lurralde- eta hirigintza-plangintzetan garraio publiko intermodaleko sistema integralak lantzea, garraiobide garbiei eta hiri-autobusetako lehentasunezko trafiko-lineek (adibidez zirkulazio azkarreko autobusak) eskaintzen dituzten aukerei arreta berezia eskainiz.
- 5.– Autobus-geltokiak intermodalitate-irizpideei jarraikiz sortzea, aldiriko trenbide-geltokiekin eta garraio-sarean sartzeko nodo nagusiekin integratuz, abiadura handiko aireportu eta geltokiekin adibidez, baita bizikleta-mugikortasunarekin ere, bizikletak alokatzeko sistemak barne.
- 6.– Ekobulebarren garapenean, garraio kolektiborako eta oinezko eta bizikletentzako erreserbatutako plataformak biltzea, hiri-pieza desberdinak artikulatzeko eta zentralitateko gune eta garapen berriak kokatzeko.

- 7.– Landaguneetan eta biztanleria-dentsitate txikiko eremuetan garraio kolektiboko zerbitzu egokiak ezartzea, eta teknologia berriak erabiltzea mugikortasuna eraginkorrago bihurtzeko aukerak ikertzeko, eskatu ahalako zerbitzuak adibidez.
- 8.– Mugikortasun-planetan genero-ikuspegia biltzea, zaintzaren mugikortasuna kontuan hartuta.
- 9.– Bizitegi-garapen edo jarduera ekonomiko berrien proposamenetarako irisgarritasun egoki bat aurreikustea bai ibilgailu pribatuan, bai oinez, bai bizikletaz eta bai garraio publiko bidez.

26. artikulua.– Oinezkoen eta bizikleten mugikortasunaren arloko gidalerroak.

- 1.– Oinezkoen bide erakargarri, seguru, irisgarri eta erosoak ezartzea, eta elementu mekanikoak jartzea, hala nola eskailera eta arrapala mekanikoak, pasabide gurpildunak, igogailuak eta funikularrak, oinezkoen joan-etorriak errazteko.
- 2.– Bizikleta-sare seguru, koherente, irisgarri eta jarraitua ahalbidetzea, bide-etenik gabea eta ulertzeko erraza, bizikletaren erabilera sustatzeko bide laburrenak bilatuko dituen, gehiegizko maldak eta ibilgailuen eta oinezkoen trafikoekiko interferentziak saihestuko dituen eta muturreko klima-baldintzetatik babespean geratuko dena.
- 3.– Bizikletaren erabilera aintzat hartzea, elektrikoa barne, aparkalekuei eta kargatzeko guneei dagokienez.
- 4.– Lurralde Plangintzak honako hauek bete behar lituzke:
 - a) LPPetan, EAEko Bizikletentzako Ibilbideei eta oinezkoentzako ibilbideei buruzko Plan Zuzentzailea garatzea Eremu Funtzionalaren mailan, guneen arteko konexio-sarea sortuz.
 - b) Donejakue Bidea, Inaziotar Bidea, Itsasoaren Bidea, Ardoaren eta Arrainaren Bidea, Bidezidor Historikoa, Arabako Artzaintza Naturbidea eta Ebroko Bide Naturala eranstea planen edukiei.
- 5.– Hirigintza Plangintzak, tokian toki, oinezko eta bizikleten mugikortasuna behar bezala garatu eta antolatu behar luke, eta zehazki:
 - a) Oinezko eta bizikletentzat garapen berrietarako irisgarritasuna ziurtatu beharko du, konektibitatea bermatzen duen toki-sare baten bitartez.
 - b) Oinezko eta bizikletentzako bidea herrietatik igarotzen dela ziurtatu beharko du, hiriarteko bilbeari jarraipena emanez eta EAEko Bizikletentzako Ibilbideei buruzko Plan Zuzentzailea edo lurralde historikoetako lurralde-plan sektorialak kontuan hartuz.
 - c) Hiri-ingurunean kaleak oinezkoentzat moldatu daitezela edo bizikletaren erabilera handi dadila sustatzea, ez ibilgailuak kaleetatik ateratzeko helburuz, baizik eta oinezkoentzat eta txirrindularientzat konexioak hobetuz, hori modu natural batean gerta dadin.
 - d) Oinezkoen eta bizikletetarako bideak diseinatzea, paisaiaren irizpideak txertatuta eta lurraldea eta paisaia gozatzea ahalbidetzen duten hiri-altzariak baliatuta.
- 6.– Oinezkoei lehentasuna ematea bizikleten gainetik udalak zehaztuko dituen herri barruko bideetan.
- 7.– Bizikleten alokairua eta/edo aparkatzea erraztea, nola eraikinen barnealdean hala aparkaleku eta gune publikoetan, eta bereziki intermodalitateko puntuetan, tren- eta autobus-geltokietan adibidez.

27. artikulua.– Bide-mugikortasunaren arloko gidalerroak.

1.– Bide-sistema egituratzea honelako konexio hauetan:

- a) Euskal Hiriburuen Gune anitzeko Sistemaren kanpoko konexioak.
 - 1) Bilbao-Santander eta Kantauriko Erlaitza (A-8).
 - 2) Vitoria-Gasteiz Burgosekin eta Madrilekin (AP-1, A-1).
 - 3) Bilbao eta Vitoria-Gasteiz Logroñorekin eta Ebroko ardatzarekin (AP-68).
 - 4) Vitoria-Gasteiz Iruñearekin (A-1).
 - 5) Donostia Iruñearekin (A-15).
 - 6) Donostia Baionarekin, Bordelerekin eta Parisekin. (AP-1 eta A-63).
- b) Euskal Hiriburuen Gune anitzeko Sistemaren interkonexioak.
 - 1) Bilbaoren eta Donostiaren arteko konexioa.
 - 2) Bilbaoren eta Vitoria-Gasteizen arteko konexioa.
 - 3) Vitoria-Gasteizen eta Donostiaren arteko konexioa, Deba Haranaren bitartez.
- c) Eremu Funtzionalen interkonexioak, honako ibilbideen arabera:
 - 1) Durango – Arrasate – Bergara – Beasain.
 - 2) Plentzia – Elgoibar.
 - 3) Amorebieta-Etxano – Igorre – Vitoria-Gasteiz.
 - 4) Kadaguako korridorea.
 - 5) Derio – Mungia – Bermeo.
 - 6) Amorebieta-Etxano- Gernika-Lumo.
 - 7) Balmaseda – Muskiz.
 - 8) Azpeitia Azkoitia Elgoibarrekin, Zarautzekin eta Zumarragarekin.
 - 9) Laudio – Urduña – Miranda de Ebro.
 - 10) Zambrana – Bastida – Laguardia – Logroño.
 - 11) Vitoria-Gasteiz – Amurrio – Balmaseda.
 - 12) Vitoria-Gasteiz Kanpezurekin eta Gaubearekin.
 - 13) Zambrana – Peñacerrada-Urizaharra- Bernedo – Kanpezu.
 - 14) Laguardia – Kanpezu.
- d) Paisaia-interesa duten ibilbideak, honako hauen arabera:
 - 1) Deba-Mutriku-Ondarroa-Lekeitio-Ea-Ibarrangelu-Gaategiz Arteaga kostaldekoa.
 - 2) Deba-Zumaia-Zarautz.
 - 3) Azpeitia-Tolosa.
 - 4) Vitoria-Gasteiz-Urizahar-Laguardia.

2.– Aurrekontu-aurreikuspenetan, lehendik dauden azpiegiturak mantentzeko lehentasuna ematea berriak egikaritzearen aurretik.

3.– Errepide bidezko salgaien garraioa gutxiago kutsatzen duten beste garraiobide batzuetara bideratzea, trenbidera eta itsas garraiara adibidez.

4.– Korridore estrategikoetan Ordainpeko Autobideen eta ibilgailu astunetarako Lehentasunezko Sarearen arteko bizikidetza berrikustea.

28. artikulua.– Tren-, portu- eta aireportu-arloko mugikortasunaren eta logistikaren arloko gidalerroak.**1.– Tren arloko mugikortasunari eta logistikari dagokienez:****a) Tren-abiadura handia.**

- 1) Euskadi lurralde mugakideekin lotzea tren-abiadura handian, Nafarroarekiko, Ebroko haranarekiko eta mesetarekiko konexioen bitartez eta Kantauri itsasoarekin eta Frantziako hegoaldearekin lotzeko egingo diren konexioen bitartez.
- 2) Nafarroarako lotura egungo bi aukeren bidez egitea; batetik, Ezkio-Itsaso eta Altsasua lotzen dituen Aralar Natura Parkea ekidinez, eta bestetik, Vitoria-Gasteiz eta Altsasua lautadan zehar lotzen dituen.
- 3) Hiriburuetako AHTko geltokiak metropoliko eta aldiriko garraio-sistemekin lotzea.
- 4) Abiadura handiko geltokiak metropoliko eta eskualdeko irisgarritasun handiko eremuetan ezartzea, eta hiri-eraldatzeko eta-berritzeko eragiketetan txertatzea, azpiegitura horren haritik datozen eginkizun berriak bere gain hartzeko eta abiadura handiko geltokiak gure hiriburuetako bikaintasun-elementu nagusiekin lotzeko.
- 5) Abiadura handiko geltokiak eskualde-intermodalitaterako nodo handi gisa ulertzea, non, kanpo-konexiorako eta hiriburuen arteko konexioarako abiadura handiko trenez gain, etorkizunean garrantzitsuak izango diren konexio- eta zerbitzu-azpiegitura guztiak bildubeharko liratekeen, hala nola aparkalekuak, alokairu-autoak, turismo-informazioko zerbitzuak, hotelak, taxi-geltokiak, autobus-geltokiak, metroa, tranbiak eta aldiriko trenak, besteak beste, mugikortasun-sistema integrala eskainiz.
- 6) Honako hauek Abiadura Handiko geltokietarako lehentasunezko kokalekutzat jotzea, lurraldean eta hirian zenbateraino txertatu diren kontuan hartuta eta EAEko garraio-sistemaren gainerakoekiko interakzio-aukerak ikusirik:
 - a.– Bilbaon, Abandoko geltokia, ahal dela lurpekoa izango da, autobus geltokia izango du, baita Euskotren, metro eta tranbia, zabalera iberikoaren eta zabalera metrikoaren aldirietako trenetara iristeko modua ere, eta Loiuko aireportuarekin konexioa egiteko modua ere emango du. Halaber, geltoki horrek Europa barneko adabegi zeregina bete beharko luke iragaitzako geltoki gisa. Hala, trazaduraren jarraitutasuna ziurtatuko du Kantauriko erlaitzeko gainerako aldeetarantz.
 - b.– Donostialdea-Bidasoa Beherean, Donostian Atotxako geltokia, eta Irungo geltokia, zabalera iberikoaren aldiriko sarearekiko eta Euskotreneko lineekiko konexioak integratu beharko lirateke, autobus-geltokiei loturik eta Irunean eta Donostiako (Hondarribia) aireportuekin lotuz. Donostiako geltokiak iragaitzako geltoki gisa funtzionatzea oso garrantzitsua dela uste da.
 - c.– Araban, Vitoria-Gasteizko geltokia geltoki intermodal gisa eta Madril-Paris ardatzeko iragaitzako geltoki gisa ezarri beharko lirateke.
 - d.– Ezkio-Itsasoko geltokia da Nafarroarekiko konexiorako bi aukeretako bat, eta Goierri eta Debagoienako hiriguneei Abiadura Handiko Trenaren zerbitzuak eskuratzeko modua emango die. Garrantzitsua da, halaber, geltoki hori eremu horretako aldiriko garraio-sistemekin lotzea.

b) Aldiriko trenak.

- 1) Aldiriko trenbide-zerbitzuaren funtsezko ardatzak honako hauek dira:
 - a.– Bilbaoko ingurunea: Balmaseda-Bilbao; Urduña-Bilbao; Bermeo-Bilbao; Durango-Bilbao; Lezama-Bilbao.
 - b.– Donostiako ingurunea: Donostia-Baiona; Legazpi-Donostia; Zumaia-Donostia.
 - c.– Bilbao-Donostia ardatza: Euskotrenen linea, kostaldeko udalerriak bi hiriburuen inguruan egituratzeko trenbide-ardatza.
- 2) Sarea hedatzeko honako jardun hauek abian jartzeko aukera aztertzea:
 - a.– Aldiriko zerbitzu berriak honako tarte hauetan: Beasain-Zumarraga-Legazpi edo Iruña Oka-Vitoria-Gasteiz-Agurain, lehendik dauden trenbide-lineen gainean.
 - b.– Urolako trena Zumaiaren eta Azpeitiaren artean zerbitzuan jartzea trenaren linea zaharraren gainean, eta Urretxuraino hedatzeko aukera, aldiriko sarean integratuta.
 - c.– Gaur egun trenbide-azpiegitarik ez duten eraldaketa-ardatzetako tarteetan, garraio kolektiboa egituratzeko ardatzak ezartzea, maiztasun eta edukiera handiko autobus-zerbitzuen bitartez, trenbide-sareko geltokiekin lotu ahal izateko.
- 3) Tren geltokiei dagokienez:
 - a.– Trenbide-geltokiak funtsezkotzat jotzea, garraiobide hori erabiliz mugikortasuna erraztu eta bultzatzen den heinean, eta lurraldean zentralitate-eremu berriak sortzea.
 - b.– Lurralde- eta hirigintza-plangintza koordinatzea, trenbide-geltokiak toki- eta eskualde-zentralitateko guneetan kokatzeko.
 - c.– Trenbide-geltokien irisgarritasuna, beste garraiobide publiko eta pribatuekiko konbinazioa, erabiltzaileentzako aparkalekuak eta eskari handiko ekipamenduen (merkataritza-guneak, osasun- eta hezkuntza-hornidurak eta abar) ingurunea sustatzea.
 - d.– Bizitegien edo jarduera ekonomikoen dentsitate handiagoak erraztea garraio kolektiboan sartzeko nodoen ingurunean.
- 4) Trenbide-korridoreetan garraio kolektiboa egituratzeko ardatz horiek eraldatzeko baldintza egokiak noiz ematen diren eta zerbitzu berriak ezartzeko modu zehatza zein den zehaztea plangintza sektorialean.
- 5) ADIFen, zabalera metrikoaren eta Euskotrenen gaur egungo sistemen kudeaketa, programazioa, tarifak eta zerbitzuak integra daitezen eta zerbitzu horiek Eraldaketa Ardatzetako eremu guztietara heda daitezen sustatzea.

c) Tranbia.

- 1) Tranbiaren eta zirkulazio azkarreko autobusaren (BRT) zirkulazioa eta erakargarritasuna erraztea, semaforo-lehentasuna ezarriz ibilgailu pribatuen zirkulazioaren aurrean.
- 2) Tranbia-geltokien eta beste garraiobide batzuen arteko konexio intermodala sustatzea, bizikleta-mugikortasuna barne.
- 3) Tranbia-geltokien irisgarritasuna bermatzea, eta haien segurtasuna eta erosotasuna sustatzea.

2.– Portuen arloko mugikortasunari eta logistikari dagokienez.

- a) Bilbaoko portua eta Pasaiaiko portua merkataritza-portu nagusi gisa bultzatzea, haien konektibitatea hobetuz ohiko zabalerako eta nazioarteko zabalerako trenbide-konexio berri batzuen bitartez, gune logistiko lehiakorrek lotuz eta portuaren eta hiriaren arteko interakzioa ahalbidetuz, portuguneetan erabilera mistoak bateragarri egiteko irizpideari jarraikiz.
- b) Pasaiaiko portuaren berrikuntza sustatzea, Pasaiaiko Badiaren hiri-ereldaketa eta -berroneratzea ahalbidetzeko, egungo dartsenan portu-erabilerak eta hiri-berroneratzeko ekintzak bateragarri eginez.
- c) Arrantza-jarduera sustatzea, Ondarroako, Getaria, Hondarribiko, Pasaiaiko eta Bermeoko portuetan batez ere, azken horrek, gainera, merkataritza-trafikoak ere hartzen dituelarik.
- d) Lurralde-, hirigintza- eta portu-plangintza egiterakoan, EAEko itsasbazterrean banatzen diren arrantza-portu guztiak balio handiko azpiegiturak direla aintzat hartzea, hiriguneetako erdi-erdian egonik turismorako, bizitegitarako eta jarduera ekonomiko berrietarako erakargarri diren heinean.

3.– Aireportuen arloko mugikortasunari eta logistikari dagokienez.

- a) Osagarritasunean eta baterako plangintzan oinarritutako aireportu-sistema sustatzea, EAEko hiru aireportuen potentzialtasunak garatuko dituen elkarlan lehiakor baten bitartez.
- b) Bilbaoko aireportuko erabiltzaileak biltzeko merkaturak zabaltzea, haren irisgarritasuna hobetuz eta garraibideen arteko erlazio eraginkorrak ahalbidetuz, hegazkina, autobusa, automobila, abiadura handiko trena eta aldiriko trena integratuz.
- c) Vitoria-Gasteizko aireportua zentro logistiko handi gisa indartzea, abiazio orokorreko, bidaiari-trafiko eta aeronautika-zerbitzuetako eginkizunak betetzeaz gainera.
- d) Donostiako aireporturako irisgarritasun metropolitarra hobetzea, Baiona-Donostia Eurohiritik garraio kolektiboko zerbitzuak antolatuz, eta terminala garraio metropolitarrako zerbitzuei erantsiz.

4.– Azpiegitura logistikoari dagokionez:

- a) Jundiz-Forondako plataforma logistikoa indartzea, abiadura handiko eta zabalerako iberikoko trenbide bidezko, errepide bidezko eta aireportu bidezko intermodalitateko duen kokapen ezin hobearengatik, Forondako aireportuaren ondoan dagoelako eta euskal portuetako eta haien hinterlandetako trafikoaren garapena bultzatzen duelako.
- b) Arasur plataforma logistikoa indartzea iberiar penintsulako industrialde nagusien erdigunean, Bilbaon (Portua), Irun-Parisen eta Ebroko Haraneko korridorean sartzeko lineen artean trenbide-konexio gune intramodala delako, eta euskal portuetako eta haien hinterlandetako trafikoaren garapena bultzatzen duelako.
- c) Lezo-Gaintxurizketako Plataforma logistikoa eskaintzen dituen aukerak optimizatzea, hiru zabaleratan (iberikoa, UIC eta metrikoa) trenbide-linea aldatzeko gune intramodala delako, Pasaiaiko portuaren aldamenean dagoelako, eta Pasaiaiko Badia leheneratzen laguntzeko potentziala duelako, Jaizkibelen eta Aiako Harriaren artean jarraitutasun ekologikoa babestuz.
- d) Plataforma logistikoetan, ekonomikoki iraunkorrak diren zerbitzuetarako salgaien errepide bidezko trafiko trenbidera aldatzeko ekipamendu eta zerbitzuak garatzea.

29. artikulua.– Irisgarritasun unibertsalaren arloko gidalerroak.

1.– Lurralde- eta hirigintza-plangintzak honako gidalerro hauek garatu behar lituzke irisgarritasun unibertsalaren arloan:

- a) Hiri-inguruneetan erabileren nahasketa sustatzea, bizitegi-erabilerak haiekin bateragarri diren jarduera ekonomikoen erabilerekin eta zuzkidura- eta zerbitzu-erabilerekin uztartzeko, haietarako irisgarritasuna errazteko eta joan-etorrien premiak minimizatzeko moduan.
- b) Hiria diseinatzerakoan hurbiltasunaren bilaketa oinarritzat hartzea, bizileku, garraio publiko, lantoki, zuzkidura, ekipamendu eta saltokien arteko tartekak laburtuz.
- c) Hiria planifikatzean oinezkoen ardatzen sareari lehentasuna ematea beste mugikortasun modu batzuen aurretik, gune publiko eta ekipamenduetarako irisgarritasuna bermatzen duen ibilbide-kontzeptuari jarraikiz.
- d) Auzoen eta hiri-aldiren autonomia bermatzea, hornidura- eta ekipamendu-sare baterako sarbide unibertsala eduki dezaten, hirigunearen mendetasun funtzionala saihesteko moduan.
- e) Hiri-garapenari lurzoru berriak eransteko aukera aztertu baino lehen irisgarritasun-sarean integratzea, garraio publikoaren eta oinezko eta bizikleten garraioaren bitartez.
- f) Lurraldean merkataritzaren banaketa orekatua sustatzea, hiriguneetan kokatzeari lehentasuna emanaz, halako saltokietara iristeko aukera automobilaren erabileraren mendeaz ez jartzeko.
- g) Irisgarritasun-alorrean lankidetzako eta elkarri laguntzeko prozesu eta mekanismoak bultzatzea, gizarte-sare inklusiboagoa eta atseginagoa lortzeko.
- h) Garraio-sistema batzuen eta besteen artean (publikoak nahiz pribatuak, motorizatuak edo ez) intermodalitatea indartzea, irisgarritasun-katearen ideia barruan.
- i) Landa-habitataren plangintzan komunikazio-sare baten diseinua biltzea ibilbide irisgarriak ezarri herriguneen artean, eta, bereziki, bizitegi-ingurune barreiatuen eta zerbitzu- eta ekipamendu-horniduren artean.
- j) Naturagune babestuetan eta historia- eta kultur-ondarean irisgarritasun unibertsala sustatzea.
- k) Turismo-eredu irisgarria eta adinekoentzat edo desgaituentzat egokitua garatzea.

2.– Hirigintza-plangintzak, pertsona guztientzako diseinuari dagokionez, honako irizpide hauek hartu behar lituzke kontuan:

- a) Espazio publikoa eta ekipamenduak irisgarritasun unibertsaleko eta adinekoekiko lagunkotasuneko baldintzei egokitzea.
- b) Adinekoek eta desgaituek plangintza-prozesuetan izan dezaketen parte-hartzea azpimarratzea.
- c) Auzo, herri eta hirietako espazio publikoa ariketa fisikoa egiteko ingurune apropos bihurtzea.
- d) Zahartzen ari diren edo desgaitasunen bat duten pertsonentzat ostatu-forma berriak sustatzea, etxean gera daitezela bermatzeko.

30. artikulua.– Genero-ikuspegiaren arloko gidalerroak.

- 1.– Lurraldearen izaera polizentrikoa sustatzea, non hiri ertainen protagonismoa berreskuratzea funtsezkotzat jotzen den zerbitzuak biltzeko eta emateko zentroak diren heinean.
- 2.– Lurraldea planifikatzean, erabilera guztiak, eta bereziki eguneroko bizitzarako beharrezkoak direnak, hurbil kokatzea, joan-etorriak ibilgailuz egin beharra murrizteko edo denborak ahal den neurrian laburtzeko moduan.
- 3.– Hurbiltasuneko hiri konplexua sustatzea, ongi hornitutako auzo seguruetan oinarritua, hiriko eta lurraldeko beste eremu batzuekin garraio publiko bidez ongi konektatuak.
- 4.– Gune publiko bizi eta seguruak indartzea, haien gizarte-eginkizuna mantendu eta sustatzeko eta herritarrei haiek erabiltzeko aukera emateko.
- 5.– Gune publikoak planifikatu eta diseinatzean, emakumeen, adinekoen (bi sexuen premia diferentzialei arreta eskainiz) eta haurren premiak kontuan hartzea.
- 6.– Dentsitate nahikoa duen hiri-eredu bat sustatzea, erabilerak behar bezala nahastea eta eguneroko bizitzarako behar diren ekipamenduetara oinez iristea ahalbidetuko duena, baita garraio publikoaren eraginkortasuna ere, ibilgailu pribatu bidezko mugikortasunaren mendetasuna murrizteko moduan.
- 7.– Garraioaren plangintzan eta kudeaketan genero-ikuspegia sartzea, jarduera horietan emakumeen mugikortasun-jarraibideak, bidaiatzeko modua eta joan-etorrien denbora- eta ordu-murrizketak kontuan hartzeko moduan, eta emakumeen irisgarritasun-premiak eta segurtasuna kontuan hartzeko moduan.
- 8.– Zaintzaren mugikortasuna sustatzea, beste pertsona batzuk zaintzarekin eta etxea mantentzearekin lotutako bidaiak ahalik eta denbora gutxienean, eskatutako ordu-tarteetan eta arrazoizko kostu batekin egiteko aukera ziurtatuz, eta pertsonen ordainpeko enplegua zaintza-erantzukizunekin bateragarri egiteko bidea emanez.
- 9.– Espazio publikoan segurtasuna bermatzea; horretarako, plangintza-prozesuan, parte-hartze prozesuen barruan, talde sozial batzuek eta besteek arriskutsu edo ez seguru gisa ikusten dituzten guneak identifikatuko dira.
- 10.– Herritarrek parte hartzeko prozesuak garatzea genero-ikuspegia aintzat hartuz emakumeen parte-hartzea indartzeko.

31. artikulua.– Klima-aldaketa arintzearen eta klima-aldaketari egokitzearen arloko gidalerroak.

- 1.– Lurralde- eta hirigintza-plangintzan klima-aldaketaren kausak eta eraginak aintzat hartzea, eta proposamenen bidez berotegi-efektuko gasen isurpenaren balantze garbia murrizten eta erresilientzia handitzen laguntzea.
- 2.– Klima-aldaketarako egokitzapena aintzat hartzea, inpaktuen eta urrakortasunaren kartografia tematiko baten bitartez.
- 3.– Azpiegitura berdea eta naturan oinarritutako soluzioak sustatzea klima-aldaketara egokitzeko neurri gisa, eta ekosistemak leheneratzea, lurraldearen erresilientziari eusteko.
- 4.– Baso-kudeaketa hobetzea deforestazioek eragin ditzaketen lurzorua galerak ekidinez, lurzorua baita karbonoaren sarbegi nagusia, eta degradatutako eremuak basoberritzea, baso naturalak karbono-hustubide izateko duen azalera handituz.

- 5.– Lurzoruaren okupazioa mugatzea, erabilera-nahasketa ahalbidetuz eta gune urrakorrak berroneratzeko bidea erraztuz, eta berotegi-efektuko gasen emisio txikiak dituzten intermodalitatea eta garraiobideak indartzea.
- 6.– Bereziki hiri-guneetan energia-eraginkortasuneko irizpideak indartzea eraikuntzan eta garraioan, bai eta energia berriztagarriak ere.
- 7.– Lurralde- eta hirigintza-plangintza klimaren ikuspegia txertatzea, honela:
 - a) Itsasertzaren babes eta antolamendurako Lurralde Plan Sektoriala moldatuko da, itsas mailaren gorakadaren eta muturreko olatuen kontrako eraginetara egokitzeko neurriak identifikatuta kosta-eremuetan.
 - b) Ibai eta Errekak Antolatzeko Lurralde Plan Sektorialak eta Plan Hidrologikoek tratamendu egokia emango diete uholde-arriskua daukaten zonei, arreta berezia emango diete uholde-arriskua beste arrisku batzuei (kostaldean egotearekin lotutako baldintzak barne) gainjartzen zaien zonei.
 - c) Espazio publikoak iragazkor bihurtzea eta birlandatzea; horretarako, azpiegitura berdeak eta urdinak nahiz naturan oinarritutako konponbideak bultzatuko dira uholdeak eta estres termikoa –bereziki bero-irlaren efektua– jasan ditzaketen eremuetan.
- 8.– Lurralde Plan Partzialek klima-ikuspegia kontuan izango dute, eta inpaktuen eta horiei loturiko zaurgarritasunaren oinarritzko azterketak egin eta aplikatzeko neurriak zehaztuko dituzte. Gainera, hala dagokienean, xehetasun handiagoz aztertuko dituzte.

32. artikulua.– Osasunaren arloko gidalerroak.

- 1.– Hiri-garapen trinkoak sustatzea, lurzoruaren erabilera mistoaz, ongi lotutako kale irisgarriez eta bizitegi- eta merkataritza-dentsitate egokiaz, garapen berriak lehendik dauden garapenetan integratuz.
- 2.– Gune eroso, seguru eta jende guztientzat irisgarriak sortzea, herritarren ongizatearen eta kohesio sozialaren mesedetan.
- 3.– Ekipamendu-sareetarako berdintasunezko irisgarritasuna bultzatzea, sare horiek orekaz banatuz.
- 4.– Oinezkoen korridoreen bidez, bizikleta-sarearen bidez edo garraio publikoaren bidez elkarri lotutako eta hiri-ingurunearekin lotutako berdegune eta/edo eremu naturalen erabilera sustatzea.
- 5.– Mugikortasun aktiboa sustatzea, eta horretarako:
 - a) Hiri-garapen dentso eta trinkoak egikaritzea, lurzoru eta ongi konektatutako kale irisgarriak modu mistoan erabiliz.
 - b) Oinez ibiltzeko moduko inguruneak diseinatzea, jarduera fisikoa egitea eragozten duten oztopoak kenduz.
 - c) Mugikortasun aktiboko modu diferenteak (oinez, bizikletaz edo motorrik gabeko beste moduren bat) bultzatzea.
- 6.– Agente kutsatzaileen kontzentrazioa murriztea, hiriko zein hiriarteko garraio publikoaren erabilera sustatuz.
- 7.– Kalitatezko etxebizitza osasungarriak bermatzea, jende guztientzat irisgarriak eta energia-alorrean efizienteak, hirigintza-diseinuan irizpide bioklimatikoak sartuz. Halaber, biztanle talde guztientzako (egoera soziala, kulturala, ekonomikoa, adina, funtzionalitatea...) etxebizitza eskuragarrien nahasketa eta integrazio tipologikoa sustatzea.

- 8.– Nekazaritza-erabilerako lurrak babestu eta leheneratzea, eta hurbiltasuneko elikadura osasungarria sustatzea.
- 9.– Oroimen kolektiboan garrantzi naturala, historikoa edo kulturala duten edo nortasuna duten lekuak zaintzea eta/edo hobetzea.

33. artikulua.– Euskararen arloko gidalerroak.

- 1.– EAEren errealitate soziolinguistikoa lurralde- eta hirigintza-antolamendurako tresnetan gehitzea, hizkuntza-ikuspegiari zeregin integratzailea emanda.
- 2.– Harremanetarako guneak ahalbidetzea, sare presentzialak indartzea eta eskusibotasuneko eta lurralde-konpartimentazioko guneak saihestea.
- 3.– Lurralde-plangintzan hizkuntza-paisaiaren kontzeptua sartzea.
- 4.– Euskarazko toponimo edo terminoen erabilera sustatzea, haien aldaera normalizatuan, auzo, industrialde, osasun-zentro, kultura-etxe eta ikastetxe berriak izendatzeko, besteak beste.

34. artikulua.– Lurralde-interrelazioaren arloko gidalerroak.

- 1.– Lurralde-antolamenduaren alorrean, koordinaziorako edo lurralde-erlazioetarako irizpideak aplikatzeko baterako plan edo estrategiak egitea. Horren haritik, eta zehazki, eraginpean dauden administrazio eskudunen artean honako hau gomendatzen da:
 - a) Baiona-Donostia korridorean lurralde arloko dokumentu bat idaztea, baterako diagnostiko batean oinarrituta. Dokumentu horrek gai zehatzak aztertuko ditu, lurralde horren eraikuntzarako oinarriak bilatuz.
 - b) Santander-Bilbao korridorean lurralde arloko dokumentu bat idaztea, baterako diagnostiko batean oinarrituta. Dokumentu horrek baterako lurralde arloko gaiak aztertuko ditu, eta trenbide-integrazioa kontuan hartuko du.
 - c) Nafarroarekiko interrelazioan naturaguneen babesari eta bide eta trenbide azpiegituren integrazioari baterako erantzun batean ados jartzea.
 - d) Errioxako Autonomia Erkidegoarekiko interrelazioan, erantzun integratua ematea, Errioxa Paisaia Kultural izendatu izana dela-eta, eta Ebro ibaiaren ingurunea babesteko baldintzak direla-eta.
 - e) Gaztela eta Leonekiko interrelazioan baterako erantzuna ematea naturaguneen babesari nahiz Miranda de Ebroren inguruneiko integrazio logistikoari eta azpiegituren integrazioari.
- 2.– Lurralde Plan Partzialetan eta Lurralde Plan Sektorialetan lurralde-interrelazioaren ikuspegia txertatzea.
- 3.– Enkarterriko eta Araba Erdialdeko LPPetan berariaz kontuan hartzea Villaverde Turtzioz (Kantabria) eta Trebiñu (Gaztela eta Leon) enklabeak, enklabeok hainbat lurralde-alderditan duten eragina aztertzeko.

35. artikulua.– Parte-hartzearen arloko gidalerroak.

- 1.– Lurralde-antolamenduko tresna guztiak hartzean eta haien jarraipena egitean gizartearen zein erakundeen parte-hartzerako prozesuak txertatzea eta horretarako beharrezkoak diren bitarteko presentzialak zein digitalak prestatzea.
- 2.– Parte hartzeko prozesuaren gardentasuna bermatzea eta jasotako ekarpenei eta haiek aintzat hartzeari buruzko informazioa ematea.

36. artikulua.– LPP eta LPSen jarraipen-memoriaren arloko eta iraunkortasun-adierazleen arloko gidalerroak.

- 1.– LPPetarako eta LPSetarako ebaluazio-sistema indibidualizatuak ezartzea. Dokumentu bakoitzak epe batzuk ezarriko ditu memoria bat egiteko. Memoria horrek planen zehaztapenak noraino bete diren baloratuko du, beste dokumentu batzuetan eta hirigintza-plangintzan izandako eragina ere baloratuko du, eta bidezkoa bada, hartu beharreko neurriak definituko ditu.
- 2.– Gidalerro honetan adierazitako jarraipen- eta ebaluazio-beharren arabera informazio-sistema bat eratzea, lurraldeko sistema nagusien deskribapena, jarraipena eta ebaluazioa egiteko beharrezkoak diren adierazleak osatu ahal izateko.
- 3.– Lurralde- eta hirigintza-plangintzaren azterketa konparatua egiteko aukera ematea beste lurralde batzuekin alderatuta, lurralde- eta hirigintza-iraunkortasuneko adierazle hauek erabiliz:
 - a) Lurralde-eredua. Lurzoruaren kalifikazioa.
 - b) Biztanleria-dentsitatea.
 - c) Hiri-eredua.
 - d) Bizitegi-garapena. Plangintzako etxebizitza-aurreikuspena.
 - e) Etxebizitza-dentsitatea.
 - f) Lurzoruaren artifizializazioaren/kalifikazioaren bilakaera.
- 4.– Lau urtez behin, Eusko Jaurlaritzak memoria bat egitea, lurralde- eta hirigintza-iraunkortasuneko adierazleak zertan diren aztertzeke.
- 5.– Lurralde-plan partzial eta lurralde-plan sektorial guztiek, oinarrizko dokumentazioaz gain, zerikusia duten udalerrietako bakoitzarentzako ondorioen dokumentu osagarri bat izan beharko dute.

37. artikulua.– Lurralde plangintza partzial eta sektorialaren arteko koordinazioaren arloko gidalerroak.

- 1.– Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea lurraldearen antolamendu eta hirigintza kontuetako aholkurako eta koordinazio horizontalerako organo nagusia da administrazio guztientzat (horietan presentzia daukanean), administrazio autonomoko sailentzat eta autonomia-erkidegoko gainerako administrazio publikoentzat barne (administrazio zentrala, foru-aldundiak eta udalak), eta berari dagokio lurralde-plangintza interpretatu eta eztabaidak argitzearen eginkizuna.

Testuinguru horretan, lurralde-antolamenduaren eta hirigintzaren arloan eskumenak dituzten Eusko Jaurlaritzako eta foru-aldundietako sail edo arloak izango dira, beren aldetik eta administrazio horietan, lurralde- eta hirigintza plangintzako ingurumen-ebaluazio estrategikoaren funtzio integratzailearen arloko osagarriak koordinatzearen eginkizuna izango dutenak.

2.– Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Legearen (maiatzaren 31ko 4/1990 Legea) 17.5 artikulua xedatutakoarekin bat etorrita, lurralde-plan sektorialek lurralde-antolamenduaren gidalerroekin izan ditzaketen kontraesanak, eta, dagokion kasuan, lurralde-plan partzialekin izan ditzaketenak, lurralde-plan sektorialaren parte hori edo parte batzuk deuseztatzea ekarriko du.

Horri kalterik egin gabe, honako gidalerroak proposatzen dira:

a) Lurralde-plan partzialen eta lurralde-plan sektorialen arteko desadostasunak.

Aurkako legezko maila duen araua salbu, kontraesan horiek irizpide hauei jarraikiz argitu beharko dira:

1) Lurralde plan partzialari dagokionez:

a.– Lurralde-plan partzialaren irizpidea lurralde-plan sektorialaren gainetik jartzea eremu funtzionaleko lurraldearen izaera propioa duten gaiez ari denean.

b.– Zalantzarik izanez gero, lurralde-plan partzialaren alde egingo da.

2) Lurralde plan sektorialari dagokionez:

a.– Lurralde-plan sektorialaren irizpidea lehenestea EAE osoan edo Eremu Funtzionaletik haragoko mailan aplikagarri diren gaietan (uholde-arriskua, nekazaritza-bitartekoaren babesa, kostaldearen babesa, ibai eta errekekiko atzerapenak, Trenbide Sare Berriaren azpiegiturari dagozkion antolamendu-baldintzak).

b.– Lurralde-plan partzialak murrizketa handiagoak justifikatuko ditu lurralde-plan sektorial bakoitzak, bere eskumenen esparruan, araututako gaietan.

b) Lurralde-plan sektorialen arteko desadostasunak.

1) Lurralde-plan sektorialek lurraldean elkartutako beste plan sektorialekiko koordinazioari dagokion apartatu bat izan beharko dute beren memorian, non gatazka posibleak saihestu eta/edo deuseztatzeke neurri egokian jasoko diren.

Neurri horiek izan ezean, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak zehaztuko ditu irizpideak, kasu bakoitzean eta modu justifikatuan, egoki irizten direnak indarreko edo etorkizuneko lurralde-plan sektorialen artean sor daitezkeen gatazkak saihestu edo konpontzeko.

2) Desadostasunak lurralde-antolamenduaren gidalerroetan jasotako irizpideekin bat etorrita konponduko dira, eta, irizpiderik ezean, lurraldearen babes handiagoa edo lurralde-jasangarritasuna hobeto betetzea dakartenekin.

3.– LPPetan formatu erkide bat ezartzea, homogeneousunez lan ditzaten aurre egin beharreko alderdiak eta elementu grafiko berdinak erabil ditzaten. Formatu erkide horretan eremu funtzionalaz gaildiko dimentsioa biltzea, eta beste eremu funtzional batzuekiko –eta bereziki mugakideekiko– elkarrenergina aztertzea.

38. artikulua.– Hirigintza-planak tramitatzean administrazioa integratzearen arloko gidalerroak.

- 1.– Hirigintza-plangintzaren tramitazio-prozesuetan esku hartuko duten administrazioek ezingo dute Euskal Autonomia Erkidegoko Lurzoru eta Hirigintzari buruzko Legean (ekainaren 30eko 2/2006 Legea) ezartzen ez den beste izapiderik onartu, onarpenerako prozedurak atzeratzea ekidite aldera.
- 2.– Ingurumen arloko ebaluazio-prozeduraren izapideak eta planaren funtsezko prozeduraren izapideak beteko dira aldi berean, izapidetzearen epeak hobetze aldera.
- 3.– Administrazioen arteko lana eta koordinazioa errazteko xedez, Euskal Autonomia Erkidegoaren Lurraldearen Antolamendurako Batzordeak honakoak egingo ditu:
 - a) Plan orokorraren moldatzea aztertzea, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legearen 91.2 artikuluan aurreikusitakoarekin bat etorrira.
 - b) Eusko Jaurlaritzako, foru-aldundietako eta administrazio zentralako sailek aurkeztutako txosten sektorialak dokumentu bakarrean biltzea, ingurumen-ebaluazio estrategikoari lotutako ingurumen-organoen txostenak barne, igortzen diren kasuetan, koherentzia global bat bermatuz.
- 4.– Ingurumen-organoak ebaluatuko du, legedi aplikagarriaren markoaren barnean, plan orokorrean proposatutako ingurumeneko aspektuen integratzea, berariaz azpimarratuz bere eskuduntzako gaiak eta ingurumenaren ikuspuntutik garrantzia justifikatua dutenak.
- 5.– Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordeak txosten tekniko bat sortzea sustatuko du, non administrazioarteko bateratze maila aztertuko den lurralde-plangintzak hirigintza-plangintzarekin duen koordinazioko gidalerroen aplikazioan.

APLIKATZEKO ARAUEN I. ERANSKINA: antolamenduko eta espazioaren erabilerako gidalerroen hirigintza-plangintzarako eraginkortasun lotesle zuzen edo zeharkakoen identifikazioa, lurralde-antolamenduaren gidalerroen aplikatzeko arauak II. kapituluari jasotzen direnak

Artikulua	Efikazia lotesle zuzena	Zeharkako efikazia loteslea
3	1., 2., 3., 4a. (3. eta 4.) eta 4b. apartatuak	4a. (1. eta 2.) apartatua
4	2., 3., 4., 5. eta 7. apartatuak	1. eta 6. apartatuak
5		Artikulu osoa
6		Artikulu osoa
7	3., 4., 5. eta 6. apartatuak	1., 2. eta 7. apartatuak
8	1., 3., 4. eta 5. apartatuak	2. apartatua
9		Artikulu osoa
10	2. apartatua	1. eta 3. apartatuak
11		Artikulu osoa
12	1., 2., 3. eta 4. apartatuak	5., 6. eta 7. apartatuak
13	1. eta 2. apartatuak	3. apartatua
14	2. apartatua	1., 3., 4. eta 5. apartatuak
15	1., 2., 3. eta 8. apartatuak	4., 5., 6. eta 7. apartatuak
16	2. eta 4. apartatuak	1., 3., 5., 6. eta 7. apartatuak
17	4. apartatua	1., 2., 3., 5. eta 6. apartatuak
18	Artikulu osoa	
19	Artikulu osoa	

Aplikatzeko Arauen II. ERANSKINA: Ingurune Fisikoaren Antolamendua

Araudiaren eranskin honetan sartzen dira ingurune fisikoko elementu, prozesu, jardueren kontrol eta antolamenduari buruz nahitaez bete beharreko gidalerroak eta erabilera-matrizea.

1.– Ingurune fisikoaren elementu eta prozesuak eta jardueren kontrola:

1.a. Elementuak eta prozesuak.

1.a.1. Lurzoruaren eta lurpearen tratamendua.

- a. Lurzorua narriatu gabe lurzorua potentzialtasunak aprobetxatuko dituzten erabilerak atxikitzea eta esleitzea, lurzoru oinarritzko baliabide gisa aitortuta, lurzoru baita jardueren funtsezko euskarria eta prozesu natural ugariaren ezaugarriak zehazten dituen oinarri fisikoa.
- b. Antolamendu berean sartu behar dira espazio babestuen plangintzarekin nahiz basoen kudeaketa orokorrarekin zerikusia duten gaiak, basoen funtzioak behar bezala betetzean eragina dutenean, batez ere lurzorua finkapenari eta lurzoruari dagokionez.
- c. Oro har, ekintza positiboko programa eta neurriak gaineratuko dituzten lurralde-plan partzialek eta sektorialek, landa- eta natura-espazioak hobetzekoak, eta puntu horiek definituko dituzte, besteak beste, lortu beharreko helburu zehatzak; beharrezkoak diren neurrien multzoa, neurri horiek aplikatzeko eta finantzatzeko erantzukizunak, eta haiek egikaritzeko epeak. Programak, adierazle gisa, honako hauek izan daitezke:
 1. Baso-masak antolatzea optimizazio-irizpideen arabera sasoi bakoitzaren ezaugarrien mende, masa produktiboenentzat zein hazkunde mantsoagoa dutenentzat. Antolamendu horrek landaketa berriak ustiatzeko eta egiteko tekniken erregulazioa hartuko du barnean.
 2. "Babesteko eginkizuna duen mendien katalogoa" lantzea, batez ere Onura Publikokotzat deklaraturako Mendietan, guztiak ere hirigintza-informazioan bildu beharrekoak. Katalogo horretan bilduko dira ingurunearekin bereziki arduratsua den ustiaketa egiteko eskatzen duten mendiak, mendi horiek zenbait zerbitzu ekosistemiko ematen dituztelako, hala nola higaduraren prebentzioan edo ur-ibilguan behera dauden lurren babesean.
 3. Babes Bereziko eta Gainazaleko Uren Babeseko kategorietan eta interes naturala duten baino espazio babestuen zati ez diren beste espazio batzuetan bildutako esparruen hobekuntza- eta kudeaketa-programak.
 4. Lehentasunezko esparruak basoberritzeko ekintzak, edo LPPak identifikatzen dituen Ingurune Hobekuntzako kategoriarenak.
 5. Nekazaritza-jarduerak atxikitzeko jardun-programak, baita abandonaturako lurrak edo desagertzeko arriskuan dauden lurrak kudeatzekoak.
 6. Paisaiaren Ekintza Planak, eta paisaia-katalogoetan ezartzen diren paisaia-kalitateko helburuak betetzeko neurri eta jardunak.

- d. Oro har, nekazaritza-azalera erabilgarria atxikitzen saiatzea, nekazaritza-lurzoruaren ezaugarriak onartuz, euskarri soila izatetik haratago.
- e. Lurralde plan partzial eta sektorialeak eta hirigintza-plangintzak aintzat hartuko dituzte prozesu narriatzaileen aurrean lurzoruak duen gaitasun agrologikoaren eta hauskortasunaren faktoreak. Bi alderdi horiek irizpide izango dira obrak eta azpiegiturak kokatzeko, eta hirigintzako garapen-prozesuetatik eta ekonomia-garapeneko prozesuetatik at utzi beharrekoak mugatuko dituzte, balioak aztora ditzaketela uste bada. Babes hori nekazaritzako erabileren bideragarritasunerako zaintzea interesgarri den lurretara zabalduko da, produktibitatea dena dela eta EAEko Landa Garapeneko Programak ezarritako landa-ingurunerako garapen-ildoekin bat.
- f. Meatze eta hidrokarburoetan ezarritako araudietan oinarrituta, zorupea plangintzako beste elementu bat bezala ikusi behar da, teknologia erabilgarri onenekin aukerarik onena aurkitzeko plangintzaren proposamen eta alternatibak lantzeko garaian, betiere dokumentu honetan ezartzen diren ereduaren oinarriei jarraikiz. Edozein kasutan ere, zorupeak izan behar duen bokazioa aurreikuspen sektorial baten faltan zera izango da, berezko egoeran atxikitzea.
- g. Saihestu egingo da, edo ahal den neurrian minimizatu, mineralen, gatzen eta ur erreaktiboaren airepeko esposizioa, elementu horiek aldatzen baitituzte zorupearen propietateak meteorizazioan.
- h. Hezetasun-aldaketa garrantzitsuak saihestuko dira lurzoru espantsiboetan (bolumena nabarmen aldatzen dutenak hezetasun-aldaketa bat dagoenean).
- i. Luiziak saihesteko edo haien ondorioak gutxitzeko beharrezkoa da indar erresistenteak gehitzea edo mendi-hegalean edo hegian jarduten duten indar desestabilizatzaileak gutxitzea.
- j. Subsidentzia izan dezaketen lurzoruetan (azaleraren hondoratze mantsoak), eta kolapsoak ere izan ditzaketenetan, edozein jatorritako bibrazioak saihestuko dira eta, oro har, lursailaren karga puntuala, baita maila freatikoaren aldakuntza esanguratsuak ere.

1.a.2. Biodibertsitatearen tratamendua.

- a. Biodibertsitateak iraun dezala bermatzea. Biodibertsitatea da, «edozein iturritako, lehorreko ekosistemetako, itsasoko ekosistemetako eta beste ekosistema urtarretako organismo bizien desberdintasuna, haiek parte hartzen duteneko konplexu ekologikoak barne direlarik. Espezie bakoitzaren barneko, espezieen arteko eta ekosistemen arteko dibertsitatea hartzen ditu barnean» (Dibertsitate biologikoari buruzko hitzarmena, 1992).
- b. Endemismoak lehentasunez babestea (konbinazio genetikoak, zenbaitetan leku geografiko murriz batean baino ez dauden espezie gisa sortutakoak, eta beste zenbaitetan esparru zabaleko espeziekiko tokiko aldaera gisa sortutakoak). Horretarako, jarraitu egin behar da espazio zabalak antolatzeke ekindako ildoekin, non eta espazio horietako lurraldearen gaineko erabilerek balio berezia duen ingurune natural bat gorde badute eta erreferentzia ekologiko eta kultural gisa eratu badira biztanleriaren zati handi batentzat.

- c. Ildo hori habitat, espezie eta banako bereziak babestera zabaltzea EAE osoan. Habitatak konektatzeko korridore ekologikoak zaindu eta lehengoratu ere egin behar dira, truke genetikoa berma dezaten. Eskala guztietara zabalduko da irizpide hori, konektatutako azpiegitura berde bat.
- d. Lurralde-jardun orotan landarediaren babeseta eta, bereziki, zuhaitzen kontserbazioa aintzat hartuko dira. Neurriak hartuko dira konektibitate ekologikoa lehengoratzeko lehendik galdutako lekuetan, eta zuzenketa- edo konpentsazio-neurriak galtzea posible dela aurreikusten den lekuetan. Batasunaren eta eskualdearen intereseko habitatak babestu eta kontserbatuko dira.
- e. Faunaren zirkulazio librea saihestuko duten oztopo artifizialak sortzea saihestuko da, eta, oztoporik egonez gero, aztertu egingo dira eta neurriak hartuko dira zirkulazio hori ahalbidetzeko.
- f. Goi tentsioko linea elektrikoak instalatzean, hegaztiak ez elektrokutatzeko edo talka ez egiteko gailuak erabili beharko dira, Ingurumen eta Lurralde Politika sailburuaren 2016ko maiatzaren 6ko Aginduan ezarritako hegazti mehatxatuentzako beste gune interesgarri batzuk mugatzen dituen Aginduaren arabera. Agindu horren bidez, arriskupean dauden hegazti-espezieen ugalketa, elikadura, sakabanatze eta kontzentrazioko lehentasunezko eremuak mugatzen dira eta hegazti-faunaren babes-eremuak —non goi-tentsioko aireko linea elektrikoetan ez elektrokutatzeko edo talka ez egiteko neurriak aplikatuko baitira— argitaratzen dira.

1.a.3. Gainazaleko baliabide hidrikoen tratamendua.

- a. Lurralde- eta hirigintza-antolamenduak kontuan hartuko ditu EAEko urtegi, ibai, erreka eta gainazaleko beste ur-masa batzuen mugakide diren eta urbanizaezin, urbanizagarri eta hiri-lur gisa sailkatutako lurak. Horri dagokionez, EAEko Ibai eta Errekak Antolatze LPSen adierazitakoa izango da aplikatzekoa.
- b. Urbanizaezintzat sailkatutako lurzoruan Gainazaleko Urak Babesteko Kategoriarako ezarritako zehaztapenak aplikatuko dira, kapitulu honetan jasotakoaren arabera.
- c. Hezeguneei dagokienez, EAEko Hezeguneei LPSak xedatutakoa bete beharko da, eta, Naturagune Babestuak direnetan, horien arau propioak xedatzen duenera.

1.a.4. Lurpeko baliabide hidrikoen tratamendua.

- a. Administrazioak benetako kontrola egikaritu beharko du akuiferoen gain bi helburu lortzeko: uren kalitatea mantentzea eta haien gainustiapena saihestea.
- b. Lurpeko uren urrakortasun-eremuak ezartzeko erreferentzia-esparrua «Akuiferoen Urratze-arriskuaren Mapa» izango da, Eusko Jaurlaritzaren Informazio Geografikoaren atarian bildutakoa (<http://www.geo.euskadi.eus>).
- c. Urak —lurpekoak zein gainazalekoak— kutsatzeko gai diren hondakin-urak produzitzen dituzten edozein motatako instalazioek ezin izango dituzte putzuak, zerrendak, galeriak edo lurrak ur horiek xurgatzea ahalbidetuko duen edozein dispositibo egin. Saneamendurako hobi septikoak egiteko baimena baldintza jakin batzuk gertatzen direnean soilik eman ahal da, hots, berme nahikoak daudenean ziurtatzeko ez dutela inolako arriskurik gainazaleko edo lurpeko uren kalitaterako.
- d. Dena den, edozein motatako isurketak eragiten dituzten jarduerak eskatzeko lizentziek isurketak baimentzeko indarreko legeriak eska ditzakeen datu guztiak bildu beharko dituzte, eta ezin izango da isurketarik egin baimen hori gabe.

1.a.5. Kostaldearen eta itsas ingurunearen tratamendua.

- a. Kostaldean egindako edozein jardun EAEko Kostaldea Babesteko eta Antolatzeko LPSean eta indarreko legerian xedatutakoaren pean egongo da, itsaso eta lehorraren arteko jabari publikoko zonari dagokionez zein eragin-zonei eta babes- eta igarotze-zortasuneko zonei dagokienez. Lurralde-plan partzialek zehaztaper osagarriak ezarri ahalko dituzte beren aplikazio-esparruaren azterketa zehatzetatik abiatuta.
- b. Kostaldea eraginpean hartuko duen lurralde-plangintzaren etorkizuneko garapenak kontuan hartu beharko du klima-aldaketak espazio horretan duen eragina.

1.a.6. Interes zientifiko-kulturaleko aztarnategien babesa.

- a. Lurralde- eta hirigintza-plangintzak adierazi egingo ditu aztarnategi arkeologiko eta paleontologikoak, aplikatzekoa den sektore-araudiak zehazten dituen arau eta babes-erregimenak ezarrita.

1.b. Jardueren kontrola.

1.b.1. Azpiegiturak.

- a. Azpiegitura ororen kokaleku eta diseinuak zenbait alternatiba planteatu beharko ditu lurraldearen harrera-ahalmenaren edo haren hauskortasunaren alde aurreko edo aldi bereko azterlan bati jarraikiz, zeinak honako alderdi hauek hartuko dituen kontuan gutxienez:
 1. Lurraldearen kontserbazio-balioak hainbat ikuspuntutik begiratuta, hala nola ekologikoa, produktiboa, paisaia-arlokoa eta zientifiko/kulturala.
 2. Lurzoruaren egungo erabilera eta aprobetxamenduak.
 3. Lurraldearen baldintzatzaile natural eta aukerak dagokion azpiegituraren kokalekurako eta funtzionamendurako.
 4. Azpiegitura iragazkortzea ahalbidetuko duten neurriak eta teknikak hartzea konektibitate ekologikoa atxikitze aldera, eta bai proiektatutako azpiegituren eta bai gauzatutakoen paisaia-integrazio egoki bat aurreikustea, horiek kontserbatu eta mantentzeko behar diren lanak kontutan hartuz.
 5. Energia berriztagarriko iturrien aprobetxamendurako azpiegituren kasuan, aurretiazko azterlanak, halaber, kontuan hartu beharko du baliabide berriztagarria dagoen, bai eta arrazoi horregatik beste leku batean kokatu ahal den ala ez ere.

1.b.2. Erauzketa-jarduerak.

- a. Erauzketa-jardueretarako baimenek malda, erreka-zulo edo ibilguetan materialak metatzeko debekua bildu beharko dute, material horiek oztopo badira urak libre pasatzeko eta arrisku badira material edo substantzia kutsatzaileak arrastatzeko.
- b. Erauzketa-jardueren Lurralde Plan Sektorialak atari zabaleko ustiategien kokapen posibleen zonifikazioa dakar, eta erauzketa-jarduera horien tratamendu homogeneo baterako erreferentzia-esparrua izango da.
- c. Hirigintza-plangintzak erauzketa-jarduerak eragindako lurzoruaren mugaketa barne hartu behar du. Lurpekoen kasuan, lanen lurrazaleko mugaketaz gain –meatze-sarbideak, putzuak, tratamendu-instalazioak, etab.–, lurpeko ustiaketari dagokion lurrazaleko proiektzioaren mugaketa ere bilduko da, azalak, kasuan kasu, duen lurzoru-kategorizazioarekin. Bi erabilerak, zorua eta zorupea, gainjarri ahalko dira.

- d. Plangintza sektoriala eta administrazio publikoen jardunak saiaturiko dira edozein obra motak sortutako hondakin solido geldoak zuloen material betegarri gisa erabiltzen erauzketa-jarduerak eraginpean hartutako zonak leheneratzeko, izan ditzaketen potentzialitate zientifiko-didaktikoak alde batera utzi gabe, eta lurpeko uren babeserako arreta egokiarekin.
 - e. Lurralde-ordenamendu eta -erabilera kontuan hartuta, komeni da aipatzea eraginaren ziurgabetasuna dela-eta eta EAEko biztanleria-dentsitatea nahiz hiri-azpiegituren kontzentrazioa handiak direnez, ez dela hidrokarburo ez konbentzionalen ateratzerik edo haustura hidrauliko edo «fracking» bezalako teknikarik gomendatzen.
 - f. Meatze-prospekzioko eta -ikerketako jarduerak ez dira erauzketa-jardueratzat hartuko LAG hauei dagokienez, eta beren araudi espezifikoaren arabera arautu beharko dira.
- 1.b.3. Hirigintza- eta eraikuntza-jarduerak.
- a. Oro har, dagokion hirigintza-plangintzak ezarritako zehaztapenetara egokituko dira hirigintza-garapenak, eta plangintza, aldiz, une bakoitzean indarreko diren udalaz haraindiko izaera duten plan eta gidalerroei. Hirigintza-plangintzak oso modu berezian hartuko du kontuan Ingurune Fisikoaren gainean hirigintza-garapeneko edo azpiegituren garapeneko edozein proposamenek izan dezakeen inpaktua.
 - b. Beste erabilera batzuekin lortu beharreko orekaren oinarriaren gainean egin beharko dira hirigintza-garapenak, ekosistemen zerbitzuak mantentzea atxikita, batez ere lurraldearen balio natural, paisaia-arloko eta produktiboei dagokienez. Arreta berezia eman beharko zaie bizitegi-erabilerei eraikuntza sakabanatuetan, erabilera horien ondorioak lurzoruaren okupazioaren gain eta ingurunearen gain duten inpaktua benetan okupatzen duten espazio fisikoa baino askoz ere haratago doaz.
 - c. Debekatuta dago isolatutako etxebizitzaren eraikuntza lurzoru urbanizaezinean nekazaritza eta abeltzaintzako ustategiari mugatutakoa izan ezik, betiere Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legearen 31. artikuluan ezarritakoari jarraikiz.
 - d. Baserriak:
 - 1. Lurzoru urbanizaezinean dauden baserriek beren egungo morfologia atxiki beharko lukete. Egungo ondare arkitektonikoa aprobetxatzearen, zatiketa horizontala ahalbidetuko da etxebizitza kopurua bikoizteko, baserri bakoitzeko lau etxebizitzaren kopurua ezein kasutan ere gainditu gabe.
 - 2. Halaber, egungo baserrietan etxebizitza-erabilerekin bateragarriak diren erabilerak (ekipamendua, ostalaritza, hirugarren sektorea) onartzea proposatu da.
 - 3. Etxebizitza-erabileraren intentsifikazioa eta lurzoru urbanizaezinean erabilera berrion ezarpena onartuko da baserrietan, baldin eta behar adina zerbitzu eta sarbide egokiak badituzte erabilera eta intentsitate horietarako.
 - e. Landaguneak:
 - 1. Foru Aldundiak egindako dagozkien inbentarioak adierazitakoak izango dira landaguneak, Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legearen arabera. Guneen mugaketak izaera murriztailea izango du, eta hirigintza-plangintzak zehaztuko du inbentarioetatik abiatuta. Landagune gisa inbentariatuta ez dauden lurzoru urbanizaezineko bizitegi-multzoei dagokienez, lurzoru mugakidearen antolamenduaren kategorian bilduko ditu hirigintza-plangintzak.

2. Landaguneko eraikuntza berrien bizitegi-erabilera nekazaritza eta abeltzaintzako ustategiari lotuta familia bakarreko etxebizitzarena izan beharko luke lehentasunez.
 3. Landaguneeen jatorrizko morfologia gorde beharko da, batez ere espazio publikoaren trinkotasunari eta definizioari dagokionez, eraikuntza berriarekin eraikuntza-kontzentrazioarako joera erakutsiz, betiere biltzen dituen eta izaera ematen dien espazio publikoaren inguruan kontzentratuta.
 4. 1950. urtea baino lehenagoko baserriek bakarrik sortu ahal izango dituzte etxebizitza berriak, eta kopuruaren hazkundera, 2/2006 Legearen, ekainaren 30ekoaren, Zoruari eta Hirigintzari buruzkoaren 29. artikulua ahalbidetzen duena, behin bakarrik aplikatu ahal izango da. Horrenbestez, landagune bat finkatutzat joko da, baldin eta 1950. urtearen ondoren eraikitako etxebizitzaren kopurua landagune horretako baserrien kopurua baino % 50 handiagoa bada.
 5. Landaguneeen azalera, inbentarioarekin bat etorrira, hiri-lurzoru eta urbanizagarri gisa klasifikatutako azaleraren hiru adinakoa denean gutxienez, etxebizitza berriak sortu ahal izango dituzte 1950. urtea baino lehenagoko baserriek, Lurzoruari eta Hirigintzari Buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Legean ezarritako baldintzei jarraikiz. 1950a eta gero eraikitako baserrien eta bizitegi-eraikinen guztizkoak ezingo du, gune bakoitzean, 25 unitateko muga gainditu.
 6. Landagune bat hiri-lurzoru gisa sailkatzea ekidingo da, baldin eta bertan 1950. urtea baino lehenago eraikitako hogeita bost bat baserri badaude.
 7. Baserrien banaketa horizontalek aintzakotzak hartuko dute lurzoruari eta hirigintzari buruzko 2/2006 Legeak 29.5. artikuluan ezarritakoa.
- 1.b.4. Hondakin-biltegiak.
- a. Hondakin solidoen garraioaren, biltegitratzearen, tratamenduaren eta kontrolaren kokapen eta kudeaketarako erreferentzia-esparrua EAEko Hiri Hondakinen Azpiegituren Lurralde Plan Sektoriala izango da.
 - b. Hiri Hondakinen Azpiegituren Lurralde Plan Sektorial horrek edo, halakorik ezean, hirigintza-plangintzak honako hauek bildu beharko ditu:
 1. Isurketarako egokiak ez diren eremuak adierazi beharko ditu, hondakinak sortzen dituzten jarduera moten arabera, horretarako egungo gidalerroetan ematen diren irizpideak udal-arloan zehaztuta.
 2. Egungo zabortegi inkontrolatuen baldintzak aztertu beharko ditu, zabortegi horien kokapenaren eta funtzionamenduaren ondoriozko inpaktuak detektatzeko; hitzarmenak, epeak eta finantza-baliabideak aurreikustea inpaktu horiek zuzentzeko eta, kasuan kasu, Autonomia edo Foru Erkidegoko ingurune-zerbitzuen lankidetzarekin programatzea egungo zabortegi inkontrolatuen desagerrarazpena edo zigilatzea.
 3. Hondakinak tratatzeko instalazio berrietarako kokaleku egokiena adierazi behar du, eraginpeko lurrak Azpiegituren Sistema Orokor gisa kalifikatuta.
 4. Debekatuta dago edozein motatako hondakinak, zaborrak edo zakarrak horretarako diren lekuetatik kanpo lagatzea. Jarduera horiek egitea plangintzaren urratze gisa joko da, eta horrek, lurzorua jatorrizko egoerara itzuli beharra ekarriko du, eta, horrez gain, dagokion legeria sektorialak ezar ditzakeen zigorrak ere aplikatu ahal izango dira.

1.b.5. Turismo- eta jolas-jarduerak.

- a. Turismo- eta jolas-jarduerak dagozkion lurralde- edota hirigintza-planen bidez arautuko dira, bereziki motordun ibilgailuetan oinarritutakoak.
- b. Garapen-plangintzak lurraldeko aire libreko aisia- eta jolas-posibilitateak balioetsiko ditu, jolas-erabilera egokitzeke eremu egokiak zein diren adierazita.
- c. Turismo-kanpamenduak lurzoru urbanizaezineko erabilera baimengarritzat hartuko dira, betiere plangintzak debekatzen ez badu. Lizentzia lortzeko aplikatzekoa den sektore-legerian emandakoa bete beharko da. Baimen hori ez zaio ezein kasutan ere emango beren lokomozio-bitartekoen bidez edo automobil bidez garraiatu ezin daitezkeen aterpetheen instalazioari. Turismo-kanpamendu gisa baliatuak izateko baimena duten finkak zatiezin bihurtuko dira, eta zirkunstantzia hori jasota geratuko da Jabetzaren Erregistroaren alboko oharpenean.
- d. Golf-zelaiak egitean ahal dela ur birziklatuak erabiliko dira ureztatzeko, lursailak oinarritzat duen jatorrizko topografia mantenduko da eta zona horretarako egokiak diren belar-espezieak erabiliko dira. Produktu ongarri, fitosanitario eta plagiziden erabilerari buruzko lege-arauak eta gainerako xedapenak hartu beharko dira kontuan.

1.b.6. Nekazaritzako jarduerak.

- a. Nekazaritza-jarduerak eta egungo nekazaritza-lurzoruetan garatzen diren erabilerek lurralde-planetan eta Nekazaritza eta Basozaintzako Lurralde Plan Sektorialean xedatutakoa bete beharko dute, salbu lehentasunez aplikatu beharreko LAGetan ezarritakoarekin bat ez badatoz.
- b. Nekazaritzako jardueratzat hartzen dira nekazaritza bera, basogintza, abeltzaintza eta akuikultura.
- c. Euskal baserriak Euskal Autonomia Erkidegoko landa-habitataren zati dira, eta baserriek beren jarduera atxikitzea bultzatu behar da. Horren haritik, nekazarien errenta dibertsifikatzea iradokitzen da, hau da, jardun-ildoak martxan jartzea landa-garapenerako eta natura-ingurunearen kontserbaziorako.
- d. Nekazaritza-ustategiei lotutako eraikuntzek mendekotasun- eta proportzio-erlazio egokia izango dute aprobetxamenduaren intentsitatearekiko, eta neurriak garatuko dira eraikuntza horien paisaia-arloko integrazioa bermatzeko.
- e. Nekazaritza-industrirentzako hirigintza-lizentzia lortzeak nekazaritza-administrazio eskudunaren alde aurreko baimena eskatuko du.
- f. Nekazaritzako industriak ezarri gero, ahal dela biztanleguneen ondoko lurzoruetan kokatu beharko lirateke, abeltzaintza intentsiboaren salbuespen normatiboan izan ezik.
- g. Basogintza erabileratik (ekoizpena) nekazaritza erabilerara apurka aldatzea bultzatu behar da.

2.– Ingurune fisikoaren antolamendua: erabilera-matrizea.

2.a. Antolamendu-kategoriak.

Erabilerak behar bezala antolatzea «urbanizaezintzat» sailkatutako lurzoruan, espazio baten ezaugarrien edo hari esleitutako helburuen arabera. Horretarako, lehenengoz eta orokorrean, lurzorua espazio homogeneoetan zonifikatzen da. «Ingurune fisikoaren antolamendu-kategoria» izeneko espazio horiek euren lurralde-bokazioaren arabera definitzen dira, eta baldintzatzaile batzuk identifikatzen dira. Geroago lurzoruaren erabilera moten erlazio bat definitzen da, eta erabilera mota horiek lurralde-antolamendurako tresnek eta hiri-antolamenduko plan orokorrek zehaztu ahalko dituzte, beharrezkoa izanez gero. Azkenik, zona edo categoria horiei erabileren erregulazio espezifiko aplikatzen zaie, beren ezaugarrien arabera. Era berean, antolamendu-kategoria bakoitzerako ezarritako erabilera-erregimen espezifiko hori «baldintzatzaile gainjarri» gisa identifikatutakoek baldintza dezakete; azken horien helburua da aurreikusitako erabilerak categoria jakin batean erabiltzen diren modua mugatzea edo baldintzatzea, jarduera horiek eragin lezaketen arrisku edo afektazioak saihesteko.

Adierazitako kategorietako batzuetan korrespondentzia bat dago ingurune fisikoaren ahalmenaren eta lurraldearen egungo errealitatearen artean. Beste kasu batzuetan, kategoriak ezartzen dira, eta categoria horien gainean ekintza positiboko neurriak garatu beharko lirateke egungo erabilera identifikatutako bokazioaren arabera desiragarriago den egoera batera egokitzeke.

Antolamenduaren 6 categoria ezartzen dira:

- 2.a.1. BABES BEREZIA: aplikatzen zaie ongi kontserbatutako baso autoktonoei, itsasadar eta estuarioei, egoera onean dauden ibaiguneei, hondartzei, barrualdeko hezeguneei, itsasbazterreko amildegiei, gorenako inguruei edo landaretza berezikoei eta, oro har, ekologiaren, kulturaren, paisaiaren edo horien guztien ikuspegitik baliotsuak diren elementu guztiei. Zehazki, honako hauek sartuko dira maila honetan:
 - a. Funtsezko prozesu ekologikoen mantentzean zeregin garrantzitsua duten eremuak, hala nola lurzoruen babesa, edo akuiferoen birkargatzea, adibidez.
 - b. Galtzeko mehatxupear dauden edo nazioarteko hitzarmen edo xedapen espezifikoek bidez babes berezia eman zaien habitat naturalen laginak, egoera onean kontserbatuta.
 - c. Espezie mehatxatutzat zerrendatutako animalia- edo landare-populazioak, elementu endemikoen kontzentrazio handiak nahiz nazioarteko hitzarmenen edo xedapen espezifikoek arabera babes berezia behar duten eremuak.
 - d. Landa-paisaia edo paisaia malkar harmoniatsuak, edertasun paregabekoak edo kultura-balioa dutenak.
 - e. Geologia Intereseko Lekuak (GIL):
 - f. Bakanak edo bereziak direlako nabarmentzen diren elementu naturalak, edo interes zientifikoa dutenak.

- 2.a.2. INGURUNE-HOBEEKUNTZA: Baso degradatuak, sastrakaguneak eta bazterretako lurrak, betiere barrualdean edo balio handiagoko inguruen aldamenean duten kokalekua dela-eta kalitate-maila handiagoetara garatzea onuragarritzat jotzen bada. Kategoria honek funtsezko balioa hartu behar du lurzoru urbanizaezina eraldatzeko, naturan oinarritutako konponbideak edo lurralde- edo hirigintza-plan bakoitzaren helburuen arabera paisaia edo nekazaritza arloko hobekuntzak sortzeko euskarri gisa.
- 2.a.3. BASOA: beren egungo erabileragatik edota izan duten erabileragatik (malda, arriskuak, arroen babesak eta abar) basogintzan erabiltzeko joera garbia erakusten duten lurrak. Baso-erabilera barrutik diskriminatzeko zailtasuna dela-eta, baso-sistemetan ekoizpen- eta babes-funtzioak nahasten baitira, LAG hauek baso-eremu bakarri definitzen dute. Dena den, kategoria hori Nekazaritza eta Basozaintzako LPSak garatu du, «Mendia» suprakategoriaren inguruan beste kategoria batzuk bilduta, hots, Basoa, Basoa mendi barbana, Mendi-larreak eta Mendi-larreak – harkaitzak. Ez dira barnean hartzen egungo baso-masak, zeinak beheko zonak eta landazabalean egonik landazabal horretako elementu integratzaileak diren, eta horrenbestez, nekazaritzako eta abeltzaintzako erabilerekin konbinatzeko eta txandakatzeko ere gai dira.
- 2.a.4. NEKAZARITZA ETA ABELTZAINZA, ETA LANDAZABALA: gaitasun agrologiko oso ezberdineko lurzoruak sartzen dira, hasi kantauriar landazabaleko mosaikoekin, ureztapeneko lurrekin edo ortu erabilerako lurrekin, mahastiekin eta nekazaritza estentsiboko eremuekin, eta nekazaritza eta abeltzaintzarako errendimendu txikia daukaten lurzoru luberrituak ere barne. Nekazaritza eta Basozaintzako LPSean Nekazaritza eta Abeltzaintza, eta Landazabala bi azpikategoriatan banatzen da, aldi berean:
- a. Gaitasun agrologiko handiagoko lurzoruak eta modernotasunagatik, errentagarritasunagatik edo iraunkortasunagatik sektorearentzat estrategikotzat jotzen diren nekazaritza-ustategitako lurrak. Horregatik debekatzen da basogintza erabilera azpikategoria horretan.
 - b. Trantsizioko Landa Paisaia: Balio Estrategiko Handiko Nekazaritza eta Abeltzaintza kategoriakoak baino gaitasun produktibo txikiagoa duten zona landuak (malda handiagoak) biltzen ditu, edo landazabal-eremuak, belardiz eta haiekin mosaiko eran antolatuta dauden baso-unada txikiz estalita. Balio estrategiko handiko nekazaritza eta abeltzaintzako zonekin edo baso-eremu zabalekin kontaktuan daude, eta bokazioz, haien erabilera bi horietako bat izaten da.
- 2.a.5. MENDI-LARREAK: alturako abeltzaintzako zonak, mendiguneetako goreneko inguruetan daudenak. Basorako esan den bezala, Nekazaritza eta Abeltzaintzako LPSak kategoria hori «Mendia» suprakategorian sartu du, eta horren barruan bereizi egin ditu Mendi-larreak – harkaitzak (harkaitzezko pareta handiak, irtengune ia bertikalekin) gainerako mendi-larreetatik (soropil lau eta trinkoak, kota altuetan daudenak, abeltzaintzako aprobetxamendu intentsiboarekin, urte-sasoikoa bada ere, eta artzain-kultura tradizionalari lotutakoak).
- 2.a.6. GAINAZALEKO UREN BABESA; EAEko ibai eta errekek eta haien babes-eremuak, EAEko Ibai eta Erreken Bazterrak Antolatzen dituen LPSaren arabera.

2.b. Baldintzatzaile gainjarriak.

Ingurune fisikoa antolatzearen kategoria bakoitzerako ezarritako erabileren erregimena mugatzen edo baldintzatzen duten baldintzatzaile gainjarriak bi motatakoak dira: arrisku naturalen baldintzatzaile gainjarriak eta azpiegitura berdeko baldintza gainjarriak, eta ondoren zehazten dira:

2.b.1. Arrisku naturalei eta klima-aldaketari buruzko baldintzatzaile gainjarriak:

- a. Akuiferoen kutsadurarekiko urrakorrak diren eremuak: baliabide hauen kutsadurarekiko urrakortasun-maila handia duten lurpeko akuiferoak birkargatzeko eremuak. Irizpide orokorra izango da lurzorurako kutsatzaileak izan daitezkeen jarduerak ez kokatzea halako inguruneetan; ezinbesteko arrazoiengatik jarduera mota bertan kokatu behar bada, lur azpiko urei kalterik ez sortzea bermatzeko eskatuko dugu. Gune horietan garatu daitezkeen eta lurpeko lurren kalitaterako arrisku bat izan daitezkeen jardueretarako, garapen-plangintzak eremu urrakorrak mugatuko ditu eta beharrezko zehaztapenak ezarriko ditu baldintza horretarako irizpide orokorraren arabera.
- b. Arrisku geologikoak: arriskuen sorta zabala biltzen da baldintzatzaile honetan, material geologikoak (mineralak, gatzak, ur errektiboak, lurzoru hedakorrak) eragindakoak zein prozesuek (irristatzeak, subsidentzia eta kolapsoak, higadura, gainazaleko uren dinamikak, kostaldeko urenak) eragindakoak. Plangintzak informazioa bildu beharko du arrisku geologikoen afektazio posibleari buruz, eta arrisku bakoitzerako egokiak diren irizpide haztatuak ezarri. Irizpide orokor gisa, zuhaitz-estalkia mantentzea zainduko da, edo zuhaitz-estalki hori sartu eta hedatzea lurzoru biluzien kasuan, eta lurzoruaren egonkortasuna erasaten duten jarduerak saihestuko dira. Dena den, lurzoru-galeren areagotzea sor dezaketen edo prozesuen zuzentasuna zaildu dezaketen jarduerak onargarriak badira, beharrezko zehaztapenak ezarri beharko ditu garapen-plangintzak.
- c. Urak har ditzakeen eremuak: ura libre ibiltzea bermatuko da, ibilguak eta gainezka bideen guneak etetea edo ixtea saihestuta, eta gainezkatutako urek eraginpean har ditzaketen instalazio, azpiegitura eta eraikuntzen kalteak aurreikusiko dituzte, plan hidrologikoetan eta Ibai eta Erreken Lurralde Plan Sektorialean ezarritakoaren arabera.
- d. Klima-aldaketari lotutako arriskuak: multzo honetan sartzen dira itsasoaren maila igozteagatik arriskuak, ekaitzei edo olatu handiei lotutako arriskuak, lehorte luzeengatik basogintzako alde homogeneoetan suteak gertatzeko arriskuak eta stres termikoarengatik arriskuak, bereziki hiriguneetako bero-irlaren fenomeno ondorizko arriskuak. Hirigintza-plangintzak apurka txertatuko ditu muga nahiz araubide egokiak, lurralde-plangintzak arrisku horien tratamenduari ekiten dioten neurrian, dokumentu honen 10.3 atalak dioenaren arabera.

2.b.2. Azpiegitura berdearen baldintzatzaile gainjarriak:

- a. Beren ingurune-balioengatik babestutako guneak eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba: bertan bilduta daude parke naturalak, babestutako biotopoak, zuhaitz bereziak, Natura 2000 Sarea, Urdaibaiko Biosfera Erreserba, Txingudiren Babeserako Plan Berezia, gaur deklaraturakoak eta etorkizunean deklaratzeko direnak, baita haien babeseko gune periferikoak ere, Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Kontserbatzeko Legearen testu bategina onartzen duen apirilaren 15eko 1/2014 Legegintza Dekretuari eta Urdaibaiko Biosfera-Gebenaldea babestu eta antolatzeari buruzko uztailaren 6ko 5/1989 Legeari jarraikiz, kapitulu honetan adierazitakoak. Garrantzi natural handieneko guneak dira. Irizpideak eta dagokien erabilera-erregulazioa beren ondoz ondoko babes-figurek ezarritakoak izango dira.

- b. Korridore ekologikoak eta interes naturaleko beste espazio multifuntzional batzuk: dokumentu honetan definitutako korridore ekologikoen sarea da, baita izan ditzakeen eguneratzeak ere edo LPPe edo hirigintza-planek gehi ditzaketenak, bakoitzak bere eskalan. Baldintzatzaile honen barruan biltzen dira, halaber, espazio natural izaki eta babes-figurarik izan gabe, beren inguru-balioentzako tratamendu egokia izan behar dutenak. EAEko azpiegitura berdearen zati diren guneak dira. Gune horietan aurreikusitako edozein erabilera kapitulu honetan adierazitako azpiegitura berdearen helburuen mende egongo da, eta batez ere dokumentu honetan proposatutako korridoreei dagokienez, beren ingurune-balioek babestutako guneen arteko konektibitate ekologikoaren mesedetan. Jarduera onargarriak adierazitako helburuak ahalbidetzen dituzten guztiak izango dira, helburu horiek bultzatzen dituzten jarduerak lehentasuna izango dutelarik.
- 2.b.3. Lurralde- eta hirigintza-plangintzak baldintzatzaile gainjarriek eraginpean hartutako eremuak mugatuko ditu, eta irizpide eta eskakizun galdagarriak ezarriko ditu edozein jardueratarako, baldin eta jarduera hori mehatxua bada lurzoruen egonkortasunerako eta kontserbaziorako, lurpeko uren kalitaterako, uholdeen kontrolerako edo beren ingurune-balioengatik babestutako guneetarako ezarritako helburuak betetzeko, korridore ekologikoetarako edo interes naturala duten beste espazio multifuntzional batzuetarako.
- 2.b.4. Baldintzatzaile gainjarrien informazio grafikoa Eusko Jaurlaritzaren Informazio Geografikoko atarian egongo da eskuragarri, GeoEuskadin: www.geo.euskadi.eus
- 2.c. Erabilerak.
- Erabilera orokorren bost mota identifikatzen dira:
- 2.c.1. Ingurumen-babesa:
- a. Kontserbazioa: gaur egungo ezaugarriak eta egoera mantentzea, gizakiaren esku-hartzerik gabe edo, kasu naturalizatuenetan, izaera zientifiko edo kultureko esku-hartzeak bakarrik garatuta, edo gaur egungo erabilerarekin jarraituz eta partaidetza aktiboarekin, garapen iraunkorreko dinamikan oinarrituz, gainerako kasu guztietan.
- b. Ingurune-hobekuntza: gunea bere jatorrizko egoerara edo orekako beste egoera baliotsuagoetara birbidera dezaketen tratamenduak. Hobekuntza horrek hainbat forma har ditzake esleitzen zaien unitateen kasuistika partikularren arabera (inausketa selektiboak, artzaintza kontrolatua, garbiketa, landarediaren desagerrarazte selektiboa, plaga eta gaixotasunen tratamendua eta abar).
- c. Jarduera zientifiko-kulturalak: ingurunearen azterketa eta ikerketa ahalbidetzeko jarduerak, eraikuntzarik inplikatzeko ez badute.
- 2.c.2. Aisia eta jolasa.
- a. Jolas-erabilera estentsiboa: aisiarako, turismorako, hezkuntzarako eta ingurune naturalaren interpretaziorako erabiltzea eta baliatzea, jarduera bigunei jarraikiz, ekipamendu esanguratsurik gabe: txangozaletasuna eta kontenplazioa, gorabehera gutxi ingurune fisikoan, oinezkoen ibiltze soila inplikaturik, ez baita inolako azpiegiturarik edo egokitzapenik behar hori praktikatzeko, non eta ez diren obra txikiak izaten (erreken gaineko igarobideak, bidexken tarteak, begiratokiak eta abar), guztiak ere arduratsuak eta paisaian integratuak izango direlakoan. Eskaladaren praktika barnean hartzen du, bideak irekitzea eta zabaltzea ere barne, baita aire-nabigazioko kirolen praktika ere, hala nola delta hegala edo parapentea, eta ingurune akuatikokiari lotutako kirola ere bai.

- b. Jolas-erabilera intentsiboa: aisiarako, turismorako, hezkuntzarako eta ingurune naturalaren interpretaziorako erabiltzea eta baliatzea, aisia edota harrera-ekipamenduei jarraikiz, hainbat motatako jolas-jardueretarako kokaleku batera egokitzea eskatzen dutenak: kanpinak, aparkalekuak, mahai-instalazioak, bankuak, barbakoa, iturriak, zerbitzu sanitarioak, haur-jokoak, paperontziak, hondakinak biltzeko puntu txikiak edo erabiltzen den zerbitzu-erakinen bat. Erabilera honetan integratuta hartzen dira, halaber, aire libreko kirol-instalazioak, tamaina handi samarreko eraikinak eraikitzeko eskatzen duten instalazio zientifiko edo kulturalak: aisia-baratzeak, hiri-baratzeak, golf-zelaiak, motordun ibilgailuen zirkulazioari lotutako jarduerak, bereziki egokitutako zirkuitutan zein interes orokorreko bideetan, jarduera antolatuetan edo libreetan.
- c. Ehiza- eta arrantza-jarduerak: ehiza eta arrantza arautua egitea.

2.c.3. Lehen sektoreko baliabideen ustiapena.

- a. Nekazaritza: basozaintzarekin zerikusia ez duten landare-baliabideen laborantzari (belarkien laborantza eta zurezko laboreak, baratzezaintza, lorezaintza, mintegiko laborantza, perretxikogintza, eta hidroponikoak) zuzenean lotutako jarduerak: lurra prestatzea laboreak lortzeko, kultura-lanak eta -jardunbideak barne; uztak biltzeko, aukeratzeko eta sailkatzeko lanak, gero biltegitratzeko edo kontsumitzeko moduan garraiatzeko jarriak; ura ematea eta aprobetxamendua areagotzea ureztapena dagoen kasuetan; eta nekazaritza oro har hobetzeko behar diren landa-azpiegiturako obrak. Erabilera honetan barne hartuta daude aire libreko nekazaritza-jarduerak zein estalpean egiten direnak (labore babestuek), tresnak, laborantza-lanabesak eta nekazaritza-produktuak; nekazaritza produktuen ekoizpena, ateratzea eta sailkapena eta produktuen beharrezko lehenengo produktu horiek merkaturatzeko edo produktuen artisau-eraldaketa, baita ureztaketarako edo berotegi-nekazaritzarako beharrezkoak diren obra eta instalazioak. Edonola ere, eraikitako azalera horrek erlazioa gorde behar du ustiapenaren ekoizpen-ahalmenarekin, edo, ekoizle elkartuen kasuan, ustiapenen ekoizpen-ahalmenarekin. Mugaketa espezifikoak ezarri ahalko dira antolamendu-kategoria desberdinen arabera.
- b. Berotegiak: instalazio iraunkorrak, irisgarriak eta itxidurarekin laboreak ahokatzeko edo babesteko, bertan laboreen zikloaren fase guztiak edo faseren bat garatu ahalko delarik. Jarduerari lotutako eraikuntzak barnean hartzen dira nekazaritzarekin lotutako erabileretarako azaldutakoekiko baldintza baliokideetan.
- c. Abeltzaintza: larrea eta bazka lortzeko, eta artzaintzarako lurra prestatzeko jarduerak eta elikagaien ekoizpena (haragia, esnea, arrautzak, etab.), artileria, larrura edo beste produktu batzuetara zuzendutako abereen hazkuntza. Abeltzaintzako izaera estentsiboko edo erdiestentsiboko ustiatzei lotutako eraikinak, nekazaritza-erabileraren kasuan azaldutakoen antzeko baldintzetan. «Mendi Larreak» antolamendu-kategoriaren kasu berezian, artzaintzari lotutako jarduerak soilik hartuko dira kontuan, eta larreen hobekuntzak egin ahalko dira sastrakak kontrolatuta kentzei, eta produktu fitosanitarioak, zuzeneko ereintzak eta ongarrituak aplikatzeari jarraikiz. Salbuespen handi gisa, lurak iraultzea eskatzen duten jarduerak egin ahalko dira. Artzaintzari zuzenean lotutako eraikuntzak (bordak eta abeltzaintza-eraikuntza txikiak, askak eta abar) onartuko dira soilik. Antolamendu-kategoria desberdinen arabera, mugaketa espezifikoak aplikatu daitezke, zehazkiago «Babes Berezikoak», eta bertan bereziki debeka edo muga daiteke.

- d. Baso-erabilera: zuhaitz-espezieak landatzea edo ereitea, helburua babes ekologikoa edo paisajistikoa, edo, nagusiki, ekoizpena izanik. Erabileran barne hartutakotzat jotzen dira baso-lursailen hobetzea edo ustiapena xede duten jarduera guztiak, halaber masak maneiatzeko beharrezkoak diren instalazioak, baita baso-ustiapenari lotutako eraikuntzak ere nekazaritzarekin lotutako erabileretarako ezarritako baldintza baliokideetan, hala nola lehen eraldaketako baso-instalazioak. Komenigarritzat jotzen da baso-aprobetxamenduak bere jarraibideak funtsean aldatzea, eta alde horretatik hazkunde bizkorreko espezieen nagusitasuna murriztea eta ingurumen-zerbitzuak emateko gaitasun handiagoko bertako espezieak dauzkaten espazioekin konbinatzearen alde egitea.
- e. Nekazaritza-industriak: estabulazio iraunkorreko erregimeneko izaera intentsiboko nekazaritza-ekoizpenetarako eraikuntzak, baita ustiategi bati zuzenean lotu gabeko lehen eraldaketako nekazaritza eta elikadurako industriak. Baso-industriak barnean hartzen ditu, nekazaritza eta elikadurako industrien baldintza beretan.
- f. Erauzketa-jarduerak: baliabide geologikoak erauztera bideratutako jarduerak – meatzeak, harrobiak, legar-hobiak, gatzagak, dragatze bidezko ustiategiak, putzuak, etab.–, baita horiei zuzenean lotutako jarduera osagarriak ere. Zonan bertan dauden baliabide geologikoak erauzteko eta haiei lehen tratamendua emateko eraikinak eta instalazioak hartzen ditu. Ez dira sartzen baliabide geologikoen prospekzio- eta ikerketa-lanak.

2.c.4. Azpiegiturak.

- a. Garraiobideak: autobideak, autobiak, errepideak, trenbideak beren instalazio osagarriekin, baita tren-geltokiak eta gasolina-zerbitzuguneak ere. Era berean, azpiegituren kategoria honetan, pertsonen edo salgaien garraiora bideratutako beste bide batzuk, ingurune fisikoan antzeko inpaktua dutenak, sartzen dira.
- b. Aireko linea elektrikoak: energia elektrikoa garraiatzeko edo banatzeko sareak eta beste helburu batzuk dituzten aireko lineak, sarearen euskarriak eta instalazio osagarriak barne.
- c. Lurpeko lineak: gasa, petrolioia eta haietatik eratorritako produktuak eta ura garraiatzeko eta banatzeko sareak, saneamendurako eta telekomunikaziorako sareak eta lur azpiko beste azpiegitura-sare batzuk, instalazio osagarriak barne.
- d. A motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak: hainbat instalazio, hala nola ibilgailuak aparkatzeko aire libreko azalera handiak (50 ibilgailu), ura arazteko eta tratatzeko plantak, urtegiak edo ur-andel handiak; energia elektrikoa produzitzeko zentralak, 100 metro karratutik gorako azalera duten transformazio-estazioak; gasa hartzeko edo ekoizteko zentralak; hondakin solidoak arazteko eta tratatzeko plantak eta onura publikoko eta ingurune fisikoaren gain antzeko inpaktua duen beste edozein instalazio.
- e. B motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak: hainbat instalazio, hala nola irrati, telebista eta satellite bidezko komunikazioa hartzeko eta bidaltzeko dorreak, antenak eta estazioak; eta faroak, irrati-faroak eta ingurumen-inpaktu berdintsua eragiten duten beste komunikazio-instalazio batzuk. Hemen sartzen dira aparkaleku txikiak (50 ibilgailu baino gutxiago), bai eta aerosorgailuak eta energia berriztagarrien beste instalazio batzuk (hidroelektrikoa, fotovoltaikoa, geotermia eta antzekoak).

- f. Zakartegiak eta hondakin solidoak tratatzeko espazioak: obra-hondakinak eta hiri- edo industria-hondakin solidoak tratatzeko lekuak, obra zibiletik datozen arroka eta lurren betetzeak (soberakinen biltegiak), zakartegiak.

2.c.5. Eraikuntza-erabilerak.

- a. Aldez aurretik bazeuden guneeetan oinarritutako hazkundeak: aldez aurretik bazeuden hirigune edo landaguneen hazkunde gisa pentsatutako garapen urbanistikoak. Nolanahi ere, handitze horiek bat etorri behar dute oinarrian duten guneen egiturarekin, tipologiarekin eta tamaina egokiarekin. Erabilera horrek, zehazki, lurraldean dauden landaguneen hazkundeak jasotzen ditu.
- b. Aldez aurretik dauden guneeetan oinarritzen ez diren garapenak: bizitegi-, industria- edo zerbitzu-izaerako hirigintzako jardunak, beren izaerari dagozkion ekipamendu, zuzkidura eta erabilera osagarri guztiak eduki ahal dituztenak eta industriaguneei lotuta ez dauden eremuetan egiten direnak, edo oinarri duten elementuarena baino hirigintza-aprobetxamendu handiagoa dutenak. Antolamendu-kategoria guztietarako debekatuta dagoen erabilera da, LPPak espezifikoki salbuespen gisa biltzen dituenak izan ezik.
- c. Onura publikoko eta interes sozialeko eraikuntzak: komunitate-ekipamendu publiko edo pribatueterako eraikuntzak eta instalazioak, eta ematen dituzten zerbitzuak, beren izaera eta ezaugarriengatik, nahitaez landa-ingurunean kokatu behar dira, betiere aurrez onura publikoak direla edo interesen soziala dutela deklaratu bada.
- d. Isolatutako etxebizitza Lurzoru Urbanizaezinean: oin berriko isolatutako etxebizitzaren eraikuntza lurzoru urbanizaezinean, nekazaritza-ustiategiari lotu gabekoa. Categoria guztietarako debekatuta dagoen erabilera da.
- e. Industria edo biltegiatze arriskutsuak: beren izaeragatik, ezaugarriengatik edo manipulatatutako materialengatik arrisku larriak sor ditzaketen eta, horregatik, hiri-lurzoru edo lurzoru urbanizagarri gisa sailkatutako lurretan ezin ezar daitezkeen substantzien eta ekoizpen-prozesuen biltegiatze eta garapena.
- f. Nekazaritza-ustiategi bati lotutako bizitegi isolatua: nekazaritza eta abeltzaintzako ustiategi bati lotutako familia bakarreko edo bi familiako etxebizitzek osatutako eraikinak nekazaria bertan bizitzeko, aurrez behar hori justifikatu ondoren.

2.d. Erabileren arauketa. Erabilera-matrizea.

Ingurune fisikoa antolatzeko kategoria bakoitzerako ezartzen den erabileren erregulazioak adierazten ditu irizpide orokorra, jarduera egokiak, jarduera onargarriak eta jarduera debekatuak, eta honako hau da:

2.d.1. Babes berezia:

- a. Irizpide orokorra: esku-hartze antropikoa mugatzea, aldez aurreko egoerari eutsita, eta zona hori aprobetxamendu baten menpe badago, aprobetxamendu hori modu iraunkor batez bultzatzea, erabilitako baliabidea berrituko dela ziurtatuta. Gidalerro hauen ondoriozko lurralde-plangintzak lurraldearen eta lurzoruaren erabileren esleipenaren puntutik ematen duten babesa alde batera utzita, eta betiere administrazio eskudunak proposatuta, Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Kontserbatzeko Legearen testu bategina onartzen duen apirilaren 15eko 1/2014 Legegintza Dekretuak ezartzen dituen babesteko figura espezifikoren batean sartu ahalko dira.
- b. Jarduera egokiak: kontserbazio-jarduerak eta ekosistemaren inguruen hobekuntzakoak ahalbidetuko dira soilik, ondo kontserbatutako esparru naturalak baitira, eta betiere erakunde publikoek egikaritutako kontrolaren pean daudenak.

- c. Jarduera onargarriak: onargarritzat jotzen dira, garapeneko plangintzaren bidez aldeztu aurretik erregulatuta, jolas-jarduera estentsiboa, abeltzaintza, baso-erabilera, aireko linea elektrikoak, lurrazpiko lineak, B Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak eta onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak.
- d. Jarduera debekatuak: debekatutzat jotzen diren irizpide orokorrekarekin bateraezinak diren jarduerak eta, zehazki, kapitulu honetan definitutakoari jarraikiz, honako jarduera hauek: jolas-jarduera intentsiboak, nekazaritza, berotegiak, nekazaritza-industriak, erauzketa-jarduerak, garraiobideak, A Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin-biltegiak eta eraikuntza-erabilera guztiak, onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak izan ezik.

2.d.2. Ingurumenaren hobekuntza:

- a. Irizpide orokorra: zona hauek bilakaera izan dezatela eragitea, egungo egoera ekologikoko aldekoagoak diren egoeretarantz birbideratuta. Bereziki beharrezkoa da kategoria honentzat adierazle batzuk definitzea bere bilakaera ebaluatzeko.
- b. Jarduera egokiak: sistemaren berroneratzea, baita sistemaren kontserbazioa ere, eta horretara daramaten jarduera zientifiko-kulturalak.
- c. Jarduera onargarriak: mugarik gabe onargarritzat jotzen da jolas-jarduera estentsiboa. Jolas-jarduera intentsiboa, ehiza- eta arrantza-jarduerak, abeltzaintza, baso-erabilera, nekazaritza-industriak, garraiobideak, aireko linea elektrikoak, lurpeko lineak, B Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin solidoen biltegiak, aurretik zeuden guneak oinarri dituzten hirigintza-hazkunderak eta onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak onargarriak izango dira garapen-plangintzaren zehaztapenen arabera.
- d. Jarduera debekatuak: irizpide orokorrekarekin bateraezinak diren jarduerak eta, zehazki, kapitulu honetan definitutakoari jarraikiz, nekazaritza, berotegiak, nekazaritza-industriak, erauzketa-jarduerak, garraiobideak, A Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin-biltegiak eta eraikuntza-erabilera guztiak, onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak izan ezik.

2.d.3. Basoa.

- a. Irizpide orokorra: baso-erabilera modu antolatu eta mugagabean bermatzea, masen produkzio iraunkorra ziurtatuta. Irizpide hori konprometitzen ez duten jarduerak onartu beharko dira, arrisku naturalak minimizatzearen ondoriozko mugen mende betiere. Jarduera horien erregulazioa Nekazaritza eta Abeltzaintzako LPSean adierazitakoak definitzen du neurri handi batean.
- b. Jarduera egokiak: lurzoruen baso-erabilera, masak mantenduz eta berrituz irizpide orokorren eta basoko plangintza sektorialean xedatutakoaren arabera.
- c. Jarduera onargarriak: onargarritzat jotzen dira inolako mugarik gabe kontserbazioa, ingurune-hobekuntza eta jolas-jarduera estentsiboa. Garapen-plangintzak ezarriko du honako hauen onargarritasuna: jolas-jarduera intentsiboa, ehiza- eta arrantza-jarduerak, nekazaritza, berotegiak, abeltzaintza, nekazaritza-industriak, erauzketa-jarduerak, garraiobideak, aireko linea elektrikoak, lurpeko lineak, A Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, B Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin solidoen biltegiak, aurretik zeuden guneak oinarri dituzten hirigintza-hazkunderak, nekazaritza-jarduerari lotutako bizitegi-erabilera isolatua eta onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak.

- d. Jarduera debekatuak: irizpide orokorrarekin bateraezinak diren jarduerak eta, zehazki, gidalerro honetan definitutakoari jarraikiz, eraikuntza-erabilera guztiak (salbu eta alde zaurerik gabeuden gunetan oinarritutako hazkundeak, nekazaritza-ustategiari lotutako bizitegia eta erabilera publiko eta interes sozialeko eraikinak).

2.d.4.– Nekazaritza eta abeltzaintza eta landazabala.

- a. Irizpide orokorra: lurren gaitasun agrologikoa mantentzea, baita nekazaritza eta abeltzaintzako jarduerak nahiz, jarduera horiekin bateragarriak izanik, ekosistemak eta nekazaritza-lurren berezko paisaiak gordetzea bermatuko duten jarduerak ere. Nolanahi ere, gainerako erabilera onargarriak, basokoa barne, nekazaritzako eta abeltzaintzako erabileren menpe egongo dira. Arreta berezia eman behar zaio balio agrologiko handiko lurzorua okupatzen duten azpiegiturak egiteko eta ezartzeko prozesuak kontrolatzeari, baita nekazaritza-guneak zatitzea eta isolatzea eragiten duten prozesuei ere, ondorio kaltegarriak izan baititzakete bertan garatzen diren jardueretarako.
- b. Jarduera egokiak: nekazaritza- eta abeltzaintza-jarduerak, bereziki nekazaritza-ustategiaren intentsitatearen edo kalitatearen hazkunde bat dakartenak.
- c. Jarduera onargarriak: inolako mugarik gabe onartzen dira kontserbazioa, ingurune-hobekuntza eta jolas-jarduera estentsiboa. Jolas-jarduera intentsiboa, ehiza- eta arrantza-jarduerak, berotegiak, baso-erabilera, nekazaritza-industriak, garraiobideak, aireko linea elektrikoak, lurpeko lineak, A Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, B Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin solidoen biltegiak, aurretik zeuden guneak oinarri dituzten hirigintza-hazkundeak, nekazaritza-jarduerari lotutako bizitegi-erabilera isolatua, onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak eta instalazio arriskutsuak onargarriak izango dira garapen-plangintzaren zehaztapenen arabera. Udal-plangintzak hazkunde bat planteatzen badu lehendik dauden gune batzuk oinarri hartuta dagokion LPParen lehentasunezko interes-eremuetan jaso gabeko Nekazaritza eta Basozaintza – Balio Estrategiko Handiko eremu gisa kalifikatutako eremu baten gainean, nekazaritza-ingurune inaktuaren balioztatze espezifiko jasoko du plangintzak aukeren azterketan.
- d. Jarduera debekatuak: irizpide orokorrarekin bateraezinak diren jarduerak eta, zehazki, kapitulu honetan definitutakoari jarraikiz, lehendik zeuden guneetan oinarritu gabeko hazkundeak eta nekazaritza-ustategiari lotu gabeko isolatutako bizitegia. Nekazaritza eta abeltzaintzako nahiz landazabaleko balio estrategiko handiko lurzoruan basogintza erabilera debekatzen da.

2.d.5. Mendi Larreak.

- a. Irizpide orokorra: gune horiek kontserbatzeko borondatea ez dago soil-soilik lotuta abeltzaintza-aprobetxamenduari jarduera ekonomikoa den neurrian. Aitzitik, mendi-larre horiek inguru izugarri baliotsuak dira ingurune-ikus puntu eta ikus puntu paisajistiko eta kulturaletik begiratuta, eta, hori horrela, gune horiek antolatzeko irizpide orokorrak artzaintza-jarduera modu iraunkorrean mantentzea izan behar du helburu, huraxe baita mekanismorik eraginkorrena eremu horiek babesteko.
- b. Jarduera egokiak: kontserbazioa, ingurune-hobekuntza eta abeltzaintza.
- c. Jarduera onargarriak: mugarik gabe onargarritzat jotzen da jolas-jarduera estentsiboa. Honako hauek daude garapen-plangintzaren zehaztapen eta erregulazioen mende: jolas-jarduera intentsiboa, ehiza- eta arrantza-jarduerak, garraiobideak, aireko linea

elektrikoak, lurpeko lineak, B Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak eta onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak.

- d. Jarduera debekatuak: irizpide orokorrekarekin bateraezinak diren jarduerak eta, zehazki, kapitulu honetan definitutakoari jarraikiz, honako jarduera hauek: nekazaritza, basogintza (salbuespenez, hostotsuak direnak eta epe ertain eta luzeko hazkundeko koniferoak), berotegiak, nekazaritza-industriak, erauzketa-jarduerak, garraiobideak, A Motako izaera ez-linealeko zerbitzuen instalazio teknikoak, zakartegiak eta hondakin-biltegiak eta eraikuntza-erabilera guztiak, onura publikoko eta interes sozialeko eraikinak izan ezik.

2.d.6. Azaleko urak babestea.

- a. Irizpide orokorra: uren kalitatea zaintzea, ibilgu eta ur-ertzen okupazioa edo aldaketa eragozte, eta arrisku naturaletatik sortutako kalteak minimizatzea.
- b. Jarduera egokiak: ingurunea zaintzeko eta hobetzeko jarduerak, eta ingurunea ezagutzera, herrientzako hornidura bermatzera, kalitatea hobetzera eta arrisku naturalak minimizatzen bideratutako azpiegitura hidraulikoak.
- c. Jarduera onargarriak: espresuki debekatuta geratzen ez diren gainerako jarduerak guztiak, jolas-jarduerak estentsiboak izan ezik, garapen-plangintzak arautuko ditu.
- d. Jarduera debekatuak: debekatuta daude nekazaritza-industriak, zakartegiak eta hondakin-biltegiak eta edozein motatako eraikuntza-erabilerak. Irizpide orokor gisa, eta Ibai eta Erreken LPSak adierazitakoari jarraikiz, lursail naturala aldatzen duen edozein esku-hartze aplikatuko da (edozein motatako eraikin, instalazio edo eraikuntzatan, finkoetan zein desmuntagarrietan; lur-berdintzeetan; lur-mugimenduetan eta abar). Salbuespenak izango dira obra publikoei eta onura publikoko eta interes sozialeko azpiegitura-instalazioei dagozkienak edo behar bezala justifikatutako kultura-ondarea babesteko ekintzei dagozkienak.

Aplikatzeko Arauen III. Eranskina: Eremu Funtzional bakoitza osatzen duten udalerriak

- 1.– Enkarterriko Eremu Funtzionala: Artzentales, Balmaseda, Karrantza, Galdames, Gordexola, Gueñes, Lanestosa, Sopuerta, Trucios-Turtzioz eta Zalla.
- 2.– Goierriko Eremu Funtzionala: Altzaga, Arama, Ataun, Beasain, Ezkio-Itsaso, Gabiria, Gainza, Idiazabal, Itsasondo, Lazkao, Legazpi, Legorreta, Mutiloa, Olaberria, Ordizia, Ormaiztegi, Segura, Urretxu, Zaldibia, Zegama, Zerain eta Zumarraga.

Gainera, honako eremu hauek biltzen dira: Araba eta Gipuzkoako Partzuergo Nagusia eta Enirio-Aralar.
- 3.– Bilbao Metropolitarrako Eremu Funtzionala: Abanto y Ciérvana-Abanto Zierbena, Alonsotegi, Arrankudiaga, Arrigorriaga, Barakaldo, Barrika, Basauri, Berango, Bilbao, Derio, Erandio, Etxebarri, Galdakao, Getxo, Gorliz, Larrabetzu, Leioa, Lemoiz, Lezama, Loiu, Muskiz, Ortuella, Plentzia, Portugalete, Santurtzi, Sestao, Sondika, Sopela, Ugao-Miraballes, Urduliz, Valle de Trápaga-Trapagaran, Zamudio, Zaratamo, Zeberio eta Zierbena.
- 4.– Donostialdea-Bidasoa Behereko Eremu Funtzionala: Andoain, Astigarraga, Donostia, Errenteria, Hernani, Hondarribia, Irun, Lasarte-Oria, Lezo, Oiartzun, Pasaia, Urnieta eta Usurbil.
- 5.– Durangaldeko Eremu Funtzionala: Abadiño, Amorebieta-Etxano, Atxondo, Berriz, Durango, Elorrio, Garai, Iurreta, Izurtza, Mañaria eta Zaldibar.
- 6.– Debabarreneko Eremu Funtzionala: Deba, Eibar, Elgoibar, Ermua, Mallabia, Mendaro, Mutriku eta Sorluze-Placencia de las Armas.
- 7.– Busturialdea-Artibaiko Eremu Funtzionala: Ajangiz, Amoroto, Arratzu, Aulesti, Bermeo, Berriatua, Busturia, Ea, Elantxobe, Ereño, Errigoiti, Etxebarria, Forua, Gautegiz-Arteaga, Gernika-Lumo, Gizaburuaga, Ibarrangelu, Ispaster, Kortezubi, Lekeitio, Markina-Xemein, Mendata, Mendexa, Morga, Mundaka, Munitibar-Arbatzegi Gerrikaitz, Murueta, Muxika, Nabarniz, Ondarroa, Sukarrieta eta Ziortza-Bolibar.
- 8.– Arratiako Eremu Funtzionala: Arantzazu, Areatza, Artea, Bedia, Dima, Igorre, Lemoa eta Zeanuri.
- 9.– Arabako Errioxako Eremu Funtzionala: Bilar, Elciego, Eskuernaga Lasuardia, Iekora, Kripan, Bastida, Lantziego, Lapuebla de Labarca, Leza, Mañueta, Moreda Araba, Navaridas, Oyón-Oion eta Samaniego .
- 10.– Aiako Eremu Funtzionala: Aiara, Amurrio, Arakaldo, Artziniega, Audio, Okondo, Orozko eta Urduña.
- 11.– Debagoieneko Eremu Funtzionala: Antzuola, Aramaio, Aretxabaleta, Arrasate, Bergara, Elgeta, Eskoriatza, Leintz Gatzaga eta Oñati.
- 12.– Mungialdeko Eremu Funtzionala: Arrieta, Bakio, Fruiz, Gamiz-Fika, Gatika, Laukiz, Maruri-Jatabe, Meñaka eta Mungia.

13.– Tolosaldeko Eremu Funtzionala: Abaltzisketa, Aduna, Albiztur, Alegia, Alkiza, Altzo, Amezketa, Anoeta, Asteasu, Baliarrain, Belauntza, Berastegi, Berrobi, Bidania-Goiatz, Elduain, Gaztelu, Hernialde, Ibarra, Ikaztegieta, Irura, Larraul, Leaburu, Lizartza, Orendain, Oresa, Tolosa, Villabona eta Zizurkil.

Gainera, esparru hau ere sartzen da: Enirio-Aralar.

14.– Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala: Agurain, Añana, Armiñon, Arraia-Maeztu, Arratzua-Ubarrundia, Asparrena, Barrundia, Berantevilla, Bernedo, Burgelu, Donemiliaga, Alegría-Dulantzi, Erriberagoitia, Erriberabeitia, Vitoria-Gasteiz, Gaubea, Harana, Iruña Oka, Iruraiz-Gauna, Kanpezu, Kuartango, Lagran, Lantaron, Legutio, Otxandio, Urkabustaiz, Ubide, Urizaharra, Zalduondo, Zanbrana, Zigoitia eta Zuia.

Gainera, honako eremu hauek biltzen dira: Badaiaiko Mendizerra eta Entziako Partzuergoa.

15.– Urola Kostako Eremu Funtzionala: Aia, Aizarnazabal, Azkoitia, Azpeitia, Beizama, Errezil, Getaria, Orio, Zarautz, Zestoa eta Zumaia.

Oharra: Enirio-Aralar bi Eremu Funtzional mugakideetako (Tolosaldea edo Goierri) edozeini atxikitzen zaio, eta bi Lurralde Plan Partzialetako edozeinek antola dezake beraz.

Aplikatzeko Arauen IV. Eranskina: Bizitegi Kuantifikazioa

1.– Bizitegi-kuantifikazioa.

Udal-plangintzarako bizitegi-kuantifikazioko metodologiak bi helburu dauzka: Lehenik eta behin, kuantifikazio-metodo orokor bat formulatzen da, kasu bakoitzerako proiektu espezifikoagorik ezean, EAEko edozein udalerritako bizitegi-kuantifikazioari nahiko ongi heltzeko aukera ematen duena. Bigarrenik, planteatutako metodologiak kontzeptuzko eskema bat dakar berekin, erreferentzia baliagarria izango dena, kasuan kasu egokitzat jotzen diren egokitzapen eta hobekuntzak gorabehera, Lurralde Plan Partzialek beren eremuko udalerritarako bideratu behar duten bizitegi-ahalmena kuantifikatzeko.

Formulazioak kontzeptu orokor batzuk planteatzen ditu, eta kontzeptu horiek osatuko dira indarreko lurralde-ereduaren zuzenketa bitartez, Lurralde Plan Partzialek kasuan kasu identifikatzen dutenaren arabera. Azpimarratzekoa da zuzenketa horien magnitudea eta denbora-erritmoa behar bezala zehaztu beharko direla, formulatutako kuantifikazio-metodoaren barruan bildutako osagai orokorrekin arazorik gabe eransteko moduan. Gainera, zuzenketa espezifiko horiek eraginpeko udalerrien gaineko inpaktu positibo eta negatiboak identifikatu beharko dituzte, lurralde-ereduan proposatutako aldaketen efektu erantsia ezerezean geratzeko moduan, salbu eta eraginpeko fluxuetarako kontuan hartutako lurralde-eremutik kanpoko jatorria edo helmuga identifikatzen bada.

Bestetik, metodologia honetan proposatzen diren kasu orokorrak eguneratuko dira denborak aurrera egin ahala eta informazio berria eskura eduki ahala. Bigarren etxebizitzekin eta jenderik gabeko etxebizitzekin zerikusia duten alderdiek interes berezia dute, atal horiei buruzko informazio orokorra ez delako oso fidagarria. Fenomeno horiek bereziki nabarmenak diren udalerriek beharrezkoa den informazioa aurkeztu beharko dute, eta gai horiei dagokienez aplikatutako kasu eta koefizienteak justifikatu beharko dituzte.

Illo beretik, funtsezkoa da iraganeko joerak identifikatzeko erabilitako biztanle eta etxebizitza kopuruak homogeenak direla ziurtatzea eta kopuru horiek proposatutako proiektiorako denboraldi egokia estaltzen dutela bermatzea, identifikatutako joerek aztertutako aldagaien benetako portaera islatzeko moduan.

Plangintzaren eragileak arduratu behar dira, halaber, plangintza-ekitaldi ororen berezko denbora-erreferentziei tratamendu egokia emateaz. Kuantifikazioaren denbora-mugak, erabilitako aldagaientzako erreferentziazko datak eta garrantzizko fluxu eta aldaketen urteko erritmoak zein diren argi eta garbi ezartzea ezinbestekoa da. Zorroztasun horri esker, proposatutako kuantifikazioaren inplikazioak nabarmenagoak izango dira, eta ondoriozko planaren ebaluazio gardenago bat egin ahal izango da, kuantifikazioa zentzuzkoa delako, bakar-bakarrik, argi eta garbi mugatuta dagoen denboraldi bati dagozkion beharren proiektioari dagokionez.

Bizitegi-kuantifikazioko metodoa bi urratsetan egituratzen da. Lehenengo urratsean, etxebizitza-parkeak behar duen gorakada kalkulatzeko, horretarako etxebizitza nagusien beharrak, bigarren etxebizitzekin eskaria eta aurrekoei lotutako jenderik gabeko etxebizitzekin aurreikuspena hartzen dira kontuan. Jarraian, plangintza-aldia hasten denerako bizitegi-ahalmen egokia kalkulatzeko, aurreko urratsean proiektatutako etxebizitza-igoeraren arabera harrotze-faktorea aplikatuz. Lortutako emaitzari leheneratu nahi den jenderik gabeko etxebizitza kopurua kentzen zaio, emaitzazko bizitegi-gaitasuna murrizteko helburuarekin. Eranskin honen amaieran, planteatutako kuantifikazio-metodoa labor-labor aurkeztu da, erabilitako formulazioa, kontzeptuak eta parametroak barne dituen fitxa baten bidez.

1.a. Bizitegi Beharrak.

Bizitegi-beharren kuantifikazioan bost batugai hartzen dira kontuan; horiek, lurralde-ereduaren zuzenketa inaktuarekin batera, ondorioztatzen den magnitudea eratzen dute.

$$NR = CMT + A1 + A2 + B1 + B2 + C1$$

Honako hauek dira jasotzen diren sei osagaiak:

1.a.1. Indarrean dagoen lurralde-ereduaren zuzenketak.

Udalerri bakoitzaren osagai espezifikoa da, dagokion eremu funtzionaleko Lurralde Plan Partzialean ezarritako lurralde-orekako estrategiei lotua. Osagai horretan islatzen dira, batetik, lurralde-plangintzak udalerri jakin batzuetan ezar ditzakeen hazkunde selektiboak, eta, bestetik, lehendik eskuragarri dagoen lurraldearen arabera edo Lurralde Planak aurreikusten dituen azpiegitura, ekipamendu eta hiri-birkualifikazioko eragiketei dagokienez sortzen diren inplikazioen arabera plan horrek artikulatzen dituen gainerako kontzeptuak. Normalean udalerri batzuen hazkunde handiagoa beste batzuen hazkunde txikiagoarekin konpentsatuko da, salbu eta osagai horren berezko migrazio-fluxu berrietatik kanpoko jatorri bat aurreikusten bada. 1997ko LAGek planteatutako 1. osagaiarekin bat dator osagai hori, hain zuzen ere «lurralde-ereduaren inplikazioak» izena daramanarekin. Ateratzen den bizitegi-ahalmena ikusirik, LPPak Eredu-osagaia egokituko du (CMT). Hazkunde Selektiboko ekintzak ez luke berekin ekarri behar, salbuespenezko aldaketa-egoeretan izan ezik, eredu-osagai baten aplikazioa, gainerako osagaietatik eratorritako ohiko bizitegi-ahalmenaren barruan udalerri bakoitzak iragan hurbilean izandako dinamismo espezifikoa hartzen delako.

1.a.2. Etxebizitza nagusiaren beharrak, biztanleria egoiliarra aldatzeagatik (A1).

Kontuan hartzen den lurralde-eremuko biztanleria egoiliarra aldatzeagatik (areagotu edo murriztu) eratorritako etxebizitza nagusiaren beharrak dira. 1997ko LAGetan planteatutako 2. osagaiarekin bat dator, hau da, «hazkunde demografikoa» izenekoarekin.

1.a.3. Etxebizitza nagusiaren beharrak, familia-tamaina aldatzeagatik (A2).

Etxebizitza nagusiari loturiko beharrak aldatzeari dagozkio, kontuan hartzen den lurralde-eremuan batez besteko familia-tamaina aldatzeagatik. 1997ko LAGen 3. osagaiari dagokio, hots, «familia-egituraren aldaketa» izenekoari.

1.a.4. Bigarren etxebizitzaren eskaria etxebizitza nagusiaren eskaria aldatzeagatik (B1).

Bigarren etxebizitzaren eskariari lotutako aldaketa da, kontuan hartutako lurralde-eremurako etxebizitza nagusien kopuruari dagokionez kalkulaturako aldaketari loturik (A1 eta A2 osagaiak). Osagai horrek adierazten du etxebizitza kopuru osagarri bat eskuragarri eduki behar dela erabilera nagusirako aurreikusitakoez gainera, bigarren erabilera eskariak xurgatuko dituenak, A1 eta A2 osagaien bidez hasiera batean kalkulaturako eskuragarritasuna bermatzeko. 1997ko LAGen bigarren etxebizitzaren koefizientearen kontzeptuari eusten zaio jendea bizi den etxebizitzan (etxebizitza nagusia edo bigarrena izan) eta etxebizitza nagusien arteko ratioa erakusteko, baina osagai hori kalkulatzeko modua aldatu da.

1.a.5. Bigarren etxebizitzaren eskaera, bigarren etxebizitzaren koefizientea aldatzeagatik (B2).

Bigarren etxebizitzaren aldaketa (igotzea edo murriztea), kontuan hartutako lurralde-eremuan etxebizitza nagusiei dagokienez bigarren etxebizitzaren proportzioan izandako aldaketen ondoriozkoa, hau da, Bigarren Etxebizitzaren Koefizientearen ondoriozkoa. Koefiziente horretako aldaketei buruzko kasu espliziturik ez badago, osagai hori nulua izango da. Alabaina, erabilera nagusiari dagokionez bigarren etxebizitzaren garrantzian aldaketarik planteatzen bada, bigarren etxebizitzaren kopuru osagarria bilduko

da osagai horren barruan (bigarren etxebizitzaren koefizientearen igoera planteatzen bada) edo bigarren erabilera izatetik okupazio nagusi batera izatera igaro litezkeen etxebizitzaren kopurua (bigarren etxebizitzaren koefizientearen beherakada kontuan hartzen bada). Gai delikatu da, eskuragarri dagoen informazioaren anbigüotasunari dagokionez zein alor horretan politika alternatiboak abian jartzeko aukerari dagokionez, eta beraz sakoneko gogoeta egin beharko litzateke eta adostasun zabala lortu, osagai hori ezartzerakoan. Hala egiten bada, aurreikuspena da gehienetan balio negatiboa emango duela, EAEko hainbat udalerritan, hiriburuetatik hurbil dauden eremuetan bereziki, bigarren etxebizitzak etxebizitza nagusi bihurtzen ari diren erakusgarri.

1.a.6. Jenderik gabeko etxebizitzaren kopuruari buruzko aurreikuspena, jendea bizi den etxebizitzaren kopurua aldatzearen ondoriozkoa (C1).

Jenderik gabeko etxebizitzaren aurreikuspenari dagokio, jendea bizi den etxebizitzaren (nagusia edo bigarrenak) aldaketari loturik, kontuan hartutako lurralde-eremurako aldiari (A1, A2, B1 eta B2 osagaiak) dagokionez. B1 osagaiaren antzera, osagai honek etxebizitza osagarrien kopuru bat aurreikusi beharra islatzen du jendea bizi den etxebizitzaren aurreikuspenaren gainetik, jenderik gabeko etxebizitzaren proportzio tekniko bat izaten delako beti, hainbat desadostasun-faktoreen ondorioz (transmititzeko, birgaitzeko aldiak eta abar). Bigarren etxebizitzaren koefizientea ez ezik, jenderik gabeko etxebizitzaren koefizientearen kontzeptua ere hartzen da aintzat, jendea bizi den etxebizitza bakoitzeko (nagusia edo bigarrena izan) dauden etxebizitzaren (jenderik gabe edo ez) ratioa erakusteko.

1.b. Beharrak kalkulatzeko aplikazio-irizpideak.

1.b.1. Biztanleriaren proiektzioa.

EAEko biztanleriak egonkortzeko joera erakutsi du azken hiru hamarkadetan, gutxi gorabehera. 2.100.000 biztanle inguru daude EAEn. 1981etik 2001era bitarte beheranzko joera arina atzeman zen (urteko batez besteko aldakuntza-tasa: -% 0.1 izanik), 2001-2011 epealdian gorakada arin bat, eta azken bost urteetan, berriz (2011-2016), beherakada txiki bat. 1. Taulan laburbildu da EAEko eta lurralde-eremu bakoitzeko biztanleria nola bilakatu den 1981etik 2016ra bitarte.

Planaren behin betiko dokumentua idazteko irizpide-hartzearen akordioaren aurreko urtearen aurreko hogeitazko biztanleriaren aldakuntzari buruzko datu ofizialetan ikusten den biztanleriaren urteko aldakuntza-tasa aplikatuko da. Aldakuntza-tasa negatiboa bada, tasa hori erabiliko da atzemandako balioaren erdira murriztuta, neurketan izan litezkeen akatsen inpaktu negatiboa arintzeko eta atzeraldi demografikoak izan lezakeen efektua berdintzeko; izan ere, litekeena da familia-tamainak beherakada handiagoa izatea kontuan hartutako lurralde-eremuan.

Aurrerapena onartzen denetik igarotako denbora dela-eta kalkulurako erabilitako datuak zaharkituztat jotzen diren kasuetan, plangintzaren behin-behineko onespenaren data baino lehenago eskura zeuden datu ofizialekin eguneratu ahalko dira datu horiek.

1. taula. Biztanleriaren bilakaera lurralde-eremuaren arabera

Tabla 1. Evolución de la población por ámbito territorial

Lurralde Eremua Ámbito Territorial	Biztanleria Población		%EAE Gaietan % CAPV		2016ko indizea Índice 2016
	1996	2016	1996	2016	1996-2016
EAE / CAPV	2.098.055	2.171.886	100,00	100,00	103,52
Álava/Araba	281.821	322.335	13,43	14,84	114,38
Bizkaia	1.140.026	1.138.852	54,34	52,44	99,90
Gipuzkoa	676.208	710.699	32,23	32,72	105,10
Eremun Funtzional bakoitzeko / Por Área Funcional					
Enkartzazioak/Encartaciones	29.791	31.984	1,42	1,47	107,36
Goierri	65.986	69.022	3,15	3,18	104,60
Bilbao Metropolitano	914.542	892.747	43,59	41,10	97,62
Donostialdea-Bajo Bidasoa	382.761	401.276	18,24	18,48	104,84
Durangaldea	68.320	76.480	3,26	3,52	111,94
Deba Behea / Bajo Deba	75.303	72.471	3,59	3,34	96,24
Busturialdea-Artibai	71.085	71.702	3,39	3,30	100,87
Arratia	11.624	13.703	0,55	0,63	117,89
Errioxa Rioja Alavesa	9.658	11.484	0,46	0,53	118,91
Ayala	39.703	41.458	1,89	1,91	104,42
Deba Goiena / Alto Deba	64.907	64.260	3,09	2,96	99,00
Mungialdea	19.050	26.667	0,91	1,23	139,98
Tolosaldea	42.869	46.969	2,04	2,16	109,56
Araba Erdialdea / Álava Central	238.283	276.272	11,36	12,72	115,94
Urola Kosta / Urola Costa	64.173	75.391	3,06	3,47	117,48

Iturria: Egileak berak egindakoa, Eustaten datuetan oinarrituta (Biztanleriaren errolda eta estatistika).

Fuente: Elaboración propia en base a datos de Eustat (censo y Estadística de Población)

1.b.2. Batez besteko familia-tamaina.

Biztanleriaren bizitegi-beharrak zein diren azaltzeko funtsezko aldagai bat da, biztanleria eta etxebizitza nagusia lotzen dituelako batez besteko familia-tamainaren arabera, batez besteko familia-tamaina hori etxebizitza berean bizi diren pertsonen kopurua dutela ulertuta.

2. taula. Familia-tamainaren bilakaera EAEn.

Tabla 2. Evolución del tamaño familiar en la CAPV

	1981	1991	1996	2001	2006	2011	2016
Batezbesteko familia-tamaina (pertsona/etxebizitza)	3,73	3,34	3,07	2,79	2,64	2,53	2,46
Tamaño medio familiar							
Konparaketarako aldia Periodo de comparación	96-01	01-06	06-11	11-16		96-11	01-16
Aldiaren Urteko batezbesteko aldaketa (%)	-2,91	-1,76	-1,27	-0,94		-1,98	-1,32
Variación anual media (%) del período							

Iturria: Egileak berak egindakoa, Eustaten datuetan oinarrituta (Biztanleriaren errolda eta estatistika).

Fuente: Elaboración propia en base a datos de Eustat (censo y Estadística de Población)

2016ko biztanleriaren eta etxebizitzaren behin-behineko datuen arabera ikusten denez, azken hamarkadetan batez besteko familia-tamainan izandako beherakada argi eta garbi moteltzen ari da (1996-2011 epealdian batez besteko beherakada % 1,98 izan zen; 2001-2016 epealdian, berriz, % 1,32). Arrazoi horregatik, eta izandako bilakaera kontuan hartuta, familia-tamaina aldakorren (hau da, familia-tamainak unitatetik gora duen soberakinaren) urteko murrizketa-tasa % 1,2 dela proposatzen da, eta hori udalerrriaren batez besteko familia-tamainaren gaietan eskuragarri dagoen azken informazioari aplikatu behar zaio, justifikatuz gero, udalerrian produzitutako azken hamar urteei dagokien urteko murrizte-tasa.

1.b.3. Bigarren etxebizitzaren koefizientea.

Eskuragarri dauden azken datu ofizialen arabera ikusitako tasa aplikatuko da. Ezarritako koefizientea aplikatu beharko da baldin eta haren balioa 1,25 (hau da, bigarren etxebizitza bat lau etxebizitza nagusiko) edo handiagoa bada. Planaren hasieran dauden bigarren etxebizitzaren zati bat bihurtzeko aukera planteatu daiteke, horrela proiektatutako bizitegi-beharrak murrizteko, baina horren azpian dauden kasuen magnitudea eta bideragarritasuna justifikatu beharko da nolanahi ere.

1.b.4. Jenderik gabeko etxebizitza tekniko koefizientea.

Jenderik gabeko etxebizitza tekniko bakoitzeko 1,04tik 1,08ra bitarteko tasa bat ezarriko da, kontuan hartutako udalerriko biztanleriaren arabera (ikus balioen taula 3. Taulan). Beste balio batzuk erabiltzen direnean ezarritako koefizientearen balioa justifikatu beharko da.

3. taula. Jenderik gabeko Etxebizitzaren koefizientea udalerriaren tamainaren arabera
Tabla 3. Coeficiente de vivienda deshabitada (CVD) según el tamaño del municipio

Maila Estrato	Udalerriko biztanleria Población del municipio	CVD
1	20.000 biztanle edo gehiago 20.000 habitantes o más	1,04
2	7.000 eta 19.999 biztanleren artean De 7.000 a 19.999 habitantes	1,05
3	3.000 eta 6.999 biztanleren artean De 3.000 a 6.999 habitantes	1,06
4	1.000 eta 2.999 biztanleren artean De 1.000 a 2.999 habitantes	1,07
5	1.000 biztanle baino gutxiago Menos de 1.000 habitantes	1,08

2.– Bizitegi Ahalmena.

Udalerriko bizitegi-beharrak kuantifikatu ostean, planaren aldirako aurreikusitako behar horiek planaren hasieran eskatutako bizitegi-ahalmenaren zenbatespen bihurtu behar dira, plangintzaren iraupenerako identifikatutako beharrak beteko direla bermatzeko.

Behin-behineko onarpen-datan udal-plangintza nagusian aurreikusten den bizitegi-ahalmena esaten zaio hiri-lurzoru eta lurzoru urbanizagarri gisa sailkatutako bizitegi-eremuetan eraikitzeko baimena jasotzen duten bizitegi berrien guztizko kopuruari. Kuantifikazioari landaguneen eta Arabako kontzeju guztien ahalmena eranstea aukera izango da.

Aurreikusitako beharretara egokitutako bizitegi-ahalmena kalkulatzeko, harrotze-faktore bat aplikatzen da. Hala, bizitegi-beharren zifra plangintzan kalifikatutako lurzoruen hartze-ahalmen bihurtzen da, kalkulaturako beharrak beteko direla bermatzeko. Lortutako emaitzari berreskuratu nahi den jenderik gabeko etxebizitza kopurua kentzen zaio, emaitzazko bizitegi-gaitasuna murrizteko helburuarekin. Kopuru hori plangintzaren hasieran existitzen den bizitegi-parkearen gutxienezko % 2an ezartzen da.

$$CR = (NR \times ESP) - C2$$

NR: Bizitegi-beharrak

ESP: Harrotze-faktorea

C2: Berreskuratzeko jenderik gabeko etxebizitzak (existitzen diren etxebizitza guztien % 2a gutxienez)

2.a. Harrotze-faktorea.

Harrotze-faktorea honako hau da: plangintza-aldiaren hasieran identifikatutako bizitegi-ahalmenak nabarmen gainditu behar izatea planaren indarraldirako zenbatetsitako bizitegi-beharren magnitudea. Marjina hori faktore ugariengatik planteatzen da, faktore horiek bizitegi-lurzoruek aurreikusitako kontsumoa sobera gainditzea eskatzen baitute. Besteak beste, honako hauek dira faktore garrantzitsuenak: hiri-lurzoruaren merkatu izugarri segmentatu eta bereziaren haritik datozen tirabirak;

administrazio-prozedura garrantzitsuen moteltasuna, planaren benetako egikaritzea edo iraupena nabarmen atzera dezakeena; eta beharren proiektzioan egin litezkeen hutsegiteak, zorrotz-zorrotza den merkatu batean bereziki kaltegarriak izan daitezkeenak.

Funtsean, harrotze-faktoreak planaren aldirako zenbatetsitako beharren ezinbesteko maiorazioa erakusten du, aldi hori amaitzerako bizitegi-lurzoruaren soberakinak nahikoak izan daitezen, eta horrela merkatuak, eskaintzarik ezean, nahigabeko birberotzerik jasan ez dezan. Kontzeptu hori argitzeko adibide bat jartzearen, demagun 8 urteko plangintza-aldi bati 2,5eko harrotze-faktore bat ezartzen diogula; kasu horretan, planaren hasieran bizitegi-eraikuntzako 20 urte betetzeko lurzoru egokia identifikatuko dugu kuantifikazioan aurreikusitako erritmoaren arabera, eta beraz, aurreikuspenen arabera, plana amaitzerako oraindik ere bizitegi-eraikuntzako 12 urteko hondar-ahalmenari eutsiko zaio, eta zifra horrek nahikoa dirudi bizitegi-lurzoruaren merkatuak nahigabeko itogunerik izan ez dezan bermatzeko.

Logikoa denez, eskari-mailak planean aurreikusita dauden mailak gainditzen baditu, plangintzaren benetako egikaritzea atzeratzen bada edo plan berri bat egiteko ekimena berandutzen bada, harrotze-faktoreak teoriarik bermatutako segurtasun-marjina murrizteko arriskua egon daiteke. Harrotze-faktorerako balio egokia hautatzeko konpromisoa hartu behar da, kontuan hartuta, batetik, planak benetan dirauen bitartean merkatuaren funtzionamendua bermatu behar dela, eta, bestetik, hiri-hedapenaren erritmoa murriztea komeni dela, oso urria den baliabide baten erabileraren iraunkortasunaren eta eraginkortasunaren ikuspegitik.

8 urterako zenbatetsitako bizitegi-beharrei gehienez 2,2tik 3ra bitarteko harrotze-faktore bat ezartzea proposatzen da, udalerriaren tamainaren arabera (ikus balio-taula 4. Taulan). Udalerriaren tamaina txikitu ahala harrotze-faktorea orduan eta handiagoa izango da, eta hori hala da, batetik, merkatua zorrotzagoa delako haren tamaina murriztu (arrazoi fisikoengatik edo jabetzaren kontzentrazio handiagoarengatik) ahala, eta, bestetik, kontuan hartutako lurralde-eremua zenbat eta txikiagoa izan, proiektzioen fidagarritasuna orduan eta txikiagoa delako.

4. taula. Bizitegi-beharretan ezarri daitezkeen bizitegi-ahalmenaren harrotze-faktorearen balioa, udalerrien tamainaren arabera

Tabla 4. Valor del factor de esponjamiento de la capacidad residencial aplicable a las necesidades residenciales para 8 años según tamaño del municipio

Maila Estrato	Udalerriko biztanleria Población del municipio	Harrotze-faktorea gehi. Esponjamiento máx.
1	20.000 biztanle edo gehiago 20.000 habitantes o más	2,2
2	7.000 eta 19.999 biztanleren artean De 7.000 a 19.999 habitantes	2,4
3	3.000 eta 6.999 biztanleren artean De 3.000 a 6.999 habitantes	2,6
4	1.000 eta 2.999 biztanleren artean De 1.000 a 2.999 habitantes	2,8
5	1.000 biztanle baino gutxiago Menos de 1.000 habitantes	3,0

2.b. Aurreikusi behar den bizitegi-ahalmenaren murrizketa, dauden jenderik gabeko etxebizitzaren zati bat berreskuratzeagatik (C2).

Helburu gisa berreskuratu nahi diren eta jendea bizi den etxebizitza bihurtu nahi diren jenderik gabeko etxebizitzaren kopurua da; hala, plangintzan aurreikusi beharreko etxebizitza berrien beharra murrizten da. Berreskuratu beharreko jenderik gabeko etxebizitzaren gutxieneko kopurua, udalerrian plangintzaren hasieran dauden etxebizitza guztien % 2 izango da. Halaber, txertatu beharreko balio gisa iradokitzen zaie LPPei jenderik gabeko etxebizitzaren kopuru osoaren % 10, 3. taulako JGEKan definitutako izaera teknikoak daukan mota horretako etxebizitzaren ehunekoa barnean dela.

2.c. Muga gehigarriak.

Azkenik, kuantifikazio-metodologia hori aplikatuz lortutako emaitzei bi baldintza gehiago gehitu zaizkie, proposatutako arauen aplikazio mekanikoaren haritik etor daitezkeen muturreko emaitzak saihesteko. Muga horiek jomugan dituzte, batetik, iraganean oso atzerakorrak izan diren udalerriak, eta, bestetik, azken urteetan egundoko hazkundea izan duten udalerriak.

Lehen kasuan, gutxieneko bizitegi-ahalmen bat bermatu behar da, eragile sektorialeki jarduteko nolabaiteko ahalmena emateko moduan, eta, demografia uzurtzen bada, lurzoru-merkatuaren funtzionamendua gehiegi ez mugatzeko moduan. Bigarren, gehiegizko estrapolazioak saihestu behar dira, konponbide zaila dutelako behin haietatik eratorritako jardunak abiarazi ondoren. Jakina, indarreko plangintzaren eguneratzea bizkortu beharko da baldin eta hedapen bizkortua luzatzen bada, eta, horren ondorioz, harrotze-faktoreak bermatu nahi duen tarte zabala arriskuan geratzen bada.

Udalerriaren bizitegi-ahalmenaren azken kuantifikazioari ezarritako bi muga gehigarriak honako hauek dira:

- 1.- Udalerri guztien kasuan, bizitegi-ahalmenak ezin izango du gairiditu hirigintza-plangintza onartzen denean dagoen etxebizitza-parkearen % 50.
- 2.- Edozein udalerri hasierako etxebizitza-parkearen % 10eko bizitegi-ahalmena proposatu ahal izango du.

2.d. Etxebizitza kopurua eta eraikigarritasuna.

5. taulan, azken urteetan eraikitako etxebizitzaren batez besteko azaleraren zenbatespena ikus daiteke, etxebizitzaren araubidearen eta tipologiaren arabera. Azalera eraikiaren kontzeptuaren barnean ez dira hartzen etxebizitza ugariko eraikinetan sestraperan zein teilatupean kokatutako garajeak, trastelekuak eta lokalak. Familia bakarreko etxebizitzetarako, garajea kontuan hartzen da sestraperan ez badago (eraikitzen diren familia bakarreko etxebizitzaren % 50 da, gutxi gorabehera).

Babes Ofizialeko Etxebizitzetarako, 1,32ko ratioa erabili da azalera eraikiaren eta etxebizitzaren azalera erabilgarriaren artean erreferentzia eta erakusgarri baliagarria izan daitekeelakoan, normalean erabiltzen dena baino ratio handiagoa erabili da, beraz. Etxebizitza ugariko eraikinetako etxebizitza tasatu eta libreei ere balio hori ezarri zaie. Elkarri atxikitako eta familia bakarreko etxebizitzetarako, berriz, 1,25eko balioa ezarri da, hori ere erreferentzia eta erakusgarri gisa.

5. taularen balioek EAE osoari ezartzekoa den batezbesteko globalaren zenbatespena erakusten dute. Landa-eremuek eta lurzoru-eskuragarritasun handiena duten eremuek ematen dituzte balio handienak etxebizitzaren batez besteko azalerari dagokionez. Bilbao Metropolarrean, berriz, etxebizitzak pixka bat txikiagoak dira. Babes Ofizialeko Etxebizitzetarako esleitutako batez besteko balioaren arabera, logela bateko Babes Ofizialeko Etxebizitza eraiki guztien % 5etik % 10era bitarte dira, bi logelakoak (3 edo 4 ohe) % 40-50, eta hiru logelakoak (5 edo 6 ohe) % 45-55, hurrenez hurren.

Seinale batzuen arabera komenigarria litzateke etxebizitzaren tipologia dibertsifikatzea, beren azalerari dagokionez bereziki. Familia-tamaina gero eta txikiagoa da, pertsona bateko eta bi pertsonako etxeen unitateak gero eta gehiago dira, eta etxebizitza bat jabetzan edo alokairuan edukitzea oso garestia da. Faktore horiek guztiak aintzat hartuta litekeena da eskariaren segmentu batek etxebizitza txikiagoak nahi izatea, nahiz eta sozialki eta sektorialki erresistentzia handia ikus daitekeen horri dagokionez. Gai hori sakonetik aztertu beharko litzateke, etxebizitza bakoitzeko batez besteko azalera murrizteko eta bizitegi-lurzoruaren kontsumoa moderatzeko aukera emango lukeen neurrian.

5. Taula. Gaur egun eraikitzen den etxebizitzaren batezbesteko azalera EAEn

Tabla 5. Estimación de superficies por tipos de vivienda en la CAPV

Etxebizitza mota Tipo de vivienda	Azalera (m ²) Superficie (m ²)	
	Erabilgarria Útil	Eraikia Construida
BOE (batezbesteko orokorra) / VPO (media global)	68	90
logela 1/ de 1 dormitorio	48	63
2 logela / de 2 dormitorios	62	82
3 logela / de 3 dormitorios	76	100
Etxebizitza tasatua / Vivienda tasada	80	106
Etxebizitza librea / Vivienda libre	–	–
Etxebizitzarako eraikinen batezbesteko orokorra	81	106
Media global en edificios de viviendas		
2 logela / de 2 dormitorios	72	92
3 logela / de 3 dormitorios	90	119
Elkarri atxikitako etxebizitzak / Viviendas adosadas	120	150
Familia bakarreko etxebizitzaren urbanizazioa	180	250 ^a
Urbanización de viviendas unifamiliares		

^a Eraikitako azalerak garajea barne hartzen du, sestraperan egon ezean (kasuen % 50ean zenbatetsia)

Iturria: Egileak egina, eragile pribilegiatuek emandako informazioan oinarrituta.

^a La superficie construida incluye el garaje cuando no está bajo rasante (estimado 50% de los casos)

Fuente: Elaboración propia en base a información suministrada por agentes privilegiados

3.– 2018-2026 aldirako kuantifikazio-metodoaren ezarpen argigarria.

Planteatutako metodologiaren funtzionamendua eta norainokoa argitzeko simulazio orokor bat egin da EAEko udalerri guztientzat eta 2018-2026 aldirako (hau da, 2018ko urtarrilaren 1etik 2026ko urtarrilaren 1era bitarteko aldirako). Kuantifikazio hori egiteko ez da kontuan hartu indarreko lurralde-ereduaren zuzenketen osagaia (LPPEk definitu beharrekoa), ezta bigarren etxebizitzaren koefizienteari dagokionez udal-eremu bakoitzean egin daitezkeen aldaketak ere. Hortaz, B2 osagaia (bigarren etxebizitzaren koefizientea aldatzearen ondoriozkoa) nulua da definizioz. Gainera, bigarren etxebizitzaren koefizientearen balioa 1,25 izango da koefiziente horren balio historikoak maila hori gaunditzen duen udalerri guztietan. Logikoa denez, ezarpen argigarri honetarako kontuan hartu ez diren osagai horiek kontuan hartzeak eragin handia izango du hainbat udalerri eta eremu funtzionaletan, eta kontuan hartzeko moduko inpaktua izan lezake, halaber, EAE osoarentzako balio erantsietan.

3.a. Bizitegi-beharrak (2018-2026).

6.Taulan, kontuan hartutako 8 urteko aldirako (2018-2026) beharren kuantifikazioa laburbildu da. Aldi horretarako bizitegi-behar erantsiak 82.918 etxebizitza izango dira, gutxi gorabehera.

6. Taula. 2018-2026 epealdirako aurreikusitako bizitegi-beharrak

Tabla 6. Necesidades residenciales estimadas para el período 2018-2026

Lurralde Eremua	A1	A2	B1	C1	Bizitegi-beharrak guztira	% etxebizitza parkearen gainean
	Biztanle-aldaketa	Familia-tamaina	Bigarren etxebizitza	Jenderik gabeko etxebizitza		
Ámbito Territorial	Variación de la población	Tamaño familiar	Vivienda secundaria	Vivienda deshabitada	Total Necesidades Residenciales	% parque viviendas
EAE/CAPV	23.767	51.490	3.728	3.921	82.918	7,9
Álava/Araba	9.114	7.743	1.012	886	18.761	11,5
Bizkaia	6.852	26.877	1.600	1.750	37.084	6,9
Gipuzkoa	7.801	16.870	1.116	1.285	27.073	8,0
Eremun Funtzional bakoitzeko / Por Área Funcional						
Enkarterri/Encartaciones	453	754	72	75	1.354	8,3
Goierri	701	1.627	54	139	2.521	7,5
Bilbao Metropolitarra	2.034	21.074	890	1.110	25.108	6,0
Donostialdea-Bidasoa Beherea	3.708	9.546	469	621	14.344	7,5
Durangaldea	1.661	1.798	91	166	3.716	10,7
Debabarrena / Bajo Deba	23	1.718	111	99	1.951	5,5
Busturialdea-Artibai	400	1.691	206	139	2.436	6,0
Arratia	444	327	62	54	887	12,5
Arabako Errioxa Rioja Alavesa	420	273	135	53	881	10,3
Ayala	573	981	152	105	1.811	8,7
Debagoiena /Alto Deba	206	1.524	59	97	1.886	6,2
Mungialdea	1.696	631	230	156	2.713	19,3
Tolosaldea	940	1.111	54	135	2.240	10,0
Araba Erdialdea / Álava Central	8.353	6.655	766	757	16.531	12,0
Urola Kosta / Urola Costa	2.155	1.780	377	215	4.527	12,7

Ekitaldi honetan erabilitako kasuak direla-eta, bigarren etxebizitzaren eta jenderik gabeko etxebizitzaren osagaiek oso garrantzi txikia dute etxebizitza nagusiaren beharren aldean.

3.b. Bizitegi-ahalmena (2018-2026).

7. Taulan 2018-2026 aldirako bizitegi-ahalmena ikus daiteke, behin dagozkien udalerriei harrotze-faktoreak, jenderik gabeko etxebizitzaren berreskurapenari dagokion murrizketa (etxebizitza parkearen % 2 gutxienez) eta muga gehigarriak ezarri ondoren. Azaldu behar da jenderik gabeko etxebizitzak berreskuratzeak gehienezko bizitegi-ahalmenean duen eragina 20.857 etxebizitza gutxitzea dela. Oro har ikusten dugu zenbatetsitako bizitegi-beharrak 82.918 direla. Harrotze faktorea, jenderik gabeko etxebizitza koefizientea eta muga gehigarriak aplikatu ondoren, gehieneko bizitegi-ahalmena, berriz, 180.872 etxebizitza dira EAE osorako. Horren arabera, benetako harrotze-faktorea 2,18 da.

7. taula. 2018-2026ko planeamendurako aurreikusitako Bizitegi-ahalmena

Tabla 7. Capacidad residencial estimada para el planeamiento 2018-2026

Lurralde Eremua Ámbito Territorial	2016ko etxe. -parkea Parque viviendas 2016	Bizitegi beharrak Necesidades resid.		Gehienezko bizitegi-ahalmena Capacidad residencial máxima			
		Bizitegi Beharrak Necesidades residenciales	Harrotze- faktorearekin Neces. Esponjadas	Jenderik gabeko etxe murritztea Reduc. Viv. deshabitada	Bizitegi- ahalmena mugarik gabe Cap. Resid. sin limitaciones	Gehienezko Ahalmen Capacidad máxima	Harrotze- faktorea Factor de Esponjamiento
EAE/CAPV	1.042.646	82.918	198.558	20.857	177.701	180.872	2,18
1. Lurralde historiko bakoitzeko							
1. Por territorio histórico							
Araba/Álava	162.384	18.761	44.961	3.247	41.714	36.665	1,95
Bizkaia	540.835	37.084	88.691	10.820	77.871	86.490	2,33
Gipuzkoa	339.427	27.073	64.906	6.790	58.116	57.717	2,13
2. Eremu Funtzional bakoitzeko							
2. Por Área Funcional							
Enkarterri /Encartaciones	16.325	1.354	3.485	326	3.159	3.258	2,41
Goierrri	33.437	2.521	6.467	669	5.798	6.016	2,39
Bilbao metropolitarra /Metropolitano	415.700	25.108	58.385	8.316	50.069	58.452	2,33
Donostialdea- Bidasoa Beherea	190.135	14.344	33.055	3.802	29.253	28.245	1,97
Durangaldea	34.815	3.716	8.662	697	7.965	8.097	2,18
Debabarrena /Bajo Deba	35.595	1.951	4.838	712	4.126	5.006	2,57
Busturialdea- Artibai	40.549	2.436	6.364	809	5.555	6.149	2,52
Arratia	7.075	887	2.408	143	2.265	2.205	2,49
Arabako Errioxa Rioja Alavesa	8.539	881	2.409	171	2.238	2.096	2,38
Aiara	20.317	1.811	4.767	407	4.360	4.082	2,25
Debagoiena / Alto Deba	30.509	1.886	4.674	610	4.064	4.633	2,46
Mungialdea	13.679	2.713	7.102	274	6.828	6.120	2,26
Tolosaldea	22.449	2.240	6.002	449	5.553	4.710	2,10
Araba Erdialdea/ Álava Central	137.814	16.531	39.070	2.756	36.314	31.671	1,92
Urola Kosta	35.708	4.527	10.870	716	10.154	10.132	2,24

3.c. 1997ko LAGekiko konparazio-azterketa.

Amaitzeko, 8. Taulan konparatu egin dira berrikuspen honetako metodoarekin lortutako emaitzak eta 1997ko LAGek ezarritako irizpideak abiapuntuko informazio berari aplikatzetik eratorritako emaitzak.

Metodologia berria murriztaileagoa da azken urteetan ezarritakoa baino, bizitegi-kuantifikazioari dagokionez kontuan hartu diren ia alderdi guztietan.

1. Proiektzioen arabera udalerri atzerakorretan biztanleria galduko da, neurri txikian bada ere, eta, gauzak horrela, etxebizitza nagusiaren beharrak ere txikiagoak izango dira.
2. Familia-tamainaren kalkulan aldaketak izango dira, nola planteamenduan hala erritmoan, eta horren arabera 37.465 etxebizitza nagusi gutxiago beharko dira.

3. Metodo bakoitzak bigarren etxebizitzaren eskaria kalkulatzeko duen moduaren ondorioz, 3.823 etxebizitzako murrizketa sortzen da.
4. Kuantifikazio-metodo berrian aurreikusitako helburua, hau da, udalerrian dauden jenderik gabeko etxebizitzaren zati bat berreskuratzea, baliagarria da etxebizitza-ahalmenetik 20.857 etxebizitza kentzeko; alderdi hori 1997ko LAGetan ez zegoen aurreikusita.
5. Eskaintza-zorroztasunaren zuzenketa (1997ko LAGen metodoan erabili zen) erabili beharrean harrotze-kontzeptua (kuantifikaziorako metodo berrian) erabili izanak bateko eta besteko desadostasunak sortu ditu udalerriaren arabera. Osagai hori kalkulatzeko modua aldatu da bereziki, hasierako parkearen mende egon beharrean dagokion eremuaren bizitegi-beharren zenbatespenari lotuko zaiolako hemendik aurrera. Ildo horretan, harrotze-koefizientea aplikatzeak 37.032 etxebizitzako murrizketa dakar 1997ko LAGek ezarritako «eskaintzaren zorroztasunaren zuzenketa» aplikatuzetik sortutako etxebizitza kopuruaren aldean.
6. Onartutako gehieneko bizitegi-ahalmenari muga gehigarriak eranstearen ondorioz (1997ko LAGetan elementu hori ez zen kontuan hartu), metodologia berria erabiltzearen ondoriozko azken ahalmenak 106.619 etxebizitzako murrizketa ekarri du, 1997ko LAGetan ezarritako metodoa erabiltzearen ondoriozko ahalmenaren aldean.

8. taula. Metodologia berriaren eta 1997ko LAGen emaitzen arteko konparazioa.

Tabla 8. Comparación entre los resultados de la nueva metodología y las DOT de 1997

Kontzeptua (EAE-ren eremurako) Concepto (Para el ámbito de la CAPV)	Metodo berria Nuevo Método	Eguneratutako LAGak DOT actualizadas
Etxebizitza nagusien beharrak (A): Necesidades de vivienda principal (A):		
Biztanleen aldaketagatik (A1) Por variación de la población (A1)	23.767	35.142
Familia-tamainaren aldaketagatik (A2) Por variación del tamaño familiar (A2)	51.490	88.955
Bigarren etxebizitzaren beharrak (B) Demanda de vivienda secundaria (B)	3.728	7.551
Jenderik gabeko etxebizitzaren aurreikuspena (C1) Previsión de viviendas deshabitadas (C1)	3.921	
Bizitegi beharrak Necesidades residenciales	82.918	131.648
Eskaintzaren zorroztasunaren zuzenketa/ Harrotzea Corrección rigidez oferta / Esponjamiento	118.811	155.843
Jenderik gabeko etxebizitzaren berrabilpena Recuperación de viviendas deshabitadas	-20.857	
Gehieneko bizitegi- ahalmena Capacidad residencial máxima	180.872	287.491

4.– Udal plangintzan bizitegietarako lurzoruaren eskaintzaren kuantifikazioa kalkulatzeko fitxak.

Kontzeptu eta osagaien deskribapena	Erabilitako formula	Ikurren legenda																		
Bizitegi-beharren kalkulua																				
CMT: Indarrean dagoen lurralde-ereduaren zuzenketak																				
LPPk zuzenketa horiek identifikatuko ditu zenbatetsita beren tamaina eta inpaktua erabilera-nagusiko edo bigarren erabilerarako etxebizitzetan. Inpaktu hori kontutan hartuta azpiegitura eta ekipamenduetan, habitat-motetan edo garrantzitsutzat jotzen den beste edozein alderditan emandako aldaketak.	LP _{Pean} zehaztua	t denboraldiaren identifikazio orokorra: o = Erreferentzia-eko epealdia h = Planaren hasierako urtea a = Planaren azken urtea																		
A. Etxebizitza nagusien beharrak																				
A1. Biztanleria egoiliarren aldaketa dela-eta Udal-biztanleriaren proiektzio-formula: $P_t = P_o \times (1 + RP)^t$	$(P_f - P_i) / TMF_f$	P_t = Biztanle-kopurua t unean TMF_t = Batez besteko familia tamaina t unean RP = Udal-biztanleriaren urteko bariazio-tasa (erdira murriztua, bariazioa negatiboa bada) RF = Familia-tamainaren urteko bariazio-tasa																		
A2. Familia-tamainaren aldaketa dela-eta Familia-tamainaren proiektzio-formula: $TMF_t = 1 + (TMF_o - 1) \times (1 + RF)^t$	$P_i \times (1 / TMF_f - 1 / TMF_i)$																			
B. Bigarren etxebizitzaren eskaria																				
B1. Etxebizitza nagusien aldaketa dela-eta Parke nagusiaren bilakaerari lotutako eskaria	$(A1 + A2) \times (CVS_f - 1)$	CVS_t = Bigarren etxebizitzaren koefiziente t unean. Honela definitzen da: Etxebizitza okupatuak / Etxebizitza nagusiak																		
B2. Bigarren etxebizitzaren koefizientearen aldaketa dela eta CVSaren proiektzio zehatza eskatzen du. Bestela, eskuragarri dauden azken datu estatistikoetatik ateratzen dena aplikatuko da, beti ere 1,25 balioa gainditu gabe.	$(P_i / TMF_i) \times (CVS_f - CVS_i)$																			
C. Aurreikusitako jenderik gabeko etxebizitzak																				
C1. Jenderik gabeko etxebizitza aldaketa dela-eta Okupatutako parkearen bilakaerari lotutako lasaiera	$(A1 + A2 + B1 + B2) \times (CVD_t - 1)$	CVD_t = Jenderik gabeko etxebizitzaren koefiziente t unean. Honela definitzen da: Etxebizitza guztiak / Etxebizitza okupatuak. Udalerriko biztanleen arabera koefiziente normatiboa aplikatzen da (1,04-1,08 artean, taularen arabera).																		
NR. Bizitegi-beharrak																				
Planaren epealdirako aurreikusitako etxebizitza parkearen hazkundearen balioespena. Zehaztutako 6 osagaiak gehituz kalkulatu da	$CMT + A1 + A2 + B1 + B2 + C1$																			
Bizitegi-ahalmenaren kalkulua																				
NRh. Harrotutako bizitegi-beharrak																				
Hasierako bizitegi-beharrak udal-biztanleriaren arabera gehieneko harrotze-faktorearekin biderkatuz kalkulatu da. (HF: 2,2tik 3ra, taularen arabera)	$NR \times ESP$	ESP = Harrotze-faktorea																		
C2. Jenderik gabeko etxebizitzaren berreskuratzea																				
Bizitegi-beharrak harrotzetik sortzen den ahalmena gutxitu egiten da jenderik gabe dauden etxebizitzaren zati bat berreskuratzearen ondorioz.	$C2 = \text{dauden etxebizitza guztien } \%2$	$C2$ = Berreskuratu behar diren jenderik gabeko etxebizitzak																		
<i>Muga gehigarriak:</i> – Kuantifikazioaren emaitza edozein dela, hasierako parkearen % 10era arteko bizitegi-ahalmena onartzen da beti. – Plan baten bizitegi-ahalmena hasierako parkearen %50era mugatzen da.		<table> <thead> <tr> <th>Udalaren tamaina</th><th>CVD</th><th>ESP</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>20.000+ biztanle</td><td>1,04</td><td>2,2</td></tr> <tr> <td>7.000 – 19.999 biztanle</td><td>1,05</td><td>2,4</td></tr> <tr> <td>3.000 – 6.999 biztanle</td><td>1,06</td><td>2,6</td></tr> <tr> <td>1.000 – 2.999 biztanle</td><td>1,07</td><td>2,8</td></tr> <tr> <td>1.000 biztanle baino gutxiago</td><td>1,08</td><td>3,0</td></tr> </tbody> </table>	Udalaren tamaina	CVD	ESP	20.000+ biztanle	1,04	2,2	7.000 – 19.999 biztanle	1,05	2,4	3.000 – 6.999 biztanle	1,06	2,6	1.000 – 2.999 biztanle	1,07	2,8	1.000 biztanle baino gutxiago	1,08	3,0
Udalaren tamaina	CVD	ESP																		
20.000+ biztanle	1,04	2,2																		
7.000 – 19.999 biztanle	1,05	2,4																		
3.000 – 6.999 biztanle	1,06	2,6																		
1.000 – 2.999 biztanle	1,07	2,8																		
1.000 biztanle baino gutxiago	1,08	3,0																		
BA. Gehienezko bizitegi-ahalmena																				
	$CR = (NR \times ESP) - C2$																			

BIZITEGI-LURZORU ESKAINTZAREN KUANTIFIKAZIOAREN KALKULUA, LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROEN ARABERA (2020-2028ko epea)			1
Udalerrria:			Eguna:
Eremu Funtzionala:			

LURRALDE PLAN PARTZIALEAN EZARRITAKO LURRALDE EREDUAREN ONDORIOAK	
CMT. LPP-ean ezarritako Lurralde Eremuaren ondorioak	CMT =
PLANEAMENDU-DENBORALDIAN, BIZITEGI-BEHARRAK	
A. Etxebizitza nagusien beharrak	
A1. Biztanleriaren aldaketaren ondorioz $A1 = (P28 - P20) / TMF28$	A1 =
A2. Familiaren Batezbesteko Tamainaren (TMF) aldaketaren ondorioz $A2 = P20 \times (1/TMF28 - 1/TMF20)$	A2 =
B. Bigarren mailako etxebizitzaren eskaera	
B1. Etxebizitza nagusien (VP) aldaketaren ondorioz $B1 = (A1 + A2) \times (CVS28 - 1)$	B1 =
B2. Bigarren mailako etxebizitza-Koefizientearen (CVS) aldaketaren ondorioz $B2 = (P20/TMF20) \times (CVS28 - CVS20)$	B2 =
C. Jenderik gabeko etxebizitzaren aurreikuspena	
C1. Jenderik gabeko etxebizitzaren (VD) aldaketaren ondorioz $C1 = (A1 + A2 + B1 + B2) \times (CVD \text{ Norm.} - 1)$	C1 =
ETXEBIZITZA-BEHARRAK GUZTIRA	
$NR = CMT + A1 + A2 + B1 + B2 + C1$	NR =

PLANEAMENDUAN ESKAINI DAITEKEEN BIZITEGI-AHALMEN MAXIMOA	
NRe. Bizitegi-Behar harrotuak = Bizitegi-beharrak x harrotze-koefizientea $NRe = NR \times ESP$	NRe =
C2. Errekuperatu daitezkeen jenderik gabeko etxebizitzak $C2 = \text{Bertan dauden etxebizitzaren kopuru osoaren } \%2$	C2 =
CR. Mugatzaileak aplikatu gabe, bizitegi-ahalmen maximoa: $CR = (NR \times ESP) - C2$	CR =
MUGATZAILE GEHIGARRIAK	
Onartutako bizitegi-ahalmen maximoa (bertan dauden etxebizitza-kopuruaren %50a)	Cmáx =
Beti aurreikusi daitezkeen bizitegi-ahalmen minimoa (bertan dauden etxe. kopuruaren %10a)	Cmin =
Planeamenduan eskaini daitezkeen bizitegi-ahalmen maximoa (etxebizitza-kopurua):	CR =

BIZITEGI-LURZORU ESKAINTZAREN KUANTIFIKAZIOAREN KALKULUA, LURRALDE ANTOLAMENDUAREN GIDALERROEN ARABERA (2020-2028ko epea)										2
Udalerrria:										

BIZTANLERIAREN ETA ETXEBIZITZEN DATU ESTATISTIKOAK ETA HAIEN BILAKAERAREN HIPOTESIA											
	Urtea	Biztanleak	Etxebizitza Nagusiak	Bigarren mailako etxebizitza	Jenderik gabeko etxebizitza	Etxebizitza Guztira	TMF	CVS	CVD	Epea	TAC
	1996										
	2016										
	2020									1996-2016	
	2028									TAC ref.	

KALKULUAN ERABILITAKO OINARRIZKO KOEFIZIENTEAK

Familiaren t. (TMF) urteko aldaketa	
	-1,20

L. Plan Partzialaren Lurralde Ereduaren ondorioak	
LPP-aren ondoriozko etxe. kopurua	

Bigarren mailako etxebizitzaren koef. (C)	
Erreferentzia-koef.	
Onartutako Koef.maximoa	1,25

Biztanleriaren ondorioz harrotze-koefizientea (ESP)		
-tik (biztan.)	-ra (bizi.)	Koef.
20.000		2,20
7.000	19.999	2,40
3.000	6.999	2,60
1.000	2.999	2,80
0	1.000	3,00
Arautegiaren harrotze-koefizientea		

Jenderik gabeko etxebizitzaren koef. (C)		
-tik (biztan.)	-ra (bizi.)	CVD
20.000		1,04
7.000	19.999	1,05
3.000	6.999	1,06
1.000	2.999	1,07
0	1.000	1,08
Erreferentzia-koef.(CVD)		
Arautegiko koef. (CVD)		
Jenderik gabeko etxebizitzaren berrabiarazteko koef. (CVD)		
(Bertan dagoen etxe-kopurua / Bertan dagoen etxe-kopurua) %		
		%2,00

Mugatzaile gehigarriak	
1. Beti onartuko den bizitegi-ahalmena	
Bertan dagoen etxe-kopuruaren %:	%10,00
2. Onargarria den bizitegi-ahalmenaren maximoa	
Bertan dagoen etxe-kopuruaren %:	%50,00

$P_{xx} = \text{"xx" urteko biztanleria}$	$P_{20} = P_{16} \times (1 + TAC_{96-16})^4$
	$P_{28} = P_{20} \times (1 + TAC_{96-16})^8$
$TAC_{xx-yy} = \text{"xx" eta "yy" urteko artean urteko-hazkunde tasa}$	$TAC_{96-16} = (P_{16} / P_{96})^{1/20} - 1$
$TMF_{xx} = \text{"xx" urteko Familiaren Batezbesteko Tamaina}$	$TMF_{16} = P_{16} / VP_{16}$
	$TMF_{20} = 1 + [(TMF_{16} - 1) \times (1 - 0,012)^4]$
	$TMF_{28} = 1 + [(TMF_{20} - 1) \times (1 - 0,012)^8]$
$CVS_{xx} = \text{"xx" urteko Bigarren Etxebizitzaren Koefizientea}$	$CVS_{16} = 1 + (VS_{16} / VP_{16})$
$CVD_{xx} = \text{"xx" urteko Jenderik Gabeko Etxebizitzaren Koefizientea}$	$CVD_{16} = 1 + [VD_{16} / (VP_{16} + VS_{16})]$

Aplikatzeko Arauen V. Eranskina: Administrazio zentralaren txostenen arabera sartutako arloko araudia

1.– Abiazio zibila.

- a) Bilbao, Donostia edo Vitoria-Gasteizko aireportuen zerbitzuguneen barruan dauden «Bilbao Metropolitarrako», «Donostiako (Donostia-Bidasoa Beherea)» eta «Araba Erdialdeko» Eremu Funtzionaletako lurzoruei dagokionez, aireportuen arloan indarrean dagoen estatuko araudian xedatuta dagoenari jarraituko zaio, eta bidezkoa bada, Bilbaoko, Donostiako edo Vitoria-Gasteizko Aireportuen Plan Zuzentzaileen xedapenei, eta lurzoru horietan baimen daitekeen erabilera bakar-bakarra aireportuko erabilera publikoa izango da.
- b) Bilbaoko Aireportuko zortasun aeronautiko akustikoak, zarata mapa eta akzio plana onartzen dituen otsailaren 2ko 55/2018 Errege Dekretuari dagozkion aireportuko zortasun aeronautiko akustikoko guneak edo Donostiako eta Vitoria-Gasteizko Aireportuen Plan Zuzentzaileetan agertzen diren soinu-aztarnen eraginpean dauden esparruetan, ez dira bateragarriak bizitegi-erabilera berriak, ezta hezkuntza-erabileren edo osasun-erabileren zuzkidura-erabilerak ere, eta ez da antolamendu-aldaketarik onartuko, baldin eta aldaketa horien ondorioz erabilera horien eraginpean dauden pertsonen kopurua handitzen bada, indarrean dagoen plangintzarekin alderatuta.
- c) Bilbaoko, Donostiako, Vitoria-Gasteizko eta Logroñoko (Agoncillo) aireportuetako zortasun aeronautikoak mugatzen dituzten azalerek, Euskal Autonomia Erkidegoari eragiten dioten horiek, zehaztu egiten dituzte eraikuntzek (antena, tximistorratz, tximinia, aire girotuaren ekipamendu, igogailuen kutxa, kartel edo dekorazio-muturrak bezalako bere elementu guztiak barne) edo lur horretan edo objektu finkoetan egiten diren aldaketek (zutoinak, antenak, aerosorgailuak –beren palak barne–, kartelak eta abar) gaingitu ezin dituzten altuerak (itsasoaren mailarekin alderatuta).
- d) Bilbaoko, Donostiako, Vitoria-Gasteizko eta Logroñoko (Agoncillo) aireportuetako zortasun aeronautikoen eraginpean dauden esparruetan, lurralde-eta hirigintza-plangintza berriaren edo horien berrikuspen edo aldaketaren berri eman beharko zaio Abiazio Zibileko Zuzendaritza Nagusiari, Neurri Fiskal, Administratibo eta Gizarte-ordenarenei buruzko abenduaren 30eko 13/1996 Legearen 166. artikuluan ezarritakoa betetzeko, Interes Orokorreko aireportuak eta haien zerbitzu eremuak antolatzeari buruzko abenduaren 4ko 2591/1998 Errege Dekretuaren bigarren xedapen gehigarriaren gaur egungo idazkeran xedatuta dagoena betez. Horretarako, txostena eskatuko da plangintzaren edo izapide baliokidearen lehen onarpena egin baino lehen. Nahitaezko txosten hori eskatzen ez bada edo kontrako erantzuna jasotzen bada, ezingo da plangintzaren behin betiko onarpena egin estatuaren eskumenei dagozkien alorretan.
- e) Zortasun aeronautikoen eraginpean dauden eremu eta espazioetan dagoenez, zeinahi eraikuntzaren, instalazioren (zutoinak, antenak, aerosorgailuak –palak barne–, eraikuntzarako behar diren bitartekoak –eraikuntzarako garabiak eta antzekoak barne–) edo landaketaren gauzatzeak Aireko Segurtasunaren Estatuko Agentziaren alde zuzenean aurreko aldeko akordioa beharko du, Zortasun Aeronautikoei buruzko otsailaren 24ko 584/1972 Dekretuaren 30. eta 31. artikuluen arabera, gaur egungo idazkeran.

2.– Estatuko Errepide Sarea AP-68 Bilbao-Zaragoza.

- a) Estatuaren titulartasuneko lurzoruak (jabari publikoa eta desjabetutako lurzoruak) Azpiegituretarako Babes bereziko lurzoru urbanizaezin gisa (A-BBLU) edo antzeko baten gisa sailkatu beharko dira.
- b) Planoetan eskala egokiarekin eta Tresnaren araudiari dagokion zatian azalduko dira estatuko bideen babeseko zonak (jabari publikoko zona, zortasun-zona eta eraginpeko zona), eraikinaren muga-lerroa eta lur-berdinketaren kanpoko ertza.
- c) Estatuko errepideen babeseko zonen barruan dagoen edozein jarduketa egiteko, irailaren 29ko 37/2015 Legean, Errepideenean ezarrita dagoenak arautzen duenari jarraituko zaio.
- d) Tresnaren araudiari dagokion zatian agerraraziko da bide-jabari publikoa eraiki, konpondu, kontserbatu edo ustiatzeko obra eta zerbitzuak ez direla egongo udalaren kontrol prebentiboko ekintzen mende.
- e) Estatuko Errepide Sarerako konexio berriak egiteko edo lehendik dauden konexioak aldatzeko proposamen bat egiteko, Trafikoari eta Ahalmenari buruzko azterlan bat aurkeztu beharko da nahitaez.
- f) Estatuko errepideen gaur egungo drainatzea ezin dute ukitu aurreikusitako hirigintza-garapenek, ezta garapen horien eraikuntza-obrek ere, eta hirigintza-garapenen nahiz eta garapen horien eraikuntza-obrek ez dute isurketarik eragingo estatuko errepideen drainatzeetan.
- g) Tresnaren araudiari dagokion zatian honako hau agerraraziko da: lehendik dauden edo aurreikusita dauden Estatuko errepideetatik hurbil dauden eraikuntza berrietarako, eraikuntzarako lizentziak eman aurretik azterlan egokiak egingo dira espero daitezkeen soinu-mailak zehazteko; halaber, nahitaez ezarri beharko dira eraikigarritasunerako mugak, edo nahitaez eduki beharko dira ezinbesteko babes akustikoko bitartekoak, baldin eta indarrean dagoen araudian ezarritako atalaseak gainditzen badira.
- h) Tresnaren araudiari dagokion zatian agerraraziko da debekatuta dagoela publizitatea egitea hiriko tarteetatik kanpo, errepidearen galtzadetatik ikus daitezkeen edozein lekutan.
- i) Tresnaren araudiari dagokion zatian agerraraziko da aurreikusitako garapenetan instalatu beharreko argiek ezin diotela itsualdirik eragin Estatuko errepideetan zirkulatzen duen trafikoari.
- j) Plan Orokorrean aurreikusitako jarduketa guztiak bateragarriak izango dira Sustapen Ministerioak aurreikusitako errepideei buruzko azterlanekin.

3.– Interes orokorreko trenbide sarea.

- a) Lurralde-antolamenduaren gidalerroak garatzeko hirigintza-antolamenduko plan orokorrek eta gainerako erreminta orokorrek Estatuaren titulartasuneko trenbide-sistema orokor edo baliokide gisa kalifikatuko dituzte Interes Orokorreko Trenbide Sarea osatzen duten tren-azpiegiturek hartzen dituzten lursailak eta xede horrekin okupatu beharreko lursailak, betiere behin betiko izaeraz onartutako informazio-azterlanekin bat etorriz; horietan ez dira gehituko tren-azpiegituren administratzaileari esleitutako eskumenak oztopatzen edo asaldatzen dituzten eskumenak.
- b) Hirigintza-antolamendurako plan eta bitarteko orokorrek jabari publikoko eremu eta babes-eremu bana eta eraikigarritasun-muga bat ezarri behar dituzte Estatuaren eskumeneko trenbideetan, baita eremuotako lursailen jabetzari dagozkion mugak ere.

4.– Kostaldee buruzko legedia.

- a) Lurralde-plan partzialek nahiz sektorialek, eta hirigintza-plangintzek, gidalerroen laburpen-mapa garatuko dute, zeinek bere eskalan jasota hauek: itsasertzaren lerroa, itsaso eta lehorraren arteko jabari publikoaren mugaketa, babes-zortasuna, bide-zortasuna, eragin-eremua eta itsasorako sarbide-zortasuna. Horretarako, 22/1988 Legea, uztailaren 28koa, Kostaldee buruzkoan ezarritakoa bete eta dagozkion mugaketak aplikatuko dira.

Guzti hori, aipatutako lerroen irudikapenean eman daitekeen edozein desdoitzeren aurrean mugarritze-planoetan agertzen diren datuak plangintzan islatutakoen gainetik egongo direla kontutan hartu gabe.

Gidalerroen laburpen-mapak grafikoki jasotzen ditu itsasertzaren lerroa, itsas-lehorreko jabari publikoaren mugarritze-lerroa, babes-zortasuna eta eragin-eremua. Mapa eskala egokian kontsulta daiteke GeoEuskadin, Euskadiko Datu Berezien Azpiegituran (DBA):

<https://www.geo.euskadi.eus/s69-bisorea/es/x72aGoeuskadiWAR/index.jsp?lang=eu>

- b) Itsas-lehorreko jabari publikoaren erabilera uztailaren 28ko 22/1988 Legearen III. tituluak araututakoa izango da; horrela, beren izaera dela-eta beste kokapenik izan ezin dezaketen jarduera edo instalazioei bakarrik baimenduko zaie jabariaren okupazioa, eta beti izan beharko dute dagokien gaikuntza-titulua.
- c) Babes-zortasuneko zonako erabilerak Koste buruzko uztailaren 28ko 22/1988 Legearen 24. eta 25. artikuluetan xedatutakora egokituko dira, eta, beraz, zona horretan baimendutako erabilerek autonomia-erkidegoko organo eskudunaren baimena izan beharko dute. Igarobide-zortasunak eta itsasora iristeko bideak errespetatzen direla bermatu beharko da, Koste buruzko uztailaren 28ko 22/1988 Legearen 27. eta 28. artikuluetan hurrenez hurren xedatzen denaren arabera. Era berean, 30. artikuluan eraginpeko zonari dagokionez xedatzen diren baldintzak bete beharko dira.
- d) Existitzen diren saneamendu-sareek dagokien gaikuntza-titulua izan beharko dute, eta gaur egun dauden instalazioak eta etorkizunerako proposatutako instalazioak uztailaren 28ko 22/1988 Legearen 44.6 artikuluan ezarritako mugen mende egongo dira. Elektrizitateko azpiegituren kasuan, itsas-lehorreko jabari publikoa liberatu nahi duten jarduketak planifikatzeko aukera baloratu beharko da, salbuespenezko baimenik izan ezean debekatuak daudenak uztailaren 28ko 22/1988 Legearen 25. artikuluan arabera.
- e) Hiri-hazkundearen arloko gidalerroei dagokienez: Koste buruzko uztailaren 28ko 22/1988 Legearen 30. artikuluan ezarritako baldintzak betetzen direla izan beharko da kontutan dagozkien udaleko hirigintza-plangintzetan proposatzen diren lurzoru urbanizagarrien sektoreen kasuan. Gainera, hirigintzako araudian ezarritakora moldatu beharko dira eraikuntzak, ezingo dutelarik pantaila arkitektonikorik sortu edo bolumen-pilaketarik eragin.
- f) Kostaldeko ibilbideetako bide eta begiratoki kasuan kontutan izan beharko da trazatua itsas-lehorreko jabari publikotik kanpo egin beharko dela.
- g) Kultura-ondarearen arloko gidalerroetan, non babes-maila desberdinak aintzat hartzea proposatzen den, kontutan izan beharko da itsas-lehorreko jabari publikoko lursailetan edo babes-zortasunean kokatzen diren eraikin, elementu edo instalazio babestuak Koste buruzko uztailaren 28ko 22/1988 Legearen laugarren xedapen iragankorrean ezarritakoaren mende egongo direla, katalogatuko diren elementuentzako ezarriko den babes-erregimena kontutan izan gabe.

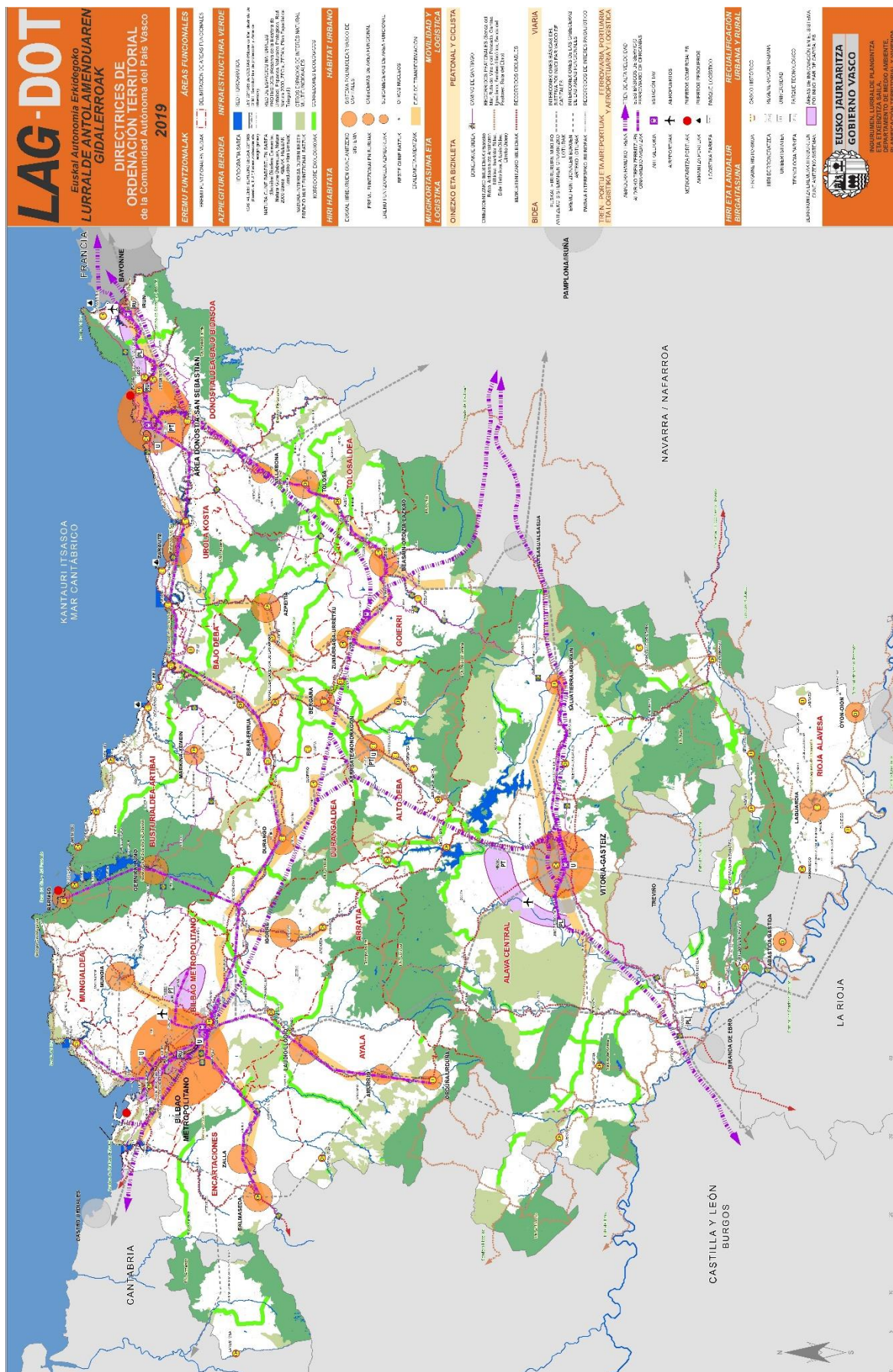

- h) Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde-antolamenduaren gidalerroen berrikuspenaren garapenerako irizpide, helburu eta proposamen orokorrek bat etorri beharko dute uztailaren 28ko 22/1988 Legearen zehaztapenekin, kalterik eragin gabe, garapenean erator daitekeen hirigintza-plangintzari buruz, aipatutako Legearen 112.a) eta 117. artikuluetan ezartzen den tramitazioko txostenen bitartez gauzatu beharreko hirigintza-plangintzari buruzko erabakiari. Txosten horiek plangintzak itsas-lehorreko jabari publikorako planteatutako proposamen zehatzak baloratuko dituzte, eta baita horien zorpen-eremuak ere, eta kosten alorreko legezko xedapenetara egokitzen diren ala ez.

5.– Portuak.

- a) Irailaren 5eko 2/2011 Legegintzako Errege Dekretuan ezarritakoari jarraiki (Estatuko Portuei eta Nabigazio Zibilari buruzko Legearen testu bategina onartzen duena), hau da portuetako agintaritzen eskuduntzako den lurralde-eremua: portuaren zerbitzu-eremuaren eta kudeatzeko ardura duten itsasoko seinaleztapen-zerbitzuaren menpeko espazioen mugetan sartzen den eremua.
- b) Portuko espazioen gaineko eskuduntza elkartua duten administrazioen artean behar den koordinazioa artikulatzeko, estatuko portuetako zerbitzu-eremua portuko sistema orokor bezala kalifikatu beharko dute plan orokorrek eta hirigintza-antolamendurako gainerako instrumentuek, eta bai itsasoko seinaleztapen-zerbitzuaren eraginpeko portuko jabari publikoa ere; ezingo dute portuaren ustiatze-eskuduntzen eta itsasoko seinaleztapenen jarduketetan inolako asaldatze edo nahasmendurik eragin dezakeen zehaztapenik sartu, eta Estatuko Portuen txosten loteslea eskatuko da aurrez, Itsasargien Batzordeak irizpena eman ondoren, aurrez aipatutako espazioetatik kanpoko jarduketetan ondorioz itsasoko seinaleztapen-zerbitzuan eraginik gerta daitekeen kasuetan, inguruetan itsas-nabigaziorako laguntzarako instalazioen bat dagoenean.
- c) Euskal Autonomia Erkidegoaren eskuduntzakoak diren portuen eta itsas- eta portu-instalazioen planifikazio-, antolamendu-, ustiatze-, eraikitze-, handiagotze-, berritze- eta mantentze-erregimena Euskal Autonomia Erkidegoko Portuen eta Itsasoko Garraioaren 2/2018 Legean ezarritakoa izango da (ekainaren 28ko 2/2018 Legea).

III. Laburpen mapa

Eskerrak

Eskerrak ematen dizkiegu dokumentuaren sustapenean esku hartu duten pertsoneri, balorazio, ekarpen eta iradokizunak eman dituztenei, eztabaidak piztu eta sorrarazi dituztenei eta agiria formulatzen lagundu dutenei, euren laguntzarengatik; zehazki, honako hauei:

- Dokumentua sustatzeaz arduratu diren pertsoneri: Ana Oregi Bastarrika, Izaskun Iriarte Irureta, Elena Lete Garcia, Fernando Uriondo Ispizua.
- Hiriburuetan edo eremu funtzionaletako buruetan egindako partaidetza-tailerretan egon diren pertsoneri.
- Fase guztietan, idatziz edo sare sozialen bitartez, egindako ekarpenetan esku hartu duten pertsoneri.
- Honako organo hauetako kideei:
 - 1.- Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea.
 - 2.- Eusko Jaurlaritzako Lurralde Politikako Aholku Batzordea.
 - 3.- Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordearen ponentzia teknikoa.

Halaber, eskerrak ematen dizkiegu honako hauei, parte hartzeagatik eta inplikazioa erakusteagatik: Inés Sánchez de Madariagari, Ane Abarrategi Zaitegiri, Irati Burges Asteasuri, Albert Cuchíri, Jorge Ozcárizi, Fernando Pratsi, Juan Requejori eta Virginia del Ríori. Haiek guztiek lan zehatzak eginez esku hartu dute, eta lan horiek baliagarriak izan dira agiri honen gaur egungo bertsio hau prestatzeko. Halaber, eskerrak ematen dizkiegu EHUKo Kultur Pasaia eta Ondarea Unesco Katedrari, EHUKo Garapen Iraunkor eta Ingurumen Hezkuntzari buruzko UNESCO Katedrari eta Deusto Cities Lab Katedrari.

Pertsonalki, Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Sailak eskertu nahi du 2015etik 2019ra arte dokumentua lantzen parte hartu duten pertsona eta erakunde guztiei:

PARTE HARTZE INSTITUZIONALA

Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolaketaren Batzordea (EAELAB).

2017. eta 2018. urteak:

Ignacio María Arriola López, Maria Aranzazu Leturiondo Aranzamendi, María Elena Moreno Zaldibar, Javier Zarraonandia Zuloaga, Pedro Javier Jauregui, Mireia Elkoriribide, Polentzi Urkijo Sagredo, Imanol Agote Alberro, Ignacio de la Puerta Rueda, Aitor Zulueta Tellería, Iván Pedreira Lanchas, Ernesto Martínez de Cabredo Arrieta, José María Sanz de Galdeano Equiza, José Antonio Galera Carrillo, Amaia Barredo Martín, Ángel Anero Murga, Idoia Garay Tellechea, Miguel Ángel Crespo Rico, Joseba Larzabal Goizueta, José Ignacio Inoriza Aizpurua, Carlos Hernáez Ramírez, Asier Abaunza Robles, Miguel Ángel Paez Escamendi, Pablo García Astrain, José Ignacio Martínez de Luko, Mikel Gurutzeaga Zubillaga, Elisa Cano, Macarena Ruíz Redondo, Norberto Aldaiturriaga, Endika Urtaran Motos, Roke Akizu Aizpiri, Marta Rozas, Mikel Xabier Aizpuru Murua, Ikerne Zuluaga Zamalloa, Aitor Patxi Oregi Bazterrika, Miren Dorronsoro Iraeta, Aintzane Lasanta Pegado, Miguel Ángel Castilla, Itziar Gonzalo de Zuazo, Emilio de Francisco, Jon Eraimunda Larrea Arrutia, Carlos Estefanía, José Parejo Herrera, Koldo de la Fuente Campos, Arantza Martínez de Lafuente, Jesús Mª Erquicia Olaciregui, Rafael Sánchez Guerras, Tomás Orallo Quiroga.

Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolaketaren Batzordearen ponentzia teknikoa (EAELAB). 2016. eta 2018. urteak:

Izaskun Iriarte Irureta, Fernando Uriondo Ispizua, Maria Aranzazu Leturiondo Aranzamendi, Ignacio de la Puerta Rueda, Jesús Mª Erquicia Olaciregui, Tomas Orallo Quiroga, Rafael Sánchez Guerras, Pilar Monjas Rubio, José Ramón Varela Balenciaga, Helena Biurrun, Merche Izquierdo, María Monserrat García Merillas, Joseba Arregi Martinez, Ángel Anero Murgia, Idoia Garay Tellechea, Miguel Ángel Crespo, Enrique Sangüesa Mayer, Joseba Larzabal Goizueta, Amaia Barredo Martín, Macarena Ruiz Redondo, Aitziber Elorrieta, Jose Luis López, Elena Leal, Jon Zuazagoitia Nubla, Miguel Ángel García-Fresca Frías, Carlos Hernáez, José Ignacio Ruiz de Loizaga, Juanjo Abasolo, Javier Cáceres Lafuente, Xabier Iturrate Garrell, Luis Ángel del Río, Octavio Oruezabal, Josefina San Miguel Vicuña, Elisa Cano, Almudena Ruíz de Angulo del Campo, José Luís Sabas Olabarria, Íñigo Ansola Kareaga, José María Sanz de Galdeano, Francisco Javier Martínez de Lagos Manzana, Jose Manuel Alonso, Pedro Javier Jauregui Fernández, Arantza Martínez de Lafuente, Luís Muñoz Jiménez, Endika Urtaran Motos.

Eusko Jaurlaritzaren Lurralde Politikako Aholku Batzordea. 2016., 2017. eta 2018. urteak:

Eugenio Ruiz Urrestarazu, Inmaculada Ugartetxe Maturana, Miren Onaindia Olalde, Santiago Peñalba Garmendia, Iñaki Antigüedad Auzmendi, Fernando Bajo Martínez de Murguía, Luis Ganuza, Miren Askasibar Bereziartua, Yolanda Armentia Fernández de Ocáriz, Paola Sangalli, Joseba Beristain Egia, Miguel Salaverria Monfort, Ana Oregi Bastarrika, Ignacio María Arriola López, Izaskun Iriarte Irureta, Maria Aranzazu Leturiondo Aranzamendi, Ignacio de la Puerta Rueda, Fernando Uriondo Ispizua, Sabino Torre Díez, Íñigo Basañez Alfonso, Isabel Muela López, María Elena Moreno Zaldibar, Carmelo Arcelus Múgica, Imanol Agote Alberro, Rodrigo Gartzia Azurmendi, Jon Zuazagoitia Nubla, Cesar Izar de la Fuente, Ikerne Zuluaga Zamalloa, Jesús María Zubiaga Nieva, Mª Covadonga Solaguren Santamaría, Jesús María Erquicia Olaciregui, Tomás Orallo Quiroga, Marisol Gutiérrez Rodríguez, Rafael Sánchez Guerras, Pilar Monjas Rubio, Antonio Aiz Salazar, Jose Luis Sabas Olabarria, Julián Ferraz Sumillera, Iñaki Arrate Jorrín, María Mercedes Fernández Urcey, Aitor Oregi Bastarrika, Alberto Alberdi Larizgoitia, Olatz Garamendi Landa, Juan Emilio Andrades García, Jordi Campàs Velasco, Polentzi Urkijo Sagredo, Jon Azkue Manterola, Daniel Salazar Irusta, Iñaki Amondarain Arrizabalaga, Pablo García Astrain, Aintzane Lasanta Pegado, Miren Dorronsoro Iraeta, Mikel Xabier Aizpuru Murua, José Ignacio Martínez de Luko, Aitor Zulueta Tellería, Aitor Beldarrain, Marta Rozas, José Ignacio Inoriza Aizpuru, Koldo de la Fuente Campos, Mikel Gurutzeaga Zubillaga, Ernesto Martínez de Cabredo Arrieta.

Parte hartu duten beste erakundeak:

Kantabriako Gobernua, Gaztela eta Leongo Gobernua, AUDAP (Agence d'urbanisme atlantique et Pyrénées), Nafarroako Gobernua, Errioxako Gobernua, Eusko Legebiltzarra, Urdaibai Biosfera Erreserbaren Patronatua, Sprilur, EVE-Energiaren Euskal Erakundea, IHOBE, ETS, Basquetour, Arabako Errioxako Kuadrilla, Arrasateko, Bakioko, Basauriko, Bernedoko, Eako, Elgoibarko, Getxoko, Gordexolako, Iruña Okako, Karrantzako, Larrabetzuko, Lasarte-Oriako, Mundakako, Ordiziako, Orexako, Otxandiko, Santurtziko, Sukarrietako, Tolosako, Turtziozeko, Urdulizeko, Vitoria-Gasteizko, Zaldibarko eta Zaratamoko udalak.

Beste erakunde foro batzuk:

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordea, Udalsareako Batzorde Exekutiboa, Nekazaritza eta Elikadura Politikako Batzordea, Naturzaintza, Ingurumen Aholku Batzordea, Nekazaritza eta Elikaduraren Kontseilua, Euskadiko Garraio Agintaritza, Euskal Autonomia Erkidegoko Errepideen Plan Orokorren Batzordea, Europako Periferia eta Itsasertzeko Eskualdeen Konferentzia, Metrex (Europako Eskualde eta Inguru-Metropolitarraren Sarea).

Parte-hartze instituzionalaren testuinguruan bereziki eskertu nahi zaie Gobernuaren Ordezkaritzari EAEn; Arabako Foru Aldundiari, Bizkaiko Foru Aldundiari, Gipuzkoako Foru Aldundiari; euskal udalerri guztiei EUDElen bitartez (Montserrat García Merillas, Mikel Iriondo Iturrioz, Joseba Beristain Egia eta Jesús Mª Erquicia Olaciregui pertsonen bidez), eta lurraldean eragina duten Eusko Jaurlaritzaren sail guztiei.

PARTE-HARTZE SOZIALA

Eremu funtzionalen tailerrak. 2016. urtea:

2016ko udaberrian 16 tailer antolatu ziren eremu funtzionaletan, eta bertan egin ziren hausnarketak kontuan hartu ziren dokumentua egiteko. Banan-banan eskertu nahi zaie parte hartu zuten pertsona guztiei.

Orokorki eskerrak eman nahi zaizkie tailerrak aurkeztu, antolatu eta dinamizatu zutenei: Administrazio eta Lurralde Plangintzaren Sailburuordetza eta Paisaje Transversal eta Inguruko laguntza teknikoa.

Arratiako Eremu Funtzionala

Emilio Olibares Sorriketa, Itsaso Bengoetxea Martínez, Borja Ruiz Huerta, Iñaki Unamuno, Asier García Artetxe, Jose Luis Madariaga, Nekane Intxaurtza Etxebarria, Aitor Uriguen, Iñaki Barrenetxea, Mikel Iriondo, Izaskun Oyanguren, Jose Antonio Aurrekoetxea, Mª Luz Yurrebaso Goioaga, Josu Basozabal, Andere Ortuzar, Javi Arteaga, Izkander Fernandez, Saioa Elejabarrieta, Amaïur Atutxa, Bigarren Ibarra, Josune Arandia, Inazio Aldazabal, Koldo Atutxa Apodaka, Koldo Atutxa Gorostiaga, Eider Ajuriagerra, Aitor Etxebarria, Beinat Anzola Uriarte, Galder Olibares.

Tolosaldeko Eremu Funtzionala

Patxi Amantegi, Joseba Bergaretxe, Mikel Telleria, Miren Balerdi, Angel Uranga, Ana Leunda, Mikel Arrizabalaga, Pilar Legarra, Maite Amenabar, Aitor Sarasua, Jon Umerez, Eneko Mairoz, Haritz Iparragirre, Jon Zubizarreta.

Busturialdea-Artibaiko Eremu Funtzionala (Gernika-Lumo)

Jakinda Gabikagojeaskoa Garro, Javier Landaluce, Madai Urrutia, Kepa Intxausti, Nagore Guerra, Iratxe Arriola, Iñaki Biteri, Erik Urionabarrenetxea, Itziar Amezaga, Rafael Ensunza, Irantzu Duro, Jose Ramon Bilbao, Aintzane Arrien, Asun Barayazarra.

Urola Kostako Eremu Funtzionala

Ana de Benito, Nekane Otaño, Xabier Txurruka, Paul Muñoa, Igor Aldalur Zendoia, Mikarmen Arregi, Begoña Rodríguez, Juan Mari Iraola, Aitor Korta Etxabe, Mikel Goenaga Gubia, JA Usandizaga, Iker Azpeitia, Mª Angeles Aranguren.

Bilbo Metropolitarrako Eremu Funtzionala

Aida Lopez, Ainara Martínez Matía, Aitziber Virgel Mendiza, Amaia Apraiz, Ane Alonso Mendez, Arantzazu Olabarrieta Gonzalez, Artzai Picón Ruiz, Francisco Javier Garcia Gomez, German Campo, Iñaki Azurmendi Iriondo, Iñigo Maguregui Salas, Irati Lasa Amo, Itsaso Larramendi Elexgaray, Jabi Delgado Nieto, Jesús Cantero Gonzalbo, Josemari Larrañaga Orbea, Karmelo Anakabe Antsuategi, Koldobika Iñaki Unzueta Garmendia, Monica Chavarri Echevarria, Pedro Pablo Alvarez Gonzalez, Sonia Gavieiro Gonzalez, Jose Allende, Joseba Ibarretxe.

Aiarako Eremu Funtzionala

Esteban Hernando, Norberto Aldaiturriaga, Juan José Aguirre, Iñigo Mínguez, Koldo Zabala, Irma Basterra, Iraida Saenz de Lafuente, Maider Basterra, Nerea Goti, Noemi Llorente, Juan Jesús Iturrate, Kontxi Garcia, Amelia Uria, Ieltxu Ortueta, Natxo Urkixo, Mikel Kormenzana, Salvador Velilla, Txerra Molinuevo, Iñaki Elorriaga, Josune Irabien, David Pinedo, Maribel Mendibil, Miren Saratxaga, Karmele Ortiz de Pinedo, Josu Artetxe Arana, Idoia Aginako Arbaiza, Arkaitz Quincoces Biguri.

Debagoieneko Eremu Funtzionala

Juan Antonio Urdangarin, Juan Carlos Uroz, Patxi Makazaga, Javier Yeregui, Juan Ignacio Galdos, Oier Etxebarria Gutierrez, Juan Karlos Garitano, Luis Anduaga, Irati Etxeberria, Rafa Ugarte, Pello Garai, Ion Albizu Gonzalez, Ugutz Basaurt, Maialen Zabaleta.

Mungialdeko Eremu Funtzionala

Josune Urkizu Diez, Xabier Goirigolzarri, Nerea Lores Martikorena, Iratxe Agirre, Amaia Rementeria, Goizalde Bilbao, Eukene Guarrotxena, Andoni Larizgoitia, Markel Dominguez, Pablo Maguregui López, Aitor Arteta, Estibaliz Ayastuy, Gartzen, Joseba Llona Sabarte, Cristian Lertxundi, Aida Lopez, Jabi Arrieta, Igor Torrontegi, Zigor Uriarte, Zihara Rementeria, Aitor Sarria, Idoia Ziluaga Amigo, Maialen Zabala Urturi, Aintzane Elordui Zurbanobeaskoetxea, Iker Ruiz de Eginio Begoña, Salvador Artaza, Nagore Torre Ureta, Zaloa Aranzabal Ibaceta, Aitor Bilbao Ugarte, Alvaro Gonzalez Bilbao, Aitor Arteta Sertutxa.

Araba Erdialdeko Eremu Funtzionala

Pedro Inchaurtieta, Alfredo Sáez del Castillo, Yolanda Armentia, César Izar de la Fuente, Carlos Yarza, Iker Gómez, Marta Villota Gálvez, Mari Carmen Paniagua, Ieltxu Ortueta, Jesús Berganza, Amaya Lekuona, Iñaki Burguera, Luis Ganuza, Luis María Subijana, José Antonio Ocio, Fernando Ruiz de Ocenda, Unai San Martín Los Arcos.

Busturialdea-Artibaiko Eremu Funtzionala (Markina-Xemein)

Juanjo Ayerza, Aitor Etxaniz, Beatriz Maguregi, Mª Carmen Urdampilleta, Jesús Iriondo, Julian Arrate, Aitor Odiaga, Koldo Goitia, Maier Aretxabaleta, Karmelo Jaio, Juanjo Txurruka, Joseba Urriaga, Jon Arriola Espilla, Isa Mandiola Zuazo, Iban Etxebarria, Fernando Intxausti, Pili Robles Barainka, Mª Eugenia Goitia Elordi, Iñaki Gezuraga Alkorta, Txema Iriondo Maguregi, Iñigo Ansola Kareaga, Juan Miguel Arostegi Argoitia, Arkaitz Goikoetxea, Mª Pilar Eizagirre Murelaga, Ziortza Ikaran Zugazaga, Mikel Antsotegi Jaio, Ainhoa Odiaga.

Arabako Errioxako Eremu Funtzionala

Pablo Cuesta Sampedro, Jose Luis Díaz Bello, José Antonio Ugarte, Yolanda Armentia, Iñigo Melero Alonso, Aitor Senar Enekotegi, Kike Fernández de Pinedo, Iñaki Ullibarri, J.M. Villanueva, Blanca Casado, Violeta Abad.

Debarreneneko Eremu Funtzionala

Maria Eugenia Garcia, Inma Alberdi Zubia, Ana Telleria, Aloña Urteaga, Máximo Ruiz Fuente, Iker Aldazabal, Nerea Mendicute, Roke Akizu, Silvestre Berasategui, Igor Agirre.

Durungaldeko Eremu Funtzionala

Endika Jaio, David Cobos, Niko Moreno, Karmen Amezua Urzelai, Lorea Muñoz, Paul Yarza, Alexander Magunacelaya, Fernando Hevia, Ignacio Javier Zarandona, Hodei Otzerinjauregi Zenikaonaindia, Dani Maeztu, Jorge Varela, Unai Valle, Jasone Ibarra, Eider Galarza, Eider Uribe, Roberto Bermejo, Jon Bingen Landabidea, Jesús Gonzalez San Pedro, Rosario San Millan Gutierrez, Joseba Bikandi, Alex Boto.

Goierriko Eremu Funtzionala

Agustín Perez Nanclares, Aitor Jauregi Larrañaga, Nikolas Barandiaran Contreras, Oihane Arruarte, Ana Ezeiza, Pilar Amenabar, Asier Rodriguez, Aritz Eriz, Adur Ezenarro.

Donostialdea-Bidasoa Behereko Eremu Funtzionala

Nahikari Otermin, Ramon Irazu Garmendi, Jon Albizu, Imanol Goenaga, Claudia Pennese, Miren Lantz, Xabier Garraus, Laura Maioz, Axier Jaka, Xotil Natka, Andoni Egia, Uxue Itoiz, Joseba Charterina, Lauri Urkiza Lekue, Ainara Iñígez, Izaskun Aseginolaza, Pedro Lasa, Isabel Martin Ruiz, Koldo Telleria.

Enkarterriko Eremu Funtzionala

Maria Romano, Amaia Apraiz, Joseba Llagono, Ane Miren Martinez, Inmaculada Aparicio, Jose San Martin, Jesús Mª Lezama, Ángela Eguia, Eneritz Campo, German Campo, Maite Tolosa, Marianela de Diego, Aurelio Amezaga, Aitor Llano Lana, Endika Garai Buztio, Alexander Gallarreta Canteli, Kepa Lambarri Camilo.

Workshop ehuGune (2016):

Carmelo Garitaonandia Garnacho, Joxerramon Bengoetxea, Izaskun Iriarte, Ana Oregi, Jesús Mª Erquicia, Pilar Monjas, Rafael Sánchez, Maria Jose Ainz, Eguzki Urteaga, Iñigo Lazkano, Ander de la Fuente, Maider Uriarte, Izaskun Aseginolaza, Ramón Barrena, Juan Ignacio Izeta, José Mª Sanz de Galdeano, Iñaki Urra, Uxua Domblás, Iñaki Begiristain, Txomin Ruiz, Luis Ganuza, José Allende, Olatz Grijalba, Maider Maraña, Iñaki Antigüedad, Orbange Ormaetxea, Javier Moreno García, Agustín Azkarate, Saroe Pascual, Víctor Araujo, Miren Onaindia.

Ekitalde Udalsarea (2016):

Aitor Larrucea Abad, Benjamín Palacios Díaz, Rebeca Seco, Ruth Uncella Basabe, Amaia Albeniz, Iván Espinosa Pérez, Igor Zorrakin Pérez, María Fernández Morán, Andrés Alonso, Mª Mar Alonso, Agate Goyarrola, Fernando Uriondo Ispizua, Jesús Mª Erquicia Olaciregui, Rafael Sánchez Guerras, Iñaki Romero Fernandez de Larrea, Ana Izquierdo Lejardi, Jon Aguirre Such.

Beste parte-hartzaile sozialak:

UPV/EHU, Deustuko Unibertsitatea, Euskal Herriko Arkitektoen Elkargo Ofiziala (EHAE), EHAE Bizkaia Ondare Komisia, EHAE Gipuzkoa Jasangarritasun Komisia, Euskadiko Geologoen Elkargo Ofiziala, Euskadiko Bide, Ubide eta Portu Ingeniarien Elkargoa, Kontseilua UEMA, EHNE, Bilbao Port, Ekologistak Martxan, Ondartez, ENEEK Euskadiko Nekazaritza eta Elikadura Ekologikoaren Kontseilua, Euskadiko Biologoen Elkargo Ofiziala, ACLIMA, ASCOBI, Betsaide Elkartea, Wikitoki, ELA Sindikatua, Euskadiko Parke Teknologikoak, Elena Martínez de Madina Salazar, Álvaro Cerezo, Javier Moreno, Carmen Agoués, i2Basque, Debegesa Debabarrena, Busturialdeko Industrialdea, Baskegur, EQUO, EH Bildu, Ametsak Sortzen Elkartea-Comunidad Cohousing, Áridos siderúrgicos Ekober, Vanessa García Eraña, ENBA.

Halaber, eskerrak eman nahi dizkiegu sare sozialen bitartez parte hartu duten persona guztiei (97 profil Twitteren eta Facebooken), Irekian (16 parte-hartzaile), eta egin diren aurkezpen eta erakusketa ugarietara joan direnei, bereziki 2017an izan ziren hiru foro tematikoetan (119 bertaratuak) eta 2015, 2016, 2017 eta 2018 Euskal Hiria Kongresuetan (1.265 pertsonak izena eman zuten).

JASO DIREN IDAZKIAK

Azkenik, bereziki eskertu nahi zaie idatzizko ekarpenak egin dituzten guztiei, dokumentuaren fase guztietan:

Oinarrizko Dokumentua lantzeko ekarpenak. 2015. urtea:

Eusko Jaurlaritza: URA, Etxebizitza Sailburuordetza, Nekazaritza eta Abeltzaintza Zuzendaritza, Emakunde, Segurtasun Saila, Garraio Sailburuordetza, Osasun Sailburuordetza, Natura Ingurunearen eta Ingurumen Plangintzaren Zuzendaritza, Hizkuntza Politika, EVE-Energiaren Euskal Erakundea, Urdaibai Biosfera Erreserbaren Patronatua.

Aurrerapena lantzeko ekarpenak. 2016. urtea:

Eusko Jaurlaritza: Ingurumen Sailburuordetza, EVE-Energiaren Euskal Erakundea, ETS, Etxebizitza eta Arkitekturako Zuzendaritza, Justizia Sailburuordetza, Ekonomia eta Aurrekontu Sailburuordetza, Ingurumen Sailburuordetza, Hezkuntza, Kultura eta Hizkuntza Politika Saila, Etxebizitza Sailburuordetza, Osasun Publikoaren eta Adikzioen Zuzendaritza, Segurtasun Saila, Nekazaritzako, Arrantzako eta Elikagai Politikako Sailburuordetza, URA, Sprilur, Segurtasun Sailburuordetza, Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritza. Besteak: Gobernuaren Ordezkaritza, Sustapen Ministerioa, Arabako Foru Aldundia-Ingurumen eta Hirigintza. Bizkaiko Foru Aldundia-Iraunkortasuna eta Ingurune Naturala Zaintzeko Saila, Bizkaiko Foru Aldundia-Lurraldearen kohesioa, Bizkaiko Foru Aldundia-Mugikortasuna eta Lurralde Antolamendua, Bizkaiko Foru Aldundia-Garraioak eta Mugikortasuna, Bizkaiko Foru Aldundia-Nekazaritza, Bizkaiko Foru Aldundia-Ingurumena, Gipuzkoako Foru Aldundia-Mugikortasuna eta Lurralde Antolamendua, Gipuzkoako Foru Aldundia-Gizarte Politika Saila, Gipuzkoako Foru Aldundia-Ingurumena eta Obra Publikoak, EUDEL, Santurtzi, Vitoria-Gasteiz, Basauri, ekitalde Udalsarea, Santiago Peñalba, Inmaculada Ugartetxe, Eugenio Ruiz Urrestarazu, Yolanda Armentia, Fernando Bajo Martinez de Murguía, Miren Askasibar Bereziartua, Iñaki Antigüedad, Miren Onaindia, Deustuko Unibertsitatea-Deusto Cites Lab Katedra, UNESCO Katedra UPV/EHU, Ehugune UPV/EHU.

Aurrerapenari egindako oharra, ekarpenak eta ordezkio aukerak. 2017. urtea:

Eusko Jaurlaritza-Energiaren, Meategien eta Industria Administrazioaren Zuzendaritza, Gobernuaren Ordezkariorde Araba, EHAEO, Kantabriako Gobernua, i2Basque, Bizkaiko Foru Aldundia-Lurraldearen Kohesioa, Nafarroako Gobernua, Oresako Udala, Communauté Pays Basque-Euskal Elkargoa, Bizkaiko Foru Aldundia-Azpiegitura eta Lurralde Garapen Zuzendaritza Orokorra, Mundakako Udala, EVE-Energiaren Euskal Erakundea, Arabako Foru Aldundia, ELA Sindikatua, Urdulizko Udala, IHOBE, Ordiziako Udala, Zaldibarko Udala, Otxandiko Udala, Eako Udala, Elgoibarko Udala, Debegesa Debarrena, Busturialdeko Industrialdea, Bakioko Udala, Zaratamoko Udala, EUDEL, EHNE, Santurtziko Udala, Baskegur, Betsaide Elkarte, Kontseilua UEMA, Bilbao Port (Bilboko Portu Agintaritza), Eusko Jaurlaritza-Ekonomia eta Aurrekontu Sailburuordetza.

Hasierako Onespenari egindako alegazioak. 2018. urtea:

Bizkaiko Foru Aldundia-Kultura, Eusko Jaurlaritza-Nekazaritza eta Abeltzaintza Zuzendaritza, Vitoria-Gasteizko Udala, Eusko Jaurlaritza-Osasun Publikoaren eta Adikzioen Zuzendaritza, ELA Sindikatua, EQUO-Berdeak, Iruña Okako Udala, Baskegur, Turtziozeko Udala, Eusko Jaurlaritza-Energia, EUDEL, EH Bildu, Bernedoko Udala, Ametsak sortzen elkartea-comunidad cohousing, Áridos Siderúrgicos Ekober, Arabako Foru Aldundia-Ingurumen eta Hirigintza, Getxoko Udala, Eusko Jaurlaritza-Hizkuntza Politika, Bizkaiko Foru Aldundia-Garapen Ekonomikoa eta Lurralde Garapena, Lasarte-Oriako Udala, Karrantzako Udala, Vanesa Garcia Eraña, UEMA, Gordexolako Udala, Gipuzkoako Foru Aldundia-Ekonomia Sustapena, Landa Ingurunea eta Lurralde Oreka, Euskadiko Bide, Ubide eta Portu Ingeniarien Elkargoa, ENBA, Tolosako Udala, Zaratamoko Udala, Bizkaiko Foru Aldundia-Iraunkortasuna eta Ingurune Naturala Zaintzeko Saila, Santurtziko Udala, Gobernuaren Ordezkaritzari EAEn, Bilbao Port, Sukarrietako Udala, Arabako Errioxako Kuadrila, Bakioko Udala, Eako Udala, Zaldibarko Udala, Bizkaiko Foru Aldundia-Iraunkortasuna eta Ingurune Naturala Zaintzeko Saila-Nekazaritza, Eusko Jaurlaritza-Natura Ondare eta Klima Aldaketa Zuzendaritza, Arrasateko Udala, EUDEL, URA, Gipuzkoako Foru Aldundia-Ingurumena, Urdaibai Biosfera Erreserbaren Patronatua, EHAEO, Euskal Autonomia Erkidegoko Errepideen Plan Orokorren Batzordea, Eugenio R. Urrestarazu, Paola Sangalli, Miren Onaindia.

Idazki guztiak, beren balorazioa eta prozesuari buruzko informazio guztia web-orrialdean daude:

www.euskadi.eus/lag-berrikuspena